TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 16

42'nci Birleşim
21 Aralık 2023 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	**16**
II.- GELEN KÂĞITLAR	**18**
III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER	**27, 75, 117, 210**
A) KANUN TEKLİFLERİ	*27:72, 75:109, 117:208, 210:255*
1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36)	27:72, 75:109, 117:208, 210:255
2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk	

Sayfa

Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) 27:72, 75:109, 117:208, 210:255

I. TUR *27:72, 75:109, 117:139*

A) TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ *27:72, 75:109, 117:127, 128*

1) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 27:72, 75:109, 117:127, 128

2) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 28:72, 75:109, 117:127, 128

B) KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU *28:72, 75:109, 118:127, 128:129*

1) Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 28:72, 75:109, 118:127, 128

2) Kamu Denetçiliği Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 28:72, 75:109, 118:127, 129

Sayfa

C) ANAYASA MAHKEMESİ *28:72, 75:109, 118:127, 129*

1) Anayasa Mahkemesi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 28:72, 75:109, 118:127, 129

2) Anayasa Mahkemesi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 28:72, 75:109, 118:127, 129

Ç) SAYIŞTAY *28:72, 75:109, 118:127, 130*

1) Sayıştay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 28:72, 75:109, 118:127, 130

2) Sayıştay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 28:72, 75:109, 118:127, 130

D) ADALET BAKANLIĞI *28:72, 76:109, 118:127, 130:131*

1) Adalet Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 28:72, 76:109, 118:127, 130

2) Adalet Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 28:72, 76:109, 118:127, 130:131

Sayfa

E) YARGITAY *28:72, 76:109, 118:127, 131*

1) Yargıtay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 28:72, 76:109, 118:127, 131

2) Yargıtay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 28:72, 76:109, 118:127, 131

F) DANIŞTAY *28:72, 76:109, 118:127, 131:132*

1) Danıştay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 28:72, 76:109, 118:127, 131

2) Danıştay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 28:72, 76:109, 118:127, 132

G) KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU *28:72, 76:109, 118:127, 132:133*

1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 28:72, 76:109, 118:127, 132

2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 28:72, 76:109, 118:127, 132:133

Sayfa

Ğ) CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURTLARI KURUMU *28:72, 76:109, 118:127, 133:134*

1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 28:72, 76:109, 118:127, 133

2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 28:72, 76:109, 118:127, 133:134

H) TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ *28:72, 76:109, 118:127, 134:135*

1) Türkiye Adalet Akademisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 28:72, 76:109, 118:127, 134

2) Türkiye Adalet Akademisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 28:72, 76:109, 118:127, 134:135

I) HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU *28:72, 76:109, 118:127, 135*

1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 28:72, 76:109, 118:127, 135

Sayfa

2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 28:72, 76:109, 118:127, 135

İ) TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU *28:72, 76:109, 118:127, 136*

1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 28:72, 76:109, 118:127, 136

2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 28:72, 76:109, 118:127, 136

J) DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI *28:72, 76:109, 118:127, 137*

1) Dışişleri Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 28:72, 76:109, 118:127, 137

2) Dışişleri Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 28:72, 76:109, 118:127, 137

K) AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI *29:72, 76:109, 119:127, 137:138*

Sayfa

1) Avrupa Birliği Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 29:72, 76:109, 119:127, 137

2) Avrupa Birliği Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 29:72, 76:109, 119:127, 138

L) TÜRK AKREDİTASYON KURUMU *29:72, 76:109, 119:127, 138:139*

1) Türk Akreditasyon Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 29:72, 76:109, 119:127, 138

2) Türk Akreditasyon Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 29:72, 76:109, 119:127, 138:139

III. TUR *140:208,210:255*

A) KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI *140:208,210:240,240:241*

1) Kültür ve Turizm Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 140:208,210:240,240

2) Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 140:208,210:240,240:241

Sayfa

B) RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU *140:208,210:240,241:242*

1) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 140:208,210:240,241

2) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 140:208,210:240,241:242

C) DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ *140:208,210:240,242*

1) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 140:208,210:240,242

2) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 140:208,210:240,242

Ç) DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ *140:208,210:240,243*

1) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 140:208,210:240,243

Sayfa

2) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 140:208,210:240,243

D) TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI *141:208,211:240,244*

1) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 141:208,211:240,244

2) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 141:208,211:240,244

E) VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ *141:208,211:240,245*

1) Vakıflar Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 141:208,211:240,245

2) Vakıflar Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 141:208,211:240,245

F) TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI *141:208,211:240,246*

Sayfa

1) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 141:208,211:240,246

2) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 141:208,211:240,246

G) YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI *141:208,211:240,247*

1) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 141:208,211:240,247

2) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 141:208,211:240,247

Ğ) ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU *141:208,211:240,248*

1) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 141:208,211:240,248

2) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 141:208,211:240,248

Sayfa

H) ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ *141:208,211:240,249*

1) Atatürk Araştırma Merkezi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 141:208,211:240,249

2) Atatürk Araştırma Merkezi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 141:208,211:240,249

I) ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ *141:208,211:240,250*

1) Atatürk Kültür Merkezi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 141:208,211:240,250

2) Atatürk Kültür Merkezi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 141:208,211:240,250

İ) TÜRK DİL KURUMU *141:208,211:240,251*

1) Türk Dil Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 141:208,211:240,251

2) Türk Dil Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 141:208,211:240,251

Sayfa

J) TÜRK TARİH KURUMU *141:208,211:240,252*

1) Türk Tarih Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 141:208,211:240,252

2) Türk Tarih Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 141:208,211:240,252

K) KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI *141:208,211:240,253*

1) Kapadokya Alan Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 141:208,211:240,253

2) Kapadokya Alan Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 141:208,211:240,253

L) ULUDAĞ ALAN BAŞKANLIĞI *141:208,211:240,254*

1) Uludağ Alan Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 141:208,211:240,254

M) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI *141:208,211:240,254*

Sayfa

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 141:208,211:240,254

2) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 141:208,211:240,254

N) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU *141:208,211:240,255*

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 141:208,211:240,255

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 141:208,211:240,255

IV.- AÇIKLAMALAR **72,109**

1.- Manisa Milletvekili Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu'nun, DEM PARTİ Grubu adına konuşan hatiplerin 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 72

2.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, DEM PARTİ Grubu adına konuşan hatiplerin 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 73

Sayfa

3.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Manisa Milletvekili Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu ile Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 73:75

4.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, Avukat Eyyup Akıncı'nın ev hapsinin kaldırılmasına, KHK mağduriyetine, Adalet Bakanı Yılmaz Tunç ile Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yürütme adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 109:110

5.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Adalet Bakanının şahsında bütün yargı personeline teşekkür ettiğine; son zamanlarda bölgede yaşanan gelişmelerin uluslararası hukuku, uluslararası örgütleri tamamıyla sorgulanır hâle getirdiğine, Türkiye'nin diplomatik kabiliyetine ve Dışişleri teşkilatına çalışmalarında başarılar dilediğine; yeni bir iç tüzük ve yeni bir anayasa temenni ettiklerine ilişkin açıklaması 110:111

6.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisinde noter huzurunda yapılan personel alımına ve Türkçe dışında farklı dillere müdahale edildiğine; Dışişleri Bakanı Hakan Fidan ile Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yürütme adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ve bakanlara yönelttiği sorulara cevap beklediğine ilişkin açıklaması 111:113

7.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Dışişleri Bakanı Hakan Fidan ile Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yürütme

Sayfa

adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ve İYİ Parti olarak her iki bakanlığın bütçesine "ret" oyu vereceklerine ilişkin açıklaması 113:115

8.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine, dış politikadaki tutarsızlıklara ve CHP Grubu olarak her iki bütçeye "hayır" oyu vereceklerine ilişkin açıklaması 115:116

9.- Manisa Milletvekili Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu'nun, Türkiye Büyük Millet Meclisinin personel alımını noter huzurunda gerçekleştirmesine, adaletin kendilerinin önceliği olduğuna, dış politikada elde edilen başarılara ve birinci turda görüşmeleri tamamlanan kurumların 2024 yılı bütçelerinin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması 116:117

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI **208**

A) TEZKERELER *208:210*

1.- Cumhurbaşkanlığının, 2023 yılı Haziran ayında düzenlenen Uluslararası Çalışma Konferansının 111'inci Oturumunda kabul edilen 191 sayılı güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı (nihai değişiklikler) konulu Uluslararası Çalışma Sözleşmesi, 207 sayılı güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı (nihai değişiklikler) konulu Tavsiye Kararı ve 208 sayılı nitelikli çıraklık konulu Tavsiye Kararı hakkında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan tarafından bütçe görüşmeleri sırasında Türkiye Büyük Millet Meclisine bilgi sunulmasına ilişkin tezkeresi (3/810) 208:210

VI.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI **256**

1.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, 2018-2023 yılları arasında bakkallık, bayilik ve büfecilik yapan esnaf sayısına ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar'ın cevabı (7/6693) 256:257

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 11.00'de açılarak dört oturum yaptı.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36), 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 37) görüşmelerine devam edilerek,

Hazine ve Maliye Bakanlığı,

Sermaye Piyasası Kurulu,

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu,

Kamu İhale Kurumu,

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu,

Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu,

Gelir İdaresi Başkanlığı,

Türkiye İstatistik Kurumu,

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı,

2024 yılı merkezî yönetim bütçeleri ve 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesapları kabul edildi.

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, DEM PARTİ Grubu adına konuşan hatiplerin 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dokuzuncu tur görüşmelerinde yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine,

Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç,

Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal;

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili Leyla Şahin Usta'nın FETÖ'cülükle suçlanmasına dair bir ithamı doğru bulmadıklarına,

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, kendisine yöneltilen ithamın doğru olmadığına ve bir grubu itham edecek sözler söylediyse, yanlış anlaşıldıysa özür dilediğine,

Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş,

Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal;

Konya Milletvekili Selman Özboyacı ile Gaziantep Milletvekili Mesut Bozatlı'nın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dokuzuncu tur görüşmelerinde AK PARTİ Grubu adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin, Hazine ve Maliye Bakanına gösterdiği gayretler için teşekkür ettiklerine ve Konya Milletvekili Selman Özboyacı ile Gaziantep Milletvekili Mesut Bozatlı'nın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dokuzuncu tur görüşmelerinde AK PARTİ Grubu adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine,

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş, Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal ile İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine,

Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş, bugün oynanan Bursaspor-Diyarbekirspor maçında yaşananlara,

İstanbul Milletvekili Bülent Kaya,

Samsun Milletvekili Erhan Usta,

Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş,

Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal,

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dokuzuncu tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Türkiye'nin bütün zorlu sınamalara rağmen hedeflerine ulaşma kararlılığını sürdürdüğüne, 6 Şubat depremlerinin bütçeye getirdiği yüke ve Hazine ve Maliye Bakanlığı kadrolarıyla ilgili yapılması gerekenlere,

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere ile Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin dokuzuncu tur görüşmelerinde CHP Grubu adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in çok nesnel bir sunum yaptığına, Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve 20-27 Aralık Mehmet Akif Ersoy'u Anma Haftası'na,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle bir konuşma yaptı.

Alınan karar gereğince, 21 Aralık 2023 Perşembe günü saat 11.00'de toplanmak üzere 23.11'de birleşime son verildi.

Bekir BOZDAĞ
Başkan Vekili

Elvan IŞIK GEZMİŞ	*Adil BİÇER*
Giresun	Kütahya
Kâtip Üye	Kâtip Üye
Mahmut Atilla KAYA	*Kurtcan ÇELEBİ*
İzmir	Ankara
Kâtip Üye	Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 57

21.12.2023 Perşembe

Milletvekili Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin; 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1877) (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor; Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.12.2023)

2.- Ankara Milletvekili Umut Akdoğan'ın; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/1878) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.12.2023)

3.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un; Günün Yirmi Dört Saate Taksimine Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/1879) (İçişleri ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.12.2023)

4.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın; 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/1880) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.12.2023)

5.- İstanbul Milletvekili Doğan Bekin'in; Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/1881) (Plan ve Bütçe ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.12.2023)

6.- Ankara Milletvekili Adnan Beker'in; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/1882) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.12.2023)

Yazılı Soru Önergeleri

1.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Cumhurbaşkanı'yla ilgili haberlerden haklarında erişim engeli kararı alınan internet sayfalarına ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Cevdet Yılmaz) yazılı soru önergesi (7/7155) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.11.2023)

2.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, TOBB tarafından yayımlanan bir veriye ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Cevdet Yılmaz) yazılı soru önergesi (7/7156) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.12.2023)

3.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, yerel medya kuruluşlarının sorunlarına ve desteklenmelerine ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Cevdet Yılmaz) yazılı soru önergesi (7/7157) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

4.- Sivas Milletvekili Ulaş Karasu'nun, Sivas ilindeki bazı kamu hizmetlerinin erişilebilirliğine ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Cevdet Yılmaz) yazılı soru önergesi (7/7158) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

5.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, Doğal Afetler ve Deprem Bakanlığı kurulması talebine ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Cevdet Yılmaz) yazılı soru önergesi (7/7159) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

6.- İzmir Milletvekili Rıfat Turuntay Nalbantoğlu'nun, toplumsal kredi notu uygulamasına ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Cevdet Yılmaz) yazılı soru önergesi (7/7160) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

7.- Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyiğit'in, Diyanet İşleri Başkanlığının hutbelerin yayımlanacağı diller arasında Kürtçeye yer vermemesine ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Cevdet Yılmaz) yazılı soru önergesi (7/7161) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

8.- Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu'nun, 2002 yılından bu yana açılan ve kapanan mahkeme ve icra müdürlüğü sayısına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7162) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

9.- Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bakanlığa bağlı personel sayısına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7163) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

10.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Konya'da kiracı ve ev sahipleri arasındaki anlaşmazlıklar için açılan davalara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7164) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

11.- İstanbul Milletvekili Yunus Emre'nin, GRECO'nun Türkiye hakkında yayımladığı rapora ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7165) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

12.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Gaziantep H Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun öğrencisi olduğu üniversitenin sınavlarına giremediği iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7166) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

13.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, denetimli serbestlikten faydalanan kişilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7167) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

14.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, son 5 yılda işlenen bazı suçlara dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7168) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

15.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, görme engelli bir Bakanlık personelinin tayin talebine ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7169) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.12.2023)

16.- Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'ın, 2007-2023 yılları arasında Bakanlığın yaptığı sosyal yardımlara ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7170) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

17.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Amasya'da kreş açması zorunlu olan işletme ve kamu kurumlarına dair çeşitli verilere ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7171) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

18.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, Bakanlık bünyesinde ek dersli olarak çalışan personelin kadro sorununa ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7172) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

19.- Diyarbakır Milletvekili Berdan Öztürk'ün, engelli vatandaşlara ödenen maaşın yükseltilmesi talebine ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7173) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

20.- Diyarbakır Milletvekili Halide Türkoğlu'nun, Bakanlık tarafından engelli kadın ve çocuklara sunulan hizmetlere ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7174) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

21.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, emekli maaşlarının artırılmasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7175) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.12.2023)

22.- Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent'in, Sakarya'nın Hendek ilçesindeki bir fabrikada sendikal haklarını kullanan işçilerin işten çıkarıldığı iddiasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7176) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

23.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, 65 yaşının üstünde olan ve çalışan vatandaşlara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7177) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

24.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, belediyelerin ve il özel idarelerinin iştiraklerinde istihdam edilen mühendis, mimar ve şehir plancılarının mali ve özlük haklarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7178) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

25.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, Karayolları Genel Müdürlüğünde görev yapan taşeron işçilerin kadroya alınmasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7179) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

26.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, hastanelerde çalışan taşeron işçilerin mali ve özlük haklarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7180) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

27.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, kamuda taşeron olarak çalışan şoförlerin daimi işçi kadrosuna alınmaları talebine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7181) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

28.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, 2023 yılında Avrupa Birliği üyesi ülkelerden ithal edilen plastik atık miktarına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7182) (Başkanlığa geliş tarihi: 29.11.2023)

29.- Tekirdağ Milletvekili Cem Avşar'ın, İlk Evim İlk İşyerim Projesi doğrultusunda yapılacak ihaleye ve konut teslimine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7183) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.12.2023)

30.- Van Milletvekili Sinan Çiftyürek'in, Van Gölü kıyısında bulunan bir otelin usulsüz olarak sahile dolgu yaptığı iddiasına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7184) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.12.2023)

31.- Van Milletvekili Mahmut Dindar'ın, Van Gölü kıyısında bulunan bir otelin usulsüz olarak sahile dolgu yaptığı iddiasına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7185) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.12.2023)

32.- İstanbul Milletvekili Celal Fırat'ın, İstanbul ili Başakşehir ilçesi Şahintepe Mahallesinde yapılması planlanan kentsel dönüşüm projesine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7186) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.12.2023)

33.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli Körfez Belediyesine devredilmesi gereken bazı taşınmazların akıbetine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7187) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.12.2023)

34.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, 3 Aralık 2023 tarihinde Bakan'ın yaptığı bir açıklamaya ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7188) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.12.2023)

35.- Van Milletvekili Gülderen Varli'nin, Van'da yaşanan su sorununa ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7189) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.12.2023)

36.- Eskişehir Milletvekili Jale Nur Süllü'nün, 100 Bin Yeni Sosyal Konut Projesi kapsamında Eskişehir'de yapılması planlanan konutlara ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7190) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

37.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, 2018 yılından bu yana Konya'da yabancılara satılan konut sayısına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7191) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

38.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Beyşehir Gölü'nün su seviyesinin azalmasına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7192) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

39.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş ili Pazarcık ilçesinde TOKİ tarafından gerçekleştirilen sosyal konut projesinin ödemelerine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7193) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

40.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş'ın Dulkadiroğlu ilçesine bağlı Yenikent Mahallesi'nin altyapı ve üstyapı sorunlarının giderilmesi talebine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7194) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

41.- Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, Adıyaman ilindeki hava kalitesinin ölçümüne dair çeşitli verilere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7195) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

42.- İstanbul Milletvekili Gökan Zeybek'in, 6 Şubat 2023 tarihli depremlerden etkilenen bölgelerde kurulan konteyner ve çadır kentlere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7196) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

43.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Konya'nın Selçuklu ilçesinde TOKİ tarafından yapılan bazı konutların sorunlarına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7197) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

44.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, 7/11/2023 tarihli ve 7471 sayılı Kanun'a ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7198) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

45.- Diyarbakır Milletvekili Berdan Öztürk'ün, Sayıştayın 2022 yılı Denetim Raporu'nda Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7199) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

46.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın'ın, Sayıştayın 2022 yılı Denetim Raporu'nda Kocaeli Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7200) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

47.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın'ın, Sayıştayın 2022 yılı Denetim Raporu'nda Kocaeli Körfez Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7201) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

48.- Diyarbakır Milletvekili Berdan Öztürk'ün, Sayıştayın 2022 yılı Denetim Raporu'nda Balıkesir Dursunbey Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7202) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

49.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, 2021 yılından bu yana yabancı uyruklu tüzel kişilerin Hatay'da aldığı taşınmazlara ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7203) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

50.- İstanbul Milletvekili Yunus Emre'nin, Japonya'nın PKK terör örgütünü terör örgütleri listesinden çıkarmasına ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7204) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

51.- Ankara Milletvekili Deniz Demir'in, Türkiye ile Afganistan arasında görüşme yapıldığı iddiasına ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7205) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

52.- Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzyılmaz'ın, BOTAŞ'a dair çeşitli verilere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7206) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

53.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, Antalya'nın Kaş ilçesinde yaşanan elektrik kesintilerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7207) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

54.- Adana Milletvekili Burhanettin Bulut'un, kalıcı yaz saati uygulamasına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7208) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

55.- Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu'nun, Soma'da meydana gelen maden kazasında tazminat almalarına hükmedilen ailelerle ilgili devam eden yargılama sürecine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7209) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

56.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, Tekirdağ'ın Muratlı ilçesinde bulunan spor sahasını yenileme çalışmalarına ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7210) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

57.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, öğrenim ve katkı kredisi borcu bulunan kişi sayısına ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7211) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

58.- Isparta Milletvekili Hikmet Yalım Halıcı'nın, KYK yurtlarındaki asansörlerin bakımına ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7212) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

59.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, son 3 yılda prim ve vergi borçları nedeniyle haklarında haciz uygulanan esnaf sayısına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7213) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

60.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, son 5 yılda kamu tarafından satın alınan ve kiralanan araçlara ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7214) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

61.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Türk Kızılayı ve Kızılay AVM kiracıları arasında yaşandığı iddia edilen bir soruna ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7215) (Başkanlığa geliş tarihi: 29.11.2023)

62.- Van Milletvekili Pervin Buldan'ın, Van Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri tarafından yapılan taşınmaz satışlarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7216) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.12.2023)

63.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Bitlis'te kolluk kuvvetlerince gözaltına alınan bir kişiye ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7217) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.12.2023)

64.- Van Milletvekili Mahmut Dindar'ın, Van Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri tarafından yapılan taşınmaz satışlarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7218) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.12.2023)

65.- Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp'ın, Bitlis'te kolluk kuvvetlerince gözaltına alınan bir kişiye ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7219) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.12.2023)

66.- Van Milletvekili Zülküf Uçar'ın, Van Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri tarafından yapılan taşınmaz satışlarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7220) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.12.2023)

67.- Van Milletvekili Gülderen Varli'nin, Van Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri tarafından yapılan taşınmaz satışlarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7221) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.12.2023)

68.- Van Milletvekili Sinan Çiftyürek'in, Van Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri tarafından yapılan taşınmaz satışlarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7222) (Başkanlığa geliş tarihi: 06.12.2023)

69.- Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyiğit'in, Van Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri tarafından yapılan taşınmaz satışlarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7223) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.12.2023)

70.- Hakkari Milletvekili Öznur Bartin'in, Hakkari'deki bazı bölgelerde yaşanan yol ve su sorununa ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7224) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.12.2023)

71.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ilinde doğal afetler nedeniyle köy yollarının kapanmasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7225) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

72.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin ili Yusufeli ilçesine bağlı bir mahallede meydana gelen yangın nedeniyle yaşanan mağduriyetin giderilmesine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7226) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

73.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in Ardanuç ilçesine bağlı köylerdeki içme suyu ve yol sorununa ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7227) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

74.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Amasya'da olası bir depreme karşı alınan önlemlere ve yapılacak çalışmalara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7228) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

75.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, organize sanayi bölgesi toplantılarına katılan vali, vali yardımcısı ve kaymakamlara yapılan huzur hakkı ödemelerine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7229) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

76.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, 2023'ün Aralık ayı itibarıyla Konya ilindeki sığınmacı sayısına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7230) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

77.- İstanbul Milletvekili Celal Fırat'ın, Sayıştayın 2022 yılı Denetim Raporu'nda Kayseri Talas Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7231) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

78.- Diyarbakır Milletvekili Berdan Öztürk'ün, Sayıştayın 2022 yılı Denetim Raporu'nda Balıkesir Dursunbey Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7232) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

79.- Diyarbakır Milletvekili Halide Türkoğlu'nun, Sayıştayın 2022 yılı Denetim Raporu'nda Balıkesir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7233) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

80.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın'ın, Sayıştayın 2022 yılı Denetim Raporu'nda Kocaeli Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7234) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

81.- Diyarbakır Milletvekili Halide Türkoğlu'nun, Sayıştayın 2022 yılı Denetim Raporu'nda Bartın Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7235) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

82.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın'ın, Sayıştayın 2022 Yılı Denetim Raporu'nda Körfez Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7236) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

83.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, son 5 yılda yurt dışına çıkan ve sonrasında ülkeye dönmeyen kişilerin sayısına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7237) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

84.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Türkiye Tek Yürek Kampanyası kapsamında toplanan bağışlara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7238) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

85.- Muğla Milletvekili Cumhur Uzun'un, haklarında arama kaydı bulunan ve firari durumda olan kişilere dair bazı verilere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7239) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

86.- Muğla Milletvekili Cumhur Uzun'un, son 10 yılda kırmızı bültenle aranan Türk vatandaşlarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7240) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

87.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, İzmir Vakıflar Bölge Müdürlüğünün kiraya verdiği meskenlerde yaptığı kira artışlarına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7241) (Başkanlığa geliş tarihi: 29.11.2023)

88.- Gaziantep Milletvekili Melih Meriç'in, Gaziantep Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından yapılan kira artışlarına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7242) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

89.- Diyarbakır Milletvekili Ceylan Akça Cupolo'nun, Diyarbakır Surlarının restorasyon sürecine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7243) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

90.- Bursa Milletvekili Hasan Öztürk'ün, Bursa ilindeki okulların depreme dayanıklılığına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7244) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

91.- Isparta Milletvekili Hikmet Yalım Halıcı'nın, rehber öğretmen atamalarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7245) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

92.- Isparta Milletvekili Hikmet Yalım Halıcı'nın, 2020 yılından bu yana okullarda yaşanan şiddet olaylarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7246) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

93.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, son 3 yılda açılan devlet okullarındaki derslik, öğretmen ve öğrenci sayılarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7247) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

94.- Hakkari Milletvekili Onur Düşünmez'in, Hakkari'de açıköğretim sınavlarının ilçelerde de yapılması talebine ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7248) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

95.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Gaziantep H Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun öğrencisi olduğu üniversitenin sınavlarına giremediği iddiasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7249) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

96.- Van Milletvekili Mahmut Dindar'ın, Bakanlığın hizmet ve binalarının engelliler için erişilebilirliğine ve istihdam edilen engelli personele ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7250) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.12.2023)

97.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, uzman erbaşların muvazzaf statüsüne geçirilmesi talebine ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7251) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

98.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Sayıştayın 2022 yılı Denetim Raporu'nda Bakanlığa dair yaptığı tespitlere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7252) (Başkanlığa geliş tarihi: 29.11.2023)

99.- Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in, Gaziantep ilinde şiddete maruz kalan sağlık çalışanlarına dair çeşitli verilere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7253) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.12.2023)

100.- Eskişehir Milletvekili Jale Nur Süllü'nün, üniversite hastanelerinde görev yapan öğretim üyesi doktorların muayenehanelerinin kapatılmasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7254) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

101.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Amasya'da kreş açması zorunlu olan hastane ve diğer sağlık kurumlarına dair çeşitli verilere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7255) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

102.- Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, Adıyaman'da çocuk endokrinoloji doktoru bulunmamasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7256) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

103.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, organize sanayi bölgesi toplantılarına katılan vali, vali yardımcısı ve kaymakamlara yapılan huzur hakkı ödemelerine ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7257) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

104.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, tarımsal ürünlerin tarla ve market fiyatları arasındaki farka ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7258) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.12.2023)

105.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2023 yılları arasında Denizli ilinde hayvancılığa yapılan desteklere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7259) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.12.2023)

106.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, son 5 yılda Artvin ili Ardanuç ilçesinde gerçekleştirilen ağaç kesimlerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7260) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

107.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, son 3 yılda görevden alınan il ve ilçe tarım müdürlerinin sayısına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7261) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

108.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, 2018'den bu yana Konya ilinde Çiftçi Kayıt Sistemi'nden ayrılan kişi sayısına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7262) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

109.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Erzurum'un Şenkaya ilçesinde ağaç kesimi yapıldığı iddiasına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7263) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

110.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, 2022 yılından bu yana gerçekleştirilen ağaç kesimlerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7264) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

111.- Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Diyarbakır'da 2020-2023 yılları arasında yapılan ihalelere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7265) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

112.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Bursa'nın Gemlik ilçesinde bulunan Gençali Deresi'nin ıslahına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7266) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

113.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Konya ili Yunak ilçesi Saray Mahallesi'nde yaşanan su sıkıntısına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7267) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

114.- İzmir Milletvekili Mahir Polat'ın, su tasarrufu sağlanması amacıyla alınan tedbirlere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7268) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

115.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, ülkemizde son 5 yılda tespit edilen kuş gribi vakası sayısına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7269) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

116.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık Anonim Şirketinin tasfiyesine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7270) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.12.2023)

117.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Samsun'da su ürünleri organize sanayi bölgesi kurulması talebine ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7271) (Başkanlığa geliş tarihi: 05.12.2023)

118.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Şenkaya-Sarıkamış Yolu Projesi'nin akıbetine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7272) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

119.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, Sivas-Erzincan YHT hattına ayrılan ödeneğe ve hizmete giriş tarihine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7273) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

120.- Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın, Tabae, Akhan, Laodikeia Antik Kent Hançalar, Tozlukara Köprüleri Onarımı Projesi'ne ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7274) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

121.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Konya'nın bazı ilçelerine araç muayene istasyonu kurulması talebine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7275) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

122.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Konya-Seydişehir-Antalya YHT Projesi'nin akıbetine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7276) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

123.- Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın, Muğla-Kale-Tavas-Denizli-Serinhisar Bölünmüş Yol Projesi'nin akıbetine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/7277) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.12.2023)

21 Aralık 2023 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.01

BAŞKAN: Başkan Vekili Gülizar BİÇER KARACA

KÂTİP ÜYELER: Kurtcan ÇELEBİ (Ankara) , Sibel SUİÇMEZ (Trabzon)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 42'nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Sayın milletvekilleri, gündemimize göre, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerindeki görüşmelere devam edeceğiz.

Bugünkü birleşimde 12 Aralık 2023 tarihli 33'üncü Birleşimde alınan karar gereğince 12 Aralık 2023 tarihli birleşimde yapılması öngörülen birinci tur görüşmelerinin kalan kısmının görüşmeleri ile 14 Aralık 2023 tarihli 35'inci Birleşimde alınan karar gereğince, 14 Aralık 2023 tarihli birleşimde yapılması öngörülen üçüncü tur görüşmelerin kalan kısımlarının görüşmelerini yapacağız. Önce birinci tur görüşmeler tamamlanacaktır. Birinci turda Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kamu Denetçiliği Kurumu, Anayasa Mahkemesi, Sayıştay, Adalet Bakanlığı, Yargıtay, Danıştay, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu, Türkiye Adalet Akademisi, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Başkanlığı ile Türk Akreditasyon kurumu bütçe ve kesin hesapları yer almaktadır.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (*) (**)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (*)

I. TUR (**)

A) TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

1) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

---

(*) 36, 37 S. Sayılı Basmayazılar ve Ödenek Cetvelleri 11/12/2023 tarihli 32'nci Birleşim Tutanağı'na eklidir.

(**) Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kamu Denetçiliği Kurumu, Anayasa Mahkemesi, Sayıştay, Adalet Bakanlığı, Yargıtay, Danıştay, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu, Türkiye Adalet Akademisi, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Başkanlığı ve Türk Akreditasyon Kurumunun 2024 yılı bütçelerinin ve 2022 yılı kesin hesaplarının görüşmelerine 12 Aralık 2023 tarihli 33'üncü Birleşimde başlanmıştır.

2) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

1) Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kamu Denetçiliği Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) ANAYASA MAHKEMESİ

1) Anayasa Mahkemesi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Anayasa Mahkemesi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) SAYIŞTAY

1) Sayıştay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Sayıştay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) ADALET BAKANLIĞI

1) Adalet Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Adalet Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) YARGITAY

1) Yargıtay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Yargıtay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) DANIŞTAY

1) Danıştay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Danıştay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU

1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURTLARI KURUMU

1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ

1) Türkiye Adalet Akademisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Adalet Akademisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU

1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

1) Dışişleri Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Dışişleri Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

K) AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

1) Avrupa Birliği Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Avrupa Birliği Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

L) TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

1) Türk Akreditasyon Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Akreditasyon Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, tur üzerindeki görüşmelerde siyasi parti grupları adına istemleri hâlinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile İç Tüzük'ün 62'nci maddesi gereğince görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye altmışar dakika söz verilecek; bu süreler birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilecek ve şahsı adına yapılacak konuşmaların süresi beş dakika olacaktır. Ayrıca, konuşmalar tamamlanınca, soru-cevap işlemi on beş dakika soru, on beş dakika cevap olarak yapılacak ve sorular gerekçesiz olarak yerinden sorulacaktır.

Bilgilerinize sunulur.

12 Aralık 2023 tarihli 33'üncü Birleşimde, birinci tur üzerindeki görüşmelerde Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına yapılan konuşmalar tamamlanmış, Saadet Partisi Grubu adına yapılan konuşmalarda kalınmıştı.

Şimdi, bu turda söz alanların adlarını sırasıyla okuyorum:

Saadet Partisi Grubu adına: İsa Mesih Şahin.

İYİ Parti Grubu adına: Hakan Şeref Olgun, Uğur Poyraz, Yasin Öztürk, Bilal Bilici.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına: Sermet Atay, Feti Yıldız, Halil Öztürk, Yücel Bulut, Kamil Aydın, İsmail Özdemir.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına: Salihe Aydeniz, Zülküf Uçar, Ali Bozan, Dilan Kunt Ayan, Onur Düşünmez, Nevroz Uysal Aslan, Berdan Öztürk, Osman Cengiz Çandar.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına: Deniz Yücel, Murat Emir, Özgür Karabat, Gökçe Gökçen, Süleyman Bülbül, Turan Taşkın Özer, Mustafa Sezgin Tanrıkulu, Namık Tan, Kadri Enis Berberoğlu.

Şahıslar adına lehte Mehmet Önder Aksakal.

Yürütme: Yılmaz Tunç, Adalet Bakanı; Hakan Fidan, Dışişleri Bakanı.

Aleyhte Zeynel Emre.

Soru-cevap işlemi, oylamalar ve kapanış şeklinde Genel Kurulun ilk turu tamamlanacaktır.

Değerli Milletvekilleri, Grup Başkan Vekillerimizle yapılan görüşme sonrasında bugün yoğun bir gündem nedeniyle gruplar adına söz talebinde bulunan hatiplerimizin konuşmaları için birer dakika uzatma verilmeyecek.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – E, bu da adaletsizlik Başkan. Bugüne kadar söz ver, ver, ver; bugün niye söz vermiyorsunuz? Bugün biz konuşacağız diye mi engellediniz?

BAŞKAN – Yine, Grup Başkan Vekillerinin yerinden, grupların söz talepleri karşılandıktan sonra sataşma nedeniyle söz talebi olduğunda bunlar da iki artı bir dakika toplam üç dakika olarak karşılanacaktır.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, takdir edersiniz, daha önceki bütçe görüşmelerinde zaten her oturumda on beş dakika soru-cevap veriliyordu ama şu anda olağanüstü bir durum nedeniyle

bence bunu otuz dakikaya çıkarmanız gerekiyor, niye? Çünkü daha önce de arkadaşlarımız o haklarını kullanamadıkları için şimdi burada bir hak kısıtlaması oluyor. Sizden istirham ediyorum yani bu oturuma özgü olarak o on beş dakika soru-cevap işlemi kısmını otuz dakikaya çıkarmanız da adaletli bir yönetim olur.

Teşekkür ederim, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Sayın Tanal, bu konuda Danışma Kuruluyla belirlenmiş bir süre olduğu için sürenin tekrar Danışma Kurulu toplanarak değiştirilmesi gerekir.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bu Allah'ın ayeti değil ki Sayın Başkanım, yönetiminizde yani değişebilir bu.

BAŞKAN – O nedenle Danışma Kurulu kararı var iken tekrar toplanması ve süreyi değiştirmesi gerekir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Grup Başkan Vekilleri bir kendi haklarını koruyorlar, milletvekilinin hakkını korumuyorlar.

BAŞKAN – Evet, gruplar adına görüşmelere başlıyoruz.

Şimdi ilk söz, Saadet Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'e aittir.

Buyurun Sayın Şahin. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA İSA MESIH ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Adalet Bakanlığı üzerine konuşma yapacağım.

"Adalet yerini bulsun, isterse kıyamet kopsun." sözleriyle başlamak istiyorum. Adalet kurumu hem devlet düzeni için hem toplumsal hayatın düzeni için en önemli dinamiktir. Bin yıllardır devlet kuran, sonrasında İslam medeniyetiyle şereflenen büyük bir medeniyetin mensuplarıyız. Sahip olduğumuz bütün medeniyetler devlet idaresinde adalet kurumunu hep merkeze alınmıştır. Devlet yöneticisini sınırlayan yeri gelmiş töre olmuş, yeri gelmiş adalet olmuştur. Onun için "Adalet mülkün temelidir." diyoruz ve bu sözü bütün mahkeme salonlarımıza asıyoruz. Evet, adalet mülkün yani devletin temelidir. Bunun yanında, "Devletin dini adalettir." sözü Hazreti Ali Efendimize atfedilerek hep söylenegelmiştir, buna göre toplum düzeninin esası adalettir. Adalet haklıya hakkını verip Hazreti Mevlânâ hazretlerinin de dediği gibi her şeyi yerli yerine koymaktır. Anayasa'mızın 2'nci maddesi hukuk devleti ilkesini güvence altına almaya çalışmıştır. Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devletidir. Hukuk devleti ilkesi özgürlükçü, çoğulcu, çağdaş demokrasinin olmazsa olmaz koşuludur. Hukuk devleti hukukun üstünlüğünün hayat bulduğu, yönetimde keyfiliğin önlendiği, devletin hukukla sınırlandığı, yargının bağımsız niteliğiyle siyasal baskıdan etkilenmeden çalıştığı, hukuk kurallarının herkese eşit uygulandığı, hak ve özgürlüklerin güvence altına alındığı, bireylere hukuk güvenliğinin sağlandığı bir sistemi ifade eder. Türkiye ne kadar hukuk devleti, gelin hep beraber masaya yatıralım. Yine girişte bahsettiğim ilkeler ışığında, ülkemizde her şey yerli yerinde mi adalet gerçekten devletin temeli mi "Adalet dinin direğidir." sözünün hakkı veriliyor mu, gelin hep beraber bir göz atalım.

Yargının yürütmeye bağımlı hâle gelmesi maalesef Türkiye'nin önemli bir sorunu. Siyasi iradenin yargıya baskısı, müdahalesi yargının tarafsızlık ve bağımsızlığına gölge düşürmektedir. Bu durum, özellikle 2018'de başlayan Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle birlikte çok farklı bir noktaya gelmiştir. Bu durum vatandaşın hukuk güvenliğini tehdit etmekte, vatandaşın yargıya olan güvenini sarsmakta, adil yargılanma ilkesini yaralamaktadır; kararların siyasi iradeye uygun olması, hâkim ve savcıların ödüllendirilmesi ve cezalandırılması gibi sonuçları da beraberinde getirmektedir. Şimdi, iktidardaki bazı arkadaşlar buna karşı çıkabilirler ama arkadaşlar, Anayasa Mahkemesi kararlarına uymayan bir hâkim

bu ülkede getirildi Adalet Bakan Yardımcısı yapıldı arkadaşlar; bunu da özellikle paylaşmak istiyorum. Hâkimlerin tarafsızlık ve bağımsızlığının temini için tabii hâkim ilkesinin uygulamasının sağlanması ve hâkimlere coğrafi teminat getirilmesi, sorunun çözümüne katkı sağlayacaktır.

Liyakat sorunu yargı camiasının önemli bir sorunudur. Uygulamada hâkim ve savcıların mesleğe kabulünde mülakat sistemiyle haksız sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Adalet kurumuna girişte bile kayırmacı bir düzen var maalesef; bu ne yaman çelişki diyoruz. Sınavdan yüksek puan alan ama bir torpil bulamayan gariban vatandaşımızın oğlu, kızı mülakatla elenecek, sınavdan düşük puan alan ama bir yerlerde dayısı olan vatandaşın oğlu, kızı mülakatla hâkim, savcı olacak; bu, gayretullaha dokunur arkadaşlar. Biz sadece "adalet" diyoruz, sadece "Hak eden kazansın." diyoruz.

Sayın Bakanım, Adalet Bakanlığında bir adaleti sağlayamazsak nerede sağlayacağız Allah aşkına? Nerede sağlayacağız değerli milletvekilleri, size de soruyorum. Malum, hâkim ve savcılık sınavda 70 puan sınırı vardı ama bu sınır kaldırıldı, 55 puanla hâkim olunuyor arkadaşlar bu ülkede, 55 puan.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – 38.

İSA MESİH ŞAHİN (Devamla) – Bakın, daha önce bu kürsüden söyledim, Komisyon görüşmelerinde de söyledim, bir kere daha söylüyorum: Siz sınavlarda 5 tane paragraf sorusunu çözemeyen birisini getirip hâkim yaparsanız, onun önüne de 5 klasörlük dosyayı koyup "Çöz." derseniz bu sistem tıkanır arkadaşlar. Zaten çözememiş paragraf sorularını, nasıl çözecek? Sonra yargı tıkanıyor, tıkanır elbette. Bu kayırmacı mülakat sistemi kaldırılmalıdır; objektif kriterlere dayalı, liyakatin esas alındığı bir sistem, adaletli bir sistem getirilmelidir. Yine, hâkim ve savcıların kürsüye gelmeden önce gerekli mesleki tecrübelerini kazanması adına da önemli adımlar atılmalıdır.

Yargılamaların uzaması önemli bir sorun. Maalesef, adil olmayan kararlar önemli bir sorun. Yargılamaların hızlı olması için hedef süre uygulamasına geçildi ancak buna rağmen yargılamalar çok uzuyor. Geciken adalet, adalet değildir değerli milletvekilleri. Ben vekil olana kadar yaklaşık on altı yıl avukatlık yaptım, avukat arkadaşlarımın yaşadığı sorunları yakından biliyorum. Davalar bitmiyor Sayın Adalet Bakanım. Yargı sürecini hızlandırmak için istinaf kurumu getirildi ama istinafa giden dosya dönmüyor. Basit bir iş davası bile iki yıldan önce bitmiyor, sonra istinafa gidiyor, üç seneden önce de oradan gelmiyor. Gariban işçi, bakın, gariban işçi davayı kazanıyor, işveren dosyaya teminat yatırıyor, üç, dört sene sonra dosya istinaftan gelince de gariban işçinin parası uçup gidiyor. Bu adaletsizlik işte. Bu sorun çözülmek zorundadır, yargılamaların hızlanması için gerekli adımlar atılmak zorundadır. Bu arada liyakatsiz hâkimlerin ortaya çıkardığı tablo da yargılamaları ayrıca uzatmaktadır Basit bir örnek vereyim: Uzmanlık gerektirmeyen, sadece hukuki değerlendirme gerektiren konularda bile dosyalar bilirkişilere gönderiliyor ve süreç uzuyor arkadaşlar. Dolayısıyla, liyakatli bir sistem şart diyoruz, mevcut hâkimlere meslek içi eğitimlerin tatmin edici bir şekilde verilmesi şart diyoruz, dosyaların bilirkişiye sadece teknik inceleme gerektiren açılardan gönderilmesi gerekir diye bu ayrıntıya da dikkat çekiyoruz.

Yargı üzerindeki şaibeler önemli bir sorunumuz. Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığının HSK'ye gönderdiği ihbar mektubuyla maalesef yargı organının içler acısı durum ortaya çıkmıştı. Yargı düzeninin rüşvetle anılması gerçekten adalete olan inancı yerle bir ediyor vatandaşta. Bu konunun amasız fakatsız bir şekilde üzerine gidilmesi lazım. Soruşturmadaki son durum nedir Sayın Bakanımız da bilgilendirirse gerçekten memnun oluruz. Benzer bir durum Küçükçekmece Adliyesinde yaşandı. Küçükçekmece Adliyesinde Avukat Eyyup Akıncı isimli meslektaşımız "Benzer durumlar Küçükçekmece adliyesinde de var." diye bir "tweet" paylaşıyor -arkadaşlar, isim vermiyor, hâkim, savcı belirtmiyor- bu "tweet"ten dolayı meslektaşımızın -bir ayı geçti- Sayın Bakanım, hâlâ ev hapsi uygulaması devam ediyor. Bakın, siz de avukatlık yaptınız, bu karar çok ölçüsüz bir karar. Bir avukatın attığı bir "tweet"ten dolayı -bakın avukatlık mesleği kamu görevidir- bir aydan fazladır ev hapsinde tutuluyor olması gerçekten Türkiye'de hukuk devleti ilkesi açısından çok vahim bir durumdur, bunu da tekrardan paylaşmak istiyorum.

Hukuk fakülteleri sorunu maalesef önemli bir sorunumuz, artan hukuk fakültesi önemli bir sorun. Bunun sonucu olarak fakültelerde yetersiz eğitimler ortaya çıkıyor, avukat sayısı çoğalıyor, yetkin olmayan avukatlar, hâkimler, savcılar ortaya çıkıyor; özellikle de avukatlık mesleğinin niteliği maalesef azalıyor. Burada, yeterli eğitim vermeyen hukuk fakülteleri kesinlikle kapatılmalıdır, hukuk fakültesine girişte baraj uygulaması sınırlandırılmalıdır, açık olan fakültelerdeki öğrenci sayısı da azaltılmalıdır. Ayrıca, hukuk fakültelerinde teori eğitiminin yanında pratik eğitime de gereken önem verilmelidir. Bu pratik eğitim yeterli bir şekilde verilmeyince, sonrasında avukatlar, hâkimler ve savcılar maalesef meslekte büyük sorunlar yaşıyorlar. Mesela, bir hukuk fakültesi öğrencisi mezun olduğunda en basit bir dilekçeyi yazmayı bilmeli, hepimiz dilekçe yazmayı bilmeden hukuk fakültelerinden mezun olduk.

Torba kanun önemli bir sorun. Yasa yapma tekniğine uygun olmayan, birbirinden farklı kanunlarda aynı anda değişiklik içeren bu uygulamaya son verilmelidir. Şu anda da Mecliste yarım kalan bir torba kanun var, bütçe görüşmelerinden sonra devam edeceğiz. Çok sayıda farklı kanunda aynı anda değişiklik öngörülüyor. Bazılarını kabul ediyoruz. Bakın, iktidar partisindeki arkadaşlar, burası önemli. Bazılarını kabul edeceğiz, bazılarını reddedeceğiz. Ya, bir kanunun oy birliğiyle çıkmasından daha güzel bir şey olabilir mi? Ama, kanunun bütününe sonunda mecburen ret vermek zorunda kalırız çünkü içinde kabul etmediğimiz noktalar var. Bu anlamda, hukuk devleti ilkesine de aykırı olan bu uygulamaya son verilmelidir. Yasa değişiklikleri yapılırken de konunun tüm paydaşlarının görüşleri alınmalı, özellikle de akademi ve baroların da görüşlerine başvurulmalıdır, bunu da özellikle paylaşmak istiyorum.

Çoklu baro uygulamasına değinmek istiyorum. Türk yargısı hüküm, iddia ve savunma olmak üzere üçlü sacayağından oluşur. Nasıl ki hüküm ve iddiayı bölemiyorsak, bölünemiyorsa siz savunma ayağını da savunma sacayağını da bölemezsiniz diyoruz. Ancak burada iktidarın çok yanlış bir uygulaması var, bu konuda iktidarın "ben yaptım oldu" anlayışına da şiddetle karşı çıkıyoruz. Eğer iktidar avukatlarla ilgili bir adım atacaksa avukatların sorunlarını gerçekçi bir şekilde masaya yatırıp bunlara çözüm bulmayı deneyebilir. Yapılması gereken, çoklu baro uygulaması değildi, mevcut baro seçim sistemlerinin değiştirilmesi, mevcut baroların yapısının daha demokratik, daha katılımcı hâle getirilmesiydi, seçimlerde blok liste yerine, nispi temsile dayalı seçimlerin getirilmesiydi ancak bu demokratik tercih, tercih edilmedi, bunun yerine bölme tercih edildi; bizim görüşümüz çok açık, çoklu baro değil, çoğulcu baro diyoruz.

Anayasa Mahkemesi-Yargıtay krizine değinmek istiyorum, burada değindik, yine değinmek istiyorum. Bizim için bu konu bir Can Atalay meselesi, bir milletvekili meselesi değildir, bu konu basit bir kriz de değildir. Mesele, Türkiye'nin hukuk devleti olması meselesidir; mesele, devletin içindeki çöreklenmiş klik bir yapının Türkiye'yi daha otoriter hâle getirme gayretidir. Burada mesele bizim nazarımızda bu açıdan da bir devlet krizidir çünkü kesin olan bir mahkeme kararına uyulmaması basit bir kriz olarak değerlendirilemez. Anayasa madde 153 çok açık; Anayasa madde 153 Anayasa Mahkemesi kararlarının kesin olduğunu açık bir şekilde ortaya koyuyor ve bütün kurumları yasama, yürütme, yargı, idare, gerçek, tüzel kişiler, herkesi de bağlayıcı olduğunun altını özellikle çiziyor. Hâl böyleyken bu konunun mahkemeler arası bir görüş ayrılığı olduğunu da kabul etmemiz mümkün değildir. Burada eğer bir suçtan da bahsedeceksek -Yargıtay bir suç işaretinde bulunmuştu- bu suçu Anayasa Mahkemesi kararına uymayan yani kesin olan Anayasa Mahkemesi kararına uymayan Yargıtay üyeleri işlemiştir. Tekraren: Bu mesele bizim için bir Can Atalay meselesi değildir, Türkiye'nin hukuk devleti olması meselesidir. Bu kriz çözülmelidir ve bu krizin çözümünde de bir milletvekili söz konusu olduğu için, Türkiye Büyük Millet Meclisi Yargıtay kararıyla işaret edildiği için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının öncülüğünde Türkiye Büyük Millet Meclisi bu krizin çözülmesinde aktif rol almalıdır. 2008 kapatma davasını hatırlayın arkadaşlar, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı AK PARTİ'ye kapatma davası açmıştı. O gün Yargıtayın görüşü AK PARTİ'nin kapatılmasıydı ama Anayasa Mahkemesi engelledi

bunu. Eğer bugünkü düşünceniz olsa bakın, AK PARTİ'nin kapatılması gerekiyordu ve Türkiye'de bir siyasi krizin çıkması demekti bu. Bunu özellikle paylaşıyorum. Bir de Sayın Necmettin Erbakan'ın Refah Partisi kapatıldığındaki sözlerini tekrar Meclis kayıtlarına geçmek istiyorum: "Evet, bu karar yanlış bir karardır, bu karara itiraz ediyoruz ancak Anayasa Mahkemesi kararına uymak zorundayız." Bakın, bir devlet adamlığı tecrübesi, bir devlet aklı. Bunu da Meclis kayıtlarına tekrar geçmek istiyorum. Burada iktidar partisindeki arkadaşların "Bu durum yeni anayasa ihtiyacını da ortaya çıkarmıştır." düşüncesine de katılmıyoruz; evet, yeni anayasa bir ihtiyaçtır ama burada açık olan hükümlerin uygulanmaması çelişkisini de size tekrar hatırlatıyoruz. Önce mevcut Anayasa'nın hükümlerini bir uygulayın, ondan sonra da yeni anayasa konusundaki samimiyete inanalım. Evet, yeni anayasanın ihtiyaç olduğunu tekrar vurguluyorum.

KHK mağduriyetine özellikle değinmek istiyorum. KHK mağduriyeti Türkiye'nin en önemli sorunlarından biri hâline gelmiştir, büyük bir sosyal yaraya dönüşmüştür. Temel referansımız adalet, bizim nazarımızda bu konu adaletin gereği olarak çözülmelidir. Bir kere, yargı organının "Suçsuzdur." dediği ancak görevinden ihraç edilmiş kişiler kesinlikle görevlerine iade edilmelidir. Yeter artık bu masum insanların çektiği çile diyoruz. Bakın, altını çiziyorum, suçlu ile suçsuzun ayrılmasından bahsediyorum. Ayrıca, burada yargılamaların da adil yapılmadığını görüyoruz, suç olmayan hususlardan cezalar verildiğini görüyoruz. Arkadaşlar, devletin yasal olarak müsaade ettiği kurumlardan dolayı daha sonradan gelip insanlara ceza verilmesi adil bir karar değildir. Gazete aboneliği, dergi aboneliği, dernek, sendika üyeliği gibi, bankaya para yatırma gibi, çocuğunu okula gönderme gibi kriterlerden, devletin yasal olarak müsaade ettiği kriterlerden dolayı insanlara ceza verilmesini doğru bulmuyoruz. Bu durum, gayretullaha dokunacak bir durum hâline gelmiştir; adil olmayan yargılamalar konusunda da bir çözüm bulmak zorundayız. Bu insanlar bizim insanlarımız arkadaşlar, suçsuz insanlardan bahsediyoruz; suçlu ayrı, suçluyla biz de geçmişte çok net mücadele verdik, 15 Temmuzda çok net mücadelesi olan bir insan olarak bu duruma bir şerh koyuyorum. Bunların çocukları bizim çocuklarımız, bu çocuklar neden devlete düşman olarak yetişsin? O zaman çözelim bu sorunu diyorum, adalet için çözelim, devletimizin geleceği için çözelim diyorum.

Bu duygularla Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Saadet Partisi Grubu adına söz talepleri karşılanmıştır.

Şimdi, İYİ Parti Grubu adına söz taleplerini karşılayacağım.

İYİ Parti Grubu adına ilk söz talebi Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun…

Buyurun Sayın Olgun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz on beş dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, Sayın Bakanlar, kıymetli milletvekilleri; Adalet Bakanlığı ile ilgili kurumlarla ilgili İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Ülkemizde en önemli ve derhâl çözülmesi gereken sorun, yargıya güven sorunudur. İktidarın Anayasa Mahkemesi üyelerini devamlı tehdit ederek hizaya getirmeye çalışmasının normalmiş gibi algılandığı, uluslararası sözleşme ve mahkemeleri tanımadığı akıl almaz bir dönemden geçmekteyiz. Bu, öyle bir dönem ki Sayın Cumhurbaşkanı bir taraftan Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını tanımadığını beyan ederken diğer taraftan Netanyahu'nun Uluslararası Ceza Mahkemesinde ceza alması için elinden gelen her şeyi yapacağını ifade ederek daha başta dışa karşı inandırıcılığını kaybetmektedir. Dış politikada sürekli "Burası muz cumhuriyeti değil." diyerek meydan okuyan Sayın Cumhurbaşkanı "Bizim mahkeme kararlarımızı tanımayanı biz de tanımayız." diyerek

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını tanımadığını ifade etmişti. Oysa kendisi de 1999, 2001 ve 2002 yıllarında hak ihlali talepleriyle Anayasa Mahkemesine başvurmuştu. Bunu neden açıklıyorum? Anayasa'nın hukuk devleti ilkesi gereğince, yürütmenin en üst seviyesinde yer alan Cumhurbaşkanı dâhil bütün kamu görevlileri hukukun üstünlüğüne riayet etmek zorundadır. Kanunlarını beğenmeseniz de eğer uluslararası sözleşmelere tarafsanız kararı eleştirebilirsiniz ancak "Ben seni tanımıyorum." diyemezsiniz. Yarın bir gün eğer vaatler yerine getirilir de Türkiye için Uluslararası Ceza Mahkemesinin yolunu açan Roma Statüsü imzalanırsa, "Ben Uluslararası Ceza Mahkemesini tanımıyorum." denilirse kimsenin şaşıracağını sanmıyorum.

Değerli milletvekilleri, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütünün "Bir Bakışta Hükûmet 2023 Raporu"na göre, 2010 yılında yüzde 59 olan Türkiye'de vatandaşların yargıya güveni 2020 yılında yüzde 37'ye, 2022 yılında yüzde 33'e kadar gerilemiş durumda yani vatandaşlarımızın üçte 2'si yargıya güvenmiyor. Yargı sistemimiz ne yazık ki iktidarın istediği kararları veren hâkimlerin ödüllendirildiği, aksi durumda hâkimlerin cezalandırıldığı bir sisteme dönüştürülmüştür. Ayrıca, yerel mahkemede hâkimlere hukuka uygun kararların değiştirilmesi için baskı yapan, dava takip eden Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi üyeleri olduğu bilinmekte ise de bu konuda ayrı bir çalışma yapmakta olup tamamlanınca yüce Meclisin bilgisine sunacağım.

Sayın milletvekilleri, aslında tüm sorunların başında hukuk fakültelerindeki eğitimin yetersizliği ve nitelik eksikliği bulunmaktadır. Sorunu tespit ederken buna eğitimden başlamak gerekmektedir. Bu konuda tarafımca bir Meclis araştırma önergesi de verilmiştir. Türkiye'de 2023 yılı itibarıyla 84 hukuk fakültesi bulunmaktadır. Bu fakültelerin 38'i devlet üniversitelerinde, 35'i vakıf üniversitelerinde ve 11'i Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunmaktadır. 2012'de 78 bin olan avukat sayısı 2022 sonunda 175 bine dayandı. Avukat sayısı son beş yılda yüzde 64, son on yılda ise yüzde 123 artış göstermiştir. Henüz uygulanmaya başlanmayan avukatlık sınavı bir çözüm olmaktan ziyade işsizler ordusu yaratacaktır. Belki avukatlık sınavı kaliteyi yükseltme amacına hizmet edecek ama sınavda başarılı olamayanların da mesleki perspektifleri tamamen ortadan kalkacaktır. O nedenle de yeni hukuk fakültesi açmak yerine mevcut hukuk fakültelerinin niteliğini artırmak başlıca amaç olmalıdır. Hâkim, savcıların nitelikleri artsa da niteliklerinin yetersiz olması makul sürede yargılanma hakkının korunmasını engellemektedir. Makul sürede yargılanma hakkı ülkemizde en yaygın olarak ihlal edilen hakların başında gelmektedir. Anayasa Mahkemesinin internet sitesinde yayınlanan verilere göre 2023 yılı içinde makul sürede yargılanma hakkının ihlali iddiasıyla 38.826 başvuru yapılmıştır. Makul sürede yargılanma hakkının temini için yargıçların niteliğini artıracak çalışmaların yapılması ve mahkemelerin dosya yükünün makul bir düzeye indirilmesi gerekmektedir.

Adli personelin iyi eğitimli ve hak ve özgürlüklere duyarlı olması çok önemlidir. Türkiye'de son yıllarda görülen en önemli sorunlardan biri adli personelin niteliğindeki düşüştür. Hakim, savcı ve diğer adli personelin istihdamında torpil değil nitelik ölçütünü esas alacak ve düzenli hizmet içi eğitimlerle bunu değiştirecek köklü bir değişikliğe ihtiyaç vardır.

Burada siyasi iktidarın yargı teşkilatına ve yargı kararlarına müdahalesiyle ilgili ilginç birkaç somut hususa değinmek istiyorum. İki hafta önce SON TV'de yayınlanan bir haberde üst düzey bir bakanlık bürokratının beyanı referans verilerek "Bakanlık tetkik hâkimlerinin arkalarını, torpillerini görelim, ondan sonra kimleri değiştireceğimize karar vereceğiz." şeklindeki haber yayınlandıktan sonra FETÖ üyelerinin yerine geçici görevle getirilen, yine bu darbe girişiminde taşın altına elini değil bedenlerini koyan 184 Bakanlık tetkik hâkiminin yetkilerinin bir gecede haber verilmeden kaldırılması çok manidardır. Bu sayede FETÖ'den ihraç edilen hâkim, savcıların intikamı mı alınmak istenmektedir.? Bu konunun Sayın Adalet Bakanınca izaha muhtaç olduğunu düşünüyorum.

Sayın Adalet Bakanının son yaptığı personel atamalarında güvenlik bilgilerinin önemsenmediği, güvenlik kaydı bulunan şahısların atamalarının siyasi referansları sayesinde ilgili Adalet Bakan Yardımcısının baskılarıyla yaptırıldığı açıkça ifade edilir hâle gelmiş bir husustur. Bazı komisyon başkanlarının ise baskılara boyun eğmeyerek "Vatan hainlerinin atanmasına sebep olacağıma Ağır Ceza Başkanlığını bırakırım." diye rest çektiği, bunu rest çekenlerin de kararnamede yine aynı Bakan Yardımcısı tarafından görev yerlerinin değiştirileceği söylentileri yine yargı camiasının gündemindedir.

Adalet Bakanlığı bünyesinde tayin taleplerinde bulunan yargı çalışanlarının taleplerinin yasal mazeretlerine göre değil, sendikalarına göre yapıldığı artık adliyelerde dahi yüksek sesle konuşulmaktadır. Kısacası, yasal mazereti olup tayin olamayan bir zabıt kâtibi yerine hiçbir yasal mazereti olmayan, hatta mevzuat gereği atanmaması gereken yeni memurların, sırf Hükûmetin sendikasına üye oldukları için, AKP'den gelen bir telefonla atandıkları bildirilmektedir. Hâl böyleyken iktidar sözcülerinin her birinin yargı bağımsızlığı nutukları atması abesle iştigal değil de nedir?

Sayın milletvekilleri, yargılamayı gereksiz biçimde uzatan usul kuralları da ayrı ayrı gözden geçirilmelidir. Örneğin, Adalet Bakanlığının, seminere katılacağı haftalar öncesinden belli olan bir hâkimin seminerin olduğu güne tatile çıkacağı hafta içine duruşma koyması, sadece zaman yönetimi konusunda eğitim verilmesiyle değil, hâkimlerin çalışma disiplini ve hepsinden de önemlisi sorumluluk duygusuyla ilgilidir. Kadın hâkimlerin doğum iznine çıkmalarından sonra, yerlerine bakan hâkimlerin kendi dosyaları olmadığı gerekçesiyle doğum iznine çıkan hâkimlerin dosyalarını neredeyse bir yıl sürüncemede bırakmaları en çok yaşanan sorunlardan biridir. Adalet Bakanlığının bu duruma yönelik bir personel politikası geliştirmesi, önceliklerini belirlemek amacıyla ilk derece mahkemesi yargıçları ile avukatların bu konu hakkındaki görüşlerine başvurması zorunludur. Yargıdaki hantal işleyişe en çok onlar tanık olmaktadır. Adalet Bakanlığı, Soruşturma, Kovuşturma veya Yargılama Hedef Sürelerinin Belirlenmesi ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik çıkarmıştı. Uygulamada hedef süreye uymak kaygısı ve amacıyla usulüne uygun ve tam bir yargılamanın yapılmaması ya da hedef sürenin mahkeme tarafından dikkate alınmaması gibi olumsuz sonuçlar çıktığı ortadadır.

Gelelim istinaf mahkemelerine. Yargılamanın uzun sürmesini engellemek için ihdas edilen istinaf mahkemeleri, yargılamanın kısa sürede sonuçlanmasına katkı sağlamaktan ziyade temyiz edilebilen kararlarda yargılamayı uzatmakta, çelişkili kararlarıyla içtihat birliğini bozmaktadır; üst mahkeme niteliğini haiz olacak kararlar verilememekte, birçok kararı Yargıtayda bozulan, düzeltilen âdeta ikinci bir yerel mahkeme görevini görmektedir. Kritik ve önemli davalarda istinaf mahkemesi dosyaya elini sürmeye bile korkmakta, amiyane tabirle Yargıtaya atmaktadır. Yargıtayın yoğun iş yükü çalışanlarını olduğu kadar muhataplarını da yıldırmaktadır. Uygulamada sıklıkla şahit oluyoruz ki dosyalar Yargıtaya gidince yıllarca inceleme sırası bekliyor, karar bozulsa bile henüz kesinleşmeyen kararla verilen cezayı tutuklu olarak geçirmektedirler; bu kişiden adalete olan güveni beklemek mümkün müdür?

Sayın milletvekilleri, avukatların yargının sacayağı olduğu unutulmamalıdır. Efendim, ben otuz üç yıl bilfiil serbest avukatlık yapan ve bu süre içerisinde yaşadığım olayları kitaplaştırma çalışması devam eden bir Vekil olarak, fiziki koşullardan 2 duruşma arasındaki sürelere, acil karar verilmesi gereken dosyalar için günlerce hâkim, savcıların kapılarında nöbet tutmaya, yeterli inceleme yapmadan verilen hatalı kararlara tepki gösterdiğimizde "Beğenmiyorsanız temyiz edin Avukat Bey." diyen hâkimlere kadar sayamayacağım yüzlerce sorun… Adalet hizmetlerinin en önemli ve etkin ayağı olan avukatların hiçbir yasama faaliyetinde görüşlerine başvurulmadığı gibi Avukatlık Kanunu'nda değişiklikler yapılmasını öngören, bizzat avukatları ilgilendiren yasa teklifini avukatlar ve barolar basından öğrenmişlerdir. Adalet Bakanlığının bu bakış açısıyla kendi bürokratlarına Avukatlık Kanunu tasarısı hazırlatmasını önce avukat olarak ve hukukçu bir milletvekili olarak asla kabul etmiyorum.

Sayın milletvekilleri, Sayın Bakan hazır buradayken, aslında birçok il ve ilçenin sorunu hâline gelen, örnek olarak da özellikle seçim bölgem ve vekili olduğum Afyonkarahisar ilçe adliyeleri sorununa değinerek kendisine sormak istiyorum: Afyonkarahisar'ın en büyük ilçesi olan ve merkeze 55 kilometre uzaklıkta bulunan, dosya sayısı ve nüfus bakımından en büyük bölgeye sahip Hocalar ve Kızılören ilçelerinin de bağlı olduğu Sandıklı ilçesindeki Ağır Ceza Mahkemesini neden kapattınız? Sandıklı Ağır Ceza Mahkemesiyle aynı kararnamede kapatılan Develi Ağır Ceza Mahkemesini on sekiz yıl sonra yeniden kurdunuz, Sandıklı ilçesini neden unuttunuz? Sandıklı'ya da kurmayı düşünüyor musunuz?

Yine, Sultandağı ve diğer ilçe adliyelerini hangi gerekçelerle diğer adliyelere bağladınız? HSYK, 15/6/2012 tarihinde -aldığı bir kararla- 146 ilçe adliyesini kapatma kararı almıştı, aldığı kararın uygulanmasına geçilmeden siyasi tepkiler yoğunlaşınca da 44 ilçe adliyesinin kapatılmasından vazgeçilmişti, ne oldu da 44 ilçe adliyesi kapatma kararından bir ay geçmeden vazgeçildi? Aldığınız karar mı yanlıştı, kapatma gerekçelerinizde ve kriterlerinizde değişiklik mi oldu, yoksa siyaseten bastıran illerin ve ilçelerin adliyeleri mi açık kaldı? Afyonkarahisar ilçelerini, kapatmaktan vazgeçtiğiniz ilçelerden ayıran kriterler ne olmuştur? Zamanın Afyonkarahisar bakan ve iktidar vekilleri mi kapatılmasına göz yummuşlardır? İktidarınızın hizmet söylemleri, adalet söylemleri olunca rafa mı kaldırılmıştı? İlçelerde vatandaşa hizmet veren mahkemeleri neden kapatıyorsunuz? Vatandaşa eziyet ve ek külfet getiren adliyelerin kapatılması kararını gözden geçirecek misiniz? Şayet ekonomik nedenlerle yapıldıysa bu durum Hükûmetinizin "itibardan tasarruf olmaz" prensibine aykırı değil midir?

Sayın milletvekilleri, sürem az kaldı, konuşmamda son olarak şunları söyleyeceğim. Anayasa Mahkemesi tarafından 26/10/2023 tarihinde örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyenleri cezalandıran Türk Ceza Kanunu'nun 220'nci maddesinin 6'ncı fıkrası, keyfî uygulamaları önleyecek şekilde belirli ve öngörülebilir olmadığı gerekçesiyle iptal edilmişti. Bu iptal kararı yerinde olmakla birlikte, Türk Ceza Kanunu'nun 220'nci maddesinin 7'nci fıkrası da aynı gerekçeyle iptal edilmelidir. Türkiye Büyük Millet Meclisince Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi de dikkate alınarak acilen yeni bir yasal düzenleme yapılması gerekmekte olup Sayın Adalet Bakanlığının özellikle bu hukuki konularda biraz daha fazla çalışması gerekmektedir.

Yine ikinci bir sorum, Sayın Adalet Bakanına soruyorum, cevap verilmediği takdirde soru-cevapta tekrar soracağım: Sinan Ateş hakkındaki davada, 30/12/2022'de vefat etmiş, üç yüz elli altı gün olmuştur, 583 sayfalık bir bilirkişi raporu gelmiştir. Bu bilirkişi raporuna istinaden Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına "Dosyayı durdurun." diye bir talimatınız var mıdır? Tutuklu gazeteciler Süha Çardaklı ve Serkan Kafkas'ın dosyasına, utanmadan, suç delili olarak "Şehitler ölmez, vatan bölünmez." pankartının fotoğrafı eklenmiştir. "Şehitler ölmez, vatan bölünmez." söylemi asla bir suç olmadığı gibi gururla söylediğimiz bir slogandır. Kuvvetler ayrılığı sistemini etkin kılmadığınız takdirde adalete ne kadar bütçe ayırsanız aynı sorunlar çözülmeyecektir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına ikinci söz talebi Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'a aittir.

Buyurun Sayın Poyraz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz on beş dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA UĞUR POYRAZ (Antalya) – Sayın Başkan, Hükûmet temsilcileri, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım.

Platon'a göre devletin yapısında ve yönetiminde adalet olması için önce tüm yurttaşların kalplerinde ve ruhlarında adalet olması gerekir. Maalesef uzun zamandır hiçbirimizin ne kalbinde ne ruhunda adalete inanç ve güven kalmadı. Ülkemde hukuk alanındaki herkes bilir ki iyi bir avukatın artık iyi bir hukukçu

olmasına gerek yok. 2 no.lu barodan iktidara yakın bir cemaat veya tarikat mensubiyetiyle hâkime, savcıya, başkana, üyeye, Emniyete kanalı varsa yeterlidir. Keza, hâkim, savcılar da artık önlerine gelen dosyalarda "Avukat kaç numaralı barodan?" diye bakıyor. E, ne de olsa sizin baroların avukatları hâkim, savcıların terfi, tayin ve siyasetteki himayedarları. Doğal olarak da 2 no.lu baro avukatlarında mesleki ve iktisadi olarak ciddi bir performans artışı var. Ben de buradan nazar değmemesi adına kendilerine ağız dolusu bir maşallah demek istiyorum! Vicdan ile cüzdan arasında bırakılan, adalet ve siyaset arasında öğütülen hâkim ve savcılara ise Allah'tan kolaylıklar diliyorum. Çürüyen, daha doğrusu çürütülen yargı sistemine ilişkin tek bir örnek bile bu durumun fotoğrafını çekmeye yetecektir: Milyar dolarlık konuları içeren ihale, çete, alacak gibi dosyalarda nihai karar tesis eden Yargıtay ve Danıştay üyelerinin maaşları 80 bin lira, emekli olunca bu rakam 40 bin liraya düşüyor. Anımsatırım ki TÜRK-İŞ bulgusuna göre Türkiye'de yoksulluk sınırı 45 bin lira. İlk derece hâkim, savcıları, ceza tevkifevleri personeli, adliye çalışanları; hepsinin durumu aynı. Yarınından kaygılı yargıçların adaletle karar vermesi, bu duyarsızlık üzerine inşa edilmiş hukuk sisteminin doğru işlemesi ne ölçüde mümkündür?

Adalet siyasi baskıyla, tarikat, cemaat ilişki ve iltimaslarıyla ezilip un ufak edildi. HSK'nin Avrupa Yargı Kurulları Ağı'na katılımı bu yüzden askıya alındı. Adalet Bakanlığının nezareti, çıkar odaklarının sirayetiyle şeffaflık, nesnellik, tutarlılık, aleniyet ve liyakatten arındırılmış mülakatlarla her yıl bine yakın hâkim, savcı sisteme ekleniyor. Falanca cemaat, filanca dernek, bilmem ne vakfı, iktidarın referans listeleri misli uygulamasıyla hayata geçiriliyor. Adaleti sağlayacak hâkim, savcı adayları daha yolun başında dönemin muktedirleriyle irtibatlanıp iltisaklanıyor. Gömlek daha ilk düğmeden yanlış ilikleniyor, sonrası da malum, uzun zamandır olağanlaştırılan rüşvet, ihmal, istismar. Düzene uymayanlara da sürgün tayini, disiplin soruşturması, terfi tenzili. Adalet Akademisinde hâkim, savcı adaylarının kalacak yerleri yok; cemaat, tarikat ev ve yurtlarına âdeta altın tepsiyle sunuluyorlar. Ülkemin hâkim, savcıları mesleğe girmek için de kalmak için de yükselmek için de çeşitli kişi ve grupların himayesine muhtaç oluyor. Bu çevreler vatana, millete, devlete ihanet edince ne oluyor? Onu da 15 Temmuzda hep beraber yaşadık. Yani anlayacağınız, tas aynı, hamam aynı, değişen sadece tellaklar. Şimdi, sormak istiyorum: FETÖ yapılanması paraleldi, şimdilerde yol verdiğiniz cemaat ve tarikatların yapılanması nedir? Bugüne kadar FETÖ'ye ilişkin devamlı ve defaatle dile getirdiğiniz "Devleti ele geçiriyorlar." duruşunuzu, şu an yol verdiğiniz cemaat ve tarikatlar için de ifade edebilecek misiniz? Onların amacı ne, sanayi devrimi yapmak mı? Bugüne kadar birçok cemaat ve tarikata ilişkin Hakyol, Okuyucu, Menzil, İskenderpaşa, Reyhani, Yazıcı, diğerlerini farklı kılan nedir FETÖ'den? O yüzden, üç bin yıllık Türk devleti sizin hobi projeniz, yapboz tahtanız mıdır? Hiç mi ders almıyor, hiç mi tecrübe sahibi olmuyorsunuz?

Hâlen görevde olan Anadolu Başsavcısı İsmail Uçar'ın HSK'ye yazdığı mektuptaki cümleleri hatırlayalım: "Kimi yargı mensupları her türlü kirli işi yapmayı kendinde hak görmeye başladı. Girdikleri kirli ilişkilerle FETÖ'cü hâkim ve savcılara rahmet okutur duruma geldi. Yargı içinde oluşmaya başlayan çete ve çetecikleri toptan yok etmemiz gerekiyor." Hepinizin ve hepimizin bildiklerini Başsavcının mektubu apaçık söylüyor. Büyük Türk milleti huzurunda tarihe not düşüyorum: Yarattığınız bu canavarla bir gün muhakkak yüzleşeceksiniz; zira, bu canavarı siz yarattınız. WhatsApp ve FaceTime üzerinden mesaj atıp, konuşup talepler ileterek, şu ceket ceplerinizdeki unutmayız kartlarına isimler yazıp mülakat heyetlerine vererek, bugün mülakat heyetlerinin üyelerinin isimlerini de düne kadar benzer kartlara yazıp terfi ve tayin ettirerek, haksızlığı failine göre tartıp "Bizdense helal, değilse haramdır." diyerek bu canavarı siz yarattınız, kendiniz ettiniz, kendiniz buldunuz da diyemiyorum; zira, eylem ve söylemleriniz, devletin saygınlığını, milletin vicdanını yerle bir ediyor. Yargıda sayıları her geçen gün azalan adil ve namuslu bir azınlık haricinde artık devletin hâkimi, cumhuriyetin savcısı yok. Şimdikiler siyasetin kıvrak manevralarının hâkimi, kendilerini o makamlara getirenlerin savcıları. Mesailerinde siyasi telefonları cevaplamak ve bakanlık elitlerinin arsız taleplerini eksiksiz olarak yerine getirmek

zorunda kalan bu hâkim ve savcılara da kolaylıklar diliyorum. Milleti ve değerlerimizi ikiye böldüğünüz gibi, hukuk önünde vatandaşı da ikiye böldünüz. AK PARTİ'ye, ona entegre tarikat ve cemaatlere mensup olanlar sütten çıkma ak kaşık, aracılık hizmetinin adı da milletvekillerinizin tanımıyla "FETÖ borsası" geri kalan hepimiz ya FETÖ'cü ya hain ya terörist.

Yirmi yılda 7 yargı paketi çıktı. Referandumları, KHK'leri, torba yasaları, yapboz genelgeleri saymıyorum bile; sonuçta, ileriye değil, hep geriye gittik. Bütçeler arttı, kadrolar büyüdü ama dosya sayıları, dava süreleri, suistimal haberleri azalmadı. Vatandaşın yarısı diğer yarısıyla davalık, milletin tamamı devletle davalık; buna ne hâkim ne savcı, mahkeme yetmez, yetmiyor da. Davanın taraflarına ve iktidarın ihtiyaçlarına göre değişen içtihatlarla toplumsal adalet duygusu kaos içinde; ilk derece mahkemeleri, istinaf, Yargıtay, Danıştay fark etmiyor, hâkim, savcı, başkan, üye, avukat, hepsi bu kaos içerisinde. Avukatların durumu bilhassa içler acısı; asgari ücretin altındaki rakamlarla genç avukatlar meslek icra etmiyor, hayatta kalmaya çalışıyor. 2 no.lu baronun baronlarının bağımsız ve tarafsız Türk yargısındaki günbegün artan etki ve itibarını hayretle izliyor, yarattığınız "bizden olanlar" hukukuna karşı adaletin yanında saf tutuyorlar.

Birkaç istisna haricinde Türkiye'de hukukun eğitimi verilmiyor, diploması dağıtılıyor. Peynir ekmek gibi akademik kariyer dağıtan üniversitelerin siyaseti akademik ahlaka tercih etmiş sözde akademisyenleri her gece ekranlarda yüzleri kızarmadan hukuka takla attırıp her yanlışını coşkuyla kutsadığı iktidarın bir tebessümü için yarışıyor.

Anayasa Mahkemesi son on yılda 72 bine yakın ihlal kararı vermiş. Bunların neredeyse yüzde 80'i makul sürede yargılanma hakkına, daha doğrusu yargılanmama hakkına ilişkin. Aynı AYM 10 Ekim 2023'te bir karar aldı, artık bu konuda başvuruları incelemeyecek. Sebep, maazallah; sonuç, maşallah; süreç, inşallah. Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkilerini bilen herkes şu aralar tartışıyor.

Seçilmiş milletvekili Can Atalay, Gezi davasından cezaevinde. Anayasa Mahkemesine yaptığı başvuru sonucunda seçme seçilme hakkı bakımından ihlal kararı verilmiş. AYM bir karar verdiğinde yasamanın mensubu biz milletvekilleri bu karara uyuyoruz, yürütmenin başı Sayın Cumhurbaşkanı, bakanlar ve kurumlar bu karara uyuyor ancak Yargıtay 3. Ceza Dairesi kendini bu sorumluluktan azade tutuyor, bir de bu yetmezmiş gibi Anayasa Mahkemesi üyeleri hakkında suç duyurusunda bulunuyor. Bu cüret karşısında tüm meslektaşları gibi ben de Sayın Bakanın yargının izzet ve itibarını korumasını bekledim, "İyisi mi şu bireysel başvuruyu kaldıralım gitsin." cevabı karşısında hem üzüldüm hem de utandım. Oysa ki işler bu hâle gelmeden çözülürdü ve yolunu siz de biliyordunuz. Can Atalay seçilince yargılamayı durdurur, tahliye eder, mazbatasını verir, Mecliste yeminini eder, daha sonra mahkeme iki satır bir yazı yazar, Meclis Başkanı durumu izah eder, okur "Kabul edenler… Etmeyenler…" indir elleri, kaldır elleri, hop halloldu. Ne Meclisin itibarı iki paralık olur ne mahkemeler birbirinin gırtlağına sarılır, bu çözüm aklınıza gelmemiş olabilir, olsa olsa işinize gelmemiştir. Şimdi size soruyorum: Yeni anayasa propagandanız için Can Atalay'ın hürriyetini, Meclisin haysiyetini, yüksek mahkemelerin itibarını, milletin adalete güvenini ve millî iradeyi böyle suiistimal etmeye değer mi? Şimdilerdeyse toplumdaki cezasızlık algısı üzerinden 8'inci paket hazırlıkları yürütülüyor, bir ay bile hapis cezası alan on iki gün yatacak.

Sayın Bakan, aidiyetlerini devlete değil siyasete hasletmiş bazı bürokratlarınızın bildiği ama size sunmadıkları bazı bilgileri paylaşmak isterim. Cezaevlerindeki mahpus oranında ortalamanın 3 katıyla Avrupa 1'incisiyiz, yirmi yıllık iktidarın sonunda dünya Hukukun Üstünlüğü Endeks'inde 140 ülke içerisinde 116'ncıyız, bölgemizin ve OECD'nin sondan 1'incisiyiz, bir sıra üstümüzdeki Meksika'da karteller sokak ortasında çatışıyor, iki adım altımızdaki İran'da insanlar vinçle asılıyor. Sorunlar doğru tespit edilmiyor, sorunlar anlaşılmıyor, dolayısıyla da doğru çözüm de bulunamıyor. Bunu istemiyor

olamazsınız olsa olsa beceremiyorsunuz. Siyaset-mafya ilişkileri, sınıraşan kaçakçılık ve örgüt suçları, yolsuzluk skandalları, kara para ağları her yanı sarmış durumda. Bu metastaza neşter vurmayan eller "Hudut namustur." diyen gençleri, gerçeğin peşindeki gazetecileri tutukluyor. Toplumun vicdanı olması gerekenden, haklıdan değil, güçlüden taraf oluyor. İsmail Arı'nın haberini hatırlatalım: Bakırköy Adliyesinde bir bilirkişi rüşvet alırken suçüstü yakalanıyor, iki ay yatıp tahliye oluyor "Beni yargılayanlar benden rüşvet aldı." diyerek 53 kişinin ismini veriyor, yargılama, bu süreç beş yıldır devam ediyor; sonuç yok.

Maraş'ta bir cumhuriyet savcısı bir otopark kavgası sonrasında meslektaşım Avukat Ayhan Özdemir'i gözaltına aldırıyor, mesleki dayanışma kafasındaki hâkim de tutukluyor. İki gün önce tahliye oldu, kendisine de buradan geçmiş olsun diyorum. Bu hâkimler, bu savcılar mı bu memlekete adalet getirecek? İktidarların en kutsal görevi vatandaşlarına eşit ve yansız adaleti sağlamaktır. O zaman, haydi, beraber paketlerden arınacak bir yargı inşa edelim. Şu FETÖ'yü hayatımızdan söküp atalım, siyasi ayağını Gazi Meclisimiz eliyle hemen, şimdi bulalım, var mısınız? FETÖ'cü hâkim ve savcıların, Emniyet müdürlerinin kapattıkları dosyaları yeniden açalım, var mısınız? Cemaat ve tarikatları yargıdan silip atalım, var mısınız? Emniyetin yargı üzerindeki baskısını bitirelim, var mısınız? Meslek içi sınavlarla sisteme doldurduğunuz hâkim, savcıların yeterliliklerini ölçelim, var mısınız? AYM kararlarını uygulamayan hâkim, savcılar hakkında gerekli işlemleri tesis edelim, var mısınız? Çorlu'da 9 yaşında ölen Oğuz Arda'nın, sır perdesiyle ölümü sarmalanan Rabia Naz'ın hesaplarını soralım, var mısınız? Kendi yurdunda vurulup öldürülen Yunus Emre'nin, kendi polisinin örtbas ettiği, kendi savcısının salıverdiği, kanı yerde kalan Yunus Emre'nin…

Sayın Bakan, paylaşımınız ile süreç örtüşmüyor, farkında mısınız? Sıfatı ne olursa olsun, herkes kanun karşısında eşitmiş, uluslararası prosedür titizlikle yürütülüyormuş! Sayın Bakan, bu kepazeliğin bir parçası, karar alanı, talimat vereni değilseniz, çaresizliğinizi ve yalnızlığınızı hafifletecek bir soru sorayım size: Somali Cumhurbaşkanının oğlu ne sıfatla Türkiye'deymiş biliyor musunuz? Şimdiki İçişleri Bakanının üzerinde tepindiği selefi, insani gerekçeyle geçici ikamet izni vermiş. Düşünsenize Sayın Bakanım: Babasının yönettiği ülkede oğlu yaşamıyor, gelip bizden geçici ikamet alıyor, cinayet işleyip kaçıyor, Türk evladının kanı yerde kalıyor.

Eğer diyorsanız ki: "Gündemimiz Somali değil, Filistin." Filistin'den konuşalım. İsrail'e şilep şilep, tanker tanker yük taşıyanlar kimin oğlu, ortağı, vekil adayı, belediye başkanı, il, ilçe yöneticisi; onu konuşalım. İsrail'e çimento, çelik, kablo, benzin satanları, katil askerlerine üşümesinler diye don satanları konuşalım. Gazeteciler günlerdir yazıyor, tek bir tekzip yok, sadece erişimin engellenmesi kararı var; o kılıfa o minare, o çuvala o mızrak sığmaz. Bu hesaplar sorulmayacak, bu yanlışlar düzelmeyecekse reformmuş, paketmiş bunların hepsi hikâye. Yani Sayın Bakan, anlayacağınız, Türkiye'nin eksiği ceza ve infaz olsaydı Avrupa'nın hapishaneleri en dolu ülkesi Türkiye olmazdı. Türkiye'nin eksiği bağımsız ve tarafsız yargıdır, liyakatli ve vicdanlı yargıçlardır, adaleti dert edinmiş bir iktidardır.

Sayın Bakan, sayın bürokratlar, sayın milletvekilleri; anormali normal bellediğimizde o deliliğin içinde yaşamayı kanıksarız, sonra da işler çığırından çıkar. "Siz yapın, hukuk arkadan gelsin." diyen bir yürütme; ona ram olmuş, Genel Kurulda bazen neye el kaldırdığını bile bilmeyen yasama grubu, her dönemin muktedirlerine eğilen ve her dönemin vesayetine göre karar tesis eden bir yargı sistemi, Bakanlık elitlerinin taleplerini emir telakki eden savcılar, aynı iktidar döneminde birbirine diş bileyen halef selef bakanlar, devlete ve millete değil, kendilerine makam verenlere aidiyet duyan yargı ve kolluk yetkilileri…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Süre vermeyecek devam et, devam et.

UĞUR POYRAZ (Devamla) – Ankara'da "Biz bu başsavcı vekiliyle çalışmak istemiyoruz." deme cüreti gösteren, HSK odalarını gezip adliye tasarlamaya çalışan, suç çetesi operasyonuna "intikam" adı verip devlet ile mafya arasında mütekabiliyet oluşturan polis müdürleri; hepinizin bildiği ancak ifşa olmamış daha nice skandallar…. Siz bu ülkede kendinizi güvende hissediyor musunuz? Malınızdan, ailenizden, geleceğinizden umutlu musunuz? Dünün kahramanı bugünün haini olanlara bakıp "Bana bir şey olmaz." diyebiliyor musunuz? Sizden olmayanlara reva gördüğünüz muamelenin bir gün size reva görülmesinden korkmuyor musunuz?

Adalet, devletin namusu, milletin çimentosudur. Bizler bu toprakların evlatları olarak son nefesimize kadar bizi biz yapan millî ve manevi değerlerimizi, millet olma irademizin teminatı olan cumhuriyetimizi, devletin namusu, milletin çimentosu olan adaleti kendi namusumuz bilerek; hak için, hukuk için, doğru için, Allah rızası için, sizler de dâhil hepimizin geleceği için daima mücadele edeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti adına üçüncü söz talebi Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'e aittir.

Buyurun Sayın Öztürk. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz on beş dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kamu Denetçiliği Kurumu ve Sayıştay bütçeleri üzerine söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

AK PARTİ'si iktidarı olarak 2024 bütçesine daha başlamadan 8 trilyon 437 milyar lira gelir, 11 trilyon 89 milyar lira gider ile 2 trilyon 650 milyar liralık bir açık öngörüyorsunuz. 2023 yılındaki devasa bütçe açığının etkisiyle 2024 yılında ödenecek olan faiz giderleri yüzde 94 arttı ve 1 trilyon 250 milyar lira seviyelerine çıktı. Bütçe açığının millî gelire oranı ise yüzde 6,4. Yüksek bütçe açığının finansmanı, ülkemiz ve vatandaşlarımız üzerinde ağır mali baskı alanları oluşturacaktır. Küresel borçlanma maliyetleri ve sıkı finansman koşulları da dikkate alındığında, bütçe açığının finansmanı büyük ölçüde içeriden yani vatandaşlarımızdan karşılanacaktır. Zaten uygulamış olduğunuz yanlış ekonomik politikalar sebebiyle ülke içerisinde kredi büyümesi sınırlanmış durumdadır. İktidar, her zor durumda kaldığında yaptığı gibi, gözünü yine vatandaşlarımızın cebine dikmiştir ve 2024 yılı bütçesinde vergi gelirlerinde yüzde 73,4 artış hedeflemektedir. Yüzde 4 ekonomik büyüme çerçevesinde bütçede iddialı bir vergi artışı hedefi yer almıştır. Bu hedefin tutturulması için de etkin tahsilat, tahakkuk oranının artması, kayıt dışının azaltılması veya yeni vergiler ihdas edilmesi ve vergi oranlarında ciddi artışlar yapılması gerekmektedir.

Bütçenin sunumunda yeni vergiler ve oran artışları yer almamıştır. Ancak özellikle yerel seçimler sonrasında yeni vergiler veya vergi oranlarında artışlar gündeme gelecektir. Son yıllarda bütçelerde çok sık ve büyük revizeler yapıldığı için bir evvelki yılın başlangıç bütçeleriyle kıyaslama yapmanın artık fazla bir anlamı kalmamıştır. Bu kapsamda, 2023 yılında gerçekleşme tahminleri dikkate alındığında, yatırımları oluşturan sermaye giderleri ile sermaye transferlerinin toplamının bütçe içerisindeki payının yüzde 18,7; 2024 bütçesindeki payının ise yüzde 13,6 olduğu dikkate alındığında, yatırımların payının düştüğü açıkça anlaşılıyor.

2023 gerçekleşme tahmini ile 2024 yılı bütçesi ekonomik sınıflandırma açısından kıyaslandığında en düşük artışın yüzde 5,2'yle sermaye transferlerinde, en büyük artışın ise yüzde 94,1'le faiz giderlerinde olduğu görülüyor yani uzun lafın kısası, 2024 yılında da borç bulabilmek için kapı kapı dolaşacaksınız, akla ziyan faizlere "Evet." diyeceksiniz, bugüne kadar "özelleştirme" adı altında sattıklarınızdan kalan ne varsa haraç mezat satacaksınız, vergi ve zamlarla vatandaşlarımızın tepesine bineceksiniz. Konunun

özeti, plansız programsız, hesapsız kitapsız hareket etmeniz sebebiyle 2023 ve öncesinde gün yüzü göstermediğiniz milletimize 2024 yılında da çile çektirmeye devam edeceksiniz; bu, net olarak anlaşıldı.

Gündeme gelecek olursak içerik olarak sizleri rakamlara boğmayacağım çünkü basit toplama, çıkarma, çarpma, bölme işlemleriyle kâğıt üzerinde gerekli kılıfları hazırladığınızın farkındayız. 2024 yılı Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçe teklifi 9 milyar 536 milyon 586 bin lira. Teklifin detayına baktığımızda, giderlerin büyük bir kısmını personel giderleri oluşturuyor. İYİ Parti olarak, Plan ve Bütçe Komisyonu çalışmalarını yakından takip ettik, olumlu gördüğümüz hususlarda hakkınızı verdik ama olumsuz olarak gördüğümüz hususlarda da eleştirilerimizi eksik etmedik. Komisyon çalışmalarında, birçok milletvekilimize uzunca bir süre oda tahsisi yapamamanızdan, oda tahsisi yapamadığınız için Türkiye Büyük Millet Meclisi binalarında yaptığınız değişikliklerden, fahiş kira artışlarından dolayı böyle bir ekonomik ortamda 4.300 kadrolu personele sadece 220 lojmanın çok yetersiz olduğundan, adı bilinmedik birçok kurumun bile misafirhanesi varken 1.800 milletvekili danışmanı için dahi olsa Meclisimizin Ankara'da bir misafirhanesi olmamasından, geçmiş dönemlerde istisnai kadroyla işe alınan personellerden, sözleşmeli olarak çalışan danışmanlarımıza sözleşme bitiminde kıdem tazminatı verememenizden, 1.500'e yakın Meclis personelinin emekliliği geldiği hâlde emekli olmak istemeyişinin sebeplerinden bahsederek Meclis dışındaki gerçek Türkiye'de emeklilerin yaşam sıkıntılarından bahsetmiştik.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Türk milletinin göz bebeğidir. Her şeyiyle diğer tüm kurumlara örnek olması gerekirken bahsettiğimiz olumsuzluklar bizleri karamsarlığa itiyor ve Türkiye Büyük Millet Meclisindeki bu eksiklikler, bu yanlışlıklar yaşanıyorsa "Vay hâlimize!" demekten kendimizi alıkoyamıyoruz. Bu eleştirilerimize muhatap olmanızın sebebi öngörüsüz, plansız ve programsız olmanız. Ekibinizle mesai harcayıp bir proje tasarlıyorsunuz, tasarladığınız projeyi hayata geçirirken projenin muhataplarının ve uzmanlarının görüşlerini almıyorsunuz; bırakın görüşlerini almayı, fikirlerini sormuyorsunuz bile. Hiç kimseye sormadan hazırladığınız ve hayata geçirdiğiniz projelere bir bakıyoruz eksik, yanlış, amaca hizmet etmeyen bir ucube yapmışsınız; haydi, sil baştan. Yarattığınız ucubeyi düzeltmek için tekrardan zaman, emek ve para harcıyorsunuz ancak harcadığınız zaman da emek de para da kamunun. Günün sonunda "Bu sorulara ve eleştirilere neden muhatap oluyoruz?" diye bizlere kızıyorsunuz. Bütçe bir manada gelir ve giderimizi muhasebeleştirmek demek; muhasebeleştirmek, karşılıklı hesaplaşmak demek, Hükûmetin millete hesap vermesi demek. Sebep olduğunuz kamu zararının hesabını Türk milleti adına sormayalım mı, susup izleyelim mi?

Arkadaşlar, durumumuz aynen Fuzûlî'nin dediği gibi "Söylesem tesiri yok, sussam gönül razı değil." Hata yapma riskini en az da tutmanın yolu belli. AK PARTİ'si dışından gelen fikirlere, eleştirilere açık olun. Görüş almak, soru sormak ayıp değil, günah değil, bir eksiklik hiç değil. Baştan hatalı yapılan bir işin düzeltilmesi, inanın, yeniden yapmaktan hem çok daha zor hem de çok daha masraflı. Her konuda "Biz yaptık oldu." "Her şeyin en iyisini biz biliriz." demekten artık vazgeçin çünkü bu mümkün değil. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçilirken de sizleri aynı şekilde uyarmıştık. Bütün yetkiyi tek adama vermeyin, kuvvetler ayrılığı ilkesini yok saymayın dedik ama dinletemedik. Sonuç, ülkemizin ve kurumlarımızın geldiği durum ortada. Dedik ya, olumlu gördüğümüz hususlar da var. Örneğin, uzun yıllar sonra ilk defa Meclisimiz personel alımında şeffaf bir şekilde, niteliklerine göre, kurayla 250 personel alımı yaptı. KPSS aramadan, mesleklerine uygun, mülakat yapmadan, altını çiziyorum, mülakat yapmadan noter huzurunda bu alımı yaptı. Bu uygulamanın devletimizin diğer kurumlarına da örnek olmasını temenni ediyor, milletimize seçim öncesi söz verdiğiniz "Mülakat kalkacak." taahhüdünü de sizlere hatırlatmak istiyorum.

Gelelim bir diğer önemli kurumumuz olan Kamu Denetçiliği Kurumuna. Bireyin devlet karşısında haklarının korunması için, yargı dışında alternatif denetim mekanizmalarının oluşturulması ve verimli bir şekilde kullanılması birçok demokratik devletin gündemini oluşturmuştur. Ombudsmanlık da bu kurumlardan bir tanesidir. Her ülkenin kendi idari, siyasi ve tarihî yapısına göre şekillendirdiği bu kurum, kendisine has temel özellikleri taşımaktadır. Ülkemizde Kamu Denetçiliği Kurumu 6328 sayılı Yasa'yla 2012 yılında kurulmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı ancak özerk bir şekilde faaliyet yürüten bir kurumdur. Kurum idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak için görevlidir. Kurum gelen şikâyetleri incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmak, yıllık rapor hazırlamak, yıllık raporu beklemeksizin gerek gördüğü konularda özel rapor hazırlamak, raporları kamuoyuna duyurmak gibi görevler yapmaktadır. Devletin iş ve eylemlerinin yapı ve fonksiyon olarak sürekli büyümesi ve kompleks bir yapıya dönüşmesi idare edenler ile idare edilenlerin birbirini daha az tanımasına neden olmaktadır. Devlet yönetim organlarının görev ve yetkilerinin bu şekilde genişlemesi, halkın hak ve özgürlükler yönünden bazı zorluklar yaşamasına ve mağduriyetlerin oluşmasına neden olabilmektedir. Bu durum vatandaş ile devlet arasında ilişki terazisinde vatandaş aleyhine bir bozulma ve dengesizleştirme meydana getirmektedir. Aslında "devlet" denilen mekanizma organize hâlinde gelişmiş bir toplumu anlatır; sınırları belirlenmiş bir toprak üzerinde bulunan bireylerin birlikte yaşamalarını devam ettiren, en üst seviyede bir otoriter gücü olan siyasal bir yapıdır. Devletin amacı vatandaşlarının ortak faydalarını belirlemek ve düzenin devam etmesini sağlamaktır. Devlet bu tür vazifelerin hepsini bünyesindeki organlarla yapmaktadır. Devletin bu organlarının temel hedefi ise halkına en iyi şartlarda hizmet sunacak bir alan oluşturmak, yetkilerini haklının yanında olacak şekilde kullanmak, adaleti temsil etmek, halkın karşılaştığı sorunlarda onların özgürlük alanlarına müdahale edecek eylem ve davranışlardan kaçınmaktır. Fakat kamusal alandaki gelişmelerle birlikte sürekli büyüyen ve karmaşıklaşan bu organlar verdikleri hizmetlerde yapısal ve işlevsel yönden vatandaşın sorunlar yaşamasına ve önüne engeller çıkmasına neden olabilmektedir; bahsedilen bu konular ve engeller bu organların sunduğu hizmetlerin kalitesini ve etkinliğini düşürmekte, idarelerin yanlışlarından dolayı vatandaşların gözünde devlet otoritesi farklı anlaşılmalara sebep olmaktadır. Vatandaşlarımızın Kamu Denetçiliği Kurumunu tanımasının ve alternatif bir çözüm yolu olduğunu düşünerek başvuru sayılarını artırmasının ve Kurumun bu başvuruları adil, hızlı ve etkin bir şekilde sonuçlandırılmasının Kurumun etkinliğini artıracağını düşünmekteyiz. İlerleyen zamanlarda sosyal hukuk devletinin gereği olarak Kamu Denetçiliği Kurumuna atfedilen değerin daha çok artmasını ve işlevselliğinin yerel ve başka alanlarda da gelişerek yaygınlaşacağını umut ediyoruz.

Devletimizin mali yönden kara kutusu olan Sayıştay hakkında da birkaç cümle kurmak istiyorum. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 160'ıncı maddesi Sayıştayı şöyle tanımlıyor: "Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir." AK PARTİ'si iktidarı Sayıştayda kendi ideolojisi doğrultusunda siyasal bir kadrolaşmaya giderek Sayıştay raporlarının bağımsızlığını, tarafsızlığını ve nesnelliğini ortadan kaldırmakta, diğer yandan da Sayıştayın görev ve yetkilerini kendi çıkarları doğrultusunda budayarak Parlamentonun bütçe hakkından kaynaklanan denetim fonksiyonunu sınırlandırma biçiminde yapmaktadır. 3 Aralık 2010'da Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen yeni Sayıştay Kanunu da bu anlayışın bir uzantısıdır. AK PARTİ'sinin Sayıştayı dönüştürme çabalarının tek amacı gerçekleri örtmek, istediği bilgileri kamuoyuyla paylaşmak, istemediği bilgileri ise yok saymak için gerekli olan altyapıyı sağlamak üzerinedir. Bilindiği üzere, Sayıştay denetçilerince yapılan denetimler sonucunda raporlar düzenlenmekte ve söz konusu

raporların denetim raporu Sayıştayın resmî "web" sayfasında yayınlanmaktadır. Ancak denetimler sonrasında tespit edilen kamu zararlarına ilişkin raporlar ise kamuoyuna açıklanmamakta ve sadece Sayıştayın kendi içinde ilgili birimlerince karara bağlanmaktadır. Önceki yıllarda açıklanan Sayıştay denetim sonuçlarının bazılarında denetimlerin olması gerekenin çok altında olduğu görülmektedir. İlgili mevzuata göre, Sayıştayın soruşturma yapma yetkisinin bulunmaması denetim raporlarında tespit edilen hususlardan suç teşkil edenlerle ilgili adli mekanizmanın yeterince işletilmemesine yol açmaktadır. Kısa bir örnekle açıklamak gerekirse, Sayıştayın 2022 Faaliyet Raporu'na göre toplam 819 Sayıştay denetçisi, düzenlenen denetimlerde yaklaşık 1,5 milyar lira tutarında kamu zararı tespit etmiştir. Sayıştay dairelerince söz konusu tutarın 649 milyon lirası hakkında tazmin kararı, gerisinin ise hesap ve işlemlerinin yasal düzenlemelere uygunluğuna karar verilmiştir. Bu durum, Sayıştay denetçilerince tespit edilen kamu zararının sadece yüzde 44'ünün Sayıştay dairelerince yaptırıma bağlandığını göstermektedir. Peki, geri kalan yüzde 56'lık kamu zararının akıbeti ne oldu? 2022 merkezi yönetim bütçe giderlerinin yaklaşık olarak 3 trilyon olduğu düşünülürse, kamu idarelerince sebep verilen kamu zararlarının söz konusu orandan çok daha büyük olduğunu söyleyebiliriz. Sayıştayın denetim kalitesinin artırılmasının yanı sıra Sayıştay tarafından tespit edilen hususlardan suç unsuru olanlarla ilgili olarak doğrudan ihbar ve soruşturma suretiyle adli mekanizmaların işletilmesi, Sayıştayın mali denetim fonksiyonunun kendisinden beklendiği şekilde icra edilmemesi hâlinde ise devletin, konunun uzmanı diğer denetim mekanizmalarının da mali denetim yetkisini güçlendirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, arkadaşlar, harcadığınız her bir kuruşta milletin alın teri vardır. Hani derler ya "Harcadığınız her bir kuruşta tüyü bitmemiş yetimin hakkı var." diye; işte, bu kadar önemli bir görevdesiniz. Nasıl ki doğru yaptığınız bir işin övgüsünü alırken gurur duyuyorsanız yaptığınız her eksik ve yanlış için de sorumluluğunuzu almayı bilin. Önümüzdeki günlerde diğer kurumların bütçesini görüşmeye devam edeceğiz. Amacımız açıklarınızı bulup sizi küçük düşürmek değil, tek bir amacımız var, milletimizin layık olduğu güzel günleri görebilmesi, güzel insanlarımızın güzel ülkemizde gelecek günlerden korkmadan, mutlu mesut yaşayabilmesi. Siz bir hata yaptığınızda tepkilerimiz işte bu sebeple oluyor çünkü bu görevi üstlenmiş olan sizlerin hata yapma lüksünüz de yok. Yirmi iki yıldır bütçe yapmakla övünüyorsunuz, bir kez olsun evdeki hesabınız çarşıya uysun. Lalettayin bir bakkal dükkânının sahibi bile sizden daha tutarlı bütçe yapar çünkü o bakkal yirmi iki yıl arka arkaya açık verse batardı. Kendi paranız olsa eminim sizler de tutarlı, doğru dürüst bir bütçe yapabilirdiniz. Para sizin olmayınca har vurup harman savurmak kolay. Bir kez olsun milletimizin parasını milletimizin menfaatleri doğrultusunda değerlendirin. Bizler ülkemizin ve milletimizin menfaatlerini korumak için buralara geldik, bizler milletimize umut olmak, umutlarını yeşertmek için buralara geldik. Her şeyi bildiğini sanan insanlar bir gün mutlaka yanılırlar. Ayrıca siz hata yaptıkça bedelini size oy veren vermeyen tüm Türkiye hep birlikte ödüyor. Bu büyük sorumluluğunuzu artık hatırlayın ve lütfen asla unutmayın.

2024 bütçesinin milletimize, memleketimize hayırlı olmasını temenni ediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti adına son söz talebi Adana Milletvekili Bilal Bilici'ye aittir.

Buyurun Sayın Bilici. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz on beş dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BİLAL BİLİCİ (Adana) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri; İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Sözlerime başlamadan önce, hayatını kaybeden Kocaeli Milletvekili Sayın Hasan Bitmez'e Allah'tan rahmet, ailesine ve sevenlerine başsağlığı diliyorum.

On beş dakikada Türkiye'nin dış politikasını özetlemek elbette mümkün değildir. Kendime ayrılan süre içerisinde önemli gördüğüm bazı meselelere değinmek istiyorum.

2023 yılında da Hükûmet geçmiş yıllarda dış politikada yaptığı hatalardan dönmenin yollarını aramıştır. Bu çerçevede, özellikle Orta Doğu ülkeleriyle yeniden tesis edilen ilişkilerin geliştirilmesi yönünde adımlar atılmıştır. Cumhurbaşkanlığı ve Parlamento seçimleri öncesi dönemde derinleşen ekonomik krizin toplum üzerindeki etkilerinin hafifletilmesi için özellikle Körfez ülkeleriyle Türkiye'nin uzun vadeli çıkarlarını kısıtlayacak bazı özel anlaşmalar yapıldığına dair iddialar açıklanmalıdır. Diğer yandan, maalesef Mısır ve Suriye'yle normalleşme sürecinde beklenen ilerleme sağlanamamıştır. Her ne kadar Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah El Sisi ile Cumhurbaşkanı Erdoğan uluslararası bazı etkinliklerde bir araya gelse de Sisi'nin Türkiye ziyareti bugüne kadar gerçekleşmemiştir. Suriye'yle normalleşme konusunda ise Beşar Esad isteksiz davranmaktadır. Partimizin yıllardır işaret ettiği yanlış politikalar nedeniyle bugün Şam yönetimi dâhil çok yönlü ve çok taraflı diyalog tesisinde sıkıntılar yaşanmaktadır. Arap Birliğine geri kabul edilen Suriye artık Türkiye'ye daha üst perdeden yaklaşabileceğini düşünmektedir. Suriyeli yetkililerin Arap Birliği toplantılarında yaptıkları konuşmalarda Türkiye'nin bölge için istikrarsızlık unsuru olduğu ve Arap ülkeleri arasındaki uyumu bozduğu gerekçesiyle Türkiye'ye karşı ortak hareket edilmesi yönündeki akıl almaz açıklamaları durumun vahametini gözler önüne sermektedir. Beşar Esad miadını doldurmuş, meşruiyetini yitirmiş olsa bile Suriye'yle ilişkilerin daha kaotik bir duruma sürüklenmemesi için diyalog şarttır. Bunun da ötesinde, 911 kilometre ortak sınırımızın bulunduğu bir ülkeyle neden ara bulucuların yardımıyla görüşülmektedir? Rusya'nın ve İran'ın Suriye'deki menfaati açıktır. 2019 tarihli Soçi Mutabakatı doğru düzgün işletilememiştir. Türkiye'nin bu iki ülkeyle başlattığı Astana sürecinde de bir sonuç alınamadığı ortadadır.

Orta Doğu'ya değinmişken Gazze'de yaşanan katliam hakkında birkaç cümle söylemek istiyorum. Winston Churchill'in dediği gibi "Eğer bir savaş çıkaracaksanız din üzerinden çıkarın." sözü çok tehlikelidir. 7 Ekimle birlikte uluslararası sistemin çöktüğü, Batı'nın çifte standardının belirgin bir şekilde görüldüğü, Arap ve İslam ülkelerinin ise kendi çıkarları nedeniyle Filistin davası etrafında birleşemediği bir dönemden geçiyoruz. Tüm bunlar çok endişe vericidir. 7 Ekimde Hamas'ın yaptığı nasıl bir terör eylemi ise İsrail'in yaptığı da aynı şekilde, tüm Filistin halkına cinsiyet, yaş gözetmeksizin aşırı güç ve şiddet kullanarak rövanşist davranışı ve kolektif cezalandırma metodu yanlıştır. Türkiye'nin, iki devletli çözüm için daha aktif rol oynamasını ve şiddete bir an evvel son verilerek kalıcı ateşkesin tesisi için diplomatik girişimlerini hem ilgili ülkeler hem de uluslararası kuruluşlar nezdinde artırmasını bekliyoruz. Ama ara buluculuk görevi ülkemiz yerine Katar'ın öncülüğünde ilerlemektedir. Batılı ülkeler ve Hamas ve İsrail-Hamas arasındaki diyalog Katar ve Mısır üzerinden ilerlemektedir. Ayrıca Batılı ülkelerin İran'la diyaloğu ise Katar ve Umman üzerinden devam etmektedir.

Sayın Başkan, Sayın Bakanlar, değerli milletvekilleri; Amerika Birleşik Devletleri'yle ilişkilerimiz dibe vurmuştur. ABD'nin Suriye'nin kuzeyinde PYD/YPG terör örgütüne verdiği destek ise başlı başına ele alınması gereken bir konudur. Sadece geçtiğimiz aylarda yaşananlara bakacak olursak, ABD bir SİHA'mızı düşürmüştür ki bu, NATO tarihinde bir ilktir. Ayrıca Washington PYD/YPG teröristlerine Avenger hava savunma sistemlerini tedarik etmiştir ve YPG militanlarını da korumaktadır. İktidar, müttefikimiz olduğunu her vesileyle vurgulayan ABD'ye bu konularda gerekli tavrı gösterebilmiş midir ve güven bunalımını ortadan kaldıracak planlar var mıdır, bunlar nelerdir? Günümüz gerçeklerine diplomasinin önemli figürlerinden Henry Kissinger'in öngördüğü gibi duygusal ya da ideolojik değil realpolitik bakmak şarttır. Türkiye ABD ile arasındaki derin güven bunalımı nedeniyle F-35 programından çıkarılmakla kalmayıp aynı zamanda istediği F-16'ları hâlâ alabilmiş değildir. Türkiye ile ABD arasındaki asimetrik ilişki Türkiye'nin çıkarlarına zarar vermektedir. F-16 meselesi ve hatta

Eurofighter uçaklarının tedariki, İsveç'in NATO üyeliği bir şantaj meselesi hâline gelmiştir. ABD, Yunanistan ile arasındaki denge politikasını sonlandırarak Yunanistan'dan yana bir tutum benimsemiş, IŞİD'le mücadele konusunda YPG gibi bir terör örgütüyle iş birliği yapmayı tercih etmiştir. Amerika Yunanistan'la imzaladığı karşılıklı savunma iş birliği anlaşması ile son iki senede Yunanistan'da kullandığı askerî üs sayısını birkaç taneden hava, deniz ve kara olmak üzere 8-9 üsse çıkarmıştır; personel sayısı da ciddi manada artmıştır. Bu üslerin içinde en dikkat çekeni ise Türkiye sınırına yakın olan Dedeağaç'tır. Peki, bunun karşılığında ne yapılmıştır? Türk-Amerikan ilişkilerinin bu parametreler çerçevesinde sürdürülebilirliği var mıdır? İki ülke arasındaki kangrenleşmeye başlayan sorunların çözümü için ne yapılmaktadır? ABD ile ilişkiler karşılıklı çıkar, kazan kazan temelinde yeniden gözden geçirilmeli, ABD'nin teröre verdiği desteğin sonlandırılması için her düzeyde girişimler artırılmalıdır. Batı'nın her zamanki taraflı, tipik ve eski yöntemiyle Türkiye'ye karşı Yunanistan kartını kullanması da yararsızdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Avrupa Birliğiyle olan müzakere sürecimiz de tıkanma noktasına gelmiştir. AB'nin geçmişten bu yana bazı taahhütleri yerine getirmediği, belirli AB üyesi ülkelerin kendi gündemleri doğrultusunda süreci baltalamaya çalıştığı aşikârdır ancak Türkiye'de on yılı aşkın süredir demokrasi ve insan haklarındaki geriye gidiş, reform sürecine dönmedeki isteksizlik ilişkilerin akamete uğraması önündeki ana nedenlerden de biridir. Türkiye'nin süratli bir şekilde reform sürecine dönmesi ve demokrasisini güçlendirmek için adım atması şarttır. Bu vesileyle belirtmeliyim ki AB ile ilişkileri yürüten kurumun bir türlü kalıcı bir hüviyete sahip olamaması da Brüksel'e yanlış mesaj vermektedir. Bu çerçevede, önce Genel Sekreterlik olan, sonra Bakanlığa dönüşen, sonra da yeniden Dışişlerine bağlanarak bir Başkanlık hâline getirilen AB Başkanlığının Bakanlığa dönüştürülmesi ve Türkiye'deki tüm ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte reform sürecinin yürütülmesi için çalışmalara gecikmeksizin başlanmasını bekliyoruz. Ayrıca, AB'nin Türkiye'nin birincil ticaret ortağı olduğu düşünüldüğünde gümrük birliğinin modernizasyonu öncelikle ele alınmalıdır.

AB'yle sorunlu konularımızdan bir diğeri ise vize meselesidir. İş insanlarımız, öğrencilerimiz, tır şoförlerimiz Schengen vizesi almakta büyük sıkıntılar yaşamaktadır. Vize ret oranları her geçen yıl daha da artmaktadır. AB'yle üyelik müzakereleri yürütmeyen, üyelik beklentisi dahi olamayan birçok üçüncü ülkenin vatandaşları Schengen bölgesine vizesiz seyahat edebilirken bizim vatandaşlarımız ayrımcı muameleye maruz bırakılmaktadır; bu da kabul edilebilir değildir. Hükûmetin bu konuda somut tedbirler alması ve ilk aşamada tam vize serbestîsi olmasa da vize kolaylığı sağlanması yönünde çalışmaların bir an evvel başlatılmasını bekliyoruz.

Göç meselesi ise Ankara-Brüksel hattındaki bir diğer sorundur. AB, Türkiye'nin tüm sorumluluğu üstlenmesini beklemektedir. Sayın milletvekilleri, Yunanistan'ın geri itmelerine rağmen fatura Türkiye'ye çıkarılmaktadır. AB'yle göç konusunda ortak sorumluluk üstlenilmesi anlayışıyla yeniden bir diyalog başlatılmalıdır. AB'nin Türkiye'ye Afrika ya da Mağrip ülkeleri gibi davranmasına kesinlikle izin verilmemelidir. Türkiye mülteci çemberi içerisinde göç edenler için bir yolgeçen hanı hâline gelmemelidir, ülkemiz mülteci ambarı durumuna da dönüşmemelidir.

Sayın milletvekilleri, ayrıca, Kıbrıs konusunda ise tüm formüller denenmiş ancak Rum tarafının uzlaşmazlığı nedeniyle onlarca yıldır çözüm yönünde bir ilerleme kaydedilememiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tanınırlığının sağlanması için daha fazla çaba gösterilmelidir. Önümüzdeki dönemde özellikle Türk devletlerinin KKTC'de temsilcilik açmaları sağlanmalı, KKTC'nin uluslararası toplumlara resmî adıyla katılımı temin edilmelidir. Bir yandan KKTC'nin tanınması yönünde adımlar atılırken diğer yandan da Rum kesiminin Türkiye'nin AB üyelik sürecini ipotek altına almaması ve Doğu Akdeniz'de Türkiye ile KKTC çıkarlarına ters düşecek hareketlerde bulunmaması için çalışmalar yapılmalıdır. Doğu Akdeniz'de Türkiye'nin ve KKTC'nin haklarını ihlal edecek herhangi bir girişim sürdürülebilir değildir ve bunlara müsaade edilmemelidir.

Kıymetli Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; Rusya'yla seçim dönemi öncesinde yürütülen ilişkilerde Hükûmetin ekonomik krizin daha da derinleşmemesi için Kremlin'den enerji ödemeleri başta olmak üzere bazı tavizler istediği yönünde vahim iddialar bulunmaktadır. Bu durum ülkemizin itibarını derinden sarsmakta, Rusya'yla olan ilişkilerimizin sağlıklı bir zemine oturtulamamasına sebebiyet vermektedir. Bununla beraber, Rusya'yla ilişkilerimiz Batı dünyasındaki imajımızı da zedelemektedir, yaşananlarla birlikte dengeli bir ilişki olmayıp tek taraflı bir ilişki hâline evrilmiştir.

Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmeleri esnasında, Hükûmetin dış politikada ortaya koyduğu hedefleri Dışişleri Bakanlığının mevcut personel sayısıyla yerine getirmesinin mümkün olmadığını da belirtmiştim. Ayrıca, üçüncü ülkelerde milyonlarca dolarlık binalar inşa ediliyor ya da satın alınıyor ancak Afrika'da, Latin Amerika'da ve Uzak Doğu'daki birçok yurt dışı temsilciliğimizde misyon şefi ve 1 kariyer memur durmaktadır.

Son olarak; F-16 konusunda ise ABD yönetimi iradesini ve samimiyetini ortaya koymalı. Geçtiğimiz günlerde İsrail'e ve bundan önceki yıllarda ise Suudi Arabistan, Ürdün, Birleşik Arap Emirlikleri'ne silah satış işlemini nasıl acil satış onayıyla gerçekleştirdiyse, Başkan bu yetkisini, Kongre bahanesi arkasına saklanmadan ülkemiz için de kullanabilir. Acil satış metodu teknik olarak mümkündür ve bunun yapılması gerekmektedir.

Son olarak; ortaya konulan Türkiye Yüzyılı hedefleri için Türkiye'nin tarihsel imajı, barış, istikrar, savunma, teknoloji, eğitim alanında gelişmeler ve tüm vatandaşlarına özgürlük sunabileceği sonu olmayan bir yolculuktan geçmesi gerekir. Ama bu yolculuk için de İspanyol bir atasözü vardır: "Eğer ortada yol yok ise yürümeye devam et ki yollar yürüdükçe ortaya çıksın."

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum efendim. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına söz talepleri karşılanmıştır.

Şimdi Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi, Gaziantep Milletvekili Sermet Atay'a aittir.

Buyurun Sayın Atay. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

MHP GRUBU ADINA SERMET ATAY (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesi üzerine konuşma yapmak üzere Milliyetçi Hareket Partisi Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce milletimizi saygıyla selamlıyorum. 2024 yılı bütçelerimizin Meclisimize, kurumlara ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Cumhuriyetimizin 100'üncü yılını idrak etmenin gururunu yaşamanın yanında, 21'inci yüzyıla Türk mührünü vurmanın azim ve kararlılığı içerisinde çalışıyoruz. Milletimizin bağrından çıkan serdengeçtilerin Gazi Mustafa Kemal Atatürk liderliğinde ortaya koydukları millî ruh Türkiye Büyük Millet Meclisinde tecelli etmiştir. Yüce Türk milleti, esaretin prangalarını Türkiye Büyük Millet Meclisi çaltısı altında paramparça etmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi demokrasi demek, hürriyet demek, istiklal demektir. Bu millî ruh, yüz yıl önce demokrasimizi cumhuriyetle taçlandırmış, maziden atiye sönmeyecek bir hürriyet ateşi yakmıştır. Gazi Meclisimiz Kurtuluş Savaşı'nı bizzat yöneten bir Meclistir. Keza 15 Temmuzda millî iradenin gasbına yeltenen hainlerin ilk hedeflerinden biri, yine, Gazi Meclisimiz olmuş fakat Türk milleti destansı bir direnişle onlara geçit vermemiştir. Bu yönüyle de bakıldığında, binlerce yıllık devlet geleneğimizde Türkiye Büyük Millet Meclisinin yeri müstesnadır çünkü Türkiye Büyük Millet Meclisi yüce Türk milletinin özüdür. Milliyetçi Hareket Partisi olarak Devlet Bahçeli Beyefendi'nin liderliğinde çalışmalarımızı bu bakış açısıyla yapıyoruz. Türk milletinin huzuru, refahı

ve barış içinde dünyada yaşaması, adaletin öncüsü olması için çalışmaya devam edeceğiz. Binlerce yıllık devlet bilinci, yüz yıl önce bir çınar dikmiş, ilk yüzyılda köklerini sağlamlaştırmıştır; artık, dalları ve gövdesiyle serpilip azmimizi geleceğe taşıyacak, mazlumları kucaklayacaktır. Milletvekilleri olarak çalışma azmimizin kaynağı milletimizin bize güveni ve Türk Yüzyılı'nın inşa sürecinde görev alma heyecanımızdır.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve liderimiz Sayın Devlet Bahçeli tarafından kurulan Cumhur İttifakı milletimizden teveccüh görmüştür. Destansı bir direnişin ardından milletin bağrından çıkan bu ittifak marifetiyle Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Türk Yüzyılı için hazırlanırken ağırlıklarından kurtularak hız kazanmaya başlamıştır. Bu hızlanma süreci devam etmekle birlikte, sivil ve millî anayasayla taçlandırılmalıdır. 12 Eylül 1980 darbesi üzerinden geçen kırk üç yıllık süreçte 28 Şubat postmodern darbesiyle, 28 Nisan e-muhtırasıyla, 15 Temmuz darbe girişimiyle sürekli taciz edilen demokrasimiz her türlü vesayetten kurtulmalıdır. Yeni yüzyılımıza girerken ilk yapmamız gereken iş, darbe anayasasını tadil etmeyi bir tarafa bırakıp en geniş uzlaşı zemininde yapılacak bir anayasayı ortaya koymaktır. 1987 yılından itibaren siyasetin gündeminde devamlı bulunan 1982 Anayasası, 19 defa 184 ayrı konuda yapılan değişikliklerle yaramıza merhem olamayacağı zaten anlaşılan bir anayasadır, bu değişiklikler Anayasa'mızın yetersizliğini ortaya koymaktadır. Ülkemizin kuruluşunun temel felsefesine uygun, toplumda en geniş katılımla oran bulacak şeffaf bir anayasa, milletimizin, milletvekilleri olarak bize vermiş olduğu bir görevdir. Bu görev bilinciyle, Milliyetçi Hareket Partisi olarak Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Bey'in öncülüğünde, cumhuriyetimizin 100'üncü yılında 100 maddelik anayasa teklifimizle anayasa değişikliğine hazırız.

Yine, 1973 yılında yürürlüğe giren Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma esas ve usullerini belirleyen İç Tüzük'ün aradan geçen elli yıl ve Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda mümkün olan en geniş katılım ve uzlaşıyla güncellenmesi gerektiği düşüncesindeyiz. İç Tüzük'te Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine uyum amacıyla bazı değişiklikler yapılmıştır ancak bunun yeterli olmadığı düşüncesindeyiz. Milliyetçi Hareket Partisi olarak hızlı, etkin, şeffaf, katılımcı ve kaliteli bir yasama sürecinin ortaya çıkarılmasını sağlayacak bir değişikliğin bir zaruret olduğu kanaatindeyiz. Yasama kalitesinin artırılması, yasama ve denetim süreçlerinin odağını komisyonların teşkil etmesi, kanun tekliflerinin etki analizini yaparak tarafsız ve teknik rapor sunacak altyapının oluşturulması, denetimin etkinleştirilmesi kapsamında kesin hesap ve denetim raporlarının görüşüleceği ayrı bir daimî ihtisas komisyonu kurulması İç Tüzük çalışmalarında önemli gördüğümüz ve önerdiğimiz hususlardandır.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve milletvekillerinin etkinliğini daha da artırdığı için kanun yapma ve kanun teklifi verme kapasitesinin artırılması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin idari kapasitesinin de bu yapıya uygun olarak değiştirilmesi ve geliştirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Yasama faaliyetlerinin etkin yürütülmesi için idari teşkilat çalışanlarının da bu sürecin önemli parçası olduğunu, Meclis çalışanlarının mali ve sosyal haklarındaki farklılıkları ile çalışma şartlarına ilişkin düzenlemelerin yapılmasının hakkaniyetin sağlanması açısından yerinde olacağı düşüncesindeyiz.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlık Divanının almış olduğu kararla geçtiğimiz günlerde 250 sürekli işçi alımı noter kurasıyla yapılmış olup şeffaf ve hakkaniyetli bir şekilde bu süreci yöneten Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımıza da ayrıca teşekkür ediyoruz. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle seçim sisteminde temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkeleri arasında azami dengeyi sağlamak üzere birtakım değişiklikler yapılmıştır ancak bu değişikliklere ek olarak yapılması gereken değişiklikler bütünüyle ele alınmalıdır. Amacı ülkeye ve millete hizmet olan siyasetin ahlaki değerlerle

bezenmesi bize göre bir mecburiyettir. Her şeyden önce, siyasi etik kurallarına uygun davranılan bir parlamento varlığı tesis edilmelidir. Temiz siyasetin temiz toplum için ön şart olduğu düşüncesinden hareketle, Türkiye Büyük Millet Meclisinde siyasi etik komisyonu kurularak yasama faaliyetlerinde milletvekillerinin siyasi etik çerçevesinde hareket etmesi temin edilmelidir. Kamu vicdanının kabul edeceği makul esaslara bağlı olarak milletvekili dokunulmazlığı kaldırılmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; coğrafyamızda âdeta ateş çemberinde olan çatışmalar ve savaşlar millî güvenliğimizi tehdit ederken kısır tartışmalarla kaybedeceğimiz bir an dahi yoktur. Sözü güçlü bir Türkiye için, gücümüzün tesirli olabilmesi için güçlü bir dış politika ancak Türkiye Büyük Millet Meclisinin tutarlı, istikrarlı, birlik içinde olmasıyla mümkün olacaktır. Terör örgütleri eliyle vekâlet savaşlarını devam ettiren kim olursa olsun, buna tamamen karşı duruş sergilenmelidir. Terörü bir dış politika aracı olarak kullanan müttefiklerimizin bu eğilimlerini asla kabul etmiyoruz. Yüz yıl önce nasıl Misakımillî, Erzurum ve Sivas Kongreleri cumhuriyetimizin kuruluşunun temelleri olduysa bugün de "mavi vatan" gibi kavramlar Misakımillî meselesi gibi addedilmelidir.

İsrail 1948'den bu yana Filistin'de kademeli olarak genişlettiği işgal harekâtını bugün Gazze'de katliama dönüştürmüştür. Savaş hukuku hiçe sayılmış; bütün dünya, gözleri önünde katledilen masumların, çocuk ve kadınların feryatları duymazdan gelinmiştir. Siyonistler burada işgal ve toprak gasbından ziyade bu coğrafyayı insansızlaştırma harekâtı yapmaktadır; yapılan katliamdır, savaş falan değildir. Kadınlar, çocuklar, siviller sığındıkları hastanelerde toplu bir şekilde soykırıma tabi tutulmaktadır. Cami, kilise, hastane, sivil yerleşim yerleri hedef alınarak yapılan bu katliama dünya sessiz kalmakla beraber, bazı devletler âdeta destek açıklamaları yapmıştır. Bu hâl bize gösteriyor ki uluslararası adalet sistemi çökmüş, güçlülerin sözü hukuk hâlini almıştır. Türkiye bu vaziyete sessiz kalmamış ve kalmayacaktır. Yeniden küresel adalet sisteminin inşa edilmesine ihtiyaç vardır, Türkiye buna öncülük edenlerdendir. Barış ve huzur içerisinde, adil, insan onuruna yakışır düzen Türkiye için pozisyon alırken Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak üzerimize düşen sorumluluğu da yerine getirmeliyiz. Aksi takdirde, bugün komşu coğrafyalardaki bu çatışma buralarla sınırlı kalmayacaktır. Siyonizmin kirli hesaplarını "vadedilmiş topraklar" olarak nitelendirdiği haritayı bir düşünmek gerekir ve bu mesele açısından da bakmanın önemini kavramak gerektiği düşüncesindeyiz.

Türkiye bir hukuk devletidir. Cumhuriyetimizin, demokrasimizin, hukuk devleti olmanın teminatı Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Türkiye Büyük Millet Meclisi bütün sorunların çözüm mercisidir. Sağduyu ve diyalogla bütün sorunların üstesinden gelebileceğimiz kanaatindeyim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'yle toplamda 227 kamu idaremizin bütçesi görüşülmektedir. Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak toplumun beklentileri esas alınarak harcama önceliklerinin belirlendiği 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'ni tümüyle olumlu olarak değerlendiriyoruz ve destekliyoruz.

Yüce Meclisimizi ve ekranları başında çalışmalarımızı takip eden aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ikinci söz talebi, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız'a aittir.

Buyurun Sayın Yıldız. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

MHP GRUBU ADINA FETİ YILDIZ (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Bakanlar; Anayasa Mahkemesi ve Sayıştay bütçeleri üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Konuşmama başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, her gün dilimizden düşürmediğimiz adalet hukukun nihai amacıdır. Filozoflar, hukukçular, politikacılar, din adamları insanlık tarihi boyunca adalet kavramını değişik yönleriyle anlatmaya çalışmışlar; İslam filozofları, bir şeyi yerli yerine koymak olarak tanımlamış, bir şeye hakkını vermek adalet ise uygun olanı yapmanın hikmet olduğunu dile getirmişlerdir. Bugünün adalet kavramının şekillenmesinde önemli bir etkiye sahip olan Yusuf Has Hacib'in başyapıtı Kutadgu Bilig'de adalet ile devletin bekası arasında doğrudan bir ilişki vurgulanır; sevgi, nefret, heves, öfke gibi duyguların adaleti gölgeleyeceği lirik bir şekilde anlatılır. Yine, geleneksel tarihin doğruladığı İbni Haldun önemli eseri Kitâbu'l-İber'de "Devleti nesep kurar, sebep devam ettirir." derken buradaki sebebin adalet olduğu bilinir. Büyük Selçuklu Veziri Nizamülmülk'ün Siyasetname'sinde hukuk, siyaset, iktisat ve halk arasındaki ilişkilerde adil olunduğu sürece devletin yaşayacağı aktarılır. Osmanlı Türk devletinde yetişen ulema devletin asırlarca ayakta kalmasını adalet dairesi anlayışıyla açıklar. Kınalızade Ali Efendi adalet dairesini "Dünya bir bahçedir, duvarı devlet." diye ifade eder. İmparatorluğun manevi kurucusu Şeyh Edebali'nin tüm öğütleri adalet üzerinedir.

Değerli arkadaşlar, uzatabiliriz ancak "hukuk" kavramı doğası gereği eksiktir. Tarihsel tecrübe ışığında şunu söyleyebiliriz: Bütün yasama faaliyetleri, gelecekteki davalarda doğru ve haklı kararın ne olacağını önceden belirlemeye çalışır ancak yasa koyucu bütün ihtimalleri önceden göremez. Buradan, son günlerde Anayasa Mahkemesi üzerinde yapılan tartışmalara gelmek istiyorum. Arkadaşlar, Anayasa Mahkemesinin siyasete şekil vermek, siyasi hedeflere yönelmek, siyasi alanı tanzim etmek, iktidarın işlerine mani olmak gibi bir görevi yoktur. Yasamanın sahip olduğu yetki alanını daraltıcı yönde uygulamalar, yargısal aktivizm olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu, yargıcın kendi görüşünü dayatmasıdır.

Yargısal aktivizm bazen yasama organının etkisizleşmesine, bazen yasama kararlarının iptal edilmesine, bazen yargının yasama organının yerine geçmesi durumuna kadar varabilmektedir. Anayasal demokrasinin olmazsa olmaz şartı kuvvetler ayrılığıdır, yargısal aktivizm bu prensibin düşmanıdır.

Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 148'inci maddesi gereğince "Bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz." hükmünü dinlemiyor; ne kadar anlatırsanız anlatın, dinlemiyor bir türlü. Bireysel başvuruda bazen örtülü norm denetimi yapıyor, bazen Anayasa'yı esastan incelemeye kalkıyor hatta hiçbir şey yokken iptal ediyor, fiilen iptal ediyor. Kesinleşmiş mahkeme kararlarından sonra yapılan başvuruların maalesef büyük bir kısmı kanun yolu şikâyetleridir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasa Mahkemesi haksız tutukluluk itirazı da dâhil olmak üzere bireysel başvuru incelemesi sırasında delil değerlendirmesi yapamaz, bunun altını iki kere çizmemiz lazım; norm ihdas edemez, mevcut normu görmezden gelemez, yasama organını etkisizleştiremez. Suç ve ceza politikasını belirlemek Türkiye Büyük Millet Meclisinin takdirindedir.

Değerli arkadaşlar, Anayasa Mahkemesi soyut ve somut norm denetimi dışında bireysel başvuru yoluyla bir hükmü iptal edemeyeceği gibi, bu hükümden kaynaklanan ihlal tespitinde de bulunamaz. AYM, kararlar gücünü, bir başka hukuki mercinin denetiminden geçmeyecek olmasından, herkesi bağlayıcı olmasından değil yetkin ve tutarlı hukuki gerekçelerden almalıdır yani hukuk kuralı uygulayıcının elinde değişmemelidir. Anayasa'yı yorumlamada son söz yasama organına aittir.

Sayın milletvekilleri, Anayasa'nın 146, 154 ve 155'inci maddeleri yüksek mahkemeleri Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay olarak düzenlemiştir. Bunların birbirine üstünlük sırası yoktur. Son yıllarda yapılan temel tartışma, Anayasa'nın 83'üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, dokunulmazlığın iki istisnasından biri olarak düzenlenen, "Seçimden önce soruşturmasına başlanmış olmak şartıyla Anayasa'nın 14'üncü maddesindeki durumlar…" ibaresinde yapılmaktadır. Bu maddedeki "durumlar" ibaresi suçların karşılığı olarak yazılmıştır. "Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbiri, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan, demokratik ve lâik

Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz.” ve bu maddeler de bu şekilde yorumlanamaz. “Bu hükümlere aykırı faaliyette bulunanlar hakkında uygulanacak müeyyideler, kanunla düzenlenir.” Evet yani Türk Ceza Kanunu ve Terörle Mücadele Kanunu; işaret edilen yer budur. Anayasa Mahkemesi konuya ilişkin son dönem kararlarında Anayasa’nın 14’üncü maddesindeki “durumlar” ibaresinin hukuki belirsizlik içerdiğini, bunun Anayasa’nın 13’üncü maddesindeki kanunilik ilkesine aykırı olduğunu, bu belirsizliğin bir kanunla giderilebileceğini, yasal düzenleme eksikliği olduğunu kararlarında belirtmektedir. “Yargıtay içtihatlarıyla hukuki belirsizlik giderilemez.” diyor ezcümle. Mahkemelere önündeki davalarda “Anayasa’nın bir istisna hükmünü uygulamayın.” diyor yani Yargıtay da dâhil olmak üzere tüm mahkemelere diyor ki: “Anayasa’nın 14’üncü maddesini görmeyin, ihmal edin.” fakat bu hükmün ihmal edilmesi Anayasa’nın üstünlük ilkesine aykırıdır değerli arkadaşlar yani 14’üncü maddeye giren suçları yasa yapıcı bilmiyor mu? Tek tek sıralardı, Türk Ceza Kanunu’nun 302’nci maddesinden 316’ncı maddesine kadar. Böyle bir Anayasa olur mu? Yani 14’üncü maddeye, efendim, “Devletin güvenliğine ait suçlar şunlar şunlardır; cezası budur, hafifletici budur.” 302 öyle, 304 öyle yani düşünebiliyor musunuz? Anayasa’nın 14’üncü maddesindeki yani yirmiye yakın devlet aleyhine işlenen ya da devlet güvenliği aleyhine işlenen cürümlerin böyle yazılması mümkün müdür? Bu nasıl bir kafadır ki “Hukuki belirsizlik var.” deniyor.

Zamanım yok, çok teferruatlı anlatabilirdik ama bu zamanla yetinmek zorundayım.

Yine, çok önemli bir eksiklik; maalesef iki ayrı müesseseyi birbirine karıştırıyoruz yani yeniden yargılama, Anayasa Mahkemesinin kuruluş kanununun 50’nci maddesindeki yeniden yargılama ile CMK 311 ve devamı maddelerindeki yargılamanın yenilenmesi müessesesi birbirinden farklıdır. Maalesef, koskoca hukukçular bunun ikisini de birbirine karıştırıyor, biz de burada anlatmaya çalışıyoruz. Yani maalesef, bireysel başvuruda her türlü iş hatta Yargıtay kararları falan da inceleniyor. Yani söyleyecek çok söz var ancak bir şey söyleyeyim: Anayasa Mahkemesi diğer mahkemelerle arasında bir derece ilişkisi kuramaz, emir veremez, talimat veremez.

Sözlerimi burada bitiriyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi adına üçüncü söz talebi Tokat Milletvekili Yücel Bulut’a aittir.

Buyurun Sayın Bulut. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA YÜCEL BULUT (Tokat) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2022 Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi çerçevesinde MHP Grubu adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Karşılamak üzere olduğumuz 2024 yılının adalet, eşitlik ve kardeşlik duygularının somutlaştığı, barışın ve refahın arttığı bir yıl olmasını diliyorum. Geride bıraktığımız yüzyıl boyunca olduğu gibi 2023 yılı da hukuk kavramının, hukuk kurumlarının ve ideal hukuk sisteminin nasıl olması gerektiğinin tartışılageldiği bir süreç olarak geride kalmıştır. İnsan var oldukça hukuk da var olacak. İnsanın ihtiyaçları, hedefleri ve ilişkileri değiştikçe ve çeşitlendikçe elbette ideal olan hukuk ve hukuk sistemi de tartışılmaya, daha iyisi aranmaya ve bu değişime uygun reform ve değişim çabaları da var olmaya devam edecektir. Tüm bu tartışmalar ve arayışların geldiği nokta itibarıyla ideal olan hukuk sistemine daha süratli ve daha emin adımlarla ilerlemenin ön koşulunun yeni bir anayasa olduğu açıktır. Türkiye’nin acilen sivil, demokratik, millî, yerli ve bütünüyle yeni bir anayasayla buluşturulması tarihî bir görev ve omuzlarımıza yüklenmiş millî bir ödevdir. Darbeler tarihiyle anayasa tarihçemizin neredeyse örtüştüğü bir akışın neticesi olarak anayasa metinlerimizin neredeyse tamamının ülkenin sevk ve idaresini silah zoruyla ele geçiren unsurların gölgesi altında hazırlandığı ve bu metinlerin, aynı odakların vesayetini

korumaya dönük temel metinler şeklinde kaleme alındığı gerçeği karşısında, Türkiye'nin çok partili hayata geçişi sonrasında bütünüyle sivil ve millî bir anayasa metnine sahip olamadığı açıktır. Askerî yönetimlerin gölgesi altında hazırlanan ve tartışmalı halk oylamalarıyla meşruiyet kazandırılmaya çalışılan bu metinler, millî mutabakatı sağlamaya yönelik bir toplum sözleşmesi olmaktan daha ziyade, mutlu azınlıkların zahmetsiz iktidarlarını, millete ve milletin tercihleriyle işbaşına gelen meşru iktidarlara karşı korumaya çalışan metinler hâlini almıştır. Darbeler sonrasında sivil yönetimlerinin işbaşına gelmesiyle birlikte anayasa metinlerimizde yapılan değişiklikler günün ihtiyaçlarına uygun çözümlerin Anayasa metnine girmesine imkân vermiş olsa da son tahlilde, anayasal metnimizin bütünlüğü de esaslı bir şekilde sarsılmıştır. Tüm bu değişiklikler, eklemeler ve düzenlemeler mevcut Anayasa'mızın bir darbe yönetimi anayasası olduğunu ve hâlen darbenin izlerini taşıdığı gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır.

Bundan yüzyıl önce Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarının milletimize kazandırmış oldukları siyasi bağımsızlığın ebediyen var olması ve tarihî anlamına uygun, daha güçlü bir kazanıma dönüşmesi için ekonomik ve kültürel bir bağımsızlıkla da taçlanması gerekmektedir. Türkiye Yüzyılı'nın gerçek manada kapılarını aralayacak olan, kendi kurumlarını dünya gerçekleriyle uyumlu ama öncelikle kendi kültürel birikimine uygun ve tarihî kodlarını temsil eden bin yıllık devlet geleneğinin milletimize bahşetmiş olduğu siyasi, sosyal ve kültürel mirası taşıyacak şekilde yeniden dizayn etmek olacaktır. İşte, bu yeniden inşa sürecinin elbette ki en önemli adımı yeni ve millî bir anayasanın bir bütün olarak milletimizle buluşturulması olmalıdır.

Bugün, muhterem Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli'nin de sıklıkla vurgulamış olduğu bu ihtiyaç elbette ki mirasını lekesiz ve şerefli bir şekilde taşımış olduğu kurucu Genel Başkanımız Alparslan Türkeş Bey'in 9 Şubat 1969 tarihinde partimizin kuruluş kongresinde dile getirdiği MHP'nin 21'inci yüzyıl hedeflerinin de vücut bulması demektir. 9 Şubat 1969 tarihinde merhum kurucu Genel Başkanımız Alparslan Türkeş Bey 21'inci yüzyıl hedeflerimizi kastederek "İslam imanı ve fazileti, Türklük şuur ve gururu, Türk harsıyla 21'inci yüzyıl medeniyeti, uzay, atom ve elektronik çağının yeni Müslüman Türk medeniyeti; davamızın esası budur, bu amaçla Türk milletini yeniden teşkilatlandırmaya, devleti yeniden kurmaya kararlıyız. Tembelliği, meskeneti, yokluğu, sefaleti, geriliği, karanlığı ve adaletsizliği yeneceğiz." sözleriyle temel hedeflerimizin altını çizmekteydi.

Bugün bu mirası titizlikle taşıyan Genel Başkanımız Devlet Bahçeli'nin Cumhur İttifakı'yla izlenen siyasetinin özünü bu temel hedefin teşkil ettiği açıktır. Her türlü vesayet zincirinin tek tek kırılmasıyla Türkiye âdeta hemen her alanda bir teknoloji devrimiyle kendini yenilerken ve kendi silah sanayisi, millî yatırımları eşliğinde kendi enerji kaynaklarını millî bir siyasetin neticesi olarak tek tek ihya ederken, bölgesinde hemen her gün daha etkin bir siyasetle Türkiye Yüzyılı'na doğru ilerlerken MHP'nin tarihî birikimi, hedefleri ve mirası da elbette doğru yerde durduğumuzu bir kez daha teyit etmektedir. Bu temel hedeflerle örtüşen bir gerçeklik ve karşılıklı fedakârlıkla inşa edilen Cumhur İttifakı protokolünde de "Cumhur İttifakı Türkiye'yi hedef alan saldırılar karşısında parti çıkarları ve günlük siyaset hesapları yapmaksızın ortak bir duruş ortaya koymaya ve Türkiye'yi zayıflatarak uluslararası operasyonlara açık hâle getirmeye yönelik her türlü faaliyetin karşısında yer almaya kararlıdır. Bu kararlılık ve iş birliğiyle ittifakımız Türkiye'yi bölgesel güç ve lider ülke yapacak 2023 hedeflerini gerçekleştirmenin yanı sıra, İlayıkelimetullah uğruna asırlarca dünya barışının ve adaletinin teminatı, İslam âleminin ve bütün mazlum milletlerin yegâne ümidi olan Türkiye'yi küresel bir güç hâline getirecek 2053 ve 2071 vizyonunun altyapısını adım adım inşa edecektir." ifadeleriyle yer bulmuştur.

Cumhur İttifakı'na inanmış ve destek vermiş aziz milletimizin bu hedefler etrafında kenetlendiği açıktır, bu hedeflerin bugün özü "Türkiye Yüzyılı" kavramıyla ifade edilmektedir. Türk milletinin bu hedeflere her geçen gün daha da yakınlaşması, beraberinde Türkiye'nin üzerindeki baskı, kuşatma, yıldırma ve itibarsızlaştırma gayretlerine de ivme kazandırmaktadır. Emperyalizm ve izdüşümleri millî

birlik ve beraberliğimizi sarsacak sinsi propagandalarına hız kesmeden devam etmekte, bir yandan topluma kirli bilgi ve dezenformasyon eşliğinde kin ve nefret şırınga ederken, diğer yandan şuursuzca artan sosyal medya kullanımı toplum yapımızı içten içe çürütmeyi hedef almaktadır.

Millî hedefler etrafında birleşen fedakâr millet yapımız, sapkın sosyal medya fenomenlerinin ucube içeriklerinin etrafında yuvalanmış ve şuursuzca verdikleri destekle kötülüğün meşrulaşmasına ve yayılmasına çanak tutan cehalet sarmalının saldırısı altındadır. Cehalet meşrulaştırılamaz, cehalet hoş görülemez, cahilce davranışlar bir tercih ve hak olarak değerlendirilemez. Ahlaksızlık, demokratik sınırlar içerisinde hukuk koruması altındaki bir yaşam tarzı ya da tercih olarak kabul edilemez, yaptırımsız bırakılamaz. Teşhircilik ne bir para kazanma yöntemi ne de bir yaşam tarzı olarak topluma dayatılamaz, genel kabul görecek şekilde sıradanlaştırılamaz. Toplumun ahlaki duyarlılıklarının her gün sistemli bir şekilde aşındırıldığı, böylece her türlü ahlaksızlığın sıradanlaştığı ve toplum yapımızın günden güne bayağılaştırılmak istendiği bu sinsi sürece kayıtsız kalınamaz. Ahlaki refleksler mutlaka etkili bir hukuki mücadeleyle desteklenmeli, bir avuç çığırtkan ve sapkının başları sıkıştıkça ağızlarında sakız gibi çiğnedikleri özgürlük, fikir hürriyeti ve modernizm gibi kavramların arkasına sığınmalarına aldırış etmeden ve bu kavramları daha fazla kirletmelerine müsaade etmeden toplum yapımız bu aşırılıklardan arındırılmalıdır. Yeni bir anayasayla millî kültürümüz, tarihî birikimimiz ve ahlaki değerlerimiz çerçevesinde devletimizin yeniden teşkilatlandırılması mücadelesine devam etmeli, dünya tarihinde derin izler bırakan medeniyetimizin güçlü, tam bağımsız ve refah seviyesi yüksek bir şekilde geleceğe taşınması kararlılığını sürdürmeliyiz.

Tüm bu gerçekler ışığında 2024 yılı bütçe görüşmelerinin yapıcı ve birleştirici bir seyir içerisinde takip etmesini diliyor, 2024 bütçemizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz talebi Erzurum Milletvekili Kamil Aydın'a aittir.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

MHP GRUBU ADINA KAMİL AYDIN (Erzurum) – Sayın Başkan, çok kıymetli milletvekilleri; Dışişleri Bakanlığı, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Yüce Meclisi ve ekranları başında bizleri seyreden yüce milletimizi sevgi saygı muhabbetle selamlıyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri; binlerce yıllık kadim Türk devlet geleneğinin somut kurumsal bir yansıması olan beş yüz yıllık güçlü Hariciye teşkilatının bütçesini görüşmekteyiz. Zaman zaman bu kürsülerden ve zaman zaman da farklı platformlardan dilimize pelesenk olmuş birtakım klişe ifadelerin sorgulamaya veya sağlamaya tabi tutulmaksızın kullanıldığına tanıklık etmekteyiz. Bu ifadelerden biri de "Dış politika millî olmalıdır." ifadesidir; doğrudur ama eksik ve yetersizdir. Hâlbuki tutarlı, sağlıklı ve başarılı bir siyasi vizyon içeride de dışarıda da aynı siyasi ilkesel aks üzerine inşa edilmek zorundadır. Yani millîlik sadece Dışişleri bağlamında değil, dış siyasetin de önemli bir parçası olduğu yeknesak, bütüncül bir yapıda tüm siyasetimize hâkim kılınmalıdır. İşte, bu duruşun doğal bir yansıması olarak cumhuriyetimizin banisi ölçüyü "Yurtta sulh, cihanda sulh." tutarlı ilkesiyle ortaya koymuştur çünkü geri kalmışlık gibi kalkınmışlık da bir bütünlük arz etmektedir. Bu değerler, tabii, yurdunu ve milletini özünden çok sevmeyi "Önce ülkem ve milletim." demeyi gerekli kılmaktadır. Cumhur İttifakı'nın içselleştirerek temel ilke hâline getirdiği millî ve yerli duruş -iç siyasette ve kalkınma hamlelerinde açıkça görüldüğü gibi- uluslararası ilişkilerde de sahada da masada da etkisini göstermiş ve kalıcı, başarılı sonuçlar vermeye başlamıştır.

Saygıdeğer milletvekilleri, Şebiarus'un 750'nci yıl dönümünü idrak ettiğimiz şu günlerde Hazreti Mevlâna'nın bir sözünü sizlere de hatırlatmak istiyorum ve rahmetle yâd ediyoruz. Hazreti Mevlâna şöyle diyor: "Dünle beraber gitti cancağızım, ne kadar söz varsa düne ait. Şimdi yeni şeyler söylemek lazım." Bu anlamlı dizelerden hareketle, düne takılıp kalmak yerine, dünden edinilen tecrübeler ışığında görüşmelerin ana temasını da oluşturan bugünkü gündemimize yoğunlaşarak uluslararası bağlamda millî ve yerli duruşun somut kazanımlarından birazcık söz etmek istiyorum.

Öncelikle, ülke ve millet olarak her türlü varlığımızın teminatı olan huzur ve güvenliğin temininin öncelenmesi amacına matuf her türlü terörle içeride ve dışarıda amansız mücadele sonuçlar vermiştir. Terörün esir aldığı erişilmez dağlara erişmek bir tarafa, oralardaki varlığından dahi haberdar olmadığımız enerji kaynaklarına çok şükür ulaşılmıştır artık. Yani terörün vahşetinden ve şiddetinden kurtulmak amacıyla son terörist yok edilinceye kadar mücadeleye devam ilkesi etkisini göstermiş ve sağlanan bu huzur ve güvenlik sayesinde bugün Gabar'da günde 30 bin varil petrol çıkarılma noktasına gelinmiştir. Bütün bu bela ve musibetlerin nedenini aziz milletimizle paylaşmak zorunluluğundan hareketle ifade etmeliyiz ki bir avuç İsrail'in dahi teo-stratejik özlemleri içerisinde bulunan kadim Anadolu Türk coğrafyası bitmeyen bir emperyalist projenin her zaman önemli bir parçası olmuştur maalesef. Diğer bir sözle, Sykes-Picot'dan Sevr'e kadar, sonradan Lozan'a aktarılan şekliyle de müstevlilerin her zaman Anadolu coğrafyası paylaşım alanı olarak hazırladığı planlara dercedilmiştir ama bu suya düşmüştür tabii ki. Bu defa, programlar değiştirilerek farklı yöntemler devreye sokulmuştur. 20'nci yüzyılın başlarında vadedilen büyük Ermenistan hayali hayal kırıklığına dönüşmüş, bu defa kurulan ve ismini Yunan mitolojisinde intikam tanrıçasından alan Nemesis ve ASALA terör örgütleriyle aziz milletimize ve devlet adamlarımıza -bu, hem Azerbaycan hem Türkiye için geçerli bir şekilde- suikast girişimleri peş peşe gerçekleştirilmiştir. Bu saldırılar sonucu Behbud Han Cevanşir, Said Halim Paşa, Talat Paşa, Fetali Han Hoyski, Cemal Paşa gibi nice kıymetli şahsiyetler şehit edilmiştir maalesef. Her terör örgütü için geçerli olan bir gerçek gereği, ASALA da bu defa hedefine efendilerini alan Orly Havaalanı baskınını gerçekleştirince canı yanan Batı bu örgütten desteğini çekmiş fakat aziz milletimiz bu dönemde çok ağır faturalar ödemiştir çünkü ABD'de Mehmet Baydar ve Bahadır Demir'in şehit edilmesiyle başlayan süreçte 1970'lerden 90'lara kadar hain terör saldırıları sonucu 55 çok kıymetli elçilik temsilcimizi kaybettik. Devre dışı bırakılan ASALA'nın yerine bu defa yine Marksist, Leninist yeni bir örgüt tedavüle sokularak Ermeni kartı yerine bu defa bin yıllık kardeşliği ayırmaya çalışma girişimi PKK üzerinden devreye sokulmuştur fakat bugün millî ve yerli devlet aklı katledilenlerin kanını yerde bırakmayarak ASALA artıklarını ve onların uzantılarını Karabağ'da kırk dört günlük mucizevi bir zaferle geldikleri gibi göndermişlerdir.

Bu vesileyle, bir zamanlar 55 şehidimiz için kıllarını kıpırdatmayıp ama yaşanan bir menfur cinayet sonrası "Hepimiz Ermeni'yiz" sloganı atanların Karabağ zaferini de mesnetsiz söylemlerle galebe çalmalarına rağmen, millî ve yerli yürütmenin katkılarıyla gür sesimiz dünyanın her yerinde yankılanarak "Karabağ Türk'tür, Karabağ Azerbaycan'dır." denmiştir.

Sayın milletvekilleri, Ankara merkezli düşünce ve "Aklım hep Türkiye'dir." vizyonuyla yerli ve millî istikametin belirginlik kazanması, aynı zamanda bir şeyin değişmesiyle çok şeyin değişeceğinin somut tespiti ve yansıması olmuştur. Bu bağlamda, Türkiye Cumhuriyeti devleti ve onun 260 civarında temsilciliğiyle dünyanın ilk 4 ülkesi arasında yer alan şanlı, şerefli Hariciye, her türlü uluslararası ilişki ve faaliyetlerde kutlu duruşun temsilcileri olarak Ukrayna-Rusya savaşı başta olmak üzere, bölgemizde ve küremizde her türlü kaos, kriz ve huzursuzluğun giderilmesinde barışçı tavrını ortaya koymuş ve bu vasfıyla dün olduğu gibi bugün de istenen, beklenen ve özlenen, yerine göre sert ve yerine göre de yumuşak güç olma özelliğini taşımaktadır. Savaş esirleri takası, kontrolsüz göç yönetimi, tahıl koridoru antlaşmaları, tahliye çalışmaları, uluslararası misyonlarda tarafsız ve amaca matuf icraatları bu saygın intibanın çok açık ve net göstergeleridir.

Öte yandan, Hariciyemiz Karadeniz'den Akdeniz'e, Orta Doğu'dan Balkanlara ve Afrika'ya izlediği kararlı diplomasi yoluyla aziz milletimizin, İslam âleminin ve mazlum milletlerin hislerine tercüman, sorun ve sıkıntılarına da çare olmuştur. Bunlar malumun ilanı şeklinde dostun da düşmanın da ifade ettiği veya etmek zorunda kaldığı açık gerçeklerdir.

Saygıdeğer milletvekilleri, dahası, yıllarca ayrılıkları hasret türkülerine yansımış soydaş ve akraba toplulukların "Türk Devletleri Teşkilatı" adı altında vuslata kavuşması da başka bir mutluluk kaynağımız olmuştur bu süreçte. Dilde, fikirde, işte birlik şiarına uygun olarak emin adımlarla kardeşlik, soydaşlık hukukunu eyleme dönüştüren bu yapı artık ekonomik ve ticari bağlamlarda da köklü kararlar almakta ve bu amaçla 500 milyon dolarlık ortak yatırım fonu oluşturulmaktadır.

Buna mukabil, küçük bir hatırlatmada bulunarak şunu da ifade etmek isterim ki dünyanın birçok ülkesiyle serbest ticaret anlaşmaları yapılırken aynı anlaşmaların Türk Devletleri Teşkilatı bünyesindeki devletler arasında da yapılması gerekmektedir. Bunu Sayın Dışişleri Bakanımıza hassaten ben ifade etmek istedim çünkü bu gözden kaçmış bir husus gibi geldi bana. 22 ülkeyle anlaşma hâlihazırda yapılmış…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMİL AYDIN (Devamla) – Bitiriyorum efendim.

BAŞKAN – Devam edin.

KAMİL AYDIN (Devamla) – Bir dakikalık uzatma bugün geçerli değil herhâlde?

BAŞKAN – Yok.

KAMİL AYDIN (Devamla) – Peki.

22 ülkeyle yapılan bu anlaşma 4 ülkeyle müzakere edilmiş, 16 ülkeyle programa alınmış, yine, birçok ülkeye görüşülme teklifleri gönderilmiş ama -Türk dünyasından sorumlu bir Genel Başkan Yardımcısı olarak görevim itibarıyla benim dikkatimi çekti- bu yeni kurulan Türk Devletleri Teşkilatı bünyesi içerisindeki ülkelerle bu ticari anlaşma acaba gözden mi kaçtı ya da bizim bilmediğimiz bir müzakereler sürecine mi tabi tutuldu, o konuda bilgi almak isterim.

Ben yüce heyetinizi saygıyla selamlarken, bütçemizin milletimize, ülkemize esenlikler sağlayacağını temenni ediyorum.

Saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi Kayseri Milletvekili İsmail Özdemir'e aittir.

Buyurun Sayın Özdemir. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

MHP GRUBU ADINA İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Dışişleri Bakanlığının 2022 yılı kesin hesap ve 2024 yılı bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve ekranları başında çalışmalarımızı takip eden aziz milletimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, Türkiye aynı anda çok boyutlu, çok taraflı ve çok yönlü sorunlarla muhatap olmak durumunda kaldığı bir yılı geride bırakmıştır. Bir yandan Ukrayna ve Rusya arasında yaşanan savaşla beraberinde gözlemlenen enerji ve gıda krizinde ülkemizin politikalarının tüm ülkelerce dikkatle karşılandığı bir süreç yaşanırken, diğer yandan Azerbaycan ve Ermenistan arasında cereyan eden Karabağ Savaşı sonrası Kafkasya bölgesi yeni dengelerle şekillenmeye koyulmuştur. Orta Doğu'da ise bölgenin en temel meselesi olan Filistin-İsrail gerilimi Gazze'de İsrail'in sürdürdüğü katliamlarla

yeni ve daha vahim gelişmelere kapı aralamıştır. Bu 3 konu çerçevesinde yaşanan gelişmelerin tamamı ülkemizin bölgesel ve küresel barış ile istikrarın tesisi için sergilenmesi gereken liderlik konusunda öne çıktığı neticeleri doğurmuştur. 2024 yılı ise pek çok ülkede seçimlerin gerçekleştirileceği bir dönem olarak dikkat çekmektedir. 62 ülkede gerçekleşmesi planlanan seçimler her ülkenin gündemini daha çok kendi içerisine kapanık bir hâle getirmektedir. Bunun yanında Covid-19 pandemisiyle başlayan ekonomik savaşlar, ambargolar, enerji arzı krizi gibi faktörlerle bozulan küresel ve yerel ekonomiler toplum kesimleri üzerinde tahribat yaratırken hükûmetleri de zorlamaktadır. Böylesi bir dönemde, hemen her ülkede orta sınıf olarak tabir edilen tabakanın daha alt sınıfa doğru kayması, sınırı aşan göç hareketliliğinin artması, bölgeler ve hatta şehirler arası gelir dağılımının adaletsiz bir satıhta kendisine yol bulması pek çok ülkede yabancı karşıtlığını beslemekte, ırkçılık akımlarına güç kazandırmaktadır. Üstelik bu durum, ileri demokrasi ülkeleri olarak değerlendirilen bölgelerde de görülmekte, başta İslamofobi ve Türkofobi olmak üzere, insanlık karşıtı eylemler fütursuzca sergilenmektedir. Bunun yanı sıra, çoğu yerde iktidarda bulunan siyasi çevreler de aynı gündemden etkilenmekte, makul ve müspet politikalardan uzaklaşıyor görüntüsü vermektedir. Dolayısıyla, etkileri 2023 yılında görülmeye başlandığı üzere, aralarında bilhassa Avrupa'da bulunan ülkelerin de yer aldığı çok geniş bir coğrafyada, aşırıcılık yanlısı siyasi anlayışa sahip partilerin iktidara gelmesi giderek yüksek bir ihtimal hâlini almaktadır. Son olarak, İsrail'in hukuk tanımaz tavrı ve terör devleti edasıyla Gazze'de yaptığı soykırıma sessiz kalan ve hatta destekleyen ülkelerin varlığı, küresel barışın ne derecede tehdit altında olduğunu ortaya çıkarmıştır. Dünya genelinde İslam ve Türk düşmanlığının yükseldiği bir dönemde, adil bir düzenin sağlanabilmesi için Türk devletleri ve İslam ülkelerinin sergileyeceği gayret giderek daha değerli bir hâl almaktadır zira mevcut durumda herhangi bir dünya düzeninden bahsedebilmek mümkün değildir. Var olan küresel iklim her anlamda düzensizlik, kriz ve kaos içerisinde olduğumuzu göstermektedir çünkü dünyada adalet kalmamış, huzur bozulmuştur. Güç merkezi olduğu iddiasında bulunan ülkeler zalimlikte sınır tanımamakta, zulümde âdeta birbiriyle yarışmaktadır. Ne devlet ahlakı ne de devlet hukuku anlamında tutarlı bir işleyiş ve yaklaşımdan söz edebilmek mümkün değildir. Çıkar odaklı paylaşım ve kaygılar, yerini artık sapkın inançlar temelinde şekillenen şeytani bir hesabın içerisine dünyayı sürüklemiştir. Mesele iklim krizi, terör, göç ve yabancı karşıtlığı gibi konuları çoktan aşmış, karanlık âdeta insanlığı esir almaya başlamıştır. Bu şartlarda ülkemizin zulüm ve adaletsizlikler karşısında huzur, istikrar ve barış ortamını tesis edebilmek için öne çıkan ülkelerden biri olması bizim tarihî, imani ve tabii sorumluluğumuzdandır. Türkiye birbiriyle kesişen dört bölgenin en güçlü, lider ve kendi gündemini hayata geçiren ülkesi olmak zorundadır, kaldı ki öyledir. Aynı anda Avrupa, Asya, Orta Doğu ve Afrika coğrafyasında hâkim bir unsur olduğumuz gerçeği üzerine stratejimizi belirlemeli, diplomatik kabiliyet ve birikimimizi bu jeopolitik temel üzerine konumlandırmalıyız. Aksi bir durumda Anadolu'nun çok hızlı ve kolay bir şekilde tehdit altına girmesi ve yaşanan buhranın hedef coğrafyalarının başında gelmesi ne yazık ki kaçınılmaz olacaktır. Yine, bu dört bölgedeki ağır imtihanları, meydan okumaları, tehdit ve risklerle baş etme kabiliyetimizle doğru yönetmeli, potansiyelimizi verimli kullanmalıyız. Bu şartlar altında Türkiye açısından riskler, tehditler ve hedefler hiyerarşisinin doğru tahlil edilmesi kuşku yoktur ki dış politikamızla beraber millî güvenliğimizin en temel esası olmalıdır. Tıpkı Türk Devletleri Teşkilatının kuruluş, işleyiş ve vizyonunu hayata geçirmede olduğu gibi çok yapılı mekanizmaları ve bizatihi yeni bir küresel sistemi de inşa edebilecek kudretimizi ortaya koyabileceğimizden eminiz.

Türk milleti olarak geçmişi binlerce yıla dayanan köklü bir devlet geleneği ve yeteneğe sahibiz. 21'inci yüzyılın ağır şartları karşısında en büyük kazanım ve hazinemiz de kuşku yoktur ki burada yatmaktadır. Bu sebeple resmî kurumlarımızla beraber siyasi müesseselerimiz ve akademik camianın yetkinliğine de güvenmeli, kapsayıcı bir anlayışı Türklüğün ülkü ve ilkelerine uygun 17'nci büyük Türk devleti olarak Türkiye Cumhuriyeti devletinin hedefleriyle bağdaşır bir anlayışla ortaya koyarak yolumuza devam etmeliyiz. Gelinen aşamada dünyanın 5'ten büyük olduğu haykırışımız doğrudur, her

çevre nazarında duyulmuş ve destek de bulmuştur. Şimdi ise Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin getirdiği kazanımlarla bunun içinin nelerle dolu olduğunu göstermenin vakti gelmiştir. Cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılına dair ortaya koyduğumuz büyük hedeflerimize erişebilmek için artık sadece sesimizi yükseltmekten ziyade eylem ve sonuç alma zorunluluğumuz da vardır.

Sayın milletvekilleri, dış politikamızı ilgilendiren bir başka husus ise İsveç'in NATO'ya üye olması bağlamında diğer bazı NATO üyeleri ve bölge ülkeleriyle alakalı olan ilişkilerimizdir. İsveç, ülkemize coğrafi olarak uzak bir konumda olsa da Suriye'deki PKK-PYD terör örgütüne sağladığı askerî ekipman desteği, ülkemize uygulanan ambargo, yine, başta PKK ve FETÖ olmak üzere Türkiye'ye karşı faaliyet yürüten terör örgütleri için güvenli bir liman olması sebebiyle öne çıkmaktaydı. NATO üyelik bahsi gündeme geldiğinde ise bu konularda bize bazı taahhütlerde bulunması üyelik yolundaki gayretlerini gözlemlememiz için imkân oluşturmuştu. Bu yolda İsveç tarafından bazı adımlar atılsa da özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nin satın almak istediğimiz F-16 savaş uçakları konusunu İsveç'in NATO'ya üyeliği şartına bağlaması ise bizim nazarımızda kabul edilemez gelişmelere sebebiyet vermiştir. Amerika Birleşik Devletleri yönetiminin F-16 satışı konusunda ısrarla kendi senatosunu adres göstermesi ve bu yolda yakışıksız tutumlarla oyalama taktiklerine girmesi ise Türkiye'ye karşı yapılan bir saygısızlıktır. Gazze'de çocuklar ve bebekler hunharca İsrail terörünün kurbanı olurken Tel Aviv'e gidip "Bir Yahudi olarak buraya geldim." ifadelerini kullanan ABD Dışişleri Bakanı ve mensubu olduğu yönetim anlayışı, Müslüman Türk'ün çelikleşmiş iradesinin ne anlama geldiğinin mesajını çok açık bir şekilde almalıdır. Bu kapsamda, Gazi Meclisimiz, millî hak ve menfaatlerimizin korunması hususunda, Hükûmetimizin geliştirdiği ve geliştireceği tüm tedbir ve tavırların arkasındadır. Hiç kimse, özellikle de okyanus ötesinden bakarak Türkiye'yi yorumlamaya çalışanlar, milletimizin iradesinin tecelligâhı Türkiye Büyük Millet Meclisinin duruşunu hafife alma hatasına düşmemelidir. Birilerinin senatosu varsa, bizim de savaşlar yönetmiş, ordular kurmuş, bağımsızlık için mücadele vermiş, kan nedir, can nedir, bayrak nedir, vatan nedir, egemenlik nedir; bunu yaşayarak tescilleyen ve bütün dünyaya kabul ettiren Türkiye Büyük Millet Meclisimiz vardır. (MHP sıralarından alkışlar)

Amerika Birleşik Devletleri yönetimi ve Senatosu Gazi Meclisimizle eş zamanlı adım atmadıkça bizim nazarımızda İsveç, deve iğne deliğinden geçinceye kadar NATO'ya üye olamayacaktır. Bununla beraber, diğer talep ve beklentilerimiz de elbette vardır. Eğer İsrail ile Filistin arasında kalıcı bir barış ortamı sağlanırsa, 1967 sınırları dâhilinde başkenti Doğu Kudüs olan, bağımsız ve toprak bütünlüğüne sahip Filistin devleti tanınırsa, İsrail tazminat ödemeyi kabul ederse ve Netanyahu'nun Lahey'de yargılanmasının yolu açılırsa, işte o vakit İsveç'in NATO'ya üyeliğine "Tamam." deriz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Çok büyük konuşma…

İSMAİL ÖZDEMİR (Devamla) – Bu vesileyle, Dışişleri Bakanlığımızın bütçesini desteklediğimizi ifade ediyor, Sayın Bakanımızın şahsında ülkemizde ve dünyanın diğer tüm bölgelerinde gayretle çalışmalarına devam eden tüm Bakanlık personelimizin tamamına Cenab-ı Allah'tan üstün muvaffakiyetler diliyor, Gazi Meclisimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına son söz talebi Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'e aittir.

Buyurun Sayın Öztürk. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

MHP GRUBU ADINA HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 2024 yılı Adalet Bakanlığı bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen yüce Türk Milletini saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, kişi hak ve hürriyetlerinin yegâne güvencesi demokratik hukuk devletidir; bu vazgeçilmez düşüncemiz, toplumsal mutabakatın, millî bütünlüğün, sosyal refahın ve ekonomik büyümenin de teminatıdır. "Hukuk devleti" dediğimiz geniş kavram hukukun üstünlüğü ilkesinden güç alır, yargının bağımsız ve tarafsız olma kaidesi doğrultusunda daha da anlamlı hâle gelir. Pek çok alanda olduğu gibi hukuk sistemi de çağın gerektirdiği şartlara uygun dizayn edilemezse bu alanda da yıpranmanın ve birtakım aksaklıkların yaşanacağı muhakkaktır.

Hemen ifade etmeliyim ki Türkiye'miz yüz yıllık cumhuriyet, binlerce yıllık devlet tecrübesiyle, gerek sözlü gerekse yazılı hukuk kurallarıyla toplumsal bütünlüğü her daim sağlayabilmiş, bu anlamda hiçbir zaman kargaşa içine düşmemiştir. Bu anlayış ve kavrayış, yaşadığımız dönemin şartlarına uygun olarak günümüzde de devam etmektedir.

Değerli milletvekilleri, kadim Türk tarihimizin ve kültürümüzün esasları millî kimliğimizi ortaya koymaktadır; bu husus adalet telakkimizde de görülecektir. Türk milleti yazılı hukuk kurallarına geçmeden önce "töre" kavramı etrafında adaleti tesis etmiş ve uygulamıştır. Adaletle hükmetme Türk töresinin vazgeçilmez unsurudur. Bu hususta, Yusuf Has Hacib'in meşhur eseri Kutadgu Bilig'de "Zulüm yanar ateştir, yaklaşanı yakar; kanun sudur, akarsa nimet yetişir." şeklindeki ifadesi adalet anlayışımızın tezahürüdür. Yine aynı eserde yer alan "Bir memleketin bağı ve kilidi iki şeyden ibarettir; biri ihtiyatlılık, biri kanun; bunlar esastır." düşüncesi Türk milletinin hukuka verdiği değeri göstermesi açısından oldukça önemlidir. Adil olmayı bildiren dinî inancımız ve adaletle kodlanmış kültürel müktesebatımız millî kimliğimizi adalet ilkeleriyle yoğurmuştur. Ortak ideallerde buluşma özeni gösteren Türk milleti öncelikle adalet kavramı etrafında bütünleşmiş, toplumsal ruhumuz adaletle huzur bulmuştur. Türk milletinin beslendiği kültür kaynaklarını kendisine şiar edinen ve siyaset anlayışını bu doğrultuda sürdüren Milliyetçi Hareket Partisi de aynı ufukla konuya yaklaşmaktadır. Cihanşümul bir kavram olan adalet Türk milletinin birliğini sağlamak adına Milliyetçi Hareket Partisinin de her zaman gündeminde olmuş, partimiz vicdanlara seslenen bir hassasiyetle politikalarını benimsemiştir. Milliyetçi Hareket Partisi devletin temel direği olarak hukukun üstünlüğünü görmekte, millî bütünleşmenin ve refahın sağlanabilmesini bu üstünlükte aramaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adaletle temellenmiş, kanunlarla şekillenmiş bir sistemin kalitesi bağımsız yargıyla mümkündür. Güçlünün değil haklının yanında olma erdemini âdeta ilahi bir görev olarak benimsemesi gereken yargı kurumu hukukun üstünlüğünün de kilit taşıdır. Anayasa'dan ve kanunlardan gayrı hiçbir güce tabi olmaması gereken yargı, bu bağlamda tarafsız bir duruş sergilemek zorundadır. Özellikle vurgulamak gerekir ki yargı kurumunun belirli bir gruba ya da zümreye teslim edilmemesi hayati önem arz etmektedir. Altını çizerek ifade etmeliyim ki tarafsız yargı Türkiye Cumhuriyeti'nin belkemiği, gelecek vizyonumuzun göz bebeğidir. Bu noktada Adalet Bakanlığının hayata geçirdiği ve bu süreçte devam edecek yargıya yönelik reformlarını ülkemiz açısından son derece değerli buluyor, Milliyetçi Hareket Partisi olarak Cumhur İttifakı'nın ruhundan ve şuurundan sapmadan hukuk sistemimizin tam anlamıyla tesisi için gerekli adımları atacağımızı, gerekli sorumlulukları yükleneceğimizi tekraren belirtmek istiyorum.

Belirtmek istediğim bir diğer husus da Türk Devletleri Teşkilatı Yüksek Mahkemeler Birliğinin kurulması yönünde atılan adımların memnuniyet verici olmasıdır. Türk devletleri arasında ekonomik, siyasi tarihî ve kültürel gelişmelerin yanında hukuk alanındaki gelişmeleri de hızlandırmak Türk ve Türkiye Yüzyılı vizyonu açısından oldukça önemli ve kıymetlidir. Dilde, fikirde, işte birlik anlayışının hız kazandığı bu dönemin emin adımlarla ilerlemesi en büyük dileğimiz olacaktır.

Saygıdeğer milletvekilleri, malumunuz odur ki Yargıtay ve Danıştay üyelerinin yasal görev süreleri on iki yıl olarak sınırlandırılmıştır. Hâlbuki mahkeme üyelerinin deneyimi, kurumsal hafızayı ve görev tecrübesini önemli yönde etkilemesi bakımından bu sürenin uzatılması gerektiği kanaatini taşımaktayız. Bu nedenle, Sayın Bakanım bir inisiyatif almanızı Yargıtay üyeleri, Danıştay üyeleri, Yüksek Mahkeme

üyeleri beklemektedir. Kanaatimizce Yargıtay ve Danıştay üyelerinin görev süresi uzatılmalı ya da bir başka formül olarak 65 yaş gibi bir düzenleme yoluna da gidilmesi mümkün olabilmektedir.

Bir başka husus da kamu avukatlarının özlük haklarıyla ilgilidir. Kamu avukatlarının ek gösterge sorunu ortadan kaldırılmalı; bu anlamda, görev yapan avukatların mali beklentileri karşılanmalıdır. Yine, buna ek olarak, adli yardım ödeneğinden Türkiye Barolar Birliği hesabına aktarılan paranın ne şekilde harcanacağı yönetmelikle belirlenmiştir. Adli Yardım Yönetmeliği'nde bu paranın yüzde 10'u Türkiye Barolar Birliğinin adli yardım giderleri ve Adli Yardım Dengeleme Fonu için ayrılmıştır. Yönetmelikte, Türkiye Barolar Birliğine bırakılan miktar kanuni gerekçesi olmayan ve baroların adli yardım hizmetlerinden dolayı borç altında bulunduğu genel gerekçesiyle Türkiye Barolar Birliği tarafından istediği barolara aktarılmaktadır. Bu durumda da barolar arasında adil ve eşit bir dağılım gerçekleşmemektedir. Dolayısıyla bu kargaşaya son vermek için kanuni düzenleme elzemdir. Tabii, yine çok sayıda meslektaşımız CMK ve adli yardım hizmetlerinde görev almaktadırlar. Bakanlığımız tarafından bu ücretlerde artış yapılmış olsa da günümüz şartları dikkate alınarak daha iyi bir seviyeye getirilmesi önemlidir.

Yine, bununla birlikte, Bakanlık bünyesinde çalışanlarımızın başka birtakım talep ve beklentileri de bulunmaktadır. Adalet Bakanlığı bünyesinde adalet hizmetleri tazminatından faydalanan tüm personelin tazminat oranlarının 30 puan artırılmasını; fazla çalışma ücretinden yararlanamayan icra personelinin de çalışma ücretinden faydalanmasını; Adalet Bakanlığı merkez teşkilatında görev yapan memurların da adalet hizmetleri tazminatından faydalanabilmesini; Bakanlık taşra teşkilatında çalışan personel için bulundukları illerde TOKİ'yle anlaşma yapılarak personelin konut sahibi olmalarının sağlanmasını; Anayasa Mahkemesine verilen yüksek yargı tazminatının Danıştay, Yargıtay ve Sayıştay personeline de verilmesini; mübaşir, emanet memuru, veznedar gibi idari hizmetler sınıfında olup 3'üncü dereceye düşemeyen personele 3'üncü dereceye düşme imkânı tanınmasını; infaz koruma memurlarının aynı ortamda işi yapan güvenlik güçlerimizin sahip olduğu özlük haklarına kavuşturulmasını; bu çalışanlarımızın mesai ücretlerinin iyileştirilmesini ve ayrıca infaz koruma memurlarının emekliliğinde yeterli emekli maaşı alabilmesini; cezaevi sağlık memurları ve hemşirelerin özlük haklarının iyileştirilmesini; adliyelerde icra müdürlüğü dâhil pek çok kadroya vekâleten bakan, kadrosu gereği vatandaşla sık sık karşı karşıya kalan yazı işleri müdürlerine ve idari işler müdürlerine de icra müdürlerinde olduğu gibi silah taşıma ruhsatı verilmesini; yine, merkez ve taşra teşkilatında görevli personelin işledikleri suçlar nedeniyle haklarında soruşturma ve kovuşturmaların diğer memurlarda olduğu gibi 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun kapsamında ya da düzenlenecek yeni bir mevzuatla Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün birinden izin alma koşuluyla yargılamalarının yapılmasını; iş güvenliğinin daha somut ve caydırıcı yöntemlerle sağlanmasını; ceza ve infaz kurumlarında her idarenin keyfî düzenlemelerinin önüne geçilerek standart bir yönetim tarzının sağlanmasını; adli yılın başladığı haftanın "yargı çalışanları haftası" olarak ilan edilmesini; Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürüne bağlı İşyurtları mağazalarında satışa sunulan ürünlerin tüm personele indirimli olarak verilmesini; kurum çalışanlarının memnuniyetini daha sağlıklı bir hukuk sisteminin temini için önemli görüyor, bu bağlamda Bakanlığımızın gerekli hassasiyeti göstereceğine inanıyorum.

Burada sözlerime son verirken, bütçe görüşmelerinde emek sarf eden bütün Bakanlık personeline, bürokratlara, Bakan Yardımcılarımıza ve Sayın Bakanımıza teşekkür ediyor, Adalet Bakanlığının 2024 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, Genel Kurulu tekraren saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.24

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.45

BAŞKAN: Başkan Vekili Gülizar BİÇER KARACA

KÂTİP ÜYELER: Kurtcan ÇELEBİ (Ankara) , Sibel SUİÇMEZ (Trabzon)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 42’nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Söz sırası Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubuna aittir.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına ilk söz talebi Mardin Milletvekili Salihe Aydeniz’e aittir.

Buyurun Sayın Aydeniz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

DEM PARTİ GRUBU ADINA SALİHE AYDENİZ (Mardin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bizleri izleyen halklarımızı ve cezaevinde rehin tutulan siyasi tutsakları, yine cezaevinde insanlık suçu olan tecride karşı açlık grevi başlatan siyasi tutsakları ve dışarıda adalet nöbeti tutan annelerimizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçeler çok önemli siyasi, ekonomik ve yönetsel belgelerdir. Bir ülkenin demokrasisi, eşitlik, özgürlük, adalet ve üretim politikaları ne kadar güçlü ve ne kadar katılımcı olursa ekonomisi de o kadar güçlü olur. Bütçe hakkı, ülkede yaşayan bütün toplumsal kesimlerin, grupların, bu grupları temsil eden Meclisin hakkıdır. Bütçe görüşmelerinde kadınların, emekçilerin, çiftçilerin, gençlerin, kısacası halkların talepleri, hakları, önerileri dikkate alınmadan Meclis bütçe hakkı gasbedilmiştir, Meclisin en önemli işlevlerinden biri olan denetim hakkı yok sayılmıştır. İktidar partisi tek adamdan ibaret olduğundan, onlar herhangi bir denetleme inisiyatifi geliştiremeyeceğinden, muhalefet hariç, sadece kendi partimden iki örnek verirsem herhâlde daha iyi anlaşılır. Partimin 27’nci Dönemden bu yana 258 kanun teklifinden sadece 1 tanesi dikkate alınmış, yine 175 araştırma önergesinden hiçbiri dikkate alınmamıştır.

Dünyada bir sistem krizinin ve ekonomik krizin olduğu bir gerçektir ancak bu krizlerin en dip noktasını maalesef ülkemiz yaşamaktadır. Bunun en önemli sebeplerinden biri de tek adam rejimidir. Tek adam rejimiyle birlikte ülke neredeyse kararnamelerle, genelgelerle ve torba yasalarla yönetilir hâle gelmiştir. Dolayısıyla, bu noktada, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir işlevi ve itibarı kalmamıştır; Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir işlevi ve itibarı kalmamıştır; Türkiye Büyük Millet Meclisi şekil şartını yerine getiren bir pozisyona itilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti, bir cumhuriyet olma özelliğini yitirmiş, demokrasinin esamesi okunmayan bir derebeylik yönetimiyle yönetilmektedir. İktidar milletvekilleri ve bakanları tek adamın emirlerini yerine getiren birer figür hâline gelmemelidirler. Halkların, temsilcileri aracılığıyla ortaya koyduğu irade yok sayılmıştır. Dolayısıyla, bu bütçe halkların değil; savaşın, yoksulluğun ve sarayın bütçesidir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi; daha fazla vakit kaybetmeden halklardan aldığı sorumluluğu yerine getirmeli, iradesine sahip çıkmalı ve tek adam vesayetine son vermelidir; her

şeyden önce, ülkenin demokrasisi, barışı için sorumluluklarını yerine getirmelidir; bu temelde, öncelikle Kürt sorununun demokratik çözümü için inisiyatif almalı ve somut adımlar atmalıdır; yine, milyonlarca yurttaşın ana dili olan Kürtçeye tahammülsüzlükten vazgeçmeli, kamusal alanda Kürtçenin kullanılması için somut adımlar atmalıdır. Bu Meclis, tecridi konuşmalı ve insanlık suçu olan tecride karşı inisiyatif almalıdır. Bu Meclis, cezaevlerinde işkenceye dönen hak ihlallerine ilişkin çözüm üretmelidir. Bu Meclis; kadın katliamlarına, cezasızlık politikalarına, kolluk şiddetine karşı çözüm üretmelidir; her geçen gün kullanım yaşı aşağıya inen uyuşturucu bağımlılığının önüne geçmelidir. Tüm bunlara, temsilcisi olduğumuz halkların ihtiyaçlarına, sorunlarına çözüm bulma sorumluluğumuz ve zorunluluğumuz vardır. Meclis, trajikomik bir şekilde, vekillerimizin denetleme sorumluluğu kapsamında verdiği önergeleri, sansür ve tecrit uygulayarak makul olmayan gerekçelerle iade etmektedir. "Kürt illeri" "Ankara katliamı" "Suruç katliamı" "cinsel şiddet" ve benzeri sözler, kelimeler önergelerin iade etme gerekçesi olarak sunulmuştur. Bunları daha fazla uzatabiliriz ama bunlar kabul edilebilir söylemler ve gerçeklikler değildir.

Meclisin sorumluluk alması gereken bir diğer konu da irade gasbı, demokrasi ayıbı olan kayyumları biran önce feshetmesidir. Zira kayyum atamanın tek gerekçesi de Kürt halkının göstermiş olduğu irade -bütün baskılara, bütün zulme rağmen- karşısında düşülen acziyetten başka hiçbir şey değildir.

Mecliste danışman kadrosunda çalışan ve milletvekillerinin kolu ayağı olan danışman arkadaşlarımızın da hak gaspları devam etmektedir. Danışmanların özlük hakları, kıdem tazminatları aynı statüde çalışan sözleşmeli memurla eşitlenmelidir. Kurumlardan gelen danışmanlar yol, kıyafet, yemek, mesai gibi birçok haktan mahrum kalırken aynı zamanda kurumlardan çok daha düşük ücretle emekli olmaktadırlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALİHE AYDENİZ (Devamla) - Danışmanların hak gaspları bir an önce giderilmeli ve iş güvencesi sağlanmalıdır. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına ikinci söz talebi Van Milletvekili Zülküf Uçar'a aittir.

Buyurun Sayın Uçar. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

DEM PARTİ GRUBU ADINA ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, Sayın Genel Kurul; sizleri, değerli halklarımızı ve cezaevlerinde bizleri izleyen bütün siyasi tutsakları saygıyla selamlıyorum.

Bütçenin Anayasa Mahkemesi kısmı üzerine söz almış olsam da Anayasa Mahkemesinin yapısı ve işleyişini konuşmak gerekiyor. Bürokratik yapılanma ve siyasal hâkimiyetin yüz yıldır Türkiye'de ayrımcı bir anlayışla sürdürüldüğünü, resmî ideolojinin perspektifini taşıyan bu yapılanmanın bütün kurumlara sirayet ettiğini bu kürsüde defalarca anlattık. Anayasa Mahkemesi de bundan bağımsız değildir. Can Atalay kararı üzerinden yaratılan zahirî çatışmanın tali olduğunu, asıl olanın Anayasa Mahkemesi ile iktidarın ortaklığı olduğunu da defalarca söyledik. Bu ortaklık imha ve inkâr düzenin istikrarı için mutlak şekilde sürdürülmektedir. 1921 Anayasası'nda yer alan nispeten demokratik düzenlemeler sonraki üç anayasayla tamamen silindi ve demokratik teamüller topluma unutturulmak istendi. Kürt halkı, kadınlar, Aleviler ve birçok sosyal kimlik inkâr ve imha politikalarıyla hukukun koruma alanından dışlandı. Devlete esas karakterini veren Türk, Sünni ve erkek üstünlüğü ise günümüze kadar hukuki ve siyasi yapılanmayla hâkim kılındı. Anayasa Mahkemesi işte bu siyasal ve hukuki durumun koruyuculuğunu yapmaktadır, hâliyle demokratik ve adil bir kurum olma imkânı özü gereği yoktur. Bu, böyle bilinmelidir. Anayasa Mahkemesi Başkanı Zühtü Arslan'ın: "Uzaktan

kumandalı yargı da yargıç da olmaz.” sözü bunun itirafıdır. Bakın, HADEP kapatma davasında Anayasa Mahkemesinin yaptığı bir değerlendirmeyi hatırlatacağım sizlere: “Türk milleti içinde yer alan farklı kökenden vatandaşlar arasında Türk dil ve kültüründen faydalanma ve katkıda bulunma gibi konularda tam eşitlik anlayışı içinde hiçbir ayrım gözetilmemektedir.” Kürt halkına açıkça şu söyleniyor: “Eşit muamele görmek istiyorsanız kimliğinizden vazgeçin ve hâkim Türklüğe itaat edin.” Leyla Güven ve Musa Farisoğulları’na yönelik ayrımcı uygulamada, AİHM Demirtaş kararı ve devamındaki ihlallerin sürüncemede bırakılmasında ve daha birçok kararda da bunun somut örneklerini gördük. Bu tavır yıllardır Kürt halkına Türk kimliğini dayatan anlayışın ifadesidir, Kürt çocuklarını Türk varlığına armağan etme cüreti gösteren asimilasyoncu planın hukuk alanından uygulanmasıdır ve HDP kapatma davasıyla aynen sürdürülmektedir.

Öte yandan, Anayasa Mahkemesi üyelerinin tamamının doğrudan ya da dolaylı olarak Hükûmet tarafından seçildiğini de hatırlatmak gerekiyor. Eski İçişleri Bakan Yardımcısı Muhterem İnce Anayasa Mahkemesi üyesi seçildiğinde üç aylık Sayıştay deneyimi dahi oluşmamıştı, İrfan Fidan seçildiğinde Yargıtay deneyimi bir ayını dahi doldurmamıştı; usul ve teamüllere aykırı benzer atamalarla Anayasa Mahkemesi adım adım ele geçirildi, bugün ise sonuçları ortaya çıkıyor. Evet, Anayasa Mahkemesi de bu düzenin bir kurumu olarak ayrımcı rolünü oynamaya devam ediyor.

Değerli milletvekilleri, bütün bu adaletsizlik düzeninin panzehri demokratik cumhuriyettir. Bu, ne geçmişin altın çağı ne geleceğin imkânsız hayalidir, bizzat eşit ve özgür yaşamın kendisidir, baskıcı yönetim ve sömürünün karşısında halkın demokrasi ve emek garantisidir. Bunun ilk adımı Kürt halkının statü talebini, Aleviler için eşit yurttaşlığı içeren, kadınlara özgürce var oluş hakkı tanıyan ve bütün farklılıkları koruyarak demokratik katılımı güçlendiren bir anayasayla atılabilir; bu anayasanın adı demokratik anayasadır. Egemen anlayış değişmek zorundadır, ana dilde eğitim, ulusal statü, özgür, adil ve eşit yaşamı inşa etmek artık kaçınılmazdır. Cesur ve onurlu olanların, özgürlük iradesi taşıyanların ve demokratik yaşam özlemi duyanların yol haritası budur. Aksi, Şeyh Sait’lerden bu yana reddettiğimiz iradesiz yaşam ve itaat düzenidir.

“…”(*) (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Hakların Eşitlik ve Demokratik Partisi adına sıradaki söz talebi Mersin Milletvekili Ali Bozan’a aittir.

Buyurun Sayın Bozan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

DEM PARTİ GRUBU ADINA ALİ BOZAN (Mersin) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayıştayın “denetleme” diye bir görevi var ama bu kurumun içerisinde denetleyecek iradeye sahip kimse yok. Ülke büyük kayyuma teslim edilmiş durumda. O yüzden “Kayyum hırsızlıktır, kayyum yolsuzluktur.” demeye gerek yok çünkü kayyumlar çırılçıplak, açıkça ortada.

Kürdistanda halkın iradesi zorbalıkla gasbedilerek belediyeler kayyumlara teslim edildi. Mardin’de cami satan kayyumunuz var. Allah doyursun gözünüzü, ne diyeyim başka? Mardin’de güya belediyenin borçları varmış, şöyleymiş böyleymiş. Allah sizi inandırsın, şeytanın aklına gelmeyecek hinlikler var bunlarda. Hırsızlık da pik nokta Allah’ın evini satmak. Allah’ın evini kim sattı? Sizin atadığınız kayyum sattı. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Ha, başka ne var kayyumlarda? Halkın parasını çerez niyetine yemek için çereze yatıran kayyum da var, onu da siz atadınız. Utanmazlığın, arsızlığın âlâsı bu.

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

Yola çıkarken AKP ve Erdoğan "Yolsuzluk, yoksulluk ve yasaklarla mücadele edeceğiz." dedi ama yolda rotayı şaşırdılar. Ne yaptılar? Yeni bir 3Y'leri var artık; yeme, yasaklama ve yürütme. Atalarımız ne demiş? "Yiğidi öldür, hakkını yeme." Yolsuzluk, yoksulluk, yasaklarla mücadelede başaramadınız, beceremediniz ama yeme, yasaklama ve yürütme işinde oldukça iyisiniz; bu nedenle sizleri kutluyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Peki, bu kayyum rejiminin başında kim var? Tabii ki büyük kayyum var, sarayında oturuyor; tabii ki Erdoğan. Erdoğan önce HDP'li belediyelere kayyum atadı, sonra uygulamalarıyla ülkenin kayyumu oldu.

Bakın, Mersin'de AKP'li Akdeniz Belediyesinde yapılan bir hile hurdayı anlatayım size: AKP'li Akdeniz Belediye Başkanı belediyeye ait çok değerli bir binayı satmak istedi, aynı zamanda 2 yeri bakanlığa devretmek ve 50 milyonluk borçlanma yetkisi almak istedi, Belediye Meclisine getirdi, Belediye Meclisi reddetti, sonrasında ne yaptı? Olağanüstü toplantı kararı aldı; ne tesadüf ki olağanüstü toplantı kararı alındığı gün 5 HDP'li Belediye Meclis üyesi gözaltına alındı ve bu kararların tamamı, Meclisteki denge lehine değişen AKP'li Belediye Başkanı tarafından çıkarıldı. Sonra ne oldu? Belediye Meclisinden bu kararlar çıkarıldıktan üç saat sonra HDP'li Belediye Meclis üyeleri serbest bırakıldı. Bu işin içinde Mersin'de Emniyet var, Sayın Bakan, bu işin içinde sizin hâkim ve savcılarınız da var yani bunun adı "kayyum rejimi"dir. Bu ülke şu anda kayyum rejimiyle yönetiliyor.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Lütfen dinler misiniz Sayın Bakan!

ALİ BOZAN (Devamla) – Şimdi, siz muhalefete sesleniyorum: Kayyum meselesi artık bu ülkenin çıkmaz sokağı ve bu mesele sadece DEM PARTİ'nin meselesi olmaktan çıkmıştır.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Sayın Bakan, size sesleniyor.

ALİ BOZAN (Devamla) – Bunu en iyi sizin büyükşehir belediye başkanlarınız bilir. Neden mi bilir? Beş yıldır "Hangi gün bize kayyum atanacak?" korkusuyla belediye yönetmeye çalışıyorlar. İşte, şu an yaşananların en büyük sebebi aynı zamanda muhalefetin yani sizlerin sessizliğidir.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Sayın Bakan, arada konuşursunuz; şimdi, lütfen hatibi dinleyin.

ALİ BOZAN (Devamla) – Şimdi, her yerde seçmen kaydırıyorlar; çalmadıkları bir seçmen kalmıştı, onu da yapıyorlar, ne de olsa yaparsa AKP yapar! (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Iğdır'da bir adrese 1.450 seçmen kaydetmişler, Siirt'te 2.099, Şemdinli'de 2.207, Esendere'de 1.517, Kulp'ta 1.062 kişi tek bir adrese kaydedilmiş; hile hurdaya tam gaz devam ediyorlar. Biz biliyoruz, bunlar yüzsüz. Peki, siz neden susuyorsunuz, siz neden konuşmuyorsunuz, siz neden itiraz etmiyorsunuz?

İktidar milletvekillerine sözüm şu: Biliyoruz, yapılanları Sayıştay denetlemiyor ama unuttuğunuz bir şey var; unutmayın, Allah denetliyor, Allah yapılanların hepsini kaydediyor. Diyoruz ki: Mevcut uygulamadan korkmuyorsunuz, korktuğunuz kimse yok ama bari gelin Allah'tan korkun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Son olarak, sözlerimi yıllar önce zalimce asılan ve mezarları dahi saklanan saygıdeğer atalarımız Şeyh Sait, Seyit Rıza başta olmak üzere, tüm öncülerimizi anarak sonlandırmak istiyorum. Hakikati darağacına asıp cansız bedenini saklayıp yok etseniz dahi yüz yıl sonra Amed surlarında suretini görürsünüz ki gördünüz zaten.

Saygı ve minnetle… (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan'a aittir.

Buyurun Sayın Kunt Ayan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

DEM PARTİ GRUBU ADINA DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bir selamı da cezaevlerinde adalet için bedenlerini açlığa yatıran siyasi tutsaklara gönderiyorum. Keza, sadece açlık grevleri dahi bu ülkede adalet aramanın bedelini gösteriyor.

Bugün adaletin olmadığı Türkiye'de Adalet Bakanlığı bütçesini konuşacağız. "Traktörü, televizyonu, buzdolabını ülkeye biz getirdik." diyen iktidar hatipleri geçen hafta da adaleti bu topraklara getirdiklerini söylediler, bununla da yetinmediler insan haklarından dem vurdular. Bizi izleyen değerli halkımıza sesleniyorum: "…"(*) Yani, hepsi külliyen yalan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Şu an bile ülkenin her yerinde insanlar ellerinde mum ışığıyla karanlıkta adalet arıyor. Sayın Bakan, "Bu insanlar ne istiyor?" diye soruyor musunuz? Neden adaleti sokakta arıyorlar? "Yirmi sekiz yıldır -ellerinde bir fotoğraf, bir karanfiller- Cumartesi İnsanları ne istiyor?" diye hiç sordunuz mu? Faili meçhul davalarında zaman aşımı kararı verenler, failleri aklayanlar sizler değil misiniz? Siz değil misiniz 12 Eylül 2010 referandumu öncesi göz boyamak için açtığınız bütün faili meçhul davaları daha sonra tek tek zaman aşımından düşürenler? Musa Anter cinayetinde ve JİTEM davasında sonuç ne oldu? Zaman aşımından düşme. JİTEM davasından 19 kişiyi katleden, aralarında Mehmet Ağar'ın da olduğu 19 sanığın yargılamasında ne oldu? Sonuç beraat. Yani, siz de gelmişsiniz burada bize adaletten bahsediyorsunuz; siz önce cezasızlıkla akladığınız faillerin hesabını bu halka vereceksiniz, sonra gelip burada adalet çığlıkları atacaksınız.

Milyonlarca yurttaş adalete inanmıyor bu ülkede çünkü adalet sarayın lüksü olmuş durumda. Artık insanlar hakkını aramak için avukatlara, mahkemelere gitmiyor -cevabını çok iyi biliyorsunuz- AKP, MHP il, ilçe teşkilatlarına gidiyor ve bu cüreti de siz onlara verdiniz, bu adalet yargısının geldiği noktayı siz yaptınız, kendi ellerinizle yaptınız bunu.

Ve Kobani kumpas davası… Yıllardır Eş Genel Başkanımız Yüksekdağ ve Demirtaş'ı, yine, onlarca milletvekilimizi ve siyasetçimizi rehin tutuyorsunuz ve tutmaya da devam ediyorsunuz. Buradaki adaletsizliğin bırakın Türkiye'yi dünyada eşi benzeri yok, dünyada. Geçen hafta, yine, burada, kalktınız darbe dönemlerinde yapılan durumlardan bahsettiniz. Yahu, o dönem bile, DGM yargılamalarında bile hukukun kırıntısı vardı fakat şu an o bile yok, onu bile kaldırmış durumdasınız. Sincan kampüsü duruşma salonunda hukuk yok, usul yok, esas yok; olan tek bir şey var o da Kürt düşmanlığı, Kürt düşmanlığı, Kürt düşmanlığı.

Sayın Genel Kurul, Türkiye adalet mezarlığına dönüşmüş olsa da ekmek gibi, su gibi ihtiyacımız olan şey hâlen adalettir çünkü hâlâ Soma maden katliamında katledilen 31 işçinin ailesi adalet arıyor, Roboski'de katlettiğiniz 19 çocuk ve 34 sivilin ailesi adalet arıyor, Çorlu tren kazası katliamındaki katledilenlerin aileleri adalet arıyor, köylüler İkizdere'de, Akbelen'de, Cizre'de dualarının için adalet arıyor, kadınlar erkek katillerce katledildikleri için adalet arıyor, emekçiler insanca ücret ve sendikal hakları için adalet arıyor. Bakın, Urfa'da hâlen Özak Tekstil işçileri yirmi beş gündür direniyor ve haklı taleplerini dile getiriyor; siz gelmiş burada bize adaletten bahsediyorsunuz. Biz buna inanmayacağız, halklarımızın da inanmasına müsaade etmeyeceğiz. Yüz yıllık cumhuriyetin devamı sizlersiniz, aynılarını misliyle yapmaya devam ediyorsunuz.

Türkiye'yi baştan sona suç mahalline çevirmiş durumdasınız. IŞİD'liler, çeteleri Türkiye'de cirit atmış, hâlen gelmiş burada adaletten bahsediyorsunuz. Suruç'ta, Ankara'da, Antep'te ölenler bizim insanımız değil miydi ya, sizin bu ölülere karşı hiç mi vicdanınız sızlamıyor?

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Yine, kürdistanda son on yılda sadece zırhlı araçların öldürdüğü çocuk sayısı 20'den fazla. "Bu çocuklar neden katledildi?" diye soruyor musunuz? Bu katledilen çocuklara vermiş olduğunuz cezasızlık politikasının hâlen devam ettiğini biliyor musunuz? Tabii ki hayır. Ben şimdi size Muhammed ve Furkan Yıldırım'ı hatırlatacağım, hatırlar mısınız bilmiyorum ama biri 7, diğeri 6 yaşındaydı. Her şeyi şu an bir bırakın, geriye yaslanın, bakalım, ne olmuş onlara? Evinizde çocuklarınızı öpmüşsünüz, uyutmuşsunuz ve bir zırhlı araç geliyor eviniz içerisine ve bu çocukları katlediyor. Bunu yapan faillere ise siz sadece ve sadece 19 bin TL para cezası veriyorsunuz. Bu hangi vicdana sığar, hangi adalete sığar? Fakat isyan eden kim oluyor? Furkan ve Muhammed'in babası, ne diyor? "Benim artık ne hukuka ne vicdana ne de inanca hiçbir şekilde tahammülüm yok ve inanmıyorum." diyor. Bu babanın çığlığı bile aslında AKP iktidarının "adalet" kavramının özetidir.

Değerli milletvekilleri, bu ülkede ayrımcı bir hukuk uygulanıyor, bu tartışmasız bir gerçek. Emekçiye, kadınlara, muhaliflere, ötekine uygulanan özel düşmanca hukuk ama bir yandan da iktidara ve yandaşlarına uygulanan başka bir hukuk söz konusu. Ben şimdi size nasıl bir ayrımcı hukuk olduğunu tek tek anlatacağım. Bakın, 81 yaşındaki Kürdün anası Makbule anayı yeniden cezaevine sokmaya çalıştınız ama diğer yandan, Konca Kuriş'in katili Zübeyir Timur'u kocamışlıktan tahliye ettiniz. Uluslararası uyuşturucu baronu İranlı Zindaşti AKP'lilerin bir telefonuyla serbest bırakılırken halkın avukatlığını yapan Selçuk Kozağaçlı ve arkadaşları hâlen zindanlarda. Yine, Aleyna Çakır ve Esra Hankulu'nun katili Ümitcan'a allem ettiniz, kallem ettiniz sadece on yıl ceza verdiniz ama bir yandan Şenyaşar ailesi, Emine anne hâlen "adalet" diye haykırıyor, arkasında olan iktidar mensuplarını korumaya devam ediyorsunuz. Anlayacağınız, AKP'liler ve dostlarına ülkede adalet gani gani. Adalet sadece kişilere mi yok? Elbette ki hayır. Konu bizim partimizse gani gani… Bakın, Yeniden Refah Partisi bu sıralarda oturuyor, küçük ortağınız. Neydi daha önceden isimleri? Refah Partisi. İsim benzer miydi? "Benzer." demediniz, ne yaptınız peki? Neymiş efendim, HEDEP, HADEP'İ çağrıştırıyormuş. Baktınız, mayası tuttu HEDEP'in hemen oraya da bir müdahale. Fakat 100 bin defa da mayamızı bozmak isteseniz bizim irademiz çeliktendir, bozulmaz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Bu yapmış olduğunuz şey ne hukuktur ne de adaletle açıklanacak bir şey; dosta kıyak, düşmana yasak, kahvehane kanunundan başka bir şey olamaz.

Yine geçen hafta burada cezaevlerinde muhteşem bir tablo olduğunu çizdiniz ve -utandığımız- "İnsan hakları şu an başka bir noktaya evrildi." diyebildiniz. Yahu, cezaevleri ölümevlerine dönüşmüş, infaz yapmalar almış başını gitmiş. hasta tutsaklar her gün bize mektuplar yazıyor; siz gelmişsiniz burada, cezaevlerinde muazzam bir tablo çiziyorsunuz.

Son olarak, Adalet Bakanı buradayken ayrımcı hukukun en net vücut bulduğu İmralı Hapishanesini sormak istiyorum Sayın Bakan. Sayın Öcalan, tam otuz dört aydır neden ailesi ve avukatlarıyla görüştürülmüyor? Bununla ilgili defalarca size başvuru yaptık, neden bu soruya bir cevap yok Sayın Bakan? Bu tecridi hangi yasaya göre uyguluyorsunuz, soruyoruz bunu size. Siz yine cevap veremeyeceksiniz buna, bunun cevabını da biz verelim: Bu hukuk dışı mutlak tecritle barışın ve adaletin yolunu kapatmak istiyorsunuz. Toplumsal barış olmadan adalet olamaz. Fakat bilin ki er ya da geç kapattığınız bu barış yolu direnen halklarımıza açılacak, barış da adalet de bu topraklara gelecek. Ezcümle, derler ya "Adalet artık sadece duvarda yazıyor." diye, sayenizde o duvar yıkıldı, siz de bunun altında kaldınız. Gelip burada bize adalet hikâyeleri anlatmaktan vazgeçin; buna ne biz inanıyoruz ne de halklar inanıyor.

Hem ekranları başında bizi izleyen hem de cezaevinde bizi izleyen değerli halklarımıza saygıyla selamlarımı gönderiyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokratik Partisi adına sıradaki söz talebi Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'e aittir.

Buyurun Sayın Düşünmez. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

DEM PARTİ GRUBU ADINA ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, saygıdeğer halkımız ve cezaevlerinde direnen yoldaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, malumunuz, Dünya Adalet Projesi 2023 yılının Hukukun Üstünlüğü Endeksi'ni yayınladı. Türkiye'nin ne yazık ki hukukun üstünlüğü konusunda yıllardan beri hızlı bir şekilde düşüşte olduğu biliniyor. Totalde 0,41 puanı bulunan Türkiye bu skorla 142 ülke arasında 117'nci sırada bulunuyor. Bu ne demek, biliyor musunuz? Hem bölgesel hem de küresel ortalamaların altında kalmak demek.

Sayın milletvekilleri, malumunuz, ülkede ciddi bir ekonomik kriz vardır. Bağımsız ve demokratik bir yargı erki, sağlıklı bir ekonomi sisteminin de direğidir. Yargıya güven, istikrarlı ekonomik kalkınmanın ön şartıdır. Adalete, yargıya güven söz konusu değilse ekonomi de yok olmaya mahkûmdur. Ekonomide dönüşüm ve reform yapılması gerektiğini hepimiz söylüyoruz. Ülkede çok büyük bir güçler ayrılığı, denge ve denetleme sorunu bulunmaktadır. Hem yasama hem de yargı, yürütmenin etkisi altındadır. Bağımsız ve tarafsız olması gereken yargı çok uzun zamandır siyasallaşmıştır. Yargı kararları gündelik siyasi hesapların parçası hâline getirilmiş; hâkim ve savcıların yer ve yetki teminatları gasbedilerek verdikleri, verecekleri kararların kontrol altına alınması amaçlanmıştır. Siyasallaşan yargının başını da elbette ki Yargıtay çekmektedir. Talimatla hareket eden, hızlıca kararlar vererek siyasi pozisyon almaktan çekinmeyen bir Yargıtayla karşı karşıyayız.

Yine, en son yaşanan Can Atalay kararındaki AYM-Yargıtay krizi genelde adalet sisteminin, özelde Yargıtayın geldiği noktayı çok net ifşa etmiştir. Bu yaşanan son yargı krizi ve diğer hukuk garabetleri öyle gösteriyor ki kurulan yeni rejim için hukuk çok ciddi bir tehlike teşkil etmekte, bu yüzden yargıyı yıllardır dizayn etmeye çalışıyorsunuz.

Sayın milletvekilleri, ülkede hukukun üstünlüğünü, adaleti zedeleyen, belki de var olan hukuk garabetini arşa çıkaran bir başka sorun da cezaevleri ve koşullarıdır. İnsan hakları alanlarında çalışmalar yapan STK'lerin hak ihlalleri raporları okunduğunda görülecektir ki Türkiye Cumhuriyeti devleti altına imza attığı uluslararası sözleşmeler başta olmak üzere kendi iç hukukunu da uygulayamaz bir durumdadır. Anayasa'nın 90'ıncı maddesiyle uluslararası sözleşmeler iç hukukun da üstünde kabul edilmiştir. Ancak kendi anayasasına dahi uygun davranmayan Türkiye Cumhuriyeti devleti yaşama hakkı başta olmak üzere işkence ve kötü muameleye maruz kalmama hakkı, ifade ve örgütlenme özgürlüğü hakkı, ayrımcılığa maruz kalmama hakkı gibi çok temel haklar konusunda maalesef ki son derece kötü bir noktadadır. Cezaevlerinde çok yoğun hak ihlalleri gerçekleşmektedir. Özellikle ceza infaz politikasının son derece ayrımcı olduğunu yıllardır çok yakından izliyor ve kamuoyuna da anlatmaya çalışıyoruz. Türkiye Cumhuriyeti devleti yargısının infaz politikası ayrımcıdır. Siyasi mahpuslar maalesef ki adli mahpuslara göre cezalarının çok daha fazla bir oranını yatmaktadır. Ziyaret ettiğimiz, bizlere mektup gönderen mahpusların cezaevlerinde yaşadıkları sorunlar genel olarak şöyledir: Tutukluların yaptığı şikâyet ve başvurulara infaz koruma memurları ve idare tarafından cevap verilmediği, hücre içerisinde kameraların tutukluları izlediği, hijyen ortamının olmadığı, temel ihtiyaçları olan başta su ihtiyacı gibi ihtiyaçların karşılanmadığı veya özellikle de bu ihtiyaçların fahiş fiyatlara satıldığı, kapalı ve açık görüşlerin kısıtlı olduğu, spor ve havalandırma faaliyetlerinin olmadığı, dergi, gazete ve kitap gibi iletişim araçlarına izin verilmediği, çıplak arama, ağız içi arama ve kelepçe dayatıldığı, hastane sevklerinin yapılmadığı, hasta tutuklulara sevk sırasında zorluklar çıkarıldığı, hakaret ve tehditlere maruz kaldıklarının yanı sıra cezaevi idaresinin tutuklulara keyfî hücre cezaları verdiği gibi sorunlar dile getirilmiştir. Hapishanelerde yüzlercesi ağır, binlerce hasta mahpus bulunmaktadır. Mahpuslar yasal durumları nedeniyle ayrımcılığa tabi tutulmaksızın ülkedeki sağlık hizmetlerinden yararlanma imkânına sahip olmalı ve genel sağlık sisteminde mevcut olan tüm tıbbi, cerrahi ve psikiyatrik olanaklara ulaşma ve yararlanma olanağından da eşit şekilde yararlanmalıdır. Peki, böyle oluyor mu? Tabii ki hayır.

Yine, her yerde olduğu gibi cezaevlerinde de Kürtçeye yönelik ayrımcılığın, tahammülsüzlüğün olduğunu biliyoruz. Cezaevlerinde Kürtçe yayınlara, kitaplara, gazetelere izin verilmemektedir. Oysa hem ulusal hukukta hem de uluslararası hukukta dile yönelik ayrımcılık kesin olarak yasaklanmış, dolayısıyla bu engellemeler ayrımcılık yasağının da ihlali niteliğinde olup bu ihlallere derhâl son verilmelidir.

Tutukluların infazının yakılarak tahliyelerinin önüne geçildiğini ve koşullu salıverilme haklarından yararlanamadıklarını biliyorsunuz. Mevzuatın düzenlediği bir şeyi bugün idare iyi hâlli olmama koşulu olarak değerlendirebilmektedir. Hapishanelerde bağımsız ve tarafsız kişiler tarafından oluşmayan, hiçbir hukuksal formasyonları olmayan bu kurulların verdiği kararların hukuki bir dayanağı bulunmamaktadır.

Bu kadar adaletsizlik içerisinde yaptığınız olumlu bir şeye de değinmek istiyorum. Sürem çok az kaldığı için bir cümleyle geçeceğim. Geçtiğimiz günlerde Mecliste noter huzurunda çekilen kurayla personel alımı yapıldı. Bu olumlu yaklaşımın yaygınlaşması gerektiğini düşünüyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'a aittir.

Buyurun Sayın Uysal Aslan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

DEM PARTİ GRUBU ADINA NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranı başında bizleri izleyen onurlu halkımız; ülkede ağır bir adaletsizlik, hukuksuzluk, keyfîlik olduğu konusunda herkes hemfikir. Bu hukuksuzluğun üretildiği kaynak ise adaletin, hukukun ortadan kaldırıldığı, özel uygulamaların devreye sokulduğu millî İmralı politikalarının sürdürüldüğü İmralı ada cezaevidir. İktidarların, üzerine siyasal, toplumsal bir konsensüs oluşturmaya çalıştığı millî İmralı sistemi açık bir işkencedir. Peki, hukuksuzluğu ayyuka çıkmış, dünya âlemce bilinen bu sistem neden hâlâ uygulanıyor? Çünkü Öcalan'ın çözüm hakikatinin, paradigmasının, barış sözünün topluma ulaşmaması için. Bu nedenle iktidarın hakikati gölgelemek, görünmez kılmak, unutturmak için toplum ile hakikat, toplum ile gerçeklik arasına koyduğu mesafeye, o mesafe arasına yerleştirmiş olduğu sembolik ideolojik söylem ve kavram setine bakmamız gerekiyor. Yakıcı bir gerçeklik ve hakikat olan Kürt sorununda sorunun çözüm yolu ve adresi belliyken ortaya konulan milliyetçi söylemler, ötekileştirici dil, düşmanlaştırıcı dile meseleyi hak, statü, adalet, özgürlük ve eşit yurttaşlık sorunundan -tırnak içerisinde söylüyorum- bir terör, bir güvenlik meselesine indirgenmesi tam da iktidarın toplum ile hakikat arasına koyduğu şeydir. İktidarın toplum ile hakikat arasına koyduğu en önemli, en büyük bariyer ise hiç kuşkusuz İmralı tecritidir. Bu nedenle yirmi beş yıllık tecrit otuz dört aydır tam bir iletişimsizlik hâliyle derinleştirilerek sürdürülüyor. Bir adada tutulan ve dünyadan yalıtılmaya çalışılan bir mekândaki mesafelemeyle "Koster bozuk, hava muhalefeti." denilen ilk dönemden bugüne kadar hukukun işletilmeyen aparatları eliyle yasaklama kararları ve disiplin cezalarıyla devam ettirilmekte. Sayın Bakan, avukatlara tebliğ edilmeyen yasaklama kararları ve disiplin cezalarının tebliğ edilmeme gerekçesi nedir, bu kararlardaki ısrarın hukuki gerekçesi nedir? Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi 6 Eylül 2022 tarihinde avukat ve aile görüşünün derhâl sağlanması konusunda bir tedbir kararı aldı. Türkiye bir hukuk devleti ise, hâlâ bir Anayasa olduğunu iddia ediyorsanız bu karar neden hâlâ uygulanmıyor? Bütçe konuşmaları sırasında ısrarla Türkiye'nin en çok AİHM kararının uygulandığı ülke olduğu iddia edildi. Peki, 2014 Mart tarihli ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının işkence olduğuna dair tespit edilen kararı neden sekiz senedir bekletiyorsunuz? Bir de çıkıp "Tecrit ve izolasyon yok." diyorsunuz. "Yok." denilen bu tecrit için 29 baroya kayıtlı 775 avukat ziyaret talebiyle Bursa Cumhuriyet Başsavcılığına başvurdu. Avrupa Avukatlar Birliği öncülüğünde Avrupa, Amerika, Avusturya'daki 22 ayrı ülkeden

350 avukat Sayın Öcalan ve 3 mahpusla görüşmek için Bakanlığınıza başvuruda bulundu. Son olarak, Filistin Fas, federe Kürdistan, Lübnan, Mısır, Irak, kuzeydoğu Suriye ve Ürdün'den 756 avukat Adalet Bakanlığına diğer 3 kişiyle görüşmek için başvuruda bulundu yani dünyada 30'dan fazla ülkede 2 bini aşkın avukat Sayın Öcalan'la meşru olan görüşme talebi için başvuruda bulundu. Bakanlığınız neden hâlâ bu başvurulara bir cevap vermemekte?

Sayın milletvekilleri, cumhuriyetin 2'nci yüzyılına girerken 2'nci yüzyılla ilgili makaleler, nakaratlar, söylemler havada uçuşurken İstanbul'da aralarında siyasetçi, gazeteci, aydın ve sanatçıların olduğu 78 isim, Diyarbakır'da ise aralarında siyasi parti ve STK'lerin olduğu 172 kuruluş ortak bir deklarasyonla barışa çağrı ve Kürt sorununa çözüm çağrısı yaptı. Bu Meclise, bu iktidara ve bizlere bu çağrıyı yineledi. Ayrıca dünyanın birçok ülkesinde barış çağrıları ve özgürlük kampanyaları yapılıyor, yapılmaya devam ediliyor. 10 Ekim 2023 tarihinde dünyadan 74 ayrı ülkede 74 ayrı etkinlik ve açıklamayla Öcalan'a özgürlük talebi yankılandı. Niçin? Sadece Kürt ve Kürt sorunu için değil Filistin-İsrail çatışması başta olmak üzere Orta Doğu'daki savaş, Orta Doğu'daki çatışmalar ve dünyadaki sistem krizinde bir arada yaşayabilme sözünü mümkün kılabilecek insan olduğuna inandıkları için. Bakın, sosyolog ve filozof Zizek, Abdullah Öcalan için ne dedi: "Hapisteki Öcalan'la dayanışmam koşulsuzdur, onun mücadelesi benim mücadelemdir" Antropolog ve sosyolog Profesör Doktor Felix Padel "Öcalan'ın demokratik fikirlerine dünya kulak vermeli." diye çağrıda bulundu. İtalya'da Napoli ve Palermo'nun içerisinde bulunduğu 40'tan fazla belediye Öcalan'a onursal üyelik ödülleri verdi. Şimdiye kadar Noam Chomsky'den, Nobel ödüllü Dario Fo'dan Avrupa Parlamentosu eski Başkan Yardımcısı Luisa Morgantini'ye kadar sayısız siyasetçi, sanatçı, filozof, akademisyen ve sendikalardan dünyanın dört bir yanından özgürlük talebi geliyor. 10 Aralık 2023 tarihinde İtalya, Almanya, İsveç, İsviçre, Belçika ve Fransa'da Öcalan'ın kitapları çeşitli dillere çevrilerek Öcalan'ın kitaplarını okuma günleri yapıldı. Ancak sizler 7 kıtadan yükselen hakikat ve gerçeklik sesine ne zamana kadar "Yok." deyip görmezden geleceksiniz? Dünya Öcalan'ın fikirlerini tartışıyor, sizler burada, sizler Kürdistan'da, sizler Orta Doğu'da çözümsüzlüğün savaşını veriyorsunuz.

Sayın milletvekilleri, bu işkence sistemine karşı dün de bugün de açlık grevleri vardı. 2012'de, 2018'de binlerce kişi, yüzlerce gün süren açlık grevlerine girdi. İnsanlar yaşamlarından, sağlıklarından oldu. Peki, neden? Sizleri hukuka, adalete çağırmak, işkenceyi durdurmanız için. İmralı politika setiniz ve uyguladığınız millî İmralı politikalarınızda bugün de 120'den fazla cezaevinde… Sayın Bakan, 120'den fazla cezaevinde açlık grevleri bugün 25'inci gününde. Ne zaman bu açlık grevleri talebine ses olmaya, ses vermeye çalışacaksınız? Ailelerin bu açlık grevlerine destek için adalet nöbetleri 4 ayrı merkezde devam ediyor. İsrail-Filistin, Rusya-Ukrayna meselelerinde barış, istikrar, adalet çağrısı yapan iktidar, neden adalete, neden hukuka uymuyor? Madem barış istiyorsunuz, madem çatışmaların sonlanmasını, madem adalet istiyorsunuz, o zaman neden millî İmralı işkence sistemini, millî İmralı politikalarını devam ettiriyorsunuz? Sayın Bakan, millî İmralı politikalarına ve cezaevinde yükselen sese bir an önce, gecikmeden ses vermeniz gerekiyor. Bugün yüzlerce mahpusun sesi olarak ifade ediyoruz ki: Hukuk, adalet, onurlu bir barış için işkenceyi durdurun, İmralı'yı kapatın, halkın toplumsal barış sesine kulak verin.

Sayın milletvekilleri, Türkiye'yi yoksullaştıran, toplumu bölen, düşmanlaştıran siyaseti bir kenara bırakıp "Barış ihtimalini bir haftada çözebilirim." diyen Öcalan'ın gücüyle, sesiyle, hakikatiyle yüzleşin. Bu nedenle Türkiye'nin Kürt sorununun çözümünü, adalet, eşitlik ve özgürlük temelinde gerçekten bu ülkede ortak bir gelecek inşası yapmayı düşünüyorsanız, Türkiye'deki demokratikleşmenin, barışın, refahın, özgürlüğün, adaletin önünü açmak istiyorsanız insanlık suçu olan mutlak tecrit koşullarını ortadan kaldırmalı, Sayın Öcalan'ın sadece tecridini değil, özgürlüğüne kavuşması için her birimiz, herkes sorumluluk almalıdır. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Barış için, adalet için, özgürlük için

bugün bedenini direniş alanına çeviren mahpusları ve onlara destek vermek için adalet nöbeti içerisinde bulunan anneleri saygıyla selamlıyorum. Bir gerçek var ki Saidi Nursi'nin dediği gibi: "Hakikat gündüz gibidir, göz yummakla gece olmaz. Gözünü kapayan, yalnız kendine gece yapar." Siz sadece kendinize değil bir topluma, bir halka gece yapmayı düşünüyorsunuz ancak yedi dünyada, bugün ismini bile anamadığınız bilinmeyen bir ülkede bile Öcalan tartışılıyor, Öcalan konuşuluyor, Öcalan'ın fikirleri sahipleniliyor. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Bizler de burada söylüyoruz ki gerçek çözüm, gerçek bir ortak gelecek için hukuksuzluğa değil Sayın Öcalan'ın özgürlüğüne, Sayın Öcalan'ın fikirlerine ses verin, mutlak tecridi bitirin. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokratik Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi Diyarbakır Milletvekili Berdan Öztürk'e aittir.

Buyurun Sayın Öztürk. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

DEM PARTİ GRUBU ADINA BERDAN ÖZTÜRK (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 yılı Dışişleri Bakanlığı bütçesi hakkında söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Genel Kurulu ve ekranlarından bizi izleyen halklarımızı saygıyla selamlıyorum.

Dışişleri Bakanlığının işleyişi ve kurumsal anlamda son yıllardaki negatif dönüşümü üzerine görüşlerimi belirtmeden önce Türkiye'yi dış politikada iflasa sürükleyen, saraydan belirlenen ve çıkmaz sokaklara ulaşan bu yol haritası üzerine birkaç söz kurmak istiyorum. Neden-sonuç ilişkisi bağlamında ayakları yere basmayan ve yeni Osmanlıcı bir anlayışla militarizmi diplomasinin önüne koyan bu yaklaşım Türkiye'yi istikrarsızlık üreten bir aktör konumuna getirmiştir. Libya'dan Kafkasya'ya, Somali'den Kıbrıs'a kadar bölgesel sorunlara ilişkin diplomatik girişimler yerine askerî yığınakların yapıldığı veya büyük miktarda askerî malzemelerin gönderildiği yerlerde Türkiye çözümün değil ve sorunun bir parçası hâline gelmektedir. Bir yerlere asker göndermeyi başarı gibi iç kamuoyuna pazarlamaktan vazgeçin diyoruz çünkü sonuçlar ortada. Libya'yı örnek alalım, oraya çok sayıda askerî personel ve askerî araçlar gönderdiniz, gönderilen emekçiler Libya'da büyük mağduriyetler yaşadı ve güç bela memleketlerine döndüler, dönebildiler. Bu askerî müdahalelerin ve ödenen bedellerin karşılığı nedir Libya'da? Libya'da çok övündüğünüz inşaat yatırımları zarara dönüştü. Libya'nın ithalat, ihracat verilerine bakın, Çin Libya'ya asker göndermediği hâlde Libya'dan yüksek miktarda petrol tedarik eden ülkeler arasına girdi. İtalya'nın, Almanya'nın, Fransa'nın, İspanya'nın iç savaştan önce olduğu gibi iç savaştan önce olduğu gibi iç savaştan sonra da Libya'dan petrol tedariği değişmeden devam etti. Türkiye kadar iç savaşa müdahil olmayan bu ülkeler daha mı saf ya da beceriksizler de Türkiye kadar iç savaşın doğrudan içine girmeyi akıl edemediler? Tabii ki hayır. Diplomasi ve sahip oldukları yumuşak güç kabiliyetleri üzerinden Libya'daki çıkarlarını koruyabildiler. Peki, Türkiye'nin Libya'yla hangi alanlarda ilişkileri gelişti? Bunu sormak gerekiyor. Libya'daki siyasal İslamcı kardeşleriniz olan İhvancılara oynadınız, onlar da Trablus yönetimindeki ağırlıklarını kaybedince yine en başa döndünüz. Trablus Hükûmetiyle yaptığınız Deniz Yetki Anlaşması'nı Meclise onaylamak üzere getirdiğinizde açıkça bu anlaşmanın olası risklerini ifade etmiştik. Bu anlaşma tam da öngördüğümüz üzere Mısır ile Yunanistan'ı Türkiye'ye karşı birleştirmedi mi? Sonuç ne oldu peki? Rabia işareti yaparak "Katil Sisi" dediğiniz dönemde yani 2019 yerel seçimlerinde İstanbul'da AKP'ye verilmeyen oyları Sisi'ye verilmiş sayan bu sakat yaklaşım boşa çıktı. Şimdilerde ise Sisi'yle yine kardeş olmak için her türlü tavizi vermeye hazır hâle geldiniz.

Yunanistan Başbakanı Miçotakis'e geçen yıl genel seçimlerden önce bu ülkenin cumhurbaşkanı ne demişti? "Artık benim için Miçotakis diye birisi yok. Kendisiyle görüşme yapmayı asla kabul

etmiyorum çünkü biz sözünde duran, onurlu siyasetçilerle yola gideriz." Bugün ise Miçotakis'i ziyaret edip samimi fotolar eşliğinde anlaşmalar yapmak zorunda kaldınız. Bakın, böyle büyük laflar ederek tüm Türkiye'yi temsil ettiğinizi düşünüyorsanız sadece kendinizi kandırıyorsunuz. Sisi'den Miçotakis'e, "Cemal Kaşıkçı'nın katili." dediğiniz Suudi Veliaht Prensi Muhammed Bin Selman'dan Suriye Devlet Başkanı Esad'a kadar hepsini önce düşman ilan ettiniz, şimdi de hepsiyle yeniden barışmanın yollarını arıyorsunuz. Kiminle bilek güreşine girdiyseniz kaybettiniz. Siz bu Osmanlıcılık hayallerinizden dolayı bu ülkeyi kimlerle karşı karşıya getirdiyseniz hepsinde sonuç hüsran oldu. Aslında ayakları yere basmayan bu hayalleriniz yüzünden asıl kaybeden ülkenin halkları, yurttaşları oluyor çünkü kiminle kavga ediyor gibi gözükseniz de halkı bazı ürünleri protesto etme noktasında, kafelere saldırma noktasında, basmaya kadar kışkırtıyorsanız da yine bu sermaye sahipleri üzerinden bu ülkelerle ticaret yapmaktan vazgeçmiyorsunuz. Alın işte İsrail'de foyanız ortaya çıktı. İsrail limanlarında gemiciklerinizin eksik olmadığını görüyoruz. İşte, bu yüzden kuzuyla ağlayıp kurtla sofraya oturanlardansınız. İsrail-Filistin krizinde Hamas'ın başlattığı ve sivilleri hedef alan 7 Ekim saldırılarını onaylayan tutumunuzu tüm dünya siyasi aktörleri gibi biz de not ettik. Ancak Filistin'in yanında görünüyormuş gibi yapıp İsrail'le yoğun ticareti sürdürmenizi neyle açıklayacaksınız. Aslında bize göre senaryo çok net. Hamas, İsrail'e işgal gerekçesi yaratarak iktidarını kaybetmekle yüz yüze olan Netanyahu Hükûmetine Allah'ın lütfu gibi iktidarını uzatan yeni bir fırsat yaratmadı mı? Tıpkı Hamas'ın İsrail'e sağladığı imkânlar gibi AKP iktidarının önde gelenleri İsrail yayılmacılığını yıllarca demir ve çimento satışı yaparak desteklemedi mi? Türkiye'den İsrail'e giden demirle yeni İsrail yerleşim yerleri inşa edilmedi mi? Türkiye'den gönderilen çimentoyla Filistinlilerin toprakları kilometrelerce duvarlar örülerek parçalara ayrılmadı mı? Şimdi Filistin için gözyaşı döküyormuş gibi yapmayın sakın. Biz daha önce de olduğu gibi Hamas'ın karşısında, Filistin halkının haklı özgürlük davasının yanında olacağız. Aynı zamanda, yayılmacı ve saldırgan siyonizmin karşısında, bölge halklarıyla barış içinde yaşama iradesi gösteren Yahudi toplumunun da her zaman yanında olacağız. AKP iktidarının IŞİD'le sınır kapıları üzerinden resmî kayıtlı ticaret yaptığı gerçeğini de unutmayalım tabii. Ne zaman Suriyeli Kürtler o sınır kapılarını koalisyon güçleriyle birlikte IŞİD'den aldı, AKP iktidarı o gün sınır kapılarını kapattı. Açıkçası, "Sınır yönetimi ve dış ticaret konusundaki ilkesizliğin ve Kürt düşmanlığının nirvanası kimdir?" diye sorsalar cevabı bu açıklamalarımızdan da açıkça görülecektir.

Bir diğer konu ise Dışişleri Bakanlığında liyakatsizliğin giderek tavan yapmasıdır. Devletin tüm kurumlarında olduğu gibi Dışişleri Bakanlığı da kurumsal çürümenin ve liyakatsizliğin kritik merkezlerinden biri olmaktadır. Dışişleri Bakanlığından ziyade AKP içinden gelen partili büyükelçilerin sayısı giderek artmaktadır. Dışişleri Bakanlığı, hakkında yolsuzluk ve rüşvet suçlaması bulunan ve içinde eski vekillerin de olduğu milyon dolarlarla iş takip parası aldığı belgelenen kişilerle dolu uzunca bir listeye sahip. Bugün, Dışişleri Bakanlığı AKP Genel Merkeziyle tam iç içe geçmiş bir kuruma dönüşmüştür. Bildiğiniz üzere, liyakat yeterlilikle beraber etik ve erdem gibi değerleri de ifade etmektedir. Yirmi yıldan fazla iktidarınızda yapılanlara baktığımızda değerlerden kırıntı kalmadığını açık ve net bir şekilde görebiliyoruz. İktidara geldiğinden beri hemen her kurumu son zerresine kadar ele geçiren AKP, ezber bozma iddiasıyla gelip demokrasinin, adaletin, hukukun tabutuna son çiviyi çaktı.

Değerli arkadaşlar, bizler hem siyasetçiler olarak hem de Türkiye halkları olarak şunu çok iyi biliyoruz ki: İç siyasetteki tıkanmışlık, Kürt meselesindeki çözümsüzlük, Sayın Öcalan'a karşı başlatılan ağırlaştırılmış tecritle birlikte derinleşerek devam etti. Ülkede tüm herkes tecrit altındayken dış ilişkilere de baktığımız zaman Türkiye tecrit edilmiş bir konuma, bu politikasızlıktan, çözümsüzlükten yana olan anlayışlarından kaynaklı olarak tecride uğramış durumdadır.

Son olarak şunu söyleyelim: Tarihe baktığımızda, her zaman tarihi yazanlar direnenler olmuştur; dün de öyle, bugün de öyle, yarın da öyle olacak, zalimler ve zulüm edenler mutlaka tarihin kara sayfalarında yerlerini alacaktır diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına son söz talebi Diyarbakır Milletvekili Osman Cengiz Çandar'a aittir.

Buyurun Sayın Çandar. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

DEM PARTİ GRUBU ADINA OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'nin dış politikası beğenilsin beğenilmesin dünyanın hemen her yerinde Türkiye dış işlerinin saygınlığı tartışılmaz bir konuydu, kırk yılı aşkın uzun gazetecilik yıllarımda bunun bizzat tanığı oldum. Türkiye Cumhuriyeti'nin diplomasisi dünyada saygınlık ve hayranlık karışımı bir duygu uyandırmıştı. Gelgelelim, bugün gelinen noktada, söz konusu bu saygınlığın ve Türkiye'nin geleneksel diplomatik ağırlığının maalesef çok uzağına düşmüş durumdayız. Türkiye'nin Dışişleri kurumu ne yazık ki artık o saygınlığın ve ağırlığın çok uzağında bulunuyor. İsrail'in 7 Ekimden bu yana soykırım boyutlarına varan Gazze saldırısı dünya gündeminin en üstüne oturmuştur ve bununla kalmayarak Türk dış politikasının bu hâlipürmelaline de ayna tutmuştur. İsrail saldırısı başlayınca Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan önce taraflara itidal tavsiye etti, kısa bir süre sonra Türkiye'nin Netanyahu'nun savaş suçlusu olarak yargılanması için elinden geleni yapacağını beyan etti. Bu arada bütün bunlar yapılırken Türkiye, arabuluculuk ve hatta çerçevesi çizilmemiş bir ham öneri olarak garantörlük teklifini ortaya attı. Bu kadar bir günü ertesine uymayan bir dış politikanın ciddiyetinden söz edilebilir mi? Böyle bir dış politikanın ağırlığı olabilir mi?

Bakın, bugün, İsrail'in giriştiği soykırım saldırısı sonucunda öldürülen Filistinli sayısı 20 bine dayanmıştır. Bir an düşünün, bu geçen iki buçuk aylık süre içinde Türkiye'de yaklaşık 1 milyon kişinin ölümünü, bunların 600 bine yakınının çocuk olduğunu bir tasavvur edin, bu ne demek olacaksa şu anda İsrail'in Filistin halkına Gazze'de yürüttüğü saldırının görüntüsü ve sonuçları da budur. Türkiye olarak bunun önüne geçemedik, bunu engelleyemedik; bunu durduracak bir etkimiz ve ağırlığımız maalesef yok.

Gazze de tüm Filistin toprakları da bugün İsrail'in bulunduğu yer de eski Osmanlı toprağıdır. Dört yüz yıl boyunca bizim miras aldığımız devletin toprağı olmuştur, bir anlamda eski vatan toprağıdır. Öyle bir alanda muazzam bir katliam yaşanıyor ve Türkiye'nin bu katliamı durduracak bir caydırıcılığının bile olmaması çok düşündürücüdür ve dış politikaya ilişkin her türlü iddiayı boşa çıkaracak niteliktedir, Türkiye'nin bölgesel güç olma iddiasını kuru bir böbürlenme hâline getirmektedir. Türkiye olarak maalesef ne caydırıcılığa ne ara buluculuk kapasitesine ne çatışmaları durduracak bir etkiye sahip değiliz. Bırakın bunlara engel olabilmeyi, saldırgan İsrail'le ticari ilişkilerimizi bile durdurmuş değiliz.

Bu vesileyle, burada, bu konuda çok önemli vurgular yaptığı bir sırada hayatını kaybeden Saadet Partili kardeşimiz Hasan Bitmez'i de bir kez daha anıyorum, Allah'tan rahmet diliyorum.

İsrail'in Gazze saldırısı başladıktan sonra Türkiye'den en az 400 gemi İsrail limanlarına mal taşıdı. Taşınan mallar arasında askerî teçhizat, demir çelik, çimento, kimyevi maddeler söz konusu; İsrail bunları savaşta kullanıyor. Türkiye İstatistik Kurumunun dış ticaret istatistiklerine bakın, Türkiye'nin İsrail'e hangi savaş malzemelerini ne miktarlarda gönderdiğini bulacaksınız, resmi rakamlar bunlar.

Bu arada, ittifak ilişkilerimizde yani Türkiye'nin yer aldığı uluslararası kurumlar ve kuruluşlarla ilgili ilişkilerde de dış politika kötü sinyaller veriyor; örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'yle ilişkilerde. Cumhurbaşkanının Macaristan dönüşü yaptığı açıklamayı hayretler içinde okudum. Biden'la F-16 konusunu İsveç'in NATO üyeliği konusu çerçevesinde değerlendirdiklerini söyledi. Biden kendisine "Siz bunu Meclisten çıkarın ben de Kongreden bunu geçiririm." demiş, kendisi öyle anlattı ve ekledi, dedi ki: "Amerikan Dışişleri Bakanı Antony Blinken ile Dışişleri Bakanımız Hakan Fidan eş zamanlı olarak bu süreci işletsin, eş zamanlı olarak bunu işletirsek bunu Parlamentodan yani Türkiye Büyük Millet Meclisinden çok daha rahat bir şekilde bizim de geçirme imkânımız olur." Böyle bir açıklama nasıl yapılabilir? Bu sözler tipik bir İstanbul kapalı çarşı deyimiyle hanutçu pazarlığını anlatıyor, halı pazarlığını. İsveç'in NATO üyeliğiyle Türkiye'nin Amerika'dan F-16 uçakları almasının ne ilişkisi var, ne ilişkisi olabilir? Hiçbir ilişkisi yok. Hem Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Cumhurbaşkanının keyfî politikasının, ilkesiz pazarlıklarının noterlik makamı olduğunu nereden çıkartıyorsunuz?

Stratejik hedef olduğu sürekli vurgulanan Avrupa Birliğiyle ilişkilerde de keza büyük sıkıntılar yaşanıyor, o stratejik hedefe ulaşılması da mümkün görünmüyor. Daha geçen gün Hazine Bakanı Mehmet Şimşek, 29 Kasım tarihli Avrupa Birliği Raporu'ndan umutlanmış "Avrupa Birliği ile gümrük birliğinin modernleştirilmesini çok önemsiyoruz, son açıklanan raporda buna yeşil ışık yakılmış gibi." dedi; yanlış okuma. Bu rapor, sözünü ettiği rapor geçen haftaki Avrupa Birliği zirvesinde devlet ve hükûmet başkanları tarafından onaylanması gerekiyordu, liderler raporun görüşülmesini sonraki zirveye bıraktılar. Dikkat edin, içeriği pek de matah olmayan o raporun görüşülmesini birkaç ay sonraya bıraktılar; onaylanmasını değil. Türkiye'nin Avrupa Birliği yolundaki en büyük engeli kendi demokrasi standartlarının zayıflığı yaratıyor. Bunu, iki gün önce burada, bu Meclis çatısı altında Avrupa Birliği Karma Parlamenterler Komisyonu Toplantısı'nda, Avrupa Parlamentosunun Türkiye Raportörü olan Sanchez Amor gayet açık bir dille dile getirdi ve Türkiye'nin demokrasi standartları geliştirilmediği takdirde gümrük birliğinin güncellenmesinin de vize serbestisinin de mümkün olamayacağını gayet açık bir dille söyledi. En önemlisi, Türkiye'de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarına bile uyulmadığı sürece, AB'yle herhangi bir şekilde ilişkilerde gelişme sağlanmasının mümkün olunmayacağının idraki gözükmüyor.

Bakın, Sayın Bakan Hakan Fidan Dışişleri Bakanlığı bütçesinin görüşüldüğü Komisyonda cevabi konuşmasında neler söyledi, Selahattin Demirtaş ve Kavala davasına ilişkin AİHM kararları konusundaki sözlerini kendisine aynen aktarıyorum: "Belli simge davalar var, biz dedik ki bu davalar daha mahkemeye gelmeden önce Avrupa başkentlerinde siyasallaştırılmış, hukuki ve teknik bir dava olmadan çıkarılıp Türkiye'de iç siyasetin tarafı olma yoluna gitmiş bir dava yani siz bunu siyasallaştırıp hukukun dışına çıkarırsanız buradan aldığınız cevap da böyle olur; bunu niye yadırgıyorsunuz?" Şimdi, bu sözlerin bir anlamı imama küsüp oruç bozmaktır ama daha önemlisi, bu sözleriyle Sayın Bakan Türkiye'de bu mahkeme kararlarının uygulanmamasının hukuki değil siyasi olduğunu itiraf etmiş oluyor. Bu itiraf Osman Kavala'nın da gözünden kaçmamış, birkaç gün önce Silivri'de kendisini ziyaret ettiğimde bana esefle dedi ki: "Varsayalım ki Avrupa siyasi saiklerle davrandı, peki benim ülkem, ülkemin Bakanı kendi vatandaşına Avrupa siyasi davrandı diye haksız, hukuksuz davranır mı, delilsiz biçimde vatandaşını mahkûm eder mi; böyle şey olur mu?" Kaldı ki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Demirtaş ve Kavala davasına ilişkin kararları onlarca sayfa tutuyor ve gayet hukukidir. İster hukuki kabul edilsin, ister siyasi saiklerle alınmış olsun uygulanmaları yükümlülüğü vardır. AİHM kararlarını uygulamak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin -Türkiye 1950'de altına imzasını koymuştur- 46'ncı maddesinin emredici hükmüdür, Türkiye Anayasası'nın da 90'ıncı maddesiyle ilgili…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Devamla) – Bitiriyorum…

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sayın Dilan Hanım'dan kalan iki dakika var Başkanım.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Aynen, bir dakika elli sekiz saniyem var.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Alacağımız var Sayın Başkan.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sayın Başkan -bir dakika elli sekiz saniye var- toplam süre ya gruplara.

OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Devamla) – Son söyleyeceğim şudur: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 46'ncı maddesi ve Türkiye Anayasası'nın 90'ıncı maddesine saygı gösterildiği sürece Türk Dışişlerinin, Türk diplomasisinin önü açılacaktır, Türkiye rahatlayacaktır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – Başkanım, madde 60'a göre söz talep ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yenişehirlioğlu.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Manisa Milletvekili Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu'nun, DEM PARTİ Grubu adına konuşan hatiplerin 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – Değerli Başkanım, şimdi DEM PARTİ'li hatiplerin bazılarının konuşmalarında geçirdikleri "kürdistan" ifadelerinden dolayı söz aldım. Şimdi, şahıs olarak da AK PARTİ olarak da farklı görüşlere her zaman saygı duyuyoruz, elbette herkes fikrini şu kürsüden rahatlıkla ifade edecek ve arzu ettiği konulara değinecek, bunu saygıyla karşılıyorum ancak Anayasa'nın 3'üncü maddesi der ki: "Türkiye devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür." Yedi bölgeden oluşan ülkemizde "kürdistan" diye bir bölge bulunmamaktadır; bu söylemleri reddediyorum. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Kürdistan bir bölge değil…

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – Ben herkesi saygıyla dinledim, tek bir laf bile atmadım, demokratik teamüllere uygun olarak dinlemenizi hassaten rica edeceğim.

Devletin bölücü terörle mücadelesi amansız bir şekilde sürmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Yenişehiroğlu.

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – Masumlara güven verirken zalimlerin dizlerini titretmektedir. Dolayısıyla bu Meclis çatısı altında bu tür söylemlerin yeri yoktur. Ayrıca bir terör örgütü liderinin Millet Meclisinin çatısı altında güzellemesine şahit olduk, gerçekten yazık. Terörist, teröristtir. Abdullah Öcalan terör örgütü lideridir ve hukuk önünde yargılanıp ceza almıştır. Düşünür ya da yazar maskesinin ardına gizlenmesi mümkün değildir.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Sayın Öcalan'a aile görüşü, avukat görüşü, telefon hakkı istiyoruz…

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülbül.

2.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, DEM PARTİ Grubu adına konuşan hatiplerin 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkanım, Sayın Yenişehirlioğlu'nun ifadeleri için ben de teşekkür ediyorum. Şimdi, ben de aynı manada söz alma ihtiyacı hissettim. Gerçekten, Anayasa'mızın 3'üncü maddesi son derece açıktır, meselenin siyasi olarak yorumlanması belki daha uzun konuşmaları burada gerektirebilir fakat burada riayet etmemiz gereken bir Anayasa'mız, bir İç Tüzük'ümüz vardır.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – Anayasa Mahkemesi kararları uygulansın.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bu çerçevede, herkesin siyasi görüşü saygın ve mahfuz olmak üzere, bu esaslara riayet edilmesi gerekir. İç Tüzük'ümüzün 161'inci maddesinin üçüncü bendinde "Anayasa'nın ilk 4 maddesinde çerçevesi çizilen anayasal düzene -ki 3'üncü maddede bu vardır- hakaret etmek ve sövmek, Türkiye Cumhuriyeti'nin -burası önemli- ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında, Anayasa'da düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar yapmak." şeklinde açıkça belirtilen bu hususun, bu konuşmalar sebebiyle ihlal edildiği açıktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Şimdi, geçen sefer bunu söylediğimizde sanki "Cezayla tehdit ediyorsunuz." gibi birtakım şeylerle karşılaştık; bizim işimiz tehdit falan değil, biz burada bu İç Tüzük ve Anayasa'ya uygun hareket etmek durumundayız.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Herkes eşitse eşit davranılsın, İmralı'da Sayın Öcalan'a eşit davranılsın.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Şimdi, bunun bir defaya mahsusen değil, sık sık tekrarlanan ve sistematik bir şekilde dile getirilen bir mesele olduğu da hiç kimsenin gözünden kaçmamaktadır Sayın Başkanım. Dolayısıyla, bunun bu şekilde tekrarı hâlinde, bunu tekrar edenlerin veya bu şekilde ifade edenlerin Anayasa'ya ve İç Tüzük'e uygun şekilde davranmalarını temin etmek noktasında, bunu burada sizlerin de takdirlerine sunmak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – "Sayın" diye ifade edilen kişi, terör yoluyla Türkiye'de on binlerce kişinin katline sebep olmuş, toplumumuzun kırk yıldan beri kanayan yarası hâline gelen kanlı bir terör örgütünün lideri olarak ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmış bir kişidir. Bu noktada, suçu ve suçluyu övmek noktasında da değerlendirilebilecek bu hususun son derece vahim bir hata olduğunu, yanlış olduğunu ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Daha neler! Daha neler!

BAŞKAN – Sayın Oluç, buyurun.

3.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Manisa Milletvekili Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu ile Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, iki konuya da değineceğim ama iki ayrı sataşma olduğu için herhâlde bir iki dakika fazladan kullanabilirim.

Önce size bir alıntı okuyacağım Sayın Yenişehirlioğlu: "CHP'nin yöneticileri şurada, Meclis Kütüphanesine gitsinler, ilk Meclis zabıtlarını, gizli celse zabıtlarını okusunlar; bugün neye karşı çıkıyorlarsa orada, ilk Meclis zabıtlarında o karşı çıktıkları şeyleri görecekler, hem de en başta Gazi Mustafa Kemal'in nutuklarında görecekler. 'Kürt' kelimesini o Mecliste görecekler. 'Gürcü' 'Laz' 'Arap' 'Boşnak' kelimelerini o zabıtlarda görecekler. 'Kürdistan' kelimesini o Meclis zabıtlarında görecekler. Şöyle biraz daha geçmişe, Osmanlı'ya gittikleri zaman Doğu, Güneydoğu'nun kürdistan eyaleti olduğunu görecekler, Doğu Karadeniz'in lazistan eyaleti olduğunu görecekler…"

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – "…Bunlar bizim tarihimizin bize devrettiği mirastır. Devletlerin ilişkileri intikam, öfke, nefret hissiyle yürümez; işte bunu en iyi bilenlerden bir tanesi de Gazi Mustafa Kemal'di. Bize ne diyorlar? 'Şu kavramı kullandın, bölücü.' Peki Mustafa Kemal de mi bölücüydü? 'Kürdistan' kelimesini kullanan o zamanın bütün Meclis mebusları da mı bölücüydü? 'Kürt damarımız var.' diyen merhum Alparslan Türkeş de mi bölücüydü?" Konuşma, 2013 yılında Meclis kürsüsünde konuşan Recep Tayyip Erdoğan'ın. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Şimdi bunu bir kenara koyalım.

İkincisi, Sayın Bülbül…

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – İç Tüzük değişikliğinden önce bu bahsedilen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Efendim?

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – İç Tüzük değişikliğinden önce.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Yok, yok, bunun İç Tüzük'le alakası yok, bu politik bir görüştür.

İkincisi, bakın sayın vekiller, şimdi, şu elimde çok sayfa var, bunlar Meclis tutanaklarından alınmış çıktılar. Daha fazlası da var, ben hepsini yanımda taşımamak için getirmedim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Toparlıyorum.

2018'den bu yana hem benim hem Meral Danış Beştaş'ın Grup Başkan Vekili olarak yaptığımız çeşitli konuşmalarda "kürdistan" kavramını kullandığımıza dair Meclis tutanaklarıdır, çok sayıda; isterseniz teker teker hepsini okuyabiliriz vaktimiz varsa. Şimdi, niye bunu söylüyorum? Biz bunu hep söyledik, meselemiz Anayasa'nın 3'üncü maddesiyle ve idari yapıyla ilgili bir mesele değil. Kürdistan coğrafyası tarihsel, sosyolojik, kültürel ve siyasal bir kavramdır esas itibarıyla ve nasıl siz "Trakya" dediğiniz zaman ya da "Rumeli" dediğiniz zaman hiçbir itiraz olmadan bunu kullanabiliyorsanız, biz de "kürdistan coğrafyası" dediğimiz zaman tarihsel, kültürel, sosyolojik bir gerçekliğe işaret etmek için bunu kullanıyoruz ve kullandık bugüne kadar, tutanaklarda var, kullanmaya da devam edeceğiz. Bunun Anayasa'nın 3'üncü maddesine aykırı olması, ülkenin bölünmesi vesaire gibi konularla alakası yoktur, bunu tekrar söylemek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Bitiriyorum efendim.

BAŞKAN – Lütfen son cümlelerinizi alalım.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Son ifade etmek istediğim mesele… Şimdi, bakın, bu tecrit meselesini buradaki Meclis kürsüsünde, yerimizde, basın toplantılarında ve her yerde defalarca konuştuk. Sayın vekiller, bin günü geçti, bin gün yani otuz dört aya vardı tecrit İmralı'da. Şimdi

bu olabilecek bir şey mi? Birincisi hukuk dışı, evrensel hukuka da aykırı, Türkiye'nin imzaladığı anlaşmalara da aykırı ve üstelik de insanlık dışı bir durumdan bahsediyoruz. Ne aileyle ne avukatlarla ne herhangi bir heyetle, kimseyle görüşmenin olmadığı bin günden fazla. Böyle bir hukuk yok. Bunu Meclis kürsüsünde konuşmayacağız, oturduğumuz sıralarda konuşmayacağız, bu tecridin kalkması için mücadele etmeyeceğiz -ki bu bir hukuk mücadelesidir- ne yapacağız, bunu yapmayacağız da?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Bitirdim efendim, son cümlem.

BAŞKAN – Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Bunu burada konuşmayacağız da nerede konuşacağız? Yani çok açık ve net. Üstelik şu anda bunun muhatapları, Adalet Bakanı burada, Adalet Bakanlığının bürokratları burada, elbette ki burada konuşacağız; Sayın Dışişleri Bakanı burada, elbette ki burada konuşacağız ve bunları dile getireceğiz, bundan daha doğru bir tutumumuz yok. Yani herhangi bir yerde konuşmuyoruz; halkın, milletin kürsüsünde konuşuyoruz ve bu hukuk dışı durumun sona ermesi için konuşuyoruz.

Son cümle de şu: Kürt halkının bir değeridir Sayın Öcalan yani buna hakaretle vesaireyle cevap vermenizi kabullenmiyoruz, doğru bulmuyoruz; bunu da ifade etmiş olalım.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

I. TUR (Devam)

A) TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ (Devam)

1) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU (Devam)

1) Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kamu Denetçiliği Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) ANAYASA MAHKEMESİ (Devam)

1) Anayasa Mahkemesi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Anayasa Mahkemesi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) SAYIŞTAY (Devam)

1) Sayıştay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Sayıştay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) ADALET BAKANLIĞI (Devam)

1) Adalet Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Adalet Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) YARGITAY (Devam)

1) Yargıtay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Yargıtay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) DANIŞTAY (Devam)

1) Danıştay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Danıştay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU (Devam)

1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURTLARI KURUMU(Devam)

1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ (Devam)

1) Türkiye Adalet Akademisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Adalet Akademisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU (Devam)

1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU (Devam)

1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Dışişleri Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Dışişleri Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

K) AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Avrupa Birliği Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Avrupa Birliği Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

L) TÜRK AKREDİTASYON KURUMU (Devam)

1) Türk Akreditasyon Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Akreditasyon Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına söz talepleri karşılanmıştır.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz taleplerini karşılayacağım.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ilk söz talebi İzmir Milletvekili Deniz Yücel'e ait.

Buyurun Sayın Yücel. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

CHP GRUBU ADINA DENİZ YÜCEL (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına bütçenin geneli üzerine söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, geçtiğimiz hafta salı günü, Genel Kurulda, görüşmeler sırasında rahatsızlanıp yaşamını yitiren Saadet Partisi Milletvekili Hasan Bitmez'e Allah'tan rahmet, sevenlerine ve Saadet Partisi camiasına başsağlığı ve sabır diliyorum.

Bütçe hakkı dünyada 1215'te Magna Carta'yla, Türkiye Cumhuriyeti'ndeyse 1924 Anayasası'yla hayatımıza girmiştir. Bütçe hakkını millet adına kullanma yetkisi yüce Meclisindir, bu yetkiyi de 2018'e kadar kullanmıştır. Ancak bütün yetkileri tek bir kişiye veren Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle Meclis, tek adamın kanunlarını yapar hâle geldi. Eski sistemde bütçe kabul edilmediğinde hükûmetler düşerdi ancak siz düşmeyen hükûmetler hayalinize 85 milyonu feda ettiniz. Bütçenin kabulü demek, güvenoyu demekti ama siz koltuklarınıza güvendiniz, ranta inandınız, bütçeyi yandaş için yaptınız. Siz ne zaman ki halkın bütçesini yapmaktan vazgeçtiniz, Meclisi alıp tek adama teslim ettiniz; işte o gün bu memleketten de bu milletten de vazgeçtiniz. "Güçlü Meclis" dediniz, Meclisi güçsüzleştirdiniz; "güçlü temsil" dediniz, temsili yok ettiniz; "güvenli ve huzurlu Türkiye" dediniz, ülkede huzur bırakmadınız. Aslında bu sistemle siz, anayasasızlaştırma sürecini başlattınız. Bugün demokrasi, adalet ve hukukun üstünlüğü açısından kritik bir eşiğe geldiysek bunun sebebi AKP'nin hem yasama hem yürütme hem de yargı olmak istemesindendir.

Hukukun tüm evrensel ilkelerini ayaklar altına aldınız; baskı, tehdit ve sindirme girişimleriyle yargı bağımsızlığını bitirdiniz. Siyasallaşan yargıyla ülkeyi büyük bir krizin ortasına attınız; Yargıtaya Anayasa Mahkemesini tanımama cüretini siz verdiniz, Anayasa krizi çıkardınız, adına "yargı krizi" dediniz; takım tutar gibi yüksek mahkeme tutan Cumhur İttifakı ortakları olarak siz, 50+1 tartışmalarıyla gündemi meşgul etmekte hiçbir sakınca görmediniz. Bir tarafta Anayasa Mahkemesi kararlarına saygı duymayan Erdoğan, diğer tarafta bir zamanlar "İyi ki Anayasa Mahkemesi var." diyen, bugünse "Anayasa Mahkemesi kapatılsın." diyen Bahçeli. Sınırsız yetki hırsı, sonsuza dek iktidarda kalma hevesi sizi bu çıkar ortaklığı noktasında birleştirdi. Türkiye'yi bugün içinde bulunduğu açmaza sürükleyen sürecin mimarları olarak siz, anayasal kurumları işlevsiz hâle getirdiniz. Yarattığınız her krizin ardından bu milletin gözünün içine baka baka daha büyük krizlerin kapısını araladınız. Fetullahçı terör örgütü mensuplarını Ergenekon ve Balyoz davalarının hâkimi ve savcısı yaptınız, sonra hiç utanmadan "Ergenekon davasının savcısıyım." dediniz. 2010 referandumuyla HSK'nin yapısını değiştirerek yargıyı FETÖ'ye teslim ettiniz. Referandumu kazanmanız için "Ölüleri bile mezardan kaldırıp 'evet' oyu verdirin." diyenleri devletin her hücresine siz yerleştirdiniz sonra da bu milletin Meclisine bombalar yağdırılırken "Kandırıldık." diye ağladınız.

Değerli milletvekilleri, sadece 28'inci Dönemde Cumhuriyet Halk Partisi olarak 250'nin üzerinde Meclis araştırması önergesi verdik. "Emeklilerin, üniversite öğrencilerinin, esnaf ve sanatkârların sorunları araştırılsın." dedik, reddettiniz; "Fahiş kiralar karşısında ev sahibi ve kiracılar arasında yaşanan sorunlar araştırılsın." dedik, reddettiniz; "Kadına yönelik şiddetin engellenmesi, deprem sonrasında yaşanan sorunların tespit edilmesi, tarım sektöründe yaşanan sıkıntıların araştırılması için komisyon kurulsun." dedik, reddettiniz; kanun tekliflerimizi ise gündeme bile almadınız. Sadece Cumhuriyet Halk Partisinin değil, tüm muhalefet partilerinin verdiği önergeleri büyük bir pişkinlikle ve yüzsüzlükle reddettiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

Devlet yurtlarında kalan Elif Coşkun, Ayşegül Tayyar, Samet Taş, Resul Alan ve niceleri geçim sıkıntısına dayanamayarak intihar ederken nerelerdeydiniz? Sizin yaptığınız bütçe yüzünden bu ülkede çocuklar yetersiz besleniyor. Sizin yaptığınız bütçe yüzünden gençler asansör boşluklarında

can veriyor. Çocuklarımızı, gençlerimizi cemaatlerin, şeyhlerin, tarikatların, hacıların, hocaların kucağına siz ittiniz. Enes Kara'yı hatırladınız mı? 20 yaşında, hayatının baharındaki sevgili Enes tarikat yurdunda gördüğü baskıya dayanamayarak intihar etti. Yirmi bir yıldır aynı şarkı dilinizde "Beraber yürüdük bu yollarda." dediniz ama beraber yürüdükleriniz bu ülkenin halkı değil, gelirden aslan payını alanlardı, beraber yürüdükleriniz bu ülkenin gençleri, kadınları, çocukları değil hain FETÖ terör örgütü mensuplarıydı. Siz siyasi bekanız için terör örgütleriyle kol kola yürürken gazetecileri, hukukçuları, akademisyenleri, milletvekillerini, Türk Silahlı Kuvvetlerinin onurlu, şerefli, haysiyetli ve vatansever subaylarını özgürlüklerinden mahrum bıraktınız. Siz bu ülkeden vazgeçtiniz ve her vazgeçiş yeni bir başlangıçtır. Sizin başlattığınız bu bozuk düzeni de bu bozuk düzene hizmet eden bütçeyi de reddediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Amasra'da yerin yüzlerce metre altında göz göre göre hayatını kaybeden 43 madenciyi yeryüzüne sağ salim çıkaramayan, Kastamonu'da, Bartın'da yitip giden onlarca vatandaşımızı sel felaketinden korumayan, iskelenin altında kalan Mustafa amcayı 71 yaşında inşaatta çalışmak zorunda bırakan, 6 Şubatta 11 şehir yerle bir olurken 16 milyon insanımıza çare olamayan, milyonlarca depremzedeyi kış günü ısıtmayan, konteynerde, çadırda soğuk ve yoksullukla boğuşmak zorunda bırakan bu bütçeyi reddediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) "Güçlü Türkiye" "Türkiye Yüzyılı" bilmem ne. Ya, bırakın bu boş lafları! Türkiye güçlü ama sizin sayenizde değil size rağmen güçlü. (CHP sıralarından alkışlar) Mustafa Kemal Atatürk'ün attığı sağlam temeller sayesinde, çağdaş, laik, demokratik cumhuriyet sayesinde güçlü. Çiftçiye tarlasını sürdürmeyen, mahsulünü elinde bırakan, traktörünü sattıran, dünyada kendi kendine yetebilen 7 tarım ülkesinden biriyken samanı ithal ettiren bu bütçeyi reddediyoruz. Asgari ücretliyi açlıktan, memuru borç batağından, emekliyi sefaletten, doktoru şiddetten, kadını ölümden, çocukları cinsel istismardan korumayan bu bütçeyi reddediyoruz. Bu bütçede vergi adaletinin sağlandığı, gelirin hakça paylaşıldığı, şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim anlayışının zerresi yok. "Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi" denilen bu ucube sistem bu yıl da zengini yormayan, fakiri ise doyurmayan bir bütçe vadediyor. Peki, kim zengin bu ülkede? Sayın Cumhurbaşkanı 2024 yılı maaşını 183 bin lira olarak belirledi, imzaladı ve onayladı. Arkadaşlar, bu bütçe, Sayın Erdoğan'ın kendi kendinin maaşını belirleyip onayladığı bütçedir. Var mı daha ötesi? Böylece, Erdoğan'ın yeni maaşı 4 kişilik bir ailenin açlık sınırının 13 kat üzerinde. Gelelim saray masraflarına. Saray masrafları geçen yıla göre tam 2 kat arttı, 7 milyara dayandı ve vatandaş enflasyon altında inim inim inlerken nerede adalet?

Adalet demişken "Hep beni sıkıştırıyorsunuz." diyen Adalet Bakanına soruyorum: Şurada oturması gereken Can Atalay neden cezaevinde? (CHP sıralarından alkışlar) Bakın, bugün Anayasa Mahkemesi Can Atalay'la ilgili bir kez daha ihlal kararı verdi. Yasaları, Anayasa'yı, yargı kararlarını tanımayan yargı mensupları günü geldiğinde yargı önünde hesap verecek, aynı FETÖ'cü yargı mensuplarının 15 Temmuzdan sonra hesap verdikleri gibi. (CHP sıralarından alkışlar) Bu ülkede ilk derece mahkemeleri ve Yargıtay Anayasa Mahkemesini tanımıyorsa size değil de kime soralım? Bu ülkede gazeteciler tehdit ediliyorsa, organize suç örgütleri ülkede cirit atıyorsa, Sayın Bakan, Ali İsmail Korkmaz öldürülürken eziyet görmediğine hükmediliyorsa, katillerine sadece yedi ay on beş gün hapis cezası veriliyorsa bunun hesabını kime soralım? Siz Adalet Bakanısınız, siz hukukçusunuz, soru sorulmasından neden rahatsız oluyorsunuz? 19 yaşındaki bir çocuğun sokak ortasında öldürüldüğü bir ülkede siz şikâyet edemezsiniz, soru sorulmasından rahatsız olamazsınız.

Somali Cumhurbaşkanının oğlu bir vatandaşımızı öldürüyor, ardında gözü yaşlı bir eş ve bakıma muhtaç 2 çocuk bırakıyor, elini kolunu sallayarak Türkiye'yi terk ediyor, siz de bunu seyrediyorsunuz, sonra da Adalet Bakanı sıfatıyla orada oturuyorsunuz. Yazıklar olsun! (CHP sıralarından alkışlar) Eğer sorumluluk ağır geldiyse verin istifanızı, o görevi hakkıyla, layıkıyla yapacak biri gelsin ve o görevi yapsın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) – Gelen de aynı olur, gelen de aynı olur; gelen gideni aratır, hepsi aynı.

DENİZ YÜCEL (Devamla) – Son söz:

"Saraylar, saltanatlar çöker,

Kan susar bir gün, zulüm biter;

Bugünlerden geriye,

Bir yarına gidenler kalır

Bir de yarınlar için direnenler."

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ikinci söz talebi Ankara Milletvekili Murat Emir'e aittir.

Buyurun Sayın Emir. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

CHP GRUBU ADINA MURAT EMİR (Ankara) – Sayın milletvekilleri, üzülerek ifade etmeliyim ki Anayasa Mahkemesi; adaletiyle ünlü, Anayasa'yı koruyan, temel hak ve özgürlükleri savunan bir mahkeme değil; özü itibarıyla, sarayın atadığı ve neredeyse bütün kararlarında saraya dikkat eden, sarayın ağzının içine bakan bir mahkemedir. Biz, Anayasa Mahkemesini olağanüstü hâl kanun hükmünde kararnamelerine yeşil ışık yakarken görmüştük ve "Adım adım Türkiye anayasasızlaştırılıyor, olağanüstü hâl koşullarında anayasa yapılıyor, mıntıka temizliği yaptıktan sonra bu ülkeye ucube otoriter bir rejim dayatılıyor." dediğimizde ve "Bir gün Anayasa Mahkemesi de ilga edilecek." dediğimizde buradaki beyler dinlemişlerdir ama geldiğimiz nokta Türkiye maalesef anayasasız bir devlettir, bilerek ve isteyerek anayasasızlaştırılmıştır.

Değerli arkadaşlar, ne de olsa Anayasa Mahkemesi henüz çay toplamaya gitmedi; Yargıtay, Danıştay biat etti ama Anayasa Mahkemesi zaman zaman adil kararlar vermektedir, zaman zaman hukukun kırıntısı Anayasa Mahkemesi kararlarında zuhur etmektedir. Niye? Çünkü Anayasa Mahkemesi Avrupa Konseyiyle, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesiyle, Venedik Komisyonuyla ilişki içerisindedir, uluslararası evrensel hukuk ilkelerini rahatlıkla ayaklar altına alamamaktadır. İşte, saraydaki muktedirlerin "gayrimillî" yargı dedikleri de odur. Onlara göre Yargıtay millîdir çünkü tamamen kontrolü altındadır ama zaman zaman sarayın istemediği hak ihlali kararları veriyor diye de Anayasa Mahkemesi gayrimillîdir.

Değerli arkadaşlar, Can Atalay kararı, Anayasa Mahkemesinin kararına Yargıtayın uymaması, Yargıtayın "Seni tanımıyorum." demesi ve hatta Anayasa Mahkemesi üyeleri hakkında suç duyurusunda bulunacak kadar ileri gidebilmesi, Meclis Başkanına iş öğretecek kadar cesaret göstermesi, anayasal düzene meydan okuması asla kabul edilemez ama işin doğrusunu söylemek gerekirse Anayasa Mahkemesi maalesef bunu hak etmiştir, bu duruma müstahaktır. Ama biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak, demokrasiye inanan bütün güçler olarak Anayasa'dan yanayız, yeni bir anayasa yapılana kadar, demokratik bir anayasa yapılana kadar Anayasa'nın her maddesine uyulması gerektiğine inanıyoruz ve bunu savunuyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Biz burada inanmadığımız, güvenmediğimiz ama kimi ihlal kararlarını doğru bulduğumuz ve diğer mahkemelere göre nispeten hukuk dağıttığına inandığımız Anayasa Mahkemesini savunduk ama maalesef Anayasa Mahkemesi kendi hukukuna sahip çıkmakta çok geç kalıyor.

Bakın, en son bir dezenformasyon yasası geçti, bizi dinleyenler konuyu yakından biliyorlar. Eminim ki Anayasa Mahkemesi raportörleri, genç hukukçular da dinliyorlar; böyle bir yasanın içinde

öngörülebilirlik var mı, belirlilik var mı? Bakın, bir savcının eline yetkiyi veriyorsunuz, istediği gibi, istediği yerde, istediği kişiyi tutuklayabiliyor, yargılayabiliyor, en son Tolga Şardan örneğini yaşadık. (CHP sıralarından alkışlar) Şimdi, buna "Anayasa'ya uygundur." diyen bir Anayasa Mahkemesinin neresini savunacaksınız? Ama biz burada savunuyoruz çünkü hukukun son kırıntısı, maalesef, Anayasa Mahkemesinin kararlarında kendini göstermektedir.

Değerli arkadaşlar, yepyeni bir otoriter rejim inşa ediliyor. Bu rejim inşa edilirken Anayasa Mahkemesine de aslında ihtiyaç yok, belki şeklen kalacak ama Anayasa Mahkemesinin şu hâlinden bile rahatsızlar, birazcık hukuk kırıntısı gördüklerinde "Anayasa'ya da Anayasa'nın yargısına da kararlarına da uymuyorum, saygı da duymuyorum." diyenler var. (CHP sıralarından alkışlar) Hatta "Anayasa Mahkemesi kapatılsın." diyen muktedirler var. Oysa, Anayasa Mahkemesi, adalet, hukuk, hepimizin ihtiyacı olan şeyler.

Bakın, Anayasa üstüne yemin edenler, Anayasa'nın üstünlüğü üzerine yemin edenler, Anayasa Mahkemesi kararları çiğnendiğinde, anayasal düzene meydan okunduğunda, Yargıtay tarafından Anayasa böylesine ayaklar altına alındığında yapmaları gerekenin tam tersini yaptılar ve "O da yüksek, bu da yüksek; ne var canım biz Yargıtaydan yanayız." dediler. Yepyeni bir otoriter rejim inşa ediliyor ama biz buna karşı her zaman demokrasiden, hukukun üstünlüğünden, Anayasa Mahkemesinden yanayız. Dolayısıyla beğenmesek de tatmin olmasak da bu Anayasa Mahkemesini savunuyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'a aittir.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun Sayın Karabat. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün sizlere AKP'nin kendi teşkilatı hâline getirdiği bir kurumdan söz edeceğim, size Sayıştaydan söz edeceğim, artık "sayıştak" diyebileceğimiz bir kurumdan bahsedeceğim, Sayıştayın logosunda adalet terazisi var, yok edilen adalet terazisinden, yerine konulan ampul logosundan bahsedeceğim, neler yapmışlar onlardan bahsedeceğim.

Değerli milletvekilleri, Sayıştay kurumların yaptığı harcamaları Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetler ve raporlar, eğer suç duyurusunda bulunması gereken bir unsur varsa da bunlarla ilgili gereken işlemleri yapar. Sözlerimin hemen başında şunu söyleyeyim: Sözüm Sayıştayın denetçilerinden daha çok, burada olan Sayıştayın yöneticilerine, sözüm rapor bükücü Sayıştay yöneticilerine, rapor kırpıcı Sayıştay yöneticilerine, usulüne göre, kendi işlerine geldiği şekilde denetçilerin raporlarını kırpan Sayıştay yöneticilerine.

Değerli arkadaşlar, pasifize edilmiş bir Sayıştayla karşı karşıyayız, görevinin gereğini yapmakta zorlanan Sayıştay denetçileriyle karşı karşıyayız. Hemen size örnekleri tek tek anlatayım: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının kayıp 67.828 konutunun nerede olduğunun peşine düştü mü Sayıştay, bunu sormak istiyorum. Size sormak istiyorum: İletişim Başkanlığından bir anonim şirket olan Anadolu Ajansına 1 milyar TL'yi hangi işler için aktardınız? Anadolu Ajansını propaganda başkanlığı olarak kullanmak için bu paraları aktardınız? "Spor Totonun milyarlarca liralık kaynağı var, milyarlarca liralık belediyelere iş yapıyor ama nedense hep AKP'li belediyelere yapıyor, muhalefet belediyelerine neden yok?" diye bu Sayıştay hiç sordu mu merak ediyorum değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

Yine, kanuna göre belge vermemek, Sayıştaya belge ibraz etmemek suç. Şimdi buradan soruyorum: O meşhur TÜİK'in yöneticileri neden Sayıştaya belge vermedi? Millî İstihbarat Teşkilatının yöneticileri

neden Sayıştaya belge vermedi? Dokuz Eylül Üniversitesinin Rektörü Sayıştayı neden içeri sokmadı? Ve siz bunu yapanlara karşı bir suç duyurusunda bulundunuz mu bulunmadınız mı? Buradan size soruyorum değerli milletvekilleri. (CHP sıralarından alkışlar)

Kredi Yurtlar Kurumu raporlarında bazı binaların kiralandığını, bu binaların ağırlıklı olarak AKP yöneticilerine ait olduğunu raporladınız mı? Siz intihar eden öğrencilerden, barınamayan öğrencilerden, yemek yiyemediği için intihar eden öğrencilerden kendinizi sorumlu sayıyor musunuz? Her defasında soruyorum, bu Mecliste diyorsunuz ki: "Varlık Fonu denetleniyor." Nasıl denetleniyor? Sayıştay denetimin dışında. Bağımsız şirketler denetliyor. Peki, bağımsız şirketlerin sınırlı olumlu görüş bildirdiğini biliyor musunuz? Sınırlı olumlu görüş ne demek, biliyor musunuz: Görüş bildirmekten kaçınmak, "Bize yeteri kadar bilgi, bize yeteri kadar belge ulaşmadı." demek değerli arkadaşlar. Varlık Fonunu kimden kaçırıyorsunuz, niye kaçırıyorsunuz? (CHP sıralarından alkışlar)

Burada ifade ettik: Vahit Kiler'in Kiler Holdingine kamu bankaları tarafından aktarılan kaynaklardan, milyonlarca lira zarardan bahsettik; yapılan tek iş, bunu ifade eden milletvekillerine dava açmak oldu. Peki, Sayıştay, siz ne yaptınız bu kamu zararı karşısında? Açık olarak, karşısında ne yaptınız merak ediyoruz değerli arkadaşlar.

Açık bir şekilde şunu söylemek gerekir ki: Sayıştay, muhalefeti zorluyor, AKP'li ve iktidar belediyelerini kolluyor. Net bir şekilde durum ortada arkadaşlar ve bunu da rapor kırparak, rapor bükücü bir başkan sayesinde yapıyor değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) Şimdi, bir rapor bükücü Sayıştay Başkanıyla karşı karşıyayız.

"Yerine getirilmeyen bulgular" diye bir şey var; Amasra'da var, üst üste çıkmış bulgular, takip etmemişsiniz ve o elim kaza olmuş. AFAD'da var, takip etmemişsiniz ve depreme hazırlıksız yakalanmışsınız ve bunlarla ilgili herhangi bir suç duyurusunda bulunmamışsınız.

Şimdi, bir şeyi daha merak ediyorum: Bu Sayıştay kayyum belediyelerine neden uğramıyor, niye hiç oralara gitmiyor? Adres bilmiyorsanız Google'da var, bir konum açın Yandex'ten, gidin, orada bulun. Kayyum belediyelerine hiç uğramayan bir Sayıştayla karşı karşıyayız. Neden oraları sakındıklarını, neden oralara gitmediklerini de açıkçası merak ediyoruz değerli arkadaşlar.

Lafımız, sözümüz Sayıştayın kıymetli denetçilerine değil, buradaki Sayıştay yöneticilerine. Meclis kürsüsünden, bir kez daha görevini yapmayan Sayıştay hakkında buradan suç duyurusunda bulunuyorum değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi İzmir Milletvekili Gökçe Gökçen'e aittir.

Buyurun Sayın Gökçen. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

CHP GRUBU ADINA GÖKÇE GÖKÇEN (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adalet Bakanlığı bütçesi hakkında Cumhuriyet Halk Partisi adına söz alıyorum.

Bu ay 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü'nü geçirdik. Bunun, hem ülkemizde hem dünyada kutlayacağımız bir gün olmasını dilerdik fakat Gazze'de Filistinlilerin katledildiği günlerde, özellikle çocukların ve kadınların çektiği acıları tüm dünyanın görmesini ve uluslararası toplumun bu katliamlara artık seyirci kalmamasını umuyoruz. Bu vesileyle İsrail'e sevkiyat yapan denizcilik firmalarının AKP'li siyasetçilerle ve aileleriyle ilişkilerini açıklayan Gazeteci Metin Cihan'ın "tweet"lerinin mahkeme kararıyla sansürlendiğini de hatırlatmak isterim. Burada, sözde kınamalar ve sembolik eylemlerle değil ancak tutarlı ve kararlı bir duruşla Filistin'e destek olabiliriz. Sansür, tam da bu tutarlılığı zedelemektedir.

Adalet Bakanı Sayın Yılmaz Tunç bir soruya cevap vermek yerine "Konumuz Filistin." demişti. Konumuzun ne olduğunu kısaca açıklayacağım. 38 yaşında, 2 çocuk babası, gencecik bir motokurye; bir diplomat arabası çarpıyor, olay yerinde yaralı bekliyor. Yunus Emre Göçer'i öldüren kişi Somali Cumhurbaşkanının oğlu. Kaza 30 Kasımda yaşanıyor, Somali Cumhurbaşkanının oğlu 2 Aralıkta yurt dışına kaçıyor, 6 Aralıkta Yunus Emre Göçer hayatını kaybediyor; çoktan yurt dışına kaçmış olan katil için, alay eder gibi, 8 Aralık tarihinde yakalama kararı çıkartılıyor. Adli Tıp raporu çıkıyor, katilin gelip gelmeyeceği tartışılırken yeni görüntüler ortaya atılıyor. Yargılanacak olan kişi, tıpkı üç ay önce dans hocası Saliha Alemdar'a çarpan Suudi turist gibi burada değil, yurt dışında. Değerli milletvekilleri, buradan Cumhuriyet Halk Partisi adına uyarıyoruz: Türkiye Cumhuriyeti devleti bir sömürge ülkesi değildir. (CHP sıralarından alkışlar) Bu ülkenin vatandaşı, 2 çocuk babası Yunus Emre Göçer'in davası sahipsiz değildir. Gerçekleri sansürle, baskıyla, gözaltıyla, dezenformasyon yalanlarıyla susturamazsınız; bu ülkenin onurunu beş kuruşa başka devletlerin başkanlarının oğullarına satamazsınız. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Filistinlilerin acısını bu ülkenin evlatlarının acısını örtmek için kullanamazsınız.

Değerli milletvekilleri, Millî Eğitim Bakanı tam da bu kürsüden tarikat ve cemaatleri sivil toplum örgütü olarak ilan etti, onlarla protokol yapmaya devam edeceklerini söyledi. Ben, işte, o sözde sivil toplum örgütlerinden birini buradan size hatırlatacağım. Hiranur Vakfında 6 yaşında zorla evlendirilen, yıllarca istismara uğrayan bir kız çocuğu; yaşı 2012 yılında hastanede büyütülüyor, bunun üzerine takipsizlik kararı veriliyor. Bu kız çocuğu büyüyor ve yıllar sonra karşısında koskoca bir güçle, bir cemaatle mücadele etmek zorunda kalıyor. Millî Eğitim Bakanı sanki bu kız çocuğu herkesin gözü önünde yıllarca köleleştirilmemiş gibi, 15 Temmuzda bir sözde hoca efendinin cemaati tarafından tam da bu Meclis bombalanmamış gibi tarikat ve cemaatleri savunuyor. Hatırlatıyoruz: Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler, meczuplar memleketi olamaz. (CHP sıralarından alkışlar) En doğru ve en hakiki tarikat medeniyet tarikatıdır; medeniyetin emrettiğini ve talep ettiğini yapmak insan olmak için kâfidir.

Sayın milletvekilleri, bundan on yıl önce içinde bulunmaktan gurur duyduğumuz bir direniş yaşandı. Biz gençler ağacımıza, kentimize, özgürlüğümüze sahip çıkmak için sokağa çıktık; milyonlarca genç sokağa çıktı. Bu ülkede gençler öldürüldü, bu ülkede Ali İsmail Korkmaz öldürüldü, bu ülkede Ethem Sarısülük öldürüldü, bu ülkede Abdullah Cömert öldürüldü; Berkin Elvan, Medeni Yıldırım, Ahmet Atakan, Hasan Ferit Gedik öldürüldü bu ülkede. Bu kadar yıl geçti, bu gençlerin hiçbir suçunu kanıtlayamadınız; bu kadar yıl geçti, bu çocukların katillerini tek tek korudunuz. Hiçbiri gerçek anlamda yargılanmadı, bu annelerden babalardan davaları başka şehirlere kaçırdınız, yıllarca süründürdünüz bu insanları, ifadelerde ortaklaşıldı, her nasılsa hiç kimse hiçbir olayı hatırlamıyordu bu duruşmalarda, devletin başından biri ise "Emri ben verdim, ben." diye bağırıyordu. Şimdi, bu katiller yargılanmasın diye bu çocukların hatırasına süremediğiniz lekeyi Tayfun Kahraman'a, Can Atalay'a, Çiğdem Mater'e, Osman Kavala'ya, Mine Özerden'e sürmeye çalışıyorsunuz. Can Atalay, depremde on binlerce canını kaybetmiş, geriye kalanlarını, sokaklarını mahallelerini, tarihini yaşatmak için binbir çabayla zorlukları aşmaya çalışan Hatay halkının iradesiyle seçtiği Milletvekili Can Atalay tam da Ali İsmail'in, Berkin'in, Medeni'nin, Ethem'in, Ahmet'in, Hasan Ferit'in katilleri yargılanmasın diye cezaevindedir. (CHP sıralarından alkışlar) Hiç kimse önümüze getirilen devlet krizinin mahkemeler arasında basit bir yorum farkı olduğunu iddia etmesin. Anayasa'nın 153'üncü maddesi açık "Anayasa Mahkemesi kararları yasama, yürütme ve yargı organlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar."

Değerli milletvekilleri, Anayasa Mahkemesi bugün bir ihlal kararı daha verdi. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin kararı yalnızca Anayasa'yı çöpe atma, Anayasa'ya karşı bir darbe girişimi değil, aynı zamanda Türkiye Büyük Millet Meclisimize karşı bir had bildirme girişimidir. Kimin milletvekilliğinin

düşürülüp düşürülmeyeceğine karar verecek olan burasıdır. Yasalara uygun bir şekilde seçilen, milleti temsil eden milletvekilinin görevini yapmasını sağlaması gereken burasıdır. Hiç kimse Anayasa'yı, yasaları çöpe atmaya kalkamaz. Hiç kimse Türkiye Büyük Millet Meclisine had bildiremez. Hiç kimse Cumhur İttifakı'nın içindeki sorunları bir devlet krizi çıkararak örtemez. (CHP sıralarından alkışlar) Hiç kimse ifade özgürlüğünün olmadığı bir yerde, devlet organlarının denetlenmediği bir yerde "Anayasa değişikliği" adı altında bu halka sahte gündemler dayatamaz.

Sayın milletvekilleri, Hükûmet yetkilileri gerçek suçlarla mücadele etmek yerine siyasi düşüncelerin peşinde koşmaktadır. Bakanlığın asıl görevi bu suçları önlemek ve cezasızlıkla mücadele etmektir. Adalet Bakanlığı istatistiklerine göre, kasten öldürme suçunda son bir yılda yüzde 17 artış, kasten yaralama suçunda son bir yılda yüzde 11 artış, çocukların cinsel istismarında yalnızca son bir yılda yüzde 33 artış, uyuşturucu suçlarında yalnızca son bir yılda yüzde 25 artış yaşandı. Toplumumuzun yaşadığı bunalımın en gerçek ve acı tablosu budur. Adalet Bakanlığı, işini yapmak yerine kadınların haklarına göz dikmekte, Türk kadınına dünyanın birçok ülkesinden önce eşitlik hakkını tanımış olan Medeni Kanun'un değiştirilmesi için kirli amaçlar peşinde koşmaktadır.

Değerli milletvekilleri, emeğiyle geçinmeye çalışan bir vatandaşımızın can güvenliğini sağlamayan bu düzeni değiştireceğiz. Bu ülkenin gençlerinin katillerinden hesap sorulmasın diye masumları cezaevine koyan bu düzeni değiştireceğiz. Uyuşturucuyla, dolandırıcıyla, katillerle, istismarcılarla uğraşmak yerine, fikrini söyleyenle uğraşan bu düzeni değiştireceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) Gencecik Enes Karaların, 6 yaşında zorla evlendirilen kız çocuklarının hayatını karartan bu düzeni değiştireceğiz. Bu ülkenin yurttaşlarının seçtiği milletvekilini Anayasa'yı çiğneyip cezaevinde tutan bu düzeni değiştireceğiz. Bu ülkenin yüksek mahkemesini tanımayan, Türkiye Büyük Millet Meclisine had bildirmeye kalkan bu düzeni değiştireceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) Af yetkisini cezaevindeki askerler için değil, domuzbağcı Hizbullahçı teröristler için kullanan bu düzeni değiştireceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi, Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'e aittir.

Buyurun Sayın Bülbül. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

CHP GRUBU ADINA SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

Adalet Bakanlığı diye önümüze konulan bütçe, AKP'nin kendi yarattığı ve hukuk devleti kavramını çürüten Anayasa'ya bile başkaldırma cüretini gösteren bir Bakanlığın bütçesidir. O nedenle, bu ülkenin adaletiyle ilgili sadece para konuşmayı reddediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi asıl meseleye geliyorum: "Yargı krizi" dediğimizde sadece verilen kararlardan bahsetmiyoruz arkadaşlar. Kararların nasıl verildiğinden, hangi talimatlarla iddianamelerin yazıldığından ya da yazılmadığından, hâkim ve savcıların siyasi kimliklerinden, bazı Yargıtay ve Danıştay üyelerinin Anayasa ve kanunlara değil, saraya sundukları bağlılıklarından bahsediyoruz. Yargıyı bu hâle getiren, yargıyı çürüten; çetelere, mafyaya, örgütlere, tarikatlara bırakan ne yazık ki sizlersiniz. Yurttaşlar böyle bir ortamda, hukuksuz ortamda doğal olarak adaleti mahkemelerde göremediği için Anayasa Mahkemesine ve AİHM'e gidiyorlar.

Değerli arkadaşlar, yargı krizini yaratan bir yer de Yargıtay. Yargıtay Başkanı Sayın Mehmet Akarca birkaç ay önce elini yükseltti: "Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı 'ülke başsavcılığı' olarak değiştirilsin."

dedi. Bu sıfatın Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan alıp kendilerine verilmesini talep etmek büyük bir cesaret örneği, tebrik etmek gerek. Ben de el yükseltiyorum arkadaşlar, diyorum ki: Yargıtaya "ülke hâkimi" sıfatını verelim. Ne de olsa Anayasa Mahkemesi üyeleri hakkında verdikleri karar âdeta bunun için bir adım. Anayasa'ya ise bir darbe girişimi yaptıkları için artık Yargıtaya "ülke hâkimi" diyebiliriz.

Değerli arkadaşlar, bitmedi, Yargıtay Başkanı bu sıfatlarla uğraşadursun, ben size bir kuruldan bahsedeceğim. Yargıtayda bir kurul var; duymamışsınızdır, Yargıtay Yargı Etiği Danışma Kurulu, 8 Aralık 2017'de oluşturulmuş, 9 Temmuz 2018 tarihinde ise göreve başlamış. Bu Kurul ne iş yapar? Bu Kurul, Yargıtay hâkim, savcılarının davranışlarının ve muhtemel davranış modellerinin etik değerlere uygunluğu hakkında karar verir. Peki, ne iş yapmış arkadaşlar? Yargıtayın sitesine baktım, sadece 2019'da 6 inceleme yapmış ve karar vermiş. Başka, sitede hiçbir veri yok. Anlaşılan o ki Yargıtayda bulunan hâkim ve savcılar etik ilkelere sıkı sıkıya bağlı, Yargıtay 3. Ceza Dairesi gibi. Şimdi ise bu hiç çalışmayan Kurul için bir de bütçe ayırmış Adalet Bakanlığı. Diyor ki Yargıtay: "Kurulun faaliyetlerinin desteklenmesi ve tanıtılması amacıyla eğitim, araştırma, inceleme olanaklarının sağlanması ve bu konuda bütçe ayrılması gerek." Bakıyoruz 2022 Faaliyet Raporu'nda Yargı Etiği Danışma Kurulunun faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla bir eğitim programı konulmuş. Yıl sonunda bu hedefe bile ulaşılmamış arkadaşlar. Kurulun olmayan faaliyetlerinin tanıtılması amacıyla bir kere toplantı yapılmasına karar verilmiş, 2 toplantı yapılmış. Buradan anladığımız, Kurul işini yapmıyor. O zaman niçin bu Kurula ayrılan bütçeye gerek var arkadaşlar? Atın gitsin! (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Arkadaşlar, bu kadar -tırnak içinde- ciddiyetsiz çalışan bir Yargıtay var karşımızda. Bunun yanında adalete, hakka hukuka, Anayasa'ya saygı duymayan bir Yargıtay var, sarayın ayağı olmuş, hukuk sopası olmuş bir Yargıtay var. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Kendi işini yapmayan, anayasal sınırlarını aşan bir Yargıtay var. Böyle bir durumda Yargıtay bütçesini konuşmayı da zül sayıyorum arkadaşlar, zül sayıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Uzun lafın kısası, Sayın Bakan, Anayasa'yı değiştirmenin avukatlığına soyunacağınıza adalet kurumunun başında bulunmanın sorumluluklarını yerine getirin. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Sayın Bakan, çalışmayan kurulları, para çarkının dişlisi olan bir kısım hâkim savcıları, talimatla verilen kararları, suçluların ülkesine kaçmasına olanak sağlayan yargı mensuplarını kendinize görev addedebilirsiniz. Para konuşmadan önce Sayın Bakan, ülkenin adalet sistemini düzeltmek için mücadele verirsiniz ama buna cesaretiniz varsa. O da yok. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, Führer'in hukuk danışmanı Hans Frank, Führer'e bir mektup göndermiş. Mektubunda "Sayın Führer'im hiç endişe etmeyin, savcı ve hâkimlere şöyle dedim: 'Karar verirken, anayasaya, hukuka, kanuna ve yönetmeliklere takılmayın. Führer benim yerimde olsaydı diye düşünün ve kararı öyle verin.'" demiş. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Devamla) – Değerli arkadaşlar, aynen şimdi yaşadığımız gibi; takılmayın, kararı düşünün, ona göre verin. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi İstanbul Milletvekili Turan Taşkın Özer'e ait.

Buyurun Sayın Özer. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, adalet bir bütçe meselesi değildir. Konuya bununla giriş yapmış olalım. Parayla pulla adalet var edilemeyeceği gibi adaletin sorunları da parayla pulla mümkün değil çözülemez. Dolayısıyla gerçek soruna odaklanmak lazım. Bakın, bugün adaletin ne terazisi kalmış, ne kılıcı kalmış ve artık hepimizin gördüğü gibi gözleri de bağlı değil. Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 142 ülke arasında 117'nci sıradayız ve maalesef, yarıştığımız ülkeler Angola, Nijer, Guatemala. Üzülerek bunu belirtmek zorundayım. Bir an için şunu düşünelim: Bu Hukukun Üstünlüğü Endeksi yurt dışı kaynaktır, güvenmediğimizi düşünelim. O hâlde, Adalet Bakanlığının kendi sitesinde, "web" sitesinde yer alan ve kendi tarafından referans gösterilen Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu'nun raporuna bakalım. Raporda hukuka güvenin kalmadığı, Türkiye'deki yapısal düzenlemelerin savcı ve hâkimlerin bağımsızlığına zarar verdiği, bu düzenlemelerin eskiye oranla daha sıkıntılı bir durum yarattığı açıkça anlatılmaktadır ki Sayın Bakan bu rapor -görüyorum ki dinlemiyorsunuz- Bakanlığınızın sitesinde yer alan rapordur. Bugün vatandaşlarımızın büyük çoğunluğu maalesef ülkede bağımsız ve tarafsız yargıya olan inancını kaybetmiş durumda ki yargıya olan güveni kıran bir Adalet Bakanlığı ve bir Adalet Bakanı gerçeği var. Bakanlığınız döneminde Anayasa Mahkemesi kararlarına uyulmaması ve Anayasa hükümlerinin yok sayılması da yine sizlere nasip olmuştur.

Değerli milletvekilleri, ceza adalet sistemi rayından çıkarılarak siyasileri ve muhalif düşünen herkesi tasfiye aracına dönüşmüştür. Ne yazık ki yargı siyasi hesaplaşmaların oyuncağı durumuna düşürülmüştür. (CHP sıralarından alkışlar) Gelin görün ki yargı muhalif düşünen herkesi tasfiye ederken kendisinin içinde bulunduğu duruma ise kesinlikle ama kesinlikle ses etmiyor. Yargıdaki rüşvet çarklarını anlatır iddialar çarşaf çarşaf basında yer almakta. Bakanlığınız ve başkanı olduğunuz Hâkimler Savcılar Kurulu ise ne yapıyor? Maalesef, bilen yok. Sayın Bakan buradan size soruyorum: Hakkında, rüşvet aldığı iddiaları bulunan Hâkim Sidar Demiroğlu Hâkimler Savcılar Kurulu tarafından soruşturma sonlandırılana kadar görevinden uzaklaştırılırken aynı mektupta adı rüşvet iddialarına karışan İstanbul Anadolu Adalet Komisyonu Başkanı Hâkim Bekir Altun neden hâlâ görevinin başındadır? (CHP sıralarından alkışlar) Yoksa herkes hukuk önünde eşit, Bekir Altun hukuk önünde daha mı eşittir; bunu bizlere, burada bulunan milletvekillerine ve halkımıza açıklamak durumundasınız. Bakınız, 2010 Anayasa referandumuyla Hâkimler Savcılar Kurulunun yapısını değiştirdiniz ve işlevini değiştirdiniz. Sonra ne oldu? Sonra işler kontrolden çıktı, ülkede hain bir darbe girişimi, bir terör saldırısı gerçekleşti; bedelini hep birlikte, milletçe ödedik. Yine, 2017 referandumuyla siyasi referanslarla oluşan gruplara ve yapılara yargının kontrolünü verdiniz. Yargıyı bağımsız ve tarafsız hâle getirmeyip ne idiği belirsiz gruplara teslim etmenin hesabını, buradan tekrar sizlere gözlerinize bakarak hatırlatıyorum, milletçe öderiz. Bu nedenle, geçmişten ders almanız gerektiği gerçeğini bir kez daha bu kürsüden size haykırarak hatırlatmak isterim. Kuzuyu kurda teslim etmeyin. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bu memlekette adaletin Bakanlığı var, bütçesi var, partisi var ancak adalet yok. Eğer "Adalet var." diyeceksek bu düzen değişmeli. Eğer "Adalet var." diyeceksek sistem en baştan olması gerektiği gibi yeniden yapılandırılmalı. Öncelikle, Sayın Bakan, siz Hâkimler Savcılar Kurulunun başından ayrılmalısınız. Hâkimler ve savcılar Bakanlığın gölgesinden kurtulmalı. Gelin, HSK'yi Bakan ve Bakan Yardımcılarından kurtaralım. Gelin, yüksek yargıyı tarafsız ve bağımsız hâle getirelim. Gelin, o çok istediğiniz Anayasa değişikliğini yapacaksak buradan başlayalım yapmaya ama ben buradan ne kadar gelin dersem diyeyim, sizi ne kadar çağırırsam çağırayım gelemezsiniz çünkü kendi güç dengeleriniz arasındaki çekişmeler ve iktidar paylaşımınız gelmenize engel olur. Bakın, adalet sorunu ne bütçede ne Anayasa Mahkemesinde ne HSK'de ne de diğer kurumlarda. Adalet sorunu siyasallaştırdığınız, saray talimatlarına mahkûm bıraktığınız yargıda. (CHP sıralarından alkışlar) Kavganızı, iktidar mücadelenizi bu millet, bu devlet üzerinden yapmaya artık bir son verin diyorum. Önce Tayfun Kahraman'a, Sinan Ateş'e, daha nicelerine adaleti getirin. Gelin, sonra bu milletten bütçe isteyin. Tuzu kokutmayın, adaleti öldürmeyin.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'na aittir.

Buyurun Sayın Tanrıkulu. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

CHP GRUBU ADINA MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi ben de saygıyla selamlıyorum.

Tabii, çok konuşuldu da ben şunu ifade etmek istiyorum: Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Türkiye'yi vatandaşlar bakımından ikiye böldünüz, öncelikle Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarları döneminde, haklarını kullanma hakkına sahip olan vatandaşlar ve haklarını kullanma hakkına sahip olmayan vatandaşlar. Haklarını kullanma hakkına sahip olmayan vatandaşlara düşman ceza hukuku uyguladınız, bunun birçok örneği var ve tamamen hukuktan uzaklaştınız, yargıdan uzaklaştınız. Türkiye sizin zamanınızda en şiddetli bir biçimde düşman ceza hukuku uygulamalarıyla karşı karşıya kaldı. Ben geçmişim itibarıyla 90'lı yıllar ile bu yılları insan hakları ihlalleri bakımından karşılaştırma imkânına sahibim. 80'li, 90'lı yıllarda da ağır insan hakları ihlalleri vardı, şu anda da var ama bugün ile o günü karşılaştırabileceğimiz altı mekanizma var Sayın Bakan. Bir tanesi yargı, ikincisi medya, üçüncüsü sivil toplum ve dördüncüsü Türkiye Büyük Millet Meclisi, beşincisi akademi, üniversite ortamı, altıncısı uluslararası kurumlar, mekanizmalar ve bunların ürettikleri pratikler. Bu altı mekanizmaya baktığımızda 90'lı yıllar ile şimdiyi karşılaştırdığımızda çok açık bir biçimde bu mekanizmaların içini çürüttünüz. Mesela sivil toplumun tümünü baskı altına aldınız ve sivil toplumun insan hakları ihlalleri alanında çalışmasını engellediniz. Yargı bağımsız değil, tarafsız değil, doğrudan doğruya sizin iktidarınızın bir cezalandırma aracına hâline dönüştü. 1990'lı yıllarda -bir kez daha buradan ifade ediyorum- kapısını çalacağımız başsavcılar vardı, hâkimler vardı, gittiğimiz zaman bizi dinlerlerdi ama şimdi güvenlikten geçilemeyen adliye ortamları yarattınız.

Üçüncüsü, medya. Bakın, o günleri çok iyi hatırlıyorum. Cizre'de bir binbaşı köylülere dışkı yedirmişti, onu merkez medya manşet yapmıştı. Ama şimdi, bir ölüm olayını bile haber yapamayan bir medya ortamı var ve baskı ortamı var. Neden? Çünkü medya baskı altında. Onu da söylersek eğer, siz iktidara geldiğiniz zaman Sınır Tanımayan Gazeteciler örgütüne göre, basın özgürlüğü alanında 99'uncu sıradaydık ama şimdi, bu alanda 165'inci sıradayız.

Dördüncüsü, Türkiye Büyük Millet Meclisi. Ben, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun Başkan Vekiliyim, Türkiye Büyük Millet Meclisi hem bu ortam içerisinde Genel Kurulda hem de İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu vasıtasıyla insan hakları ihlalleriyle ilgili olarak bir denetim yapamıyor maalesef. Hatırlayın Sema Pişkinsüt'ü, Başkandı; karakollardan işkence aleti topluyordu, hatırlayın bir. Ama bugün, defakto olarak bir yere gidemeyen İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyeleri var.

Beşincisi, akademi ortamı. Akademi ortamında bilimsel makaleler yazılırdı ve insan hakları savunucularına yol gösterirdi; insan hakları ihlalleri orada tartışılırdı, konuşulurdu. Ama şimdi, akademiyi yok ettiniz; akademide, insan hakları ihlalleriyle ilgili olarak Hükûmeti eleştiren bir tez, yüksek lisans tezi, doktora tezi ve makale yazmak mümkün değil.

Uluslararası mekanizmalar… Gerçekten o dönemlerde uluslararası kurumların raporlarından utanan siyasetçiler vardı, utanan. "Adımız, hükûmetimizin adı, partimizin adı, siyasetçi olarak da bizim adımız -bakan olarak- bu raporlara geçmesin." diyen siyaset kurumu vardı. Ama şimdi ne yapıyorsunuz? Diyorsunuz ki: "Elimizin tersiyle iteriz, bunlar taraflıdır, dikkate almayız."

Bakın, bu altı mekanizmayla karşılaştırırsak bugün itibarıyla insan hakları ortamı bakımından 90'lı yılların pratiğinden çok daha geri bir durumdayız. Evet, şimdi, köyler yakılmıyor, evet, belki faili

meçhul cinayetler azaldı ama benim yayınladığım rapora göre, insan hakları kurumlarından aldığım bilgilere göre bu sene itibarıyla 3 binden fazla yaşam hakkı ihlali var; iş cinayetleri, kadın cinayetleri, cezaevlerinde ölümler; 3 binden fazla ölüm var ve bunlardan 31'i çocuk. İşkence; "sıfır tolerans" dediniz, sonsuz tolerans var. Geçen yıl itibarıyla 2.541 işkence vakası saptanmış sokakta, cezaevinde, gözaltında, toplantı ve gösteri yürüyüşleri sırasında; bunların 26'sı çocuk. Bakın, en ağır iki alanı saydım; yaşam hakkı ve işkence yasağı. Toplantı ve gösteri yürüyüşü öyle, ifade özgürlüğü öyle. Mesela, Cumartesi Anneleri; beş yıl yasakladınız, niye yasakladınız? Beş yıl sonra serbest bıraktınız. Tamamen keyfî, tamamen keyfî. Dolayısıyla böyle bir ortam var; Anayasa Mahkemesi kararlarına, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uyulmayan bir ortam var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) – Son olarak, mesela, dün bin tane karar tebliğ edildi, bin karar, byLock'la ilgili. Yüksel Yalçınkaya kararı var, ne yapacaksınız mesela, planınız nedir? Ben buradan hem Yüksel Yalçınkaya kararıyla ilgili olarak hem dün size tebliğ edilen bin byLock dosyasıyla ilgili olarak hangi uygulamayı yapacaksınız, bunu duymak isterim milletvekili olarak.

Teşekkür ederim, saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi İstanbul Milletvekili Namık Tan'a aittir.

Buyurun Sayın Tan. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

CHP GRUBU ADINA NAMIK TAN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biliyorsunuz, seçimden sonra yeni bir ekonomi yönetimi kadrosu kurulmasıyla rasyonaliteye dönüşten sıkça söz edilir oldu. İktidar, bu durumu her ne kadar faziletli bir döngüye girmek olarak adlandırıyorsa da aslında kabul edilmiş oluyor ki daha önce yapılanlar irrasyonel yani akla aykırıydı. Ekonomide olduğu gibi dış politikada da irrasyonel tutum ve davranışların bedeli ağır olur. Oysa diplomasi mümkünü makulde aramak, makul çözümleri bulmaktır; bunu yaparken de ulusal çıkarları en tavizsiz biçimde önde tutmak esastır. Dış politika, her inandığımızı doğru varsaydığımız, ergenlik hülyalarımızı yahut ideolojik saplantılarımızı deneme yanılma yoluyla gerçekleştirmeye çalıştığımız bir alan değildir. Dış politikanın ayakları her zaman yere sağlam basmalı; tutarlı, öngörülü, öngörülebilir, sağduyulu olmalı; serüvencilikten kaçınılmalıdır. Her konuda en sert tepkiyi ilk veren olarak tribünlerden alkış almayı yeğleyen, sesi yüksek çıkınca daha ikna edici olduğunu sanan, cumhuriyetin dış işlerini partili Cumhurbaşkanının kişisel ilişkilerine ve ihtiraslarına kurban eden diplomasi makul olmaz, sonuç da alamaz. (CHP sıralarından alkışlar)

Sözlerimi teorik bulduysanız, gelin, yakın geçmişteki pratiğe bakalım. Partili Cumhurbaşkanının aldığı geniş virajda dün "Kaşıkçı cinayetinin faili" dediğimiz Suudi Arabistan'la, 15 Temmuzun sponsoru olmakla suçladığımız Birleşik Arap Emirlikleri'yle, "one minute" diye meydan okuduğumuz İsrail'le, "katil" diye yaftaladığımız Esat'ın Suriye'siyle, "darbeci" dediğimiz Sisi'nin Mısır'ıyla, kendi icadımız mavi vatana hasım Yunanistan'la, "aklından zoru olmakla" itham ettiğimiz Macron'un Fransa'sıyla, Osmanlı'nın yıkıldığı günlerden bu yana Orta Doğu'daki her melanetin arkasında olduğunu iddia ettiğimiz İngiltere'yle, neredeyse her konuda kafa kafaya gelmeyi marifet saydığımız ABD'yle işte bugün uzlaşı arar olduk. Bu noktada, Cumhur İttifakı temsilcisi milletvekillerine sormak istiyorum: "Realizm" veya "pragmatizm" diye pazarladığınız düpedüz oportünizm olmasın sakın. (CHP sıralarından alkışlar)

Bu çerçevede, üç güncel örnek vereceğim: Yürütmenin başı Erdoğan Atina'yı geçtiğimiz haftalarda ziyaret etti ve muhatabı Başbakan Miçotakis'le görüştü. Miçotakis'i daha önce de İstanbul'da Vahdettin Köşkü'nde ağırlamış, ikili konuları araya ABD'yi ve AB'yi karıştırmadan görüşmek için ikna etmeye çalışmıştı. Ardından, Miçotakis Washington'a gidip Kongreye hitap edince Erdoğan "'Miçotakis' diye biri benim için artık yok." demişti fakat dün yok olan Miçotakis bugün yeniden var oldu. Erdoğan Atina'ya gitmeden önce Kathimerini gazetesine verdiği söyleşide Yunanistan'la ilişkileri yersiz germekten başka bir işe yaramayan "Bir gece ansızın gelebiliriz." ifadesinden geri adım attı. Bu cümleyi Yunanistan'a değil terör örgütlerine yönelik kullandığını iddia etti. Orada imzaladığı Atina Bildirgesi de mavi vatan anlatısının raf ömrünün dolduğunun sessiz tescili oldu.

Yokken var olan ikinci muhatap da İsrail Başbakanı Netanyahu'ydu. 7 Ekim saldırısı olmasa o hafta Enerji Bakanı Tel Aviv'de olacak, ardından Erdoğan İsrail'i ziyaret edecekti. Şimdi, Netanyahu yeniden yok oldu. Üstelik Türkiye'deki iktidar, eli akide şekeri kavanozunun içindeki çocuk gibi yakalandı çünkü İsrail ordusunun termal içliğine kadar tüm ihtiyaçlarının ülkemizden gittiği; İsrail'in demirinin, çeliğinin, çimentosunun ana tedarikçisinin Türkiye olduğu ayan beyan ortaya çıktı. Ama Dışişleri Bakanı Fidan'a sorarsanız, güya, İsrail'le ilişkiler Filistin davasına zarar vermiyor. Ticaret Bakanı Bolat'a sorarsanız, ihracat İsrail'e değil Filistin'e. Bu vesileyle, bu ikiyüzlülüğünüzü Meclis kürsüsünde dile getirirken son nefesini veren değerli milletvekili arkadaşımız Hasan Bitmez'i rahmetle anıyorum.

Üçüncü örneği de Karadeniz'den verelim. Yetmiş beş yıldır NATO üyesi olduğumuzu, dış politika yapmanın ise kendi işi olmadığını unutan Deniz Kuvvetleri Komutanı çıktı "NATO'yu Karadeniz'de istemiyoruz." buyurdu. Birkaç hafta sonra, bu defa Millî Savunma Bakanlığı, Hava Kuvvetlerinin 4 F-16 savaş uçağını 71 personelle birlikte NATO görevi kapsamında Romanya'ya konuşlandırdığını gururla paylaştı. Anlaşılan, parçası olduğumuz ve millî savunmamızın da omurgası olan NATO'yu Karadeniz'de havada istiyor ama denizde istemiyoruz.

Değerli milletvekilleri, "Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu!" dedirtecek bu gayriciddi tutumları tek tek saymaya kalksam değil on dakika saatler yetmez. Nitekim İsveç'in NATO üyeliği de böyle bir konudur, AB'yle varılan sığınmacı anlaşması da böyle bir konudur. ABD'den F-16 alımı ve modernizasyonu müzakereleri tıkanınca Eurofighter savaş uçağı için Almanya'ya gitmek ve dosyanın kapağını açmadan dönmek de böyle bir konudur. Hele Almanya'dan dönüşte "Seçenek mi yok?" diye sorup "Çok." diye kendi sorusuna kendi yanıt vererek ve orada Pakistan-Çin ortak yapımı JF-17 olası alımını medyaya sızdırarak yeni bir S-400 faciasını çağrıştırmak akıl alır gibi değildir. Keza, kendi Millî Muharip Uçak Projemiz için motoru İngiltere'yle ortaklaşa üretmek üzere uzlaşı ararken -eğer duyumlarımız doğruysa- bu ülkeden çağ dışı kalmış fırkateynleri ve küçük modüler nükleer reaktörleri paket hâlinde görüşmek de yanlıştır. Öte yandan, AİHM kararlarını -başta Demirtaş ve Kavala davaları olmak üzere- uygulamaktan ısrarla kaçınmak kurucularından olduğumuz Avrupa Konseyinin giderek dışına itilmemize yol açmıştır. Bu arada, geçtiğimiz hafta sonu AB her ikisinin de toprakları kısmen Rusya işgalindeki Ukrayna ve Moldova'yla katılma müzakerelerini başlatma kararı verirken Gürcistan'a da adaylık statüsü tanıdı. Ne acıdır ki 1999'dan bu yana AB adayı olan ülkemizden ise söz eden yok, bilakis AB ve Avrupa Konseyinde Türkiye'ye muhtemel yaptırımlar konuşuluyor; bunu da marttaki yerel seçim sonrasına öteleditler, belli ki seçimler ertesinde demokratikleşme olabileceği ümidini taşıyorlar.

Geçtiğimiz günlerde AB Komisyonu Dışişleri Yüksek Temsilcisi Borrell'in Türkiye raporu paylaşıldı. Raporu Dışişleri Bakanlığımız sessiz sedasız geçiştirmeye çalışırken Hazine Bakanlığı alkışladı. Bu rapor üyelik müzakerelerine katkı sağlamasa bile şimdilik en azından iyi komşuluk için iyi kötü bir yol haritası ortaya koymakta. Gelin, gecikmeden bu yolu tutun ve hukuk devletine geri dönüşün hiç değilse bir işaretini verin. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bir diğer konu ise Gazze. İsrail'in verdiği orantısız askerî yanıt, iki ayı aşan bir süredir devam eden bir soykırıma evrildi. Bunu açıkça ifade ediyor, Gazze halkının canına kasteden ve onları yurtsuz bırakmayı amaçlayan her girişimi en sert biçimde kınıyoruz. Filistin sorununa askerî yöntemlerle çözüm bulunamayacağı belli, Hamas'ın Gazze'deki bunca yıkım ve kıyımın ardından hiç değilse bir marka olarak varlığını sürdüreceği de belli. Bu noktada sormak lazım: Bugüne dek Hamas'ın siyasal çözüme herhangi bir katkısı olmuş mu? 2007'de Gazze'de yönetime zorla el koyup Filistin Kurtuluş Örgütü üyelerini bile işkenceyle binaların çatısından atarak öldüren bir örgütten söz ediyoruz. Üstelik eğer hassasiyetiniz Müslüman Kardeşler'den ziyade bütün Müslümanlara yönelikse neden Gazze'nin onlarca misli sivil Müslüman'ın canice katledildiği Yemen'e, korkunç bir iç savaşı yaşayan Sudan'a aynı hassasiyetle yaklaşmıyorsunuz?

Değerli milletvekilleri, dış politikanın çıkış noktası, önce "Biz kimiz ve nerede duruyoruz?" diye sorarak uzun uzun aynaya bakmak ve kendi sorduğumuz soruya en doğru ve kapsamlı yanıtı vermek olmalıdır. Laik Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasının temel dayanağı, kurucumuz Büyük Atatürk'ün "Yurtta barış, dünyada barış." ilkesidir. Ümmet liderliği ya da cihan hâkimiyeti söylemleri, içinde yaşadığı dünyanın gerçeklerini tanımayan bir anlayışın boş ve sakıncalı hülyalarıdır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Son söz olarak, geçtiğimiz günlerde Türkiye Büyük Millet Meclisine alınan personelin noter huzurunda kurayla belirlenmesinin şeffaflık bakımından önemli olduğunu, bu çerçevede Meclis Başkanlık Divanına teşekkür etiğimizi vurgulamak isterim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına son söz, İstanbul Milletvekili Kadri Enis Berberoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Berberoğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Avrupa Birliği Başkanlığı bütçesi üzerine grubum adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, Avrupa Birliği hikâyesi, kimilerine göre yılan hikâyesi, kimilerine göre yalan hikâyesi; bence ikincisi daha doğru çünkü aslında daha AKP iktidarı AB'den gün almadan altı ay kadar önce, AB'yle bizim bu işi yürütemeyeceğimiz belli olmuştu. Nedense bazı olaylar, bazı gelişmeler tarihin çöplüğüne, arşivine atılır ve unutulur. Bugün, üzerine bu kadar hamaset yapılan Kıbrıs -hatırlar mısınız bilmiyorum- yirmi yıl kadar önce masadaydı, Kıbrıs'ın geneli ve özelinde KKTC'nin geleceği Bürgenstock'ta pazarlık meselesiydi. O tarihteki Başbakan, bu tarihteki Cumhurbaşkanı Bürgenstock'ta şuna karar verdi: Kofi Annan'ın hazırladığı plan uyarınca Türk kesimi KKTC ve Kıbrıs Rum kesimi aynı çatı altında AB'ye girecekti ve bu konuda da adanın iki tarafında da referandum yapılacaktı, hatırladınız mı biraz? Nisan 2004'ten bahsediyorum. Merhum Rauf Denktaş bu plana şiddetle karşı çıktı fakat Türkiye şöyle bir baskı kurdu, dedi ki: "Eğer biz bu fırsatı da kaçırırsak Rumlar, Kıbrıs Rum kesimi AB'ye tek başına girecek." Peki, sonuçta ne oldu? Referandumda Ankara'nın istediği oldu, KKTC üçte 2 çoğunlukla Kofi Annan'ın planını yani birlikte AB üyeliğini onayladı, buna karşılık Rumlar dörtte 3'le reddetti. Netice ne oldu? Kıbrıs Rum kesimi "Kıbrıs Cumhuriyeti" adı altında tek başına adayı temsilen AB üyesi oldu, Türkler ortada kaldı.

Şimdi bunu niye anlattım? Peki, bu yalan hikâyesi, yılan hikâyesi -her neyse- niye "mış" gibi devam etti? Çünkü güzel para vardı, tamamen duygusal(!) Bakın, o tarihte Türkiye'de 2001 krizi yüzünden bütün şirketler neredeyse batmıştı, hepimiz hatırlarız bunu. Başka? Türkiye'ye kuruş gelmiyordu.

Türkiye'nin cari açığı patlamış gidiyordu. Hemen her ekonomik sistemde cari açık kapatmanın en makul yolu doğrudan yatırımdır. Peki, Avrupa Birliği ve Türkiye karşılıklı "mış" gibi yaparak ne kazandılar? Çok fazla rakama girmek istemiyorum, sadece şu kadarını söyleyeyim yeter: 1993 ila 2004 yılları arasında Türkiye'ye giren yabancı doğrudan yatırımın miktarı 15 milyar dolar -şöyle notlarıma bir bakayım izninizle- sadece 2006 yılında 21,2 milyar dolar yani cari açık kadar. Peki, böyle "mış" gibi gitmenin perde arkası neydi? Hemen onu da söyleyeyim çok kısa olarak: 2001 travmasını yaşayan dünya ve özelinde 16 ila 20 milyon civarında Müslüman'ın yaşadığı Avrupa Birliği laik, demokrat ve Müslüman bir ülke arıyordu örnek olarak, onu da Türkiye olarak seçtiler. Elhamdülillah, Müslümanlıkta hiçbir eksiğimiz olmadı, olmasın da ama demokrasi ve laiklik açığı büyüyünce Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkiler de tavsadı. O kadar tavsadı, o kadar tavsadı ki bugün 6 milyar dolar gayrimenkul girişi olmasa toplam 1 milyarlık doğrudan yabancı girişiyle yetinmek zorunda kalacaktı geçen yıl bu ülke. Gayrimenkul dediğimde de artık bunları ekonomi sütunlarında veya ekonomi haberlerinde göremezsiniz, İçişleri Bakanlığının ceraim raporlarında görüyorsunuz. Mafya babalarının Türkiye'ye gelip parayla vatandaşlığı satın alıp ondan sonra işlediği suçların dökümüdür bu 6,3 milyar dolar; büyük ölçüde tabii, tamamını kastetmiyorum. Ne yapılmalı? Çok basit; beceremediniz, yapamadınız, Kemalistlere bırakın; yedi düvelle önce çarpışıp sonra masada eğilmeden bükülmeden, diz çökmeden pazarlık yapabilen kadrolara bırakın. Bu ülkeyi muasır medeniyete taşımamıza izin verin.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz talepleri karşılanmıştır.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.59

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.18

BAŞKAN: Başkan Vekili Gülizar BİÇER KARACA

KÂTİP ÜYELER: Kurtcan ÇELEBİ (Ankara), Elvan IŞIK GEZMİŞ (Giresun)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 42'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şahsı adına lehte olmak üzere söz talebi İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'a ait.

Buyurun Sayın Aksakal, süreniz beş dakika.

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu hakkında Demokratik Sol Parti olarak görüşlerimizi paylaşmak üzere söz almış bulunuyorum. Aziz milletimizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bütçe gerekçesinde başlangıç niyeti ve amacı olarak finansal istikrarı güçlendirmek, yüksek katma değerli üretimi teşvik etmek, iş ve yatırım ortamını iyileştirmek, afetlerle etkin mücadele etmek, mali disiplini korumak belirtilmiş ise de sonuçta, karşımızda 2 trilyon 652 milyar lira bütçe açığı durmaktadır. Dikkat edilirse, devletin çeşitli ihtiyaçları için kendisinin doğrudan harcamayıp kurumlara aktardığı kalemlerden oluşan cari transferler bütçede en büyük gider kalemini oluşturuyor. 2024 yılında cari transferler için ayrılan 4 trilyon 267 milyar lira ödenek içindeki en önemli kalem ise sosyal güvenlik sistemine yapılacak transferlerdir; bu amaçla ayrılan bütçe harcamalarının yaklaşık yüzde 13,5'i sosyal güvenlik sistemine akıyor. Bu denli büyük bir kaynak ayrılmasına rağmen, sayıları 16 milyonu aşan emeklilerin büyük kısmı hâlen yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Bu durum ülkemizde sosyal güvenlik sistemimizin ne denli bir reforma ihtiyacı olduğunun da çok açık göstergesidir.

Öte yandan, 2024 bütçesinde deprem harcamaları için 1 trilyon 28 milyar lira kaynak ayrılmış durumda. Bu tutarın bütçe giderleri içindeki payı yüzde 12 olarak hesaplanmıştır, umarız bu rakam yaşadığımız 6 Şubat büyük deprem felaketinin yol açtığı yaraların sarılmasına yardımcı olur. Ülkemizin bir deprem ülkesi olduğu gerçeğinden hareketle benzer yıkımlarla karşı karşıya kalmamak için gerekli tüm çabanın gösterilmesi devletin başlıca görevlerinden biri olmak zorundadır.

Değerli milletvekilleri, 2024 yılı bütçesi için öngörülen bütçe açığı, AK PARTİ iktidarları dönemindeki en yüksek bütçe açığı olarak karşımıza çıkmaktadır ancak öngörülen bu açık enflasyonun düşürülerek finansal istikrarın sağlanması hedefine yönelik bir bütçe hazırlandığı iddialarıyla ne yazık ki çelişki içindedir. Bu nedenle korkarız ki 2024 bütçesi öngörülenden daha büyük açıklarla kapanacak ve enflasyonla mücadele kesintiye uğrayabilecektir.

Ülkemizde son yıllarda yaşanan yüksek enflasyonun en çok zarar verdiği kesim sabit ve dar gelirli vatandaşlarımızdır. İşçi, köylü, emekli, memur bunlardan müteşekkil ve vatandaşlarımıza insanca yaşayabilecekleri bir gelir ortamı sağlamak devletimizin temel görevidir. Denk bir bütçe hazırlanması yönünde gelişecek çalışmaları destekleyeceğimizi de özellikle belirtmek isterim.

Bütçenin enflasyonla mücadelede etkin bir rol oynayabilmesi için açıkları en aza indirecek politikaların güdülmesi zorunluluk taşımaktadır. Bu hedefe ulaşmak için öncelikle harcamalarda azami tasarruf ilkesine uyulurken kamu gelirlerinin etkin ve verimli biçimde toplanması gerekir.

Son yıllarda rutin hâle getirilen vergi afları vergi mükelleflerinde sürekli bir af beklentisi yaratmakta, bu da vergiye uyumu olumsuz yönde etkileyerek vergi tahakkuk ve tahsilatını düşürmektedir. Bizce, vergi afları diğer adli aflar gibi Meclisimizin nitelikli çoğunluğuyla yürürlüğe giren yasalardan olmalı ve olağanüstü bir zorunluluk olmadıkça gündeme getirilmemelidir.

Üretimin artırılması için coğrafi yapımıza en uygun model olarak da tarımsal kalkınmanın öncelenmesi büyük önem arz etmektedir. Üzerinde ısrarla durduğumuz bir konu vardır ki o da mevcut Büyükşehir Yasası'nın tarımsal kalkınmamızın önündeki en büyük engel olarak durmasıdır. Büyükşehir Yasası ivedilikle değiştirilmeli, tarım arazilerinin büyük çoğunluğunu içine alan bu statüden vazgeçilerek köylerin yeniden köylülere geri verilmesi sağlanmalıdır. Büyükşehirlerin çeperlerinde kentsel tarım yapılmasına dair strateji tamamen bir hayaldir dolayısıyla bu öngörü fanteziden öte anlam ifade etmez.

Değerli milletvekilleri, Gelir İdaremiz, otomasyon sürecinde büyük başarılara imza atmış kurumlarımızdan biridir. Bu sürecin nitelikli personel, vergiye uyum konusuna odaklanmış bir idari yapı, adil ve uygulanabilir bir vergi sistemiyle desteklenmesi şarttır. Gelir İdaremizin vergi toplama kapasitesinin iyileştirilmesiyle ilgili tüm çabaların da destekçisi olacağız.

Maliye politikalarının başarıya ulaşmasındaki en büyük unsurlardan biri politikaların eş güdüm ve uyum içerisinde yürütülmesidir. Bilindiği üzere, maliye politikalarının gelirler, bütçe ve kamu finansmanı olmak üzere 3 temel ayağı vardır. Bugünkü sistemde ise maliye politikalarının uygulanması açısından gerekli eş güdüm ve uyum ortamının var olduğunu söylemek mümkün değildir. Biz maliye politikalarının başarı şansının artması açısından bu 3 kurumun aynı yapı altında toplanmasının daha doğru olduğunu düşünüyoruz.

Son olarak, merkezî yönetim bütçesinden en yüksek payın yüzde 14,6 oranıyla eğitim harcamalarına ayrılmış olması memnuniyet vericidir ancak yeterli değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (Devamla) – Atatürk'ün hedef olarak bize gösterdiği muasır medeniyetler seviyesine ulaşabilmenin öncelikli koşulunun eğitimli bir toplum yaratmaktan geçeceğine olan inancımızı bir kez daha belirterek 2024 bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi, yürütme adına söz taleplerini karşılayacağım.

Yürütme adına ilk söz talebi Adalet Bakanı Sayın Yılmaz Tunç'a aittir.

Buyurun Sayın Tunç. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; Adalet Bakanlığımızın 2024 yılı bütçesi ve 2022 yılı kesin hesabının görüşmeleri münasebetiyle huzurlarınızdayım. Bu vesileyle Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. Öncelikle görüş, düşünce ve eleştirilerini ifade eden çok değerli milletvekillerimizin hepsine ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Bu eleştirilerden, bu görüş ve düşüncelerden istifade edeceğimizi belirtmek istiyorum.

2024 yılı bütçemiz cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılının ilk bütçesi. Nice güçlüklerle kurulan ve bugünlere gelen cumhuriyetimizin ilk asrını geride bıraktık. Özellikle son yirmi bir yılda tüm zorluklara, vesayetçi anlayışın direnişine, demokrasi dışı müdahalelere rağmen, ülkemizin kalkınması, yüksek standartlı demokrasiye kavuşması için büyük mesafeler aldık. Bu kalkınma ve gelişme hamlesinin kesintisiz süreceğine ve cumhuriyetimizin 2'nci asrının Türkiye Yüzyılı olacağına yürekten inanıyorum. Bu vesileyle, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere, istiklal mücadelemizin kahramanlarını ve ülkemiz için emeği geçen herkesi şükranla, minnetle yâd ediyorum.

Ecdadımızın emanetine sahip çıkarak çocuklarımıza daha güçlü bir Türkiye bırakmanın gayretiyle bu yüzyılın adaletin yüzyılı olması için hiç durmadan çalışacağımızı ifade ediyorum.

Değerli milletvekilleri, adaletin ve insan haklarının küresel düzeyde ayaklar altına alındığı bir süreçten geçiyoruz. İsrail 7 Ekimden bu yana işgal ettiği Filistin topraklarında insanlık suçu işlemeye devam ediyor. Yarısından fazlası çocuk ve kadınlardan oluşan 20 bini aşkın masum sivil katledilirken maalesef uluslararası kuruluşların, uluslararası sözleşmelerin, uluslararası sistemin etkisiz kaldığını üzülerek görüyoruz. Türkiye olarak, bugüne kadar olduğu gibi, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, Filistinli kardeşlerimizin hakkını, hukukunu her platformda savunmanın gayreti içerisinde olacağız. Bu insanlık dışı saldırılarda hayatını kaybeden Filistinli kardeşlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, İsrailli saldırganları bir kez daha lanetliyorum. Günü geldiğinde, o savaş suçu işleyenlerin insanlık önünde -bir gün- hesap vereceğine de yürekten inanıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; demokratik hukuk devletinin tahkimi, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının sağlanması, temel hak ve özgürlüklerin genişletilmesi adına hükûmetlerimiz döneminde tarihî adımlar attık. Sadece temel kanunlarımızı yenilemekle kalmadık, darbe anayasasının vesayetçi ruhunu azaltan önemli reformları milletimizin desteğiyle gerçekleştirdik. Millî Güvenlik Kurulunu, Yüksek Askerî Şûrayı, Hâkimler ve Savcılar Kurulunu ve Anayasa Mahkemesini yeniden yapılandırarak demokratik hukuk devleti ilkesine uyarladık. Askerî mahkemeleri kaldırdık, Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi, Devlet Güvenlik Mahkemeleri, Özel Yetkili Mahkemelerin hepsine son verdik. Sivillerin dahi askerî mahkemelerde yargılandığı günleri yaşadı bu ülke. Ülkede yargı birliğini sağladık. Anayasa'mızda sıkıyönetim ilanına izin veren hükmü kaldırdık. Darbecilerin yargılanamayacağına yönelik hükmü bu Meclis kaldırdı ve milletimizin onayıyla darbecilerin yargı önüne çıkarılmasını sağladık.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçerek halkın yürütmeyi doğrudan belirlemesi imkânını sağladık, cumhuriyetimizi ve demokrasimizi güçlendirdik. Hak arama yollarını anayasal güvenceye kavuşturduk. Bu kapsamda çok sayıda reformu Anayasa'mızda yapılan değişikliklerle hayata geçirdik. Kamu Denetçiliğinin kurulması, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkı, bilgi edinme hakkı, kişisel verilerin korunması hakkı, sendikal haklar, memura toplu sözleşme hakkı, kadınlara, çocuklara, engelli ve yaşlılara, şehit aileleri ve gazilerimize pozitif ayrımcılık düzenlemelerini anayasal güvenceye kavuşturduk.

Anayasa'mızda "hukuk devleti" ilkesini tahkim eden, temel hak ve özgürlük alanını genişleten çok önemli düzenlemeler yapmış olmamıza rağmen, Anayasa'nın vesayetçi ruhunu azaltmış olmamıza rağmen yine de yeni bir Anayasa'ya ihtiyacımız var çünkü 177 maddeden oluşan Anayasa'mızda bugüne kadar madde sayısından fazla, 184 değişiklik gerçekleştirildi. Tabii, bu değişikliklerin Anayasa'mızdaki yeknesaklığı bozduğu hepimizin, herkesin fikri. Darbe döneminde hazırlanmış olması, özgür bir tartışma ortamının olmaması, sadece darbeciler tarafından yazdırılmış olması bile yeni ve demokratik bir anayasa ihtiyacını ortaya koyuyor. O nedenle yeni dönemde kuşatıcı, temel hak ve özgürlükleri öne alan, toplumun her kesiminin görüşlerini ihtiva eden ve büyük bir mutabakatla kabul edilecek yeni ve demokratik bir anayasa yapmak milletimize olan borcumuzdur. İnşallah 28'inci dönem Parlamentosunun milletimize olan bu borcu büyük bir uzlaşmayla gerçekleştireceğine inanıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; milletimizin ihtiyaçlarına cevap verecek, güvenilir ve erişilebilir adalet sisteminin tesisi için yargı alanında reform irademiz planlı ve kesintisiz bir şekilde sürmektedir. Bu kapsamda 2009'da açıklanan 2015 ve 2019'da da güncellenen Yargı Reformu Stratejisi Belgeleri ve 2014'te açıklanan 2021'de de güncellenen İnsan Hakları Eylem Planları çerçevesinde

belirlediğimiz hedefler doğrultusunda çok sayıda yargı paketini Türkiye Büyük Millet Meclisinde yasalaştırdık ve çok sayıda da idari düzenlemeyi ve uygulamayı hayata geçirdik. O dönemlerde birlikte çalıştığımız yüzlerce maddelerden oluşan yargı paketlerini hep beraber burada yasalaştırmıştık, önemli yeniliklere hep birlikte imza atmıştık. Şimdi 2024 ve 2028 yıllarını kapsayacak olan Türkiye Yüzyılı'nın ilk belgeleri olarak tarihe geçecek olan İnsan Hakları Eylem Planı'mız ve Yargı Reformu Stratejisi Belgemizin de… Şu anda görüşleri almaya devam ediyoruz; bütün çevrelerin, barolarımızın, yüksek yargımızın, istinafımızın, ilk derecelerimizin ve vatandaşlarımızdan, sivil toplum kuruluşlarından aldığımız görüşler doğrultusunda yeni Yargı Reformu Stratejisi Belgesi'ni ve İnsan Hakları Eylem Planı'nı da önümüzdeki aylar içerisinde açıklayarak oradaki hedefler doğrultusunda yine hızlı bir şekilde çalışmaya devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, yargı reformu kapsamında önem verdiğimiz konuların başında ceza adalet sistemi gelmektedir. Bir suç ihbarı neticesinde soruşturma açılması için yeterli delil yoksa soruşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi imkânı mevzuatımızda yoktu. Masumiyet karinesi ve lekelenmeme hakkının gereği olarak soruşturmaya yer olmadığına dair karar verilebilme imkânını getirerek hiç kimsenin haksız, temelsiz ve yersiz suçlamalara muhatap olmamasını sağladık. Bu çerçevede, 2017'den itibaren 966 bin SYOK kararı verilmiştir. Yani bu ne demektir? 1 milyon insanın masumiyet karinesi bakımından lekelenmeme hakkı korunmuştur yoksa eğer bu hüküm olmasaydı, bu 1 milyon kişi hakkında soruşturma açılmak durumunda kalacaktı ve bu kişilerin lekelenmeme hakkı korunmamış olacaktı.

Güvenlik ve özgürlük hakkı bakımından bir diğer iyileştirme de Ceza Muhakemesi Kanunu'muzda koruma tedbirleridir. Tutuklamanın yol açacağı bazı sakıncaları önlemek amacıyla, tutuklama yerine adli kontrol müessesesini de sistemimize dâhil ettik. Yine, haksız tutuklamalara yol açmamak için Ceza Muhakemesi Kanunu'muzda katalog suçlar bakımından da somut delil kriterini getirdik ve kuvvetli suç şüphesini gösteren somut delillerin aranması gerektiğine yönelik önemli bir düzenlemeyi de hayata geçirdik. Ayrıca, sürekli eleştiri konusu olan uzun tutukluluk süreleriyle ilgili olarak hem soruşturma aşamasında hem kovuşturma aşamasında hem de yargılama aşamasında uzun tutukluluk sürelerini önleme bakımından azami tutukluluk sürelerini düzenledik. 2002 yılında cezaevlerinde bulunanların yüzde 41'i tutuklu iken bu oranın bugün itibarıyla yüzde 15,79'a düşmüş olması özgürlük ve güvenlik hakkı bakımından önemlidir. Ayrıca, sırf ifade almaya yönelik yakalama kararlarında vatandaşlarımıza bir seferliğine mahsus taahhütle serbest kalma imkânı getirerek bu konudaki oluşan mağduriyetleri de önlemiş olduk. Yine, aynı amaçla, vatandaşlarımızın seyahat etmek üzereyken karşılaştıkları adli problemi hızlı bir şekilde gidermek amacıyla İstanbul Havalimanı'nda da yedi gün yirmi dört saat hizmet veren bir adliyeyi hizmete açtık. Koşullu salıverme sürelerinden denetimli serbestlik ve iyi hâl değerlendirmelerine varıncaya kadar, ceza adaletine uygun düzenlemeleri hayata geçirdik.

Değerli milletvekillerimiz, eleştiri ve haber sınırını aşmayan düşünce açıklamalarının suç oluşturmayacağına yönelik düzenlemeleri, hem Türk Ceza Kanunu'muzda hem Terörle Mücadele Kanunu'muzda hem Basın Kanunu'muzda bu düzenlemeleri gerçekleştirerek ifade özgürlüğünün tahkimine yönelik önemli bir aşama kaydettik. Özellikle bu suçlar bakımından istinafta kesinleşme noktasında bir hüküm vardı, temyiz yolunu açarak bu konudaki özgürlük alanını da hak arama yolunu da genişletmiş olduk. Şunu buradan ifade etmek istiyorum, konuşmacıların bir kısmı ifade etti: Gazetecilik ve sosyal medyada "tweet" attığı gerekçesiyle tutuklananlar olduğunu ve yargılananlar olduğunu söylediler; şu anda gazetecilik faaliyeti nedeniyle cezaevlerimizde bulunan kimse yok.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sayın Bakan, Dicle Müftüoğlu cezaevinde hâlâ.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Tabii, atılan "tweet"lerin içeriğine baktığımız zaman, eğer o "tweet"lerde gerçek hayatta suç teşkil eden bir husus, sosyal medyada da tekrarlandığında ya da aynı suç sosyal medyada ya da "tweet" yoluyla işlendiğinde elbette ki bir cezayla, yaptırımla karşılaşması mümkün.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Dicle Müftüoğlu gazeteci değil mi Sayın Bakan? Dicle Müftüoğlu cezaevinde hâlâ.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Teröristleri kastetmiyor, teröristleri kastetmiyor; normal vatandaşı kastediyor.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Kasten yaralama, eziyet, tehdit, kasten öldürme suçlarının kadına yönelik işlenmesi hâlini ağırlaştırıcı sebep olarak düzenledik.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Abdurrahman Gök daha yeni tahliye edildi.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Kasten yaralama suçunun kadına yönelik işlenmesi durumunu tutuklama sebebi saydık. Israrlı takip yıllarca tartışıldı suç sayılsın diye, ısrarlı takibin Ceza Kanunu'muzda bir suç tipi olarak düzenlenmesini sağladık.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sedat Yılmaz yeni tahliye oldu Sayın Bakan. Bunlar nerede? Bunlar gazeteci değil mi?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Şunu tekrar ifade edelim: Kadına yönelik şiddetin önlenmesindeki kararlı mücadelemizden hiçbir zaman taviz vermeyeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Siz insanlığa karşı işlenen suçlarda bile yaptırım uygulamadınız.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Hatibi duyamıyoruz Başkanım.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Uyuşturucu suçlarına, cinsel saldırı suçlarına, çocuk istismarı suçlarına verilecek cezaları artırdık, o dönemde ben de burada hem Adalet Komisyonu Başkanı olarak sizlerle beraber, birlikte bunları gerçekleştirdik ve lehe infaz düzenlemelerinden, bu suçlar bakımından yararlandırılmamasını sağladık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Böyle alkışlayın (!)

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri…

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Başkan, anca geldiler, yetiştiler, alkışlıyorlar, artık bağışlayın.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Sayın Bakan açıklamalarını yaptıktan sonra devam edin, size de söz verebilirim. Lütfen, hatibin insicamını bozmayalım.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin kapsamının genişletilmesinin toplumsal uzlaşmaya hizmet edeceğine ve yargının iş yükünü azaltacağına inanıyoruz. Bu kapsamda ceza hukuku alanında basit usul, seri muhakeme, uzlaştırma gibi cezada alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerini devreye aldık, kapsamını da süreç içerisinde genişlettik. Bugüne kadar 32.500 uzlaştırmacımız 1,5 milyonu aşan dosyada uzlaşma sağlamıştır. Diğer yandan, 2003 yılından itibaren uygulamaya başladığımız -öncelikle ihtiyari ara buluculuk olarak, sonrasında, 2018'den itibaren de ticari davalarda, tüketici davalarında ve en son kira davalarında, iş davalarında zorunlu ara buluculuk dava şartı olarak devam ettiğimiz- ara buluculuk sisteminde de uygulama başarılı bir şekilde devam ediyor. Bu sistemin dostane ve barışçıl bir yöntem olduğunu ve toplumsal barışa da hizmet ettiğini görmek mümkün. On yıllık uygulamada 5 milyondan fazla dosya ara buluculuk önüne geldi ve bunun 3,5 milyona yakını anlaşmayla sonuçlandı. Davanın iki tarafı olduğunu düşündüğümüzde 3,5 milyon dosya demek 7 milyon vatandaşımız demek. Demek ki 7 milyon vatandaşımız mahkeme huzuruna çıkmadan karşılıklı olarak uyuşmazlıklarını

barışarak çözmüş oldular, bunun da çok önemli olduğunu ifade ediyorum. Aynı zamanda şu hesabı da yaptığımızda, bir mahkeme yılda 600 dosyaya baksa on yılda 3,5 milyon dosya, 500 mahkemenin iş yükü demek, bunun aynı zamanda -alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin- yargının da iş yükünü azalttığını görüyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üzerinde durduğumuz önemli hususlardan biri de çocuk adalet sistemidir. Gerek suça sürüklenen çocuklar -aslında suça sürüklenen çocuklar demek bile doğru değil bence, "suça sürüklendiği iddia edilen çocuklar" demek daha doğru- gerekse de suç mağduru çocuklar bakımından çocuklarımızın yargısal süreçlerde örselenmemeleri, üstün yararlarının gözetilmesi konusunda son derece hassasız. Bu kapsamda çocuklarımızın yetişkinlerle aynı ortamda yargılanmasının önüne geçmek için 81 vilayetimizde toplam 170 adli görüşme odasını hizmete aldık. Yine, mağdur çocuklar bakımından, onların örselenmemesi için de 67 çocuk izlem merkezimiz ülke genelinde hizmet veriyor ve bunları da yaygınlaştırmaya yönelik çalışmalarımız var. Diğer yandan, çocuk adalet merkezlerini oluşturmaktayız. İlkini Erzurum'da gerçekleştirdik -buradan Erzurum Büyükşehir Belediye Başkanımıza da teşekkür ediyorum- şimdi, Gaziantep'te başlıyoruz, önümüzdeki süreçte de çocuk adalet merkezlerini, inşallah, ülke geneline yaygınlaştıracağız. Çocukların kolluk güçleriyle anne veya babadan koparıldığı çirkin görüntülere son verdik. Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin kararların icrasını icra dairelerinden aldık, Adalet Bakanlığı Mağdur Hizmetleri ve Adli Destek Müdürlüklerine verdik. 792 çocuk görüşme merkezinde sosyologlar, psikologlar, sosyal çalışmacılar vasıtasıyla, rehber öğretmenler vasıtasıyla çocuk teslimleri gerçekleşiyor ve Adalet Bakanlığı olarak bunlar ücretsiz gerçekleştiriliyor.

Değerli milletvekillerimiz, kanunlarımızda gerçekleştirdiğimiz yeniliklerin yetmeyeceğini elbette ki biliyoruz, önemli olan iyi uygulamadır. Kötü uygulayıcının elinde en iyi kanun bile en kötü kanun hâline gelebilir. İşte bunu önlemek için de önemli adımlar attık, atmaya da devam ediyoruz. Bu çerçevede en önemli konulardan biri hukuk eğitimi. Hukuk fakültesine girişte başarı sıralamasını 190 binden 125 bine yükselttik. Hukuk fakültelerimizdeki eğitim kalitesinin artırılması, müfredatın yeni ihtiyaçlara uyarlanması gibi birçok konuda YÖK'le istişare hâlinde çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Önümüzdeki yıldan itibaren Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı uygulamasını başlatıyoruz. Bundan böyle avukatlık stajına başlayabilmek için, hâkim-savcı yardımcılığı sınavına girebilmek için öncelikle hukuk fakültesi mezunlarının bir ön elemeden geçmesi, hukuk mesleklerine giriş sınavını kazanması gerekecek. Bunun, hukuk mesleklerindeki kaliteyi de artıracağına inanıyoruz.

Yine, uygulamasına başlayacağımız bir diğer önemli husus, hâkim ve savcı yardımcılığı kurumudur. Bundan böyle iki yıl süren hâkim ve savcı adaylığı yerine, üç yıl sürecek olan hâkim ve savcı yardımcılığı müessesesini getiriyoruz. Bunlar, önceki dönemde, önceki Adalet Bakanımızın döneminde burada yargı paketlerinde yasalaşan ve 2024 yılı itibarıyla uygulamaya girecek olan hususlardı ve 2024 itibarıyla uygulamaya başlıyoruz. Artık, hâkim, savcı yardımcılığı üç yıl sürecek; bir yıl Adalet Akademisinde -eğitim ve ara sınavlar da olacak- iki yıl da tecrübeli hâkim ve savcılarımızın yanında, usta-çırak ilişkisi içerisinde bu kardeşlerimiz yetişecekler ve daha güçlü bir şekilde, daha donanımlı bir şekilde kürsüye çıkmış olacaklar. 23-24 Aralıkta yani önümüzdeki hafta sonunda ilk hâkim, savcı yardımcılığı sınavını gerçekleştiriyoruz. Sınava girecek olan tüm kardeşlerimize ben başarılar diliyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Diğer yandan, yüzde 45'i beş yılın altında, yüzde 70'i de on yılın altında kıdeme sahip genç bir kadromuz yargı teşkilatımız. Dolayısıyla, Adalet Akademimizin daha çok çalışması, daha yoğun çalışması, hizmet içi eğitimlere daha çok önem vermesi noktasındaki çalışmalarımızı da sürdürüyoruz. Böylece, hem mesleğe hazırlanırken hem mesleğe kabul edildikten sonraki aşamada da hâkim ve

savcılarımızın güçlendirilmesini önemsiyoruz. Ayrıca, bu eğitimlerin terfilerinde de esas alınacağına yönelik düzenlemeyi önceki dönemde yapmıştık ve bu düzenleme sayesinde de bu eğitimlere katılmanın mecburi olduğunu ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yargının üç sacayağından biri de savunmadır. Serbest savunmayı temsil eden, yargının kurucu unsurlarından olan avukatlarımızın güçlendirilmesi de yargı alanındaki politikamızın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bu amaçla birçok yenilik ve düzenlemeyi hayata geçirdik. Avukatlık hizmetlerinde KDV oranlarının düşürülmesi, genç avukatlarımızın ilk beş yıl baro aidatından muaf tutulması…

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Genç avukatlar intihar ediyor, Sayın Bakan; intihar ediyorlar, intihar!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - …tecrübeli avukatlarımızın yeşil pasaport imkânından yararlanmaları, avukatlarımızın görev suçlarında istinafta kesinleşmesi yerine temyiz yolunun açılmış olması, adli yardım ödeneği için yargı harçlarından ayrılan payın yüzde 2'den 3'e çıkarılarak yüzde 50 oranında artış sağlanmış olması, 2023 ve 2024 yılı avukatlık asgari ücret tarifesini hazırlarken de yine avukatlarımızın, barolarımızın taleplerinin karşılanmış olması… Avukatlık kanunu taslağının hazırlığını da gerçekleştiriyoruz, Bilim Kurulumuz çalışıyor ve görüşleri de alacağız, avukatlarımızın görüşlerini alacağız ve inşallah, o taslağı sizlerin takdirlerine sunarak yeni bir avukatlık kanununun da yürürlüğe girmesini hep beraber sağlamış oluruz.

Ceza infaz sistemimizin amacı yalnızca suçluyu cezalandırmak değildir değerli milletvekilleri; suçluları yeniden topluma kazandırmak ve toplumu suçtan korumaktır. Bu anlayışımızın bir parçası olarak standartlara uymayan 392 ceza infaz kurumunu kapattık.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – İmralı'yı ne zaman kapatacaksınız, hangi standartlara uyuyor?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) - Bugün itibarıyla 405 cezaevinde 288.959 tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır. Personel sayımızı da 25 binden 77 bine yükselterek insan kaynaklarımızı 3 kat artırdık. Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara yönelik psikososyal destek programlarına ağırlık veriyoruz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – İşkenceyi önleyin önce cezaevlerinde.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Bugün itibarıyla cezaevlerinde 8.858 ortaokul, 40.649 lise, 7.994 üniversite, 218 yüksek lisans ve doktor olmak üzere 60 bine yakın hükümlü ve tutuklu eğitim görmektedir; cezaevlerimiz aynı zamanda birer okul vazifesi görmekte ve...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sayın Bakan, bu insanlar neden bu kadar cezaevinde? Cezaevindeki kişi sayısı neden bu kadar fazla?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – ...ÖSYM'nin de Millî Eğitim Bakanlığının da sınav merkezleri olarak faaliyet göstermektedirler. Aynı zamanda, işyurtlarımızda tekstilden mobilyaya ve gıdadan diğer alanlara varıncaya kadar âdeta fabrikalar vardır.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – 300 bin insan cezaevinde, 300 bin insan!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Hükümlü ve tutuklularımız orada hem ülke ekonomisine hem kendi ekonomilerine hem de aldıkları sertifikalarla tahliye olduklarında topluma kazandırılmış olmaktadırlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, cumhuriyet savcılıklarımızda, ilk derece istinaf ve temyizde toplam 11 milyon 472 bin 298 derdest dosya bulunmaktadır. 2022 yılında yargı teşkilatımız ilk derece istinaf ve

temyiz olmak üzere toplam 12 milyon 147 bin dosyada karar vermişlerdir. Nüfusun artması, ekonomik, ticari ilişkilerin çeşitlenmesi, iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve yeni suç tiplerinin ortaya çıkmasına bağlı olarak iş yükündeki artışı karşılayacak şekilde yargı teşkilatının kapasitesini güçlendirmeye devam ediyoruz.

Hâkim ve savcı sayısını yirmi bir yılda 9 binden 24 bine yükselttik. Adli yargıda 3.581 olan mahkeme sayısını 7.118'e, idari yargıda 146 olan mahkeme sayısını 221'e, ihtisas mahkemelerinin sayısını da 986'dan 1.615'e yükselttik. İstinaf kanun yolunu yargı sistemimize kazandırdık. Şu anda 15 faal, 18 bölge adliye mahkememiz ve idari yargıda da 9 bölge idare mahkemesi hizmet sunmaktadır. Tüm bu çalışmalarımız makul sürede yargılanma hakkının da daha etkin korunması amacıyladır. Bu konuda gerçekleştirdiğimiz önemli çalışmalardan biri de yargıda hedef süre uygulamalarıdır. Adil yargılanma hakkıyla doğrudan ilişkili olan hedef süre uygulamasının istinaf uygulamasında da faaliyete geçmesine yönelik çalışmalarımız var. Bu süreçte uygulamanın etkinliğini arttırmak üzere hedef sürelere uyumu hâkim ve savcılar için terfiye esas kriterler hâline getirdik.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023'e Mektuplar Projesi vardı, biliyorsunuz, yaklaşık yirmi bir, yirmi iki yıl önce. Yirmi iki yıl önce bir sulh ceza hâkimimizin "Dönemin Adalet Bakanına…" diye yazdığı bir mektup -bu mektuplar artık açılmaya başlandı- ve Anadolu'nun bir ilçesinden geliyor bu mektup. O dönemin Bakanı Hikmet Sami Türk, ama bize yazıyor, "Dönemin Adalet Bakanına…" diyor. İsterseniz, bu mektubu sizlerle bir paylaşmak istiyorum. Yirmi bir yıl önce hâkimimiz, görev yapan hâkimimiz o ilçede neler söylemiş, bize ne yazmış; bunu görmekte fayda var: "Dönemin Adalet Bakanına, 18 Nisan 2002 Perşembe… Sayın Bakan, bu mektup elinize geçtiğinde ben hayatta olur muyum, Allah bilir; hayatta olsam bile meslekte olur muyum, Allah bilir…" Merakınızı gidereyim, hayatta şu anda, o ilk derecedeki hâkimimiz şu anda istinaf mahkemesi üyesi olarak görevine devam ediyor. "…Burası ilk görev yerim, fırını öğlene kadar ekmek çıkarır, öğleden sonra ekmek yok, günlük gazetesi yok. Belediyenin 2'nci katındaki adliye binasından bu mektubu yazıyorum. Odalarımız sobalı, odamda telefon yok; savcılığın, kalemin, seçim hâkiminin var. Adliye lojmanım yok, Jandarmanın lojmanında kalıyorum. 706 milyon lira maaş alıyorum..." Dolara çevirdik, 450 dolar yapıyor değerli arkadaşlar. "… Seçim müdürlüğünde bilgisayar var, adliyenin yok. Memleket şu anda ekonomik kriz içerisinde. 2023'te memleketin hâli inşallah iyi olur. Ben şu anki hâlime şükrediyorum. Yeni gelecek nesilden ümitvarım. Hayatta isem bana ulaşırsanız sevinirim..." Ulaştık, sevindi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) "… Sizinle tanışmak isterim. Şu anki Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk. Bilginize. Saygılarımla." diyor ve bu mektuptan sonra acaba ne kadar mesafe katettik, bunu da inkâr etmemek lazım.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Adalet kayboldu!

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Hayata Dönüş'ün hesabını versin!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Çünkü yaşayanlar biliyor o sobalı adliyelerde. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Hayata Dönüş'ü de biliyoruz, Hayata Dönüş'ü de biliyoruz; onu da hatırlatsaydın ona!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – O karbon kâğıtlarının, fotokopi kâğıtlarının avukatlardan istendiği, o, merdiven altlarındaki duruşmaların yapıldığı dönemleri bizim meslektaşlarımız çok iyi hatırlıyor, çok.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ekonomik kriz var, adalet yo!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Artık bina var ama adalet yok!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Adalet hizmetlerinin fiziki ve teknik altyapı kapasitesini artırdık. Yirmi bir yıl önce sadece 78 müstakil adalet sarayı vardı, bu sayıyı 366'ya yükselttik. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Adalet yok!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Hâlen yatırım programında 70 adalet binamız… 2024 Yılı Yatırım Programı'na deprem bölgemiz başta olmak üzere 145 adalet hizmet binamız -yine, adalet personeli konutları da önemli- 896'sı deprem bölgesinde olmak üzere çok sayıda adalet konutunu da teklif ettik. Ceza infaz kurumlarıyla ilgili de çalışmalarımız devam ediyor.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Soba vardı ama adalet de… Şu anda yok!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Bu arada Ankara Adalet Sarayımızın da ihalesini gerçekleştirdik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ankara'mıza, başkentimize yakışır adalet sarayı 622 bin metrekare kapalı alana sahip.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Saraya benziyor, saraya; ak saraya benziyor!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yaparsa AK PARTİ yapar, siz de slogan atarsınız!

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) – İhaleyi kim aldı Sayan Bakan?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Mevcut Adalet Sarayına ne oldu, mevcuda ne oldu? O mevcudu yıkacak başka bir ülke var mı bu dünyada?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Buna benzer, ülkemizin çok değişik yerlerinde önemli yatırımlarımız var. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – O mevcut Adalet Sarayının yerine ne yapacaksınız, onu söyle sen bana! Hangi rant çabasıyla mevcut Adalet Sarayını yıkmaya çalışıyorsunuz?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Türkiye'nin en büyük adalet sarayı Ankara'da yapılacak.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Mevcut Adalet Sarayının sorunu ne, bir söylesen bana!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Niye rahatsız oluyorsunuz? Ankara'ya yapılacak olan bu yatırımdan rahatsız olmamanız gerekir, Ankaralılar sevinir.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Yerine ne yapacaksınız?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Onlar her şeyden rahatsız, her şeyden rahatsız onlar! Zorunuza mı gitti!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Mevcut Adalet Sarayının yerine ne yapacaksınız, neyini yıkıyorsunuz o güzel binanın?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Burada 6-7 yerde, ayrı binalarda hizmet vermekten kurtulacak.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Neyini yıkıyorsunuz? Dünyada o binayı yıkacak bir tane ülke var mı? Bir de bunu övünerek anlatıyorsunuz, yazık ya!

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Sadece saray var, içinde adalet yok! Adaletsiz saray orası, adaletsiz!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Yargı kurumlarımızı teknolojik altyapıyla donattık ve gerek icrada gerek cezaevlerimizde gerek adliyelerimizde teknolojinin tüm imkânlarını… (AK PARTİ sıralarından alkışlar) SEGBİS, UYAP sistemi, elektronik duruşma yapıyoruz artık, yani çağın gereklerine uygun, teknolojinin tüm imkânlarını yargımızın hizmetine sunuyoruz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Bakanım, süre bitmeden İmralı cezaevi sorularına da cevap verin! Süre bitmeden cevap istiyoruz sizden!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Bilirkişilik kurumumuzla ilgili uygulama sorunlarını gidermenin gayreti içerisindeyiz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Can Atalay'ı, Kavala'yı, Selahattin Demirtaş'ı, Figen Yüksekdağ'ı bırakacak mısınız? Can Atalay'la ilgili mahkeme karar verdi.

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Sus be!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Yine, Adli Tıp Kurumumuz sadece 25 ilde hizmet verirken bugün 81 ilimizde ve 56 ilçemizde hizmet veriyor.

Noterlerin sayısını yirmi bir yılda 1.231'den 2.345'e çıkardık. Taşınmaz satış sözleşmesi, araç alım satımı, mirasçılık belgesi gibi birçok işlemin de noterler tarafından yapılabilmesi imkânını sağladık. Hafta sonu nöbetçi noterlik uygulaması ve yurt dışındaki konsolosluklardan belgenin anında noterlerimizden alınabilmesi gibi çok önemli kolaylıkları vatandaşlarımıza sağladık.

Değerli milletvekilleri, görüşmeler esnasında yargıya yönelik bazı eleştiriler oldu. Biraz önce söyledim: 12 milyon kararı 2022 yılında hâkim ve savcılarımız vermiş ama burada gündeme getirdiğiniz bir iki dosya, bir iki karar yani bir iki… Evet, yargının hatalı kararları da olabilir…

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Yargılamada olmaz, yargının hatası olmaz!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – …ama bu hatalı kararların, yine yargı mekanizması içerisinde, istinafıyla, temyiziyle düzeltilme imkânı vardır. O nedenle, 24 bin hâkim ve savcımızı töhmet altında bırakacak bu genellemelerden de kesinlikle kaçınmak gerekir. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

Bakınız…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Bir dakika alabilir miyim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun, son bir dakika.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Sadece tanık beyanlarıyla kaç kişi şu an cezaevlerinde Sayın Bakan?

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Kumpas davaları…

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Şimdi, değerli milletvekilleri, şunu rahatlıkla ifade edebiliriz: Türk yargısı, her zamankinden daha tarafsız ve bağımsızdır. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Hadi canım!

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Bize niye söylüyorsunuz, oraya bakarak söyleyin!

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) - Yapma Başkan ya, yapma!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Bakınız, 27 Mayıs darbesinde yargı mensupları darbecilerin yanında mı durdu, darbe mağdurlarının yanında mı durdu? (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Darbe mağdurlarını, Başbakanı, bakanları idama mahkûm eden bir yargı vardı. 12 Eylülde, Türk yargısı darbecilerin yanında mı durdu, darbe mağdurlarının yanında mı durdu? (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Oradalar, oradalar!

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Telefonla serbest bıraktırdınız, telefonla!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Nerede durdu? Darbecilerin yanında durdu. 15 Temmuzda Türk yargısı nerede durdu?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Rahip Brunson'ı mı konuşuyor? Rahip Brunson'ın selamı var!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Nerede durdu? 15 Temmuzda, Türk yargısı, milletinin yanında durdu; darbecileri yargıladı, darbe mağdurlarını yargılamadı; darbe mağdurlarının hakkını, hukukunu savundu. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Rahip Brunson'ın selamı var size.

ZEYNEP ODUNCU (Batman) – Bir Adalet Bakanı, ülkesindeki cezaevlerinin çokluğuyla övünemez! Biz böyle bir ülkeyi hak etmiyoruz! Türkiye halkları bunu hak etmiyor!

BAŞKAN – Son kez uzatıyorum Sayın Bakan, buyurun.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – İşte, böyle bir yargı sistemimizle gurur duyuyoruz, onlara kolaylıklar diliyoruz. Tabii ki içlerinde hata yapan, yanlış yapan varsa sistem açık, Hâkimler ve Savcılar Kurulu Teftiş Kurulu bunun için var ve onlarca, yüzlerce karar veriliyor.

ZEYNEP ODUNCU (Batman) – Ya, biraz çekinin ya! Gene cezaevlerinin çokluğuyla övünüyorsunuz! Nasıl bir Adalet Bakanısınız?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Talimatla karar veriliyor, talimatla! Yanlış karar yok, talimat kararı var!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Dolayısıyla, burada bu konuları gündeme getirdiğimizde özellikle yargıyla ilgili genellemelerden kaçınmak lazım.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Rahip Brunson'un selamı var size!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Şimdi, değerli arkadaşlar, buradan bir arkadaşımız Hukuka Güven Endeksi'nden bahsetti, Türkiye'nin, Güven Endeksi'nde son sıralarda olduğundan bahsetti.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – O, dış güçler, dış güçler(!) İnanmayın, inanmayın(!)

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Şimdi, değerli arkadaşlar, burada, bu Güven Endeksi'ne baktığımız zaman… Ben ülkelerin ismini vermiyorum; orada demokrasi yok ki, orada serbest seçim yok ki…

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Tabii, tabii…

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Yani siz nasıl bu ülkeleri Türkiye'nin, Türk yargısının üzerinde gösterebilirsiniz?

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) – Burada var, burada(!)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ayıp!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Dış güçler, dış güçler(!)

ZEYNEP ODUNCU (Batman) – Kayyumlarla nasıl bir adalet?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Serbest seçimlerin olduğu, demokrasinin en güçlü olduğu, yargısının tarafsız, bağımsız olduğu bir Türkiye'yi nasıl Angola'yla, Gambiya'yla bir tutabilirsiniz? (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ZEYNEP ODUNCU (Batman) – Serbest seçimlerden söz ediyorsunuz; siz oy taşıyorsunuz, siz kayyum atıyorsunuz. Nasıl bir adaletten söz ediyorsunuz?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Sayın Başkan, bir teşekkür edeyim…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; ben bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

ZEYNEP ODUNCU (Batman) – Çocuklar bile gülüyor size ya!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Tabii, daha başka sorular vardı, diğer kısmını inşallah soru-cevapta tamamlamaya çalışırız.

ZEYNEP ODUNCU (Batman) – Cevap alamadık, evet.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Burada özellikle bütçemizin rakamını sizlere ifade etmek istiyorum. 2022 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla Bakanlığımıza 33 milyar 323 milyon 460 bin lira ödenek tahsis edilmişti, 2024 yılı teklifinde ise Bakanlığımıza tahsisi öngörülen toplam bütçe miktarı 198 milyar 703 milyon 54 bin liradır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SÜMEYYE BOZ (Muş) – AKP, harikalar diyarında…

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ (Devamla) – Adalet politikalarımızın başarılı bir şekilde hayata geçirilmesi noktasında desteklerini esirgemeyen Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a şükranlarımızı arz ediyorum. Milletimizin adalet hizmetlerinden adil ve etkin bir şekilde yararlanabilmesi için gece gündüz çalışan hâkimlerimize, savcılarımıza, avukatlarımıza, adliye çalışanlarımıza buradan şükranlarımı sunuyor, başarılar diliyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; MHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) – Sayın Bakanım, binayı unuttunuz, binayı unuttunuz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Rahip Brunson teşekkür ediyor Sayın Bakan, Rahip Brunson'ın teşekkürleri var size!

BAŞKAN – Yürütme adına ikinci söz talebi Dışişleri Bakanı Sayın Hakan Fidan'a aittir.

Buyurun Sayın Fidan. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisimizi şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyetimizin 100'üncü, hariciye teşkilatımızın 500'üncü yılını idrak etmekte olduğumuz bu anlamlı dönemde Dışişleri Bakanlığımızın 2024 mali yılı bütçe teklifinin görüşülmesi vesilesiyle huzurunuzda bulunmaktan mutluluk duyuyorum. Sizlerin Bakanlığım ve dış politikamızla ilgili değerlendirmelerinizi dikkatle not ettik, çalışmalarınız için çok teşekkür ediyorum.

Türkiye Yüzyılı vizyonumuz çerçevesinde izlediğimiz bağımsız ve millî dış politikamız derinlikli ve çok boyutlu bir alandır. Takdir edersiniz ki bana ayrılan süre zarfında tüm dış politika konularını etraflıca anlatma imkânımız bulunmamakta, dolayısıyla başlıca konuları sizlerle paylaşmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, uluslararası sistemin uzun süredir belirsizlik ve istikrarsızlık içerisinde savrulduğunu görmekteyiz. Büyük güçler arasında artan jeopolitik ve jeoekonomik rekabet bu belirsizliği ve istikrarsızlığı daha da derinleştirmektedir. Avrupa-Atlantik bölgesindeki güvenlik ortamını derinden sarsan Ukrayna savaşı Avrupa Kıtası'na konvansiyonel savaşı yeniden taşımıştır. Bu

savaş devam ederken 7 Ekim sonrası Orta Doğu'da yaşanan gelişmeler hem bölgemizi hem de küresel sistemi derinden sarsmıştır. Gazze ve Ukrayna'daki savaşlara ilaveten, Suriye, Irak, Libya, Kafkaslar ve Balkanlardaki gerginlikler ülkemizin jeopolitik ve jeostratejik fay hatlarının merkezinde yer aldığını bir kez daha göstermektedir. Afrika Kıtası'ndaki darbeler, siyasi krizler, terör ve iç çatışmalar bahsettiğim tabloyu daha da karmaşık hâle getirmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde yürüttüğümüz Türkiye eksenli bağımsız dış politika ülkemizi uluslararası gündemi belirleyen kritik coğrafyalarda tesir yaratan bir aktöre dönüştürmüştür. Dışişleri Bakanlığı olarak bu sınamaları dikkate alarak stratejik hedeflerimizi dört ana alanda sınıflandırmış durumdayız: Bunlar, bölgesel barışı ve güvenliği güçlendirmek; yeni ittifaklar ve ortaklık mekanizmalarıyla dış ilişkilerimizin kurumsal zeminini genişletmek; bölgemizde ekonomik kalkınmayı ve refahı geliştirmek; küresel sistemin dönüşümünü tesir etmek. Dış ilişkilerimizi bu anlayış doğrultusunda, güvenlik, istihbarat, teknoloji, ekonomi, ticaret, enerji, ulaştırma ve kültür dâhil bütüncül şekilde yürütmekteyiz.

Değerli milletvekilleri, Gazze'de işlenen savaş suçları vicdan sahibi herkesin yüreğini dağlamaktadır. Biz, öteden beri Filistin halkının sesi olmayı şiar edindik. Bugün de Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde tüm imkânlarımızı seferber ederek bu vahşetin durdurulması için çalışmaktayız. İsrail-Filistin ihtilafı ve Gazze'deki zulüm, tüm bölgeyi ve küresel dengeleri derinden etkilemektedir. Gazze'de yüzde 70'i çocuk ve kadınlardan oluşan 20 binden fazla masum sivil kasten öldürülmüştür. Hastaneler, okullar, mabetler ve altyapı tesisleri yerle bir edilmekte, 2,5 milyona yakın insan durmadan bomba altında. Bazı Batılı ülkelerin İsrail'in katliam yapmasını ve savaş suçu işlemesini alenen desteklemeleri aynı derecede vahimdir. Esasen, Filistin meselesinin çözüme kavuşturulmasının önündeki en büyük engel, Amerika Birleşik Devletleri'nin hâlihazırda İsrail'e verdiği kayıtsız şartsız destektir. Maalesef, Amerika'nın ve bazı Batılı ülkelerin siyasal sistemleri, İsrail'in hukuk dışı tasarruflarının tümüne kör ve sağır kalma esasına göre dizayn edilmiş durumdadır. Batı'nın bu yaklaşımı ahlaki pusulanın sapmasına yol açmış, uluslararası sistemi ayakta tutan hukuki ilkeleri ve değerleri zedelemiştir. Bu şartlar altında, Türkiye'nin ahlaki değerlere bağlı, rasyonel ve etkili dış politika izlemesi her zamankinden daha kıymetli hâle gelmiş durumdadır. Gazze'deki zulüm karşısında sesimizi yükseltmemizin nedeni de budur. Her ne pahasına olursa olsun doğruya doğru, yanlışa yanlış demekten asla çekinmeyeceğiz. Filistinli kardeşlerimizin daima yanlarında olduk, önümüzdeki süreçte de yanlarında olmaya devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, 12 Ekimdeki genel görüşmede gelişmeler hakkında sizleri bilgilendirmiştim. Bilahare, yüce Meclisimizin Gazze'de sivillere yönelik saldırılar hakkında yayımladığı bildiri, milletimizin bu konudaki güçlü iradesini yansıtmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Çabalarımıza da büyük destek vermiştir; bunun için şükranlarımı arz ediyorum.

Krizin ilk gününden itibaren Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde yoğun bir diplomasi trafiği yürüttük, bölgesel ve küresel mekanizmaları harekete geçirdik. İslam İşbirliği Teşkilatı ve Arap Ligi Olağanüstü Ortak Zirvesi sonucunda kurulan Temas Grubu'ndaki meslektaşlarımla birlikte uluslararası girişimlerde bulunmayı sürdürmekteyiz. Bu çerçevede, Pekin, Moskova, Londra, Paris, Barselona, Brüksel, New York, Cenevre, Washington ve Ottawa'da yoğun temaslarda bulunduk. 15 Aralıkta ise Nordik ve Benelüks ülkeleriyle Oslo'da bir araya geldik. İslam ülkelerinin geçmişten farklı olarak aldıkları kararların takipçisi olacak ortak bir platformun ilk kez ihdas edilmiş olmasını çok değerli buluyoruz. Temas Grubu, İslam ülkelerinin ortak tavır sergileyerek birlikte diplomatik girişim yapmalarına imkân sağlamıştır. Bu sayede, kınamanın ötesine geçilmiş, Filistin meselesinde toplumlarımızın hissiyatı ve beklentisi doğrudan muhataplara aktarılmış, Batı dâhil önde gelen aktörler üzerinde baskı oluşturulmuş, uluslararası toplum tavır almaya zorlanmıştır. Nitekim 12 Aralıkta Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda

Türkiye dâhil 104 ülkenin eş sunucu olduğu acil insani ateşkese ilişkin karar tasarısı 153 oyla kabul edilmiştir. 26 Ekimdeki oylamaya kıyasla daha önce çekimser kalan 27 ülkenin tavrının Filistin lehine değişmesi diplomatik temaslarımızın etkili olduğunun bir göstergesidir. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli milletvekilleri; Türkiye, Filistin konusunda çözüm odaklı girişimlerini iki ana kulvarda yürütmektedir: Birinci kulvarda, ateşkesin sağlanması, insani yardımların ulaşması ve Filistinlilerin Gazze'den sürülmesinin engellenmesi için çaba sarf etmekteyiz. Aynı zamanda, bu vahşetin bölgede toplumsal bir patlamaya yol açma riskini de gündeme taşımaktayız. İkinci kulvarda ise kalıcı barış ve güvenliğin ancak iki devletli çözümle tesis edilebileceğini vurgulamaktayız. Sorunun sadece İsrail'in güvenliğini temel alan ve Gazze odaklı tedbirlerle çözülemeyeceğine dikkat çekmekteyiz. İsrail işgali son bulmadan sorun çözülemez. Egemen ve bağımsız Filistin devleti bir an önce kurulmalıdır. Bölge ülkelerinin de sorunu sahiplenmesi ve çözümün ortağı olması artık stratejik bir zaruret hâline gelmiştir. Türkiye olarak gündeme taşıdığımız garantörlük mekanizması tam da bunu hedeflemektedir.

Türkiye olarak bugüne kadar 2.500 ton insani yardım ulaştırdık. Ayrıca, El Ariş Limanı'na Kuveyt'le birlikte 1.107 ton yardım ilettik, 283 kanser hastası ve yaralılarını ülkemize getirdik. Gazze'de sahra hastanesi kurma çalışmalarımız da sürmektedir. Bugüne kadar toplam 1.149 kişinin Gazze'den tahliyesini gerçekleştirdik. Geride kalan vatandaşlarımızın ve aile bireylerinin tahliye işlemleri devam etmekte, güvenli şekilde ve en kısa zamanda sonuçlandırmayı hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, kuzeyimizde ise eş zamanlı olarak Ukrayna savaşı devam etmektedir. Savaşın adil ve kalıcı bir barış temelinde sonlandırılmasına dönük çabalarımız kapsamında Kırım dâhil, Ukrayna'nın toprak bütünlüğü ve egemenliğinin yeniden tesisine kuvvetli destek vermekteyiz. Savaşın bölgesel ve küresel etkilerinin sınırlandırılmasına çalışmaktayız. Küresel gıda güvenliğinin sağlanmasında ve Karadeniz'de istikrarın muhafazasında kilit rol oynayan ve 33 milyon ton tahılı dünya piyasalarına ulaştıran Karadeniz girişiminin yeniden canlandırılması yönündeki gayretlerimiz de yoğun şekilde devam etmektedir. Savaşın ortaya çıkardığı olumsuz konjonktüre rağmen Rusya ve Ukrayna'yla ikili iş birliğimizi millî çıkarlarımız ve uluslararası yükümlülüklerimiz temelinde yürütüyoruz. Kırım Tatar Türklerinin haklarının gözetilmesi ve garanti altına alınması her daim önceliğimizdir. Tarafları ülkemizde bir araya getirmek için uygun koşulları aramaya devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, Suriye'ye yönelik politikamızın ana unsurları bellidir. Suriye'nin toprak bütünlüğü ve siyasi birliğine bağlılığımız tamdır. PKK-YPG başta olmak üzere terör örgütleriyle mücadelemiz sürecektir. Suriye'den ülkemize göç akışını önlemeye ve ülkemizdeki Suriyelilerin gönüllü geri dönüşünü sağlamaya önem veriyoruz. Suriye'de iç barışın sağlanmasını teminen 2254 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı dâhil siyasi süreçleri destekliyoruz. Bu hedefler doğrultusunda hem sahada hem masada çabalarımızı sürdürmekteyiz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Birleşmiş Milletler kararına göre PYD/YPG'den Türkiye'ye yapılan tek bir saldırı örneği var mı?

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN (Devamla) – Suriye'nin kuzeyinde bir terör devleti teşkil edilmesini engellemeye yönelik mücadelemizi yürütmekteyiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) DEAŞ'la mücadele kisvesi altında PKK-YPG terör örgütünü desteklemenin stratejik bir hata olduğunu, başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere tüm muhataplarımıza vurgulamaya devam edeceğiz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Dünyaya müzakere, Kürtlere neden savaş?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – "PKK" diyor, "PKK"; size ne oluyor?

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN (Devamla) – PKK terör örgütü ve uzantılarına yönelik mücadelemizi Irak'ta da hız kesmeden sürdürüyor, gerekli gördüğümüz güvenlik önlemlerini uygulamakta tereddüt etmiyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Sivillerin katliamlarına neden olabilir.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN (Devamla) – Türkmen soydaşlarımıza desteğimizi sürdürüyoruz. Irak'taki her kesimle yakın iş birliği hâlinde Irak'ın bütünlüğü, istikrarı ve refahına yönelik çalışmalara destek veriyoruz. Irak'ın olumlu bir gündem temelinde bölgesiyle bütünleşmesini destekliyoruz. Bu kapsamda stratejik önemdeki Kalkınma Yolu Projesi'nde Irak'la birlikte çalışıyoruz. PKK'yla mücadele dâhil tüm bu hususları iki gün önce Ankara'da ağırladığımız siyasi, askerî ve güvenlik yetkililerinden oluşan üst düzey Irak heyetleriyle de etraflıca ele aldık.

Değerli milletvekilleri, Libya'da ülkenin birlik ve bütünlüğünü korumak ve ülkenin tekrar çatışmalara sürüklenmesini önlemek temel önceliğimizdir. Libya'nın doğu, batı ve güneyindeki tüm kesimlerle diyaloğumuzu geliştirmeyi sürdüreceğiz. Bingazi Başkonsolosluğumuzu yakın zamanda yeniden faaliyete geçireceğiz.

Millî davamız Kıbrıs meselesinin adadaki gerçekler temelinde adil, kalıcı ve sürdürülebilir bir çözüme kavuşturulması nihai amacımızdır. İki tarafın da egemenlik statüleri eşitlenmediği sürece taraflar arası bir müzakerenin gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tanınması ve diğer ülkelerle ilişkilerinin geliştirilmesi doğrultusunda çalışmalarımızı kararlılıkla sürdüreceğiz. Komşumuz Yunanistan'la ilişkilerimizi olumlu gündem temelinde samimi ve yapıcı bir diyalogla ilerletmeyi arzu ediyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın son ziyareti de bu anlayışımızın somut tezahürü olmuştur. Batı Trakya ve On İki Adalar'da mukim soydaşlarımızın haklarını her fırsatta savunmaya da devam ediyoruz. Parçası olduğumuz Balkanları barış, istikrar ve refahın birlikte ilerletilebileceği bir bölge olarak görüyoruz. Aramızdaki tarihî ve insani bağlar Balkanlarda bizi diğer aktörlerden ayıran temel unsurlardandır. Bu çerçevede, Balkanlardaki sarsılmaz bağlarımızı ve mevcudiyetimizi korumakta kararlıyız.

Değerli milletvekilleri, Avrupa-Atlantik coğrafyasındaki ittifak ve ikili ilişkilerimiz son yetmiş yıldır Türk dış politikasının önemli başlıklarından biridir. Türk Silahlı Kuvvetleri NATO'nun faaliyetlerine katılmaya devam etmektedir. Hâlihazırda Kosova'daki NATO Görev Gücü Komutanlığını üstlenmiş bulunmaktayız. Macaristan, Bulgaristan, Romanya ve Irak'taki NATO misyonlarında da aktif olarak yer almaktayız. İsveç'in NATO'ya katılım protokolüyle ilgili süreçte nihai kararı yüce Meclisimiz verecektir. Bazı NATO ülkelerinin son yıllarda uyguladığı politikalara baktığımızda Suriye'de PKK-YPG'ye verilen destek ve Türkiye'ye savunma sanayisinde uygulanan yaptırımlar bir çelişki oluşturmaktadır. Bu çelişkiyi her platformda dile getirmekle kalmayıp bunun jeostratejik risklerini ve NATO ülkelerinin güvenliğini zedelediğini de izah etmekteyiz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – En büyük çelişki sizin Suriye politikanız.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN (Devamla) - Avrupa Birliğiyle bütünleşme sürecimizi ilerletme konusunda kararlıyız ancak bunun için Birliğin de gerekli iradeyi sergilemesi gerekmektedir. Avrupa Birliğinin bazı üyelerinin dar çıkar hesaplarından kaynaklanan stratejik vizyon ve sağduyu eksikliğinden kurtulması elzemdir. Avrupa Birliği diğer aday ülkeler için attığı teşvik edici adımları Türkiye için maalesef atmamaktadır. Birlik ülkemizin üyelik sürecini canlandıracak somut adımlar atarsa bunun her iki taraf için de yeni fırsatlar doğuracağına inanıyorum ancak Avrupa Birliğinin Türkiye'yi ortak değil rakip olarak görmesi ve bazı NATO müttefiklerimizin güvenlik hassasiyetlerimizi dikkate almaması ve ülkemizi daha fazla kabiliyet ve alternatif stratejiler geliştirmeye yöneltmektedir. Bu bizim için bir tercih değil devletimizin ve milletimizin bekası için zorunluluk hâline gelmiştir.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Ne bekaymış?

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN (Devamla) – Değerli milletvekilleri, bölgemizde istikrar ve refah ortamını güçlendirme hedefimiz doğrultusunda Mısır ve Körfez ülkeleriyle ilişkilerimizi geliştirmeye ve derinleştirmeye özellikle gayret ediyoruz. Geldiğimiz noktada Sayın Cumhurbaşkanımız Körfez İşbirliği Konseyi Toplantısı'na onur konuğu olarak davet edilmiştir.

Öte yandan bölgesel bağlantısallığı güçlendirme çabalarımız çerçevesinde Hazar geçişli Doğu-Batı Orta Koridor'u etkili bir güzergâh yapmayı amaçlıyoruz. Azerbaycan ve Türkmenistan doğal gazını ülkemiz üzerinden Avrupa'ya taşıyacak projelerin geliştirilmesi için çalışmalarımıza devam etmekteyiz. Bulgaristan, Macaristan ve Romanya'yla imzaladığımız doğal gaz tedarik anlaşmaları da Avrupa'nın enerji arz güvenliğine katkılarımızın diğer somut örneklerindendir.

Azerbaycan ile Ermenistan arasında İkinci Karabağ Savaşı'ndan sonra beliren tarihî barış fırsatı daha da güçlenmiştir. İki ülke arasında somut güven artırıcı adımlar atılması kararından memnuniyet duyuyor, barış anlaşmasının bir an önce imzalanmasını arzu ediyoruz. Kardeş Azerbaycan'la müttefiklik seviyesine yükselttiğimiz ilişkilerimizi her alanda geliştirmekteyiz. İşgalden kurtarılan toprakların yeniden imarına ve ihyasına destek vermekteyiz. Ermenistan'la başlattığımız normalleşme sürecini Azerbaycan'la yakın eş güdüm içerisinde bölgesel gelişmeleri de dikkate alarak yürütmeye devam edeceğiz. Bazı üçüncü ülkelerin, 1915 olaylarıyla ilgili asılsız iddiaları ısıtarak tekrar gündeme getirmesi normalleşme sürecini baltalayacaktır. Bu ülkeler Ermenistan'a iyilik yapmıyorlar. Güney Kafkasya'da Azerbaycan'la birlikte öncülüğünü yaptığımız 3+3 Bölgesel İş Birliği Platformu ilk kez Dışişleri Bakanları düzeyinde Tahran'da toplanmıştır. Bir sonraki toplantıyı ise 2024 yılı içerisinde ülkemizde gerçekleştireceğiz. İran Cumhurbaşkanı Sayın Reisi, Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi 8'inci Toplantısı vesilesiyle yakın zamanda ülkemizi ziyaret edecektir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın çabalarıyla kurumsallaşan Türk Devletleri Teşkilatının küresel etkisi artmaktadır. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) Bu Teşkilatın güvenlikten ekonomiye her alanda kapsamlı bir entegrasyon modeline dönüşmesini hedefliyoruz. Ayrıca, Özbekistan, Kazakistan, Türkmenistan, Kırgızistan ve Tacikistan'la her alanda ikili ilişkilerimizi daha da ilerletiyor ve kurumsallaştırıyoruz.

Değerli milletvekilleri, dostluklarımızı ve iş birliklerimizi güçlendirme vizyonumuz yakın coğrafyamızla sınırlı değildir. Dış politikamızda özel bir yere sahip olan Afrika'daki ağırlığımız giderek pekişmektedir. Kıtayla güvenlikten sağlığa her alanda devam eden iş birliğimiz eşit ortaklık ve karşılıklı fayda temelinde sürmektedir.

Yeniden Asya Girişimi çerçevesinde Asya ülkeleriyle ilişkilerimizi kapsamlı ve çok boyutlu bir yaklaşımla geliştirmekteyiz. Pakistan, Endonezya, Malezya başta olmak üzere Güney Asya'daki kardeş ülkelerle karşılıklı dayanışma içerisinde münasebetlerimizi üst seviyeye çıkarmaya yönelik girişimlerimizi sürdürmekteyiz. Çin Halk Cumhuriyeti'yle ekonomik ilişkilerimizi derinleştirirken siyasi diyaloğumuzu artırıyoruz. Aynı zamanda, Uygur Türkü soydaşlarımızın temel hak ve özgürlüklerinin korunmasına ilişkin hassasiyetlerimizi gerek ikili düzeyde gerek uluslararası platformlarda daima vurgulamaktayız.

Latin Amerika ve Karayipler açılım politikası kapsamında yürüttüğümüz faaliyetler sonuç üretmeye başlamış; yatırım, turizm ve ticaret alanlarında önemli mesafeler katedilmiştir.

Değerli milletvekilleri, küresel sistemin dönüşümüne tesir etme stratejimiz çerçevesinde tüm dünyadaki gelişmeleri bütüncül bir bakış açısıyla takip etmekteyiz. Sayın Cumhurbaşkanımızın dediği gibi: "Daha adil bir dünya mümkündür."

SÜMEYYE BOZ (Muş) – AKP gittiğinde daha mümkün olacak.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN (Devamla) – Bu ideale ulaşmanın yolu Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ve uluslararası finans kuruluşları başta olmak üzere, çok taraflı yönetişim mimarisinin yeniden yapılandırılmasından geçmektedir. Küresel ekonomik gelişmelerin jeopolitik izdüşümleri artmaktadır. Kritik ham madde ve tedarik zincirleri yeni ulaştırma, lojistik ve enerji koridorları küresel

rekabetin vazgeçilmez parçası olmayı sürdürmektedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Biz de tüm bu projelerin içerisinde yer almakla yetinmeyip Türkiye'nin merkezinde olduğu yeni girişimleri geliştirmekteyiz.

Çevre sorunları ve iklim değişikliğinin küresel düzeydeki etkilerini bertaraf etme amaçlı sıfır atık gibi uluslararası çabalara öncülük etmekteyiz.

Yapay zekâ gibi çığır açan teknolojiler çalışma hayatından ekonomiye, bilgiye erişimden uluslararası siyasete, her alanı dönüştürmektedir ve bu dönüşümün sadece başındayız. Türkiye olarak yenilikleri yakından takip ediyor, yapılanmamızı buna göre şekillendiriyoruz.

Değerli milletvekilleri, 261 dış temsilciliğimizle dünyada en geniş dış temsil ağına sahip ilk 5 ülke arasında yer almaktayız, bu sayede yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın çıkarlarını koruyor, en üst standartlarda konsolosluk hizmetleri veriyoruz. Dış temsilciliklerimizle vatandaşlarımıza 70'e aşkın türde konsolosluk hizmeti sunmaktayız.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Konsolosluklarda kaç kişiyi vatandaşlığa geçirdiniz?

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN (Devamla) – 2023 yılı başından bu yana gerçekleştirdiğimiz konsolosluk işlemi sayısı 3 milyona ulaşmış durumdadır, son seçimler kapsamında yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın oy kullanabilmelerini teminen tüm imkânlar seferber edilmiştir. Nitekim, 2014'teki seçimlerde 530 bin vatandaşımız oy kullanırken 2023 yılında bu sayı 2 milyona yaklaşmıştır. Öte yandan, nefret söylemi, ırkçılık, yabancı ve İslam düşmanlığı tüm dünyada özellikle Avrupa ülkelerinde ürkütücü bir boyuta ulaşmıştır. Uluslararası platformlarda bu tehditlerle mücadeleye dair girişimlere öncülük etmekteyiz. Aynı zamanda, tüm soydaş ve akraba topluluklarımızın yanlarında olmayı refah ve huzurları için çalışmayı da sürdürüyoruz.

Değerli milletvekilleri, yoğun dış politika gündemimiz her açıdan güçlü bir hariciye teşkilatını elzem kılmakta.. Göreve geldiğim günden itibaren Bakanlığımızın işleyişini daha etkin kılmaya yönelik adımlar atıyoruz. Fiziki koşulların iyileştirilmesi, teknik imkânların güçlendirilmesi, personel sayısının artırılması ve mevzuatın güncellenmesi şeklinde 4 alanda Bakanlığımızı modern koşullara uygun hâle getirmeye çalışıyoruz. Dış temsilcilik sayımızdaki artış doğrultusunda diplomatik kariyer memuru alımlarına devam etmekteyiz. Bütçe imkânlarımız çerçevesinde dış temsilciliklerimizin altyapılarını güçlendirmekteyiz. Bilgi teknolojileri altyapımızla başlattığımız iyileştirme ve yenileme çalışmalarımıza 2024'te de devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, 2022 yılı kesin hesabına göre yıl sonu harcamamız 10,9 milyar olarak gerçekleştirildi. Kesin hesabımızı mali mevzuatın öngördüğü şekil ve sürelerde hazırladık, zamanında Hazine ve Maliye Bakanlığına ilettik. 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'yle de Bakanlığımıza 31,4 milyar Türk lirası ödenek tahsisi öngörülüyor. Buna ilaveten, yüklendiği görevler çerçevesinde 4,2 milyar TL Ulusal Ajans ve AB programlarına katılım olmak üzere AB Başkanlığı için toplam 4,6 milyar TL tutarında bütçe teklifiyle Türk Akreditasyon Kurumunun 266 milyon TL'lik 2024 bütçe teklifi de onayınıza sunulmuştur. Tasarruf tedbirlerine riayet edilmek suretiyle etkin kullanılan bütçemizin denetimi konusunda Sayıştay Başkanlığımızla da yakın iş birliğimiz sürmektedir.

Değerli milletvekilleri, Bakanlığımız ülkemizi her alanda daha güçlü, daha müreffeh ve dünya siyasetinde daha etkili kılmak için çalışmalarına özveriyle ve kararlılıkla devam etmekte. 2024 yılında dış ilişkilerimizi daha ileri taşıma noktasında yüce Meclisimizin değerli milletvekillerinin katkıları bizlere rehberlik edecektir. 2024 yılı bütçemizin ülkemiz menfaatlerinin yanı sıra yurt dışındaki vatandaşlarımızın hak ve çıkarlarının korunması amacıyla en verimli, etkin ve şeffaf biçimde kullanacağını belirterek hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şahsı adına aleyhte olmak üzere söz talebi İstanbul Milletvekili Zeynel Emre'ye aittir.

Buyurun Sayın Emre. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, geçen gün bir haber okudum. Diyor ki: İzmit Köprüsü inşaatı sırasında görev yapan Japon mühendis -Kishi Ryoichi adı- "catwalk" adı verilen halatın kopmasından kendisini sorumlu kıldığı için intihar ediyor. Düşünün, kimsenin tanımadığı, olayda kimsenin ölmediği, adını bile bilmediğimiz bir kişi sorumluluk duyuyor ve intihar ediyor. Bu olay, esasında bizim açımızdan Türkiye'deki ibretlik bir olay. Sizin iktidarınız döneminde hemen hemen her bakanlık içerisinde yaşanan o kadar berbat, o kadar kötü olaylar oldu ki bu kürsülere geldik, anlattık. Mesela ben düşündüm "Benim buradaki, bu kürsüdeki bir önceki konuşmam neydi?" diye. Türkiye tarihinin yargıdaki en büyük skandalı bir başsavcının itirafları. Bu adliyedeki hâkim, savcıların market işletir gibi rüşvet alıp suçluları bıraktığını delilleriyle anlatan itiraflar.

MEHMET DEMİR (Kütahya) – Hiçbir zaman iktidara gelemediniz ki…

ZEYNEL EMRE (Devamla) – Ne oldu değerli arkadaşlar? O olaydan ötürü hani, fikrî takip yapalım, bu kürsüye çıkmadan önce bir bakayım dedim, acaba ne yaptınız, burada ne yaptınız?

MEHMET DEMİR (Kütahya) – İktidar yapamadınız CHP'yi hiçbir zaman.

ZEYNEL EMRE (Devamla) – Bir haber var, Gerçek Gündem Editörü Gazeteci Furkan Karabay İstanbul Adliyesi Başsavcısının raporunu haberleştirdiği için gözaltına alınmış. Yani bu olayla ilgili basına düşen haber de bu. Devam edeyim, mesela daha geçenlerde…

MEHMET DEMİR (Kütahya) – Hayatınız muhalefette geçti!

ZEYNEL EMRE (Devamla) – Ya, bir sus kardeşim ya! Gel, konuşacağın zaman burada konuş.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen hatibin sözünü kesmeyelim.

NİLHAN AYAN (İstanbul) – Bravo Başkan, nasıl aklınıza geldi, tebrik ederim(!)

ZEYNEL EMRE (Devamla) – …Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkan Yardımcısı evine getiriyor esrarı, bir kadın daha getiriyor ve eşiyle birlikte esrarı içiyorlar, Narkotik Suçlarla Mücadelede Daire Başkan Yardımcısı. Normalde ne olması lazım? Ya, bunu atayanın silsile yoluyla bütün sorumluluğu üstlenmesi lazım "Nasıl bu insan oraya geldi?" diye.

Şimdi, dünyanın tüm cezaevlerinde istisnasız, az çok kötü muamele var mıdır? Objektif konuşalım, vardır; bazılarında çok vardır, bazılarında az vardır. Allah aşkına, bu ülkede bir televizyon dizisinde, Arka Sokaklar dizisinde bir cezaevindeki kötü muamele -ya film bu kardeşim ya, bilim kurgu filmi de olabilir- bir dizi filmde, televizyonda yayınlandı diye Adalet Bakanı açıklama yapar, kınar mı; "İdari ve cezai soruşturma başlattık." der mi? Film arkadaşlar, hiçbir hukuk devletinde, hiçbir demokratik devlette böyle bir şey olmaz.

Değerli arkadaşlar, bakın, sorun ne? Birçok sorun var, birkaç dakikada ne kadarını sığdırabiliriz, sığdıramayacağız tabii ama eğer bu ülkedeki 44 tane hukuk fakültesinin 16'sındaki dekanı hukukçu değilse… Mesela bir örnek vereyim: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Dekanı iç hastalıkları uzmanı yani bir sosyal bilimci falan da değil ha, iç hastalıkları uzmanı. Dolayısıyla bu sistemin daha başlangıcından yargının oluşumuna kadar yirmi küsur yıllık iktidarınızda -ki artık yeni bir iktidar değilsiniz, hepsinde sorumluluğunuz var- hangi alanda sorumluluk üstlendiniz? Mesela sorunları nasıl

çözüyorsunuz? Rekor düzeyde icra dosyası var; 22 milyon. Vallahi, burada gördüm işte, icra dosyaları rekor kırıyor, icra memurları Gaziantep'te kungfu öğreniyor; alacaklıları dövmeyeceklerine göre herhâlde borçluları dövecekler yani bulunan çözümler de böyle çözümler.

Değerli arkadaşlar, bakın, ülkede şiddet var, yolsuzluk var, mafya var, cinayetler var, doktora, hakeme, avukata, kadına, çocuğa saldırı var, karanlık tarikat yurtlarında istismar edilen çocuklar var, cezasızlık sistemi var, kendine terk edilmiş, çadırlarda titreyen depremzedeler var, ev sahibi ile kiracıyı birbirine düşüren bir sistem var, yapanın yanına kâr kalan sistem var ve her bütçede de istisnasız -sekiz yıldır buraya geliyorum- sivil anayasa, bitmedi bir türlü; anayasa yapacağız. Paket, yargı paketi; bilmem kaçıncı. Sekiz yıl Adalet Komisyonunda birlikte görev yaptık Sayın Bakanlarla; bilmem kaçıncı. Her Anayasa değişikliği paketinden ve her yargı paketinden sonra daha da kötüye gittik. Biz bu bütçeye onun için -şahsım adına söylüyorum- aleyhte oy vereceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Milletvekilleri, birinci turdaki konuşmalar tamamlanmıştır.

Soru-cevap işlemine geçmeden önce Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi Saadet Partisi Grubu adına Sayın İsa Mesih Şahin'e ait.

Buyurun Sayın Şahin.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, Avukat Eyyup Akıncı'nın ev hapsinin kaldırılmasına, KHK mağduriyetine, Adalet Bakanı Yılmaz Tunç ile Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yürütme adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Adalet Bakanım, güzel bir gelişmeyle başlayalım. Sabahki konuşmamda avukat bir meslektaşımıza uygulanan ölçüsüz ev hapsi tedbirine dikkat çekmiştim. Saat 14.30 itibarıyla karar kaldırılmış; bu güzel gelişmeyle konuşmama başlamak istiyorum.

Yargılamaların uzaması, bitmeyen davalar sorununa tekrar dikkat çekmek istiyorum. En basit davaların bile beş-altı yıldan önce bitmemesi "Geciken adalet, adalet değildir." ilkesinden hareketle önemli bir sorun; bu sorun çözülmek zorundadır. Yargıdaki liyakat sorunu önemli, mülakat sisteminin burada da kaldırılması büyük bir önem arz ediyor yani liyakatli bir yargı düzeninden bahsediyoruz arkadaşlar.

Çoklu baro eleştirimi tekrarlıyorum "Çoklu değil, çoğulcu baro." diyoruz. Hukuk fakültelerinin çokluğu sorunu da önemli bir sorun, buradaki nitelik sorunu gerçekten her geçen gün büyüyen bir sorun.

Torba yasa uygulamasının kaldırılması kanaatimizi tekrar paylaşıyoruz.

Yargı üzerindeki şaibeler bir an önce giderilmelidir, yargıya olan güven sorunu bir an önce aşılmalıdır. KHK mağduriyeti sorununu tekrarlıyorum, bu sorun Türkiye'de, Türkiye'nin geleceği adına, adalet adına çözülmek zorundadır. Suçlu olanın -bunun altını özellikle çiziyorum arkadaşlar- FETÖ borsasıyla kurtulduğu ama masum olan insanların, gariban vatandaşın ezildiği bir düzeni toptan reddediyoruz; bu konuyu da özellikle paylaşmak istiyorum.

Dış işleri konusunda, Sayın Bakan, teşekkür ediyoruz sunum için. Gönül isterdi ki Filistin'e somut bir şekilde daha fazla sahip çıkabilen bir Türkiye olsun. Yaşadığımız ekonomik krizin dış politikada

hareket kabiliyetimizi kısıtlaması bunda önemli bir etken diye düşünüyorum. Gazze konusunda daha fazla "one minute" çıkışına ihtiyacımız var ve bunu da tarihî rolü olarak Türkiye'den başka yapabilecek bir ülke yok; bu konuyu da özellikle vurguluyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Toparlıyorum Başkanım.

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Şahin.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Biz, Filistin konusuna tarihî rolümüzün gereği olarak, inancımızın bir gereği olarak sahip çıkmaya devam edeceğiz.

Bir konu daha son zamanlarda toplumda yayılmaya başladı. Fırat ile Nil Nehirleri arasında gözü olan, ulusal hedefleri olan bir yapının bizim için bir güvenlik meselesi olduğu, millî bir mesele olduğu gerçekliğini de unutmadan da bu mesele bizim meselemizdir diyoruz.

Son olarak, Sayın Dışişleri Bakanım, bir konuyu çok önemsiyoruz: Türkiye'yi ilgilendiren önemli konularda -özellikle tezkereler gibi, şimdi, İsveç'in NATO üyeliği konusu, bu tür konularda- siyasi partiler olarak, gruplar olarak daha fazla bilgilendirilme bekliyoruz. Bu anlamda yani daha güçlü desteklerin verilmesi de sanırım bu Mecliste anlam ifade eder diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bülbül, buyurun.

5.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Adalet Bakanının şahsında bütün yargı personeline teşekkür ettiğine; son zamanlarda bölgede yaşanan gelişmelerin uluslararası hukuku, uluslararası örgütleri tamamıyla sorgulanır hâle getirdiğine, Türkiye'nin diplomatik kabiliyetine ve Dışişleri teşkilatına çalışmalarında başarılar dilediğine; yeni bir iç tüzük ve yeni bir anayasa temenni ettiklerine ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün Genel Kurulumuzda bütçe görüşmelerinde Dışişleri Bakanlığımız, Adalet Bakanlığımız ve Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçelerini, yine, yüksek mahkemelerimizin bütçelerini görüşmüş bulunmaktayız. Birazdan bunun oylamalarınıza geçeceğiz.

Türkiye'de en önemli bakanlıklardan biri olan Adalet Bakanlığının bütçesinin tabii ki önemli görüşmelerin, önemli değerlendirmelerin ve tartışmaların olduğu bir süreç olması son derece normal fakat bizler özellikle Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin yürürlüğe girmesiyle birlikte Türkiye'nin 15 Temmuz sonrası vermiş olduğu mücadelede Adalet Bakanlığında gösterilen çabaları görmezden gelemeyiz. Özellikle yargı paketleriyle, insan hakları eylem planlarıyla ortaya konan gelişmeler, yapılan yeni düzenlemeler, idari düzenlemeler yargıda daha hızlı, daha güvenilir bir yargının, adaletin temini için son derece önemli adımlar olmuştur. Fiziksel şartların iyileştirilmesiyle alakalı, yeni adliyelerin, yeni binaların, yeni personellerin alımıyla alakalı da son derece önemli, ciddi çalışmalar yürütülmektedir. Bizler, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak bu zamana kadar yargı paketlerinde, Yargı Reformu Strateji Belgesi çerçevesinde yapılan bütün çalışmalara etkin katkı sunmaya gayret ettik ve destekledik. Bundan sonra da yapılacak bütün çalışmalarda yargının, adaletin daha etkin, daha az tartışılır hâle gelmesi noktasında elimizden gelen çabayı sarf edeceğimizi ifade etmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Bülbül.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Adalet Bakanımızın şahsında da bütün yargı dünyasına, hâkimlerimize, savcılarımıza, bütün yargı personeline, Adalet Bakanlığı personeline buradan bir defa daha teşekkür etmek istiyorum.

Dışişleri Bakanlığımızın bugünkü bütçesini de Sayın Bakanımızın da sunumunu dinlemiş olduk. Özellikle bölgemizde ve dünyada geldiğimiz noktada krizin, kaosun, kargaşanın son derece arttığı, yoğunlaştığı bir dönemi hep birlikte yaşıyoruz. Özellikle bölgemizde yaşanan gelişmeler dünyada gerçekten uluslararası hukuku, uluslararası örgütleri tamamıyla sorgulanır hâle getirmiştir. İşte tam bu aşamada, kuralın, kaidenin tamamen ortadan kalktığı bir aşamada Türkiye yıldız gibi parlamıştır; ortaya koymuş olduğu diplomasi, ara buluculuk ve kolaylaştırıcılık faaliyetleriyle Türkiye bu noktada diplomatik kabiliyetleri ve kapasitesi konusunda da temayüz etmiş bir ülke olarak dünyada gözükmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bu, bütün uluslararası toplantılarda, ikili görüşmelerde her hâlinden belli olmaktadır. Türkiye'nin bu anlamda itibarının daha da üst seviyelere çıktığını hep birlikte görmekteyiz. Türk ve Türkiye Yüzyılı vizyonu çerçevesinde, dış politikada görünen o ki dünyada meydana gelen boşluğu doldurma konusunda Türkiye en önemli adaylardan biri olarak gözükmektedir. Bugün bölgesel güç olduğu tartışmasız olan ülkemizin küresel bir aktör hâline gelmesi yolunda önemli adımlar atılmaktadır. Bu açıdan, Sayın Cumhurbaşkanımızın ve Dışişleri teşkilatımızın, Dışişleri Bakanımızın da çalışmaları takdire şayandır. Bu noktada yapacakları çalışmalarda kendilerine başarılar diliyorum, bütün hariciyemize de bütün yaptıkları faaliyetlerde kolaylıklar diliyorum.

Meclisimizin de bu zamana kadarki faaliyetleri, Meclisimizle alakalı değerlendirmelerimizi de…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Bülbül.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Arkadaşlarımız Türkiye Büyük Millet Meclisiyle alakalı çalışmalardan da bahsettiler. Temennimiz, İç Tüzük'ün Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi çerçevesinde yeniden değerlendirilerek yeni bir İç Tüzük'le yolumuza devam etmemiz ve aynı şekilde yeni bir anayasa çalışmasının da bu Meclis döneminde meydana geleceğini, gelmesini canı yürekten istiyoruz. Bu noktada, Meclis Başkanlığımızın da bu sürece çok önemli katkılar sunacağı kanaatindeyiz diyorum ve Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurun.

6.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisinde noter huzurunda yapılan personel alımına ve Türkçe dışında farklı dillere müdahale edildiğine; Dışişleri Bakanı Hakan Fidan ile Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yürütme adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ve bakanlara yönelttiği sorulara cevap beklediğine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle, bugün Meclis bütçesi de görüşülüyor. İlk sözüm, 250 personel alınmış ve ilk defa noter huzurunda, kurayla, şeffaf bir şekilde personel alınmış, teşekkür ediyoruz ve bundan sonra aslında tüm alımların böyle yapılması gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Diğeri Sayın Başkan, dün bir video düştü, Irak Kürdistan federe bölgesi Meclisinde bir Türkmen vekilinin söz istemesi üzerine, bir vekil Türkçe konuşmasına itiraz ediyor. Orada, Meclis Başkan Vekili yanlış çevirmediysem şunu söylüyor aynen: "Herkes kendi dilinde konuşmakta özgürdür, Kürt halkı ve Kürdistan bölgesi için bu bir iftihar kaynağıdır." videoyu kendim de "tweet"lemiştim. Umarım bizim Mecliste de bir daha Türkçe dışındaki farklı dillere müdahale olmaz, örnek alınır.

Sayın Başkan, Dışişleri Bakanını dinledik, birkaç sorum var. Öncelikle "AİHM siyasi karar veriyor, biz de aslında siyasi olarak Demirtaş ve Kavala'yı bırakmıyoruz." mealinde sözleriniz yansıdı; biz öyle yorumladık, siz öyle dememiş olabilirsiniz.

Bugün Anayasa Mahkemesi Can Atalay'la ilgili yeni bir karar verdi ve bu sefer 12'ye 3'le karar verdi. Bu, aynı zamanda Adalet Bakanına sorum: Mevkidaşlarınıza gerçekten ne diyorsunuz "AİHM kararlarını uygulamıyorsunuz." dediklerinde ne cevap verdiğinizi paylaşırsanız sevinirim.

Şimdi, Malezya Başbakanı Enver İbrahim, İsrail'in Filistinlilere saldırılarını gerekçe göstererek İsrail bandıralı veya İsrail'e ait tüm gemilerin Malezya limanlarına yanaşmasının yasaklandığını açıkladı; duymuşsunuzdur. Türkiye neden böyle bir adım atmıyor, askerî, ticari ilişkileri sınırlandırmıyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Şimdi, siz konuşmanızda birkaç defa "Gazze'de insanlık suçu işleniyor." dediniz, kesinlikle katılıyoruz. Kuzeydoğu Suriye'de sivillerin hedef alınmasında rol de aldınız açıklamanızla. Gazze'de işlenen savaş suçlarının kuzeydoğu Suriye'de işlenen savaş suçlarından hukuki olarak da pratik olarak da bir farkı yoktur. Bugün Gazze'de öldürülen sivil sayısını biliyoruz ama Afrin'de bugüne kadar kaç sivil öldürüldü, kaç sivil kaçırıldı, kaç sivil yerinden edildi bilgi sahibi değiliz; Afrin sizin sayenizde dünyanın kör noktası oldu.

Bakan, AKP Hükûmeti adına bizce Filistin'den özür dilemelisiniz. "Biz yeni yerleşim yerleri için çimento ve demir sattık, topraklarınıza duvarlar örülsün diye beton sattık; bu yüzden Filistin halkından özür diliyoruz." demenizi bekliyoruz. Türkiye ile İsrail arasında 2002 yılında 1,41 milyar dolar olan ticaret hacmi 2022'de 8,91 milyar dolara kadar çıktı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – İsveç'in kuzeydoğu Suriye'ye yolladığı yardımlar insani yardımlardır, NATO pazarlığında insani yardımların kesilmesi şartını dayattınız. NATO pazarlığında HDP siyaset okulunda Ragıp Zarakolu gibi bir ismin iadesini istediniz; terörle mücadele dediğiniz budur işte. Biz böyle olduğunu biliyoruz, bir de sizden duymak istiyoruz.

Irak ve Suriye'de "terörist" dediğiniz siyasetçilerden bazıları: Hevrin Halef… Birleşmiş Milletler sizin sorumlu olabileceğinizi söyledi, açıkladı. Katillerini Mardin Artuklu Üniversitesinden mezun ettiniz. Nagihan Akarsel, gazeteci, Irak Kürdistan sokaklarında katledildi. Mehmet Zeki Çelebi, Kürt işçi; MİT'in tehdit ettiği -kayıtlardan- sonradan yayınlandı. Plan ve Bütçe Komisyonunda arkadaşlarımızın sorularına "Gizlidir." diye yanıt vermekten imtina etmişsiniz. Meclise karşı sorumluluğunu hatırlatmak istiyoruz ve sorulara yanıt istiyoruz Sayın Dışişleri Bakanından.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Adalet Bakanı hiçbirine katılmadığım bir konuşma yaptı. Saatlerce aksini anlatabilirim, zamanım elverdiğince sadece birkaç şey söyleyeceğim: Tecrit neden devam ediyor? Bütün sorulara duymamış gibi yaptı, bir daha soruyorum: Tecrit neden devam ediyor? Hangi hukuki ilkeyle, hangi kanunla, hangi düzenlemeyle, hangi gerekçeyle? İlk sorum bu.

Diğeri, 2022 yılı içerisinde aralarında hasta mahpusların bulunduğu en az 83 kişi, 2023'te 33 hasta mahpus yaşamını yitirdi. 400'e yakın politik mahpusun infazı yakıldı Sayın Bakan. Şu anda çok can yakıcı bir sorun ve otuz yıllık, otuz bir yıllık mahpuslar var içinde. Cezaevi gözlem kurulları bir yargı mekanizması gibi karar veriyor; buna ilişkin çözüm öneriniz nedir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son kez uzatıyorum Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – "Gazeteci yok." dediniz, doğrusu şaşırdım. Ya danışmanlarınız yanlış verdi ya siz öyle biliyorsunuz. 63 gazeteci hâlâ tutuklu değil mi?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Gazetecilik suçundan değil, başka suçtan.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Dicle Müftüoğlu bildiğim bir isim, Sedat Yılmaz iki gün önce tahliye oldu. Türkiye, Çin'den sonra en fazla gazeteci hapsedilen ülkeler arasında 2'nci sırada maalesef.

Şimdi, kadın cinayetlerinde cezayı artırmakla övünüyorsunuz. Fakat siz, sizin iktidarınız çok yönlü korumayı hüküm altına alan İstanbul Sözleşmesi'nden çıktı. Kadın katillerine uygulanan indirimler bu ülkenin mahkemelerinde uygulanmıyor mu?

Ya, Anayasa'da çok fazla değişiklik yapıldığını söylediniz, doğru. Kim yaptı bu yamaları? 12 defa değişiklik yapıp Anayasa…

BAŞKAN – Sayın Beştaş, yedinci dakika…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Son kez, son kez…

BAŞKAN – Son cümleniz lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – 12 defa değişiklik yapıp Anayasa'nın 134 maddesini değiştiren siz değil misiniz ya? Anayasa, darbe dönemine ait özgün tartışmalar koşullarında yapıldı falan, anlattınız bunları. Şu anda Anayasa konuşmak ne mümkün, ağzını açan cezaevine atılıyor.

Şu anda darbe koşulları yok mu gerçekten? Kayyumlarla halkın iradesine darbe yapılmadı mı? Daha geçtiğimiz günlerde gözümüzün önünde yargıya darbe yapıldı.

Ve son… Can Atalay hakkındaki kararı bir daha hatırlatıyorum: Anayasa Mahkemesi 3 artışla… Ayrıca, tahliye edilmesi gerektiği konusundaki ara kararında oy birliği de var; bunun da altını çiziyorum, diğer maddelerin ayrıntılarına giremiyorum. Can Atalay bugün serbest bırakılıp Adalet Bakanlığı bütçesine gelsin diyoruz; talebimiz budur. "Hukuksuzlukta daha fazla direnilmesin." sözümü söylemek istiyorum.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu, buyurun.

7.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Dışişleri Bakanı Hakan Fidan ile Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yürütme adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ve İYİ Parti olarak her iki bakanlığın bütçesine "ret" oyu vereceklerine ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Çok teşekkür ederim.

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. Sayın Bakanlara da saygılarımı sunuyorum.

Tabii, üç dakikada 2 Bakanlığın bütçesi üzerinde değerlendirme yapabilme imkânına sahip değilim.

BAŞKAN – Uzatıyorum, merak etmeyin.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Yok, zaman istemek bakımından söylemedim, değerlendirmem eksik kalırsa diye ifade etmeye çalıştım.

İsrail-Filistin meselesinde gelinen durumdan dolayı büyük endişe ve üzüntü duymaktayız. Hamas'ın da işte İsrail'in, Netanyahu'nun da yaptığı birtakım olayların doğru değerlendirilmesi kanaatini taşıyoruz. Bize göre İsrail Devleti'nin ve Netanyahu'nun yaptığı katliamdır. İsrail, terör örgütüne karşı bir mücadele yaptığından bahsediyor ama terörle mukabele ediyor. Dolayısıyla, sivillere yönelik saldırı yapan her örgüt ve organizasyon -isminin sonunda "devlet" bile yazsa- bizim açımızdan terör örgütüdür ve İsrail'i yapmış olduğu eylemlerden ötürü de kınıyoruz. İYİ Parti olarak Orta Doğu'da akan kanın bir an önce durmasını ve bölgenin kalkınma ve refahla anılmasını umut ediyoruz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Hükûmeti ve Dışişleri Bakanlığımızın Doğu Türkistan'daki Uygur Türklerinin trajedisine bu denli kayıtsız kalmalarını yadırgıyoruz. Dünyadaki pek çok ülke bu hadiseleri yakından takip edip parlamentolarında kararlar çıkarıp uluslararası gündeme taşımalarına rağmen AK PARTİ iktidarının ve Dışişleri Bakanlığının hiçbir şey olmuyormuş gibi davranmasını kabul edilebilir bulmuyoruz. Bu davanın birinci derecede lokomotif savunucusunun Türkiye Cumhuriyeti devleti olması gerektiği hususuna da vurgu yapıyoruz. Adalet Bakanlığıyla ilgili söylenecek…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen Dervişoğlu.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Bitireceğim bir dakikada.

Yaşanan birçok olay var. Sayın Bakanımız adalet saraylarının iyileştirildiğinden bahsetti ve hatta 2002 yılından yazılmış bir mektuba vurgu yaptı. Biz içinde adalet olan adalet sarayları arzuluyoruz. O sebeple, Sayın Bakanlığın "saray" diye isimlendirdiği adliye binalarının adaletin temin ve tesisi noktasında yeterli olacağı kanaatinde değiliz. Adalet duygusu zedelenirse bir toplumda -defaatle söyledim, tekrarlamakta da fayda mülahaza ediyorum- zedelenmemiş hiçbir müessese kalmaz. Yargının iş yükünün ağırlığı hâlâ devam ediyor. Anayasa Mahkemesi ile Yargıtay arasındaki kriz devam ediyor. Bu belki yarına da yansıyacak bir süreci beraberinde getirecek. Hukuk endeksleri sıralamasında Türkiye'nin düştüğü durum içler acısıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Adalet endekslerinde ülkemizin sıralamasının gerilemesini sorun etmeyen iktidar, yargı sisteminin bir kara deliğe sürüklenmesine vesile olmuştur; yargı giderek yozlaşmış ve yargı içinde çeşitli yapıların oluştuğu ifade edilmekte. İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yazılan dilekçede avukatlar, bürokratlar, hâkim ve savcıların yanında İstanbul Adalet Komisyonu Başkanı hakkında da birçok iddia yer almaktadır. HSK'ye yazılan dilekçede yargıda yozlaşma, bazı hâkim ve savcıların akçeli işlere karışması, haberlere erişim engeli kararlarının ve uyuşturucu operasyonlarındaki tahliyelerin bazı yargı mensupları tarafından rüşvet karşılığı yapıldığı bildirilmiştir; bu vahim bir durumdur. Bu konuda yapılan haberlerin İstanbul 4. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından aceleyle erişim engeline uğratıldığı biliniyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Son cümlem.

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Ayrıca sığınmacılarla ilgili haberler yaptığı için halkı yanıltıcı bilgileri yaymakla itham edilen 2 genç kardeşimiz; Süha Çardaklı doksan üç gündür,

Serkan Kafkas da altmış yedi gündür tutuklu durumdalar. Böyle keyfî tutuklamaların, keyfî mahkeme kararlarının ülkemize yakışmadığını belirtiyorum. Süha Çardaklı ve Serkan Kafkas kardeşimin hürriyetlerine kavuşması temennisiyle Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. Ayrıca her 2 bakanlığın bütçesine İYİ Parti olarak "ret" oyu kullanacağımızı da ifade ediyorum.

Saygılarımla efendim.

BAŞKAN – Sayın Günaydın, buyurun.

8.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine, dış politikadaki tutarsızlıklara ve CHP Grubu olarak her iki bütçeye "hayır" oyu vereceklerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, Adalet ve İçişleri Bakanlığı bütçelerini tamamlıyoruz, birazdan oylamaya geçeceğiz, 2 bakanı da dinledik.

Şimdi, bilimsel ölçütlerle, dünyada genel geçer ölçütlerle "dış güçler" diyerek onları dikkate almamak yerine rasyonel aklı egemen kılmamız gerekir. 2023 Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 173 ülke kıyaslanıyor Sayın Bakan, 173 ülke yani bu 173 ülkenin kıyaslandığı liste "Türkiye'ye kötülük olsun." diye yapılıyor öyle mi?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Tabii.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Yani aklımızla dalga falan mı geçiyorsunuz ya? Yani 173 ülkenin kıyaslandığı, 173 ülkenin ölçüldüğü yerde yerinizi beğenmiyorsunuz ve diyorsunuz ki "Bu, dış güçlerin yaptığı şeydir." "Dış güçler…"

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – "Dış güçler" demedim.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Bakın, ben size birkaç örnek vereyim: Niye bu hâle geldik biliyor musunuz? Sayın Cumhurbaşkanına teşekkür ederek bitiriyorsunuz bütün konuşmalarınızı. Cumhurbaşkanına, Erdoğan'a soruyorlar, o da diyor ki 11 Ocak 2018'de: "Bu can bu bedende, bu fakir de bu görevde olduğu sürece o teröristi yani rahip Brunson'ı alamazsınız." Bir Cumhurbaşkanının ne demesi gerekirdi? "Ya, ben yürütmenin başıyım, bu bir yargı konusudur, Türkiye'de yargı bağımsızdır dolayısıyla bu konuyu uluslararası görüşmelere konu etmeniz anlamsızdır." demesi lazımdı. Ama Trump, rahibi kimden alacağını biliyor, rahibi yargıçlardan değil, Cumhurbaşkanından alacağını biliyor. Peki, bu fakir bu görevde olduğu sürece, bu can bu bedende olduğu sürece alınamayan rahip o konuşmadan ne kadar süre sonra uçtu gitti biliyor musunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Günaydın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Sadece dokuz ay sonra uçtu gitti. "Yani siz niye biz buradayız?" diye bakacağınıza örneklere bakın.

Bir başka olay, Kaşıkçı bu memlekette öldürüldü, eritildi değil mi? Türk Ceza Kanunu'nu biliyorsunuz, hepimiz biliyoruz, aynı fakültelerden mezun olduk. Egemenlik hakkına sahip olan bir ülke kendi ülkesinde cinayet işlenmişse yargılamayı bu ülkede yapar.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Yaptı yargılamayı.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Siz o yargılamayı nereye gönderdiniz? Suudi Arabistan'a. Sonra diyorsunuz ki: "Burada ölçütümüz niye burada?" Nerede olacaktınız, ilk 10'da mı olacaktınız? Suudi Arabistan'a yargılamayı gönderdiniz ya.

Arkadaşlar, bir konu daha var, biraz evvel diyor ki arkadaşımız Sayın Bakan: "Adalet sarayı yapılmasından niye rahatsız oluyorsunuz?" Rahatsız olduğum ne biliyor musunuz? Ben Ankara Adalet Sarayı'nda cübbesini giyerek avukatlık yapmış bir insanım. Gelin, şu anda gidelim o adalet sarayına, dünyanın birçok ülkesindeki adalet sarayından çok daha güzel bir adalet sarayıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Günaydın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Yazık değil mi orayı yıkıyorsunuz? Niye yıktığınızı söyleyeyim; çünkü siz 8 Aralık 2023 tarihinde açık ihale değil, pazarlık usulüyle ihale yaptınız; o ihaleye, o pazarlığa 3 firma girdi: Kalyon, Limak, Rec. Bunlar tanıdık geldi mi size? Dolayısıyla siz oranın arkasında bulunan boş alanda adalet binasını büyütmek yerine, sırf birileri para kazansın diye o güzelim binayı yıkıp yerine bir başkasını yapmayı deniyorsunuz. Buralardan adalet üremez, buralardan olsa olsa yolsuzluk ürer, birilerinin zenginleşmesi ve adaletin ölmesi ürer. Hani o soba başından yazmış ya o hâkim; o soba başından yazılırken belki hukuk gerçekten dört dörtlük değildi ama yargıçlara kimse talimat veremiyordu. Bugün maalesef, Türkiye yargıçlara dışarıdan talimat verilen bir ülke hâline geldi. Durum bunun için budur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Günaydın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Birkaç konu da Dışişleriyle alakalı yani söyleyecek çok şey var da "'Bir gece ansızın gelebiliriz.'i size söylemedik."ten başlayalım "'Miçotakis' diye birini tanımıyoruz.'"dan devam edelim, sonra "Dostum Miçotakis."e gelelim. İstanbul seçimlerinde "Binali Yıldırım ile Sisi yarışıyor."dan başlayalım, sonra Sisi'yle beraber karşılıklı büyükelçi atamaya kadar gelelim, "Cuma günleri bir ayet atıyorum, Bakara makara." diyen adamı büyükelçi yapmaktan ya da irtibat ve iltisak gerekçesiyle yüz binlerce insan tutuklanırken kardeşi bu memlekette darbenin başında olan adamı büyükelçi yapmaktan devam edelim. Siz buna dışişleri mi diyorsunuz? Biz öyle bir şey demiyoruz.

Son olarak da şunu ifade edeyim: Dediniz ki iki devletli çözümden bahsederken: "Filistin devleti kurulmalıdır." Sayın Bakan, Türkiye, Filistin'in bağımsızlığını 1987 intifadasından sonra 1988'de tanıdı ve Ankara'da bir büyükelçi var, Filistin Büyükelçisi var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Günaydın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Siz ne yaptınız? Gazze'de 20 bin insan ölürken 28 Ekimde miting yaptınız. Vallahi burada rahmetli Hasan Bitmez söyledi, o mitingi Tokyo'da, Londra'da ve Kudüs'te Hristiyan, Yahudi sosyal demokratlar yapıyor, solcular yapıyor. Siz miting yapmaktan başka bir şey yapmalıydınız. Yaptığınız ne? İsrail'le ticareti artırarak sürdürmek. Biz buna dış işleri demiyoruz.

Dolayısıyla, ifade edelim ki Türkiye çok daha iyisini hak ediyor ve ben bu gerekçelerle her iki bütçeye de grubumuzun "hayır" oyu vereceğini ifade etmek isterim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Yenişehirlioğlu, buyurun.

9.- Manisa Milletvekili Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu'nun, Türkiye Büyük Millet Meclisinin personel alımını noter huzurunda gerçekleştirmesine, adaletin kendilerinin önceliği olduğuna, dış politikada elde edilen başarılara ve birinci turda görüşmeleri tamamlanan kurumların 2024 yılı bütçelerinin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin personel alımının noter huzurunda ve şeffaf bir şekilde gerçekleştirilmiş olmasından memnuniyet duyduğumuz öncelikle ifade etmek isterim.

Bu turda Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kamu Denetçiliği Kurumu, Anayasa Mahkemesi, Sayıştay, Adalet Bakanlığı, Yargıtay, Danıştay, Dışişleri Bakanlığına bağlı kurumların 2024 yılı bütçelerinin görüşmelerini tamamladık. Millî iradenin tecelligâhı, İstiklal Harbi'mizin karargâhı olan ve çatısı altında görev yapmaktan her bir üyesinin onur ve gurur duyduğundan emin olduğum Türkiye Büyük Millet Meclisimizin 2024 yılı çalışmalarının ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını ve hep birlikte elde edeceğimiz başarılarla taçlanmasını diliyorum.

Yine, bugün görüşmelerini tamamladığımız bir diğer bakanlığımız Adalet Bakanlığıydı. "Adalet mülkün temelidir." diyerek devleti adalet üzerine inşa eden ve yaşatan bir medeniyetin temsilcileri olarak bu mesele bizim önceliklerimiz arasında yer almıştır. Aziz milletimiz 2002 yılında ülkeyi yönetme sorumluluğunu bizlere tebliğ ettiğinde Türkiye'yi eğitim, sağlık, adalet, emniyet üzerinde yükselteceğimizin sözünü vermiştik. Bu doğrultuda Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan öncülüğünde durmadan ve yorulmadan çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Son olarak, Dışişleri Bakanlığı bütçemizi de görüştük. Bugün Türkiye ders diye okutulacak bir dış politikaya sahiptir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Yenişehirlioğlu.

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – Derhâl.

Öz kardeşimiz Azerbaycan'ın Karabağ zaferinde Türkiye var ise, Rusya-Ukrayna arasında yaşanan savaşta yürüttüğü yoğun diplomasi mesaisiyle tahıl koridorunun açılmasının önemli rolünü Türkiye oynuyor ise, Filistin meselesinde mazlumların feryadını dünyaya duyuran ses Türkiye ise, bugün küresel bir aktör olarak uluslararası arenada Türkiye var ise bu azimli bir çalışmanın, deneyimli bir kadronun ve güçlü bir liderin eseridir. Beş yüz yıllık diplomatik bir geleneğin temsilcisi olan Dışişleri Bakanlığımızın başarılı çalışmalarının devamını diliyorum. Bu turda görüşmelerini tamamladığımız kurumlarımızın 2024 yılı bütçelerinin tekrar hayırlı olmasını diliyor, Sayın Bakanlarımız nezdinde emeği geçen kamu personelimize teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

I. TUR (Devam)

A) TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ (Devam)

1) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU (Devam)

1) Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kamu Denetçiliği Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) ANAYASA MAHKEMESİ (Devam)

1) Anayasa Mahkemesi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Anayasa Mahkemesi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) SAYIŞTAY (Devam)

1) Sayıştay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Sayıştay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) ADALET BAKANLIĞI (Devam)

1) Adalet Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Adalet Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) YARGITAY (Devam)

1) Yargıtay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Yargıtay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) DANIŞTAY (Devam)

1) Danıştay 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Danıştay 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU (Devam)

1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURTLARI KURUMU(Devam)

1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ (Devam)

1) Türkiye Adalet Akademisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Adalet Akademisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU (Devam)

1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU (Devam)

1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Dışişleri Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Dışişleri Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

K) AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Avrupa Birliği Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Avrupa Birliği Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

L) TÜRK AKREDİTASYON KURUMU (Devam)

1) Türk Akreditasyon Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Akreditasyon Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi soru-cevap işlemini başlatacağım; on beş dakika soru, on beş dakika cevap olarak kullanılacaktır.

İlk soru Mehmet Baykan'ın.

Buyurun Sayın Baykan.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Teşekkürler Başkanım.

İlk sorum Adalet Bakanımıza: 1 Eylül 2023 tarihinden itibaren uygulamaya başlanan kira davalarında ara buluculuk sisteminde anlaşma oranı nedir? 1 Eylül tarihinden itibaren kira uyuşmazlıkları hakkında açılan dava sayısı ne kadardır?

Sayın Dışişleri Bakanım, Azerbaycan ile Ermenistan arasında yürütülen temaslar ve bölgesel barışın tesisi için sürdürülen çabalar hakkında bilgi verebilir misiniz? Dışişleri mensuplarımızın Hamas yöneticileriyle ateşkese ve ara buluculuğa yönelik görüşmelerinde, ana muhalefet partisi liderinin "Hamas teröristtir." ifadelerine yönelik bir tepki ve sitem alınıyor mu? Ayrıca, yine Gazze konusunda açık ara en büyük mücadeleyi veren Cumhurbaşkanımıza ve AK PARTİ'mize bütün bunlara rağmen sürekli suçlamalarda bulunan, bunu yaparken de aslı olmayan konuları gündem yapmaktan çekinmeyen başka bir partinin "Hamas teröristtir." diyen ana muhalefet partisiyle yakın ilişkilerine ilişkin bir tepki ve sitem alınıyor mu?

BAŞKAN – Mehmet Zeki İrmez…

Buyurun Sayın İrmez.

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sorum Sayın Adalet Bakanına. Bir: 4 Aralık 2023 Bursa Gemlik merkezli gerçekleşen depremde İmralı Ada Cezaevinde herhangi bir hasar oldu mu? Deprem riski nedeniyle İmralı Ada Cezaevinde bulunan Sayın Öcalan, Hamili Yıldırım, Ömer Hayri Konar ve Veysi Aktaş'ın aile ve avukatlarının bilgi talepleri neden karşılanmıyor?

İki: Şırnak T Tipi Kapalı Cezaevinde yetersiz sıcak su ve ısınma sorunundan kaynaklı birçok mahpus zatürre ve bronşit olmuş durumdadır. Bu durumdan haberiniz var mı? Bu sorunların çözülmesi için bir çalışmanız var mı?

Üç: 65 yaş üstü hasta ve tutuklu mahpus sayısı kaçtır?

Dört: Kronik hastalığı ve hayati tehlikesi bulunan kaç mahpus vardır, yaşadıkları sağlık sorunları ve çözüm önerileriniz nelerdir?

Sorum Sayın Dışişleri Bakanına: Suriye'de TSK'nin kontrolünde olan bölgelere Gazzeli ve Filistinlilerin…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Mustafa Alkayış…

Buyurun Sayın Alkayış.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) – Sayın Adalet Bakanım, 6 Şubat depremlerinden etkilenen 11 ilimizde Adalet Bakanlığının çalışmaları nelerdir? Depremde hasar gören adliye binaları, cezaevleri ve adliye konutlarıyla ilgili çalışmalar hangi aşamadadır? Adalet Bakanlığı olarak 2024 yılı itibarıyla yatırıma sunduğunuz projeler nelerdir? İl bazında bu yatırımları ve teklifleri açıklar mısınız?

Sayın Bakanım, yine, yargının üç sacayağından biri olan savunmanın yani avukatlığın önemini biliyoruz; avukatların birtakım ihtiyaç ve taleplerinin olduğunu da biliyoruz. Deprem bölgesinde özellikle mesleğin icrası daha zor duruma gelmiştir. Bu kapsamda, savunmanın ve avukatlık mesleğinin güçlendirilmesi için ne gibi faaliyetler yürütülmektedir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Celal Fırat…

Buyurun Sayın Fırat.

CELAL FIRAT (İstanbul) – Sayın Bakan, cemevlerinin ibadethane olduğuna ilişkin 2014-2016 yıllarında alınan AİHM kararlarını Anayasa'nın 90'ıncı maddesi gereğince neden uygulamıyorsanız? Yine, Yargıtayın 3. Hukuk Dairesi 28 Kasım 2018 tarihinde cemevlerinin ibadethane olduğuna ilişkin AİHM'in aldığı kararı onamıştır, bu konuda neden bir düzenleme yapmıyorsunuz? Alevilik inancını bu coğrafyanın sosyal, siyasal, inançsal ve kültürel sorunu hâline neden getiriyorsunuz?

İkinci sorum: Hapishanelerde Kürtçeye yoğun sansür uygulanmaktadır, Kürtçe kitap ve mektuplar tercüman olmadığı gerekçesiyle verilmemekte, aileleriyle telefonda Kürtçe konuşan tutsakların telefonu kapatılmaktadır. Hapishanelerde Kürtçenin engellemesinin dayanağı olan herhangi bir yasa var mıdır?

Üçüncü sorum da, 2018-2023 yılları arasında görülen boşanma davalarının ardından yoksulluk nafakası almayı hak etmiş kaç kadının, nafakasını tahsil edemediği için icra takibi başlatılmıştır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Şengül Karslı…

Buyurun Sayın Karslı.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Adalet Bakanımıza soruyorum: Ülkemizle ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde ihlal kararları ve ihlal kararlarının icrası bakımından bazı eleştiriler yapılmaktadır, bu eleştirilere ilişkin görüşünüz nedir?

Diğer bir sorum ise vatandaşlarımız ve avukatlarımız tarafından büyük beğeniyle karşılanan, hukuk yargılamasında büyük reformlardan biri olan, "Güven veren ve erişilebilir adalet" hedefiyle 2020 tarihinde uygulamaya konulan, tüm Türkiye'de 2.757 hukuk mahkemesinde uygulanan e-duruşma uygulamasıyla ilgili olarak kurulumu bekleyen kaç hukuk mahkemesi kalmıştır, e-duruşma sistemi buralarda ne zaman faaliyete geçirilecektir?

BAŞKAN - Ömer Fethi Gürer…

Buyurun Sayın Gürer.

ÖMER FETHI GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Adalet Bakanına soruyorum: Anayasa Mahkemesi kararları bağlayıcı mıdır, değil midir?

İkinci sorum: İnfaz koruma memurları ve Adalet Bakanlığı çalışanlarının özlük haklarının iyileştirilmesi için bir çalışma yapılmakta mıdır?

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına da bir sorum var: Halkla İlişkiler girişinde polis kulübesi kapısı -iki yıldır- ters yapılmış, içine polis memuru girip nöbet tutamıyor, kış koşullarında dışarıda duruyor. O kapının iki yıldır ters olduğunu fark eden hiç bir görevliniz yok mu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Asu Kaya...

Buyurun Sayın Kaya.

ASU KAYA (Osmaniye) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Adalet Bakanlığına soruyorum: 6 Şubatta 11 ilimizde deprem oldu. Depremde hasar alan veya yıkılan avukatlık ofisleri için Adalet Bakanlığınız neden herhangi bir yardımda bulunmamıştır? Depremin ilk üç ayında bütün faaliyetleri duran serbest meslek erbabı olduğunu bildiğimiz avukatlara destek için Bakanlığınızca herhangi bir çalışma yapılmış mıdır? Yapılmamışsa nedenini açıklar mısınız?

İkinci sorum: Siz Adalet Bakanı olarak bu ülkedeki genç avukatların yani meslektaşlarınızın asgari ücretin çok altında, açlık sınırı altında çalışması sizin vicdanınızı sızlatmıyor mu? Bakanlığınızın bu konuya ilişkin bir çalışması var mı?

Üçüncü sorum ise geçtiğimiz ay Anadolu Adliyesi Başsavcısı İsmail Uçar kendi adliyesinde dönen rüşvet çarkını anlatmıştı, bunun sonucu ne oldu?

BAŞKAN – Hakan Şeref Olgun...

Buyurun Sayın Olgun.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Sayın Adalet Bakanına soruyorum; sabahki konuşmamda sormuştum, tekrar soruyorum: Adalet sarayları ve Ankara Adliye Sarayı'nın ihalesinin yapıldığını övünçle söylüyorsunuz ancak adalet saraylarının içerisinden bahsetmediniz. Şimdi, tekrar soruyorum: İhalesini yaptığınız Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının, şikâyetçisi kendisine asaleten, çocukları Bengisu ve Zeynep'e velayeten, Ayça Ateş, maktulü Sinan Ateş olan 2022/303306 soruşturma no.lu dosyasında, son olarak 583 sayfadan ibaret bilirkişi raporuna istinaden gereğinin yapılmaması hususunda herhangi bir talimat aldınız mı? Almadıysanız, cumhuriyet savcılarına herhangi bir talimat verdiniz mi? Cevabınız hayır ise bir cinayet dosyasında üç yüz elli altı gün dolduğu hâlde dava açılmaması normal midir? Hedef sürelere uygun mudur? Cevabınız yine "hayır" ise ilgililer hakkında soruşturma açmayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN – Mehmet Celal Fendoğlu...

Buyurun Sayın Fendoğlu.

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) – Teşekkür ederim.

Sayın Adalet Bakanım, Malatya'da 6 Şubat depreminden sonra avukatlarımız zor şartlarda mesleklerini yürütmektedirler. Bu süreçte ekonomik olarak destek olması için deprem bölgesinde esnaflarımıza verilen KOSGEB kredilerinden avukatlarımızın da yararlanmasını, depremde ağır hasar alıp devamında yıkımı gerçekleştirilen Malatya adliye binasının yapımının hızlandırılması amacıyla mevcut bütçeye ek ödenek tanımlayarak adliye binamızın bir an önce bitirilmesini, ayrıca yeni adliye binasının inşaatı bitene kadar Malatya'da bulunan ve 7 farklı binada hizmete devam eden adli hizmetlerin, en azından duruşmaların yapıldığı binaların Yeşilyurt Belediyesinin yeni hizmet binasında tek çatı altında toplanmasını Malatyalı hemşehrilerim adına Bakanlığınızdan talep ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Dursun Ataş…

Buyurun Sayın Ataş.

DURSUN ATAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, sorum Adalet Bakanımıza.

Hukuk fakülteleri her yıl binlerce mezun veriyor, bu mezunlar ya işsizler kervanına katılıyor ya asgari ücretin altında hukuk bürolarında ya da kendi mesleğinin dışında çalışmak zorunda kalıyorlar. Bakanlığın bu sorunların çözümüne yönelik bir çalışması var mıdır?

Diğer konu ise cumhuriyetimizin hiçbir döneminde Türk olmak bu kadar değersiz olmamıştır. Şöyle ki Somali Cumhurbaşkanının oğlu bir motokuryeye çarpıyor, ölümüne sebep oluyor, sonra da elini kolunu sallaya sallaya kayıplara karışıyor. Bu nasıl oluyor, burası bir hukuk devleti değil mi? Sorumlular ve kaçmasına sebep olanlar hakkında Bakanlığınız nasıl bir işlem yapmıştır veya yapmaktadır?

Son sorum Dışişleri Bakanımıza. İhracat yapan firma sahipleri ve yöneticileri vize almakta zorlandıkları için yeşil pasaport alma şartlarının yeniden düzenlenmesini istiyor. Bu yönde bir çalışmanız var mıdır?

BAŞKAN - İzzet Akbulut…

Buyurun Sayın Akbulut.

İZZET AKBULUT (Burdur) – Sayın Adalet Bakanı, ben Cumhuriyet Halk Partisi Burdur Milletvekili İzzet Akbulut.

Burdur Belediyesi de Cumhuriyet Halk Partisine ait bir belediye. Maşallah, Sayıştay denetçileri Belediyemizden hiç çıkmamakta, gele gide yol yaptılar ama aynı şekilde Isparta'nın, Afyon'un, Denizli'nin Belediyelerinin denetlenip denetlenmediğini merak etmekteyim; bunu soracağım öncelikle.

Yine, aynı şekilde, Osmangazi Köprüsü'ne 1,5 milyar dolar maliyetliyken 5,5 milyar dolar ödeme yapıldı Ulaştırma Bakanlığı tarafından. Mesela bunlar Sayıştay denetçileri tarafından denetlendi mi?

Yine, 300 milyar dolara yakın bizim "5'li çete" dediğimiz firmalara kamu ihalesiyle ihaleler verildi ve fazladan ödeme yapıldığını düşünmekteyiz ama Sayıştay denetçileri ısrarla bu Bakanlıkları bu ödemeler konusunda denetlemiyor. Sizin böyle bir, denetlenmemesi konusunda bir talimatınız var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Harun Mertoğlu…

Buyurun Sayın Mertoğlu.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Sorum Dışişleri Bakanımıza: Gazze'de bir insanlık dramı yaşanıyor. Kadın ve çocuklar başta olmak üzere Gazze'de yaşayan halk için neler yaptınız?

İkinci sorum: Türkiye ve Yunanistan arasında son dönemdeki temaslar hakkında bilgi verir misiniz? Nasıl bir süreç bizi bekliyor?

Üçüncü sorum: Rusya'nın Karadeniz Girişimi'nden çekilmesinin ardından Karadeniz'de gerginliğin arttığı görülüyor. Bu durum tahıl ithalatına ihtiyaç duyan ülkeler bakımından gıda güvenliği bağlamında ilave güçlüklere de neden olabilir. Türkiye girişimin devamı için ne tür temaslar yürütüyor?

Sayın Adalet Bakanımıza da… Bakanlık olarak vatandaşlarımızın adalete erişimini kolaylaştırmak için bilişim alanında neler yapıyoruz yenilik olarak?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Serkan Sarı…

Buyurun Sayın Sarı.

SERKAN SARI (Balıkesir) – Sayın Adalet Bakanına soruyorum: Adında "adalet" geçen bir partinin yirmi bir yıllık iktidarında adaletin esamesinin okunmadığı bir gerçektir. Bunu Dünya Adalet Projesi "2022 Hukukun Üstünlüğü Endeksi" sıralamasına bakarak da görebiliriz: Türkiye; 140 ülke içinde 16'ncı, hükûmet yetkililerinin denetlenmesinde 135'inci, yolsuzluk endeksinde 70'inci, hükûmetin şeffaflığında 105'inci, temel hakların kullanılmasında 134'üncü, güvenlikte 67'nci, yasal yaptırımlarda 118'inci, hukuk, adalet uygulamalarında 114'üncü sırada yer almaktadır. Bakan her ne kadar kabul etmese de yaptığı binalarla övünse de Meksika, Mali, Angola, Liberya, Nijerya, Madagaskar, Fildişi Sahilleri, Rusya, Lübnan, Kenya, Zambiya, El Salvador, Togo bile Türkiye'nin üstünde yer almaktadır. Bu veriler sizi rahatsız etmiyor mu? Türkiye'de adaleti ne zaman ve nasıl sağlayacaksınız?

BAŞKAN – Sayın Ferit Şenyaşar…

Buyurun Sayın Şenyaşar.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Teşekkürler Başkanım.

Sorum Adalet Bakanına: Keşke sunumunuzda bahsettiğiniz gibi bir ülkede yaşasaydık; sunumunuzda makul sürede yargılamadan bahsettiniz, 2018 tarihinde Suruç Devlet Hastanesinde bir katliam yapılıyor, dava dört buçuk yıl gizli kalıyor, hastanede katliam yapanlarla ilgili dört buçuk yıl boyunca kimse tutuklanmıyor. Kendi iş yerinde meşru müdafaada bulunan bir kardeşim beş buçuk yıldır üstünlerin talimatıyla tek kişilik hücrede tutuklu. Beş yıllık uzun tutuklu süresi niye uygulanmıyor? 2 evladı ve eşi hastanede katledilen anne beş yıldır adalet arıyor; annenin mücadelesinde haklı olduğunu Cumhurbaşkanının danışmanları da kabul ediyor. Katliamın tanığı Urfa Valisidir; Bekir Bozdağ dâhil Urfa'nın bütün vekilleri bu haksızlığı kabul etmiyor. Devletin üst düzey yetkilileri anneden özür diledi. Bütün kamuoyunun beklediği bu adalet ne zaman gelecek? (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Dilan Kunt Ayan…

Buyurun Sayın Kunt Ayan.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Adalet Bakanına soruyorum: Abdulalim Kaya, Sıddık Güler, Demet Resuloğlu, Besra Erol ve yüzlerce hasta tutsak sağlık raporlarına rağmen tahliye edilmiyor. ATK'nin tahliyelerle ilgili son ve tek yetkili kurum olmasını değiştirecek misiniz?

İsmail Hakkı Tursun otuz bir yıllık tutsak, yine, idari gözlem kurulu kararıyla infazı yakıldı. İdari gözlem kurulu kararıyla keyfî infaz yakmalar devam ediyor. Bu kurulları kaldıracak mısınız?

Konya'da Dedeoğulları ailesi göz göre göre katledildi. Dedeoğulları ailesinin ilk saldırıdan sonra güvenlik önlemi alınması ve koruma taleplerini görmezden gelen savcılar hakkında herhangi bir işlem yapmayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN – Nevroz Uysal Aslan…

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – CPT 2022 Eylül ayında İmralı Cezaevini ziyaret etti, raporunu tamamladı. Mart 2023 tarihinde CPT raporuna karşı Türkiye görüşlerini sunmasına rağmen dokuz aydır CPT raporunun açıklanması neden engelleniyor, neyi gizliyorsunuz? Bakan Bey tutuklu sayısını verdi ancak hükümözlü sayısını vermedi. Azami tutuklu süresini hukuken düzenlerken bir hukuki hile yaparak hükümözlü düzenlemesini getirdiniz. Şimdi de Sebahat Tuncel ve Sayın Gültan Kışanak şahsında birden fazla yargılamada tutukluluğun hesaplanması konusunda yeni bir hileye başvurdunuz. Uzun, azami tutukluluk süresinin değerlendirilmesi konusunda net hukuki bir düzenleme gerekmektedir. Hasta mahpuslardan protez ve platin ihtiyaçlarıyla ilgili Adalet Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı arasındaki aksamaları engellemeye dönük nasıl bir çalışmanız var?

Suriye'nin bütünlüğünü korumak adı altında bir politikadan bahsettiniz ancak Suriye Hükûmeti her seferinde Türkiye'nin Suriye'den çekilmesini, işgalci olduğunu…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Soru işlemi tamamlanmıştır.

Buyurunuz Sayın Bakan.

Süreniz yedi buçuk dakika.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum. Soru soran değerli milletvekillerimize de çok teşekkür ediyorum.

Tabii, soru-cevap süresi içerisinde, aynı zamanda Grup Başkan Vekillerimiz de sorular sordular, bu kısa süre içerisinde aslında onlara da değinmek isterim ama hepsine zaman yetmeyebilecektir. O nedenle, geriye kalan soruları yazılı olarak cevaplayacağız ama zaman el verdiği müddetçe sorularınızı cevaplandırmaya çalışacağım.

Öncelikle, Sayın Ömer Fethi Gürer "Anayasa Mahkemesi kararları bağlayıcı mıdır?" diye sordu. Anayasa'mızın 153'üncü maddesi: "Anayasa Mahkemesi kararları bağlayıcıdır." Anayasa'mızın 154'üncü maddesi: "Yargıtay kararları bağlayıcıdır." Sayın Gürer, tüm mahkeme kararları bağlayıcıdır.

Sayın İrmez "İmralı Cezaevinde deprem hasarı oluştu mu?" diye sordu. İmralı Cezaevinde deprem hasarı oluşmadı. Hasta ve tutuklu mahpuslarla ilgili bizim mevzuatımız çerçevesi içerisinde, onların gerek kaldığı yerlerle alakalı gerekse rehabilitasyonla ilgili, tedavileriyle ilgili süreçler devam ediyor. Yine, onların yasadan kaynaklanan infaz erteleme ve diğer hususlarla ilgili başvuruları süreç içerisinde takip ediliyor.

Sayın Fırat, cemeevlerinin ibadethane sayılmasıyla ilgili bir soru sordu. Daha önce cemevleriyle ilgili bu Mecliste çok önemli düzenlemeler yapılmıştı, cemeevlerine özellikle imar planlarında yer verilmesi noktasındaki yasal düzenleme gerçekleştirildi. Yine, Kültür ve Turizm Bakanlığı kapsamında Alevi-Bektaşi Kültür ve Cemevi Başkanlığı şeklinde bir başkanlık da oluşturuldu.

Hapishanelerde Kürtçe'nin engellenmesi gibi bir durum söz konusu değil; bu geçmişte yaşanan bir durumdu, anneler çocuklarıyla, çocuklar babalarıyla cezaevlerinde kendi dillerinde konuşamıyorlardı. Hatta sizler siyaset yapamıyordunuz, propaganda yapamıyordunuz yani artık ana dilde propaganda yapmak, ana dilde cezaevlerinde konuşmak yasak değil; dolayısıyla, böyle bir durum söz konusu değil. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, sorularınıza yanıt veriliyor, lütfen dinleyin.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Tabii, birçok konuyla ilgili, özellikle yargılama süreçleri, soruşturması ve kovuşturması devam eden hususlarla ilgili sorular soruldu, bunlarla ilgili buradan bir değerlendirme yapmam hem İç Tüzük hem Anayasa 138 gereğince mümkün değil ancak burada tabii ki soruşturmaların gecikmemesi hatta kovuşturmaların gecikmemesi noktasında Hâkimler ve Savcılar Kurulumuz, gerekli teftiş mekanizmalarımız da bu anlamda hassasiyetle davranıyorlar.

Sayın Baykan'ın ara buluculuk uygulamasıyla ilgili sorusu oldu -kürsüde de bahsetmiştim- 2013'ten bu yana devam eden ara buluculuk uygulaması başarıyla sürüyor. 2018'den itibaren de bazı davalar bakımından zorunlu hâle getirmiştik. 1 Eylülden itibaren de kira hukuku, kat mülkiyeti, ortaklığın giderilmesi ve komşuluk hukukundan doğan davalarda zorunlu ara buluculuk sistemine geçmiştik. Bu uyuşmazlıklar bakımından bugüne kadar 107.845 ara buluculuk başvurusu yapıldı, bu başvuruların 83.050'si kira uyuşmazlıklarıyla ilgili; 36.368 dosya… 83 binin 36 bini anlaşmayla sonuçlandı. Yani bu ne demek? 36 bin uyuşmazlık demek 72 bin vatandaşımızın, kiracı ve kiralayanın yargıya gitmeden, anlaşarak sorunu çözdükleri anlamına geliyor. Üç buçuk ayda da kira davaları bakımından 16.245 dava açılmış. Dolayısıyla, geçtiğimiz Ağustos ayında 20 bin civarında kira davası açılmıştı, geçtiğimiz üç buçuk ayda 16.245 davanın açılmış olması burada yargının iş yükünün azaldığını ve vatandaşlarımızın da ara bulucu önüne gittiklerinde anlaştıklarını görüyoruz; bu da memnuniyet verici bir durum. Bu, aynı zamanda toplumsal barışa da hizmet eden… Çünkü kiracı ile kiralayan genellikle aynı apartmanda, aynı sitede ya da aynı mahallede oturuyorlar, aynı asansörde karşılaşıyorlar, dolayısıyla onların bir hasım olmasını istemezdik. O nedenle, önceki yasama döneminde yürürlüğe girmemişti, 1 Eylül tarihinden itibaren yürürlük tarihi konulmuştu ve uygulaması da başarılı bir şekilde devam ediyor.

Sayın Meral Danış Beştaş'ın ve yine sayın Şengül Karslı'nın AİHM kararlarının uygulanmasıyla ilgili soruları oldu. Öncelikle, şunu ifade edelim: Ülkemiz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını titizlikle uyguluyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından kuruluşundan günümüze kadar Bakanlar Komitesinin önüne gelen kararların icrası tüm ülkeler bakımından… (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Alice Harikalar Diyarında, öyle bir anlatıyorsunuz ki Bakan!

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Dinleyin arkadaşlar.

Bakın, tüm ülkeler bakımından, bu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin resmî sayfasına girdiğiniz zaman Bakanlar Komitesi tarafından icrası sağlanan sayılar belli. Orada şu sayılar var -girin şimdi, internet önünüzde- tüm ülkeler bakımından 31.670 dosya gönderilmiş. Bakanlar Komitesi bu dosyaların 25.233'ünü icra edildiği gerekçesiyle kapatmış.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sistemik davalar, sistemik davaları kastediyoruz.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Hâlihazırda, bu kapsamda, tüm ülkeler bakımından 6.437 kararın icra süreci devam ediyor ve tüm ülkelerin ortalama icra süresi yüzde 79,67.

Gelelim ülkemize; ülkemiz açısından, bireysel başvuru hakkını kabul ettiğimiz 1987 yılından sonra ülkemiz hakkında 4.367 kararın icra süreci Bakanlar Komitesine gönderilmiş, bu kararların 3.908'i icra edilmiş. Bu, Bakanlar Komitesi tarafından tescil edilen, resmî sayfasında olan rakamlar. Yani hâlihazırda, şu anda Türkiye'nin icrasını beklediği karar sayısı sadece 459. Yani Türkiye'nin kararları icra oranı yüzde 89,48; tüm ülkeler bakımından yüzde 79,67; Türkiye bakımından icra oranı yüzde 89,48 yani Türkiye tüm ülkelerde kararların uygulanması bakımından daha iyi noktada.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Kavala ve Demirtaş davası niye uygulanmıyor?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Diğer yandan, AİHM'de en yüksek ihlal oranına sahip ülke olarak bakılması da tamamen bir algı, tamamen bir propaganda. Bu da doğru değil. AİHM kurulduğu günden beri tüm üyeler bakımından 996.892 başvuru sonuçlandırmış. Bunlardan 21.784'ü ihlal kararı, tüm ülkeler bakımından yüzde 2,18. Türkiye olarak, 2012 yılından itibaren, Adalet Bakanlığının uhdesine geçtiği tarihten itibaren bizdeki veriler…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakandan iki dakika size devrediyoruz.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Dışişleri Bakanımıza ve Sayın Başkanımıza teşekkür ediyorum.

AİHM ülkemizle ilgili 90.771 başvuruyu sonuçlandırmış, bunlardan 1.054 ihlal kararı verilmiş, ihlal oranı yüzde 1,16. Genel oran neydi, ihlal oranı? Yüzde 2,18. Bu rakamları AİHM'in resmî internet sayfasına girdiğiniz zaman görebilirsiniz.

6 Şubat depremleriyle ilgili olarak sorulan… Depreme maruz kalan illerimizden Adıyaman Milletvekilimiz Sayın Alkayış'ın sorusu. Deprem bölgesiyle ilgili deprem anından itibaren Adalet Bakanlığı olarak gerçekten teşkilatımız yoğun bir gayret gösterdi. Bölgeye bin hâkim ve savcı göndermiştik. 984 bilirkişi, 538 adli tıp uzmanı ve 326 cezaevleri arama kurtarma personelimiz ve 41 vatandaşımızı da canlı olarak kurtarmışlardı.

Şimdi, deprem bölgesiyle ilgili olarak 2'si müstakil 15 adalet sarayımız ağır hasar görmüştü. 2 denetimli serbestlik hizmet binamız, 11 ceza infaz kurumumuz, 253 daireli adalet personeli konutlarımız hasar görmüştü, bunların yeniden inşa süreçlerini başlattık. Deprem bölgesi bizim birinci önceliğimiz. Dolayısıyla orada hasar gören tüm binalarımızı önce onardık, ağır hasarlıları da yıktık, ihale süreçlerini başlattık ve hızlı bir şekilde bu süreçler devam ediyor.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Ankara Adalet Sarayı'nı niye açık ihaleyle yapmadınız Sayın Bakan? Neden açık ihaleyle yapmadınız?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Bakanlığımızın 2024 yılı yatırım teklifleriyle ilgili soru sorulmuştu. Bir de şunu söyleyeyim değerli arkadaşlar…

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Ankara Adalet Sarayı'nı niye açık ihaleyle yapmadınız?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Onu da söyleyeceğim. Yani "Adalet sarayından bahsederken içinden niye bahsetmediniz?" dediniz, yarım saat konuştum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Ya, niye açık ihaleyle yapmadınız? Soru bu kadar açık.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Adalet sarayından sadece iki üç dakika bahsettim, geriye kalan yirmi yedi dakikası hep adalet sarayının içindeki faaliyetlerle ilgiliydi, hâkim ve savcılarımızın eğitimiyle ilgiliydi, teftişle alakalıydı ve…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Bırakın bunları ya, sorumuza cevap verin ya! Ne diyorsunuz ya, ne diyorsunuz! Niye pazarlıkla yapıyorsun da niye açık ihaleyle yapmıyorsun? Soru bu.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Son rakamları da vereyim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamam, Sayın Bakandan bir dakika daha alıyoruz.

Buyurun.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Ödünç olarak alıyorum.

Şimdi, Bakanlığımızın 2024 yılı yatırım programı tekliflerine baktığımız zaman, 58 adliye binası, 7 ceza infaz kurumu, 4 adli tıp kurumu, toplam 69 mahalde inşaat yatırımına teklifimiz var. 91 adliye binası, 2 adli tıp kurumu, 31 ceza infaz kurumu, toplam 124 mahalde proje yatırımına teklifimiz var. Kahramanmaraş merkezli deprem sonrası olağanüstü hal ilan edilen 11 il dâhil olmak üzere lojman ihtiyacı tespit edilerek 118 mahalde 3.408 dairenin yatırım programına alınması teklifimiz var. Bunlardan 2.304 daire deprem bölgesini kapsamaktadır.

Ben soru soran milletvekillerimize çok teşekkür ediyorum.

Geriye kalan soruları yazılı olarak sizlere arz edeceğiz.

Hepinizi bu duygularla saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bakan, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN - Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Sayın vekillere de soruları için teşekkür ediyorum.

Zamanım elverdiği ölçüde sorulara değinmeye çalışacağım ama yetmediği zaman da arkadaşlarımla beraber soruları not ettik, yazılı olarak onlara cevap vereceğiz.

Değerli milletvekilleri, Sayın Baykan'ın yönelttiği bir soru var "Özellikle Ermenistan ve Azerbaycan arasında devam eden barış süreciyle ilgili biraz daha bilgi verebilir misiniz?" diye. Konuşmamda buna değinmiştim değerli milletvekilleri. Türkiye, Ermenistan-Azerbaycan barış sürecini son derece yakından takip etmekte, Azerbaycan'la eşgüdüm içerisinde bu süreci götürmekteyiz. Kelimenin tam anlamıyla savaşta ve barışta Azerbaycanlı kardeşlerimizin yanında olmaya devam ediyoruz, barış sürecinde de onlarla beraber çalışmayı sürdürüyoruz.

Şu anda özellikle son bir buçuk yıldır devam eden dünyanın çeşitli başkentlerinde görüşmeler oldu. Geldikleri noktada -geçen hafta Azerbaycan'a ziyarette bulunmuştum, Sayın Aliyev'le ve meslektaşım Sayın Bayramov'la uzun görüşmelerimiz oldu son olarak neredeyiz diye- aslında barışa her zamankinden daha yakın olduklarına ilişkin yorumlarını da aldım. Tabii ki Azerbaycan'ın Ermenistan'la barış anlaşmasını imzalamasına paralel olarak Türkiye'de Ermenistan'la normalleşmesi konusunda gerekli adımları atacaktır.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Türkiye'deki toplumsal barış için ne düşünüyorsunuz?

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN – Yine, diğer sorulardan biri de özellikle bu sınır ötesi operasyonlarla alakalı, Sayın Beştaş'ın gündeme getirdiği bir konu vardı -bunu kapalı oturumda da söylemiştim- özellikle Türkiye'nin sınır ötesi, Suriye ve Irak'ta yürüttüğü operasyonlarla Gazze'de olan olayları kıyaslamak büyük bir talihsizlik yani biz yıllardır Türkiye olarak sınırın ötesindeki silahlı tehditle mücadele ederken hiçbir şekilde sivil kayıplarına mahal bırakmamaktayız. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – İsrailli bakanlar da böyle konuşuyor.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN – PKK…

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Birleşmiş Milletler Suriye gücünün raporları ve açıklamaları var.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN – Ben yıllardır sınır ötesi harekâtların içerisinde bulundum, sınır ötesi harekâtlar içerisinde bulundum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Birleşmiş Milletlerin raporları yalan mı söylüyor?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Evet.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN – Hiçbir şekilde sivil kaybı konusunda bir şey olmadı. Şunu da açıkça söylemek istiyorum: PKK terör örgütü silahlı tehdit varlığını devam ettirdiği sürece oradaki faaliyetlerimiz devam edecek. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; DEM PARTİ sıralarından gürültüler) Örgüt mensupları… Bakın, örgüt mensupları… (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar…

Sayın milletvekilleri, Sayın Bakan cevaplarını iletsin, süresi bitiyor. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN – Örgüt mensupları hedef alınırken çok titiz ve meşakkatli bir istihbari süreçten geçiriliyor. Şu ana kadar vurduğumuz hiçbir örgüt mensubu "Örgüt mensubu değildir." diye ilan edilmedi. Sınır ötesinde vurulanların hepsi örgüt mensubuydu. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Birleşmiş Milletler raporları var.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Saydığım isimler var, isimler. Benim saydığım isimler var.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN – Yani bunlar gizli saklı değil, hepsinin isimleri, resimleri gazetelerde yayınlanıyor. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Bakan, 3 isim verdim, 3 isim. 3 isim verdim.

DIŞİŞLERİ BAKANI HAKAN FİDAN – Bir kişi çıkıp da "Bunlar örgüt mensubu değil." demedi, hepsi örgüt mensubu. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi sırasıyla on birinci turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ile kesin hesaplarına geçilmesi hususunu ve bütçeleri ile kesin hesaplarını ayrı ayrı okutup oylarınıza sunacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

1) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	9.536.586.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Türkiye Büyük Millet Meclisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	3.099.258.441,00
Bütçe Gideri	2.937.783.120,78
Kullanılmayan Ödenek	161.475.320,22

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

1) Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	235.974.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	235.974.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Kamu Denetçiliği Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	70.376.015,00
Bütçe Gideri	67.066.919,61
Kullanılmayan Ödenek	3.309.095,39

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	46.828.000,00
Bütçe Geliri	60.984.407,11
Net Bütçe Geliri	60.984.407,11

BAŞKAN – Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

ANAYASA MAHKEMESİ

1) Anayasa Mahkemesi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	558.799.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Anayasa Mahkemesi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	153.246.925,00
Bütçe Gideri	150.318.104,28
Kullanılmayan Ödenek	2.928.820,72

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Sayıştay Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

1) Sayıştay Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	2.331.746.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayıştay Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Sayıştay Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Sayıştay Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	723.247.941,79
Bütçe Gideri	676.693.470,15
Kullanılmayan Ödenek	46.554.471,64

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayıştay Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

ADALET BAKANLIĞI

1) Adalet Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	198.703.054.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Adalet Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	49.616.627.208,86
Bütçe Gideri	49.619.112.651,67
Ödenek Üstü Gider	331.708.127,73
Kullanılmayan Ödenek	329.222.684,92

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Yargıtay Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

YARGITAY BAŞKANLIĞI

1) Yargıtay Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	2.910.537.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yargıtay Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Yargıtay Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Yargıtay Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	773.110.125,00
Bütçe Gideri	769.557.233,02
Kullanılmayan Ödenek	3.552.891,98

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yargıtay Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Danıştay Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

DANIŞTAY BAŞKANLIĞI

1) Danıştay Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	1.680.171.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Danıştay Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Danıştay Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Danıştay Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	491.165.460,00
Bütçe Gideri	483.880.134,18
Kullanılmayan Ödenek	7.285.325,82

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Danıştay Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU

1) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	342.300.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	342.300.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	99.406.100,00
Bütçe Gideri	85.412.468,40
Kullanılmayan Ödenek	13.993.631,60

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	65.945.000,00
Bütçe Geliri	84.428.188,01
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	167,38
Net Bütçe Geliri	84.428.020,63

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURTLARI KURUMU

1) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	13.575.489.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	13.548.489.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	8.452.938.645,00
Bütçe Gideri	7.634.308.417,48
Kullanılmayan Ödenek	818.630.227,52

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	3.173.052.000,00
Bütçe Geliri	7.392.532.583,04
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	7.809.853,18
Net Bütçe Geliri	7.384.722.729,86

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türkiye Adalet Akademisinin 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ

1) Türkiye Adalet Akademisi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	199.890.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	199.490.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Adalet Akademisinin 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türkiye Adalet Akademisinin 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Türkiye Adalet Akademisi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	70.491.675,00
Bütçe Gideri	51.246.157,25
Kullanılmayan Ödenek	19.245.517,75

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

(TL)

Bütçe Geliri Tahmini	29.732.000,00
Bütçe Geliri	64.236.909,97
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	1.310,00
Net Bütçe Geliri	64.235.599,97

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Türkiye Adalet Akademisinin 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabı kabul edilmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU

1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	759.957.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	193.657.975,00
Bütçe Gideri	200.614.530,42
Ödenek Üstü Gider	9.300.883,50
Kullanılmayan Ödenek	2.344.328,08

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	179.492.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	179.492.000

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	50.883.687,17
Bütçe Gideri	49.777.042,08
Kullanılmayan Ödenek	1.106.645,09

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	28.043.000,00
Bütçe Geliri	48.091.651,99
Net Bütçe Geliri	48.091.651,99

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Dışişleri Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

1) Dışişleri Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	31.373.647.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dışişleri Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Dışişleri Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Dışişleri Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	10.942.311.761,91
Bütçe Gideri	10.936.724.968,93
Ödenek Üstü Gider	218.140.966,13
Kullanılmayan Ödenek	223.727.759,11

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dışişleri Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Avrupa Birliği Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

1) Avrupa Birliği Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	4.646.786.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Avrupa Birliği Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Avrupa Birliği Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Avrupa Birliği Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	2.242.592.635,00
Bütçe Gideri	2.230.529.924,63
Kullanılmayan Ödenek	12.062.710,37

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Avrupa Birliği Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türk Akreditasyon Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRK AKREDİTASYON KURUMU

1) Türk Akreditasyon Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	266.733.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	256.733.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türk Akreditasyon Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türk Akreditasyon Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Türk Akreditasyon Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	87.485.325,00
Bütçe Gideri	78.361.551,17
Kullanılmayan Ödenek	9.123.773,83

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	68.599.000,00
Bütçe Geliri	86.200.186,98
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	7.746,02
Net Bütçe Geliri	86.192.440,96

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Türk Akreditasyon Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Böylece birinci turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ve kesin hesapları kabul edilmiştir. Hayırlı olmasını temenni ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, birinci tur görüşmeleri tamamlanmıştır.

Birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.47

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.28

BAŞKAN: Başkan Vekili Gülizar BİÇER KARACA

KÂTİP ÜYELER: Sibel SUİÇMEZ (Trabzon), Mahmut Atilla KAYA (İzmir)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 42'nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, üçüncü tur görüşmelerine kaldığı yerden devam edeceğiz.

Üçüncü turda Kültür ve Turizm Bakanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Kapadokya Alan Başkanlığı, Uludağ Alan Başkanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Mesleki Yeterlilik Kurumunun bütçe ve kesin hesapları yer almaktadır.

III.- TUR(**)

A) KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

1) Kültür ve Turizm Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU

1) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(**) Kültür ve Turizm Bakanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Kapadokya Alan Başkanlığı, Uludağ Alan Başkanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2024 yılı bütçelerinin ve 2022 yılı kesin hesaplarının görüşmelerine 14 Aralık 2024 tarihli 35'inci Birleşimde başlanmıştır.

D) TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI

1) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Vakıflar Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Vakıflar Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI

1) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

1) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU

1) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ

1) Atatürk Araştırma Merkezi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Atatürk Araştırma Merkezi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ

1) Atatürk Kültür Merkezi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Atatürk Kültür Merkezi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRK DİL KURUMU

1) Türk Dil Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Dil Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) TÜRK TARİH KURUMU

1) Türk Tarih Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Tarih Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

K) KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI

1) Kapadokya Alan Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kapadokya Alan Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

L) ULUDAĞ ALAN BAŞKANLIĞI

1) Uludağ Alan Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

M) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

N) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince tur üzerindeki görüşmelerde siyasi parti gruplarına ve İç Tüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi hâlinde görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye altmışar dakika söz verilecek, bu süreler birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilecek ve şahsı adına yapılacak konuşmaların süresi beşer dakika olacaktır. Ayrıca, konuşmalar tamamlanınca soru ve cevap işlemi on beş dakika soru, on beş dakika cevap olarak yapılacak ve sorular gerekçesiz olarak yerinden sorulacaktır.

Bilgilerinize sunulur.

14 Aralık 2023 tarihli 35'inci Birleşimde üçüncü tur üzerindeki görüşmelerde Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına yapılan konuşmalar tamamlanmış, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına yapılan konuşmalarda kalınmıştı.

Şimdi, bu turda söz alanların adlarını sırayla okuyorum: Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına; Ahmet Tuncay Özkan, Utku Çakırözer, Fahri Özkan, Ali Öztunç, Ömer Fethi Gürer, Hasan Öztürk, Gamze Taşcıer.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına; Ertuğrul Kocacık, Tuba Vural Çokal, Murat Cahid Cıngı, Yücel Arzen Hacıoğulları, İsmail Erdem, Meryem Göka, Mustafa Hulki Cevizoğlu, Emre Çalışkan, Muhammet Müfit Aydın, Resul Kurt, Cüneyt Aldemir, Zeki Korkutata.

Saadet Partisi Grubu adına; İsa Mesih Şahin, Mahmut Arıkan, Sema Silkin Ün, Birol Aydın, Mustafa Bilici, Mustafa Kaya.

İYİ Parti Grubu adına; Metin Ergun, Kürşad Zorlu, Hakan Şeref Olgun, Mehmet Mustafa Gürban.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına; Filiz Kılıç, İsmail Özdemir, İlyas Topsakal, Ramazan Kaşlı, Fevzi Zırhlıoğlu, Pelin Yılık.

Şahıslar adına; lehte Osman Zabun.

Yürütme adına; Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan.

Aleyhte Ömer Faruk Hülakü.

Soru-cevap işlemi, oylamalar ve kapanış.

Şimdi ilk söz sırası Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Ahmet Tuncay Özkan'a aittir.

Buyurun Sayın Özkan. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Değerli arkadaşlar, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun 1994 yılında kurulma çalışmaları başladığında, Ankara'da bir gazeteci olarak Türkiye'nin daha güzel, daha demokratik bir ortama doğru evrileceğini, henüz yasal zemini oluşturulmayan özel radyo ve televizyonculuk kavramının Türkiye'nin çıkarları konusunda daha dikkatli davranacağını düşünmüştük; ne yazık ki bunda büyük bir yanılgı içine düştüğümüzü çok geçmeden anladık çünkü iktidarın sopası hâline dönüşmeye hemen başlamıştı ve 2011 yılında anayasal bir kurum olarak yeniden oluşturulurken ne yazık ki bu sopa büyük bir tehdit mekanizmasına dönüştü. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, buradan bütçe almayı, Türkiye Büyük Millet Meclisinden pay almayı hak etmeyen bir kurum. Denetleme ve özgürlük alanlarını geliştirme yerine, daraltma; bir savcılık kurumu gibi davranma, polis teşkilatı gibi davranma, yaşam alanlarına müdahale etme, özgürlük alanlarını daraltma ve bu daralan alanlar üzerinde kendine paye çıkarma kurumu şeklinde bir gidiş içinde.

Dünyada nasıl? Amerika Birleşik Devletleri'nde -yayıncılığın en büyük yapıldığı ülke- 3 kişilik bir komite, bunlar yok. Avrupa'da nasıl? Özgürlük alanlarının genişlemesi üzerinde bir çalışma var. Bizde niye böyle oluyor? Çünkü bizde lazım olan şey özgürlük alanı değil; bizde lazım olan şey, kim iktidarı elinde tutuyorsa onun bir aparatı olsun isteniyor. Bu, geçmişteki siyasi partiler tarafından da böyle yapıldı ama bundan sonra devam etmesi hâlinde toplumsal yapıya büyük zarar verecek.

Bu sansür işletmesi kimlere ceza kesti? 5 tane kanala; Halk TV, KRT, TELE1, FOX TV, Flash Haber. Bütün bu süreçler içerisinde toplumun vicdanını rahatlatacak hiçbir şey yok. Sabah programlarında çoğu arkadaşımızın rahatsız olduğu ahlaki deformasyon, ahlaki sorunlarla ilgili yayınlara en küçük bir şey yok; yayınlar içerisindeki rezilliklere hiçbir şey yok ama 5 tane haber kanalına cezalar yağıyor. Bu bütçeden pay almasını istemiyorum. Neden istemiyorum? Zaten kendine yeter bir rakamı var, kendine yetiyor. (CHP sıralarından alkışlar) Buradan vereceğimiz parayı başka bir alana aktarsak orada çok daha iyi, çok daha güçlü bir çalışma yapmış oluruz. 1 milyar 82 milyon lirayı önümüzdeki dönemde internet üzerinden televizyon yayını yapacaklar ile sitelerden alacaklar. Bugünkü rakam bile yani 1 milyar 82 milyon lira bile ellerinde kalacak, yazık! İlkokul çocuklarına kumanya diye verin. Buradan, bu pay haramdır. Niye haramdır? Çünkü kamunun buradan pay alabileceği bir kamusal faaliyet içinde değildir.

Arkadaşlarımızla ilgili olarak, bu saray polisliği görevinin sona ermesi gerektiğini hatırlatmak isterim. (CHP sıralarından alkışlar) Şimdi, bu saray polisliğinden çok hoşlanabilirsiniz ama inanın, gördüğüm şeyler gerçekleşirse önümüzdeki dönemde Türkiye için çok büyük felaketler var kapıda ve bu felaketleri sizin sopanızla durdurabilmek mümkün değil. Onun için özgürlükleri genişletin, bu polislik görevini derhâl terk edin.

Ben kuruluşundan itibaren varım. Bana akıl satmak, benimle bu konularda yarışmak, bana "Hayır, öyle değil." demek isteyen arkadaşım varsa buradayım; yayıncı olarak da varım, tanık olarak da varım. Ve RTÜK'e şunu söylemeyi bir görev sayarım: Dün Fetullah'ın emrine girmiştiniz, bugün sarayın emrindesiniz! Milletin emrinde olun çünkü milletin sesi, halkın sesi hakkın sesidir; ondan başka hiçbir şeyi kabul etmeyin; ötesine, özgürlük alanlarına böyle bir müdahaleye de sizin gücünüz yetmez. (CHP sıralarından alkışlar) Olacak şey şudur: Ya milletin kurumu olun ya yok olun!

Teşekkür ederim efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ikinci söz talebi Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'e aittir.

Buyurun Sayın Çakırözer. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Altı yüz gündür hukuksuzca cezaevinde tutulan Hatay Milletvekili Can Atalay'a Anayasa Mahkemesinin bugün verdiği ikinci karar sonrasında bir an önce özgürlük çağrısıyla sözlerime başlıyorum.

Değerli milletvekilleri, TİKA doğru kullanıldığı, kaynakları tek partinin ideolojik saplantılarına göre değil Türkiye'nin kurucu değerleri ve çıkarlarına uygun kullanıldığı takdirde faydalı bir kurumdur ancak AK PARTİ döneminde etkin ve verimli olabildiğine yönelik ciddi şüphemiz var. Yumuşak güç olsun; Türkiye'nin etkisini, itibarını dünyada artırsın diye kuruldu TİKA. 61 ülkede TİKA ofisi var; 170 ülkede 30 bin proje yürütülmüş, 2022 itibarıyla 8 milyar dolar kalkınma yardımı yapmış durumdayız. Asla küçümsemiyoruz, emeği geçenlere teşekkür ediyoruz ama ortada bir sorun var: Bu ülkede insanlar her gün ekmek kuyruğunda, iş-aş kuyruğundayken bu milletin vergileriyle 170 ülkeye 8 milyar dolar gönderiyorsanız bu ofislerle, yardımlarla itibarımız ve etkimiz ne kadar arttı, ulusal çıkarlarımıza ne hizmet edildi, bunu yanıtlamanız gerekir.

TİKA diyoruz, Türk dayanışması diyoruz; kulağa güzel geliyor ama gerçek öyle değil. Türk Devletleri Teşkilatı zirvesi yapıldı geçen ay Astana'da, sloganı "Türk Devri", güzel. Ama ne oldu orada? Kıbrıs Türkünün tek devleti Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yok sayıldı. Ev sahibi Kazakistan "Ben istemiyorum." diyerek gözlemci üye KKTC'yi çağırmadı. İşte fotoğrafı değerli arkadaşlarım. Bakın, Cumhurbaşkanı Erdoğan, diğer liderler, hatta gözlemci Macaristan ve Orban orada ama isminde Türk olan KKTC yok, Cumhurbaşkanı Tatar yok. Niye yok? Kıbrıs Türküne bu ağır hakarete niye sesiniz çıkmıyor? Hadi onlar Rumlardan, Ruslardan korkuyor; siz kimden korkuyorsunuz? "KKTC yoksa ben burada yokum." demek çok mu zor? (CHP sıralarından alkışlar)

Kazakistan'da TİKA ofisimiz var. Soruyoruz: Ofis açtığınız 61, yardım götürdüğünüz 170 ülkeden kaçına KKTC'yi tanıtabildiniz? Hiçbirine. Ülkemizi soykırım yapmakla itham eden 33 ülke var, bunlardan Libya ve Lübnan'da TİKA projelerimiz var; bu yalanı, bu iftirayı sildirebildiniz mi? Hayır, yok. Doğu Akdeniz enerji koridoru, Hindistan-Avrupa ekonomi koridoru; hepsinden dışlandık. Peki, ofis açtığınız Ürdün'e, Filistin'e "Türkiye yoksa biz de yokuz." dedirtebildiniz mi? Hayır, ne mümkün. Gazze'de katliam yapan İsrail'e karşı hangi ortak yaptırım kararı çıkarabildiniz iş birliği yaptığınız bu 170 ülkeden? Yine yanıtı, koca bir sıfır. Tüm bunlara "fiyasko" denmez de ne denir? Türkiye'nin itibarı, ulusal çıkarı korunmuyorsa, bu kadar para kime, hangi amaçla gönderilmektedir? Gelip gidip bize Afrika açılımını anlatıyorsunuz. İşte, Somali. Askerimizle koruyoruz, hatta Somali'nin IMF'ye 3,5 milyon dolar borcunu bile bu AK PARTİ, vergilerimizden bize ödetti.

TİKA'nın da yardımları var. Bakın, Dondurma üretim fabrikası kurmuş, sera kurmuş, hepsi iyi, güzel. Peki, biz günlerdir neyi konuşuyoruz arkadaşlarım? Motokurye arkadaşımız, Yunus Emre Göçer'in ölümüne neden olan Somali Cumhurbaşkanının oğlunu konuşuyoruz. Birileri devreye girdi ve gözaltına dahi alınmadan karakoldan bırakıldı Bay Muhammed. Ama ne o ne Cumhurbaşkanı olan babası "Ya, Türkiye'nin yaptıklarına karşı bizim yaptığımız insanlığa sığmaz." demedi, soluğu havaalanında aldı, ülkesine kaçtı. Ee, peki, arkadaşlarım, nedir, nerede sizin etkiniz, itibarınız? Yunus Emre kardeşimizin giden canının hesabını bile soramadıktan sonra neye yarar onca ofis, onca proje, onca yatırım? (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, son olarak, yurt dışında yaşayan 6 milyon kardeşimiz bu bütçede yok sayılmış. Lafa gelince "Gurbetçiler ülke ekonomimize 7 milyar dolar katkı sağladı." dersiniz ama "Hadi gel, sorunlarını çözelim." dediğimizde ortada yoksunuz. Son seçimde tam 35 vaat sıraladınız; üstüne kaç torba yasa getirdiniz, Avrupalı Türklerin sorunlarını çözecek tek bir madde koymadınız. Dünyadaki başarılarıyla göğsümüzü kabartan yurt dışındaki vatandaşlarımız adına size bir kez daha çağrıda bulunuyorum: Gelin, Türkiye'ye getirdikleri arabalarıyla, telefonlarıyla ilgili çektikleri eziyete son verelim; kısıtlamalar artık kalksın, arabalar beş yıl, telefonlar süresiz kalabilsin. Yurt dışı borçlanmasıyla emekli olanlara tam zamanlı çalışma hakkını tanıyalım; onlar yabancımız değil, bizim ailemiz, komşumuz, hemşehrimiz. Gelin, yurt dışındaki Türkleri yok saymayalım, üvey evlat saymayalım; haklarını hukuklarını koruyalım, dertlerine derman olalım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına üçüncü söz talebi Kırklareli Milletvekili Fahri Özkan'a aittir.

Buyurun Sayın Özkan. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA FAHRİ ÖZKAN (Kırklareli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı bütçesi üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ülkemizde yükseköğrenim gören uluslararası öğrencilere, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza, soydaş ve akraba topluluklara yönelik faaliyetler yürüten bir kurumdur ancak bu faaliyetlerin belirlenen amaçlara hizmet etmediği veya etkili bir şekilde gerçekleştirilmediği konusunda bazı endişeler bulunmaktadır.

Başkanlığın genel amaçlarına dair endişelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Başkanlığın ana hedefi olan Türk diasporasının kimlik ve kültürünü koruma, ana dilini muhafaza etme ve ana vatana bağlılığını güçlendirme amacını kapsamlı bir şekilde ele almalıyız. Bu bağlamda, somut ve etkili stratejilerin geliştirilmesi gerektiğine inanıyorum. Yurt dışındaki Türk varlıklarını güçlendirmek ve Türk diasporasının beklentilerine daha iyi cevap verebilmek adına Başkanlığın politikasının çok boyutlu ve kapsayıcı bir şekilde ele alınmasını önemle arz ediyorum.

Bu bütçe görüşmesi vesilesiyle Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı faaliyetleriyle ilgili bir konuya dikkatinizi çekmek ve verilen bursların dağıtımı konusunda yaşanan bir durumu ele almak istiyorum. Görünen o ki Başkanlığın amacı olan Türk diasporasının kimlik ve kültürünü koruma, ana dilini muhafaza etme, ana vatana bağlılığını güçlendirme hedefi bazı durumlarla belirli bir dengeden uzaklaşıyor gibi görünüyor. Özellikle verilen bursların Türk ve akraba topluluklarına yönelik değil, örneğin Suriye'den gelen sığınmacılara veya Afrika ülkelerinden gelen Somali gibi ülkelerin vatandaşlarına verildiği haberini almaktayız. Bu durum, Başkanlığın önceliğinden bir sapma olduğu izlenimini uyandırmaktadır. Elbette ki insani yardım ve uluslararası dayanışma önemlidir ancak kendi vatandaşlarımızın ve akraba topluluklarımızın ihtiyaçlarına öncelik verilmelidir. Bu durum, topluluklarımız arasında adil ve dengeli bir yardım dağıtılmaması riskini taşımaktadır. Özellikle Suriye'den gelen sığınmacılara yönelik bursların ülkemize sığınan insanlara yönelik pozitif bir adım olduğunu kabul edebiliriz ancak Başkanlığın asıl misyonunu oluşturan Türk ve akraba toplulukların güçlendirilmesi hedefi unutulmamalı, bir burs programıyla temel amacına odaklanması gerekmektedir. Bu bağlamda, bursların dağıtımında dengeli bir politikanın izlenmesi ve Türk ve akraba toplulukların ihtiyaçlarına daha fazla vurgu yapılması Başkanlığın amacına uygun bir yaklaşım olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Balkan coğrafyasında yaşayan soydaşlarımızın önemli sıkıntıları bulunmaktadır. Balkan ülkelerinde yaşayan soydaşlarımızın haklarının korunması, bu toplulukların Türkiye'de yaşayan akrabalarıyla bağlantıları ve ülkemizle aralarındaki kültür alışverişi için daha etkili bir politika yürütülmesi gerektiğini vurgulamak istiyorum. Balkan ülkelerinin bir kısmı AB üyesi olmuş, bir kısmı ise üyelik süreçlerini sürdürmektedir ancak bu ülkelerin içerisinde yaşayan soydaşlarımızın durumu maalesef AB standartlarına uygun şekilde ele alınmamaktadır. Balkanlarda yaşayan Türk toplulukları çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalmakta ve bu sorunları etkili bir şekilde çözüme kavuşturulmadığı için soydaşlarımızın huzuru bozulmaktadır. Balkan coğrafyasında yaşayan soydaşlarımızın karşılaştığı sıkıntıları ele almak Başkanlığımızın önceliği hâline gelmelidir. Diplomatik çabaların artırılması, yerel düzeydeki iş birliğinin güçlendirilmesi ve bu topluluklara daha fazla destek sağlanması Türk diasporasının bir parçası olan Balkan topluluklarının yaşadığı zorlukları aşmalarına yardımcı olacaktır. Balkanlarda yaşayan Türk topluluklarının karşılaştığı sorunların çözümü için çaba sarf edilmesi, bu toplulukların huzurunu ve refahını artıracak, soydaşlarımızın bir bütün olarak, güçlü bir şekilde var olmasına katkı sağlayacaktır.

Sonuç olarak, yurt dışında, Akraba Toplulukları Başkanlığının kuruluş amacına uygun olarak soydaşlarımızın problemlerine çözüm odaklı çalışmalar yapmasını beklemekteyiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'a aittir.

Buyurun Sayın Öztunç. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Bir dakika kaldı arkadaştan.

Evet, Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu üzerinde konuşmak üzere huzurunuzdayım. Ama bunlara ilişkin söyleyecek söz yok çünkü ben deprem bölgesinin milletvekiliyim; deprem zamanı bu kurumların hiçbirisi Kahramanmaraş'ta yoktu, olmamaları da doğaldı yani bunlar ne yapacaklar deprem bölgesine gelip de? Ama olması gereken bir kurum vardı AFAD. AFAD da yoktu, Hükûmet yoktu; beş gün, altı gün, bir hafta boyunca insanlar enkaz altında diri diri rahmetli oldular; yanarak öldü insanlar, Hükûmet yoktu, hiç kimse yoktu.

Değerli milletvekilleri, 99 depreminde enkazın üstünde arama kurtarma ekipleri şöyle bağırıyordu: "Sesimi duyan var mı?" Bu depremde ne oldu biliyor musunuz? Enkazın içerisindekiler, aşağıdan "Sesimi duyan var mı? Bana yardım edin." diye bağırdı ama yoktu kimse. (CHP sıralarından alkışlar) AK PARTİ Hükûmeti, AFAD, hiç kimse yoktu. Bugün var mı? Bugün de yok, bugün de yok. Deprem bölgesini unuttunuz, deprem bölgesinde insanların neler çektiğini unuttunuz. Orta hasarlı binalar sorunu var, orta hasarlı binaları güçlendirmek istiyor vatandaş, "Hayır." diyor AK PARTİ'li belediyeler. Nasıl olacak? "Falanca şirkete git, 50 bin lira yatır, öyle güçlendir." Oradan da malı götürmeye çalışıyorlar yani. Köylerde güya deprem konutları yapılacaktı, Kahramanmaraş'ta nerede bu konutlar? Afra tafra Tayyip Bey geldi, temel atıldı, temel atılan yerde betonun gramı yok, gramı; boşa temel atmışlar. Köylerde hiçbir şekilde hiç kimseye bir şey vermediler.

Hastane krizi var Kahramanmaraş'ta. Yalvardık, "Bakın, Necip Fazıl Şehir Hastanesi buraya yapılmaz, deprem bölgesi burası, fay hattı var." dedik, dinlemediler, yaptılar; depremde ilk orası gitti. Peki, şimdi ne yapıyorlar biliyor musunuz? Şimdi acil durum hastanesi yapacakmış beyler. Nereye? Otogar civarına. Peki, orada durum nedir? Maraş'ın en fazla zemin sıvılaşmasının olduğu alan, 35 metre aşağı inilmiş, balçık çıkmış. Akıllanmıyorsunuz ya, ya bari burada akıllanın da bunu yapmayın.

15 Şubatta, depremden dokuz gün sonra televizyonlarda Türkiye Tek Yürek kampanyası yapıldı, herkes bağlandı, ağzını açan "5 milyon" "10 milyon" "50 milyon", milyonlar havada uçuşuyordu, açıklandı "115 milyar topladık." dediler. Geçtiğimiz günlerde Sayın Ali Yerlikaya'ya bir soru önergesi verdim "Ne kadar toplandı?" diye, "Ne oldu?" diye, hani "115" açıklamışlardı ya, Ali Yerlikaya "85 toplandı." diyor "85 geldi." diyor. Bu 30 milyar nerede, 30 milyar TL? O televizyonlara çıkıp "Benden 10, 15." diyen AK PARTİ'nin müteahhitleri, 5'li çetenin hangisi bu parayı yatırmadı? "10" deyip de ne kadar yatırdılar? Bunları açıklamak boynunuzun borcudur.

Değerli arkadaşlar, deprem bölgesinde durum böyle. Peki, Türkiye'de? Türkiye'de de aynı şekilde. Biz bu bütçeye ret oyu vereceğiz çünkü siz satıcı bir hükûmetsiniz, satıcı bir hükûmetin bütçesine kabul oyu vermez, veremeyiz, vermeyeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) Neyi satıyorsunuz? Satma konusunda çok uzmansınız; fabrikayı, limanı, treni, sahili, dağı taşı, dereyi, her şeyi sattınız, her şeyi satmaya devam ediyorsunuz. Mağdurdunuz, mağrur oldunuz; yola çıkarken mücahittiniz, müteahhit oldunuz şimdi.

Değerli arkadaşlar, lafa gelince ne diyorlar? "Her şeyi biz bulduk. Traktörü biz bulduk, bizden önce traktör yoktu." Zaten siz olmasanız traktör olmazdı, çamaşır makinesi, buzdolabı, televizyon; Allah razı olsun sizden ya, siz olmasanız bunların hiçbirisi olmazdı. Ateşi siz buldunuz, tekerleği siz buldunuz, telefonu, elektriği, parayı da siz buldunuz. Gerçi parayı buldunuz, doğru, parayı buldunuz, sağlam buldunuz parayı, malı götürüyorsunuz, malı götürüyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) 30 Nisan 2013, bakın, Sayın Cumhurbaşkanı Erdoğan diyor ki: "Göreve geldiğimde faiz oranı yüzde 47'ydi. Nereden nereye geldik?" AK PARTİ'li vekil arkadaşlar, faiz oranı bugün ne kadar? Açıklama yapıldı değil mi Merkez Bankasından, kaç oldu? 47,5 oldu. Nereden nereye gelindi değil mi? (CHP sıralarından alkışlar)

Hele bir de son günlerde gündemde başka bir konu var. Atatürk'ü sevmeyen bir asker olur mu? Türk Silahlı Kuvvetlerinin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü sevmeyen askerler var; ona karşı çıkan "Yanlış yapıyorsunuz." diyen teğmen de disiplin soruşturması geçiriyor. Genelkurmay Başkanına soruyorum…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) – Sayın Başkanım, süre alabilir miyim bir dakika? Şöyle efendim: Bakın, bu toplantıya rahmetli Hasan Bitmez Vekilimizin rahmete ulaştığı haberi gelince ara verildi. O gün ben konuşacaktım, bir dakikamı alacaktım fazladan ama o bir dakikayı benden önce o gün konuşanlara verdiniz. Şimdi ben milletin vekili olarak kendi hakkımı savunamazsam milletin hakkını hiç savunamam. Ben bir dakikamı istiyorum, Bakanlara da verdiniz. Ben bir dakikamı almazsam kürsüden ayrılmam. (CHP sıralarından alkışlar)

İSHAK ŞAN (Adıyaman) – Şov yapma, şov yapma!

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) – Şovu siz yaparsınız.

BAŞKAN – Sayın Öztunç, ben memnuniyetle tabii ki bir dakikaları veririm.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanlara verdiniz.

BAŞKAN – Bugün Grup Başkan Vekilleri kendi aralarında uzlaşarak böyle bir karar aldılar, yoksa ben hiçbir hatibin söz hakkının kısıtlanmasını kabul etmem, bu konuda oldukça da esnek davranıyorum ama bugün Grup Başkan Vekillerinin talebi uyarınca böyle bir karar alındı.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) – Sayın Başkanım, Grup Başkan Vekillerimiz bizden kesilen birer dakikayla kendileri beşer dakika konuştular. Olmaz; 600 vekil var, sadece Grup Başkan Vekilleri yok. Biz bir dakika konuşabilmek için yarışıyoruz ama bir dakika hakkımızı vermiyorsunuz. Ben hakkımı istiyorum. Size değil Sayın Başkanım. (CHP sıralarından alkışlar)

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) – Ya, on dakika konuştunuz zaten.

BAŞKAN – Sayın Öztunç, sizden önceki hiçbir hatibe vermedim, o nedenle siz konuşmanıza devam edin.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) – Ben ayrılmıyorum Sayın Başkanım, kusura bakmayın. İnat da bir murattır.

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) – Demokratik haklarınızı kullanın, oradan ayrılmayın.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) – Öyle yapıyorum, öyle yapıyorum.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Verseydiniz bitmişti Başkanım şimdi.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Sabahlayalım efendim, bekleriz. Sabahlayalım, hiç problem yok(!)

BAŞKAN – Sayın Öztunç, teşekkür ediyorum.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) – Ben buradayım Sayın Başkanım, kusura bakmayın.

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) – Ben olsam ben de ayrılmam.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) – Son cümlemi söylemek istiyorum Sayın Başkanım. Son cümlemi söylememe izin verin Sayın Başkanım.

CAVİT ARI (Antalya) – Son bir cümle söylesin Başkanım.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Ya, biz duyuyoruz, söyle.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) – Son cümlemi söylemek istiyorum Sayın Başkanım.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Duyuyoruz, duyuyoruz, söyle.

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) – Sayın Vekilim, arkandayız, kıpırdama oradan.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Vekil, bir dakikalık hakkınızı doldurdunuz orada ya.

BAŞKAN – Buyurun, son cümlenizi alalım Sayın Öztunç.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Türk Silahlı Kuvvetlerinin başındaki Genelkurmay Başkanı Mustafa Kemal Atatürk'ün askeri olmak zorundadır, bir başkasının değil; tarikatın değil, cemaatin değil. (CHP sıralarından alkışlar) Mustafa Kemal Atatürk'ün ya askeri olacak ya da o görevden ayrılacak!

Teşekkür ederim Sayın Başkanım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'e aittir.

Buyurun Sayın Gürer. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

CHP GRUBU ADINA ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu bütçe rantın, ithalatçının, aracının ve sarayın bütçesidir. Bu bütçeyle ilgili mukayese yaparken sayın bakanlar buraya geliyorlar, 2002 yılından bugüne yaptıklarını anlatıyorlar. Biz de vatandaşın hâlini, mutfağını gündeme alarak anlatalım istedik ve durumu 2002 yılıyla bugün için mukayeseyle size anlatmaya çalışacağım.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu elimde gördüğünüz fakirin fukaranın garibin gurebanın artık rüyasında gördüğü pirzola. 2002 yılında etin kilosu 8 lira, pirzola 11 liraydı. Bugün gittik, sabah bir pirzola alalım dedik, 90 gram pirzola 43 lira. Şimdi, mukayese ettiğimiz zaman, demek ki ne olmuş? Etin fiyatı artık vatandaşın gramla alacağı duruma gelmiş. Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarları döneminde kilo, grama dönmüş, adetli ürüne dönmüş. (CHP sıralarından alkışlar)

Yine, değerli arkadaşlar, pirinç, pilav için vazgeçilmez. E, pirinçte durum ne diye baktık; pirinçte üretimimiz 600 bin ton, ithalatımız 515 bin ton. "Stok fazlası var." deniyor, yirmi günde pirincin fiyatı da birdenbire yüzde 20 artmış. Bakınız, Osmancık pirincinin geçtiğimiz yıl mart ayındaki kilosu 13 lira 90 kuruşmuş Tarım Kredi marketlerinde; bugün sordum, 49 lira 90 kuruş. Yine, fasulye 2002 yılında fasulye üretimi 250 bin tonmuş, bu yıl fasulye üretimi 243 bin ton. Nüfusumuz 60 milyondan, turizmle gelen turisti, mültecisiyle 100 milyona dayanmış, fasulye üretimimiz düşmüş, ne yazık ki fasulyede dahi ithalatçıyız. Bu 3 ürün mutfakların vazgeçilmezi iken bugün artık vatandaş kuru fasulye ile ete dahi erişemiyor.

Verilere baktığımız zaman da ülkemiz ne yazık ki tarımda ciddi anlamda geriliyor. Gübre ithal, yem ithal, ürün ithal, tohum ithal, mazot ithal ve giderek tarım alanları daralıyor, çiftçilik düşüyor. Anne, çocuğu bir şey isterse "Alamam." diye markete götürmekten vazgeçmiş, emekli çarşı pazara akşam karanlığında gitmek zorunda kalıyor, Sayın Bakanlar da bize gelip burada yaptıklarını anlatıyorlar; bir de gidin, fakirin fukaranın, garibin gurebanın mutfağına bakın, durum iyi değil. Emekliye verdiğiniz 7.500 lirayla emekli geçinemezken dün Hazine ve Maliye Bakanı buraya geliyor, "Emeklinin durumu iyi." diye anlatıyor. Bu nasıl bir kafa, bunu da anlamak mümkün değil.

Değerli arkadaşlar, üretici ürettiğinden kazanamıyor ama ürün tüccara geçince fiyatı katlıyor, bir de ithal gelen ürün "Piyasayı dengelesin." diye getiriliyor ama o ürün de yerli üründen daha pahalıya satılıyor. Bir de çamur gibi ürünler, gelen ithal ürünün çoğu yenmez de. Gariban ne yapsın, gidip onu almak zorunda kalıyor.

Hayvancılıkta ahır giderleri patlamış, yem fiyatları almış başını gidiyor. Bu yıl yalnız ilk on ayda Bakanın verdiği yanıta göre 682.331 baş hayvan ithal ettik. [CHP sıralarından alkışlar(!)] Yurt dışına verdiğimiz para ise 864 milyon dolar. Bunu biz niye kendi besicimize vermiyoruz? Et ithalatımız yılın ilk on ayında 26.954 ton, 181 milyon dolar da et ithalatı için yurt dışına paramızı gönderiyoruz. Çiftçinin kredi borcu da 551 milyarı aşmış durumda. Arkadaş, bu ülkenin çiftçisine, besicisine sahip çıkmayıp yabancı çiftçiye sahip çıkıyorsunuz, sonra da "Millîyiz ve yerliyiz." diyorsunuz; bu neyin kafası arkadaşlar, anlamak mümkün değil.

Değerli arkadaşlar, küçük aile tipi işletmelerin çoğu bitti, ağıllar kapanıyor, sıkıntı var. Şimdi, diyeceksiniz ki: "Kapadokya Alan Başkanlığıyla ilgili konuşacaktın, ne konuşuyorsun?" Arkadaş, gelen turist taş yemeyecek ya, onun da karnını doyurmak için gıdaya ihtiyaç var. (CHP sıralarından gülüşmeler, alkışlar) Ona bir şey yedirdiğiniz zaman bizim yurttaşımızın alım gücü daralıyor. Kapadokya Alan Başkanlığı yeni oluşturuldu, üç yıllık bir süre oldu, yapılacak çok iş var, o bölgede daha kuruluşunu tamam…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) – Bir dakika da artık bana vereceksiniz.

BAŞKAN – Selamlayın.

Buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) – Kapadokya Alan Başkanlığı iyi niyetle oluşturuldu ama oluşum sürecini takip etmemiz lazım, süreç var.

Bir de Çalışma Bakanımız burada, Sayın Bakan, taşeronda kalan kadro bekliyor. Stajyerler ve çıraklar işe başladıkları gün yaşlılık sigortası başlasın istiyor. Bunun yanında, modern kölelik, güvencesiz çalışma, esnek çalışma; şunları bu ülkede artık bir bitirin, çalışanların hakkını verin. Emeklilerin en düşük maaşı asgari ücret olsun, asgari ücreti de 22 bin liraya çıkarın. (CHP sıralarından alkışlar) Vatandaşın içinde bulunduğu koşullarla bu desteği sağlayın. Taşeronların kadro olayı artık iyice soruna dönüştü, bu konuda da çözüm üretin diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Son söz, onu da söylemeden gidemeyeceğim, elimde kaldı; şimdi, bu misket elması, bütçenin bu yılkı hâli bu, gelecek yılki hâli de bu. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi Bursa Milletvekili Hasan Öztürk'e aittir.

Buyurun Sayın Öztürk. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

CHP GRUBU ADINA HASAN ÖZTÜRK (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri ve ekranları başında bizleri izleyen vatandaşlarımızı saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Bugün, Uludağ hakkında, birçok yetkinin devredildiği Uludağ Alan Başkanlığı üzerine konuşacağım. Sözlerime büyük şair Nazım Hikmet'in Uludağ'ı anlattığı dizelerle başlamak istiyorum: "Uludağ'da, zirvede kar/ve kirezli-yaylada şahane ve şipşirin yatmış uykudadır/kırmızı kestane yapraklarının üstünde ayılar/Ovada kavaklar soyunuyor/İpekböceği tohumları kışlaklarına gitti gidecek/sonbahar bitti bitecek/nerdeyse girecek gebe-uykularına toprak" Büyük Şair, Bursa Cezaevindeki koğuşunun penceresinden gördüğü Uludağ'ı ne kadar güzel anlatmış değil mi? Zirvedeki kardan, Kirazlıyayla'dan, kestanelerden, kavaklardan ve topraktan bahsetmiş. Şiirde ne betona ne kupon arazilere ne ranta yer vermiş. Bursaspor'umuzun renklerini ilham aldığı Uludağ'ın ormanlarının yeşilinden ve karlarının beyazından bahsetmiş. Siz Bursa'ya el atmadan önce Bursa'ya gelenleri önce Ulu Cami, sonra Uludağ selamlardı. Şimdi bırakın Nazım Hikmet'in o küçük penceresinden Uludağ'ı görmeyi, artık Uludağ, kent meydanından maalesef görünemiyor. Şimdi AK PARTİ'nin Bursa'nın kalbine sapladığı Doğanbey TOKİ sizleri gördüğünüz gibi karşılıyor. 2 ve tek katlı binaların kentsel dönüşümünden, 22 katlı rantsal dönüşüm ve beton yığınlarıyla Bursa sizi selamlıyor. Bursa'nın ovasını bitirdiniz. Yeşilini, beyazını griye çevirdiniz. Şimdi sıra Uludağ'ın yeşiline ve beyazına griyi karıştırmaya mı geldi? 61 milyonluk bütçeye bakıldığında personel ve personel çalışmalarına bağlı giderlerden olduğunu görüyoruz. Uludağ'ı koruyacaklarından bahsederek oluşturulan Alan Başkanlığının personel alımı ilanı da yayınlanmış. Alan Başkanlığı, inşaat mühendisi, mimar, peyzaj mimarı, şehir plancısı arıyor. Uludağ'ın turizm

potansiyelini artırmak için aranan kişilerin meslek gruplarına baktığımızda Uludağ'ın geleceğini ve kaderini görebiliyoruz. Niye şehir plancısı arıyorsunuz? Uludağ'a bir şehir mi planlayacaksınız? İnşaat mühendisi neden arıyorsunuz? İnşaat mühendisine Uludağ'a ne inşa ettireceksiniz? Biz bu işlerin getireceği sonuçları tahmin edebiliyoruz. Bakın, akademik odalar, bilim insanları, Bursa kamuoyu sizin Uludağ'ı satmanızdan korkuyor, size inanmıyor ve güvenmiyor çünkü sata sata bir şey de bırakmadınız. Biz ilkokul sıralarından itibaren "vatan toprağının kanla alındığı" ve "parayla satılamaz" cümleleriyle vatan sevgisi ve millet sevgisiyle yetişmedik mi? İstiklal Marşı'mızın "Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı." mısralarını yüreklerimize yazmadık mı? Fakat bugün iktidar vatanın arazilerini de vatandaşlığını da pazara çıkardı, "Bas parayı, kap Türk vatandaşlığını" sloganıyla gerçekten de Türk vatandaşlığı internette satışta. Dolayısıyla denk bütçe yapamayan, ayağını yorganına göre uzatamayan tek adam yönetimiyle karşı karşıyayız. Bütçe denk olmayınca açık nereden karşılanacak? En kolayı hazırı satmak, tabii, satacak bir şey kaldıysa; kalmadıysa, bugünkü gibi borçlanarak bir bütçe yapmak. (CHP sıralarından alkışlar)

Arkadaşlar, değerli milletvekilleri; hazıra dağ dayanmaz, bu bütçenin açığına ve sarayın harcamalarına da Uludağ da dayanmaz. Bu faaliyetleri "turizm" adı altında kamuoyuna sunma çabanız da maalesef nafile. Endemik bitkileri, millî parkı ve şairlere ilham veren güzelliğiyle Uludağ yılda yaklaşık 2 milyon turist çekiyor. Hepimiz dünyayı geziyoruz, gezdiğimiz şehirlerde nerelere bakıyoruz? Hep eski şehri geziyoruz, Bursa da birçok Avrupa şehrine göre eski ve kadim bir şehir. Bunun yanında, yeşiliyle, havasıyla, suyuyla, doğasıyla da cennetti ama kentimizi yaşanmaz beton yığını bir şehir hâline getirdiniz; bırakın turisti, imkânı olan Bursalılar şehirden uzaklaşmak istiyor. Uludağ'ı kupon araziye dönüştürürseniz önce Uludağ'ın sonra da dağ turizminin tamamen bitmesine neden olursunuz. Unutmayın, turisti getiren otellerin güzelliği değil, Uludağ'ın güzelliğidir. Uludağ'ı kupon arazilere dönüştürmenize, oraya da bir kışlık saray yapmanıza izin vermeyeceğiz diyorum. Size güvenmiyoruz, niyetiniz belli; Uludağ'ı kupon araziye çevirerek yandaşa ve Arap sermayesine peşkeş çekmeyi planladığınızı düşünüyoruz.

Sözlerime son verirken temmuz ayında para bulmak için gidilen Birleşik Arap Emirlikleri'nde 50,7 milyar dolarlık anlaşmalarda resmî veya gayriresmî olarak Uludağ masaya kondu mu? Bursa bunun cevabını bekliyor. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına son konuşmacı Ankara Milletvekili Gamze Taşcıer.

Buyurun Sayın Taşcıer. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

CHP GRUBU ADINA GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesi üzerinde grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Son söyleyeceğimi baştan söyleyeyim: Bu bütçeyi iki kelimede özetlemek gerekirse ya da bu bütçeye bir isim vermek gerekirse bu bütçe buhar bütçesi çünkü emekliye üç kuruş zam yapıyorsunuz, iki ay sonra buhar oluyor; asgari ücretliye zam yapıyorsunuz, üç ay sonra buhar oluyor; memura aldığı maaş dört ay sonra buhar hâlinde geri dönüyor. Dolayısıyla hangi sosyal sınıftan olursa olsun halkımızın ortak bir sesi var: "Geçinemiyoruz." Haber oldu, İstanbul'da bekâr polisler kiralarını ödeyemedikleri için tayin talep etmişler. Çözüm olarak da TOKİ 1+1 lojman yapacakmış. Doğru, polislerimiz geçinemiyor. Peki, hiç düşünüyor musunuz, asgari ücretli kirasını nasıl ödüyor? İPA araştırmasına göre kent yaşamının maliyeti bir yılda yüzde 78 arttı, 4 kişilik ailenin ortalama maliyeti 47 bin lirayı aştı. Soruyorum size: BDDK yöneticilerinin yaşam maliyeti var da 7.500 lira alan emeklinin yaşam maliyeti yok mu?

Değerli milletvekilleri, aralık ayı, asgari ücret tespit ayı. Bu süreç, kimisini doğrudan, kimisini de diğer tüm maaşları etkilediği için dolaylı olarak, dolayısıyla on milyonlarca insanı ilgilendiriyor çünkü Türkiye'de asgari ücret ve aşırı yakın ücret alanların oranı en az yüzde 40; özel sektörde çalışanların yüzde 91'i asgari ücret ve 2 katından daha az ücret alıyor yani 22.800 lira. Bu da aslında belirleyeceğinizin asgari ücret değil, ortalama ücret olduğunu bize gösteriyor.

Halkımızın nasıl sistematik bir şekilde yoksullaştığını birazdan anlatacağım ama hazır Sayın Bakanı bulmuşken bir söylemi üzerine ben de kendisinden bir cevap bekleyeceğim. Sayın Bakan, geçtiğimiz hafta asgari ücrette 2'nci bir zam olup olmayacağı sorulduğunda "Tek zam olacak çünkü yönetmeliğimizde öyle; Asgari Ücret Yönetmeliği'mizde yılda 1 kere." dediniz. Ben size İş Kanunu'nu getirdim. 39'uncu madde, çok açık bir şekilde, ücretlerin asgari sınırlarının en geç iki yılda bir belirlendiğini söylüyor. Hadi "yönetmelik" dediniz -sizi kırmayalım- döndüm, yönetmeliğe baktım; yönetmelikte de aynı şey. Sayın Bakan, yönetmelikten ve İş Kanunu'ndan haberinizin olmaması mümkün değil, o zaman siz bile isteye vatandaşı kandırıyorsunuz.

Gelelim vatandaşın nasıl yoksullaştığına. Bununla da ilgili onlarca örnek verebilmek mümkün ama vakit kısıtlı. Ben bütçenin içinden bir veriyle sizlere anlatacağım: Elektrik tüketim desteği. Bu destekten yararlanan hane sayısı 1,9 milyonken 3,7 milyon hane yani yaklaşık 15 milyon vatandaşımızın ancak destekle gerçek anlamda önünü görebildiğini gösteriyor ve bu sayının 2024'te 4 milyonu aşacağını hedefliyorsunuz; sizin verileriniz. Önceki bütçede hedefiniz neydi? 2 milyon. Yani bir yılda 2 milyon öngöremediğiniz bir yoksullaşma yarattınız. Son bir yılda, vatandaşın bankalara olan toplam borcu yüzde 78 arttı, bireysel kredi harcamaları yüzde 167 arttı. Vatandaşta para yok, "Kartları nasıl takla attırırım?" âdeta onun ustası oldu. Hani anlatıyorsunuz ya, "Şöyle dünya lideriyiz, böyle uçuyoruz, şöyle kaçıyoruz." Aslında ben bir hak teslimini yapmak istiyorum. Evet, şampiyon olduğumuz bir konu var; OECD ülkeleri içinde enflasyon şampiyonuyuz. 37 ülkenin ortalaması 4,2'yken Türkiye'yi kattığınızda 1,5 puan birden yükseliyor. Yine, gıda enflasyonunda şampiyonuz. Türkiye'de bu oran yüzde 72, OECD ortalaması 7,4 yani 10 katı. İşte, tablo böyleyken, bu enflasyon ortamı varken, başımızda beceriksiz bir iktidar varken asgari ücreti ne kadar yapacaksınız? 16 bin mi, 18 bin mi, 20 bin mi? Aslında belirleyeceğiniz fiyat, asgari ücretin üç ay sonra mı, beş ay sonra mı açlık sınırının altında kaldığından başka herhangi bir şeyi ifade etmeyecek.

Sayın Bakan, bazen asgari ücrette yapılan artışların ne kadar yüksek olduğundan siz ve iktidarlarınız bahsediyor. Doğru, iktidara geldiğinizde asgari ücret 184 liraydı, bugün 11.402 lira. Enflasyon diye bir şeyin varlığından haberdar olmazsanız ya da onu yok sayarsanız her şey çok güzel tabii ama gerçek öyle mi? Değil. Çok uzaklara gitmeye gerek yok, iki yıl önce, asgari ücret 2.825 lirayken alım gücü çok daha yüksekmiş. İki yılda iktidarınız, asgari ücretlinin kursağından 37 kilo kıymayı, 154 litre sütü çaldı. Çocuklar beslenemiyorlar, sınıflara aç gidiyorlar, beslenemedikleri için okuduğunu anlamıyorlar ve bodurluk artık bir salgın gibi yayılıyor. İnanmıyorsunuz ama bu veriler TÜİK'in verileri, Türkiye'de çocukların yarısı peynir ve yoğurt gibi süt ürünlerini her gün tüketemiyor. İşte, yirmi bir yıllık, yirmi iki yıllık iktidarınızın eseri.

Tabii, sadece asgari ücretliler mi? Memurlar da geçinemiyor. On yıl önce ortalama memur maaşı açlık sınırının 3,3 katı iken bugün 2,3 katına düştü; profesörü, hizmetlisi, mavi yakalısı, beyaz yakalısı, hepsi sistematik bir şekilde yoksullaşıyor. Peki, kim zenginleşiyor? Yani, bu ülke büyüyor da kimler zenginleşiyor? Az önce anlattım, emekçi zenginleşmiyor. Peki, bir de emekliye bakalım. Yine, SGK verilerine göre Türkiye'de yaklaşık 16 milyon emekli ve ölüm aylığı alan var. 11 milyon emeklinin yarısından fazlası ya işte çalışıyor ya da ek bir iş arayışı içinde, on beş yılda 2,5 kat artırdınız. Soruyorum size: Bir insan emekli olduktan sonra neden çalışır? Devletin resmî verilerini bilmenize rağmen emeklinin

içinde bulunduğu ortamı görmezden geliyorsunuz ama yoksulluğa bile değil, emekliyi açlığa ve hatta ölüme terk ediyorsunuz. İktidara geldiğinizde en düşük işçi emeklisi aylığı asgari ücretin 1,39 katıydı, sadece bu oranı korusaydınız bugün bir emeklinin aylığının 15.925 lira olması gerekiyordu; bugün neredeyse yarısından bile az, dul ve yetimleri hiç saymıyorum bile. Avrupa'nın emeklisi emekli maaşıyla birlikte geliyor, Türkiye'de istediği gibi tatilini yapıyor; bizim emeklilerimiz o mutfakta patates soyuyor, üst katta çarşaf topluyor; işte, emekliye yirmi iki yılın sonunda hak gördüğünüz yaşam şekli bu. (CHP sıralarından alkışlar)

Biz "En düşük emekli aylığı asgari ücret seviyesine yükselsin." diyoruz, siz "Emekli açlıkla boğuşmaya devam etsin." diyorsunuz. Biz "İkramiyeleri artıralım." diyoruz, siz "2 bin lira yeter." diyorsunuz. Biz "Az gün, az prim ödeyenle çok gün, çok prim olanı düşük aylıkta buluşturmayacağız, hakkaniyetli bir sistem kuracağız." diyoruz, siz "Emeklileri en düşük ücrette buluşturacağız." diyorsunuz. Vatandaşa verdiğiniz değeri sözlerinizi tutmadığınızdan da anlıyoruz. Seçimden önce Genel Başkanınız çıkıp demişti ki "Esnafın prim ödeme gün sayısını 7200 güne indireceğiz." Altı aydır ağzınızı bıçak açmıyor, torbada 1 maddeye bakardı; niye getirmediniz? Yine, stajyer ve çıraklık mağdurlarının sorunları… Bu insanlara "Geriye dönük borçlanma hakkı verin." dedik, sesiniz çıkmıyor. 3600 ek göstergeyi bir buçuk yıl önce Genel Başkanınız "Tamam, vereceğiz." dedi, o da ortada yok. "Taşerona kadro…" dedik, mecbur kaldınız, kısmi olarak verdiniz. Yani gerçekten nasıl yapıyorsunuz bilmiyorum ama bir haksızlık yapmadan herhangi bir düzenleme yapamamak gibi bir beceriniz var. Bugün yüz binlerce taşeron işçi kadro bekliyor, geçen sene söz verdiniz "Kalanları da alacağız." dediniz, onlardan da ses yok. Asıl işi yapan işçiler, PTT çalışanları, Devlet Demiryolları hatlarında çalışan işçiler, yüzde 70 sınırına takılanlar, makam şoförleri, çağrı merkezi çalışanları kadro alamadı, Karayollarında aynı kar küreme aracının içinde olan biri alırken yanındaki kadro alamadı; hiçbir sözünüzü tutmadınız.

Son olarak Sayın Bakan, konuşmamı yine sizin bir cevabınız üzerinden bitirmek istiyorum. Az önce konuşan Niğde Milletvekilimiz Ömer Fethi Gürer'in bir soru önergesine dediniz ki: "Ülkemizde aşırı yoksulluk veya açlık sınırı içinde yaşayan kişi bulunmuyor." Sayın Bakan, bu ülkede genel sağlık sigortası primini ödeyemeyen ve bu nedenle devletin ödediği 6 milyon 836 bin 471 kişi var. Bu kişiler hangi ülkenin vatandaşı? Eğer bir sınır arıyorsanız, sizden ricam, buradan çıktıktan sonra en yakın bir pazara gidin, vatandaşın hangi sınırlar içerisinde yaşadığını kendi gözlerinizle görün.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz talepleri karşılanmıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına söz taleplerini karşılayacağım.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına ilk söz talebi Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık'a aittir.

Buyurun Sayın Kocacık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

AK PARTİ GRUBU ADINA ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kültür ve Turizm Bakanlığı 2024 yılı bütçesinin geneli hakkında konuşmak üzere AK PARTİ Grubum adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hamdolsun, turizmde başarılı bir yıl geçirdik. 2023 yılı Ocak-Ekim döneminde ağırladığımız toplam turist sayısı 50 milyon kişiyi aştı, turizm geliri ise 42 milyar dolara ulaştı; inşallah, yıl sonunda bu rakamın 55 milyar dolar seviyelerine ulaşacağına inanıyoruz. Bu rakamlar elbette kendiliğinden olmuyor; doğru strateji ve eylemlerle mümkün oluyor. Bu eylemlerin başında da hiç şüphesiz tanıtım geliyor. Kültür ve Turizm Bakanlığımız bünyesinde kurulan Türkiye Turizm

Tanıtım ve Geliştirme Ajansımız sayesinde, ülkemizin 200'den fazla ülkede tanıtımı gerçekleştirildi. Dünyada en yoğun, en etkili tanıtım yapan ülkeyiz. Bunun da sonuçlarını zaten turist sayısında ve gelirlerinde görüyoruz. Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyiyle hükûmet nezdinde anlaşma yapan ilk ülke olmamız bu alanda ne kadar iddialı olduğumuzu göstermektedir.

Kıymetli Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; hükûmetlerimiz boyunca sadece turizm değil, kültür alanında da başarılı çalışmalara imza attık. Kadim tarihi ve medeniyetlerin buluşma noktası olma özelliğiyle Türkiye'nin yer altı ve yer üstü tarihî değerleri oldukça fazladır. Bakanlığımız bir yandan yurt dışına kaçırılan tarihî eserleri etkin bir mücadeleyle ülkemize getirirken sadece bu yıl 3.059 eser geri getirilmiştir. Diğer yandan da millîleştirdiği ve on iki aya yaydığı kazı politikalarıyla pek çok yeni tarihî varlığı gün yüzüne çıkarmaktadır.

Kültürel miras konusunda da daha birkaç gün önce Sayın Bakan müjdeyi vermişti: Türkiye, UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listeleri'nde 30'a ulaşan kültürel değeriyle en çok unsur kaydettiren 2'nci ülke olmuştur. Eylül 2023'te Riyad'da gerçekleştirilen 45'inci Dönem Dünya Miras Komitesi toplantısında, Anadolu'nun Orta Çağ Dönemi Ahşap Hipostil Camileri ile Gordion'un Dünya Mirası Listesi adaylık dosyaları değerlendirilmiş ve söz konusu alanların Dünya Mirası Listesi'ne alınmasına karar verilmiştir. Böylece Dünya Mirası Listesi'ndeki varlık sayımız 21'e yükselmiştir.

Kıymetli milletvekilleri, yirmi bir yıldan bu yana yaptığımız icraatları beş dakika gibi kısa bir sürede anlatmak zor. Ancak ben 2 önemli yapıdan bahsetmek istiyorum: Ankara CSO Ada ve uluslararası kültür ve sanat çevrelerinin büyük beğenisini kazanan İstanbul'daki Atatürk Kültür Merkezi. Bu 2 yapı da gerek teknolojisi gerekse de mimarisiyle dünyadaki ilk 10 bina arasında yer almaktadır. Yine, Bakanlığımızın 2009 yılından bu yana inşa ettiği 200'ü aşkın kültürevi ve kültür merkezleri de kültür alanında modern ve işlevsel yaklaşımlarının bir diğer başarılı örneğidir.

Yeri gelmişken Kültür Yolu Festivalleri de ülkemizin marka değerine çok önemli katkılar yapmaktadır. Etkinlikler gerek vatandaşlarımızın gerekse yabancı ziyaretçilerimizin yoğun ilgisini çekmektedir. Tek festivalle başlayıp sadece dört yılın sonunda 11'e çıkılması, 2028 yılında ise bu sayının 35 olarak hedeflenmesi önemlidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kültürün, bilgiye ulaşmanın olmazsa olmaz kurumları kütüphanelerdir. Ülkemizde kütüphanelerin sayısı her geçen gün artmaktadır. 2023 yılında Bakanlığımıza bağlı kütüphane sayısı 1.288'e ulaşmıştır. 2023 yılında vatandaşlarımızın talepleri, ihtiyaçları ve özel gereksinimleri doğrultusunda kütüphanecilik sistemimiz de geliştirilmekte ve çeşitlendirilmektedir. AVM, gar, havalimanı ve bebek kütüphaneleri bunlardan bazılarıdır. Türk kütüphaneciliği alanında göğsümüzü kabartan son eser ise Rami Kütüphanesi olmuştur.

Müzelerimize gelince gururlanmak hakkımız. Artık, müzelerimiz uluslararası standartlarda hizmet vermektedir. Geçtiğimiz yıl, 214 müze ve 144 ören yerine 30 binin üzerinde yeni eser kazandırılmış, toplam eser sayısı 3,3 milyonu aşmıştır. Dijital müzecilik alanında da önemli gelişmeler sağlanmaktadır. Bakanlığımız denetiminde faaliyet gösteren özel müze sayısı ise 391 olmuştur.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Utanç müzelerini de dâhil edin.

ERTUĞRUL KOCACIK (Devamla) – Bu vesileyle Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, her alanda olduğu gibi kültür ve turizm alanında da eski Türkiye'den çok farklı, çok ileride, çok gelişmiş bir Türkiye inşasındaki rolü münasebetiyle şükranlarımı arz ediyorum. Türk turizminin ve kültür politikalarının tarihinin en başarılı noktasına ulaşmasına katkı sağlayan başta Kültür ve Turizm Bakanımız Sayın Mehmet Nuri Ersoy'a teşekkürlerimi sunuyorum. Çalışma arkadaşlarını ve bütün Kültür ve Turizm Bakanlığı personelini tebrik ediyorum.

İnşallah, 2024 bütçemizin hayırlı olmasını diliyor, Türk kültür ve turizm dünyasına önemli katkılar sağlamasını temenni ederek Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına ikinci söz talebi Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal'da.

Buyurun Sayın Çokal. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

AK PARTİ GRUBU ADINA TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Genel Kurulu ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

"Turizm" deyince akla Antalya, "Antalya" deyince en büyük turizm destinasyonu olan Manavgat akla geliyor. Manavgat, benim çocukluğum, gençliğim, bugünüm ve geleceğimdir.

Geçtiğimiz günlerde Cumhuriyet Halk Partisinin Genel Başkanı memleketim olan Manavgat'a gelmiş ve ilçemizde adını bile yanlış telaffuz ettiği Ulualan Projesi'yle ilgili Sayın Cumhurbaşkanımıza, bakanlarımıza, partimize karşı ağır itham ve iddiaların olduğu talihsiz birtakım açıklamalarda bulunmuştur. E, kişi kendinden bilir işi. Konuyla ilgili kafasındaki karışıklığı gidermek için doğru bilgilendirmeyi ve gerçekleri yüce Meclisin kürsüsünden yapalım istedik. Algı değil, olgu siyaseti.

Ulualan'da yaptığınız aynı algıyı Manavgat'taki mesire alanı için de yaptınız. Bakın, kıymetli milletvekilleri, şu elimde görmüş olduğunuz plan Manavgat Belediyesi tarafından hazırlanmış olup Manavgatlı hemşehrilerimizin mesire alanının yani orman alanının nasıl katledilmek istenildiğinin bir belgesidir. "Bir avuç mesire alanımıza göz diktiler." diye ortalığı yıkan Manavgat Belediyesi, aslında bu alanı, sözüm ona "Ekopark yapacağım." diyerek yola çıkmış ancak eğlence merkezinde karar kılmıştır. Bakın, burada, Manavgatlı hemşehrilerimizin mesire alanı olarak kullandığı bu ormanlık alanı, mesire alanının olduğu alanı aquapark olarak planlamış; hatta buraya 350 kişilik lokanta, 150 kişilik bar salonu, 600 kişilik sirk, 850 kişilik açık hava tiyatrosu gibi birçok betonarme yapı inşa etmeyi de planlamıştır. Hatta bu projesini hayata geçirmek için binlerce ağacı kesme bedeli olarak 2012 yılında 1 milyon liradan fazla Orman Müdürlüğüne ağaç kesim bedelini de yatırmıştır.

HASAN TOKTAŞ (Bursa) – Siz izin vermişsiniz o zaman.

TUBA VURAL ÇOKAL (Devamla) – Bu kadar yapılaşmanın planlandığı bir ormanlık alanda doğal olarak Orman Bakanlığımız konuya müdahil olmuş ve proje için olumsuz görüş bildirmiş ve Turizm Bakanlığımız da tahsisi iptal etmiştir. Açılan davada da iptal işleminin hukuka uygun olduğu mahkeme kararıyla tespit edilmiştir.

"Manavgat Şelalesi, Manavgat'ın bir değeridir ve Manavgat Belediyesi tarafından işletilmelidir." dedik ama belediye ne yaptı? Adrese teslim ihaleyle Manavgat Şelalesi'ni özel sektöre teslim etti. Eğlence merkezi olarak planladığı mesire alanımızı da yine aynı şekilde, adrese teslim, özel sektöre teslim etmeyi düşündü herhâlde.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Hakkâri'nin tamamı maden sahası. Akbelen yok oldu. Siz kendi sorumluluğunuzu…

TUBA VURAL ÇOKAL (Devamla) – Biz 2 milyon 800 bin metrekarelik Sorgun ormanını millet bahçesi olarak düzenleyerek Manavgatlı hemşehrilerimizin hizmetine sunmak için gerekli çalışmaları başlattık. Sayın Özel konuşmasında "Manavgat Belediyesi yangınlarda devletin ayıbını örttü." demiş. Bakın, Hükûmetimiz, Manavgat yangınında neler yapmış? Yangın bölgesine toplam 350 milyon lirayı bulan nakdi destek vermiş. Hiçbir siyasi parti ayrımı gözetmeksizin tüm belediyelere nakdî destek yaparak Antalya Büyükşehir Belediyesi ASAT Müdürlüğüne 50 milyon lira para göndermiştir.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Günlerce yangın uçağı… (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Konuşma! Konuşma!

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – Bu ne ya, bu ne ya! Bir dinleyin ya! Dinle! Bak, burada biz müdahil olmuyoruz, sen de olma!

TUBA VURAL ÇOKAL (Devamla) – 900 adet yanan evi ve ahırları, burada görüldüğü gibi, bir yıldan az sürede tamamlamış ve maliyeti üzerinden yüzde 66 indirim yaparak iki yıl ödemesiz, on sekiz yıl vadeyle, sizlerin "Devlet bu evleri yapamaz." demenize rağmen yapmış, vatandaşlarımıza da teslim etmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yaptığımız köy konakları, camiler ve ağaçlandırma çalışmalarımızı anlatmaya burada zaman yetmez. Ha, bu arada Manavgat'a doğal gazın gelmesini engelleyen de sizin belediyenizdi. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Sayın Başkan, neden müdahale etmiyorsunuz, hatibi duyamıyoruz. Geçen gün bakanlara "sus" dediniz.

TUBA VURAL ÇOKAL (Devamla) – TEİAŞ'ın Dünya Bankasından aldığı 250 milyon liralık yatırımı iki yıl boyunca engelleyip Manavgat'a zaman kaybettiren de yine sizin belediyenizdir.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Nasıl engelledi belediye, nasıl engelledi? İftiraya gerek yok, iftiraya gerek yok.

CAVİT ARI (Antalya) – Bir alıp veremediğin var galiba belediyeyle; hayır mı? Öve öve bitirememiştin.

TUBA VURAL ÇOKAL (Devamla) – Unuttukları seçim yenilgilerine 2024 yılı yerel seçimlerinde de bir yenisini daha ekleyecek olan Cumhuriyet Halk Partisi…

CAVİT ARI (Antalya) – Öve öve bitirememiştin seçim döneminde, o günleri unutmadık. Bir alıp veremediğin var belediyeyle, biliyoruz.

TUBA VURAL ÇOKAL (Devamla) – …sözde yenilenme ve yenileşme girdabında demlenirken Genel Başkanları perşembenin gelişini çarşambadan görmüş olacak ki talihsiz ve tarifsiz iftiralara başvurmuştur.

CAVİT ARI (Antalya) – Seçim döneminde göklere çıkarıyordun belediyeyi, Belediye Başkanını. Ayıp ya! Biraz utanın ya!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, hatibin sözünü kesmeyelim lütfen.

TUBA VURAL ÇOKAL (Devamla) – Sarfetmiş olduğu seviyesiz söylemleri aynen kendilerine buradan iade ediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CAVİT ARI (Antalya) – Biraz kendinden utan öncelikle!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – "Yatırımı belediye engelledi." diye anlatırsa bu cevabı alır yani.

CAVİT ARI (Antalya) – Göklere çıkarıyordun belediyeyi, hayır mı? Seçim döneminde ne oldu?

TUBA VURAL ÇOKAL (Devamla) – Ben Antalyalı hemşehrim Sayın Bakanımıza ve çalışma arkadaşlarına bir turizmci olarak…

CAVİT ARI (Antalya) – Seçim döneminde ne oldu? Ne oldu seçim döneminde? Her yerde övüyordun.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Duyamıyoruz Sayın Başkan, dinleme hakkımızı elimizden alıyor ya!

TUBA VURAL ÇOKAL (Devamla) – …saygılarımı sunuyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CAVİT ARI (Antalya) – Buraya geçince böyle mi oldu! Ne kadar ayıp, ne kadar!

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, hanımefendi İYİ Partiden milletvekili adayıyken aynı belediyeyi öve öve bitiremiyordu.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Ya konuşma, konuşma!

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına söz sırası Kayseri Milletvekili Murat Cahit Cıngı'ya aittir.

Buyurun Sayın Cıngı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CAVİT ARI (Antalya) – Aynı belediyeyi göklere çıkarıyordun be! Yazıklar olsun sana!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Rüzgârgülü olmak çok zor bir şey ya! Rüzgârgülü olma hayatta!

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Bana söz hakkı verilse söyleyeceğim çok şey var, çok!

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, İYİ Partiden milletvekili adayıyken o belediyeyi öve öve bitiremiyordu. Saf değiştirince niye böyle oldu?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, kürsüde hatip var lütfen…

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Şahsi kararımdan dolayı eleştiremezsiniz tamam mı?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Dik olun, dik!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri…

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Rüzgârgülü olma! Çıkarına göre konuşma!

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Sen konuşma! Sen konuşma!

CAVİT ARI (Antalya) – Senin oraya nasıl geçtiğini Manavgatlı biliyor, Manavgatlı! Merak etme!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Verdiğim şahsi kararımdan dolayı eleştiremezler beni!

CAVİT ARI (Antalya) – Niye geçtiğini herkes biliyor, neler yaptığını da herkes biliyor!

BAŞKAN – Kürsüde milletvekili arkadaşımız var, lütfen kürsü hakkına saygı duyalım.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Ayrıca, oradan cevap gelmiyor, burası ayağa kalkıyor ya!

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Arkadaşınız, Manavgat'ta Belediye Başkanının ismini öve öve bitiremiyordu.

CAVİT ARI (Antalya) – Senin oraya niye geçtiğini herkes biliyor. Seçim döneminde göklere çıkarıyordun, ayıp! Utanmaz!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Ne önerdiler de parti değiştirdin?

MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Manavgatlı kararını verdi, az kaldı.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Cıngı.

Süreniz beş dakika.

AK PARTİ GRUBU ADINA MURAT CAHİD CINGI (Kayseri) – Sayın Başkan, Kıymetli Bakanlarım, değerli milletvekilleri; yüce Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bildiğiniz gibi, Türkiye'de turizm 1980'li yıllardan itibaren çok önemli bir gelişim göstermiş ve ülke ekonomisine hatırı sayılır bir katkı sağlayan başat sektörlerden biri hâline gelmiştir. Son dört yıl içerisinde tüm dünyada turizmi bitme noktasına getiren Covid-19 pandemisini, en büyük pazarımızda çıkan Rusya-Ukrayna savaşını ve tarihin en büyük felaketlerinden biri olan depremi yaşamış olmamıza rağmen Türkiye turizmi 2023'ü yine rekorlarla kapatacak ve 52 milyona yakın turiste ev sahipliği yaparak millî gelire yaklaşık 60 milyar dolarlık bir katkı sağlayacaktır. Bu en çetrefilli dönemde Türkiye'de turizmi en iyi bilen isimlerden birisinin Turizm Bakanı olması ülkemiz için büyük bir talihtir. Bu başarıyı sağlayan Sayın Bakanımız Mehmet Nuri Ersoy'a proaktif ve etkin yönetim anlayışından dolayı şükranlarımı sunuyorum. Bakanlığımızın tüm çalışanlarını katkılarından dolayı tebrik ediyor, bilhassa da turizm sektöründeki bu başarı hikâyesini yazan ve büyük riskler alarak yatırımlarına devam eden bütün işletmecilere ve bütün turizm aktörlerine teşekkür ediyorum. Bu başarıyla beraber şunu da ifade etmemiz gerekir ki turizm, cennet vatanımızda, Antalya, Muğla, İzmir gibi illerimizde, kıyı şeridinde, deniz, güneş, kumsal temelinde büyümüş, emsalsiz dağlarla kaplı coğrafyamızda kış turizmi yeterince gelişme gösterememiş, bilhassa muhteşem dağlara sahip Orta Anadolu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimizdeki dağlar ülkemiz turizmine kazandırılamamıştır. Bu noktada turizm gelirimizi artırmak ve turizmde mevsimselliği bertaraf etmek için dağ ve kış turizmi stratejik bir önem taşımaktadır. Memleketim Kayseri'de, Çevre ve Şehircilik Bakanımız Sayın Mehmet Özhaseki'nin Başkanlığı döneminde, Kayseri Büyükşehir Belediyesinin Erciyes master planı kapsamında profesyonelce oluşturduğu Erciyes Kayak ve Kış Turizm Merkezi bunun çok iyi bir örneğini teşkil etmektedir. Bu plan kapsamında 19 adet gondol, teleferik, telesiyej gibi mekanik tesisler inşa edilmiş, toplam 112 kilometre uzunluğunda 41 adet pist oluşturulmuş, 154 adet makine marifetiyle suni kar üretilerek pistlerin açılması garanti altına alınmıştır. Otoban genişliğinde oluşturulan dağ yollarıyla, uluslararası, Kayseri Havaalanı'ndan yirmi beş dakikada, şehir merkezinden on beş dakikada ulaşılabilen, konaklama, yeme, içme ve eğitim gibi birçok altyapının oluşturulduğu, Alpler standardında bir kayak merkezi meydana gelmiştir. Daha da önemli şey, bu turizm bölgesinde sürdürülebilirliği sağlamak üzere ülkemizin en etkin destinasyon yönetim şirketi olan Kayseri Erciyes AŞ kurulmuş ve bu şirket hem kayak merkezinin tek elden işletilmesini hem de global pazarlara açılmasını sağlamıştır. Erciyes AŞ, yaptığı tanıtım, reklam, PR çalışmaları ve yurt dışı fuar katılımlarıyla yatırımlar hizmete girdikten birkaç yıl sonra yabancı turisti bölgeye çekmeye başlamış ve daha sonra da Rusya, Ukrayna, Polonya, Çek Cumhuriyeti gibi ülkelerden direkt charter seferleriyle bölgeye turist gelmesini sağlamıştır. Charterlar dışında bugün Hindistan'dan İngiltere'ye, Japonya'dan Latin Amerika'ya varıncaya kadar tüm dünyadan tarifeli seferlerle gelen binlerce turist de şehir ekonomisine önemli katkılar sağlamaktadır. Erciyes Kayak Merkezi yatırımlar tamamlanıp hizmete girdikten on yıl sonra Kayseri'de yaklaşık 100 milyon dolarlık bir ekonomi oluşturmuş dolayısıyla yapılan kamu yatırımı kendisini defalarca amorti etmiştir.

Ayrıca, Erciyes'te yapılan "snowboard" ve diğer branşlardaki Avrupa kupaları, dünya kupaları, Kayseri marka değerinin de tüm dünyada tanınmasını sağlamış önemli PR aktiviteleri olmuştur. Dağ turizminin uzantısı olarak meydana getirilen, yine Büyükşehir Belediyemizin yapmış olduğu Erciyes Yüksek İrtifa Kamp Merkezi ve sondajla bulunan sıcak su, Erciyes'i bir termal turizm merkezine dönüştürerek Erciyes'in on iki ay kullanımını sağlayacak önemli başarılar olarak kaydedilmektedir.

Sonuç olarak, Sayın Bakanım, eğer kış ve doğa turizmi için stratejik marketing planı yapar, Uludağ, Palandöken, Kartalkaya, Yıldız, Kartepe, Davraz, Ilgaz ve Sarıkamış gibi muhteşem kayak merkezlerini uluslararası standartlara yükseltir ve yurt dışına açılmasına destek olursak ülkemiz, aynı zamanda bir kış turizm destinasyonu olarak ön plana çıkacak ve dağlarımız hem ülke ekonomisine hem de bölge ekonomisine önemli katkılar sağlayacaktır.

2024 bütçemizin hayırlı, uğurlu olması temennisiyle hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi İstanbul Milletvekili Yücel Arzen Hacıoğulları'na aittir.

Buyurun Sayın Hacıoğulları. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

AK PARTİ GRUBU ADINA YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Bakanlığımız inanılmaz işler yaptı ve yapıyor. Buna karşı koyan ve yok sayanları bir önceki konuşmamda hakikat engellileri olarak tanımlamıştım. Ben yapılan somut işlerle değil, bir sanatçının yapması gerektiği gibi fuzuli işlerle yani faziletli, erdemli işlerle ilgileneceğim. Konuşmamı çevirisini eski Kültür ve Turizm Bakanımız rahmetli Talât Halman'ın yaptığı antik mısır yazısıyla başlatıyorum: "Binayı mimarlar, açılışını çalgıcılar yapar." Yani şuara, şairler, bizler yani; Türkiye'nin geleceğiyle dertlenen, fikir, sanat, bilim, inanç, algı yapan, yöneten insanları yani, Atatürk yeni bir ulus devlet inşa ederken yani binayı yaparken yaptığı binanın şarkısını söyleyecek sanatçılara 1934 yılında burada, bu Mecliste şunları söylemişti: "Bir ulusun yeni değişikliğindeki ölçü musikideki değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir ancak bu şekilde ulusal musikimiz yükselebilir, evrensel musiki de yerini alabilir." O gün öyleydi, onlar gerekliydi ve söylendi ama bugün dijital devrim sürecinde kendimizi, dünyayı yeniden tanımlarken "Türkiye, Türkiye'den ibaret değildir; Türkiye bütün dünya mazlumlarının arzusu, hasretidir. Zira, Türk beklenendir." diye boş yere söylemedik. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) "Türkiye Yüzyılı" diyerek boş yere vaziyet almadık 2'nci yüzyılda. Yüz yıl öncesinin siyasetiyle, kültür, sanat anlayışımızla şiar ettiğimiz ulusaldan evrensele formülü, bugün evrensel olandan ulusal olanayla değişmelidir; böyle olmalıdır. Zira, medeniyet ancak evrensel olanın ulusalı, hatta kişisel olanı inşasıyla mümkündür. Müdürlüklerimiz mali bütçeden talep ettikleri şu kadar lirayı, modernitenin simgeleri, klişeleri olan Mozart, Puccini, Verdi operaları, Çaykovski balelerinin yine, yeniden icrası için mi istiyor bu parayı? Bunlar repertuarımızda olmalı elbette fakat Bakanlığımız yaşadığı yüzyılın hem tanığı hem sanığı cesur bestecilerimizi bugünü tanımlama adına güncel konulara yönlendirmeli onları, güncel ürünler sipariş etmeli.

Efendiler, tarih sanatçılardan kendi çağını tanımlamasını bekler. Bugünü yaşayanlar olarak bizler, aslında, geçmişin, geleneğin ya da geleceği hep çok uzun sürecek olanın bir tasarıdan ibaret olduğunu biliriz. O yüzden şimdidir aslolan, o yüzden "Yarın değil, hemen şimdi." dedik bütün dünyaya. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; İYİ Parti sıralarından alkışlar) Gerçek sanatçılar, geleneğini, inancını, tarihini kendilerinden ayrı tutmazlar; geleneğin, inancın ve tarihin içinde yaşarlar, onlar gelenektir, geleneği yaşarlar. İşte, Bakanlığımız o sanatçılara bugünü, günceli tanımlamaları adına Gazze katliam operası, şehit bebekler oratoryosu ya da katil İsrail modern balesi yaptırsın örneğin. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) "Bakın." demeli Bakanlığınız, Filistin Gazze katliamını işaret ederek hepimizin beynine mıh gibi çakılan Ege sahillerindeki Aylan Kurdi'yi göstermeli ama sadece Aylan'ı değil, onun cansız bedeni üzerinden komedi üretmeye çalışan aşağılık Fransız karikatür dergisi Charlie Hebdo'yu da göstermeli.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) – Siz de daha ismini bilmiyorsunuz.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (Devamla) – Efendim?

Bunların ikisini de göstermeli ve bestecilere demeli ki: "Bu adamlar neden öldürüyor bu bebekleri?"

SEDA SARIBAŞ (Aydın) – Vicdansızlık.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (Devamla) – "Bu bebekler neden ölüyor, öldürülüyor?" diye sormalı, hatırlatmalı bestecilere. Charlie'ye "Aylan'ın henüz gerçekleşmemiş geleceğini böyle yorumlatan o kadim kehanet ve gelecek korkusu daha önce de birçok zalim yöneticiyi, hükümdarı, kralı zehirlemişti, hatırlayın." demeli. Hazreti Musa daha bebekken onun geleceğini katletmeye çalışan zalim Mısır Kralı Firavun gibi, bugün İsrail yöneticileri de Filistin'de, Gazze'de "Gelecekte birer Ebu Ubeyde olacaklar." kehanetiyle bebekleri öldürüyor, gelecek korkusuyla geleceği katlediyor. Gelecek öldürülemez ve geleceği yalnız Allah bilir diyerek bestecilerimizi böyle ürünler vermeye davet ettim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi İstanbul Milletvekili İsmail Erdem'e aittir.

Buyurun Sayın Erdem. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

AK PARTİ GRUBU ADINA İSMAİL ERDEM (İstanbul) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi görüşmeleri kapsamında Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izlemekte olan aziz milletimizi saygıyla muhabbetle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, vakıflar insanı merkeze alarak insanlığın ortak yararına çalışmak anlayışı üzerine kuruludur. Vakıflar, toplumsal huzur ve barışın sağlanmasına önemli katkıda bulunmaktadır. Bizi birbirimize bağlayan değerlerimiz, merhamet, dayanışma, yardımlaşma gibi duygularımız vakıf anlayışıyla daha da güçlenmiş, bizi bir ve beraber yapmıştır. Selçuklu'dan bugüne binlerce tarihî eser ve vakfedilen kültürel mirasımız bulunmaktadır. Balkanlar'dan Afrika'ya, Afrika'dan Orta Doğuya Mostar Köprüsü'yle, Karagöz Bey Camisi'yle, Kosova Taşköprü'süyle Bağdat-Hicaz demiryoluyla, Mescid-i Haram'a hizmetleriyle, Mekke-Arafat su kanalıyla, binlerce sebiliyle, han, hamam, cami ve kütüphaneleriyle ecdadımız hep hatırlanmaktadır. Peygamber Efendimiz zamanından itibaren Müslümanlar arasında yardımlaşma duygusuyla başlayan vakıf anlayışı, Türk-İslam toplumunda büyük ilerleme katederek yüzyıllarca milletimizin ortak yardımlaşma duygularına tercüman olmuştur.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde 2002 yılından önce 46 tarihî eserin onarımı yapılırken hükûmetlerimiz döneminde 5.800 vakıf eserinin restorasyon ve onarımı tamamlanmıştır. 2023'te İstanbul Yeni Camii, Sultan Ahmet Camisi, Ankara'da Zincirli Cami, Kırşehir'de Cacabey Camisi ve Nasrettin Hoca Türbesi'nin restorasyonu tamamlanmış ve yeniden halkımızın hizmetine açılmıştır. Asrın felaketi olarak nitelendirilen 6 Şubat depremlerinde bölgede bulunan 678 vakıf ve kültür varlığının depremin hemen ardından tespitleri yapılarak teknik heyet ve personel bilim heyetleriyle yapılan çalışmalarla restorasyon ve onarım çalışmaları hızlıca başlatılmıştır. 2002 yılından önce 4 vakıf ve kültür varlıkları müzesi varken bugün rakam 10'a çıkarılmıştır. Erzurum'un simgelerinden eşsiz bir vakıf eseri olan Çifte Minareli Medrese ve Sivas'ın mavi simgesi Gök Medrese vakıf müzeleri açılarak halkımızın hizmetine sunulmuştur. Kaçakçılıkla mücadele kapsamında çalınan 787 adet vakıf, kültür eseri ele geçirilmiştir. Vakıflar Genel Müdürlüğü engellilere, yaşlılara, yetimlere ve kimsesizlere çok yönlü sosyal yardım çalışmalarında, hizmetlerinde bulunmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçmişine ve geleceğine sahip çıkan Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki AK PARTİ iktidarı vakıf eserlerinin korunması ve gelecek kuşaklara bırakılması için gösterdiği hassasiyeti yazma eserler konusunda da göstermektedir. Yazma Eserler Başkanlığımız yazma ve nadir eserler üzerine yaptığı yayım çalışmalarıyla kültür ve bilim dünyasında ciddi bir farkındalık oluşturmuştur. Binbir(1001) Eser Projesi kapsamında kendi alanlarının başyapıtı ve

birincil kaynağı sayılan eserler, çeviriler, neşirler gün yüzüne çıkarılmıştır. Bu eserler ülkemizin önde gelen kütüphanelerine ulaştırılmıştır. Geçtiğimiz on yılda yazma eserler üzerine yapılan çalışmalarla Mevlâna'dan İbni Sina'ya, İbni Haldun'dan Elmalılı Hamdi Yazır'a kadar önemli müelliflerin eserlerinden oluşan 290 ciltten fazla yazma eser kültür dünyasıyla buluşturulmuştur. 2023 yılında 20 kitabın basım çalışmaları tamamlanmış, gelecek yıl ise 25 eserin yayınlanması hedeflenmektedir. Restorasyonu yapılan Rami Kışlası'nda oluşturulan Kitap Şifahanesiyle yazma eserlerin muhafaza işlemleri dünya standartlarına kavuşturulmuştur. Yazma eserler veri tabanında 24 kütüphaneye ait 252 koleksiyon, 600 bine yakın yazma ve matbu eserlerin katalog bilgileri ve 400 bine yakın eserin dijital görüntüleri bulunmaktadır. Ziya Paşa der ki: "Ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz/Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde." Değerli milletvekilleri, büyük mütefekkir Cemil Meriç "Ağaç kökleriyle yaşar, insanlar da." diyor.

Bu düşüncelerle 2024 yılı bütçemizin tüm bakanlık ve kurumlarımıza, aziz milletimiz ve ülkemize hayırlar getirmesini diliyor, bu çalışmaları yürüten kurum ve kuruluşlarımıza teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi Konya Milletvekili Meryem Göka'ya aittir.

Buyurun Sayın Göka. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

AK PARTİ GRUBU ADINA MERYEM GÖKA (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi kapsamında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) bütçesi üzerinde AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Genel Kurulumuzu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Almanya'da doğmuş, büyümüş Türk vatandaşlarından biri olarak Türkiye'ye kesin dönüş yaptığım 1977 yılındaki bir anıyla başlamak istiyorum. Tabii, beni hayrete ve dehşete düşüren bazı ifadeler yaşadım o dönemde. Ben biraz hafifleterek vereceğim. "Niye Türkiye'ye döndünüz yani Türkiye'de ne yapacaksınız? Türkiye'den hiçbir şey olmaz." Bu cümleler o dönemdeki öz güven eksikliğinin vahametini gözler önüne seriyordu. İşte Türkiye'yi yıllarca özgürlüklerinden ve kalkınmasından uzak tutanlar güçlerini milletin öz güveninin önünü kapatmaktan aldılar. AK PARTİ'nin iktidara gelmesiyle, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde bu "Yapamayız, yaptırmayız." anlayışı yıkıldı, asırlık eksiklikler yirmi iki yılda tamamlanarak Türkiye sessiz bir devrimle çağ atladı. Tabii, takip eden değil, artık takip edilen bir ülke hâline geldi ve işte şimdi bizim gençlerimiz özellikle ne diyor? "Bu öz güvenle biz yaparız."

Değerli milletvekilleri, tabii, hâlâ Türkiye'nin değişim ve dönüşümünü kabul etmek istemeyenler tarafından bir kara propagandayla gerçeklerle alakası olmayan bir Türkiye portresi kurgulanmaya çalışılıyor; buralarda duyuyoruz her gün. İnanın, milletimiz ve özellikle de gençlerimiz artık çarpıtmalarla, karamsarlık zerk eden propagandalarla ve felaket tellallığıyla ülkemizi sürekli kötüleyen bir muhalefetin söylemine gerçekten maruz kalmak istemiyor. Memnuniyeti ülke dışında arayanlar var, çok geçmeden büyük hayal kırıklıkları yaşayabiliyorlar. Bunun sayısız örnekleri var, vaktimiz çok müsait olmadığı için ben şu anda güncel olan bir tanesini vermek istiyorum çünkü buradaki bazı arkadaşlarımızın Avrupa'da bize de söyledikleri veya ilettikleri şeyler var: "Gazze'deki soykırıma şu anda 'soykırım' dersem acaba işimden olur muyum?" diye düşünen arkadaşlar var. Tabii, türlü sorunların yanı sıra ırkçılık ve yabancı düşmanlığıyla karşılaşanlar, geldikleri yerin aslında hayal ettiklerinden çok farklı oluşunu görenler,

Türkiye'nin gerçeklerini dışarıdan daha iyi görerek boş Batı hayranlığını ve kendinde olanı hakir görme eğilimini aşma noktasına gelen çok sayıda insanımız var. Tabii, aşırı sağın yükseldiği bu dönemde sıklıkla ırkçılık ve çifte standartlarla karşılaşan yurt dışındaki vatandaşlarımızdan Türkiye'ye dönme arzusunda olan çok gencimizin olduğunu acaba biliyor musunuz? Ancak çarpıtmalar, gerçek dışı algılar ve ikiyüzlü bir siyaset dışında bir şey üretemeyen muhalefet bunları görmezden geliyor.

Değerli milletvekilleri, günümüzde 7 milyonu aşkın nüfusuyla yerini dördüncü kuşağa bırakan yurt dışındaki toplumumuz, asli ve yerleşik bir parçası olarak yaşadıkları ülkenin geleceğine katma değer sunuyor. Hiç şüphesiz bu noktaya kolay gelinmedi. Tüm bu başarıların arkasında zorluklar, hasretle, dışlanmışlıkla örülmüş çok büyük mücadeleler var. Yurt dışında yaşayan Türk toplumu bu zorlu aşamalardan geçerken Türkiye'nin yirmi iki yılda aştığı bu tarihî nitelikteki başarılarını çok daha net olarak görebiliyor, tabii anlayana!

İşte "gurbetçi" ve "Alamancı" gibi tanımlamalarla, yabancı ülkelerdeki sorunlarla baş başa kalan insanımıza yönelik dışlayıcı tutumlar ancak Cumhurbaşkanımızın yurt dışındaki Türklere gösterdiği önem ve değerlerle son buldu. YTB ve TİKA olarak biz burada aktif bir dış politika perspektifiyle örtüşecek şekilde yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız, soydaş ve akraba topluluklar ve uluslararası öğrencilerle ilgili çalışmaları hayata geçirmekteyiz.

"Güçlü diaspora, güçlü Türkiye" şiarıyla hareket eden YTB yurt dışındaki vatandaşların ana vatanlarıyla bağlarını güçlendirmek maksadıyla çok çeşitli çalışmalar yapıyor. Özellikle de belirtmek isterim ki yurt dışında yaşayan değerli vatandaşlarımızın sesini ve beklentilerini Meclis ve Hükûmet…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERYEM GÖKA (Devamla) - …boyutunda ana gündem olarak almaya devam ediyor ve bire bir hassasiyetle takip ediyoruz. Vaatlerimizi tek tek yerine getirdik, getirmeye de devam ediyoruz.

Çok teşekkür ediyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına söz talebi İstanbul Milletvekili Mustafa Hulki Cevizoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Cevizoğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Sahneye çıktı, alkış!

MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Sen hiç inmedin ya!

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli üyeler; bugün Atatürk'ün kurduğu bu yüce Meclisin 103'üncü, cumhuriyetimizin 100'üncü, Atatürk'ün ölümünün 85'inci yıl dönümünde Atatürk'ün vasiyetine sahip çıkan gerçek bir Atatürkçü olarak burada bulunmaktan ve konuşmaktan büyük gurur duyuyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Atatürk "Gerçekleri söylemekten çekinmeyiniz." diyordu. Tarih yazanlar, tarih yapanlara sadık kalmalıdır. Şimdi, ben de bu sözleri bir vasiyet kabul ederek ve Atatürk'e sahip çıkmak adına Atatürk'ün ölümü, hastalığı, tedavisiyle ilgili bazı gerçekleri anlatmak istiyorum. Goygoycu Atatürkçülük yerine eylemsel Atatürkçülüğü Atatürk'e sahip çıkmanın bir nişanesi olarak kabul etmenizi isterim. Bugün Atatürk'ün tedavisinin yanlış yapıldığı, sağlık sosyolojisine göre beyhude bir tedavi, tedavi ediyormuş gibi yaparak aslında Atatürk'ü ölüme sevk eden süreci anlatmak istiyorum. Atatürk, 1937 yılının yazında Florya'da iken idrarından kan gelir, 2 tane şikâyeti daha vardır; kaşıntılar ve sürekli burun kanamaları. Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran kişiye, vatan kurtaran kişiye, bacaklarına ve kollarına kan oturacak kadar

kaşındığı sırada dünya çapında ünlü doktorların söylediği şudur: "Efendim, Çin'den Avrupa'ya giden karıncalar köşkü bastı, sizi karıncalar ısırıyor." Siroz hastası olan kişiye, bir hastaya doktorların… Dünya çapında ünlü -hepsinin öz geçmişlerini inceledik- gerçekten çok değerli doktorlar tedavi etti Atatürk'ü ama orada olup bitenleri sizlerin ve kamuoyunun takdirine sunmak istiyorum. Atatürk "Efendim, sizi karıncalar ısırıyor." diyen doktorlara "Ben geceleri de kaşınıyorum, karıncalar benim yatak odama kadar çıkar mı?" diye sorar, dünyaca ünlü doktor "Evet efendim, karıncalar orayı da bastı." der ve bunun üzerine Atatürk'ü sürekli olarak Yalova'ya gönderirler, Atatürk'ü Yalova kaplıcasına gönderme ritüeli işler. Siroz olan bir hastanın Yalova kaplıcasında ya da başka bir kaplıcada hiç işi yoktur. Atatürk'ün başhekimi de aslında bir kaplıca doktoru, dünya çapında ünlü bir kaplıca doktoru, Atatürk'ü muayene edecek, tedavi edecek bir doktoru kendi kurduğu cumhuriyette maalesef, kimse bulup getirememiş. Atatürk, manevi kızı Afet'e mektup yazar. Atatürk, âdeta bir cezaevinde tutuklu gibi hasta yatağında kuşatılmış vaziyettedir. Atatürk'ü kimler kuşatmıştır, ne uğruna ve kimler adına kuşatmıştır? Onları ileride tartışırız, konuşuruz. Atatürk, Afet'e şöyle mektup yazar: "Afet, bana yanlış tedavi uygulandığı için hastalığım durmamış, ilerlemiştir, ilerlemektedir." der. Atatürk başına gelenlerin farkındadır, bunu Afet'e, manevi kızına yakınarak söyler ama Atatürk'e yanlış tedavi uygulanmaya devam etmektedir. Atatürk'ün çok bilinen, çok söylenen bir sözü vardır, onu da burada anlatmak isterim. Bir dakika mı kaldı, öyle mi?

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Bence direnin benim gibi, bir dakika daha alın.

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (Devamla) – Nasıl?

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Ben direndim bir dakika aldım, siz de direnin bence.

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (Devamla) – Peki.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Ya, işte halkın gündemini böyle işgal ediyorlar. Bütçeyi konuşuyoruz, halkın bütçesini konuşuyoruz…

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (Devamla) – Peki, şunları söyleyeyim…

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – …anılar anlatıyorsunuz.

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (Devamla) – Arkadaşlar, hemen başlıklarını söyleyerek bir dakikaya sığdıracağım.

Atatürk'ün ölümünden iki yıl önce Atatürk'e gerçek teşhisi koyan Doktor Asım Arar -Sağlık Bakanlığı Müsteşarı- tedaviyi söyler ama yanındaki insanlara anlatamaz. Atatürk'ü on beş yıl bu topraklarda, kurtardığı topraklarda toprakla buluşturmayan bir zihniyet egemendir Atatürk'ün etrafında. Anıtkabir'in yapılmasını gerekçe gösterirler ama baktık ki dört bin beş yüz yıl önce piramitleri yirmi yılda yapan bir medeniyet vardır dünya üzerinde; on beş yılda Anıtkabir'i yapamayan, toprakla buluşturmayan, onu çok sevdiği Etnografya Müzesi'nin köşesine bir eşya gibi atan insanlar vardır etrafında. Bunları ben söylemiyorum, Yakup Kadri Karaosmanoğlu söylüyor "Atatürk'ün kalemi" denilen Falih Rıfkı Atay söylüyor.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Bütçe; ee? Ekonomi; ee? Çalışma, sosyal güvenlik; ee?

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (Devamla) – Bir eşya gibi attılar Etnografya Müzesi'nin köşesine, bir mezarı bile çok gördüler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (Devamla) – Ve mezarı ziyaret edilmesin diye kendisinden sonra gelen Cumhurbaşkanları Atatürk'ün…

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) – Ee, netice ne, netice?

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (Devamla) – Bak, Atatürk'e bile tahammül edemiyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET SALİH UZUN (İzmir) – Bütçe konuşuyoruz, netice ne?

CEMAL ENGİNYURT (İstanbul) – Sen Atatürk düşmanısın! Sen kim, Atatürk kim ya! Atatürk'ü ağzına almak bile haram sana, haram! Atatürk senin ağzına yakışmıyor, haram sana Atatürk!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (Devamla) – Atatürk'ün kurduğu Mecliste oturup Atatürk'e bile tahammül edemiyorsunuz, tahammül edemiyorsunuz Atatürk'e. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Cevizoğlu.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi Nevşehir Milletvekili Emre Çalışkan'a aittir.

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) – Son olarak şunu söylüyorum vekilim gelirken: Goygoycu Atatürkçülük yüz sene devam etmiştir. Bundan sonra eylemselci Atatürkçülüğü AK PARTİ ve Cumhurbaşkanımızda görmektesiniz.

Hepinize saygılar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Çalışkan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Çalışkan, süreniz beş dakika.

AK PARTİ GRUBU ADINA EMRE ÇALIŞKAN (Nevşehir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kültür ve Turizm Bakanlığının ilgili kuruluşu olan Kapadokya Alan Başkanlığımızın 2024 yılı bütçesi için AK PARTİ Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İlimiz, Kültür ve Turizm Bakanlığı 2023 stratejisi kapsamında "Marka Kültür Turizm Kenti" ilan edilmiştir. Tarifsiz güzellikleriyle bütün insanlığın ortak mirası olan Kapadokya'mızı korumak amacıyla kurulan Kapadokya Alan Başkanlığımız, 2019 yılında yürürlüğe giren 7174 sayılı Kapadokya Alanı Hakkında Kanun'un 1'inci maddesine göre tarihî ve kültürel değerleri ile jeolojik, jeomorfolojik dokusunun ve doğal kaynak değerlerinin korunması, yaşatılması, geliştirilmesi, tanıtılması, gelecek kuşaklara aktarılması, planlanması, yönetilmesi ve denetlenmesine ilişkin hususları düzenlemektedir. Eşsiz güzellikleriyle bütün dünyayı kendisine hayran bırakan Kapadokya'mızı doğru planlamak, korumak ve yönetmek amacıyla görev yapan Kapadokya Alan Başkanlığımız, kurulmasının ardından geçen dört yıl gibi kısa bir süre içerisinde Kapadokya'nın tarihî ve turistik değerlerinin tanıtılması, korunması ve gelecek nesillere aktarılması noktasında bölgede doğru bilgi ve iletişimi, çevre düzenleme projeleriyle turizm altyapısının güçlendirilmesini, düzenli saha denetimleri ve peri bacalarının onarılmasıyla koruma kullanma dengesini, kamusal talepleri en geç yirmi altı gün içerisinde değerlendirerek birçok kamusal ihtiyacın hızlı bir şekilde hayata geçirilmesini sağlamıştır. Kapadokya bölgesinin her anlamda korunması, geliştirilmesi ve gelecek nesillere aktarılması amacıyla hazırlanan Kapadokya üst ölçekli alan planları onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Üst ölçekli planların onaylanmasıyla Kapadokya, tarihinde ilk kez bütüncül olarak planlanmıştır. Kapadokya Alan Başkanlığında bölgenin altyapı yatırımları ile birçok kamusal ihtiyacına çözüm getirmek amacıyla bugüne kadar 4.161 konu karara bağlanmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biraz da Kapadokya Alan Başkanlığımızın 2024 yılında yapacağı faaliyetlerden bahsetmek isterim: Bölgenin kültürel ve doğal kaynak değerlerinin korunması, geliştirilmesi amacıyla 5 adet çevre düzenleme projesi, 3 adet tescilli yapının restorasyonu, 9 adet peri bacasının onarımı ve Kapadokya Alanı nazım imar planlarının yapılması işleri Kapadokya Alan Başkanlığınca 2024 Yatırım Planı'na alınarak inşallah bölgenin birçok önemli sorununa çözüm üretecektir.

Kapadokya, o kadar güzel ve büyülü bir coğrafyadır ki hangi kelimeleri kullanırsam kullanayım her cümle bu güzelliği tarif etmek için yetersiz kalır. Kapadokya hakkında yüzlerce makale okusanız bölgemizi görmeden, o ambiyansı tatmadan bu sihirli şehri anlayamazsınız. Kapadokya'yı hâlâ görmeyen var ise, iddialı konuşuyorum, ilk görüşte aşkı hayatınızda ilk kez bir şehre karşı hissedeceksiniz. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Benzersiz manzarasıyla Peri Bacaları'nın gün doğumu ve gün batımındaki güzelliğini ister yerden ister sıcak hava balonlarımızla havadan izleyebilirsiniz. Yüzyıllar öncesinde inşa edilmiş ve birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış, bazıları günümüzde ev ve otel olarak kullanılan mağaralarımızın doğal klimasını, dışarısı sıcakken içeride serin kalmayı, dışarısı soğukken içeride ısınmayı bölgemizde deneyimleyebilirsiniz.

CAVİT ARI (Antalya) – Balona kaç paraya biniliyor hemşehrim? Balona kişi başı kaç paraya biniliyor?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Her yeri "otel" diye görüyorlar.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen…

EMRE ÇALIŞKAN (Devamla) – Eğer klostrofobiniz yoksa yer altı şehirlerimizin çağlar ötesinden gelen mistik kokusunu, yerin altındaki okul, şapel ve ahırlarımızı gördüğünüzde şaşkınlığınızı gizleyemeyebilirsiniz.

Değerli milletvekillerimiz, sizleri, şiir gibi şehir Kapadokya'mıza, güzel atlar diyarı Kapadokya'mıza davet ediyorum. Bütün bu güzelliklerin gelecek nesillere aktarılması için çalışan Kapadokya Alan Başkanlığımızın 2024 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Sıradaki söz talebi Bursa Milletvekili Muhammet Müfit Aydın'a aittir.

Buyurun Sayın Aydın. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA MUHAMMET MÜFİT AYDIN (Bursa) – Dünyanın gözü önünde İsrail kan dökmeye ve uluslararası hukuku çiğnemeye devam ediyor. İnsanlık adına utanç verici bu zulme dünya sessiz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Bu zulmün ortakları kim?

MUHAMMET MÜFİT AYDIN (Devamla) – Türkiye, bu zulme karşı duran tek ülke; dün olduğu gibi bugün de haksızlığa ve teröre karşı sesini en gür biçimde sonuna kadar yükseltiyor ve mazlum Filistin'in yanında olduğunu dünyaya gösteriyor.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – İsrail'le ilişkileriniz ne durumda?

MUHAMMET MÜFİT AYDIN (Devamla) – İnsanlıktan nasibini almayan zalim İsrail, mazlumları öldürmek cesurluk değil, korkaklıktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 yılı Bütçe Kanunu Teklifi'nin Uludağ Alan Başkanlığı bütçesi üzerine grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Uludağ Millî Parkı eşsiz doğal güzellikleri, sahip olduğu kayak alanlarıyla ülke turizmine katkı sağlayan en önemli hazinelerimizden biridir. Türkiye'nin ilk kayak merkezi olan Uludağ Millî Parkı konaklama tesisleri, telesiyej ve teleskileriyle en önemli kış turizmi merkezi olarak ön plana çıkmaktadır. Uludağ 1961 yılında 13.024 hektar alanda sahip olduğu ekolojik ve doğal kaynak değerleriyle ülkemizde 5'inci millî park olarak ilan edilmiştir. Avrupa Birliğinin habitat sınıflandırmasına göre, 17 farklı habitat ve 83 adedi endemik olmak üzere 309 farklı bitki türüyle birlikte çeşitli buzul gölleri ve su kaynaklarından oluşmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Uludağ'da yavaş ve karışık bürokrasi, doğru bilgi ve iletişimin yetersiz olması gibi sorunlar 26/1/2023 tarihinde Uludağ Alan Başkanlığının kurulmasıyla vatandaşla doğru ve hızlı iletişiminin sağlanması, düzensiz yapılaşmanın önüne geçilmesi ve saha denetimlerinin sıkı yapılabilmesi gibi tedbirlerle bütüncül bir çözüme kavuşturulmuştur. Bu kapsamda, turizm amaçlı sportif faaliyetlerin can ve mal güvenliği açısından gerekli tüm tedbirleri de alınmıştır.

Saygıdeğer arkadaşlar, burada şuna değinmek istiyorum: Eskiden Uludağ'da kimin nasıl bir hizmet üretebileceğini bilen yoktu; Millî Parkın başka bir görevi var, Sağlık Bakanlığının başka bir görevi, Turizm Bakanlığının, Orman Bakanlığının ve her bakanlığın orada bir işi var ama kimin ne yapacağına karar verebilecek merci olmadığı için çok ciddi sıkıntılar çekildi. Bu kanunla alan, bütünsel bir bakış açısıyla ele alındı, farklı kurumlara ait planlamada yaşanan yetki karmaşası ortadan kaldırıldı, alanın ihtiyaçlarına kısa sürede etkin çözümler ve Bursa şehir merkeziyle sağlıklı bir şekilde bağlantılarının kurulması sağlandı. Konaklamadan turistlerle günübirlik ziyaretçilerin faydalanmaları belirli bir sistem dâhilinde hayata geçirilmiştir. Yine büyük bir sorun hâline gelmiş olan ulaşım ve otopark organizasyonu başta olmak üzere, ihtiyaç arz eden teknik altyapı eksiklikleri ortaya çıkarılarak bu sorunların çözümü de etkin hâle getirilmiştir. Yerel yönetimler ve diğer kurumlarla koordinasyon sağlanarak alanda yürütülecek iş ve işlemlerdeki yetki karmaşası giderilmiş, alandaki iş ve işlemlerin hızlıca yürütülmesi sağlanmıştır.

Doğal ve turistik değerler açısından büyük öneme sahip Uludağ, doğal sit alanları ve diğer korunan alanlarla birlikte kaynak değerlerinin korunması, yaşatılması, tanıtılması ve turizm potansiyelinin geliştirilmesi açısından hızlı ve daha etkin çalışmaların yapılabilmesine de imkân tanımıştır.

Bu duygu ve düşüncelerle Uludağ'ımızın bundan sonra insanlığa ve özellikle Bursa'mıza ve Türkiye'mize hizmetler içermesini, bütçemizin de ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu, Sayın Bakanlarımızı, bütün arkadaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sıradaki söz talebi Adıyaman Milletvekili Resul Kurt'a aittir.

Buyurun Sayın Kurt. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika

AK PARTİ GRUBU ADINA RESUL KURT (Adıyaman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

6 Şubat asrın felaketinde hayatını kaybeden Adıyaman Milletvekili Yakup Taş'a, tüm deprem şehitlerine ve geçtiğimiz günlerde hayatını kaybeden Saadet Partisi Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'e Allah'tan rahmet diliyorum; Saadet Partisi Grubuna ve Gazi Meclisimize başsağlığı diliyorum.

"Gölgesinde otur amma

Yaprak senden incinmesin.

Temizlen de gir mezara,

Toprak senden incinmesin." diyor büyük şairimiz Abdurrahim Karakoç.

"Baki kalan bu kubbede bir hoş sada imiş." Hepimize ömrümüzü tamamladığımızda geride hoş bir sada bırakmak nasip olsun.

Sosyal Güvenlik Kurumu, dünyada değişen ve gelişen sosyal yapıya uyum sağlayarak sağlık, sosyal sigorta, kayıtlı istihdamın teşviki, emeklilik ve e-SGK uygulamalarıyla birçok alanda yenilikçi ve örnek bir kurumdur. Dijital dönüşüm kapsamında sigortalılarımıza ve emeklilerimize sunulan neredeyse tüm hizmetler e-devlet platformuna taşınarak hizmetlere erişimde büyük kolaylıklar sağlanmıştır. Sosyal

Güvenlik Kurumunun mali yapısının nominal tutarlar yerine gelirlerin giderleri karşılama oranlarıyla Sosyal Güvenlik Kurumu açığının gayrisafi yurtiçi hasıla içindeki oranları gibi karşılaştırılabilir reel göstergeler üzerinden değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Gelirlerin giderleri karşılama oranlarında Sosyal Güvenlik Kurumunun mali yapısının izlediği trendin açıklanması için, kullanılan başlıca göstergelerden biri olduğu için gelirlerin giderleri karşılama oranlarına baktığımızda, 2002 yılında yüzde 71,5 olan bu oran 2022 yılında yüzde 96,2'ye yükselmiştir. Sosyal güvenlik açığının gayrisafi yurt içi hasıla içerisindeki payı 2002 yılında yüzde 2,2 iken 2022 yılında yüzde 0,26'ya düşmüştür. Bu oranın Kahramanmaraş merkezli depremlere bağlı olarak primlerin ertelenmesi, asgari emekli aylığının artırılması, bayram ikramiyelerinin artırılması, EYT düzenlemesi, emeklilere 5 bin TL ikramiye gibi gelir ve giderlerde ciddi değişikliklere sebep olan faktörlerin de etkisiyle 2023 yılı sonunda yüzde 0,44 seviyesinde gerçekleşmesi öngörülmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumunun performans göstergesi olan prim gelirlerinin emekli aylıklarını ve sağlık giderlerini karşılama oranı 2002 yılında yüzde 60,9 iken 2022 yılında yüzde 76,1 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu oranın 2023 yılı sonunda yüzde 74,6 olarak gerçekleşmesini bekliyoruz. Bu bağlamda, SGK gelirlerinin giderleri karşılama oranının 2023 yılı sonunda yüzde 95 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir. Çalışma hayatında uygulanan politikalarla istihdam ve iş gücüne katılım oranları arttığı gibi, nitelikli insan kaynağı oluşturmaya da gayret edilmekte, sosyal güvenlik yaygınlaştırılmaktadır. E-bildirge sisteminden İSG Katip sistemine, e-çalışma izni başvurusuna kadar her biriminde teknolojiyi en iyi kullanan bakanlıklardan ve kurumlardan biridir.

Değerli milletvekilleri, aktif sigortalı sayısı 1999'dan günümüze yüzde 121; emekli sayısı yüzde 182,9 oranında artmıştır. 1999 yılında 11,5 milyon olan aktif sigortalı sayısı bugün 25,6 milyona; 5,6 milyon olan emekli sayısı bugün 15,8 milyona ulaşmıştır. Yapılan seyyanen ve oransal artışlarla en düşük emekli aylığı 2002 yılından bu yana reel olarak yüzde 655 artırılmıştır. Bu kapsamda Ramazan ve Kurban Bayramı ikramiyeleriyle bugüne kadar toplam ödenen rakam 2018 yılından bugüne 166,6 milyar olarak uygulanmıştır.

Kadınların istihdama katılımı desteklenmiş; yine, 4/A zorunlu kadın sigortalı sayısı 5 milyon 436 bin 515'e ulaşmıştır. Kadınların iş gücüne katılım oranı yüzde…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RESUL KURT (Devamla) – Sayın Başkanım, bir dakika…

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Başkanım, Adıyamanlı olduğu için bir dakika verin.

RESUL KURT (Devamla) – Yani sizin partinizden arkadaşınız rica ediyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Selamlayın lütfen.

RESUL KURT (Devamla) – Sözlerime son verirken 2024 yılı bütçesinin ülkemize hayırlı olmasını diler, bütçenin hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür eder, Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sıradaki söz talebi Tokat Milletvekili Cüneyt Aldemir'e aittir.

Buyurun Sayın Aldemir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

AK PARTİ GRUBU ADINA CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu ve bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Saadet Partisi Kocaeli Milletvekili Sayın Hasan Bitmez'e Allah'tan rahmet, kederli ailesine ve Gazi Meclisimize başsağlığı diliyorum.

Değerli arkadaşlar, insan hayatında önemli bir yere sahip olan çalışma hayatı toplumsal varoluşumuzun temel alanlarından biridir. Emek ve üretim bireyin dünya üzerinde gerçekleştirdiği en anlamlı faaliyetler arasında yer alır. Bu nedenle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımız emeği koruma ve üretimi geliştirme misyonuyla büyük bir sorumluluğu üstlenmiştir. AK PARTİ olarak hak, adalet ve hizmet temelinde şekillenen anlayışımızı insan merkezli politikalarımızla birleştirerek ülkemizi daha güçlü, adil ve kucaklayıcı bir geleceğe taşımaya devam etmekteyiz. Bunun en iyi göstergesi görünürde çözümsüz olan sorunların başarıyla ele alınmasıdır. Son yıllarda dünya genelinde yankı uyandıran pandemi, Rusya-Ukrayna savaşı ve İsrail'in Filistin halkına yönelik zulmü gibi olaylar toplumları ve ekonomileri derinden etkileyerek özellikle istihdam alanında belirgin izler bırakmıştır. Ülkemizde ise küresel olayların etkilerine ek olarak şubat ayında Kahramanmaraş merkezli asrın felaketi olarak nitelendirilen depremler meydana geldi. Felaketin ardından iş gücü piyasasındaki olumsuz etkileri en aza indirmek için hızla önlemler aldık. Böylece yaraları sarmaya ve normalleşme sürecine hızlıca girmeye çalıştık. Afet bölgesi ilan edilen illerimizde işsizlik ödeneği ve kısa çalışma ödeneğinden yararlanamayan vatandaşlar için nakdî ücret desteği uygulaması başlatıldı. Ayrıca, toplum yararına programlarla ilgili esneklikler ve kolaylıklar sağlandı.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Sayın Cumhurbaşkanımızın vatandaşlarımızı enflasyona ezdirmeme konusundaki kararlığıyla birlikte göreve geldiğimiz 2002 yılına göre en düşük memur maaşını 54 kat, net asgari ücreti 61 kat artırarak enflasyon karşısında çalışan kesimin yanında olduk, ayrıca tarihî bir reformla asgari ücret vergi dışı bırakıldı. Bu sayede, çalışan kesimi enflasyona ezdirmediğimiz gibi refah artışından ciddi bir pay vermiş bulunuyoruz.

İstihdamın korunması için de önemli çalışmalar yapmaktayız. İşverenlerimize, kayıtlı sigortalılar ile kadınlar, gençler ve engelliler gibi grupların istihdamının artırılması, bölgesel gelişmişlik farklılıklarının azaltılması, bölgesel büyük ölçekli ve stratejik yatırımların özendirilmesi gibi amaçlarla 17 ayrı prim, teşvik, destek ve indirimlerden yararlanma imkânı sağlamaktayız. Bununla birlikte, toplumun tüm kesimlerine insana yakışır iş fırsatlarının sunulmasını, kadınlar ve gençler başta olmak üzere politika gerektiren grupların iş gücü piyasasına girişlerinin hızlandırılmasını ve kalıcılıklarının teşvik edilmesini destekleyerek güvenceli esnek çalışma biçimlerinin etkin kullanılmasını destekleyeceğiz. İş gücü politikaları kapsamında İşsizlik Sigortası Fonu etkin bir şekilde yürütülmektedir. Aktif iş gücü piyasası politika araçlarını daha fazla işçimizin hizmetine sunulduğu programlar hâline getireceğiz. İşini kaybeden vatandaşlarımız için de pasif iş gücü programlarının sürdürülebilirliğini ve erişilebilirliğini güçlendirecek, İşsizlik Sigortası Fonu'ndan yararlanma şartlarını daha da kolaylaştıracağız.

Göreve geldiğimiz 2002 yılına göre en düşük SSK emekli aylığı 30 kat, en düşük BAĞ-KUR emekli aylığı 113 kat, en düşük memur aylığı 24 kat artmıştır. 1999 yılı öncesinde sigortalı olanlar için diğer şartları sağlamaları kaydıyla yaş sınırını da ortadan kaldırdık. EYT kapsamında 2023 yılı içinde 2 milyon 250 bin, orta vadede ise 5 milyona yakın vatandaşımıza erken emekli olma imkânı sağladık. Büyüyen, gelişen, kalkınan Türkiye'nin imkânlarıyla vatandaşlarımızın mağduriyetini giderdik. Sözleşmeli kamu personelinin kadroya geçirilmesi, 3600 ek gösterge düzenlemesinin yapılması, herkese sağlık güvencesi uygulaması gibi çalışma ve sosyal güvenlik hayatının kronikleşmiş sorunları AK PARTİ döneminde çözüme kavuşturuldu.

Yine, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın çalışmaları kapsamında öncelikle ve özellikle gençler olmak üzere her ailede en az bir çalışan olmasını sağlayacak Hane Bazlı İstihdam Destek Sistemi'ni de hayata geçireceğiz.

Özellikle ifade etmeliyim ki geri ödeme kapsamındaki ilaç sayısının artırılması ve buna bağlı olarak yine kanser hastalarının ilaçlarının geri ödeme listesine dâhil edilmesi AK PARTİ döneminde gerçekleştirilmiştir. Türkiye, özellikle AK PARTİ döneminde çalışma hayatını…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CÜNEYT ALDEMİR (Devamla) – Bu vesileyle, 2024 yılı bütçesinin ve bu bütçeyle gerçekleştireceğimiz bütün çalışmalarımızın ülkemize ve aziz milletimize hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına son konuşmacı Bingöl Milletvekili Zeki Korkutata'dır.

Buyurun Sayın Korkutata. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

AK PARTİ GRUBU ADINA ZEKİ KORKUTATA (Bingöl) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Mesleki Yeterlilik Kurumu bütçesi üzerinde AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle aziz milletimizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Anayasa'mızda devletin temel nitelikleri arasında sayılan sosyal devlet, refah devletine işaret etmektedir. Refah devleti, tüm vatandaşlarını her türlü sosyoekonomik riske karşı koruyan ve bu amaçla sosyal güvenlik, sosyal yardımlar ve sosyal hizmetler gibi üç ana başlıkta sosyal koruma sistemini kurup işleten devlettir.

Bugün bütçesi üzerinde çalıştığımız Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, işte bu sosyal korumanın üç sacayağından biri olan sosyal güvenlik, istihdam faaliyetlerini yürütmekle sorumludur. Üyesi olduğumuz ILO, sosyal riskleri 10 adet olarak tanımlamış ve buna karşı alınması gereken önlemleri de tek tek belirtmiştir. Memnuniyetle ifade etmek isterim ki AK PARTİ iktidarları döneminde ILO'nun belirlediği bütün sosyal risklere karşı sosyal koruma kalkanı oluşturulmuş ve bunların gereği olan yasal ve kurumsal tüm düzenlemeler de hayata geçirilmiştir. 2003 yılından başlayarak devam eden sosyal güvenlik ve çalışma hayatındaki reformlarla, dev reformlarla Türkiye bugün ILO, ISSA, OECD gibi diğer uluslararası kurumların belirlediği ölçü ve şartlara uygun bir sosyal koruma sistemi kurup işletmektedir.

Kapsamı, derinliği, erişilebilirliği, kalitesi ve mali sürdürülebilirliğiyle Türkiye'nin genel sağlık sigortası İskandinav ülkelerini dahi kıskandıracak düzeydedir. Bugün birçok gelişmiş Batı Avrupa ülkesinde dahi bizim genel sağlık sigortamız şeklinde yaygın, kaliteli ve ulaşılabilir bir kamu sağlık sigortası bulunmamaktadır. Cumhuriyetin en büyük kazanımlarından ve AK PARTİ'nin en büyük devrimlerinden biri de kuşkusuz genel sağlık sigortasıdır.

Değerli milletvekilleri, iktidarlarımız boyunca çalışanları ve emeklileri enflasyona ezdirmediğimiz gibi, yıllardır talep edilen asgari ücretin vergiden istisna tutulması, 3600 ek gösterge ve EYT gibi sorunlar da bizim iktidarımızca çözülmüştür.

Bugün, sosyal korumanın diğer önemli bir unsuru olan çalışma hayatının istihdam kısmına baktığımızda ise 1960 ve 1980 darbe rejimlerinden kalma çalışma mevzuatını AB ve ILO standartlarına göre baştan sona değiştirme ve yenileme şerefi de AK PARTİ'ye nasip olmuştur. İş Kanunu'ndan Sendikalar Kanunu'na, toplu sözleşme mevzuatından iş sağlığı ve güvenliği düzenlemelerine değin tüm hukuki mevzuat AK PARTİ iktidarında uluslararası standartlara uygun olarak yeniden düzenlenmiştir. Cumhuriyet tarihinde ilk defa AK PARTİ iktidarlarında müstakil bir İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu çıkartılmış ve buna dair 50'den fazla ikincil düzenleme hazırlanarak hayata geçirilmiştir. Sadece iş sağlığı ve güvenliği alanında yapılan birincil ve ikincil düzenleyici işlemler dahi bir devrim niteliğindedir.

İŞKUR bugün uluslararası standartlara göre İşsizlik Sigortası Fonu'nu sorunsuz bir şekilde yönetmekte ve her yıl milyarlarca TL tutarındaki kaynağı aktif ve pasif iş gücü politikalarına tahsis ederek Türkiye'de istihdamı artırmaya ve işsizliği kalıcı olarak yok etmeye yardımcı olmaktadır. İşsizlik Sigortası Fonu ve İŞKUR'un faaliyetlerine baktığımızda özellikle iş gücüne beceri kazandırma ve nitelikli iş gücü oluşturma amaçlı politikalarının orta ve uzun vadede hem ekonomik büyüme ve kalkınmaya hem de sosyal refah artışına ciddi katkı sağladığı görülmektedir.

Ülkemizde nitelikli iş gücünün oluşmasında önemli görevler üstlenen Mesleki Yeterlilik Kurumumuz gerçekleştirdiği çalışmalarla, eğitim ve istihdam arasındaki ilişkiyi güçlendiren faaliyetleriyle insan kaynakları yönetimine ve çalışma hayatına yeni bir bakış getirmiştir. İş gücü piyasasının yeterliliğini ve rekabet edebilirliğini arttırmak amacıyla MYK 204 meslekte zorunlu hâle getirilmiştir. Bugün, MYK, uluslararası itibarı ve güvenilirliği olan ülkemizin ulusal markası ve iş gücünün akreditasyon kurumu hâline gelmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ZEKİ KORKUTATA (Devamla) – Sayın Cumhurbaşkanımızın işaret ettiği ve milletimizin onayladığı 21'inci yüzyılın Türkiye Yüzyılı olarak inşa edilmesi misyon ve vizyonu gereği sosyal koruma sistemini daha da güçlendirerek vatandaşlarımıza hak ettikleri yaşam düzeyini sağlamak için çalışan Bakanlığımıza teşekkür ederken 2024 yılı bütçesinin ülkemize, aziz milletimize hayırlı olmasını diliyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına söz talepleri karşılanmıştır.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.23

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 21.40

BAŞKAN: Başkan Vekili Gülizar BİÇER KARACA

KÂTİP ÜYELER: Sibel SUİÇMEZ (Trabzon), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 42'nci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi Saadet Partisi Grubunun söz taleplerini karşılayacağım.

Saadet Partisi Grubu adına ilk konuşma, ilk söz talebi İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'e aittir.

Buyurun Sayın Şahin. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Kültür Bakanlığı üzerine konuşacağım, kültür dünyamıza dönük düşüncelerimi paylaşacağım. Büyük mütefekkir Nurettin Topçu "Türkiye'nin Maarif Davası" kitabında ülkemizin üç asırdır yaşadığı burhanların sebebini kültür ve eğitim sahasında aramamız gerektiğini vurgular. Bu anlamda, kültür dünyamızı, kültür dünyamızın sorunlarını, beklentilerini önemsiyoruz. Kültür, bir milletin tarihi boyunca biriktirip kendine özgü bir şekil verdiği zihnî, manevi, sanatsal, tarihî, edebî, dinî ve duygusal birikimlerinin semboller, işaretler, gelenekler, sosyal yaşantı ve anıtlar şeklinde ortaya çıkmasıdır. Dolayısıyla kültürümüz milletimizin hafızası, hatırası ve kimliğinin esasıdır. Hâl böyle olunca ülkemizin sahip olduğu fiziki varlıklar nasıl korunuyorsa kültürümüzü de öyle korumalı ve geliştirmeliyiz. Biz biliyoruz ki bizi biz yapan kültür ve kimliğimiz yoksa salt maddi varlığımızın da bir anlamı kalmayacaktır. Bu yüzden devletimizin ve devleti yönetenlerin en temel duyarlılık noktası millî kültür ve kimlik olmalıdır. Kültürel hayatımızın canlılığının korunmasını sağlayacak araçların ilki eğitim sistemimizde yapılacak faaliyetlerdir; dilimiz, edebiyatımız, tarihsel maddi mirasımız, giyim kuşamdan geleneklerimize kadar olan değerlerimizin tümünü gün yüzüne çıkartmak ve bunu yeni nesillere tanıtıp sevdirmek öncelikle eğitim sistemimizin bir görevidir.

Bununla birlikte, elbette, bakanlığı olan bir kültürün, binlerce yıl içerisinde oluşmuş büyük zenginliğe yakışır bir değer bilme bilincine sahip olması gerekmektedir. Bürokratik soğukluk ve mekanik yaklaşımla kültüre hizmet yapılamaz. Bu yüzden, ilgili kurumun gönüllü kişi ve kurumlarla ortak çalışmalar yapması da önemlidir. "Biz, Nihat Sami Banarlı'nın dediği gibi 'Bir taraftan Tuna boylarından ses almış, öte yanda Afrika ülkelerine yayılmış, Kafkas dağlarından, Nil suyunun akışından Türkçeye sesler getirmişiz.'" Geçmişte görkemli bir maziye sahibiz ve büyük bir gelecek hayalimiz var. Selçuk Özdağ Başkanımın da bir yazısından alıntıyla "Biz bu toprakları dilimizle fethettik. Yesevi, Mevlâna, Yunus, Hacı Bektaş önce 'dile geldi', bu dil nice nasihat oldu, merhamete dönüştü. Bu dil nice kahramana şevk verdi, mertlik oldu. Hazık bir hekimin dilinde gözlere nur, gönüllere sürur oldu. Nice buyruk oldu, hakanların dudaklarında emir, ferman oldu, ülkeler fethetti." Fuat Köprülü de "Türk tarihinin bütün eserlerini terazinin bir kefesine, Dede Korkut Hikâyeleri başka kefesine konsa Dede

Korkut Hikâyeleri yine ağır basar." demiştir. Bugüne kadar kaç Dede Korkut hikâyesi okuduk ya da çocuklarımızı okuttuk? Kaç genç annemiz, bebeğine en güzel ninnileri söyledi? Hangi genç annemize annesinden kaç ninni miras kaldı? Kaçımız hangi ağıtı dinleyerek ağlayabiliyoruz? Kim, hangi tatyanı dinleyerek maziyi yâd ediyor, bozlakla hüzünleniyor? Kaç destan okunuyor? Kaç hikâye, kaç masal yazılıyor? Kaç mâni dinliyoruz, biliyoruz? En son ne zaman bir orta oyununu okuduk veya bir Hacivat ile Karagöz oyunundaki toplumun gerçeklerini düşündük? Bunların hepsi sadece dille mümkündür değerli milletvekilleri. Kültür, dille anlatılır, aktarılır, yaşatılır. Dildir bizi hüzünlendiren, ağlatan, düşündüren veya güldüren. Dilimizi sevmiyorsak, dilimize hâkim değilsek geriye hiçbir şey kalmıyor çünkü bizi hiçbir şey hüzünlendiremez, ağlatamaz, güldüremez ve hiçbir şey bizi düşünmeye sevk edemez. Evet, dil bizim en büyük zenginliğimiz, bu topraklardaki bütün diller bizim değerimiz. Onun için bütün dilleri sahiplenmek, öğrenilmesini sağlamak, bütün dilleri yaşatmak hepimizin görevidir.

Yerli kültürün ana taşıyıcılarından biri de hiç şüphesiz ki edebiyattır. Edebiyat sayesinde ancak dil korunup yaşatılabilir ve yine, bu sayede millî ufuk ve ülküler hayat bulabilir. Bu yüzden edebiyatın nabzının attığı edebiyat dergileri, maddi manevi desteklenmelidir. Maalesef, süreklilik arz eden sınırlı sayıda edebiyat dergimiz kalmıştır. Edebiyatımızı yaşatan önemli bir mecra olan dergiciliğin yaşatılması bu açıdan büyük bir önem arz ediyor. Günlük gazeteler nasıl ilanlarla destekleniyorsa bu dergiler ve yayınevleri de postalama, dağıtım ve kâğıt gibi konularda desteklenmelidir.

Sayın Bakanım, bir dergi 40-50 lira, dergilerin postalama ücreti 36 lira. Bu dergilere, bu anlamda destekler, teşvikler sağlanmalıdır. Kültür Bakanlığının kütüphanelere dergi aboneliğiyle verdiği destek artırılmalı, reklam gibi destekler sağlanmalıdır. Ortaöğretime, üniversitelere dergi aboneliği yayılarak gençlerin güncel edebiyatla tanışması ve sevmesi sağlanmalıdır.

Evet, müzeler ve açık hava müzesi niteliğinde olan mekânlar birer derslik gibi kullanılmalı, bu mekânlar eğitim öğretim kapsamında yer almalıdır. Bunun için gereken mekanizmalar oluşturulmalı, dijital alan ihmal edilmemeli ama fiilî yöntem de esas olarak görülmelidir. Örneğin, tarihimizin bir dönüm noktası olan ve bu topraklar için her daim yaşatılması gereken Çanakkale ruhunun nesillerimizde yaşatılması adına Çanakkale Destanı'nın yaşandığı yerler her çocuğumuzun öğrencilik hayatında en az bir kere yaşatılması gereken bir yer olmalıdır, bu uygulama eğitim faaliyetimizin içinde doğrudan yer almalıdır. Bu vesileyle, çocuklarımızın, gençlerimizin tarihlerine dokunma imkânı sağlanmalıdır. Ayrıca, tarih bilinci, tarihimizin ruhu medya mecralarında da daha fazla yansıtılmalıdır; bu gibi mekânlarda bilgi ve bilinç sahibi yetkin kişiler görev almalıdır.

Türk müziğinin tarihsel değerleri kayıt altına alınmalı, bu alanda çalışmalar desteklenmelidir; kamu yayıncılığının bu konudaki içeriği zenginleştirilmelidir. "Âdet yerini bulsun." kabîlinden ve göstermelik değil, samimi ve derinlikli yayınlar yapılmalı, geçmişin ruhu müzik üzerinden yeni nesillere taşınmalıdır. Farkında olduğumuz önemli bir husus, bir türkünün veya bir mehter marşının insanımızın ruhunda estirdiği havayı binlerce nutuk sağlayamaz. Okullarda kendi müziğimize hakkıyla yer verilmeli, müzik derslerine branş öğretmenleri girmeli, bunun için de yeterli sayıda müzik öğretmeni atanmalıdır.

Yine, bu bağlamda halk oyunlarımızın özgün yapısını yansıtacak projeler yapılmalı ve genç kuşağın enerjisi ve heyecanı bu kadim mecralara yöneltilmelidir. Horon bizim horonumuz, halay bizim halayımız, zılgıt bizim zılgıtımız; tüm bu renkler bizi biz yapan değerlerdir ve yüzyıllar sonrasına da taşınmalıdır.

Değerli milletvekilleri, küresel medya fırtınasıyla tek kültüre doğru sürüklenmekteyiz. Böylelikle aidiyet ve mensubiyetler yıpratılarak ya da yok edilerek bağımsız kimlik ve varlıklar tehlikeye düşmektedir. Küresel medya fırtınasının yarattığı ve yaratacağı tahribata karşı devlet olarak gerekli önlemler alınmalı, çağın gerekleri de ıskalanmadan bağımsız kimliğimiz korunmalıdır.

Kütüphanelerimiz ders çalışma mekânlarına dönüşmüştür. Bu durum, gençlerin oraya gelmeleri açısından önemlidir ama yetersizdir. Kütüphanelerin daha dinamik yapılara dönüştürülmesi, cazibe merkezi hâline gelmesi önem arz etmektedir; bunun için de yeni yayınlara daha çok yer verilmelidir, dilimizi yaşatan her eser kütüphanelerde yer almalıdır. Evet, kültür dünyamıza dönük duygularımızı paylaşmak istedim.

Bir başka büyük mütefekkir Cemil Meriç "kültür" kavramını "umran" olarak dile getirir ve bir kavmin yaptıklarının ve yarattıklarının bütününü içtimai ve dinî düzen, âdetler ve inançlar olarak tanımlar.

Milletimizin âdetlerini, inançlarını, tüm değerlerini yaşayalım, yaşatalım, bu büyük medeniyetimizi yarınlara taşıyalım diyor; bu duygularla Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Saadet Partisi Grubu adına ikinci söz talebi Kayseri Milletvekili Mahmut Arıkan'a aittir.

Buyurun Sayın Arıkan. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA MAHMUT ARIKAN (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçelerinin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Saadet Partisi Grubu adına Türk Tarih Kurumu bütçesi hakkında konuşmak üzere huzurlarınızdayım.

Öncelikle, geçen hafta bugün vefat eden Kocaeli Milletvekilimiz Hasan Bitmez ağabeyimize bir kez daha Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum. Hepinizin bildiği gibi, Hasan Bitmez son derece çalışkan, dürüst, davasına tutkun, samimi bir millî görüşçüydü. O günden bu tarafa, geçen haftaki hadiseden bu tarafa Saadet Grubunun sözünün devam etmesi noktasında samimi bir şekilde gayret gösteren, mücadele veren herkese teşekkür ediyorum.

Kıymetli milletvekilleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı ülkemizin evrensel kültür değerlerinin korunmasını sağlamak, yaşatmak ve tanıtmak görevlerini yerine getiren bir bakanlık. Bakanlık, misyonu açısından son derece mühim vazifeler icra ediyor. Fakat 2024 yılı için Kültür ve Turizm Bakanlığına ayrılan bütçe, genel bütçeli kurumlar içerisinde 39 milyar TL'yle toplam bütçenin yüzde 0,35 payına tekabül ediyor yani iş bütçeye gelince ehemmiyet o kadar da önem arz etmiyor. Diğer bakanlıkların bütçesine nazaran Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesi oldukça düşük.

Turizm konusunda birçok şey konuşulacaktır, konuşulması gerekir ama ben bugün, burada, biraz daha özel ve iktidar tarafından da çok da gündeme alınmayan bir kurumdan ve bütçesinden bahsetmek istiyorum. İktidar ve mensupları ne zaman köşeye sıkışsalar, ne zaman bunalsalar hamasi cümleler kuruyorlar ve birçok konuşmalarında Sultan Alparslan'dan, Osman Gazi'den, Fatih'ten, Abdülhamit Han'dan dem vuruyorlar. İktidarın her şeye olduğu gibi, tarihe de problemli bir bakışı var. Problemin adı, tarihi siyasal bir meydan savaşı gibi görmek. Zaten biliyorsunuz, iktidar için savaşta her şey mübah. Tarih de böyle düşünenler için son derece elverişli, kullanışlı malzemeler sunmakta çok cömert fakat işin hakikati bu değil arkadaşlar. Ben niye sözlerimi bu kadar uzatıyorum, neden bu cümleleri kurmak mecburiyetinde kalıyorum? Çünkü bu kullanışlı malzemeler bize çok pahalıya patlıyor. Ben bunu rakamlarla size açıklayacağım.

TRT'nin bir sloganı var "Tarihin kalbi TRT'de atıyor." diyor. Konu tam da burada başlıyor. Malumunuz 1974'te TRT yerli dizi çalışmalarına başlamıştı. 1981'de ilk tarih dizimiz IV. Murad yayınlanmaya başlamıştı, o zaman da epey gündem olmuştu. 1981'den AK PARTİ'nin iktidara geldiği 2002'ye kadar geçen yirmi bir yıllık süre içerisinde TRT'de 19 tarihî dizi yayınlanmış. 2002'den 2023'e kadar geçen yirmi yıllık süreçte kaç tarih dizisi yayınlamış biliyor musunuz arkadaşlar? Tam 31 tane tarih dizisi yayınlanmış. İşin daha enteresan istatistik kısmı, bu dizilerin yüzde 77'si 2012 ve sonrası dönemlerde yayınlanmış olmasıdır. Şimdi, biz, bunu buradan söyleyince iktidardaki arkadaşlar şu soruyu soracaklardır, "Efendim, siz, tarih dizilerine karşı mısınız?" gibi tepkiler gelecektir. Ben bunlara alışığım. Biz, bunların karşısında her zaman mücadele ettik. Çok kıymetli Tahsin Paşa'mız da aramızdalar, kendilerine de saygılar sunuyorum. 2022'de "Uyanış: Büyük Selçuklu" dizisine arkadaşlar, bölüm başı 2 milyon 200 bin TL bütçe ayrıldığı iddiası var. Ayda 8 milyon 800 bin TL yapar. Devam ediyorum "Barbaroslar" dizisi vardı, hatırlarsınız, bölüm başına 1 milyondan fazla para ödendiği iddia edilmişti ama ne hikmetse dizi tutmadı, yayından kaldırıldı.

Şimdi, 2022 yılında böyle tasarruftan sürekli bahsedildiği bir dönemde TRT'de sadece iki diziye 12 milyondan fazla para ödendi. Geçtiğimiz hafta medyaya farklı bir haber düştü, önümüzdeki dönemde TRT'de yayınlanacağı söylenen "Fatih Sultan Mehmet" adlı on üç bölümlük dizi için ödenecek bütçe iddiaya göre bölüm başına arkadaşlar, 19 milyon 800 bin TL. Dizinin toplam bütçesi 257 milyon 400 bin TL. Bugün bütçesini görüştüğümüz Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı Türk Tarih Kurumunun yıllık bütçesi ne kadar biliyor musunuz? Sadece 236 milyon 961 bin TL. Bu kadar cümleyi niye uzatıyorum? Şu yüzden: Türk Tarih Kurumunun bir yıllık bütçesi, TRT'de iki buçuk ay yayınlanacak bir dizinin bütçesi dahi etmiyor. Oysaki Türk Tarih Kurumu bizim en köklü kurumlarımızdan bir tanesi. Ben burada neredeyse yüz yıllık bir kuruma aktarılan bütçe ile sadece bir diziye ayrılan bütçe arasındaki farka dikkat çekmek istiyorum.

Biz, tarihî dizilere karşı değiliz arkadaşlar. Elbette tarihimizin ve kültürümüzün tanıtılması noktasında tarihî dizilerin çok önemli bir yeri var, bunu kabul ediyoruz. Biz bu taksimata, israfa karşıyız arkadaşlar. O dizilerdeki senaryolara katkı sağlayacak, icabında bu dizileri kontrol edecek kurum, deyim yerindeyse, üç kuruş bütçeyle faaliyet yapmaya gayret gösteriyor. Türk Tarih Kurumunun bu bütçesiyle dünya çapında yayın, toplantı, çalışma yapması takdir edersiniz ki mümkün değil. Eğer tarihten ders almak istiyorsak, topluma tarihî şahsiyetleri örnek olarak vermek istiyorsak ben bir tarihî şahsiyetten bahsetmek istiyorum: Tarhuncu Ahmet Paşa. Kendisi Osmanlı Devleti'nde ilk defa devletin gelirlerini ve harcamalarını ayrıntılarla öğrenip bir devlet bütçesi hazırlamak için bir kurul kurdu. Ayrıca, ilk kez bir sonraki yıl için bir bütçe hazırladı. Bu da Osmanlı Devleti'nin ilk bütçesi olarak kabul edilir. Tarhuncu Ahmet Paşa bütçeyi hazırlarken neler yaptı arkadaşlar? Bir, sarayın masraflarını kıstı. İki, sadrazamların giderlerini kıstı. Üç, ulufeleri kaldırdı. Dört, israfla ilgili önlemler aldı. Beş, devlette rüşveti engelleyecek uygulamaları hayata geçirdi. Liste bu şekilde uzayıp gidebilir.

Tarhuncu Paşa'nın saray masraflarını kısması çok manidardır. Bir saray çeşitli gruplardan oluşur arkadaşlar. Nedir bu gruplar? Elbette her şeyin sahibi ve hâkimi bir padişah var, sadrazam var, vezirler var ama saray bunlarla sınırlı değil malumunuz. Her saray kendi düzeniyle gelmekte; her sarayın nedimleri vardır, ağaları vardır, hadımları vardır, devşirmeleri vardır, tarih boyunca her sarayın etrafında bulunan çıkar grupları vardır. Eh, sarayda bütün bunlar olunca Tarhuncu Paşa'nın bu tedbirleri alması da rastlantı değil. Eğer tarihten ders alacaksanız, topluma mesaj vereceksiniz sizden ricam, bir de Tarhuncu Ahmet Paşa için bir dizi çekmeniz. İnanın, Türk Tarih Kurumunda Tarhuncu Ahmet Paşa hakkında bilgi alacağınız alanında onlarca uzman isim var. Biliyoruz, siz bunları dinleseniz de uygulamaya geçiremezsiniz çünkü Tarhuncu Ahmet Paşa'nın başına gelenler sizin bunları eyleme geçirmenize engel olacaktır.

Tarhuncu Ahmet Paşa'ya ne mi oldu arkadaşlar? Müsait bir vakitte, hemen ileride Türk Tarih Kurumuna gittiğinizde Tarhuncu Ahmet Paşa'nın başına gelenleri dinlemenizi tavsiye ederim. Fakat biliyoruz ki sizler yoğun insanlarsınız, yoğun bir siyasi hayatınız var. Büyük bir ihtimalle bunu araştırma yapma ihtiyacı hissetmeyeceksiniz. Ben buradan sizi merakta bırakmadan Tarhuncu Ahmet Paşa'nın başına neler gelmiş, izah edeyim. Çıkarları etkilenen saray çevrelerinin, ulufesi kesilenlerin, düzeni bozulanların kulisleri ve iftiraları sonucu Tarhuncu Ahmet Paşa boğduruldu arkadaşlar.

Sayın milletvekilleri, sizleri bilmiyorum ama muhtemeldir ki göreve getirilen bakanlara göreve başlamadan önce Tarhuncu Ahmet Paşa anlatılıyor ki biraz önce bahsettiğim tedbirleri alma ihtiyacı hissetmiyorlar. Eğer bu ihtiyaç hissedilmiş olsa, bütçede Tarhuncu Ahmet Paşa'nın yapmış olduklarını hayata geçirebilmiş olsalardı çok daha farklı bir bütçeyle karşı karşıya kalacaktık. Ben, buradan, bugünkü israf bütçesinin, bugünkü yapılan bütçenin -mutlaka içerisinde doğru şeyler var, bu diziler için yapılan şeyler önemli ama- eşit dağıtılmadığı noktasındaki kanaatimi bir kez daha ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Saadet Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi Denizli Milletvekili Sema Silkin Ün'e aittir.

Buyurun Sayın Ün. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, Kültür Bakanını bulmuşken burada hemen şehrimle ilgili bir hususa değinmek istiyorum.

Denizli ilimizin Pamukkale ilçesinde yüz elli yıllık Yukarı Akköy Camimiz var. 1880 yapımı bu camimiz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu çerçevesinde koruma altında. Ahşap oymalarının yanı sıra, geleneksel kalem işi sanatımızın da en nadide örneklerinden bir tanesi bu camimiz ancak koruma altında olmasına rağmen kaderine terk edilmiş bir camimiz. Tavanından su akıyor ve bakımsızlık nedeniyle tahrip olmuş durumda. Çatısının çökme tehlikesi nedeniyle şu an ibadete kapalı. Beş ay önce camiyi ziyaret ederek yaptığım açıklamada "Bu kış caminin geçireceği son kış olmasın, bu vebalin altında kalmayın." diye hem yetkililere hem de kurumlara basın aracılığıyla ve telefonla yaptığım görüşmelerde çağrıda bulundum. Verilen yanıtta caminin mülkiyetinin belediyeye ait olduğu, Bakanlığın yani Vakıfların yasal olarak kendisine devri yapılmadan restorasyon çalışması yapamayacağı bildirildi. Belediye de birtakım kendince haklı saiklerde bulunarak restorasyonu yapmıyor arkadaşlar ve tarihî bir eserimiz göz göre göre yıkımın eşine sürükleniyor. Şimdi, Sayın Bakanımıza sormak istiyorum: Hakkında koruma kararı bulunan ancak görüldüğü üzere kaderine terk edilmiş olan bu camiyi korumak kimin görevi? Ülkemizde bu durumdaki bir tarihî eseri restore etmek için o eserin illa Galata Kulesi gibi rant sağlayan bir eser mi olması gerekiyor ya da bir tarihî esere sahip çıkmak için o eserin mülkiyetinin muhalif bir belediyede mi olması gerekiyor? 1880 yılında inşa edilen Akköy Yukarı Camisi bir Osmanlı vakfı değil midir sizce? Sayın Bakan, derdim gerçekten yaraya merhem olmaktır, çok samimiyetle şu Meclisin çatısı altından size tekrar sesleniyorum: Lütfen, bu meseleye el atın, bu güzelim camimiz zor kış şartları altında yok olup gitmesin. Bu konunun samimi bir takipçisi olarak hassasiyet göstermenizi, aksi takdirde sizin de diğer yetkililer gibi bu caminin yıkımının vebalinin altında kalacağınızı hatırlatmak istiyorum. Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Çalışma Bakanlığımıza geçmek istiyorum. Sayın milletvekilleri, Çalışma Bakanlığı bütçemize aslında asgari ücretle başlamak istiyordum. 4 milyon hanemizi, 12 milyon insanımızı doğrudan ilgilendiren asgari ücretle ilgili, aslında istisnai bir ücretken ülkemizde maalesef esas olan, esas hâle gelen asgari ücretle ilgili cebe girmeyen, cebe girdiğinde hatta enflasyon karşısında ezilmeye

başlamış olan asgari ücretle ilgili birtakım teknik değerlendirmeler yapmak istiyordum. Sonra asgari ücretin ne Çalışma Bakanlığının ne de sosyal tarafların konusu olmadığını hatırladım. Asgari ücretin bir Maliye Bakanlığı meselesi olduğundan hareketle dün Sayın Bakanımızı dinledim ve Sayın Bakanımız "Paraya ihtiyacımız yok." dedi. Ben bu sözden asgari ücrete en az yüzde 100 zam yapılacağını, bunun da yarısını Hükûmetin üstleneceğini anladım. O hâlde, 25 bin lira asgari ücret hayırlı olsun, yarısı Hükûmetten, yarısı işverenden olsun. İzahı olmayan asgari ücretin bari mizahı olsun.

Kıymetli milletvekilleri, 24 Aralık 2017 tarihinde 692 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle taşeron şirketlerde çalışan ve kamuya hizmet veren şirketlerin sürekli işçi kadrosuna geçmeleri sağlandı. O tarihten itibaren mali, sosyal, sendikal birtakım haklar bakımından düzenlemeler elbette yapıldı ama 4/D'li işçiler asla diğer kamu işçileriyle eşitlenmedi. Bu işçilerimizin en mağdur olduğu konulardan biri nakil konusu. İş Kanunu'muzun, mevcut hâliyle kurumlar arası geçişe müsaade etmediğini biliyoruz, bunun için yasa değişikliği ihtiyacı var, Meclisimize bu yasa teklifiyle gelmenizi bekliyoruz. Tıpkı memurlar gibi işçilerin de bir kurumun talebi bir kurumun da muvafakatıyla tayin hakkı elde edebilmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca, 4/D'li işçilerin diğer işçilerle aralarındaki kurum içi tayinler konusunda da yaşadıkları ciddi farklılıklar var, hak kayıpları var. Bunun için bir kanun değişikliğine de ihtiyaç yok üstelik, bir genelgeye ya da bir toplu sözleşme seviyesinde çözüme kavuşturulabilecek bir sorun bu. Her fırsatta aile diyen bir iktidarımız var, aile bütünlüğünü yok eden bu vicdandan yoksun uygulamayı ısrarla devam ettiren iktidarımızın bu samimiyetsizliğini yüzüne vurmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, söz konusu kadro çalışmasıyla oluşturulan bir algının da olgusundan bahsetmek istiyorum. 900 bin taşeronun kadroya geçişi müjdesi verilmişti, gerçekten öyle mi oldu, bakalım: Kamu kurumlarında şirket personeli olup Kamu İhale Kanunu personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım ihalesi kapsamında çalışanlar 4/D sürekli işçi kadrosuna geçirilmiş ancak belediyelerde çalışan işçiler sivil şirketlerden belediye şirketlerine aktarılmamış yani kamu sürekli işçi kadrosuna geçirilmemiştir. Kadro kapsamına alınmak için birtakım kriterler sağlanmıştır, bu kriterleri burada saymaya maalesef vaktim yok ama işin sonucuna bakalım. Bu kriterlerden sonra kadroya geçme hakkı verilen ve verilmeyen branşlar oluşturulduğunda karşımıza yan işlerde çalışanlar kadroya alınırken esas işlerde çalışanların kadroya alınmadığı tablosu çıkmıştır. Şimdi, Karayollarında yaz gününde asfalt döken, karlı günde yolları açan emekçi kadro almamış, yapılan yolun sonunda bekleyen bayrakçı personel kadro almıştır. Hastane laboratuvarına gelen hastayı sırasıyla içeriye alan tıbbi sekreter kadro almış, kan alan, numuneyi cihazla test eden, sonucu raporlayan tekniker, teknisyen kadro almamıştır. Bu örnekleri sayfalarca sıralayabilirim ama şu an vaktimiz yok. Burada sayılan tüm işlerin gerekliliğine, tüm çalışanlarımızın emeğinin kutsallığına sonuna kadar inanıyoruz. İtirazımız kadro alanlara değil, almayan emekçilerimizedir. Bu ayrımı yapanlar ne devlet hakkından ne millet vicdanından nasiplenmişlerdir. İş barışını tehdit eden bu uygulamadan vazgeçilmesini, verilen sözün hakkıyla yerine getirilmesini çalışanlarımız adına bir kez daha talep ediyorum.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde sadece 2022 yılında 589 bin iş kazası meydana geldi ve 1.517 insanımız hayatını kaybetti. İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası'nın Haziran 2012'den bu yana çeşitli bahanelerle az tehlikeli sınıf iş yerleri ve kamu iş yerlerinde iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekimi bulundurma şartı sürekli ertelenmekte, kamunun öncülük etmesi gereken, insan hayatını direkt etkileyen bir konuda sorumluluk üstlenmemesi devletin itibarına halel getirmektedir. Kamunun sorumluluğu on bir yıldır sürekli ertelenmekte, yani örneğin, özel hastanelerde iş güvenliği uzmanı çalıştırmak zorunlu ama kamu hastanelerinde değil. Yani demek isteniyor ki özel sektörde risk var ama kamuda yok; bize gelen, önümüzdeki tablo ise bunu söylemiyor. KHK'ye bağlı bir yurtta bir evladımızı asansör kazasında kaybetmedik mi? Aladağ yurt yangınında 12 evladımızı toprağa vermedik mi? Sadece bir iş güvenliği uzmanının olduğu, 7 bin kişinin çalıştığı TRT'de daha birkaç gün önce işçimizi kaybetmedik mi? ILO'nun

ölümlü iş kazalarının en çok yaşandığı ülkeler sıralamasında 80 ülke arasında 9'uncu sırada olarak bu yasayı daha fazla erteleme lüksümüz olmadığını hatırlatmak istiyorum. Bizim konuşmamız gereken sorumluluk yükleyen yasaları ertelemek değildir, konuşmamız gereken denetimlerdeki yetersizliklerdir, iş güvenliği kültürünü nasıl topluma yerleştireceğimizdir, iş güvenliği uzmanlarının neden günah keçisi ilan edildikleridir. Kamunun örnek olması gerekirken özel sektörün gerisinde kalması asla kabul edilemez.

Sayın Bakanıma bir konuda -burada bulmuşken- seslenmek istiyorum: Bildiğimiz gibi, 1960'lı yıllarda başlayan iş gücü göçüyle yurt dışındaki vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına cevap vermek üzere 1967 yılında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın Yurt Dışı Teşkilatı kuruldu. Gurbetteki vatandaşlarımızın en öncelikli birimi olan çalışma hayatı ve emeklilik konularında 29 ülkede 57 birimle hizmet vermesi gereken bu alanda son sekiz yıldır ateşe ve müşavir ataması yapılmıyor maalesef. Özellikle iş yükünün ağır olduğu Avrupa ve Arap ülkelerinde görev verilen yetkisiz mahalli kâtipler vatandaşlarımızın uluslararası çalışma hukukundan kaynaklı haklarından faydalanmalarına yeterince destek olamıyorlar. Gurbetçilerimizin hak ettiği muamele sekiz yıldır devam eden bu ek hizmet eksiğinin giderilmesidir, gurbetçilerimizin hak ettiği muamele bir vekil fazla çıkarmak için oy eksiğini tamamlasınlar diye istismar edilmeleri değildir.

Sayın Bakanlarımızı burada bulduğum için kendimi şanslı hissediyorum, inşallah, belirttiğim konularda, özellikle Sayın Kültür Bakanımıza ilettiğim konuda bir sonuç alacağımızı umut ederek hepinizi, Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sıradaki söz talebi, İstanbul Milletvekili Birol Aydın'a aittir.

Buyurun Sayın Aydın. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA BİROL AYDIN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Hasan Bitmez, kendisiyle tam otuz yedi yıl yol arkadaşlığı yaptım, lise yıllarından itibaren yatılı yurtta beraber yol alışımız Meclis salonlarına kadar geldi, hep beraberdik. İşte, tam burada, Kırıkkale'de bir cenaze namazındayken kalp krizi geçirdiği haberini aldım, o günden bugüne kendisi hakkında hiç konuşmadım, konuşamadım. İnsan kardeşinin ölüm haberini alınca cümleler boğazında düğümlenirmiş. Hasan Bey, ağdalı konuşmayı bilmezdi, nameli konuşma bilmezdi, az konuşup çok iş yapanlardandı, doğru değil, çok doğruydu. Ayrıca, her konuşmasına detaylı hazırlık yapardı, bilgisiz, belgesiz asla konuşmazdı, son konuşması da böyleydi. Teknik adamdı. Zannediyorum, Türkiye'de -onun kadar- Siyasi Partiler Yasası'na, mevzuatına, tüzük ve benzeri konulara hakim olan 5-10 kişiden birisidir. Seçim güvenliği, ittifaklar, kongreler, analizler simülasyonlar, tüm bunlara çok hâkimdi ve âdeta siyasi tarihimizin arşivini hafızasında tutan bir insandı. Aynı şekilde "dış politika denilince" özellikle "İslam ülkeleri" denince akla gelen ilk isimlerdendi. İslam ülkelerinin neredeyse tamamında yüzlerce isimle tanışırdı, birçoğuyla şahsi dostlukları vardı. Zannederim, kendi partisinin teşkilatlarını Hasan Bitmez kadar bilen bir şahsiyet yoktur. 81 ilin tamamında, bütün ilçelerimizde, bütün belde ve mahallelerdeki teşkilat mensuplarımızı bilirdi.

Değerli milletvekilleri, özetle, Hasan Bitmez, süslü cümlelerin değil, etkili işlerin adamıydı. Bilmediğini asla konuşmayan, konuşunca da belgesiz konuşmayan bir adamdı. İyi bir teşkilatçıydı. Her daim hakkı ve hakikati savundu, son nefesini de hak ve hakikat uğruna tüketti. Otuz yedi yıllık bir dost olarak inandığı gibi yaşadığına şahittim, yaşadığı gibi öldüğüne de tüm dünya şahit oldu. Makamı ali olsun.

Hastaneye kaldırıldığında, zannederim iki saat sonraydı, yoğun bakımdayken doktorlarımızın eşliğinde kendisini görmek için eşi Safiye Hanım'la birlikte odaya girdik, yatağının başucunda eşi kendisine şunları fısıldadı: "Hasan Bey, inşallah beni duyduğuna inanıyorum. Meclisteki konuşmanı dinledim, gurur duydum. Evet, biraz sertti ama hepsi doğruydu." Evet, kendisi hep doğru sözü söyledi ve hep doğru yerde durdu. Ben de bana böyle bir yol arkadaşı nasip ettiği için Cenab-ı Hakk'a şükrediyorum.

Değerli milletvekilleri, "Hasan Bitmez" denilince artık herkesin aklına Sezai Karakoç'un "Onlar sanıyorlar ki…" diye başlayan cümleleri gelecek, biliyorum ancak bunun yanında "Hasan Bitmez" denilince benim aklıma Mehmet Akif'in şu dizeleri geliyor. "Hayır, hayâl ile yoktur benim alışverişim/ İnan ki her ne demişsem görüp de söylemişim/Şudur cihanda benim en beğendiğim meslek/Sözüm odun gibi olsun, hakikat olsun tek." Evet, her ne söylemişse görüp de bilip de söylemiştir; şahidim. Şahidim, sözün odun gibiydi ama hep hakikatti ve son konuşmasıyla sizler de buna şahitlik ettiniz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben, bugün, burada Hasan Bey'in son konuşmasında dile getirdiği konu başlıklarını bir kez daha dikkatlerinize sunacağım. Birlikte bakalım, Hasan Bitmez bize ne demiş, ne anlatmış. Hasan Bitmez demiş ki: "Sayın Erdoğan, Başbakan olur olmaz Amerika Birleşik Devletleri'nde 5 Şubat 2004 tarihinde bir konuşma yaptı. Bu konuşmasında Sayın Erdoğan şöyle diyor: 'İsrail Devleti'nin yaşama hakkını kimsenin tehdit etmesine Türkiye razı olmayacaktır. Türkiye, ABD'nin Irak'ta başarılı olmasını samimiyetle arzu etmektedir. Şu anda yüzde 36'sı Kıbrıs'ın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yaşam alanıdır. Belli bir oranda bu tür toprağı verebiliriz.'" Bunun neyine itiraz etti AK PARTİ'li arkadaşlarımız? Hemen şimdi çıkarıp cep telefonlarınızı, açın Google'ı ve "Erdoğan, Harvard Kennedy School" yazın, bakın bakalım karşınıza neler çıkacak. Türkçe'nin yanında İngilizce tercüme de yapılıyor, tercümanı da AK PARTİ'li arkadaşlarımız yakından tanıyorlar.

Devam ediyoruz, Hasan Bey başka ne söylemiş? BOP eş başkanlığı meselesini dile getirmiş. Bununla ilgili yazılı ve yazılı olmayan onlarca kaynak var zaten ama merak edenler, yine Google'a şu üç kelimeyi yazarak "Erdoğan, Diyarbakır, BOP" diye sorgulasınlar. Bununla da yetinmeyin ama daha detaylı öğrenmek için "Erdoğan, 8 Haziran 2005, Amerika Birleşik Devletleri ziyareti" yazıp bir tarama yapın, karşınıza onlarca farklı siteden haberleri düşecek. O hâlde, siz Hasan Bey'e niye itiraz ettiniz arkadaşlar?

Devam ediyoruz, demiş ki Hasan Bey: "Amerika Birleşik Devletleri'nin Irak işgaline yardımcı oldunuz. 1 Mart 2003 tarihinde bu Meclise tezkere getirttiniz. Tezkere yeterli sayıya ulaşamadığı için reddedilmiş oldu ama Dışişleri Bakanlığı genelgesiyle tezkereden almayı istediğiniz yetkileri aldınız. 60 bin Amerikan askerine havaalanlarımızı, limanlarımızı ve tesislerimizi kullandırdınız. İşgale ortak oldunuz." Buyurun, yazın bakalım: "Dışişleri, 12 Ocak 2004" karşınıza ne çıkacak? Neye itiraz ediyorsunuz arkadaşlar? ABD uçakları bizim sınırlarımız dâhilindeki üslerden binlerce sorti yapmadı mı? Irak'ta 1,5 milyon insan katledilmedi mi? Bugün AK PARTİ sıralarında yer alan arkadaşlarımızın birçoğu 2002'den 2010'a kadar bunları dillendirmediler mi? Yapılan protestolara, mitinglere katılmadılar mı? O hâlde, siz neye itiraz ediyorsunuz?

Değerli milletvekilleri, Hasan Bey Libya konusundaki zikzaklarınızı da dile getirmiş. "NATO'nun ne işi var Libya'da?" diye başlayan, bir ay sonra "NATO Libya'ya gelmelidir, girmelidir."e evrilen konuşmalarınız internette zaten mevcut. Siz neye itiraz ettiniz? "Libya'da bunlar olmadı." mı diyorsunuz yoksa "Oldu ama bunları konuşmayalım." mı demek istiyorsunuz? Onun için mi sıra kapaklarına vurdunuz?

Bir de cesaret ödülünü getirmiş Hasan Bey, detaylandırarak anlatmış; ADL nedir, AJC nedir, hangisi diplomatlar adına, hangisi Sayın Erdoğan'ın kendisine verilmiş; açın, bakın, biri 2005'te ve diplomatlar adına alınmış, diğeri 2004'te doğrudan Sayın Erdoğan'a verilmiş ve bu ödül acaba hangi cesaret karşılığında alınmış olabilir? Peki, siz hangi ödüle itiraz ettiniz ve sıra kapaklarına vurdunuz?

Hasan Bey devam ediyor ve Kıbrıs'a bakış açınızı, Annan Planı'nı, Denktaş'a yönelik tutumunuzu dile getiriyor.

Yine, Fırat, Dicle ve GAP'ın uluslararası bir konsorsiyuma devredilmesinden ve İsrail ve komşularına kullandırılmasından bahsediyor. Açın, tarama yapın; Profesör Doktor Oya Akgönenç Hanımefendi'nin yazmış olduğu raporlara bakın. OECD meselesine bakın, sadece Google'da küçük taramalarla Mavi Marmara'nın, OECD meselesinin nelere mal olduğunu, nasıl çıkarıldığını göreceksiniz.

Evet, ben sözlerimi şöylece hülasa edeyim, Sezai Karakoç'un dizeleriyle bitirmiş olayım çünkü öyle bitirmişti: "Evet, biz sussak tarih susmayacak, evet, tarih sussa hakikat susmayacak." O hâlde siz Bitmez'e mi yoksa Sezai Karakoç'a mı itiraz ettiniz diye soruyorum.

Sizleri saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Saadet Partisi Grubu adına sıradaki söz talebi İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'ye aittir.

Buyurun Sayın Bilici. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA MUSTAFA BİLİCİ (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün burada bütçesini görüştüğümüz Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının misyonu çalışma hayatındaki düzeni sağlamak, iş gücü piyasasının yapısal sorunlarını çözmek, kayıt dışı istihdamı önlemek, sosyal güvenliği yaygınlaştırmak ve tüm çalışanlara güvenli bir çalışma ortamı sağlamaktır. Ancak 2024 yılı bütçe teklifini incelediğimizde, çalışma hayatının desteklenmesi ve işsizliğin düşürülmesine yönelik kayda değer bir bütçe kaleminin oluşturulmadığını görüyoruz. Bakanlık, vatandaşlarımızın neredeyse doğumundan ölümüne kadar her alanıyla ilgili hizmetler üreten bir görev alanına sahiptir. İşe girme sürecinden başlayarak emekliliğe kadar devam eden tüm bu süreçte, düzenlemeler bütüncül bir yapıda ele alınmalıdır; bu da sosyal devlet anlayışı ve temel insan haklarının gereğidir. Genel bütçe içerisinde en büyük paya sahip 4'üncü bakanlık olmasına rağmen, iktidarın başta işsizlik olmak üzere çalışma hayatındaki sorunları gidermeye yönelik bir hedefi yoktur. Tek hedefleri çalışandan daha fazla almak, emekliye daha az ödemek, gençleri işsizliğe mahkûm ederek faizcilere daha fazla kaynak aktarmaktır.

Değerli milletvekilleri, işsizlik sorunu başta gençler arasında olmak üzere Türkiye'nin en önemli sorunlarından biridir. Öyle ki nitelikli üniversitelerde iyi bölümlerden mezun olan gençler dahi maalesef iş bulma sıkıntısı çekmektedirler. Ülkemizde istihdam piyasasına yeni giren ve gerçek anlamda dinamik iş gücü olarak nitelendirilebilecek genç işsizlik oranı genel işsizlik oranına göre yaklaşık 2 kat daha fazladır.

Liyakatin, niteliğin ve yeteneğin geri planda kaldığı bu düzende iktidar seçimden önce verdiği sözü tutmamış, gençlerimizi mülakat belasından kurtarmamıştır. Mülakat konusu kanayan bir yaradır. İktidar tarafından dayatılan mülakat istismara açık, şeffaflıktan uzak, kişisel değerlendirmelere dayalı bir yöntemdir. Mülakat, liyakate aykırıdır. Kamuda belli odakların kadrolaşmasına imkân sağlayan bir uygulamadır. Seçimlerde söz verildiği üzere mülakat mutlaka kaldırılmalıdır. Gençlerimiz uygun iş bulamamanın getirdiği bu düzende ahbap çavuş ilişkisi kovalamakta, iş imkânı için iktidarın kapısında umut aramaktadır.

Beceriksiz istihdam politikalarının neticesinde gençlerimiz düşük nitelikli işlerde, açlık sınırının altında çalışmaktadır. Örneğin, öğretmenler garsonluk, mühendisler fotokopicilik yapmak zorunda kalmaktadır. İşsizlik oranlarını düşük göstermek için gösterilen çaba yeni iş imkânları oluşturmak için harcansa çok daha faydalı olacaktır. Türkiye yüzde 9 işsizlik oranıyla dünyada 45'inci sıradadır. Çalışabilir nüfusa istihdam sağlamada yüzde 48'le dünyada 63'üncü sıradadır. Dünya Sefalet Endeksi'ne göre yüksek enflasyon ve işsizlik oranıyla dünyada en sefil 10 ülke arasında bulunuyoruz. Milletimiz bunu hak etmiyor ama sanki sorumluluk sahibi siz değilsiniz gibi davranıyorsunuz.

Sayın milletvekilleri, kamudaki taşeron işçilerin kadroya alınmasını sağlayan 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin dışında kalan on binlerce taşeron işçi kadro bekliyor, verilen sözlerin tutulmasını talep ediyor. Toplumda kanayan bir yaraya dönüşen ve ötekileştirilen bir kesim işçi vardır. Yıllardır gündemde olan bu işçilere bir çözüm bulunamadı; PTT gibi KİT'ler başta olmak üzere, hastanelerde, belediyelerde çalışan binlerce işçinin kadro talebi vardır. Bu arkadaşlarımız iş güvencesinden mahrumlar, yarın ne olacağım endişeleri var. Bunlar için yeniden bir çalışma yapılmalı, kapsam dışında kalan işçilere de kadro verilmelidir.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde bölgeler arası kalkınmışlık farkları her geçen yıl daha da büyüyor, sosyoekonomik çaresizlik derinleşiyor. TÜİK verilerine göre işsizlik oranı en yüksek bölge yüzde 19,2'yle Van, Muş, Bitlis, Hakkâri illeridir; bunun yanında istihdam oranı en düşük bölge ise yüzde 33,8'le Mardin, Batman, Şırnak illeridir. Gençlerimizin sorunları gerçek sorunlardır, bunları çözmeye yetkin kişiler sizlersiniz. Gelin, bu sorunlara kulak tıkamayın, gençleri önemseyin, onlara imkânlar sağlayın.

EYT'lilerle ilgili Sayın Cumhurbaşkanından bakana, bakan yardımcılarından milletvekillerine, o kadar üst perdeden açıklamalar yapıldı ki bu konuda sürekli gelgitler yaşandı. EYT düzenlemesi söz konusu bir mağduriyeti giderirken yeni adaletsizlikler ortaya çıkarmıştır. 8 Eylül 1999 öncesi işe girenler için yaş koşulu kaldırılmış ancak verilen sözler unutulmuş, emeklilikte prime takılanlar sorunu ortaya çıkmıştır. 9 Eylül 1999 ve sonrası çalışmaya başlayanlar için kademeli bir geçiş öngörülmesi, çalışanların bir gün yüzünden dahi on yedi, yirmi yıl sonra emekli olması kabul edilemez bir adaletsizliktir. Mevcut sistemin kökten bir reformla, adil bir şekilde yeniden düzenlenmesi şart olmuştur. Yasal düzenlemeler hızlıca ve günü kurtarmak için yapıldığından istenen sonucu verememiştir.

Türkiye'de emeklilik sistemi yamalı bir bohça misali sürekli düzeltmelere ihtiyaç duymaktadır. Yaklaşık 600 bin çalışan EYT kapsamında emeklilik başvurusu yaptığı hâlde, hâlen maaş bağlanmasını beklemektedir. 3 Mart itibarıyla emeklilik dilekçesini veren on binlerce kişinin de işlemleri hâlen sonuçlanamamıştır. "Bu işleri bir ayda bitireceğiz." diye söz verdiniz, dokuz ay geçti; bu vatandaşlarımızı daha ne kadar bekleteceksiniz? Emeklilik için kredi çeken, borçlanan insanlar perişan olmuş vaziyetteler. EYT'lilerin sorunları daha önce de belirttiğimiz şekilde halkın ihtiyaçlarına uygun olarak en hızlı şekilde çözüme kavuşturulmalıdır.

Değerli milletvekilleri, asgari ücret Türkiye'de birçok çalışanın ödemelerinde referans değeri olması bakımından önem taşıyor. Asgari ücretin tespiti yalnızca asgari ücretle çalışanları değil, toplumun büyük bir kesimini de yakından ilgilendiren bir konudur. Asgari ücretin genel ücret artışını etkilemesinin yanı sıra, işsizlik ödeneklerinden emekli aylıklarına kadar pek çok ödemenin miktarı asgari ücretten etkileniyor, SGK primlerinin alt ve üst sınırları buna göre belirleniyor.

Bugün Türkiye'de asgari ücretle çalışanların oranı yüzde 40 civarındadır. Ne yazık ki ülkemiz asgari ücretle geçinenlerin ülkesi hâline dönüşmüş vaziyettedir. Türkiye dünyada asgari ücretle çalışanların en yüksek olduğu ülkelerden biri olmuştur. Bu nedenle, asgari ücretin açlık sınırının altında olması asla kabul edilebilir bir durum değildir. Genel Başkanımız Sayın Ahmet Davutoğlu'nun açıkladığı üzere asgari ücretin en az 17 bin lira olması şarttır, daha aşağısı milleti açlığa mahkûm etmektir. Ayrıca, milletçe maruz kaldığımız bu enflasyonist ortamda asgari ücretin yılda 1 kez düzenlenmesini de doğru bulmuyoruz.

Değerli milletvekilleri, sayıları yüz binleri bulan stajyerlerin staj süresinin SGK hizmet priminden sayılmaması bir hakkın gasbedilmesidir. Söz konusu çalışanlara çalıştıkları süre boyunca sigorta yapılıyor, herhangi bir iş kazası veya hastalık durumunda sağlık güvencesi sağlanıyor ama prim gün hesabı kayıt altına alınmıyor. Yani resmî olarak çalıştıkları kabul ediliyor ancak buna rağmen çalıştığı süre emekliliğe

sayılmıyor. Bu haksızlığın da giderilmesi, gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Çalışma barışının sürdürülebilmesi, işsizliğin önlenerek istihdamın güçlendirilmesi amacıyla yapısal reformlar yapılarak aksaklıkların, eksikliklerin ivedilikle düzeltilmesi elzemdir diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Saadet Partisi Grubu adına son konuşmacı İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya.

Buyurun Sayın Kaya. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA MUSTAFA KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesi hakkında grubumuzun düşüncelerini açıklamak üzere huzurlarınızdayım. Sizleri tekraren saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizin istihdamından sosyal yardımlarına, emeklilik haklarından iş güvenliğine kadar geniş bir yelpazede etki gösteren Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının aldığı kararlar, bütçe politikaları vatandaşlarımıza doğrudan yansımaktadır. Örneğin, asgari ücrette yapılan artışlar Sosyal Güvenlik Kurumunun gelirlerini olumlu yönde etkilemiş ancak bu durum aynı zamanda işverenlerin SSK yükünü de artırmıştır. İşverenler, işçilerin bunu gerekçe göstererek çıkışını, prim yükünden dolayı çıkışını, bazıları iyi niyetle, bazıları da gerçekten bunu istismar ederek kullanmak durumunda kalmıştır. İşverenlerden alınan prim oranları düşürülürse, bir nebze işveren için rahatlama olacağından işçi çıkarmaların önüne geçilmiş olur. Diğer taraftan, asgari ücrette yaşanan bu artış aynı oranda emekli aylıklarına yansıtılmamıştır. 1 Ekim 2008'de adına Sosyal Güvenlik Reformu denilen değişiklik yapılmamış olsaydı, en düşük emekli aylığı 7.500 lira değil, bugün 15.000 lira civarında olacaktı. Değiştirilen hesaplama yöntemine göre maalesef bugünkü mağduriyetler ortaya çıkmış, emeklimiz sahipsiz bırakılmıştır. Muhtemelen emekli aylıkları -Avrupa'da ve dünyada- kiralardan daha az olan ülke bizden başka yoktur diye düşünüyorum ve bu durumu takdirlerinize bırakıyorum. Bu yıl en düşük emekli aylığı önce 3.500 TL olarak belirlenmiş, daha sonra ise 7.500 TL'ye yükseltilmiştir. Benzer şekilde, kamu görevlilerine yapılan 8.000 lira tutarındaki seyyanen zam da emekli aylıklarına yansıtılmamıştır. Yani iktidar, kıt kanaat geçinen emekçilerimizin alın terinden aldığı payı yıllarca döktüğü alın terinin karşılığını bekleyen emeklilerimize vermemiştir. İktidarın bütçe gerekçesinde, vergi yükünün ele alındığı kısımda, 2022'de ücretlilerden alınan yüzde 16'lık vergi oranının her yıl yaklaşık olarak yüzde 1 artırılarak 2024'te yüzde 18,2'ye çıkarılmasının planlandığı belirtilmiştir. Aynı şekilde, sosyal güvenlik primleri de dâhil edildiğinde, 2022'de yüzde 20,8 olan vergi yükünün 2024'te yüzde 24,5'e yükseltilmesi öngörülmektedir. Bu durum, vergi gelirlerini artırmak amacıyla, çalışanların, işverenlerin üzerine daha fazla yük bindirileceği anlamına gelmektedir; aslında bu durum bütçenin gerçek anlamıyla bir vergi bütçesi olduğunun net olarak ispatıdır. Nitekim, iktidar, yürüttüğü yanlış ekonomi politikalarının faturasını daha fazla vergiyle milletin sırtına yüklemekten çekinmiyor, bunu da bu görüştüğümüz bütçe net olarak ortaya koyuyor. İktidar vergiyi tabana yayacağını belirtirken bunu "adil" olarak tanımlamaktan da maalesef geri durmuyor fakat bilinmelidir ki: Adalet, çok kazanan sermaye sahiplerinin, futbol kulüplerinin vergi borçlarını bir kalemde silerken yoksulluk sınırının altında maaş alan milyonlarca çalışanın sırtından geçinmek değildir; adalet, zenginleri vergi borçlarından muaf tutup düşük gelirli çalışanın kıt kanaat geçindiği maaşından yüklü vergiler almakla olmaz, olamaz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kasım ayında 4 kişilik bir aile için açlık sınırının 14.025 TL'ye, yoksulluk sınırının ise 45.686 TL'ye çıktığı açıklanmıştır. Ekim 2023 itibarıyla ortalama -bütün emekli aylıklarını kastediyorum- emekli aylıkları 8.295 TL'dir. Burası önemli, özellikle dikkatinizi çekmek istiyorum: 2002'de asgari ücretin yüzde 22 üzerinde olan ortalama emekli aylığı, 2023'te asgari ücretin yüzde 27 altına gerilemiştir. Eylül ayında ise kişi başına düşen kredi kartı borcu katlanarak asgari

ücretin 16.053 lira üzerine çıkmış ve her bir kişi için 27.455 liraya ulaşmıştır. Asgari ücretin 11.402 lira olduğunu da bu noktada hatırlatmakta fayda var.

Değerli milletvekilleri, OECD'ye göre ekim ayında en yüksek gıda enflasyonu oranı, rakamı Türkiye olarak hesaplanmıştır. Bunu mesela şöyle söyleyelim: Türkiye yüzde 72'yle 1'inci, Türkiye'den sonra gelen İzlanda 11,7'yle 2'nci; aradaki farkı görüyorsunuz. Ayrıca, Avrupa Birliği ortalaması da yüzde 7,6'dır.

Bir de değerli milletvekilleri, dul ve yetim aylıkları en düşük emekli aylığına göre belirlendiği için burada da çeşitli mağduriyetler vardır. Açıklanan 7.500 lira emekli aylığı neticesinde dul olanlar 3.750 ila 5.625 lira arasında, yetimler ise 1.825 ile 3.650 lira arasında aylık almaktadırlar. Hepinizin yakından tanıdığı Profesör Doktor Erol Göka bir röportajında diyor ki arkadaşlar: "Yoksulluk insanı tüketir bitirir; önce estetik kaygılar ve giderek etik gerilimlere, bazılarında ise zafiyete neden olur. Zira insan kendini aşmak, zihni, ruhu, atılım yapmak ister ama yoksulluk, gündelik maişet derdinden bu atılımlara izin vermez. Yeni evli olduğum ve asistan maaşıyla ay sonunu zor getirdiğimiz günleri hatırlıyorum da aman ya Rabbi, ne zor günlerdi. O zamanlar hep sürseydi güçlü bir entelektüel ilerleme mümkün olmazdı. Geçim sıkıntısının kendisi ve yol açtığı kaygılar insanın enerjisini sömürür, tüketir."

Değerli arkadaşlar, biraz önce dile getirdiğim 7.500 lira aylık alan bir emekli, işte, onun yarı tutarında aylık alan bir dul, yetim nasıl olacak da geleceğe güvenle bakacak? Bu insanlar kiralarını nasıl ödeyecek? Bu insanlar mutfaklarını nasıl çevirecek? Bu insanlar torunlarıyla nasıl bütünleşecek? "Aile" kavramı nasıl desteklenecek? Çocuklarımız geleceğe güvenle nasıl bakacak? Bunun takdirini sizlere bırakıyorum.

Bütçedeki açığı, asgari ücretle geçinen emekçilerin ve geçim sıkıntısı çeken memurların vergileriyle kapatma politikası, işte, tam da bu nedenle "adalet" kavramının içini boşaltan bu iktidarın eseri olabilirdi. Vergi dilimleri nedeniyle yıl sonunda ciddi bir vergi yükü altında olan milyonlarca çalışan hem gelirde adalet hem de vergide adalet istiyor. Ancak iktidar tam tersine gelir eşitsizliğini artırdığı gibi vergi politikalarında da emekçiyi ezen, çalışanın sırtından geçinen bir yöntem izlemektedir. Sosyal güvenlik sisteminin açığını çalışanlardan ve emeklilerden aldığı vergilerle kapatmaya çalışmaktadır. İşte bu nedenle, kamu ve özel sektör çalışanlarından alınan vergilerin belirlendiği vergi dilimleri yoksulluk sınırına göre yeniden belirlenmelidir. Asgari ücrete tutar üzerinden getirilen vergi muafiyeti yoksulluk sınırına çıkarılmalıdır. Yoksulluk sınırının altında ücret alan insanlardan vergi almak onların zorlu yaşam koşullarını daha da ağırlaştıran bir haksızlıktır ve mantıksızlığın ta kendisidir.

Değerli milletvekilleri, çalışma hayatı bağlamında önemli bir diğer konu ise işsizliktir. Fakat Çalışma Bakanlığı esas alanı olan işsizlik ile istihdam konusunda yeterli adım atmak yerine yalnızca emekli maaşlarını bir yerden alıp bir başka yere aktaran banka ya da finans kuruluşu gibi çalışmaktadır. Genel işsizlik oranlarına göre ülkemizde istihdam piyasasına yeni giren ve gerçek anlamda dinamik iş gücü olarak nitelendirilecek genç işsizlik oranları yaklaşık 2 kat daha fazladır.

Değerli milletvekilleri, sürem yavaş yavaş bitiyor. Ekim ayı için açıklanan yüzde 8,5'luk işsizlik oranının daha gerçekçi bir işsizlik tanımı olan atıl iş gücü tanımına göre yüzde 21,3 olduğunu görmekteyiz; başka bir ifadeyle, iş gücüne dâhil olmaya hazır 100 insandan 21'i iş bulamamaktadır.

Biz, bu düşüncelerle, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bu bütçesinin milletin problemlerini çözmekten uzak; işçinin, memurun, emeklinin yüzünü güldürmekten uzak; sadece prosedürü tamamlamak, sadece mevcut iktidarın yanlış ekonomik politikalarını ayakta tutmak üzere kurgulandığını görüyor ve buna göre oyumuzu kullanacağımızı ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Saadet Partisi Grubu adına söz talepleri karşılanmıştır.

Şimdi, İYİ Parti Grubunun söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi Muğla Milletvekili Metin Ergun'a aittir.

Buyurun Sayın Ergun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA METİN ERGUN (Muğla) – Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesi üzerinde İYİ Parti Grubu adına görüşlerimizi ifade etmek üzere söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, sözlerime bütçe rakamları üzerinde kısa bir değerlendirme yaparak başlamak istiyorum: 2024 yılı bütçesinde faiz ödemesi için ayrılan para 1 trilyon 254 milyar liradır. Kültür ve Turizm Bakanlığına 2024 yılı için ayrılan bütçe ise sadece 38 milyar 964 milyon 106 bin liradır. Yani mevcut iktidar 2024 yılında ödeyeceği faizin sadece yüzde 3'ü kadar bir miktarı Kültür ve Turizm Bakanlığına ayırmıştır. Sadece bu iki rakam dahi bu bütçenin hizmet bütçesi değil bir faiz bütçesi olduğunu gözler önüne sermektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığına ayrılan bu bütçeyle, deprem bölgesinde zarar gören tarih ve kültür varlıklarını dahi ayağa kaldırmak mümkün değildir. Ülkemizin gelir kalemlerinde önemli bir yer tutan turizm sektörü için, Kültür ve Turizm Bakanlığına ayrılan bu bütçeyle, On İkinci Kalkınma Planı'nda ve orta vadeli programda hedeflenen rakamları yakalama ihtimali yoktur. Eğer bu hedeflere ulaşmak istiyorsak turizmdeki küresel rekabetin şartları açısından Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinin artırılması gerekmektedir.

Muhterem milletvekilleri, bildiğiniz üzere, turizm sektörü ithalata bağımlılığı en az olan ve oransal olarak da en fazla katma değer yaratan sektördür ve ödemeler dengesi açısından önemi tartışılmazdır. Turizm, uluslararası arenada rekabet üstünlüğümüzün olduğu tek sektördür. 120 milyar dolarlık yatırımı olan turizm sektörü, yaklaşık 1,5 milyon kişiye istihdam yaratmakta ve 55 milyar dolar gelir hedeflemektedir. Dolayısıyla turizm, millî menfaatlerimiz doğrultusunda ve siyasetüstü bir bakış açısıyla ele alınmalıdır. İktidarın önümüzdeki dönemde cari açığı kapatmak için turizme çok önemli bir rol yüklediği anlaşılmaktadır. Zira On İkinci Kalkınma Planı'nda 2028 yılı toplam turizm gelirlerinin 100 milyar dolar, turist sayısının ise 82,3 milyon kişi olması hedeflenmiştir. Üzülerek ifade etmeliyim ki, bu rakamlara ulaşmak mevcut politikalarla mümkün değildir. Daha yüksek turizm geliri elde edebilmek için bazı adımların atılması şarttır. Bunun için her şeyden önce turizmin insan odaklı ve emek yoğun bir sektör olduğu unutulmamalıdır. Hizmet verenler mutlu olamaz ise hizmet alanların memnun olması beklenemez. Bu yüzden, öncelikle turizm emekçilerini mutlu edecek ve onların hayatlarını kolaylaştıracak düzenlemelere ihtiyaç vardır. Sezonluk olarak istihdam edilen turizm çalışanlarının on iki ay boyunca istihdamını sağlayacak ve özlük haklarını buna göre düzenleyecek adımların atılması gerekmektedir. Bu doğrultuda, turizm emekçilerinin giderek zorlaşan barınma sıkıntılarına da bir çare bulunmalıdır. Öte yandan iktidarın her alanda olduğu gibi turizm konusunda da rant ve talanı önceleyen politikalarda ısrar ettiği herkesin malumudur. Turizmde kalıcı atılım için çevreyi ve doğal hayatı gözümüz gibi korumamız gerekmektedir, çevresel sürdürülebilirlikten taviz verilmemelidir. Sit alanlarının ve millî parkların turizm amaçlı kullanıma açılması konusunda çok hassas davranılmalıdır ama aksi yapılıyor. Diğer taraftan, turizm sektörünün iklim değişikliğine uyum sağlayabilmesi için yerel yönetimler ile merkezî idarenin iş birliği içinde bütünleşik bir stratejinin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Zira iklim değişikliğine en hızlı uyum sağlayan, alt ve üst yapısını bu doğrultuda revize eden ülkelerin gelecek dönemde küresel turizm pazarında rekabet üstünlüğünü ele geçireceğine şüphe yoktur.

Muhterem milletvekilleri, turizmde kalıcı büyüme için turizm kentlerinin dijital teknolojinin yardımıyla birer akıllı kente dönüştürülmesi çağın gereği hâline gelmiştir. Bu hususta, dünyanın herhangi bir yerinden ülkemize gelen turistler yabancılık çekmemelidir; bunun için de yapay zekâ uygulamaları sayesinde neyi, nerede, nasıl yapacağı ve ne kadar ücret ödeyeceği konusunda bilgiye kolay erişebilmeli ve ödemelerini dijital ödeme sistemleriyle yapabilmelidirler.

Öte yandan, ulaşım meselesi turizm açısından ülkemizde sorun olmaya devam etmektedir. Özellikle Antalya ve Muğla gibi turizm merkezlerine demir yolu ulaşımı yoktur. Anadolu'daki turizm merkezleri ile bu kentleri birbirine bağlayan entegre bir demir yolu ağının kurulması şarttır. Bu meselenin çözümü için turizm merkezlerinin ulaşım altyapısı güçlendirilmeli ve farklı merkezler arasında ulaşım sistemleri özellikle demir yolu ağlarıyla bütünleşik hâle getirilmelidir. Bilinmelidir ki Türkiye'nin önümüzdeki dönemde hedeflediği turizm gelirine ulaşabilmesi temennilerle değil atılacak doğru adımlarla mümkündür.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde kültür ve turizm açısından en büyük eksikliklerden biri de müzeciliktir. Zira 2022 rakamlarına göre Türkiye dünyada en fazla turist çeken ilk 5 ülke arasında bulunurken dünyada en fazla ziyaret edilen müzeler arasında bir tane bile müzemiz yoktur. Mesela, tarih boyunca çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapmış olan Muğla, sahip olduğu zengin tarihsel, kültürel ve doğal mirasıyla âdeta açık hava müzesi gibidir fakat yine de bu zenginliklerinin sergilenebileceği ve dünya çapında bilinen bir müzeye sahip değildir Muğla. Bu durum, turizmle öne çıkan diğer illerimiz açısından da büyük bir eksiklik olarak karşımızda durmaktadır. Başta Muğla olmak üzere turizme öncülük eden illerimize büyük yatırımlarla dünyanın dört bir tarafından turist çekebilecek müzeler kazandırılmalıdır çünkü müzeler kültür mirasının korunması, geliştirilmesi ve sergilenmesindeki rolü nedeniyle turizmin en önemli bileşenlerinden biridir. Turizmin gelişimi müzelere olan talebi artırdığı gibi başarılı bir şekilde tanıtıldığında müzeler turist sayısını ve ekonomik geliri artırır. Türk turizminin dünya çapında merak uyandıran müzelerle desteklenmesi şarttır; bu doğrultuda, bilim, sanat, doğa, çocuk, oyuncak, astronomi, arkeoloji, tarih gibi alanlarda evrensel bir bakış açısıyla yeni politikalara ve yatırımlara ihtiyaç vardır.

Muhterem milletvekilleri, biraz da ülkemizin en önemli turizm destinasyonlarından biri olan seçim bölgem Muğla'nın turizmle alakalı sorunlarından bahsetmek istiyorum. Bildiğiniz gibi, Muğla, Türk turizminin lokomotif kentlerinden biridir fakat Muğla mevcut altyapısıyla turizmin yükünü artık kaldıramamaktadır. Literatürde "aşırı turizm" şeklinde tanımlanan kavram, Muğla'nın artık içinde bulunduğu durumu en iyi tasvir eden ibare olarak karşımızda durmaktadır. Yerleşik nüfusun 5-6 katına ulaşan bir turizm nüfusunu yılın yedi sekiz ayı boyunca ağırlayan Muğla ve ilçelerinde altyapı doğal olarak yetersiz kalmaktadır. Mesela, Bodrum ilçemizde hem turizmin geleceğini hem de yerleşik nüfusun hayat şartlarını derinden etkileyebilecek sorunlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Özellikle yağışların azalmasına ve giderek artan nüfus yoğunluğuna bağlı olarak şiddetlenen su sorunu bu yıl had safhaya ulaşmıştır. İlçeye su sağlayan Mumcular Barajı su kalmaması nedeniyle 5 Ekimde kapatılmış, ilçenin diğer bir su kaynağı olan Geyik Barajı ise kuruma noktasına gelmiştir. Bodrum'da su kesintileri artık sıradan bir hâl almıştır. Gelinen aşama itibarıyla kabul etmek gerekir ki bodrumun su sorunu sadece yerel yönetimlerin altından kalkabileceği bir sorun olmaktan çıkmış durumdadır, merkezî idarenin öncülüğünde acil ve kalıcı tedbirler alınmasını gerektiren bir noktaya ulaşmıştır. Türkiye'nin en önemli turizm merkezlerinden biri olan Bodrum'un yaşadığı susuzluk probleminin artık bir an önce çözülmesi gerekir. Aksi takdirde, Bodrum'un su sorunu önümüzdeki yıllarda yeniden ortaya çıkacak ve hem Bodrum'un yerleşik nüfusu hem de Bodrum turizmi açısından belki de tahmin edemeyeceğimiz sonuçlara yol açacaktır.

Muğla'daki turizm bölgelerinin yaşadığı bir diğer sorun da ilimizde 2 havaalanı olmasına rağmen direkt uçuşların yetersizliğidir. Bu sıkıntı özellikle turizm sezonunda büyük problemlere yol açmaktadır. Muğla'daki havaalanlarına direkt uçuşların ivedilikle artırılması bölgeyi ziyaret etmek isteyen turistler açısından büyük bir ihtiyaç hâline gelmiş durumdadır. Bakanlık bu sorununun çözümü konusunda gerekli adımları atmalıdır. Ayrıca, turizm sektörünü oldukça zorlayan konaklama faaliyetlerindeki KDV sorunu çözüme kavuşturulmalı ve yüzde 10'a düşürülmelidir. Diğer yandan, Bodrum, Fethiye, Marmaris, Datça ve Köyceğiz gibi turistik ilçelerimizde turizm sezonunun bitişinden sonra ticari hayat sekteye uğramaktadır. Bu ilçelerimizde turizmin çeşitlendirilmesini ve turizm sezonunun on iki aya yayılmasını sağlayacak çalışmalara ihtiyaç vardır.

Muhterem milletvekilleri, Türk turizminin ve Muğla'nın göz bebeği beldelerinden bir diğeri olan Fethiye ilçemizde de belli sıkıntılar yaşanmaktadır. Fethiye'deki sorunların en büyüğü körfezdeki kirliliktir. Doğal güzelliklerinin yanı sıra tarihî dokusu ve biyolojik çeşitliliğiyle Fethiye Körfezi hem şehrin yerleşik nüfusunun hayat kalitesi açısından hem de turistik ve ekonomik potansiyeli açısından hayati bir önem arz etmektedir. Dolayısıyla Fethiye Körfezi'nin bir türlü giderilemeyen kirliliği tüm bu güzellikleri tehdit eder hâle gelmiştir. Fethiye Körfezi'nin temizlenmesi için hem yerel yönetimler nezdinde hem de merkezî idarenin ilgili kurumları nezdinde Bakanlık inisiyatif almalı ve bu sorunun çözümüne katkıda bulunmalıdır.

Fethiye'nin çözüm bekleyen diğer bir problemi de deniz araçlarından salınan sintine ve yağların denizde oluşturduğu kirliliktir. Bu hususta geçtiğimiz yıllarda cezai yaptırımların artırılması yönünde bazı adımlar atılsa da sorun büyüyerek devam etmektedir. Özellikle Ölüdeniz ve Göcek sintine atıklarından kaynaklanan kirlilikten olumsuz etkilenmektedir. Bu sorunun giderilmesi Fethiye'nin turistik potansiyeli açısından büyük önem arz etmektedir; aksi hâlde, deniz kirliliğinin önüne geçmek mümkün olmayacaktır. Ayrıca, yıllardır bitirilemeyen Fethiye- Burdur-Antalya yolu bir an önce bitirilmelidir.

Muhterem milletvekilleri, malumunuz olduğu üzere 6 Şubat depremleri büyük bir yıkım yaratmıştır. Depremlerde on binlerce vatandaşımızı kaybederken kültürel ve tarihsel mirasımızın da önemli bir kısmı zarar görmüştür. Depremlerde zarar gören kültürel ve tarihî mirasın yeniden ihya edilmesi konusunda Bakanlığın ilave bir bütçeye ihtiyaç duyduğu açıktır. Zarar gören eserlerin aslına uygun bir şekilde yeniden ihya edilmesi için elbette sadece parasal kaynak yeterli değildir. Bu eserleri yeniden ihya etmek konusunda maddi kaynak kadar önemli olan bir diğer unsur ise koruma kültürü hassasiyetiyle hareket edilmesidir. Dolayısıyla Bakanlığın bu konuya uluslararası koruma standartları çerçevesinde yaklaşması gerekmektedir.

Muhterem milletvekilleri, Ziya Gökalp, kültürü "Bir milletin maziden istikbale doğru yolculuğu boyunca ilim, sanat ve ahlak konusunda ortaya çıkardığı kendine has değerler bütünü." olarak tanımlar. Milletler hayatın çeşitli alanlarına kültürleriyle anlam ve değer katar. Bu hususta, Gazi Mustafa Kemal Atatürk de "Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür ve millî kültürünün her alanda yükselmesi Türk cumhuriyetinin temel dileğidir." demiştir. Dolayısıyla medeniyet tasavvurumuzun gereken seviyeye erişmesi için kültür politikaları ciddiyetle ele alınmalıdır. Bilindiği gibi, Türkiye'de turizm faaliyetlerinin büyük çoğunluğu özel sektör eliyle yürütülürken kültürel faaliyetler çoğunlukla merkezî idare ve yerel yönetimlerin uhdesindedir. Hâl böyle olunca Kültür ve Turizm Bakanlığına düşen sorumluluk, kültürel faaliyetlere daha fazla destek olmak ve kültür politikalarını ideolojik ayrımcılıktan arındırmaktır. Buna rağmen, Kültür ve Turizm Bakanlığı sanatı ve sanatçıyı destekleme konusunda maalesef ideolojik bir şekilde hareket etmektedir. İYİ Parti olarak sanatın ve kültürün geliştirilmesi ve teşvik edilmesi için ayrılan kaynakların ideolojik ayrımlara göre değil hakkaniyete göre dağıtılması gerektiğini ifade ediyoruz. Kaldı ki Anayasa'nın 64'üncü maddesi de "Devlet, sanat faaliyetlerini ve sanatçıyı korur. Sanat

eserlerinin ve sanatçının korunması, değerlendirilmesi, desteklenmesi ve sanat sevgisinin yayılması için gereken tedbirleri alır." demektedir. Dolayısıyla Kültür ve Turizm Bakanlığının da sinema, tiyatro gibi alanlarda verdiği destekleri millî birlik ve bütünlüğümüzün hedef alınmamasını gözeterek adilce paylaştırması lütuf değil yükümlülüğüdür.

Bununla beraber, önümüzdeki dönemde Bakanlığın atması gereken bir dizi adım bulunmaktadır. Her şeyden önce, tarihî ve kültürel mirasımızı, toplumsal değer ve hassasiyetleri önceleyen özgün bir kültür politikası oluşturulmalıdır. Bu doğrultuda, millî kültürümüzün asli birer parçası olan geleneksel sanatlarımız başta olmak üzere kültür politikaları siyasetüstü bir alan olarak değerlendirilmelidir. Bakanlığın ve yerel yönetimlerin kültürel çalışmaları ve bu konudaki özel girişimlere ayırdıkları kaynaklar artırılmalıdır. Türk kültürünün özgün ve küresel değerlerle uyumlu şekilde sinema, tiyatro, müzik ve güzel sanatlar gibi alanlarda değer üreten rekabetçi yapıya kavuşturulması elzemdir. Bu bağlamda, kültür sanat eğitimi konusundaki nitelik sorunları giderilmeli ve dünyayla rekabet edebilecek yeni nesillerin yetiştirilmesi için kapsamlı projeler geliştirilmelidir.

Ayrıca, dünyanın her tarafında turizm pazarı için büyük önem taşıyan hediyelik eşya üretimi ve satışı konusunda ülkemizde de bazı adımların atılması gerekmektedir. Bu doğrultuda, geleneksel Türk el sanatlarını ve Türk kültürünü yansıtan objelerin üretimi ve pazarlanması konusunda hem bazı kalite standartlarının geliştirilmesi hem de üreticilere destek ve teşvik sağlanması bir ihtiyaç hâline gelmiştir.

Muhterem milletvekilleri, sözlerime son vermeden önce bir hususun altını çizmek isterim. Biz İYİ Parti olarak kültür ve turizm politikaları hususunda insanı ve dünyayı merkezine alan; çevreye, tarihe, kültüre saygılı, sürdürülebilir politikaların oluşturulmasını hedefliyoruz. Özellikle turizmde küresel gelişmeleri fırsata çevirecek ve dijital dönüşümü sağlayacak reformların ivedilikle hayata geçirilmesini savunuyoruz. Kültür ve turizm konusunda tarihî mirasımıza sahip çıkan, doğayı ve çevreyi sürdürülebilir şekilde kullanmayı esas alan politikalara her zaman destek olmaya devam edeceğiz. Kültür ve turizm politikalarını günlük siyasetin üzerinde görüyor, bu nedenle uyarılarımızın dikkate alınması gerektiğini ifade ediyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyor, yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti adına ikinci söz talebi Ankara Milletvekili Kürşad Zorlu'ya ait.

Buyurun Sayın Zorlu. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA KÜRŞAD ZORLU (Ankara) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesi hakkında söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

TİKA, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi, Atatürk Araştırma Merkezi. Bütün bunların ortak özellikleri aslında pek çok ama özellikle bir hususun altını çizmek istiyorum: Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli yüksek Türk kültürü ve Türk kahramanlığıdır." şeklindeki sözleri, esasında Türk devlet geleneğinin ve kadim Türk medeniyetinin milletimizin geleceğini inşa etmek bakımından en önemli başucu kaynağı olduğunu ortaya koymaktadır. Zira, Türk kültürü ve zengin Türk medeniyeti, bu topraklarda, binlerce yıl boyunca uygarlıkların beşiği bu coğrafyada hüküm sürmüştür. Dolayısıyla, Türk dilinin, kültürünün, tarihinin ve dahası Türk dünyasının geniş coğrafyasının keşfedilmesi, tanıtılması, dünyaya aktarılması gayesi bu kuruluşların vazgeçilmez gayesi hâline gelmiştir.

Değerli milletvekilleri, biz muhalefetteyiz ama elbette, ülkemizin menfaatlerine muhalif değiliz. Dolayısıyla, bu kurumlarımızın içerisinde kurulmuş, faaliyet gösteren, dünyada bu çabaları yürüten, diaspora çalışmalarımızın faydalı olanlarını elbette destekliyoruz. Bu kuruluşlarımızın faydalı faaliyetlerinin yanı sıra asla kabul edemeyeceğimiz karar ve uygulamalarını da dikkatle takip ediyoruz. Bakın, burada altını çizmemiz gereken husus kuvvetler ayrılığının ortadan kalktığı, yetki ve fonksiyon gasbının bir olağanlık hâline getirildiği ülkemizde, maalesef, bu kuruluşlarımız da nasibini almaktadır. Bunun en büyük sebebi, siyasi iktidarın ideolojik saiklerle kurmak istediği, inşa etmek istediği sistem öngörüsüdür ve bu kuruluşlarımıza da maalesef sirayet etmektedir. Yani bakın, siyasi iktidar döneminde, maalesef, tüm kuruluşlarımızda olduğu gibi liyakatsizlik, keyfîlik, kliklerle yönetim tarzı geliştirmek artık bir normalite hâline gelmiştir. Daha geçen dün bu kürsüde Millî Eğitim Bakanının ortaya koyduğu sözler çok çarpıcı ve hazindir. Oysaki Anayasa'nın 42'nci maddesine göre Türk millî eğitim sisteminin yönetim şekli açıkça ifade edilmiştir. Bu konuşmaları elbette uzun uzadıya yapabiliriz ama bir bütündür bu, bir yönetim anlayışının, aslında bir yönetim zafiyetinin bugüne taşınmasıdır. Bakın, cumhuriyetimizin 100'üncü yılında en fazla faaliyet gösterip en etkili faaliyetleri yapması gereken bu kuruluşlarımız, maalesef, bu konuda da geridedir ve istediğimiz ölçünün çok gerisinde kalmıştır. Bugüne geldiğimizde, TİKA'nın Afrika, Latin Amerika, Avrupa gibi kıtalarda faaliyet yürüttüğünü biliyoruz. Elbette bunu eleştirmiyoruz lakin Türk kültürünün başucu kaynağı olan İmam Maturidi'nin Özbekistan'ın Semerkant şehrindeki türbesi için herhangi bir çalışma yapılmış mıdır, yapıldıysa en son ne zaman bu icra edilmiştir? Birçok şikâyet elbette size de geliyordur, bu kuruluşlarda özellikle belirli çevrelerden insanların konuşlandırılarak yükselme imkânı bulması bizim takip ettiğimiz üzücü bir gelişmedir. Bu burslar verilirken -özellikle bu kuruluşlardan- dikkat etmemiz gereken önemli hususlar var. Bakın, 2022 yılı burslandırma dağılımının yüzde 30'unda Balkanlar, Orta Asya, Kafkaslar bölgesi tercih edilirken sadece yüzde 42'si Afrika ve Orta Doğu bölgesine yansıtılmıştır. Bu bursların Türk cumhuriyetlerinde ve Rusya Federasyonu bünyesindeki özerk cumhuriyetlerde, Balkanlarda, Musul'da ve Kerkük'te yaşayan, Türk dünyasından gelen gençlere verilmesi gerekirken bu yoğunlukta Afrika'dan gelen öğrencilere verilmesini milletimizin takdirlerine sunuyorum çünkü bu ülkeler arasındaki iş birliğini geliştirebilmemizin en yegâne temeli elbette bu öğrencilerimiz arasındaki yoğun transferler olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 12 Eylül sürecinin ardından 17 Ağustos 1983 tarihinde kurulan Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun ve bu çatı altında faaliyet gösteren Türk Tarih Kurumunun, Türk Dil Kurumunun ve diğer kuruluşların son derece büyük bir kabiliyet gücü ve hedefleri bakımından Türk milleti için önemi ortadadır. Ancak, maalesef, AK PARTİ döneminde bu kuruluşlar büyük bir darbe almıştır. Bu kurumların yayınlarının, faaliyetlerinin itibar görmesi her şeyden önce bilimsel ve mali özerkliğinin korunmasıyla sağlanabilir. Bakın, kurumların protokol sıralamasında hızla geriye götürüldüğünü görmekteyiz. Yüksek kurum kapsamında bulunan kuruluşların yeni yapılan binaya taşınmasıyla Türk Tarih Kurumunun uluslararası ödüle sahip binasının ve kütüphanesinin akıbetinin ne olacağı da endişe doğurmuştur. Bu binanın boşaltılması durumunda Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesine devri uygun bir karar olacaktır; bunu öneriyoruz. Yine, aynı şekilde, taşınan İhtisas Hastanesinden kalan binalarıyla birlikte Ankara Üniversitesinin bu bölgedeki bütünleşik kampüsüne de ciddi bir katkı sağlayacaktır.

Biz, TİKA, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ve diğer kuruluşların yeni bir anlayış, yeni bir yapılanmayla Türk dünyası işbirliği bakanlığı kurularak bu bakanlığın bünyesi altına alınmasını istiyoruz.

Bununla birlikte, Atatürk'ün kurduğu günden itibaren, orada çok önemli bir ifade var: "Reisicumhurun himayesi ve koruyuculuğu altında." Bu bağlamda, Yüksek Kurumun ivedilikle Cumhurbaşkanlığına bağlanmasının kuruma olan güven, kurumun öneminin milletimize ve dünyaya aksettirilebilmesi bakımından çok önemli olacağını ifade etmeliyim.

Bu vesileyle, uzun zamandır gündeme getirmek istediğim bir konuyu sizlerle paylaşmak istiyorum. Bakın, dünyaya marka değeri olarak pek çok markayı gösterebiliriz ama Türkiye Cumhuriyeti devletinin en önemli marka gücü şüphesiz Mustafa Kemal Atatürk'tür ve sizin döneminizde çok önemli bir uygulama rafa kaldırılmıştır, onun adı da Atatürk Uluslararası Barış Ödülü'dür. Pek çoğunuz duymadınız bile, eminim. Peki, nedir bu uygulama ve neden kaldırılmıştır? Bakın, ben size anlatayım: Mustafa Kemal Atatürk yaşamı boyunca pek çok savaş vermiş, ölümsüz Başkumandan Gazi ve Mareşallik unvanını almış ve bu önemli ödül esasında Nobel Barış Ödülü'nün bir kıyaslaması yapılarak ona benzer şekilde kanunlarımıza konuşlandırılmıştır. Bakın, hatırlar mısınız, 12 Ocak 1934'te bizlerle savaşmış olan Yunanistan Hükûmeti Başkanı Venizelos Atatürk'ü Nobel Barış Ödülü'ne aday göstermiştir.

Şimdi, bu noktada, bir dış politika gelişmesini de paylaşmadan edemeyeceğim çünkü bu kurumlarımız hızla geriye giderken Cumhurbaşkanlığını besleyemediği için belki de bu hatalar yapılıyor. Yunanistan'a siyasi iktidar tarafından yapılan son ziyaret, Türkiye'de çok fazla gündeme gelmedi. Sayın Cumhurbaşkanı ne demişti? "Benim için Miçotakis diye biri yok." Altı ay sonra bu sözler unutuldu, bu ziyaretler yapıldı ve Yunanistan'ın en önemli gazetesinde "Türkiye için yeni bir dönem demir alıyor." başlıkları atıldı. Elbette, millî çıkarlarımız doğrultusunda, bu hassasiyetlerimiz göz önüne alınarak iki ülke arasında iyi ilişkiler kurulması önemlidir ancak bunu yaparken Türk devletinin tezlerini, kırmızı çizgilerini dikkate almak zorundasınız. Zira, çok konuşulmayan başka bir detay, 2004 yılından bu yana, siyasi iktidarın yaptığı hatalar ve yanlışlıklarla, bakın, 20 adamız ve 2 kayalığımız bugün hâlâ tartışmalı hâldedir. Hatta siz hatırlayacaksınız, Sayın Erdoğan 3 Eylül 2022'de, o tarihte "Adaları işgal etmeniz filan bizi bağlamaz, vakti saati geldiğinde gereğini yaparız." demişti; büyük alkış almıştı, yayınlar, propagandalar üst üste gelmişti.

Bakın, şimdi, verilen bilgilere göre ne var biliyor musunuz? 14 adet askerî üsler kurmuşlar, 6 bin civarında asker yerleştirilmiş, burada sadece 7 bin civarında kayıtlı seçmen var ve buraya dönüş için teşvikler veriliyor. 8 Ekim günü yerel seçim yapılmış ve resmî sitelerinde ilan edilmiştir. Düşünebiliyor musunuz, Taşoz Adası'nda günlük 4 bin varil petrol çıkarılıyor; bunları görmezden gelmek mümkün değildir. Ama siz ne yaptınız? Yedi gün süreyle 10 adaya vizesiz seyahati milletimize bir lütuf gibi sunuyorsunuz. Bunları yapmak yerine… Bu "işgal" kavramını siz kullandınız, kendiniz söylediniz. Gerçekler bu noktadayken bunları görmezden gelerek hareket edemezsiniz. Bizim tezlerimizi asla geriye götürmeye hakkınız yok.

Değerli arkadaşlar, Atatürk Uluslararası Barış Ödülü 1986 yılında ilk kez o dönemin NATO Genel Sekreterine, ardından en son olarak 2000 yılında merhum Rauf Denktaş'a verilmiştir. Sonrasında ne oldu biliyor musunuz? Yüksek Kurum Başkanı zaman zaman çıktı, açıklamalar yaptı. "Bu yıl yapıyoruz. Gelecek yıl başvuruları alıyoruz, ondan sonra yapacağız." derken yıllar geçti ve maalesef hâlâ bu ödül programının nasıl geliştirileceği ortaya konulamamıştır. Düzenleme yaptıysanız neden gerçekleştirmiyorsunuz? Yok eğer düzenleme yapmamış iseniz gelin buyurun yapalım, ben bu teklifi vermeye hazırım. Bugün de soru önergesi, araştırma önergesi verdim. Bakın, bu bizim mirasımıza sahip çıkmamızın, Atatürk'e olan saygımızın bir ifadesidir; bunu yapmak zorundasınız. Ben İYİ Parti milletvekili olarak bunun takipçisi olacağım, bunu bilmenizi istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk Tarih Kurumunun yanı sıra, Türk dilini gelişen bilim, sanat ve teknoloji alanlarında dünya dili hâline getirmek görevi üstlenen Türk Dil Kurumunun eş değer bir hüviyeti var diğer kuruluşlarımızla. Çünkü dil yaşayan bir varlık olarak kültürü yaşatmakta, nesiller arası değer aktarımını sağlamakta ve en önemlisi milletimiz arasında birliği gerçekleştirmektedir. Ancak gerek eğitim alanındaki araştırmalara gerekse her yaş ve meslek grubunda uygulanan sınavlara bakıldığında dilimize de gereken önemin verilmediğini görüyoruz. PISA'daki araştırmaları, raporu

lütfen okuyun. Orada 15 yaşındaki her 10 gencimizden 3'ünün okuduğunu anlamadığı gibi bir tespit yapılmıştır. Bu, elbette hepimizin sorunudur. Ama bakın, atanamayan öğretmenler konusuna değinmeden geçemeyeceğim. Türk diliyle, Türk tarihiyle ilgili lisans yerlerinden mezun olan öğrencilerimizin sayısı ne kadar biliyor musunuz, şu anda atama bekleyen? 150 bine ulaşmış durumda. Bu kurumlarımızın bir görevi de esasında bu gençlerimizi geleceğini inşa edecek bir noktaya getirmektir.

En önemli kültür taşıyıcısı dilimizin aktarımını sağlamak misyonundan uzaklaştırılan Türk Dil Kurumunun bu hâle getirilmesi milletimizin fikriyat çizgisine de olumsuz etki edecektir. Bugün bakın, Fransızca, işte, Arapça, İngilizce pek çok tabelalar görüyoruz pek çok yerde, özellikle sığınmacı sorunuyla bu daha da derinleşiyor. Türk Dil Kurumunun bununla ilgili, mesela sosyal medyada bu hususta olan geriye gidişimizle ilgili nasıl, ne gibi projeler geliştirdiğini merak ediyoruz; lütfen açıklayın. Türk Dil Kurumunun sorumluluk alanı bize göre sadece burası da değil çünkü Atatürk'ün bu kuruluşu kurmasının altındaki sebepleri çok iyi biliyoruz. 12 milyon kilometrekare alanda, bakın, 250 milyondan fazla insan Türk dilini konuşmakta. Türk dili bir aile, bir büyük ağacın dallarıyız biz ve Türkiye Türkçesi dünyada 34 ülkede konuşulan bir dildir. Bizim görevimiz elbette resmî dilimiz olan Türkçemize sahip çıkmak ve bunun diaspora çalışmalarıyla bir bütün içerisinde farkındalığını artırmaktır.

Uzun yıllardır, bakın, bu ülkede bir Türkoloji kongresi düzenlenmemiştir. Türk Devletleri Teşkilatı kurulma sürecine kadar ben hep sürecin içindeydim, bir akademisyen olarak her türlü katkıyı verdim, tüzüğünün yazılması dâhil olmak üzere. Benim en büyük hayallerimden biri dünya Türkoloji kongresini toplamaktır ve biz bunu tartıştık o dönemde bazı arkadaşlarımızla ama ne hikmetse bunlar engelleniyor. Türkiye'ye düşen bir vazifedir bu değerli arkadaşlar. Ben buradan seslenmek istiyorum Sayın Bakana da Türk Devletler Teşkilatı Genel Sekreterine de: Atatürk'ün açtığı bu yolda ilerlemek istiyorsak Dünya Türkoloji Kongresini toplamak bizim bir vazifemizdir. Ve bu Türk Dil Kurumunun yani yapmazsa kimden talimat beklediğini de merak ediyoruz. Milletimizin yarınlarını inşa etme sorumluluğuyla düşünce ve fikirlerin sağlıklı ifade edilmesine; bunun için de dilin düzgün bir şekilde yazılmasına ve konuşulmasına ihtiyacımız var.

Bakın, bu vesileyle kavramlar dünyasında savaşa bir örnek vermek istiyorum, çünkü kültür anlamında savaşımızın, mücadelemizin bir unsuru da bir parçası da elbette Misakımillî sınırları içinde kavramlar savaşında galip gelebilmektir. Geriye dönüp bakıldığında Türkiye'nin ve Türk milletinin yaşadığı sınavlardan biri de sözüm ona "ilericilik" adı altında laf cambazlıklarıyla, ustaca oyunlarla, Türk yurdunun birleştirici unsurlarının örselenmesi ve dahi hor görülmesidir. Örneğin, ortam uygunlaştıkça karşımıza çıkarılan "Türkiyeli" kavramı bunlardan biridir. Hatırlarsanız, kısa bir süreliğine Türk Dil Kurumu da bunu sözlüğüne eklemiş ve bizlerin tepkisiyle bunu kaldırmıştı. Elbette, her katkı sağlayıcı görüşü irdeleyelim, tartışalım ancak bu ve benzeri kavramın milletimize hiçbir katkısı olmadığı gibi ayrıştırıcı ve ötekileştirici olduğu çok açıktır. Bu kavram belki bir coğrafya için kavramsal bir çerçeve çizebilir fakat asla bir milleti, onun tarihini, dokusunu, ayırt edici özelliklerini ortaya koyamaz. Milletimizin adı, şüphesiz, Türk milletidir. Kültür, dil, inançlar ve ortak heyecanlar millî birliğimizin çimentosudur. Cumhuriyetimizin ilanından sonra "Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına 'Türk Milleti' denir." ifadesi bunu net bir şekilde o günlerden bize işaret etmektedir. Bize has olan, bizi biz yapan kavramlarımızı, birleştirici unsurlarımızı hedef almak esasında ortak geleceğimizi hedef almaktır. Dolayısıyla Gazi Meclisimizde bize yakışan, bize düşen görev, milletimizin birliğini esas alarak bu kavramlar dünyasındaki savaşta birlikte hareket etmektir. Elbette, Türk kültürünün yayılmasıyla görevli bu kuruluşlarımızın medyayla ilişkilerini yürütürken de bu kavram hassasiyetini ilgili kuruluşlarla yürütmek, iş birliği içerisinde gerçekleştirmek mecburiyeti vardır.

Değerli milletvekilleri, Türk kültürünün dışarı taşınması ve ülkemizin kültürel diplomasiyle tanıtılması desteklediğimiz ve artırılarak devam ettirilmesini istediğimiz hususlardandır. Ancak siyasetüstü olan bu konuda dikkat edilmesi gereken husus, Türk milletinin cebinden çıkan paranın da israf edilmesine engel olmaktır, önemli bir noktadır bu. Bu kuruluşlarımızın diaspora çalışmaları için yurt dışında "dış yurtlar" dediğimiz alanlarda da kullandığı bütçelerin etkin ve verimli bir şekilde kullanılma sorumluluğu sizlere aittir ve bu kurumların aldığı işlerin, bu bütçelerin belirli kişi ve kuruluşlar tarafından kullanılmasını reddediyoruz. Buna bir son verin. Ne demek istediğimi çok iyi anlıyorsunuz; şimdi, pek çok örnek vermek mümkün olabilir.

Değerli arkadaşlar, konuşmama son verirken şunu belirtmek istiyorum: Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumunun yayınlarında elbette bizi bu soktuğunuz ekonomik krizle de ilişkili basın yayın maliyetlerinin artması ve dolayısıyla satış fiyatlarının da yükselişe geçmesi sonucu geçim zorluğu yaşayan insanlarımızın bu kaynaklara ulaşımında zorluklar yaşandığı bize gelen şikâyetler arasında. Dolayısıyla en azından gençlerimizin rahatlıkla okuyabileceği şekilde dijital dünyada bunların güncellenmesini ve en önemlisi, gençlerimizin bunu bulabileceği alanlara başta sosyal medya mecraları olmak üzere aktarılmasını salık veriyorum. Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumunun birikimlerine insanlarımızın ulaşımındaki bu zorluk ne yazık ki söz konusu kurumların işlevselliğini de olumsuz etkileyecektir. Kısacası, devleti yönetirken yapılan bir hata bir çarpan etkisi yaratmaktadır ve birçok kurumu aynı anda ve farklı ölçütlerle etkilemektedir.

Bakın, Dışişleri Komisyonu üyesi olarak burada fazla söz alamıyoruz ama ifade etmek istiyorum; geçtiğimiz cuma günü Sayın Cumhurbaşkanı cuma namazı çıkışında çok önemli bir açıklama yaptı, gözden kaçırıldı. Orada dedi ki, bakın okuyorum: "Millet Meclisimiz olarak Komisyonumuzdan zaten geçti." Geçen ne? İsveç'in başvurusu. "Ve Komisyondan geçmenin ötesinde de Dışişleri Komisyonumuz şu anda Kongreyle bu gelişmeleri yürütüyor." dedi. Ben yanlış mı anladım diye tekrar izledim, tam da böyle bir konuşma. Ya Sayın Cumhurbaşkanına yanlış bilgi veriliyor ya aktarılan bilgiler topyekûn yanlış. Arkadaşlar, Komisyondan geçtiği falan yok, Dışişleri Komisyonu ileri bir tarihe erteledi ve tarih de vermedi. Bizim de orada bazı kaygılarımız ve endişelerimiz ortaya konulunca böyle bir ortak karar aldık. Tekrar getireceksiniz, tekrar görüşeceğiz. İkinci vahamet, Komisyon ne hakla, hangi yetkiyle Kongreyle görüşebiliyor? Bundan grubumuzun Dışişleri Komisyonu üyesi olarak benim ve arkadaşlarımın haberi yok, Cumhuriyet Halk Partili ve diğer üyelerin var mı bilmiyorum. Böyle bir şey olamaz arkadaşlar. Eğer dış dünyayı da muhataplarımızı da böyle bilgilendiriyorsanız dış politikada vay hâlimize diyorum. Ben gerçekten ülkemin kalkınmasını isteyen bir bireyim, elbette pek çoğumuz gibi ve burada Atatürk'ün yolundan ilerlemek adına bu kuruluşların gerçekten özüne döndürülmesine, etkin projelerle dünyaya kendilerini gösterip kanıtlamalarına çok büyük önem arz ediyorum. Onun için bu konuşmanın, sizlerle bunu paylaşmamın…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KÜRŞAD ZORLU (Devamla) – Sayın Başkan, hemen bağlıyorum.

Sizlerle bu durumu paylaşmamın bir göstergesi olarak bu ödül programına sizin de sahip çıkmanızı arzu ediyorum.

Yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sıradaki söz talebi İzmir Milletvekili Hüsmen Kırkpınar'a aittir.

Buyurun Sayın Kırkpınar. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesiyle ilgili İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

Bakanlığın bütçe sunuşunda belirttiği hususlar ile gerçek durum arasındaki çelişkilere birkaç örnek vererek sözlerime başlamak istiyorum. Bakanlığın temel hedefinin istihdamı, işçilerimizi ve işverenlerimizi korumak olduğu belirtilmektedir ancak orta vadeli programda ortaya konulan sıkı para politikası ve artan faizler istihdam ve işçi sınıfı için tam tersi bir tabloyu ortaya koyuyor. Politika faizinin arttığı ve yüzde 24'e çekildiği 2018'de 2 milyon işçi işsiz kaldı. Merkez Bankası geçtiğimiz ay Para Politikası Kurulu toplantısının ardından politika faizini 500 baz puan artırdığını ifade etmişti. Bugün itibarıyla, bu sabah itibarıyla politika faizi 250 baz puan daha artırılmış oldu.

Bakanlık tarafından hazırlanan sunuşta "Meslek hastalıklarını önleme amaçlı yapay zekâ destekli tahminsel model uygulamasını geliştiriyoruz." denilmiştir ancak Sosyal Güvenlik Kurumu meslek hastalıklarını kayıt altına dahi alamamaktadır. SGK'ye göre 2022'de 13,5 milyon işçinin çalıştığı Türkiye'de sadece 953 işçi meslek hastası olarak tespit edilirken 8 işçi meslek hastalığına bağlı olarak can verdi. Bakanlığa göre ölümlü iş kazası oranı ise 2022 yılında yüz binde 6,6'ya düştü. SGK kayıtları 2022'de 1.520 işçinin çalışırken hayatını kaybettiğini söylese de sadece basına yansıyan iş cinayetlerini kayıt altına alan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisinin verileri 2022'de en az 1.843 işçinin iş cinayetinde hayatını kaybettiğini ortaya koyuyor. Buna göre basına yansıyan ölümler dahi Bakanlık kayıtlarından daha fazla. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2022 Faaliyet Raporu'nda, 2021 yılına göre 2022 yılında 15-17 yaş arasında çalışan çocuk sayısının 101 bin artışla 620 bine ulaştığı kaydedilmiştir. Buna göre sadece 15 yaş-17 yaş grubunda çalışan çocuk işçi sayısı yıllık yaklaşık yüzde 20 artmıştır. 15 yaş altı çocuk işçiler de eklendiğinde Türkiye'deki çocuk işçi sayısı milyonları aşmaktadır ancak Bakanlık bütçe sunumunda bu çocuklara ilişkin tek satır bile yer almamıştır. Çocuk işçiliğine dair sosyal politika programının niteliği ve niceliğine ilişkin bilgi verilmezken patronlara verilen 19 milyar liralık asgari ücret desteğinden övgüyle bahsedilmektedir.

Sayın milletvekilleri, çocuk işçi demişken staj ve çıraklık okulu mağdurlarının seslerini buradan duyurmak isterim. Tarafıma ve eminim sizlere de iletilen maillerde geçen bir ifade, mağduriyeti ve istismarı daha iyi anlatamazdı. "Bizler, meslek liseleri ve çıraklık okullarında okumakta iken 3308 sayılı Kanun kapsamında çeşitli işletmelerde çalışmış ve ülke ekonomisine katkıda bulunmuş fakat sigortaları kısa vade yatırılmış o dönemin çocuk işçileriyiz. Otel köşelerinde size servis yapan garsonu, sanayide arabanızın yedek parçasını üreten çocuğu, hastanede kirli bezleri toplayan sağlık meslek lisesi öğrencilerini hatırlayın ve unutmayın. Çırak işçiler uzun saatlerden, ağır çalışma koşullarından ve iş cinayetlerinden fazlasıyla nasiplerini alan bir grubu oluşturmaktadır. Çalışma hayatının en güvencesiz iş ortamına sahiptir çıraklar. Üstelik mesleki eğitim adı altında çalışsalar da yapılan araştırmalar çoğunun temizlik, getir-götür gibi vasıfsız, niteliksiz işlerde uzun saatler çalıştırıldıklarını ortaya koyuyor."

Sonuç olarak, gelinen noktada bu çocukların haklı talebi çıraklık ve staj yaptıkları dönemlerde adlarına yatırılan sigortanın ilk işe başlama tarihi olarak esas alınmasıdır. Ayrıca, bir borçlanma hakkı tanınmasını, daha önce yatırılmış olan kısa vade primlerinin dışında kalan farkın kendileri tarafından ödenmesini istemektedirler. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 6 Nisan 2016 tarihinde verdiği (2016/481) sayılı Kararı binlerce kişi için umut olmuştu. Yargıtay, 2016'da, Almanya'da çalışan gurbetçilerin meslek eğitim dönemlerinde zorunlu çalışmalarının sigortalılıktan sayılmasına hüküm verdi. Buna göre yurt dışında yapılan staj ve çıraklık süreleri sigortalılık başlangıcı sayılarak emeklilik hesabının yapılmasının yolunu açmıştı. Yargıtayın 2016 yılında Almanya'da çalışan Türk vatandaşları için aldığı bu doğru ve hukuken de çok değerli olan karar EYT'ye takılan bütün stajyer ve çıraklara da uygulanmalıdır.

Anayasa'nın eşitlik ilkesi de bunu zorunlu kılmaktadır. Özetle, stajyerlerin ve çırakların sigorta girişleri sigortalı işe başlangıç tarihidir ve çalışma koşulları Mesleki Eğitim Kanunu'ndaki amaçları aşmaktadır. Dolayısıyla, İş Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanunu'na tabi olmalı ve bu doğrultuda derhâl düzenleme yapılmalıdır. Benzer düzenleme BAĞ-KUR ve SGK emeklilik prim günlerinde de yapılarak mevcut adaletsizlik giderilmelidir. SGK'li vatandaşlarımız 7200 gün primle emekliliği hak ederken BAĞ-KUR'lu vatandaşlarımız neden 9000 gün prim ödemek zorunda bırakılıyor.

Değerli milletvekilleri, emeklilik geliri elde etmesi devletin bir lütfu değil, bir görevidir. 3 Mart 2023 tarihinde yayımlanan Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 8 Eylül 1999 tarihinden sonra işe girenleri kapsamamış, bir gün farkla emeklilik için çok yıl kayıpları olmuştur. Örneğin, 1995 yılında işe giren bir kadın 51 yaşında emekli olabilirken 9 Eylül 1999 tarihinde işe giren kadın ise 58 yaşında emekli olabilmektedir; bakın, arada tam yedi yıl fark var.

Yine, 1995'te işe giren bir erkek 55 yaşında emekli olurken 9 Eylül 1999 yılında işe giren erkek 60 yaşında emekli olabilecek, arada tam beş yıl fark var. İlk EYT Yasası hazırlanırken önünü arkasını düşünmeden kimlerin mağdur olabileceği hesaplanmadı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik eski Bakanı Vedat Bilgin, ısrarlı EYT soruları üzerine "EYT hakkında bir çalışmamız yok." derken Cumhurbaşkanı Erdoğan "Seçimi kaybedeceğimi bilsem böyle bir yasa çıkmayacak." demişti. Sonrasında, Cumhurbaşkanı Erdoğan çıkıp "Evet, EYT'yle ilgili bir düzenleme yapacağız." dedi. Aynı Bakan Bilgin, "Biz zaten EYT üzerinde çalışıyorduk." diye açıklama yaptı, ortada bir çalışma yoktu. Cumhurbaşkanı, seçim öncesi bunu gerekli gördü ve açıkladı, bu yüzden de acele bir şekilde EYT düzenlemesi hazırlandı. Şimdi önümüzde yerel seçimler var, bizim amacımız üzüm yemek, o yüzden ilk EYT Yasası'nı çıkarırken yapılan hataların yapılmamasını temenni ediyoruz. Çıraklık ve staj mağdurlarını da kapsayan bütünleyici, eşitlikçi ve hakkaniyetli bir yasa yapılması için çağrıda bulunuyorum.

Sayın milletvekilleri, gelelim 2024 yılı için hazırladığımız Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nize. 2022 bütçesi için 83 milyar 851 milyon 970 bin TL başlangıç ödeneği öngörmüşsünüz, ne gerçekleşmiş? Tam 123 milyar 209 milyon 586 bin 624 TL; yüzde 50'den fazla sapma var.

Gelelim 2023 bütçesine; başlangıç ödeneği olarak 160 milyar 348 milyon 125 bin TL öngörmüşsünüz, sadece altı ayın sonunda yani haziran sonu itibarıyla 113 milyar 492 milyon 344 bin 19 TL harcanmış bile. Önümüzdeki altı ay içinde en iyi ihtimalle bile bir o kadar daha harcanacağını varsayarsak 230 milyar TL'ye ulaşacak ki buda öngördüğünüz bütçenin neredeyse yüzde 70 fazlası demek oluyor. Peki, 2024 yılı için teklifiniz ne? Tam 625 milyar 780 milyon 424 TL.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HÜSMEN KIRKPINAR (Devamla) – Türkçesi, 2023 için öngördüğünüz bütçenin yani 160 milyarın tam yüzde 400 katı. İşte, memleketi getirdiğiniz nokta burası. Yani vatandaşın bir yıl içinde tam yüzde 400 oranında fakirleştiğini bu bütçe teklifinizle itiraf etmiş oluyorsunuz. Sadece vatandaş mı? Aynı zamanda devletin bir yıl içinde aynı oranda yoksullaştığını beyan ettiniz.

Bu nedenlerle liyakatsiz bürokratlarınıza hazırlattığınız 2024 yılı bütçe teklifini kabul etmiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına son söz talebi Gaziantep Milletvekili Mehmet Mustafa Gürban'a aittir.

Buyurun Sayın Gürban. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) – Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; 2024 Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi görüşmelerinde Mesleki Yeterlilik Kurumu üzerine parti grubum adına söz almış bulunmaktayım.

Mesleki eğitim bir zincirin halkaları gibidir. Zincirin ilk halkası eğitimi verilecek mesleğin standardı, son halkası da o mesleğin yeterlilik belgesidir. Bu açıdan bakıldığında meslek analizi, mesleki kodlama gibi meslek standartlarının temel öğelerinin zincir içinde oldukça önemli bir yeri vardır. Ülkemizdeki mesleki eğitim sisteminin önündeki en büyük engel belli kitlelerin zorlamış olduğu ikincil eğitim dayatmasıdır. Mesleki eğitim tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de öncelikli eğitim faaliyeti olmalıdır. Meslek standartları ve belgelendirme sistemleri mesleki eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu temel gerekleri sağlama noktasında vazgeçilmez bir unsurdur. Ülkemizde mesleki eğitimin paralelinde meslek standartları konusunda yapılan çalışmalar oldukça yetersizdir. Mesleki eğitim hedefleri bazında yaşanan olumsuzluklar meslek standartları ve belgelendirme sistemlerinin etkin kullanımıyla aşılabilir. Meslek standartlarının oluşturulması, uygulanması ve dönütlerin alınarak değerlendirilmesi konularında akademik çalışmalara önem verilmelidir. OECD ülkelerinde çalışanların eğitim düzeylerinin sürekli artış içinde olduğu görülmektedir. Ülkemizde mesleki eğitimde eğitim-istihdam ilişkisi, yüksek beceri gereksinimleri, mesleki tanım ve standart konusunda ciddi eksiklikler vardır. Birçok kişi herhangi bir eğitim almaksızın mesleğe girmektedir, mesleklerini deneme yanılma yoluyla öğrenmektedir. Mesleki eğitimdeki ileri teknolojik değişimler yeni beceri ve bilgi ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Oluşan bu ihtiyacı karşılayabilecek yegâne kurum durumundaki üniversitelerin bu talebe cevap vermesi konusunda ciddi endişeler vardır. Eğitim sonrası piyasa beceri gereksiniminin yükseköğretim kurumlarınca veya eşit düzeydeki enstitülerce karşılanmasına yönelik uygulamaların ihtiyaç analizine göre planlanıp uygulanması gerekmektedir. Tanımı yapılmış ve beceri profili çizilmiş birçok mesleğin eğitimsel bir karşılığı veya eğitim kurumu sorumluluğu yoktur. Hâlihazırda çeşitli sektörlerde çalışanların çalıştıkları alana ilişkin herhangi bir eğitim altyapısı tesis edilememiştir. Üniversite mezunlarının hangi alanda istihdam edileceği ve benzer mesleklerden farkları konusunda daha kesin tanımlamalara ihtiyaç vardır. Mesleki eğitim sistemimizin millî motifler taşıması şarttır. Sektörel yatırımlar bazında teşebbüs gücünü de elinde bulunduran kamu kesimi uluslararası yönelimleri algılayamamaktadır, dolayısıyla doğru sektörlere yatırım yapılamamaktadır.

Son yıllarda iş gücü ve eğitim planlamaları eksik yapılmaktadır. Pek çok alanda üniversite mezunu verilmesine rağmen gençlerimiz işsizdir. Mesleki yeterlilikler sisteminde sendikaların, özellikle işçi sendikalarının etkin görevler üstlenmesi gerekmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda işveren sendikaları meslek standartlarının oluşturulması sürecinde işçi sendikalarına oranla daha etkin roller üstlenmektedir. İşverenler ile işçilerin öncelikleri arasında denge kurabilmek lazımdır. Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından geliştirilmekte olan meslek standartlarının emek piyasasında işverenler, işçi sendikaları ve istihdam kurumları arasında bir anlaşmanın ürünü olarak ortaya çıkması gerekmektedir. Uygulama aşamasında da tüm tarafların sistemi sürdürme konusunda kararlı olmaları gerekmektedir, istihdam edecekleri kişinin seçiminden ücretlerinin belirlenmesine ve terfilere kadar birçok aşamada yararlı olacaktır. Çalışanlar da iş başvurusu sırasında sahip oldukları yeterlilikleri daha iyi sergileyeceklerdir. Mesleki yeterlilikler sistemi, mevcut olumsuzlukları giderebilecek düzeye ulaşamamıştır. Sistemin sınav ve belgelendirme kısmının zayıf kaldığı açıktır. Sistemin işlerliği işverenlerin çalıştıracakları kişilerden belge istemeleri koşuluna bağlıdır. Vatandaşlarımızın belge almak için katlanmış oldukları sınav stresi ve ek maliyetin karşılığını alması gerekmektedir. Vatandaşlarımızın emeklerinin karşılık bulamaması karamsarlığa yol açmaktadır; öyleyse vatandaş niye belge alsın ki? Kendi kendine bunu sorgulamaktadır.

"Hedef 2023" projeleri kapsamında, iktidar tarafından işsizlik oranının yüzde 5'e indirilmesi planlanmıştır ancak gerçekleşen, yüzde 10'un üzerinde olmuştur. İktidar burada da hedeflediğinin ancak

yarısına ulaşabilmiştir. 90'lar boyunca işsizlik oranı yüzde 7 ile yüzde 8 arasında değişmiştir. AK PARTİ döneminde işsizlik sürekli yüzde 10'un üzerinde olmuştur. Birçok gencimiz daha üniversite okurken "İş bulabilir miyim?" endişesini taşımaktadır. Aynı zamanda, Mesleki Yeterlilik Kurumu ve halk eğitim merkezlerinden belgelendirilmiş işsizler ordusu da bulunmaktadır. Mevcut durum son derece vahimken On İkinci Kalkınma Planı'nın 701'inci maddesi kabul edilemez. İlgili maddede "Ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlarda nitelikli yabancı iş gücünün istihdamı artırılacaktır. Yurt içinden temininde zorluk yaşanan hâllerde iş gücü piyasasının farklı vasıflarda ihtiyaçlarını karşılamak üzere göç ve istihdam politikalarının dengeli bir şekilde uyumlaştırılması sağlanacaktır. Çalışma izni başvurularında aranan diploma denkliklerine ilişkin süreçler iyileştirilecektir." ifadeleri yer almaktadır.

Değerli hazırun, ülkemizde ve bilhassa Gaziantep, Kilis, Şanlıurfa gibi şehirlerimizde genç işsizlerin yoğun olduğu göz önüne alındığında, On İkinci Kalkınma Planı'nda ucu açık bir şekilde belirtilen bu hususlar işsizlik sorununun derinleşmesine yol açacaktır. Kalkınma planında yer alan 701'inci madde, kendi gençlerimiz için yaratamadığımız istihdamın ülkemize misafir olarak gelip kalıcı hâle gelen yabancı uyruklu kişilerin istihdamının artırılmasını öngörmektedir. Bu madde, âdeta ülkemizi açık pazar hâline getirmektedir. Acaba, kalkınma planındaki bu maddeyi bazı şartlar karşılığında zorunlu tutan yabancı sermaye otoriteleri mi oldu? Beka sorunu hâlini almış bu konuyla alakalı soru önergesiyle ilgili bakana sordum, önemsenmemiş olacak ki cevap verilmedi veya verilecek cevap yoktu. Uluslararası veya geçici koruma statüsündekilerin istihdamı hâlinde toplum içerisindeki entegrasyonu nasıl çözülecektir? Vatandaşlarımızın sırtında kambur olan maddi külfet daha da ağırlaşacaktır. İş gücü temininde güçlük yaşanıp yaşanmadığı hangi kriterlerle anlaşılacaktır? Diploma denkliğinde aranan şartlar nedir? Çalışma izni başvurularında aranan diploma denkliklerine ilişkin süreçlerin iyileştirilmesi maddesi çok ciddi muğlaklık barındırmaktadır. Sözü edilen iyileştirmedeki maksat nedir? Ne gibi değişiklikler olacaktır? Suriyeli sığınmacıların sadece sözlü beyanı yeterli olacak mıdır? Özellikle, kritik meslek gruplarındaki diploma denkliklerinde çok daha titiz davranmak gerekmektedir. Suriyeli sığınmacı yetişkinlerin kayıt dışı istihdamına ilişkin sağlıklı bir veri bulunamamaktadır. Kaçak göçmenlerin büyük bölümünün de kayıt dışı çalıştığı hepimizin malumudur. Kaçak göçmenlerin çok ucuza çalışmaları haksız rekabete yol açarak şikâyet ve tepkilere neden olmaktadır. Sığınmacı işçi çalıştıran işletmeler, aynı sektörde faaliyet gösteren, kanunlara riayet eden işletmelere karşı haksız rekabete neden olmaktadır. Sayın Bakan Mehmet Özhaseki, 26 Ağustos 2021 tarihinde, pek çok şehirde sanayiyi göçmenlerin ayakta tuttuğunu, yüz binlerce göçmenin zor şartlar altında çalışarak ekonomiye katkıda bulunduğunu söylemişti. İktidar ve yandaşları cenahından buna benzer birçok beyanatta bulunulmuştur. Bu durum yüz binlerce göçmenin ucuz işçi olarak ve kayıt dışı istihdam edildiğinin pervasız bir itirafı olarak kayıtlara geçmiştir.

Değerli milletvekilleri ve bizleri izleyen aziz vatandaşlarımız; sözlerime son vermeden önce, bugün, Fırat Kalkanı Harekâtı'nda yedi yıl önce 18 askerimizin şehit olduğu kara gündür. 21 Aralık 2016 günü şehadete eren şehit Binbaşı Bülent Albayrak ve kahraman Mehmetçiklerimizi rahmetle anıyorum. Bu vatan, adını bile duymadığımız yerlerde şehit olan gariban çocuklarınındır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına söz talepleri karşılanmıştır.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.41

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 00.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Gülizar BİÇER KARACA

KÂTİP ÜYELER: Sibel SUİÇMEZ (Trabzon), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 42'nci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisinin söz taleplerini karşılayacağım.

Milliyetçi Hareket Partisi adına ilk söz talebi Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'a aittir.

Buyurun Sayın Kılıç. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on beş dakika.

MHP GRUBU ADINA FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) – Sayın Başkan, Değerli Bakanlar, bürokratlar, milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen yüce Türk milleti; Kültür ve Turizm Bakanlığımızın 2024 yılı bütçesi hakkında Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'ni tümüyle olumlu değerlendiriyor ve destekliyoruz. Bu kapsamda, ödenek tutarlarının tahsisini, yatırımı, üretimi, istihdamı artıracak, 6 Şubat depreminin yaralarını saracak, eğitimde fırsat eşitliğini, kaliteli sağlık hizmetini sağlayacak, kadın ve gençlerimizin önünü açacak, çalışan ve emeklilerimizin yaşam kalitesini yükseltecek, muhtaçlarımızı sosyal koruma şemsiyesi altına alacak bir anlayışla bütçenin yapıldığından şüphemiz yoktur. Milliyetçi Hareket Partisi olarak, Türkiye'nin büyümesi ve gelişmesi, daha güçlü bir ülke olması için demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü esasında ekonomik ve sosyal olarak süratle yol alabilmemiz için yenilikçi adımların Türkiye ekonomisinin yapısal sorunlarını çözerek Türkiye'nin gücüne güç katacağını ifade etmek isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; turizm, bacasız sanayi; turizm, insanları, toplumları birbirine yakınlaştıran, birlik beraberliği sağlayan çok önemli bir oluşum; turizm, seçim bölgem Nevşehir'in ve cennet ülkemizin en önemli geçim kaynaklarının da başında gelmekte. Öte yandan, kültür ve sanat beşerî kalkınmanın en önemli unsuru. Türk ilim, kültür ve sanatının bütün zenginliğiyle ortaya çıkarılması, yaşatılması, benimsetilmesi ve nesilden nesile aktarılması kültür politikalarının temelini oluşturmakta.

Sayın milletvekilleri, milleti millet yapan temel unsur dildir. Millî kimliğimizin vazgeçilmez bir ögesi olarak gördüğümüz Türkçenin doğru ve güzel kullanımını esas alan çalışmaların etkinleştirilmesi ve uygulamaların buna uygun icra edilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda, Türk dili araştırmalarına verilen önem artırılmalı, Türkçenin uluslararası düzeyde bilim, sanat, ticaret ve ana iletişim dili olarak kullanılmasını mümkün kılacak adımlar atılmalıdır, Türkçenin yozlaşmasına fırsat verilmemelidir, Türkçe her şekilde ve şartta korunmalıdır.

Türk Devletleri Teşkilatı 2020 Vizyon Belgesi'nde yer alan çerçevede millî kültürümüzü yansıtan filmleri, özellikle Türk Devletleri Teşkilatı üyesi ülkelerle ortak kültürel değerlerimizi yansıtacak film projelerini var gücümüzle desteklemekteyiz.

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın Türk kimliğinin korunması, Türkçenin dünya dilleri arasındaki konumunun güçlendirilmesi için Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığımız ile Yunus Emre Enstitüsüne önemli sorumlulukların düştüğünü biliyoruz. Yurt dışında Türk sivil toplum örgütleri, dernek ve vakıflar güçlendirilmelidir, Türkiye aleyhine yürütülen menfi propagandalar engellenmelidir. Yapılmak istenen menfi algılara ve yalan yanlış haberlere karşı tarihî, kültürel, siyasi, sosyal ve ekonomik gerçekleri içeren doğru bilgilerin önce vatandaşlarımıza, ardından da muhataplarına anlatılmasını sağlayacak mekanizmaların etkinleştirilmesi gerekmektedir, yalan haber ve bilgi kirliliğine karşı her an hazırlıklı olunmalıdır.

Sayın milletvekilleri, tarihî gerçeklerin ortaya çıkarılması ve Türk tarihine ilişkin çarpıtma ve iftiraların önüne geçilebilmesi amacıyla millî kültürümüzün temel değerleri olma niteliğini koruyan her safhadaki yazılı eserlerin yok olması önlenmeli, bu eserler bugünkü konuşma dilimizde toplumumuza mutlaka kazandırılmalıdır.

Milliyetçi Hareket Partisi ve Cumhur İttifakı olarak Türk milletinin birliğini ve beraberliğini korumaya, toplumsal huzuru ve dayanışmayı geliştirmeye gayret ediyoruz. Herkesin inancına saygı duyarak birlikte yaşama kültürü etrafında kenetlenip toplumsal sıkıntı ve sorunları bir bir çözüyoruz. Bu kapsamda, 2024 yılının Şubat ayı içerisinde Alevilik Bektaşilik İhtisas Kütüphanesinin açılacak olmasından dolayı memnuniyetimizi de bu vesileyle dile getirmek isterim. Gazi Meclisimizin çatısı altında büyük bir gururla ifade etmek isterim ki 2 Eylül 2023 günü Nevşehir'imizin Hacıbektaş ilçesinde Horasan'dan Anadolu'ya İslam inancını, kadim medeniyetimizi ve Türk irfanını taşıyan erenlerin manevi huzurunda Horasan Erenleri Dernekler Federasyonu adına Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli'nin Alevi canlarımıza hediye ettiği arsa üzerine inşa edilmeye başlanan Türkiye'nin en büyük Alevi Kültürü ve Cemevi Külliyesi'nin temel atma törenini Alevi canlarımızın katılımıyla gerçekleştirmiştik. Cemevinin yapımı hızla devam etmektedir.

Sayın milletvekilleri, kadrine kurban, fethine mihmandar olunası şehri İstanbul'umuzun ve Türk-İslam dünyasının göz bebeği fetih camimiz Ayasofya-ı Kebir Cami-i Şerifi restorasyonunun Vakıflar Genel Müdürlüğü uhdesinde 1'inci etabının Ocak 2024, 2'nci etabının ise üç yıl içinde tamamlanması planlanmaktadır. Ayasofya Camimiz bu süreçte ibadete ve ziyarete açık olacaktır. Böylesine büyük ve geniş kapsamlı restorasyon Mimar Sinan'dan bu yana yapılmamıştır. Kültür varlıklarımızın geleceğe aktarılması gibi önemli bir vizyonu üstlenen Vakıflar Genel Müdürlüğü, yurdumuzun ve Türk dünyasının çeşitli noktalarında aslına uygun restorasyon çalışmalarına hız kesmeden devam etmektedir.

Sayın milletvekilleri, aslında en önemli sorunlarımız arasında nesilleri tükenen, artık yetişmeyen sihirli ellerimiz, yaşayan ustalarımız bulunmaktadır; kalaycı, yorgancı, keçeci, kunduracı, ahşap, çini ve böyle devam edildiği takdirde Avanos çömlek ustaları. Yaşayan son ustalarımızı da kaybedersek bizden sonraki kuşaklar bu önemli kültür varlıklarımızı sadece fotoğraflardan görecek. Bu zanaatları seçmeli ders olarak müfredata eklememiz önemlidir. Ustalarımıza dersler verdirip çıraklığı mutlaka teşvik etmemiz gerekmektedir. Gençlerin geleneksel sanatlara ilgi duyup öğrenmeleri, bir ustanın yanında sanatının çilesini çekmeye talip olması çok önemlidir. El sanatlarıyla, göz nuruyla ortaya konan eserler kıymetimizdir, gelecek nesillere aktarabileceğimiz nadide değerlerimizdir, kültürümüzdür. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün de ifade ettiği gibi: "Milletimin dehasının gelişmesi ve bu sayede layık olduğu uygarlık düzeyine ulaşması, hiç kuşkusuz ki millî kültürümüzü yüceltmekle mümkündür. Sanat, toplumların yüzyıllar boyu çağdaşlığını ve kültürel birikimini gösteren en önemli unsurlardan biri olmuştur."

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü bünyesinde Türk opera markası oluşturulmuş, 16'dan fazla geniş kapsamlı etkinlik yapılmış, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet Opera ve Balesine çok

önemli destekler sağlanmıştır. Bale ve opera festivalleri tertiplenmiş, 2022-23 sanat sezonunda yerleşik sahnelerde 509 temsil gerçekleştirilerek 275.086 seyirciye ulaşılmıştır. Devlet tiyatroları da seyirci sayısını 2 milyona yaklaştırmış, temsil sayısı 7 binlere dayanmıştır. Tiyatro festivalleri hayata geçirilmiş, yeni tiyatro müdürlükleri kurulmuş, tarihte ilk kez Kadın Yazarlar Haftası düzenlenmiş, açık hava yaz oyunları sahnelenmiş ve yerli eserlerimiz desteklenmiştir. Ankara Başkent, Çanakkale Troya, Diyarbakır Sur ve Konya Mistik Müzik Festivallerinin dâhil olmasıyla 5 ayrı şehirde yapılan Türkiye Kültür Yolu Festivalleri 2023 yılında Nevşehir Kapadokya Balon ve Kültür Yolu Festivali, Erzurum Palandöken, Trabzon Sümela, İzmir Efes, Gaziantep Gastroantep ve Antalya Kültür Yolu Festivalleri gibi çağdaş projelerin de katkılarıyla 2023'ün ilk dokuz ayında 45 milyon turist sayısını aştık, 50 milyona doğru yol almaktayız; ülke olarak tüm zamanların rekorunu kırmaktayız.

61 ülkede 63 ofisi bulunan Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı yani TİKA yeni bir yaklaşımla Türk Tipi Kalkınma İş Birliği Modeli'ni hayata geçirmiş, gönül coğrafyalarımız Balkanlarda, Orta Doğu'da, Kafkaslarda ve Orta Asya'da tarihî, kültürel ortak mirasımıza sahip çıkmak için yüzlerce eseri yeniden ihya etmiş, gelecek nesillere kazandırılmasında öncü rol oynamıştır. Ülkemiz, TİKA başta olmak üzere tüm kamu kurumlarımızın samimi çalışmaları neticesinde resmî kalkınma yardımlarında dünyada öncü bir rol üstlenmeye başlamıştır. Resmî kalkınma yardımlarının bir alt kategorisi olan acil ve insani yardımlarda da Türkiye son yıllarda büyük başarı göstermektedir.

Yıllarca bürokratik hantallıklarda boğulan, iki resimle Türkiye'yi tanıtmaya çalışan bir bakıştan 2028 için en az 100 milyon turist hedefi koyar hâle geldik. Uçak seferleri bile olmayan 140'tan fazla ülkede fuara katılmanın, kimsenin okumadığı dergilere verilen reklamların çare olmadığı görülmüştür. Yaşadığımız dijital çağda hazırlanan reklamlarla, 2 milyardan fazla izlenmeyle Türkiye Cumhuriyeti'nin en büyük reklam kampanyası rakamlarına ulaşılmıştır, Türkiye markası gelişmiştir. İlk millî Arkeoloji Enstitüsünün kurulması ve kazıların millîleştirilmesi çok önemli kararlardır.

Sayın milletvekilleri, iyi yapılan işleri kim yaparsa yapsın takdir etmek gerekir. Kapadokya'nın başkenti, turizmin Türkiye'deki lokomotif illerinden ve seçim bölgem olan Nevşehir'imizde 2016 yılında 1 milyon 493 bin 493 yerli, yabancı turistimiz müze ve ören yerlerini ziyaret etti. 2023 yılının ilk on ayında 4 milyon 256 bin 129 kişiyle rekor seviyede ziyaretçi misafir ettik. Biz eminiz ki bu 4 milyonu en az 8 milyon yapacak kapasite Nevşehir'imizde mevcuttur.

Sayın milletvekilleri, Kültür ve Turizm Bakanlığının kültür ayağını ilgilendiren ve çok önemli gördüğümüz bir hususu da bu vesileyle dillendirmek isterim. İl merkezinde bulunan il halk kütüphanemiz ve arkeoloji müzemiz depreme dayanıklılık raporlarına istinaden kapatılmıştı. Şehrimizde ilk, orta ve lise seviyesinde 57.056 öğrenci öğrenim görmektedir. İlimizde bulunan 2 üniversitemizde de 30 binin üzerinde gencimiz eğitim görmektedir. Nevşehir halkının Kültür ve Turizm Bakanlığımızdan talebi yeni bir il halk kütüphanesinin ivedilikle Nevşehir'e kazandırılmasıdır. Şüphemiz yoktur ki kısa zamanda Nevşehir'imiz 7/24 açık bir il halk kütüphanesine kavuşacak, Cumhur İttifakı'mız sayesinde geleceğimizin teminatı gençlerimiz araştırmalarını yapıp derslerine yüksek standartlara sahip ortamlarda çalışacaklardır.

Avanos'umuz tarihî güzellikleri ve doğal yapılarıyla misafirlerimizi büyüleyen bir ilçemizdir. Avanos'umuzda atıl durumda doğal süreçlerden dolayı tahribata uğramış, yıkılma tehlikesi olan lakin yapısıyla, güzel görüntüsüyle ve tarihî boyutuyla önemli bir değere sahip eski evlerimiz bulunmaktadır. Bu evlerin bazıları restore edilerek turizme kazandırılmıştır ancak yap-işlet-devret sistemiyle ya da uygun görülen farklı bir sistemle bu evlerimizin bir an evvel tamamen yıkılmadan turizme kazandırılması şarttır.

Sayın Bakanım, Kapadokya Alan Başkanlığımızla alakalı bazı sıkıntılar gündeme gelmektedir. İsteğimiz, alan başkanlıklarının statüsünün yeniden gözden geçirilerek vatandaşlarımızı da süreçte memnun edebilecek uygun bir zeminde buluşmaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime son verirken Kültür ve Turizm Bakanlığımızın 2024 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi görüşmelerinin ve kabul edilecek bütçenin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Sayın milletvekilleri, Sayın Bakanımız, Sayın bürokratlar, ekranları başında bizleri izleyen çok değerli insanlarımız, halkımız; hepinizi büyülü bir diyara, Peri Bacaları'na, Kapadokya'ya, Nevşehir'imize davet ediyor, rüya gibi güzel anlar yaşayacağınızın garantisini verirken Gazi Meclisi ve yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İkinci söz talebi Kayseri Milletvekili İsmail Özdemir'e ait.

Buyurun Sayın Özdemir. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

MHP GRUBU ADINA İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun 2024 yılı bütçesiyle ilgili olarak Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve ekranları başında çalışmalarımızı takip eden aziz milletimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, medya sahip olduğu potansiyelle faaliyet gösterdiği sahalarda tüm insanların bilgi ve haber edinmelerine olanak sağlayan en önemli araçların başında gelmektedir. İnsanlara sunulan görüntü, yorum ve olayların işleniş tarzı ise aynı kapsama giren gelişmelerle ilgili yaygın kanaatin oluşmasına olanak sağlayan son derece mühim bir unsurdur. Eski çağlarda toplumsal olaylar ve söylemler, kamuoyunu etkileme potansiyeline sahip figürler üzerinden şekillendirilen medya anlayışı zaman içerisinde önce yazılı ve basılı hâl almış, ardındansa sesli ve görüntülü faaliyet yürütme imkânına kavuşmuştur. Gelinen aşamadaysa sadece bilgi ve haber edinmenin değil, kamuoyu oluşturma ve bireysel kanaatlerin etkilenmesi hususunda da medyanın sahip olduğu potansiyelin herkes farkındadır. Yalan, yanıltma, çarpıtma, amacı dışına çıkarma gibi çok geniş bir sahada bireysel ve toplumsal yapıyı yönetme ve yönlendirme imkânları da dikkate alındığında medyanın özgürlükler ve güvenlik dengesi arasındaki en hassas alanların başında geldiği gerçeği karşımıza çıkmaktadır. Millî güvenlik, millî birlik ve beraberlik, toplumsal huzur, ahlak ve ahenk konuları göz önünde bulundurulduğundaysa medyanın kontrolsüz bir mecra olamayacağı, bağlayıcı hukuki hükümlerle denetlenmesi zorunluluğunun ne derecede önemli olduğu gerçeği açıkça anlaşılmaktadır. Her ne kadar basın meslek ve ahlak ilkeleri olarak sunulan bazı değerlere uygun davranılacağına dair her medya kuruluşu kamuoyuna taahhütlerde bulunsa da hedef ülke toplumunu yanıltma ve yönlendirme amacı taşıyan diğer tarafların varlığı dikkate alındığında medyanın denetlenmesi hususu meşru bir hak olarak görülmeli ve değerlendirilmelidir. Ülkemizde de ilgili kanunlar uyarınca bu görevi Radyo ve Televizyon Üst Kurulu sürdürmekte, Kurulun üye yapısıyla çalışma alanları Meclisimiz tarafından tayin edilmektedir. Bu şartlarda RTÜK, üstlendiği kanuni vazife ve icra ettiği faaliyetlerle toplumsal huzurumuzun korunmasının yanında millî güvenliğimizin tesisinde de önemli kurumlarımızın başında gelmektedir.

Saygıdeğer milletvekilleri, günümüzde yayıncılık anlamında faaliyet gösteren kanal ve grupların gerek mecra gerekse sayılarındaki artış RTÜK'ün faaliyet ve kararlarını daha önemli hâle getirmektedir. Zaman zaman gerçekleştirilen suçu ve suçluyu meşru gösteren yalan ve iftira yüklü yayınlarla kamuoyunu yönlendirmeyi amaç ve alışkanlık edinen, Türk aile yapısını hedef alan ve sapkın akımlara yol açan yayıncılık faaliyetleri karşısında daha hassas olunmalı, Türk milletinin değerleri korunmalıdır. Temenni

ve beklentimiz, RTÜK'ün sorumluluk sahasına giren konulardaki irade ve kararlılığının sarsılmaz şekilde devam edebilmesidir. Bunun yanı sıra, yine, RTÜK'ün sorumluluk alanı içerisinde bulunan IP televizyonlar olarak kategorize edilen mecralardaki yerel, bölgesel ve ulusal yayınların denetimlerinin de sıklıkla ve hassasiyetle gerçekleştirilmesi gerekir. Zira sosyal medya üzerinden yayılan her türlü yalan ve iftira yüklü propagandalar ve dezenformasyonlar dikkat edilirse bahse konu olan mecralardan çıktıktan sonra kamuoyuna servis edilmektedir. IP televizyonların karasal ve uydu üzerinden yayın yapan kuruluşlar gibi şeffaf ve titiz şekilde denetlenmesi üzerinde sergilenecek hassasiyet, yerel medyada yaşanan rekabet konusunda da önem arz etmektedir. Haksız rekabet koşullarının ortadan kaldırılması öncelikle internet televizyonlarının daha denetlenebilir hâle gelmesinden geçmektedir. Diğer yandan, ulusal çapta yayın yapan pek çok haber kanalında süregelen bazı yayınlara bakıldığındaysa, özellikle siyasi camia ve devlet adamlarıyla beraber resmî kurumlarımıza yönelik çok sayıda isnatta bulunulduğu görülmektedir. Bu çerçevede RTÜK, Adalet Bakanlığıyla eş güdüm hâlinde bir mekanizmayı hayata geçirmeli, böylelikle bahse konu olan yorum ve iddiaları televizyon ekranlarından sunan isimlerin tamamı adli merciler tarafından vakit kaybetmeksizin davet edilmeli, bu beyanların gerçekliği araştırılmalı, şayet doğru değilse anında işleme tabi tutulmalıdır. Yayın kuruluşlarının bu anlamdaki sorumluluklarını da yerine getirmeleri elbette ki büyük öneme sahiptir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu yönde verilecek samimi gayretlerin tamamen arkasında olduğumuzu belirterek RTÜK'ün çalışmalarında kendilerine başarılar diliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL ÖZDEMİR (Devamla) – Bu vesileyle bütçeye desteğimizi yineliyor, Gazi Meclisimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi adına üçüncü söz talebi Samsun Milletvekili İlyas Topsakal'a aittir.

Buyurun Sayın Topsakal. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

MHP GRUBU ADINA İLYAS TOPSAKAL (Samsun) – Sayın Başkan, aziz Meclisimizin değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul görüşmeleri, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu ve Tarih Kurumu üzerine MHP Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Milletimizin muhterem vekilleri, Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezini bünyesinde barındıran Yüksek Kurumumuzun amacı, Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılaplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak, yaymak ve yayınlar yapmaktır. Yüksek Kurum, bu amaç doğrultusunda yapılan çalışmaları, bünyesinde bulunan kurumları sayesinde organize eder, eş güdümünü sağlar, görev alanıyla belirlenen hukuki ve adli işlemlerini yürütür. Yüksek Kurumumuz bu çerçevede burs, altyapı ve insan kaynağı yönünde çalışmalarını tamamlamaya gayret gösterir. Bu vesileyle icracı kurumlarından ilki olan Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı 2023 yılı içinde toplam 19 etkinlik gerçekleştirmiştir. 2024 yılında ise özellikle eğitim ve idare yapımız hakkında 8 adet faaliyeti yapmayı da planlamıştır. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün doğumundan ölümüne kadar olan süreci bütün yönleriyle anlatan Atatürk Ansiklopedisi erişime açılarak büyük bir hizmet başarılmıştır.

Milletimizin kıymetli vekilleri, Yüksek Kurumumuzun icracı ikinci kurumu Türk Dil Kurumudur ve yıl içinde bu Kurumumuz 15 uluslararası, 5 ulusal toplam 20 bilimsel etkinlik düzenlemiştir. 2024

yılında ise 17 etkinlik düzenlemeyi planlamış, ayrıca toplam 991 öğrenciye burs vermiştir. 2024 yılı programında da 970 öğrenciyi destekleme kararı almıştır. Türkçenin etimolojisi ve Türkiye Türkçesi Ağızları Projesi devam eden önemli projeler olarak görülürken kampüs yapımı da hızla devam etmektedir.

Aziz milletvekilleri, Yüksek Kurumumuza bağlı üçüncü icracı kuruluşumuz 1931 yılında bizzat Atatürk tarafından kurulan Türk Tarih Kurumu ise 2023 yılında 40 bilimsel etkinliğe destek olmuştur. 2024 yılında ise toplam 70 etkinliğe destek olmayı planlamıştır; tıpkıbasım, süreli basım, yeni yayınlar olmak üzere 2023 yılı içinde toplam 107 eseri bizlere sunmuştur, gelecek yıl planlamasında ise 87 eser yer almaktadır. Yine, bu yıl içinde 947 öğrenciye burs vermiş, bu sayı gelecek yıl 947 olarak yeniden planlanmıştır. 2023'te 19 kazı desteklenmiş, 2024'te bu sayı 20 olarak artırılmıştır.

Aziz Meclisimizin değerli vekilleri, Atatürk Kültür Merkezimiz, Yüksek Kurumumuzun dördüncü icracı kuruluşudur. Bu kuruluşumuz farklı disiplinlere mensup bilim insanlarını bir araya getirmek suretiyle uluslararası birçok projeyi desteklemiştir. Genel okuyucuya da erişimi tamamlanan Türk masal külliyatı yaklaşık 6 bin masalı içermektedir. Bu proje, cep telefonlarıyla da farklı dillerde dinlenebilmekte, çocuklarımız ve geleceğimiz için büyük bir envanteri içinde barındırmaktadır, görme engelli kardeşlerimizin de Braille alfabesiyle takip edebildiği bir projedir. İkinci önemli proje ise Türk devlet ve düşünce hayatına yön veren şahsiyetlerin kısa yaşam öyküleri serisi ve çevirisi projesidir ve bu proje birçok dilde yayımlanmıştır, ilerleyen yıllarda Türk kültürünün önemli şahsiyetleriyle proje gelişerek devam edecektir.

Yüce Türk milletinin kıymetli vekilleri, Türk devletinin kültür temellerini oluşturan, bizzat cumhuriyetimizin banisi Gazi Paşa tarafından bağışla kurulan güzide kurumlarımız milletimizin gelecek tasavvurunda ve muasır medeniyet iddiasında en müstesna yere sahiptir, korunup desteklenmelidir. Bu çerçevede, Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu özellikle alanında akademisyen olacak talebeleri yetiştirme konusunda her geçen gün desteklerini artırmakta, Türk Devletleri Teşkilatıyla bilimsel çalışma alanını geliştirmektedir. Bu çerçevede, ortak projeler geliştirme ve ortak kültürümüze beraberce katkı sağlama faaliyetini devam ettirme azmi desteklenmeye layıktır. Bilim kurullarına Türk devletlerinden akademisyenler alarak zenginleştirmek, dünyaca ünlü Türkolog ve tarihçileri ülkemizde hem kurullarda hem üniversitemizde ağırlamak katkıyı artıracaktır. Türk kültürünü araştırma ve geliştirme amacı olan bu kurumlarımızın bağımsız işleyişine dokunmadan, bağlı olduğu Yüksek Kurumumuzun yönlendirmesiyle birbirini tamamlayan bilimsel faaliyetleri olarak düşünmek gerekir.

Aziz Meclisimizin kıymetli vekilleri, bizler dünyadaki Türkoloji çalışmalarının, özellikle 1800'lü yılların ikinci yarısında Macaristan, Almanya ve Rusya'da başladığını biliyoruz. Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerinde de Osmanlı Devleti'nden gelen büyük bir müktesebatla Türk kültürü ve tarihine ait önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu sahada dünyaya örnek olmuş birçok âlime de sahibiz. Türkoloji ve özelde umumi Türk tarihi binlerce yıl geçmişe sahip milletimizin tecrübesini gelecek yıllara aktarmada en önemli bilim alanlarıdır. Tarihin önemli devirlerinde kesintisiz devletle varlığını tescil etmiş Türk milleti; devlet, millet ve vatan telakkisinde kendine has idari misyonuyla diğer milletlerden farkını her devirde göstermiştir. Doğu'da Büyük Okyanus ve Moğolistan bozkırlarından başlayarak Sibirya, oradan Kafkas ötesi ve Doğu Avrupa, aşağıda Hazar ile Aral arasından İran, Anadolu, Irak, Suriye ve oradan aşağıya Mısır ve Kuzey Afrika'da kurduğu müesseselerle Avrupalı tarihçilere "Türkler olmasaydı tarihin önemli bir kısmı olmazdı." dedirtmiştir. İşte, devasa ve mükemmel işleyen idare sistemini, gelecekteki biz torunları, cumhuriyetimizin bize bahşettiği ve bugün bütçesini görüştüğümüz güzide kurumlarımızla öğreniyor ve geleceğe aktarıyoruz. Bu tarihî seyir içinde yaşanılan tecrübeler, kazanılan bedii ve literatür zenginliğimiz, yaşamımızın her alanını kuşatan bilgilerimiz gelecekte başarılı olmamızdaki en kıymetli hazinelerimizdir.

Yine, bu geniş coğrafyada birbirini tamamlayan kavimlerin dilleri ve kültürleri de bizlere zenginlik kazandıran, bizden olan şuur ve vicdanımızdır. Anadolu ve Rumeli'de kurulan yeni cumhuriyetimiz, işte, dünyanın yarısına denk kurduğumuz devletlerden gelen tecrübe ve mirasa sahiptir, bu yönüyle benzersiz ve emsalsiz bir mücevherdir, benim tabirimle, herkesin sığınağı olan vakıf devlettir. Lisanı Türki'si bütün kavimlerin bedihi ve estetik zevkini içinde barındırır ve bu lisan, geçmişi binlere dayanan devlet dilidir. Bu denli devletlerde ırki, kavmî ve Batı sosyolojilerinin coğrafi tanımlamalarına hacet yoktur ve zaten tanımlama da yetersiz kalır. İşte, sadece bukleler hâlinde burada ifade edebildiğim bu hazine, geçmişimiz ancak bilimsel kurum ve kuruluşlarla ortaya konabilir ve dünya medeniyetine katkı sağlayabilir. Ancak bu çalışmaların devamlı olabilmesi dünya kültürü ve tarihine katkı verebilmesi, kurulan bu müesseselerimizin hassaten korunması ve desteklenmesiyle mümkün olabilir.

Bu idrak ve özenle 2024 bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyor, yüce heyetinize saygılarımı sunuyorum. (MHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sıradaki söz talebi Aksaray Milletvekili Ramazan Kaşlı'ya ait.

Buyurun Sayın Kaşlı. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

MHP GRUBU ADINA RAMAZAN KAŞLI (Aksaray) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kapadokya Alan Başkanlığı bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi adına söz almış bulunuyorum. Aziz milletimizin temsilcisi Gazi Meclisimizi ve heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Kapadokya bölgesi, doğa ve tarihin iç içe geçtiği, binlerce yıllık köklü medeniyetlerin izlerini günümüze taşıyan en güzel örneklerden biridir. Kapadokya bölgesi bugüne kadar klasik olarak bilinen Göreme, Avanos, Ürgüp'ten ibaret olmayıp Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kayseri, Kırşehir illerini kapsayan çok geniş bir alandır. Türkiye'nin en doğusuyla en batısının, en kuzeyiyle en güneyinin kavşak noktasında olan Anadolu'muzun göz bebeği Aksaray'ımız 500 bine yaklaşan nüfusuyla gurbetçisi, öğrencisi ve her gün gelişip büyüyen organize sanayi bölgelerinde 300'ün üzerinde fabrikada 20 bine yakın işçisi ve işvereni ile diğer tüm esnaf dallarıyla ülkemizin önemli tarım, hayvancılık ve sanayi şehirlerinden biri konumuna gelmiştir.

Yakın zamanda faaliyete geçen Sultanhanı Organize Sanayi Bölgemiz ve Eskil Tuz Gölü Organize Sanayi Bölgemizin yanında diğer ilçelerimizde de yeni organize sanayi bölgeleri kurulma aşamasında olup ayrıca Kargın beldemizde tarıma dayalı ihtisas sera organize sanayi bölgemiz faaliyete geçmiştir. Aksaray Ticaret Borsası öncülüğünde kurulan, 60 bin hayvan kapasiteli Aksaray Organize Hayvancılık Sanayi Bölgesi'nde şu ana kadar alınan başvuru sayısı planlananın 4 katına ulaşmıştır.

Değerli milletvekilleri, "Hasandağı Aksaray" ismiyle bir alan başkanlığı kurulmasını ya da 2019 yılında Nevşehir bölgesinde kurulan Kapadokya Alan Başkanlığının Aksaray, Niğde, Kayseri ve Kırşehir illerimizi de kapsayacak şekilde sınırlarının genişletilmesini daha önceden bu kürsüden defaatle dile getirmiştim. Alan Başkanlığı kapsamına alınmasını önerdiğimiz bölgede yer alan Ihlara Vadisi bölgesine ulaşımla ilgili sorunların çözüme kavuşturulması için Nevşehir Tuzköy'de bulunan küçük çaplı havaalanının, Ihlara-Derinkuyu-Güzelyurt bölgesine taşınarak isminin de uluslararası Kapadokya turizm havaalanı olmasını talep etmekteyiz. Bilindiği üzere, hava yolu, metro, demir yolu, raylı sistemler nüfusa paralel olarak ihtiyaca cevap vermektedir. Kapadokya bölgesinin ana damarı olan Nevşehir, Niğde ve Aksaray üçgeninde yer alan Ihlara Vadisi Derinkuyu Yeraltı Şehri yakınlarında olup yeni Niğde-Ankara Otobanı'nın geçtiği bölgededir. Konumu itibarıyla da bu 3 ilimize 50 ila 70 kilometre

mesafede bulunmakta ve bu 3 ilimizin nüfusu toplam 1,5 milyona yaklaşmaktadır. Başta Antalya olmak üzere, ülkemize gezi ve ziyaret için gelen milyonlarca turistin üçte 2'sinin Kapadokya bölgesini kara yoluyla ziyaret etmekte olduğu ve büyüyen sanayisiyle yatırımcıların ulaşımla ilgili yaşadığı zorluklar düşünüldüğünde bölgemizin uluslararası bir havaalanına olan ihtiyacı çok açıktır. Örnek vermek gerekir ise şu an Nevşehir Tuzköyü Havaalanı'ndan İstanbul'a haftada 1 ya da 2 uçak seferi yapılırken bizim önerdiğimiz uluslararası Kapadokya turizm havaalanı faaliyete geçtiğinde İstanbul ve diğer metropoller ile uluslararası çok sayıda ülkeye düzenli olarak seferler düzenlenecektir, Antalya ve Ankara Esenboğa Havaalanlarının trafik yükü de bu sebeple hafifleyecektir. Bu projenin bölgemizin ekonomik kalkınmasını daha da güçlendirerek özellikle turizm ve sanayiye yapacağı katkıyla Türkiye Yüzyılı'nda ülkemizin Cumhur İttifakı'yla stratejik hedeflerine ulaşması noktasında önemli bir destek sağlayacağına inanmaktayız.

Kapadokya Alan Başkanlığının ve 2024 yılı bütçemizin ülkemize, milletimize hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sıradaki söz talebi Bursa Milletvekili Fevzi Zırhlıoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Zırhlıoğlu. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on beş dakika.

MHP GRUBU ADINA FEVZİ ZIRHLIOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi görüşmelerinde Uludağ Alan Başkanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Mesleki Yeterlilik Kurumu üzerine söz almış bulunmaktayım. Büyük Türk milletini ve değerli temsilcilerini saygıyla selamlıyorum.

Bildiğiniz üzere 18 Ocak 2023 tarihinde kabul edilen 7432 sayılı Kanun ve 26 Ocak 2023 tarihli 117 sıra sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle Uludağ Alan Başkanlığı kurulmuştur. Doğal ve turistik değerler açısından büyük öneme sahip Uludağ'ın doğal sit alanları ve diğer korunan alanlarla birlikte jeolojik ve biyolojik varlıkların, su ve benzeri kaynak değerlerinin korunması, yaşatılması, geliştirilmesi, tanıtılması, planlanması, yönetilmesi ve denetlenmesi ile alanda yürütülen faaliyetlere ilişkin kurulan Uludağ Alan Başkanlığının Bursalı hemşehrilerimize, milletimize ve de ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, geçtiğimiz üç yıldaki Covid-19 pandemisi ve ardından gelen küresel krizler tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de zorlu bir süreci yaşamamıza neden olmuştur. Bu zor süreç, hâliyle, turizm sektörünün noksanlıklarını daha da görünür kıldı; hem sektör temsilcileri hem de ilgili kamu kurumları ve bizler bu noktada geleceğe yönelik daha güçlü bir sektör kurmak için gerekli çalışmaları yapmak, mevcut araçlarımızı, yöntemlerimizi revize etmek ve yenilikler yapmak zorundayız. Bu durumun önemini küresel anlamda değerlendirmek ve hatırlatma yapmak gerekirse 27 Eylül tarihi Dünya Turizm Günü olarak geçmekte, Birleşmiş Milletler Turizm Örgütü 27 Eylül temasını "turizmi yeniden düşünmek" olarak belirlemiştir.

1963'te hizmete açılan, Türkiye'nin ilk teleferiği Bursa teleferiktir. Uludağ, dağ ve kış turizminin merkezi olmasına rağmen, kayak sezonu üç buçuk ayla sınırlıdır. Uludağ'daki kayak turizmini yeni pistler, "car park"larla on iki aya yaymak, sağlık turizmine katkı sağlamak, hem günübirlik turistlerin hem de konaklamalı turistlerin koordinasyonunun sağlanması, Uludağ'daki kayak tesislerinin standarda kavuşturulması, güvenli giriş ve çıkışların, park sorunlarının, turizm işletmelerinin doğal dokuya uygun bir şekilde yapılanmaları, Alan Başkanlığı sayesinde daha sağlıklı olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; turizm için gerekli tüm imkânlar Bursa'mızda mevcuttur. Yalnızca doğru plan ve programla, özellikle kış turizmine hız kazandırıp dünya sıralamasında üst sıralara ulaşabiliriz. Alan Başkanlığının kurulmasıyla Uludağ bölgesinde farklı kurumların yetki çatışmaları ve bu durumun yarattığı kargaşaya da son verilmiştir. Kaldı ki Alan Başkanlığı içerisinde kurulan komisyon, yine bu kurumların temsilcileri ve uzmanlarından oluşmaktadır. Böylelikle, bölgenin korunması ve geliştirilmesi noktasında karar alma süreçleri hızlandırılacak, alınan kararların olası etkilerini nitelendiren yapım ve izleme faaliyetleri kolaylaşacaktır. Bölgenin daha uygun, daha etkili ve kontrollü yaklaşımlarla, kısaca proaktif bir anlayışla yönetilmesi gerekmektedir. Ayrıca, Uludağ'ın turizm tanıtımında ve sportif organizasyonlar için Çalışma Bakanlığının Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü, Dışişleri Bakanlığı Yurtdışı Tanıtım ve Kültürel İşler Genel Müdürlüğü, İletişim Başkanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığının ilgili müdürlükleriyle istişare ederek çalışmasının, ortak projeler yürütmesinin müspet sonuçları olacağı inancındayız. Bursa'mıza güzel hizmetler yapacağına inandığımız Uludağ Alan Başkanlığının, tekrar, milletimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çalışan sağlığını ve güvenliğini esas alarak 85 milyon vatandaşımıza doğrudan hizmet veren Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, çalışma hayatındaki düzenin sürekliliğini sağlamak, denetimler yaparak iş gücü piyasasının yapısal sorunlarını çözmek, ekonomik büyümenin istihdama katkısını, iş gücüne katılım oranını ve istihdamı artırmak, sosyal adalet ve çalışma barışını yaygınlaştırmak için çalışmaktadır. Tüm dünyada etkisini hissettiren coronavirüs salgını, Rusya-Ukrayna savaşı ve küresel krizler nedeniyle tüm dünyanın zorluk içinde geçirdiği bu süreçte Türkiye, ortaya çıkan olumsuzlukları gidermek ve istihdamı korumak amacıyla hızlı bir şekilde karar almış, sosyal koruma ve ekonomik istikrar kalkanı destek programlarıyla önemli tedbirleri uygulamaya koymuştur.

Şubat ayında yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle mücbir sebep hâli ilan edilen illerde sigorta primleri altı ay süreyle ertelenmiş, bölgede bulunan iş yerlerinde işsiz kalınan süre kadar nakdî ücret desteği yapılması gibi milletimizin yararına birçok düzenleme yapılmıştır. Bu vesileyle, depremde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza tekrar Cenab-ı Hak'tan rahmet diliyorum. Alınan etkili tedbirler, istihdamdaki daralmayı sınırlandırmış ve süratle toparlanarak salgın öncesi seviyenin üzerine çıkması sağlanmıştır.

Ülkemiz bu dönemde OECD üyeleri arasında en fazla istihdam sağlayan ülkelerin başında gelmektedir. Orta vadeli programa göre, 2023 yılı genelinde istihdamın bir önceki yıla göre 902 bin kişi artması, iş gücüne katılma oranının 2022 yılındaki yüzde 53,1 seviyesinden artarak yüzde 53,7 seviyesine çıkması beklenmektedir.

2022 yılı itibarıyla Türkiye'de eğitim düzeylerine göre 15 yaşından büyükler için işsizliğin dağılımı incelendiğinde en yüksek işsizlik oranı lise mezunlarındadır. Eğitim düzeyine göre en yüksek istihdam ise yükseköğretimdedir. Bu noktada, çalışma hayatı, çalışan ve işveren haklarının dengeli bir şekilde korunmasına yönelik politikalar içerisinde eğitim hususunun önemini vurgulamak istiyorum. Türkiye'nin ileriye dönük istihdam ihtiyacının nitelik ve nicelik temelinde değerlendirilerek istihdam ve eğitim ilişkisinin kurulması, bu minval üzere eğitim planlaması yapılması da gerekmektedir. Bu çerçevede, başta Millî Eğitim Bakanlığı, üniversiteler, eğitim ile iş dünyası arasında köprü olan Mesleki Yeterlilik Kurumu, İŞKUR, İnsan Kaynakları Ofisi dâhil ilgili tüm kurum ve kuruluşların iştirakiyle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımıza ve bizlere büyük sorumluluklar düşmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çalışma hayatında yeni nesil çalışma modellerinin Türkiye'ye etkin biçimde entegre edilmesi ve yaygınlaştırılması bu süreçte önem kazanmıştır. Dijital dönüşüm ve iklim değişikliğinin iş gücü piyasasında oluşturduğu talebe yönelik olarak yeşil ekonomiyle uyumlu

iş gücünün niteliğini geliştirmeliyiz. İşsizlikle mücadelenin temel faktörü istihdam dostu büyüme ve girişimcilik kapasitesidir. Girişimcilik kapasitesinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi için girişimcinin yatırım yapma, iş sahası açma, üretim ve ihracat yapma hususundaki her türlü çabası desteklenmelidir. Çağdaş normlarda endüstri ilişkilerinin tesisi için sendikalı işçilerin ve toplu iş sözleşmeli iş yerlerinin artırılmasına destek sağlayacak düzenlemeler getirilmelidir. İş sağlığı ve güvenliğinin çağdaş oranlarda sağlanması için her türlü tedbir alınmaya devam edilmeli, bu alanda yürütülen hizmetlerin nitelik ve verimliliği daha da artırılmalı ve denetimler etkinleştirilmelidir. Kamu hizmetlerinin geliştirilmesi ve etkin şekilde sunulması için yeterli nicelikte ve nitelikte insan kaynağı büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte, çalışanlarımızın verimliliği ve kamu hizmet sunumunun etkinliği de öncelikli konulardandır. İşçi haklarını savunduğumuz gibi, kamu personelinin çalışma koşullarının iyileştirilmesi, personel yetersizliği, uzman kadrosunun yeterli düzeyde olmayışı, tazminat ve ikramiye hakları, mesai ücretleri ile sosyal ve özlük haklarının iyileştirilmesi gibi konuların -adalet ve hakkaniyet doğrultusunda- kamu personel rejiminin reforma tabi tutulmasını da gerekli görüyoruz.

Bir başka önemli konu, engelli bireylerimize yönelik olarak rehabilitasyon süreçlerinin artırılarak devamı ve özellikle bakımlarıyla ilgilenen başta anneler ve öğretmenlerimize verilen desteklerin artırılması önemlidir. Ayrıca engelli bireylerimizin vefatı hâlinde uzun yıllar çalışma hayatından uzak kalan anneler, kesilen aylıklarından dolayı ekonomik sıkıntı içerisine düşmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çevresel devamlılığın sağlanması için mevcut insan kaynakları uygulamalarına çevre yönetimiyle ilgili hedeflerin de eklenmesi önemli hâle gelmiştir. Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yeşil dönüşüme ilişkin mesleklerde ulusal meslek standardı hazırlama çalışmaları büyük oranda tamamlanmıştır. Kariyer yönetimini ve yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen Mesleki Yeterlilik Kurumu, 902 adet Ulusal Meslek Standardı yayımlamış olup çalışmalarına devam etmektedir. Ülkemizin yapısal dinamiklerini göz önünde tutarak, bölgesel ve küresel koşulları analiz ederek Türk ve Türkiye Yüzyılı vizyonuyla daha güçlü ve kapsayıcı politikaları uygulamaya devam etmemiz gerekmektedir.

Sözlerime son verirken 22 Aralık 1914 tarihinde Allahuekber Dağları'nda hem düşmana hem kara kışa meydan okuyan ve donarak şehit olan ecdadımızı rahmet ve minnetle anıyorum. Ayrıca, 27 aralık 1936 tarihinde vefat eden, kendi ifadeleriyle "O şiir bir daha yazılamaz, onu ben de yazamam. Onu yazmak için o günleri görmek, o günleri yaşamak lazım. O şiir artık benim değil, milletimin malıdır. Benim millete en kıymetli hediyem budur. Allah bir daha bu millete İstiklal Marşı yazdırmasın." diyen İstiklal Marşı'mızın müellifi, şair ve mütefekkir İstiklal Şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un bu duasına canıgönülden amin diyor, merhuma Allah'tan rahmetler diliyorum.

Bu düşüncelerle 2024 yılı bütçemizin hayırlı olmasını temenni ediyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi adına son konuşmacı Çankırı Milletvekili Pelin Yılık.

Buyurun Sayın Yılık. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

MHP GRUBU ADINA PELİN YILIK (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Mesleki Yeterlilik Kurumu bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun görüş ve değerlendirmelerini aktarmak üzere söz aldım. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, çalışan sağlığı ve güvenliğini temel alıp çalışma hayatındaki düzenin sürekliliğini sağlamakta ve bu süreçleri denetlemekte, iş gücü ve istihdama katılımı artırarak

iş gücü piyasalarındaki yapısal ihtiyaçları düzenlemektedir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak devleti yaşatmanın yolunun insanı yaşatmaktan geçtiği, ülkelerin değerinin insanlarına verdiği değerle artacağı görüşündeyiz.

İstikbale güvenle bakabilmek için güçlü ve çağdaş bir sosyal güvenlik sisteminin de varlığı zaruridir. Ekonomik olarak gelişmiş ülkelerde sosyal güvenlik sistemi ve sosyal yardımlar daha güçlü, daha etkili ve daha kapsamlı bir şekilde yürütülmektedir. Sosyal güvenlik, toplumun tüm bireylerinin hastalık, kaza, sakatlık, işsizlik, ölüm, yaşlılık gibi sosyal risklere karşı korunması amacıyla gerekli tedbirlerin alınması ve ortaya çıkabilecek zararların karşılanarak kişilerin güvenliklerinin sağlanmasına yönelik genel önlemler sistemidir.

İşçilerimizin ve işverenlerimizin haklarının eşit bir şekilde korunduğu, istihdamın arttığı, orta ve uzun vadede nitelikli iş gücü kaynağının yetiştirildiği, toplumun tüm kesimlerine vatandaşlarımıza yakışır iş fırsatlarının sunulduğu politikalar çerçevesinde çalışma hayatının tanzimi önem arz etmektedir.

İş sağlığı ve iş güvenliği denetimlerinin periyodik olarak yapılmaya devam edilmesi ve işverenin bu konuda farkındalığının artırılması için kurumlarımız çalışmalarını sürdürmelidir. Çalışma yaşamında bireylerin temel haklarının korunduğu, yeterli gelir ve sosyal koruma sağlayan, çalışanın kendini ifade etme hakkının tanındığı işler "insana yakışır iş" olarak adlandırılmaktadır. Ülkemizde tüm sektörlerdeki işlerin insana yakışır iş standartlarını sağlaması için kurumlarımızın çalışmalarını mevcut şekliyle sürdürmesi ve işverenlerimizin de bu hassasiyeti taşımaları arzulanmaktadır.

Kayıt dışı istihdamın azaltılıp aktif sigortalı sayısının arttığı, tüm çalışanlara sağlıklı ve güvenli iş ortamının tesis edildiği, iş sağlığı ve iş güvenliği anlamında işverenin ve işçilerin bilinç düzeylerinin yükseltilmesini ve devlet kurumlarımızın bu konudaki çalışmalarını sürdürmesini memnuniyetle izlemekteyiz. Çocuk işçiliği çocukların fiziksel ve psikolojik sağlıklarını olumsuz etkilemekte, çocukların eğitimden uzaklaşmalarına ve gelecekte yoksulluğun kısır döngüsünün devamına neden olmaktadır. Bu bakımdan, çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik politikaların oluşturulmasında ilgili bakanlıklarımızın koordinasyonu önemlidir. Bilinmektedir ki çocuk işçiliğinin önlenmesi sadece denetimle olacak bir durum değildir. Çocuk işçiliğinin önlenmesinde en büyük sorumluluğun ailelere ve işverenlere düştüğü de gözden kaçırılmamalıdır. İşverenler çocukları ucuz ve korunmasız iş gücü olarak görmemeli, ebeveynler ise çocukları aileye gelir getirici unsur olarak düşünmemelidir.

Değerli milletvekilleri, kadınların çalışma hayatına giriş süreçleri teşvik edilmeli ve toplumsal yaşamda olması gerektiği gibi iş piyasalarında da kadınların şiddete, istismara, ayırımcılığa, dışlanmaya maruz kalmadığı bir iş gücü piyasasının inşası arzulanmaktadır. Kadınların iş hayatına daha fazla katıldığı, kadın istihdamını artırmaya yönelik alınan önlemlerin kapsamının işvereni yatırım yapmaktan alıkoymadığı düzenlemeler hayata geçirilmelidir. Böylelikle, kadınlarımızın iş yaşamında kendilerini camdan tavanlara hapsolmuş hissetmeyecekleri kararlı adımlar atılacaktır.

Değerli milletvekilleri, engelli bireylerimizin toplumsallaşmalarına katkı sunan en büyük unsur hiç şüphesiz bir iş sahibi olmalarıdır. Bu nedenle engelli kardeşlerimizin istihdamını kolaylaştıracak düzenlemelerin uygulamaya geçirilmesi arzumuzdur. Kamuda münhal kadrolara engellilerimizin atamasının yapılması beklentimizdir. Engellilerin genel ve mesleki eğitim, mesleki rehabilitasyon, kendi işini kurma, hibe desteği, iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri daha da geliştirilmelidir. Özel gereksinimli kardeşlerimizin toplumla bütünleşerek başkalarının yardımına muhtaç olmadan hayatını idame ettirebilmelerini temin edecek şartların oluşturulması önemlidir. Engelsiz bir Türkiye, engelsiz bir toplum, engelsiz bir gelecek için sorumluluk şuuru, empati kültürü, dayanışma ve yardımlaşma duygusu canlı ve aktif tutulmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; emeklilerimizin günümüz ekonomik koşullarında huzur içerisinde yaşayacakları sosyal ve ekonomik yönden toplumun diğer kesimleriyle birlikte yüzlerinin güleceği bir refah düzeyine kavuşturulması, net asgari ücretin yaşam seviyesinde belirlenmesi ve asgari ücretliye büyük şehirlerde ulaşım desteğinin verilmesi beklentimizdir. Önceliğin gençlerimize verilmesi suretiyle her ailede en az 1 çalışanın olmasını sağlayacak hane bazlı istihdam destek sisteminin uygulamaya geçmesini önemli bulmaktayız. Ayrıca, istihdam imkânı geliştirilerek her ailenin yeterli ve sürekli bir gelire sahip olması sağlanmalı, bu doğrultuda her aileden en az 1 kişiye iş imkânı temin edilmeli, çalışamayacak durumda olanlar sosyal korumadan yararlandırılmalıdır. Geliri asgari ücretin altında olan aileler asgari gelir desteği kapsamına alınmalı ve bu çerçevede her ailenin beslenme, barınma, giyinme gibi temel ihtiyaçlarını karşılayacak düzenli bir gelire sahip olması sağlanmalıdır.

Değerli milletvekilleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı olan Sosyal Güvenlik Kurumu Türkiye'de çalışan ve emeklilerimizin ekonomik ve sosyal haklarını düzenlemektedir. Tek çatı uygulamasıyla birlikte başarılı bir dönüşüm sağlanmıştır dolayısıyla yaptığı hizmetler toplumsal yaşamın olmazsa olmazıdır.

Sağlık sektöründe ise uygulanan fiyat regülasyonu Sağlık Uygulama Tebliği'yle sağlanmaktadır. SGK Türk sağlık sisteminde yer alan sağlık hizmeti sunucuları ile kullanıcıları ve malzeme temin eden firma işlemlerini düzenlemektedir. Üniversite hastanelerinden örnek vermek gerekirse, özellikle karmaşık vakalara veya ileri teknolojiye sahip cihazların kullanılmasıyla müdahale edilmesi gereken hastalıklar için uygun bir ödemenin sağlanmaması, genel hastanelerden farklı olarak üniversite hastanelerinde hizmet üretiminin daha pahalı olması ve güncellenemeyen fiyatlar nedeniyle üniversitelerin düşük fiyatla sağlık hizmeti sunması gelir kayıplarına neden olmaktadır. Bu durum SUT'la finanse edilen kamu ve özel hastaneler için de geçerlidir. SUT'ta belirlenen fiyatlar günümüzde gerçek maliyetlerin gerisinde kalmıştır. Sağlık hizmetleri, kullanılan teknoloji ve insan kaynağı anlamında maliyetli hizmetlerdir. Sağlık sistemindeki bu tıkanmanın çözülmesi, dolayısıyla güncel ekonomik koşullara göre periyodik olarak SUT fiyatlarının güncellenmesi yerinde olacaktır.

Değerli milletvekilleri, Mesleki Yeterlilik Kurumu çeşitli meslek dallarında yeterlilik sağlanmasını ve ulusal yeterlilik sisteminin kurulmasını amaçlamaktadır. Kurum kurulduğu günden bugüne başarılı çalışmalar gerçekleştirmekte ve yeterlilik belgelerinin uluslararasılaşmasına katkı sunmaktadır. Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yeterlilik belgesinin zorunlu kılındığı meslekler bulunmaktadır. İş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesine yönelik bir adım olarak kapsamının genişletilmesi önerilmektedir. Özellikle kamu istihdamı olan ve hizmet içi eğitim yoluyla verilmeye çalışılan bazı alanlarda eğitimin daha da güçlendirilmesi alana katkı sağlayacaktır. Mesleki yeterlilik sistemiyle eğitim ve istihdam arasındaki bağın güçlendirilmesi, nitelikli ve belgeli iş gücüyle üretim ve hizmetlerde kalite ve verimlilik artışı hedefi, ülkemizin küresel ekonomide rekabet edebilmesi için ihtiyaç duyduğu nitelikli ve belgeli iş gücünün mesleki yeterlilikle çalışma hayatına kazandırılması büyük önem taşımaktadır.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime burada son verirken Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın ilk bütçesini Milliyetçi Hareket Partisi olarak desteklediğimizi ifade ediyor, bütçenin şimdiden hayırlı olmasını diliyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz talepleri karşılanmıştır.

Şimdi, şahsı adına lehte olmak üzere söz talebi Isparta Milletvekili Osman Zabun'a aittir.

Buyurun Sayın Zabun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

OSMAN ZABUN (Isparta) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmeleriyle ilgili olarak şahsım adına lehte söz almış bulunuyorum.

Değerli milletvekilleri 2002 yılında Dünya Mirası Listesi'nde 9 olan varlık sayısını 21'e, geçici listesinde 18 olan varlık sayısını 79'a çıkardık. 165 müzeyi yeniledik, 60 müzeyi ilk kez ziyarete açtık, 22 müze binasını sıfırdan inşa ettik. Yurt dışından 12.076 eseri ülkemize getirdik. ABD'den aldıkları binlerce tır dolusu silah desteğine rağmen inlerine girdiğimiz PKK-YPG'yle mücadele ederken yaptık biz bu işleri. Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi, tarihî Atlas Sineması ve Atatürk Kültür Merkezi projelerini yaklaşık güncel rakamlarla 12 milyar TL harcayarak ayağa kaldırdık. Siz, Gezi olayları üzerinden millete ayar vermeye çalışırken, ortalığı birbirine katıp, yakıp yıkarken yaptık biz bu işleri.

Endüstri mirasımızın önemli değeri İzmir Alsancak Tekel Fabrikasını restore ederek kentin hizmetine sunduk. Siz sırtınızı PKK-YPG'ye dayayarak bu ülkeyi kaosa sürükleme hesapları yaparken yaptık biz bu işleri.

Diyarbakır E Tipi Cezaevini müze ve kültür merkezine dönüştürüyoruz. Sizin "savaş bütçesi" dediğiniz bütçelerle yaptık biz bu işleri.

Müze ve ören yeri ziyaretçi sayısını 30 milyona çıkardık, Müze Kart uygulamasını hayata geçirdik, öğretmenlerimize ücretsiz giriş imkânı sağladık. Siz olmayan tabanınıza rağmen "Acaba kimi ütsek, CHP'yi nasıl tırtıklasak." diye hesaplar yaparken yaptık biz bu işleri.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Saygılı konuş Hatip, saygılı konuş! Sen kendini tırtıkla!

OSMAN ZABUN (Devamla) – Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihî Alanı'nı ihya ettik ve anlamına uygun olarak ayağa kaldırdık. Siz, Abdülhamit Han'a laf atarak ve onu örnek göstererek Recep Tayyip Erdoğan'ı ve yol arkadaşlarını tehdit etmekle meşgulken yaptık biz bu işleri.

Kapadokya bölgesini bütünsel bir anlayışla ele aldık ve daha canlı hâle getirdik. Siz, il başkanlıkları binalarınızdan PKK-YPG'ye devşirme yaparken, gencecik, henüz rüştüne ermemiş çocukları terörün ve teröristin kucağına atarken yaptık biz bu işleri. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Ya, gece bir, bir!

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) – Doğru konuş, ispatlamadığın şeyi söyleme burada; ispatlamadığın şeyi konuşmayacaksın, doğruyu konuşacaksın.

OSMAN ZABUN (Devamla) – Ayasofya'yı 2020 yılında yeniden ibadete açtık. Siz, CHP'yle olan ilişkinize kerameti kendinden menkul ruhsat ararken ibadete açtık biz Ayasofya'yı.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Kimse seni ciddiye de almıyor, dinlemiyor da! Gecenin birinde neyin propagandasını yapıyorsun ya! Ayıp ya!

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) – Anlaşmaları yapan sizlersiniz.

OSMAN ZABUN (Devamla) – Onarımı yapılan vakıf kültür varlığı sayısını 46'dan 5.900'e çıkardık ve yaklaşık güncel rakamlarıyla 40 milyar TL harcadık.

Siz, 367 garabetiyle bu ülkeyi kaosa sürükleme hesaplarıyla meşgulken yaptık biz bu işleri.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Ya, böyle aklayamazsın kendini. Bize sataşarak aklayamazsın kendini.

OSMAN ZABUN (Devamla) – Değerli milletvekilleri, yıllarca kapalı kapılar ardında kalmış 10 milyondan fazla belgeyi ve binlerce taşınır kültür varlığını gün ışığına çıkardık. Siz vatanını, ülkesini savunarak katil ve soykırımcı terörist İsrail'e karşı dimdik mücadele veren Hamas'a "terör örgütü" demekle meşgulken yaptık biz bu işleri.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) – Gemiler ne olacak, gemiler?

OSMAN ZABUN (Devamla) – Yerli eserlerimizi ve yazarlarımızı yabancı okurlarla buluşturuyoruz. Yaşayan kütüphaneleri çok değişik alanlarda hayata geçiriyoruz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Ya, tamam, göze girdin, göze girdin; seni seneye bakan yaparlar. Aferin, çok iyi!

OSMAN ZABUN (Devamla) – Siz AK PARTİ'den devraldığınız belediyelerde AK PARTİ'li belediye başkanlarının yaptığı hizmetlerin mirasını yemekle meşgulken yaptık biz bu işleri.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Ya, bu saatte dinlemiyordur Tayyip Erdoğan seni, boşuna nefesini tüketme.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Geç kaldın.

OSMAN ZABUN (Devamla) – Sinema sektörüne verilen desteği 47 kat artırdık.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sabah konuş, sabah; konuşmalarını gündüz yap.

OSMAN ZABUN (Devamla) – Dizi ve filmlerimiz dünyaya açılıyor. Kültür, sanat ve telif hakları alanında 1 milyar TL'yi aşkın mali destek sağladık.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Gece birde uyuyordur şimdi.

OSMAN ZABUN (Devamla) – Özel tiyatroların projelerine en güçlü şekilde destek verdik, seyirci sayısını yüzde 94 oranında artırdık. Siz cumhuriyet mitingleriyle bu ülkenin enerjisini boşa harcamak için yırtınırken yaptık biz bu işleri. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Ülkemize gelen yabancı ziyaretçi sayısını yaklaşık 50 milyona, gelirimizi de 4 katına çıkardık.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Mülteciyi 10 milyona çıkardınız, değil mi?

OSMAN ZABUN (Devamla) – Mavi bayraklı plaj sayımızı 127'den 551'e çıkardık.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Senden başka adam bulamadılar mı bu konuşmayı yapacak?

OSMAN ZABUN (Devamla) – Konaklama tesislerindeki yatak kapasitemizi 800 binden 2 milyona çıkardık. Tesis sayısını 10 binden 21 bine yükselttik. Siz FETÖ'nün kapatılan televizyonunun önünde onlarla kol kola girerek poz verirken yaptık biz bu işleri. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Sen koalisyon yaparken yapmış olabilirsin. FETÖ'yle koalisyon yaparken yapmış olabilirsin sen bunları. FETÖ'cüler sizi.

OSMAN ZABUN (Devamla) – TİKA'nın yurt dışındaki ofis sayısını 12'den 63'e çıkardık. Hastanelerimiz, okullarımız, su kuyuları ve depolarıyla dünyaya açılıyoruz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Hangi bakanlığı istiyorsun söyle, hangi bakanlığı istiyorsun? Hangi bakanlığa adaysın onu söyle.

OSMAN ZABUN (Devamla) – Siz terörist cenazelerinde boy göstermekle meşgulken yaptık biz bu işleri.

Bakın, şair bizim muhalefeti şu dizeleriyle ne güzel tanımlıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Hadi canım, hadi, hadi; bitti. Hadi otur, senden bir şey olmaz.

MELİH MERİÇ (Gaziantep) – Hadi, bitti; hadi, hadi.

OSMAN ZABUN (Devamla) – "Akşam olur mahpushane kitlenir

Kimi kâğıt oynar, kimi bitlenir

Kiminin temyizden evrakı gelir

Düştüm bir ormana, yol belli değil

Yatarım yatarım gün belli değil

Mahpushane içinde üç ağaç incir

Elimde kelepçe, boynumda zincir

Zincir sallandıkça her yanım sancır

Düştüm bir ormana, yol belli değil

Yatarım yatarım gün belli değil.” (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Tamam, aferin, ihaleyi aldın, ihaleyi aldın.

Sayın Turizm Bakanı, duydunuz mu, ihaleyi verin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Kültür Bakanlığında konuşma yapacak senden başka bir adam bulamadılar mı ya? Kültür Bakanlığında konuşuyorsun ya, ayıptır ayıp; azıcık kültürden nasibini alamadın mı hiç?

OSMAN ZABUN (Devamla) – Bütçemizin vatanımıza, milletimize hayırlar getirmesini temenni ediyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanına söz vereceğim. Ancak Sayın Bakana söz vermeden önce okutacağımız bir Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi vardır. Bu tezkere ülkemizin de üyesi bulunduğu Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Ana Sözleşmesi’nin 19’uncu maddesi gereğince hükûmetlerin uluslararası çalışma konferanslarında kabul edilen sözleşme ve tavsiye kararları hakkında yasama organına bilgi sunulmasına dairdir. ILO Ana Sözleşmesi’nin gereği olan Cumhurbaşkanlığı tezkeresini okuttuktan sonra Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanına öncelikle bu konuda söz vereceğim.

Cumhurbaşkanlığı Tezkeresini okutuyorum:

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) TEZKERELER

1.- Cumhurbaşkanlığının, 2023 yılı Haziran ayında düzenlenen Uluslararası Çalışma Konferansının 111’inci Oturumunda kabul edilen 191 sayılı güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı (nihai değişiklikler) konulu Uluslararası Çalışma Sözleşmesi, 207 sayılı güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı (nihai değişiklikler) konulu Tavsiye Kararı ve 208 sayılı nitelikli çıraklık konulu Tavsiye Kararı hakkında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan tarafından bütçe görüşmeleri sırasında Türkiye Büyük Millet Meclisine bilgi sunulmasına ilişkin tezkeresi (3/810)

24/10/2023

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2023 yılı Haziran ayında düzenlenen Uluslararası Çalışma Konferansı’nın 111’inci oturumunda kabul edilen, “191 sayılı Güvenli ve Sağlıklı Bir Çalışma Ortamı (Nihai Değişiklikler) konulu Uluslararası Çalışma Sözleşmesi”, “207 sayılı Güvenli ve Sağlıklı Bir Çalışma Ortamı (Nihai Değişiklikler) konulu Tavsiye Kararı” ve “208 sayılı Nitelikli Çıraklık konulu Tavsiye Kararı” hakkında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Profesör Doktor Vedat Işıkhan tarafından bütçe görüşmeleri sırasında Türkiye Büyük Millet Meclisine bilgi sunulmasına ilişkin İlgi’de kayıtlı yazı ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip Erdoğan

Cumhurbaşkanı

BAŞKAN – Sayın Bakan, bilginize sunulmuştur.

Sayın Bakan, öncelikle bu konuda konuşmak üzere sizi kürsüye davet ediyorum.

Bu konuyla ilgili konuşma süreniz beş dakika olarak belirlenmiştir. Bu konuşmanızdan sonra bütçe üzerinde yürütme adına konuşma yapmak üzere süreniz tekrar başlatılacaktır.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2024 yılı bütçesi ve 2022 yılı kesin hesabının görüşülmesi dolayısıyla huzurlarınızda bulunuyorum.

Türkiye Yüzyılı'nda insana yakışır, yeşil ve dijital dönüşümünü tamamlamış, güvenli bir iş ortamında tam istihdam ile sürdürülebilir kalkınmayı sağlamış, müreffeh bir Türkiye hedefi doğrultusunda gerçekleştirdiğimiz çalışmaların neticelerini, şimdiye kadar elde edilen başarıları ve gelecekte hayata geçireceğimiz yeni politikaları sizlerle paylaşmak üzere yüce Meclisimizin kürsüsünde bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve siz değerli milletvekillerimizi saygıyla selamlıyorum.

Yüce Meclisimizin bu kürsüsünden ülkemizin kalkınmasına ve gelişmesine destek veren işçilerimize, memurlarımıza, emeklilerimize, çiftçilerimize, esnafımıza ve işverenlerimize en içten saygılarımı sunarım.

Öncelikle, İsrail'in yaklaşık iki buçuk aydır Gazze'ye yönelik sivil, çocuk; hastane, ibadethane, mülteci kampı ayrımı yapmadan gerçekleştirdiği saldırıları şiddetle kınadığımı ifade etmek istiyorum. Soykırım yapan İsrail'in artık uluslararası hukuk önünde hesap vermesi gerekmektedir. Saldırılar sonucunda şehit düşen Filistinli kardeşlerimize Allah'tan rahmet, yaralı olanlara da acil şifalar diliyorum. Geçmişten bugüne her daim mazlum ve mağdurun yanında yer almış bir millet olarak bugün de Gazze'nin sesi olmaya, onurlu ve adil tavrımızı ortaya koymaya devam edeceğiz. Bu süreçte barışın ve sükûnetin sağlanması için olağanüstü bir çaba harcayan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, devletimize ve Filistin'in haklı davasına destek veren herkese şükranlarımı arz ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bununla birlikte, ülkemizin güvenliği ve bölünmez bütünlüğünü korumak için canlarını feda eden aziz şehitlerimize Allah'tan rahmet, kahraman gazilerimize sağlıklı ve uzun ömürler diliyorum.

Geçtiğimiz gün hayatını kaybeden Kocaeli Milletvekili Sayın Hasan Bitmez'e bir kez daha Allah'tan rahmet; ailesine, yakınlarına ve Meclisimize başsağlığı dileklerimi iletiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçe hakkındaki konuşmaya başlamadan önce, biraz önce okunan tezkereyle ilgili Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) Sözleşmesi'nin 19'uncu maddesi uyarınca bilgi vermek istiyorum. Haziran ayında düzenlenen Uluslararası Çalışma Teşkilatının 111'inci Uluslararası Çalışma Konferansı'nda ülkemizin de oyuyla 191 sayılı güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı konulu Uluslararası Çalışma Sözleşmesi ve 207 sayılı Tavsiye Kararı ile nitelikli çıraklık konulu tavsiye kararı kabul edilmişti. 2022 yılında ILO'nun çalışma yaşamında temel ilke haklar çerçevesinde "güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı" kavramı dâhil edilmiştir. 191 sayılı Sözleşme'yle 15 uluslararası çalışma standardında bazı değişiklikler yapılmıştır. Temel olarak söz konusu uluslararası çalışma standartlarının ILO temel ilke ve haklarına atıf yapılan bölümlerinde "güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı" kavramı eklenmiştir. Söz konusu sözleşme ve tavsiye kararıyla öngörülen değişiklik önerileri teknik ve şekilsel nitelikte olup uluslararası çalışma standartları bünyesinde bütünlük ve netlik sağlamayı amaçlamaktadır. Ülkemizin 191 sayılı ILO Sözleşmesi'ni onaylaması ve bunun sonucunda değişiklik öngörülen sözleşmeler arasında yer alan ve ülkemizin de daha önce onaylamış olduğu 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi ve 187 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliğini Geliştirme Çerçeve Sözleşmesi'nde yukarıda

bahsedilen değişikliklerin kabulü amacıyla Bakanlığımız tarafından çalışmalara başlanmıştır. 111'inci Uluslararası Çalışma Konferansı'nda kabul edilen bir diğer yol gösterici belge niteliğinde olan 208 sayılı nitelikli çıraklık konulu tavsiye kararı ise "çıraklık" kavramına net bir tanım kazandırmakta, hakları ve korumaları da dâhil olmak üzere nitelikli çıraklığa ilişkin yüksek standartları belirlemektedir. Tavsiye kararında üye ülkelerin ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde iş birliğine işaret edilmekte ve edinilen becerilerin de ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde tanınması teşvik edilmektedir.

Son olarak, ILO Genel Direktörü Sayın Gilbert Houngbo'nun G20 Zirvesi'nde, Hindistan'da ikili görüşmelerde bize ilettiği teşekkür mesajını siz değerli vekillerimizle de paylaşmak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Houngbo, Ukrayna-Rusya savaşı süresince tahıl koridoru sayesinde, başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti devletinin üstün çabasıyla birçok Afrikalının açlıktan kurtulduğunu söyledi. Bunun için dünya lideri Sayın Cumhurbaşkanımıza, milletvekillerimize ve aziz milletimize en içten şükranlarını ilettiler.

Yüce Meclisin bilgilerine saygılarımla arz ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

III. TUR (Devam)

A) KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI (Devam)

1) Kültür ve Turizm Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU (Devam)

1) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Vakıflar Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Vakıflar Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU (Devam)

1) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ (Devam)

1) Atatürk Araştırma Merkezi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Atatürk Araştırma Merkezi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ (Devam)

1) Atatürk Kültür Merkezi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Atatürk Kültür Merkezi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRK DİL KURUMU (Devam)

1) Türk Dil Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Dil Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) TÜRK TARİH KURUMU (Devam)

1) Türk Tarih Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Tarih Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

K) KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Kapadokya Alan Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Kapadokya Alan Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

L) ULUDAĞ ALAN BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Uludağ Alan Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

M) ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Devam)

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

N) MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU (Devam)

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi de izninizle Bütçe Kanunu uyarınca Bakanlığımızla ilgili konuşmama geçmek istiyorum.

Bildiğiniz gibi, 11 ilimizi bir gecede yerle bir eden "asrın afeti" dediğimiz ve hiçbir ülkenin üstesinden kolay kolay gelemeyeceği büyük bir yıkım yaşadık. Asrın afetinde binlerce insanımızı kaybettik. Bu tür afetlerin bir daha yaşanmamasını Yüce Rabb'imden niyaz ediyorum. Depremde kaybettiğimiz vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum. Burada, özellikle binlerce ton beton yığınının altında kalan kardeşlerimizi kurtarmak için binaları büyük bir ustalık ve incelikle kazıyan tüm madenci kardeşlerime teşekkür ediyorum. Kahraman madencilerimizin başarılarını hep birlikte izledik, ellerindeki kömür karasıyla ülkemizin, milletimizin, evlatlarının ve evlatlarımızın geleceğini aydınlatan fedakâr emekçilerimizden Allah razı olsun.

6 Şubatta yaşadığımız asrın felaketi, bildiğiniz gibi, iş gücü piyasalarımız üzerinde de olumsuz etkilere yol açmıştır. Bu olumsuz etkilerin en aza indirilmesi amacıyla hızlı bir şekilde çalışma hayatı ve sosyal güvenlik alanında aldığımız tedbirlerle yaraları hızla sararak normalleşme çalışmalarına başladık. Burada gerçekleştirdiğimiz bazı çalışmalar hakkında da sizlere bilgiler sunmak isterim. OHAL ilan edilen illerde işçilerimizin işten çıkarılmaları sınırlandırıldı. İşveren ve işçilerin yükümlülükleri ileri tarihlere ertelendi. Sosyal Güvenlik Kurumunca sağlanan gelir ve aylıklar erken ödendi. Sosyal güvenlik kapsamında yer alan birçok kalemden katılım payı alınmamasını sağladık. Kısa çalışma ödeneği kapsamında, deprem bölgesinde yer alan yaklaşık 111 bin vatandaşımıza toplamda 1 milyar lira ödeme gerçekleştirdik. Ayrıca, 82 bin vatandaşımıza yaklaşık 697 milyon lira nakdî ücret desteği vererek onları güçlendirdik.

Deprem bölgesinde toplum yararına programlar uygulanmaya başlandı. Bu kapsamda, toplamda 57 bin kişilik programla yaklaşık 7 milyar lira ödenek tahsis edildi.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Deprem için alınan yardımlar nerede, o paralar nerede? Depremde toplanan paraları ne yaptınız?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – TYP uygulamalarına esneklik getirdik. Deprem bölgesi için mücbir sebep hâlinin 30 Nisan 2024 tarihine kadar uzatılmasıyla vatandaşlarımızın bazı yükümlülüklerini erteledik ve yapılandırma başvurularını yeniden düzenledik. 2024 yılı içinde de deprem bölgesini ayağa kaldırmak için işbaşı eğitim programlarımız başta olmak üzere çalışmalarımıza ve desteklerimize devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımız küresel koşulları analiz ederek ve ülkemizin yapısal dinamiklerini dikkate alarak Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın çizdiği Türkiye Yüzyılı vizyonuyla daha güçlü, daha kapsayıcı ve daha sürdürülebilir bir sosyoekonomik kalkınmayı teşvik etmeye yönelik politikaları uygulamaya devam etmektedir. Nihai hedefimiz ise hepinizin bildiği gibi bu yüzyılı emeğin, yatırımın, üretimin, istihdamın, büyümenin, kalkınmanın ve refahın yüzyılı yapmaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Herkesin sosyal güvenlik şemsiyesi altına alındığı, adil ve kapsayıcı bir Türkiye Yüzyılı'na ulaşmak en önemli hedefimizdir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak On İkinci Kalkınma Planı ile orta vadeli program dikkate alınarak bazı alanlara odaklanmış bulunmaktayız.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Yüzlerce işçi iş cinayetlerinde ölüyor iş güvenliği olmadığı için.

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – Bu ne böyle sürekli?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Bu doğrultuda, çalışma hayatının gündemine ilişkin önemli adımlar atmaya gayret ediyoruz. Bu politika tedbirleriyle ulaşmakta kararlı olduğumuz ana hedefler bulunmaktadır.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Öldükten sonra artık geri geliyor mu?

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – Ya bir dinleyelim! Gecenin bu vaktinde, bir dinleyelim!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – İstihdamı artırmak, iş gücü piyasasını güçlendirmek ve geleceğin ihtiyaçlarına uyum sağlamak en önemli hedefimizdir. Bu ana hedefler ışığında çalışma hayatına ilişkin gündemimiz ise şu başlıklardan oluşmaktadır: Kadınların iş gücüne tam, eşit, güvenceli ve etkin katılımını teşvik etmek amacıyla ihtiyaç duyulan özel programları hayata geçirmek. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Mesleki ve teknik eğitimi Türkiye'nin meselesi olarak görüyoruz. Mesleki ve teknik eğitim mezunlarının iş gücü piyasasının ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verebilmesini sağlayacak çalışmalarımıza hız kesmeden devam edeceğiz. Tüm sektörlerin ana personel, ara personel, nitelikli, niteliksiz personel ihtiyacını belirleyerek işbaşı eğitim programlarını bu doğrultuda geliştireceğiz. Bu kapsamda okul, sektör iş birlikleriyle staj ve işbaşı eğitim programlarını inşallah yaygınlaştıracağız.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Emek sömürüsü.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Diğer hedeflerimiz ise sayın milletvekilleri, uluslararası rekabeti esas alarak stratejik insan kaynağımıza yatırım yapmak.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Asgari ücret kaç olacak?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Bu bakımdan, bakın, dikkatinizi çekiyorum savunma sanayisi, yapay zekâ, siber güvenlik, temiz ve sürdürülebilir enerji ve uzay teknolojileri gibi stratejik alanlarda kamu, üniversite, özel sektör iş birliğini geliştirerek nitelikli elemanlar yetiştireceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Özel politika gerektiren grupları dikkate alarak iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinde -bakın burası da önemli- hane bazlı izleme sistemine geçmek, böylece istihdam fırsatlarını daha fazla insanımıza ulaştırmak en önemli amacımızdır. İkiz dönüşüm olarak ifade edilen yeşil ve dijital dönüşüm alanlarında meslek standartları ve yeterlilikler oluşturarak iş gücünü bu yeni dönüşüme hazırlamak, yeşil ve dijital yetkinlik açığını kapatmak, iş yaşam dengesini gözeterek yeni nesil esnek çalışma modellerine ilişkin hukuki düzenlemeleri gerçekleştirmek; bu bağlamda, güvenceli…

SÜMEYYE BOZ (Muş) – "Esnek çalışma" dediğiniz kölelik çalışması. Kaç saat çalıştıracaksınız insanları?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Şimdi söylüyorum: Güvenceli esnekliği sağlamak üzere ikincil mevzuat çalışmalarımızı gerçekleştiriyoruz.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – Bu yıl 1.772 kişi öldü iş cinayetlerinde.

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – Dinle, dinle!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; küresel ve bölgesel düzeyde yaşanan jeopolitik gerilimler ve ekonomik dalgalanmaların yanı sıra…

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – 1.772 işçi öldü bu yıl iş cinayetlerinde.

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) – Dinle! Saygısızlık yapma, dinle!

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – Sizden mi öğreneceğim saygıyı? Hayatınız yalan!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – …salgın hastalıkların, doğal afetlerin, su, gıda ve enerji krizlerinin yeni risk ve belirsizlikleri ortaya çıkardığı bir ortamda ülkemiz istihdamda ve iş gücüne katılımda görülen artış eğilimini sürdürmeyi başarmıştır; binlerce şükür.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Bu ülkeye en çok şükrü öğrettiniz zaten. Açız, şükürler olsun(!) Yoksuluz, şükürler olsun(!)

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Bu kapsamda, 2028 yılı sonuna kadar 5 milyon ilave istihdam sağlayarak işsizlik oranımızın yüzde 7,5'e gerilemesini hedeflemekteyiz. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Teşekkür ederim.

İstihdam ve çalışma alanında başta özel politika gerektiren gruplar olmak üzere, toplumun tüm kesimlerine yeterli bir gelirle, kayıtlı, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlandığı koşullarda iş imkânlarının sağlanması temel hedefimizdir. Bakanlık olarak her fırsatta sosyal paydaşlarımızla bir araya geliyor, istişare ve diyalog mekanizmalarımızı canlı tutmaya gayret ediyoruz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Bu bütçeyi hazırlarken kaç tane…

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – Yeter, yeter!

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – Sen ne karışıyorsun oradan!

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) – Demokrasiye uyun biraz ya, dinleyin!

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – Sana ne!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Bu çerçevede, 20 Ekimde Üçlü Danışma Kurulumuzu….

(AK PARTİ ve DEM PARTİ sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen… Sayın milletvekilleri, lütfen…

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) – Sürekli bağırıyorsunuz oradan ya, bir dinleyin ya! Böyle bir sistem mi var? Dinleyin, dinlemeyecekseniz çıkın gidin ya!

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Kimse senden korkmuyor, el kol yapma!

BAŞKAN – Hatip sözünü tamamlasın. Sayın milletvekilleri, lütfen…

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) – Hadi oradan, saygısız! Saygısızlık yapma!

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – El kol yapma! Kendisi cevap verebilir.

BAŞKAN – Arkadaşlar… Sayın milletvekilleri, Sayın Bakan kürsüde, lütfen…

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) – Bakanı dinleyeceksin, saygısızlık yapma!

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Kendisi cevap verebilir, el kol yapma oradan! Kimse senden korkmuyor.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Elini indir, sakin ol.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri… Sayın milletvekilleri, kürsüde bir hatip var.

(AK PARTİ ve DEM PARTİ sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – Korkutamazsınız bizi! Sen kimsin de oradan bana el kol hareketi yapıyorsun! Kimsin sen, tehdit mi ediyorsun sen beni!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, kürsüde hatip sözünü tamamlasın ondan sonra, lütfen…

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Bu çerçevede, 20 Ekimde Üçlü Danışma Kurulumuzu uzun bir aradan sonra yeniden topladık. Kamu Personeli Danışma Kurulu toplantısını da kasım ayında gerçekleştirdik. Çalışma hayatındaki sosyal diyaloğun kurumsal, sistematik, kapsayıcı ve şeffaf biçimde işlemesinde önemli rolü olan sendikalarımızı destekliyor ve bu kapsamda sendikalaşma oranlarının artırılmasına ayrı bir önem veriyoruz.

Hükûmetlerimiz döneminde sendikal hak ve özgürlükler konusunda evrensel değerleri esas alan son derece önemli düzenlemeler gerçekleştirdik. Başta sendika üyelik işlemlerinde gerçekleştirilen yeniliklerle, e-devlet uygulamalarımızla, işçi ve işveren kuruluşlarının örgütlenmesini kolaylaştırdık. İşçilerde 2013 yılında 1 milyon olan sendikalı işçi sayısı 2,5 milyona ulaşmıştır. Sendikalı memur sayısı ise 2013'te 1 milyon 468 bin iken bugün 2 milyon 130 bine yükselmiştir. AK PARTİ hükûmetleri olarak yirmi bir yıldır, bu gücün farkındalığıyla ülkemiz ve milletimiz için hep en iyiyi hedefledik. Özellikle son yıllarda dünyada ekonomide yaşanan bu kaotik duruma rağmen asgari ücrete yaptığımız artışlar ve iyileştirmeler bunun en somut ifadesidir. 2002 yılında 184 lira olan net asgari ücreti 2023 yılında 11.402 liraya yükselterek reel olarak 3 katına çıkardık.

ZEYNEP ODUNCU (Batman) – Ankara'da ev kiraları 18 binden başlıyor Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – 2024 yılı asgari ücretini tespit etmek üzere Asgari Ücret Tespit Komisyonumuz, bildiğiniz, gibi 11 aralıkta çalışmalarına başladı. Komisyondan çıkacak kararın herkesin mutabık kaldığı bir ücret seviyesi olmasını ümit ediyoruz. Bildiğiniz üzere, tüm ücretlilerin asgari ücret düzeyine kadar olan gelirlerinin vergi dışında bırakılmasını sağlamıştık. 2016 yılında başlattığımız asgari ücret desteğini 2023 yılı Temmuz ayı itibarıyla sigortalı başına aylık 500 liraya yükselttik. 2023 yılının ilk dokuz ayı için 1,7 milyon iş yerine yaklaşık 24,8 milyar lira asgari ücret desteği verdik.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023 Yılı Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Çerçeve Protokolü'yle toplu iş sözleşmeleri sonunda işçilerin aylık brüt çıplak ücretlerini 15 bin liraya yükseltmiştik. Bu yükseltmeyle tüm brüt ücretlere 2023 yılı ilk altı ayı için refah payı dâhil olmak üzere yüzde 45 oranında zam yapılmış ve diğer kalemlerde de bu iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir.

Kamu çalışanlarımızın mali ve sosyal haklarını düzenleyen 7'nci Dönem Toplu Sözleşme görüşmeleri, bildiğiniz gibi, 2023 yılı Ağustos ayında gerçekleştirilmiştir. Büyük oranda uzlaşmayla neticelenen toplu sözleşme görüşmeleri sonucunda, toplu sözleşmenin geneline ilişkin oransal zam dışında 11 hizmet kolunun tamamında sendikalarla mutabakat sağlanmıştır. Geçtiğimiz temmuz ayında yapılan zamlarla da en düşük devlet memuru aylığı, bildiğiniz gibi 22 bin liraya yükseltilmiştir. Böylece, 2023 yılında en düşük memur maaşındaki artış oranı yüzde 142, ortalama memur maaşındaki artış oranı ise yüzde 129 olmuştur. Çalışanlarımızı enflasyona karşı koruma ilkemizi de önümüzdeki dönemlerde aynı kararlılıkla sürdüreceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

15 Ocak 2023 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 3600 ek gösterge düzenlemesiyle, çalışan ve emekli 5,3 milyon kamu personeli ve bunların hak sahiplerinin ek göstergelerinin yeniden düzenlenmesini sağladık. Bununla beraber, 1'inci dereceye yükselen devlet memurlarımız için 3600 ek gösterge düzenlemesini de Hükûmet olarak en kısa sürede hayata geçireceğimizi kamuoyuyla da paylaşmak isterim. Ayrıca, bu yılın başında, bildiğiniz gibi, kamuda sözleşmeli olarak görev yapan 460 bin personelimizi kadroya geçirmiştik.

Bakanlığımızın önemli çalışma alanlarından biri de insana yakışır işler oluşturmak, çalışma şartlarının iyileştirilerek iş sağlığı ve güvenliğini sağlamaktır.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – 4/A ve 4/D kadroları için ne yapacaksınız?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – İş sağlığı ve güvenliğini sürdürülebilir iyileşme sağlayabilmek için en önemli olgu, koruyucu ve önleyici yaklaşımla çalışma koşullarını güvenli hâle getirmek ve toplumda yediden yetmişe iş sağlığı ve güvenliğini geliştirmek bizim en önemli hedefimizdir değerli milletvekilleri. Bu kapsamda yapılan çalışmalarla 2002 yılında 100 binde 13,3 olan iş kazası ölüm oranı 2022 yılında 100 binde 6,6'ya düşmüştür.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – TÜİK'in verileri mi? Hangi verilerden aldınız o verileri?

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Kayıt dışı ölenlerden bahsedin.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; jeopolitik riskler ve yüksek enflasyon nedeniyle bozulan küresel ekonomik görünüme rağmen Türkiye ekonomisi güçlü büyümesini sürdürmektedir. Güçlü ekonomik büyüme sonunda yüksek seviyelere ulaşan istihdam ve iş gücü artışının önümüzdeki dönemlerde de sürdürülmesi hedeflenmektedir. 2022 yılında istihdamda ve iş gücüne katılımda görülen artış eğilimi 2023 yılının Ekim ayında da tarihî yüksek seviyelerine ulaşmıştır. Ekim 2023 itibarıyla, son bir yılda iş gücümüz 150 bin artarak 34,8 milyon, istihdamımız 737 bin artarak 31,9 milyon, işsiz sayımız 587 bin azalarak 3 milyon ve işsizlik oranımız 1,7 puan azalarak yüzde 8,5 olmuştur. Bu oran son on bir yılın en düşük işsizlik seviyesidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ekim 2023 dönemi itibarıyla, son bir yılda genç işsizlik oranımız ise 4,9 puan düşerek yüzde 16,3 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında ne eğitimde ne de istihdamda olanların oranı 2,4 puan düşerek yüzde 24,2 düzeyinde gerçekleşmiştir.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – MESAK protokolüyle işçiye mi işverene mi destek sağladınız? Patronlar korundu, işçiler değil.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – İŞKUR tarafından, 2023 yılının Ocak-Kasım döneminde -bakın, bu rakam çok önemli- 1 milyon 99 bin kişinin özel sektörde istihdamına aracılık ettik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Teşekkür ederim.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – MESAK protokolünden haberdar mısınız Sayın Bakan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Aktif iş gücü piyasası programlarıyla işe yerleştirme hizmetleri, mesleki eğitim kursları, iş ve meslek danışmanlığı, işbaşı eğitim programları, istihdam teşvikleri, engelli ve eski hükümlü hibe desteklerimizi sürdürmekteyiz. Pasif iş gücü piyasası programlarımızla da kişilere işsizlik sürecinde gelir desteğinin sağlanması ve işsiz kalma riski taşıyanların istihdamda korunmalarına yönelik faaliyetlerimize de devam etmekteyiz. İşe yerleştirme hizmetlerimizi ve diğer aktif iş gücü piyasası programlarımızı özel politika gerektiren gruplara yönelik olarak da yoğunlaştırıyoruz. 2002'den bu yana -bakın, bu rakamlar çok önemli- 4,4 milyon kadının, 466 bin engellinin ve 4,4 milyon gencin işe yerleştirilmesine aracılık ettik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kadınlar, gençler, engelliler, uzun süreli işsizler gibi politika gerektiren kişiler için kurduğumuz iş kulüplerimiz 81 ilde, 108 birimde hizmetlerine devam etmektedir. Uygulamanın başladığı 2017 yılından bugüne kadar hizmetlerimizden 258 bin kardeşimiz faydalanmıştır.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – O zaman engelliler neden sosyal medya kampanyalarıyla iş istiyorlar?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – İşsizlik ödeneği kapsamında bugüne kadar 10 milyon 360 bin vatandaşımıza 67,5 milyar lira, kısa çalışma ödeneği kapsamında bugüne kadar yaklaşık 4 milyon 320 bin işçimize 38,2 milyar lira ödeme yaptık. Özellikle deprem bölgesindeki illerimize yönelik esneklikler sağlayarak bölgeye olan desteğimizi inşallah daha da artıracağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle ve özellikle gençler olmak üzere, her ailede en az 1 çalışan olmasını sağlayacak Hane Bazlı İstihdam Destek Sistem'ini hayata geçireceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Birçok ülke tarafından model alınan Mesleki Yeterlilik Kurumumuz aracılığıyla meslek standardı sayısında 902'ye, ulusal yeterlilik sayısında 659'a ulaştık. 2024 yılında ulusal meslek standardı sayısını 1.350'ye ulaştırmayı da hedefliyoruz. Mesleki yeterlilik belgesini, 204 meslekte zorunlu hâle getirerek ülkemizin ulusal markası ve iş gücünün ehliyeti hâline getirdik.

Değerli milletvekilleri, sosyal güvenlik sisteminin sürekli iyileştirilmesi, kapsamının genişletilmesi, vatandaşlarımıza sunulan hizmetlerde kalite ve etkinliğin artırılması ile hizmetlere erişime sağlanan kolaylıklar da sosyal güvenlik alanında geldiğimiz sevindirici noktayı da sizlerle paylaşmak istiyorum.

Kartonda da görüleceği üzere, kıymetli milletvekilleri, 2002 yılında sosyal güvenlik sistemimizde gelirlerin giderleri karşılama oranı yüzde 71,5 iken 2023 yılında yüzde 91 seviyesinde gerçekleşmesini hedefliyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bunlar o kadar önemli veriler ki değerli milletvekilleri… Prim gelirlerinin aylık ve sağlık giderlerini karşılama oranı 2002 yılında yüzde 60,9 iken 2023 yılında -binlerce şükür- yüzde 74,6'ya ulaşmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Son olarak, sosyal güvenlik açığının gayrisafi yurtiçi hasılaya oranı bakın, 2002'de yüzde 2,2 iken 2023 yılında yüzde 0,44'e ulaşmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Sosyal güvenlik sistemimizin sürdürülebilir olması sürecinde bu bizim için çok önemliydi. Bu veriler bizlere mali açıdan sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemine kavuştuğumuzu da göstermektedir. Sosyal güvenlik sisteminde sürdürülebilirliği daha da güçlendirmek amacıyla prim borçlarının takip ve tahsilat süreçlerini etkinleştireceğiz. Kayıt dışı istihdam ve kayıt dışı ücretle mücadelede veri analizine dayalı, risk odaklı denetim faaliyetlerini artırarak prim tabanını genişleteceğiz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – İnsan odaklı değil yani.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Kayıtlı, sigortalı istihdamın artırılması başta olmak üzere, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından -bakın, burası çok önemli- 17 farklı prim teşviki, destek ve indirimi uyguluyoruz.

Sayın milletvekilleri, sosyal güvenlikte yaptığımız devrimi anlatan bir tabloyu sizlere göstermek istiyorum. Bakın, ne kadar ilginç, güzel veriler.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – İlginçliği doğru, güzel olduğu kısmına katılmıyoruz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Nüfusumuzun sosyal güvenlik kapsamını gösteren bu veriye baktığımızda, 2002 yılında nüfusumuzun yüzde 70'i sosyal güvenlik şemsiyesi altındayken 2023 yılında neredeyse yüzde 100'e ulaşmış durumdadır. Bu, sosyal güvenlik sistemi açısından bence devrim niteliğindedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Sistem o zaten.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – 2002 yılında aktif sigortalı sayımız değerli milletvekilleri, 12 milyon iken bugün 25,6 milyona ulaşmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Peki, nüfus ne kadar artmış, nüfus? Nüfusa oranı yok.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Son olarak, GSS'li sayılarına baktığımızda ise GSS'de, 2002 yılında GSS'li veri bulunmazken bakın, şu rakam çok önemli: 2023 yılında 6,6 milyon GSS'li primini devletimiz ödemektedir.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Ya, Sayın Bakan, nüfusla oranlamadan veri konulur mu ya? İstatistik biliminin de canını okudunuz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Bu da neyi gösteriyor?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Yoksulluğu. Yoksulluğu gösteriyor; ödeyemiyor ki sen ödüyorsun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Sosyal devletimizin ne kadar gelişmiş olduğunu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Sigortalılarımıza ve

emeklilerimize neredeyse sunulan tüm hizmetler e-devlet platformuna taşınmış, erişimde büyük kolaylıklar sağlanmıştır. Bugün itibarıyla değerli milletvekilleri, e-devlet üzerinden hizmet sunduğumuz 168 hizmetle -bakın, bu veri de çok önemli değerli milletvekilleri- e-devlette en fazla ziyaret edilen kurum Sosyal Güvenlik Kurumudur.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Çünkü herkes oradan muzdarip.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Ayrıca, son yapılandırma uygulamamızla birlikte, 166 milyar lira SGK'nin alacağı yapılandırılmış, kasım ayı itibarıyla bu alacağın 27 milyar lirasından fazlası tahsil edilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kamuoyunda EYT olarak bilinen düzenlemeyi hayata geçirdik.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – 14 milyon kişiyi mağdur ederek, EYT'yle 14 milyon kişiyi mağdur ederek...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Düzenlemeyle 8 Eylül 1999 tarihi ve öncesi sigortalılarımız için emeklilikte yaş şartını kaldırdık. Vatandaşlarımızın talep ettikleri bu beklentilerini karşıladık.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) – Bir günde on yedi yıl kaybeden var, bir günde on yedi yıl.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – EYT kapsamında düzenlemeden faydalanan kişi sayısı, bu rakam da çok önemli, bugün itibarıyla yaklaşık 2 milyondur. Emeklilerimizin Ramazan ve Kurban Bayramı ikramiyelerini 2 bin liraya yükselttik.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Çok büyük para, çok büyük para; harca harca bitmez(!)

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – En son, bildiğiniz gibi, çalışmayan emeklilerimize bir defaya mahsus olmak üzere 5 bin lira ödeme yaptık.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Nasıl bitirsin emekliler(!)

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Harca harca bitmez(!) O parayla kim ne yapacak?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Muhalefet olmasa unutmuştunuz çalışanları.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Çalışan emeklilerimiz için de kanun teklifi Mecliste kabul edilip Resmî Gazete'de yayımlandıktan sonra ödemeleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak iki gün içinde yapacak şekilde hazırlıklarımızı tamamladık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Tam diyecektim burada alkışlamanız lazım, gene yetiştiniz!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Yeni yılda bütçe doğrultusunda emekli maaşlarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalarımızı da sürdüreceğiz. Bunun yanı sıra, alın terleriyle ülkemizin gelişmesine önemli katkıları olan başımızın tacı emeklilerimizin ekonomik refahlarının artırılmasıyla ilgili çalışmalarımız yanında, sosyal refahlarının artırılmasına yönelik hazırladığımız projeleri de ivedilikle hayata geçireceğiz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Başımızın tacı ama parayı vermiyoruz!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Bravo Sayın Bakan. 7.500 lira alıyorlar yalnız. 8 milyon emekli 7.500 lira maaş alıyor, haberin var mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Önümüzdeki dönemlerde ev kadınlarına isteğe bağlı sigortalılık kapsamında prim teşviki vermeyi ve küçük esnafın emeklilik prim gün sayısı şartını ise 7200 güne düşürmeyi planlıyoruz.

2000'li yıllarda bedeli ödenen ilaç sayısı, değerli milletvekilleri -bakın, buralar, bu rakamlar çok önemli- 3.986 iken bugün itibarıyla 8.847 ilaç geri ödeme kapsamındadır. Ne kadar önemli gelişmeler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Teşekkür ederim.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – İlaç bulunmuyor ilaç eczanelerde!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Çok, çok önemli, çok. 7.500 lira maaş en önemlisi, 7.500 lira maaş.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Hastanede rehin kalınan günleri de hatırlayın.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Bunların dışında, önümüzdeki dönemde akılcı ilaç kullanımını teşvik edecek, ilaç ve tedavi harcamalarını rasyonelleştirecek tedbirler alacağız. Sağlık hizmeti basamaklarının uygun kullanımını sağlamak amacıyla teşvik edici mekanizmalarımızı harekete geçireceğiz. Sağlık hizmetlerinin geri ödemesinde risk analizini ve hizmet sunucularının davranışlarını dikkate alan denetim modellerini hayata geçireceğiz inşallah.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çalışma hayatında hakkaniyeti, çalışma barışını, güvenli ve sağlıklı ortamları sağlamak, vatandaşlarımıza çalıştıkları ve sonrasında emekli oldukları dönemlerde müreffeh bir hayat sunmak amacıyla AK PARTİ olarak iktidara geldiğimiz 2002 yılından bu yana devrim niteliğinde icraatlar gerçekleştirdik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Neler mi yaptık? Sendikalaşmanın önündeki engelleri kaldırdık, örgütlenmeyi ve sendikalara üye olmayı kolaylaştırdık, 1 Mayısı Emek ve Dayanışma Günü olarak resmî tatil ilan ettik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Kadınlara ve gençlere çalışma hayatında -bakın, ne kadar önemli icraatlar- önce teşvikler ve destekler sağladık.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Bu sene Taksim'deyiz.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Verin ek süre, bunların hepsini ek süre olarak verseniz bu olmaz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Kamuda başörtüsü yasağını kaldırdık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Birçok ülkeye rol model olan bir mesleki yeterlilik sistemini kurduk, tehlikeli işlerde mesleki yeterlilik belgesi zorunluluğunu getirdik.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Çocuklar ölüyor şantiyelerde, çocuklar!

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Sen dağda ölen çocuklardan haber ver!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Sosyal Güvenlik Kurumunu tek çatı altında topladık -bakın, burası da önemli- iflastan kurtararak sürdürülebilir olmasını sağladık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Genel sağlık sigortasını -o devrimler o kadar önemli ki- hayata geçirerek tüm vatandaşlarımızı sosyal güvenlik çatısı altında topladık değerli arkadaşlarım. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler) Geri ödeme kapsamındaki ilaç sayısını 3 katına çıkardık. Her alanda anlatmaya saatlerin yetmeyeceği icraat gerçekleştirdik, siz bunların en önemli şahitlerisiniz. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Ya, dünya kadar ilacı ödemiyorsunuz, bir kanser ilacını bile ödemiyorsunuz ya!

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – İnsanlar niye intihar ediyorlar Sayın Bakan? Cebinde 5 TL'yle intihar eden kocaları, saç kurutma makinesiyle çocuklarını ısıtan anneleri unuttunuz bakıyorum.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son olarak, daha çok yatırım yaparak -bakın, bizim ilkelerimiz çok açık ve net- daha çok üreterek, daha çok ihraç ederek, daha çok büyüyerek istihdamımızı artırmaya devam edeceğiz.

(DEM PARTİ sıralarından gürültüler) Biz sadece iş değil, insanımızın hayat standardını geliştirmek için de gece gündüz çalışacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ekonomideki bu genel toparlanma ve yeniden büyüme sürecinin etkisiyle, inşallah, önümüzdeki yıl çok daha sevindirici bir istihdam artışı bekliyoruz. (AK PARTİ ve DEM PARTİ sıraları arasında karşılıklı laf atmalar) İnşallah, bu yüzyılda her alanda güçlü bir Türkiye'den söz edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – İşsizlikten haberiniz var mı Sayın Bakan? İşsizlik rakamlarından haberiniz var mı Sayın Bakan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Özetle, yaptıklarımız yapacaklarımızın teminatı niteliğindedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – Onu biliyoruz, onu biliyoruz, onu biliyoruz(!)

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Türkiye Yüzyılı'nda kendi medeniyetimizden ve değerlerimizden hareketle yeni reformlar tasarlayacak ve inşallah da bunları hayata geçireceğiz. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – İnşallah, inşallah!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde insan merkezli politikalarımızla adalet ve kapsayıcılığı ön planda tutarak sosyal güvenliğin herkesi kucakladığı bir Türkiye Yüzyılı'na adım atmış olacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, toparlayın lütfen, selamlayın.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Toparlıyorum.

Sağ olun Sayın Başkan.

Sözlerime son verirken çalışma hayatımızın düzenlenmesinde ve medeni seviyelere ulaşmasında destekleriyle yanımızda olan işçi, memur, esnaf ve işveren sendikalarımıza, değerli paydaşlarımıza teşekkür ediyorum.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – AKP yanlısı sendikalara.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – 85 milyon vatandaşımızın her gün sosyal güvenlik sisteminden etkin ve hızlı bir şekilde yararlanması için çaba gösteren, özellikle EYT sürecinde hafta sonları da çalışan Sosyal Güvenlik Kurumu personelimiz başta olmak üzere tüm mesai arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) – SGK nasıl iflas etti, nasıl iflas etti SGK?

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Değerli milletvekilleri, yaklaşık beş altı saattir çalışma hayatımızın kalitesini artırmak için olumlu eleştiriler, yorum ve değerlendirmeler yapan her bir milletvekilimize en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Bu değerlendirmeleri bizler not aldık. Katkı sağlayan milletvekillerimize tekrar teşekkür ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) – Son cümlem…

BAŞKAN – Son cümleniz lütfen…

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN (Devamla) - 2024 yılı bütçemizin ve bu bütçeyle gerçekleştireceğimiz tüm faaliyetlerimizin hem ülkemize hem de aziz milletimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Bu vesileyle sizleri ve yüce Meclisinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Yürütme adına ikinci söz talebi Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Mehmet Nuri Ersoy'a aittir.

Buyurun Sayın Ersoy. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımın bütçe sunumu kapsamında kültür, turizm ve kamu diplomasisi alanlarında, ayrıca ilgili ve bağlı başlıklarda hayata geçirdiğimiz projeleri, elde edilen sonuçları sizlerle paylaşmak, nihayetinde 2024 yılı için öngördüğümüz proje ve hedeflerimizi ortaya koyarak Bakanlığımızın bütçesini takdirlerinize sunmak için yüce Meclisimizin kürsüsünde bulunmaktayım, sizleri saygıyla, muhabbetle selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Sunuma geçmeden önce, Saadet Partisi Kocaeli Milletvekili Sayın Hasan Bitmez'in vefatından duyduğum derin üzüntüyü bir kez daha ifade etmek isterim. Merhumu saygıyla anıyor, kendisine Allah'tan rahmet, ailesine ve sevenlerine başsağlığı diliyorum; milletimizin başı sağ olsun.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye bugün bütün dünyanın kabul ettiği bir turizm ülkesi hâline gelerek turizmde süper lige yükselmiştir. Bakanlığımız bu amaçla 2018 yılında strateji değişikliğine giderek niceliğin yanında niteliğin de ön planda olduğu bir yol haritası belirlemiş ve ilk adımı da Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansını kurarak atmıştır. TGA çatısı altında devlet ve sektör paydaşları el ele vererek ülkemizin turizm potansiyelini 200'den fazla ülkede tanıtmaya başlamıştır. Son dört yıldır Türkiye dünyada en yoğun ve en etkili tanıtım yapan turizm ülkesi olarak hem hedef pazarlarını ciddi oranda artırmış hem de eskiden ağırlıklı olarak deniz, kum, güneşle sınırlı olan turizm ürününü gastronomi, doğa, cruise, bisiklet, spor, inanç rotaları, macera, mavi yolculuk, arkeoloji, kültür turları, sağlık, tren seyahatleri, festivaller gibi 60'tan fazla ürünle çeşitlendirerek sezonu on iki aya çıkarmaya ve 81 vilayete yaymaya başlamıştır. Bu bağlamda tanıtımlarımızda da ön plana çıkardığımız gastronomi artık turizmde Türkiye için güçlü bir alternatif olarak yerini almıştır ve yükselişini sürdürmektedir. Bu noktaya gelebilmek için ülkemizin önemli turizm destinasyonlarına "gastrocity" kimliği kazandırmanın adımlarını attık ve başarılı olduk. 2022'de İstanbul'un, bu yıl ise İzmir ve Bodrum'un, alanında dünyanın en saygın seçkisi olan Michelin Rehberi'ne girmesini sağladık.

Turizmin geleceği olan sürdürülebilirlik alanında da ülkemizi öncü bir konuma getirdik. Türkiye, Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi ile Hükûmet nezdinde anlaşma yapan ilk ülke olmuştur. Konsey tarafından tanınmış olan Sürdürülebilir Turizm Programı'mız kapsamında yıl sonu itibarıyla 10 binden fazla tesis belge almış olacak. Hedefimiz, yeni sezona kadar ülkemizdeki bütün konaklama tesislerinin sürdürülebilir turizm belgesine sahip olmasıdır. Artık Türkiye konaklama sektörü ile sürdürülebilir turizm uygulamalarında bütün dünyanın örnek aldığı bir ülkedir. Elbette turizmde başarı, kazanımların korunmasına ve devamlılığın tesis edilmesine bağlıdır. Beklentileri sürekli değişen ziyaretçi profili rekabeti giderek daha da kızıştırmaktadır. Biz hayata geçirdiğimiz projelerle sektörün bu zorlu ve dinamik yapısına ayak uydurabilen bir Türk turizmi bina ettik. Tesisleşmenin kalitesi ve işlevselliği bulundukları bölgelerdeki altyapı uygulamalarıyla bire bir ilişkilidir. Bu minvalde Antalya Belek ve Muğla Bodrum Atık Su Arıtma Tesisi yatırımlarını Bakanlığımız tamamlamış ve hizmete almıştır. 2023

Şubat ayında yapımına başladığımız Antalya Kemer Atık Su Arıtma Tesisini de inşallah 2024 yılının Mart ayında tamamlayacak ve bölgenin hizmetine sunacağız. Bu 3 tesisin güncel yatırım tutarı toplam 4,7 milyardır. Sadece 2023 yılında bile kış turizmi, termal turizm, ücretsiz halk plajları gibi projelerdeki altyapı çalışmalarına aktardığımız kaynak tutarı 1,5 milyar lirayı aşmıştır.

Bildiğiniz gibi, 2019 yılında beş yıldız kalitesinde ücretsiz halk plajı projesini başlatmıştık. Vatandaşlarımızın talepleri doğrultusunda attığımız bu adım kapsamında beş yıl gibi kısa bir sürede 15 adet projeyi tamamladık ve kullanıma sunduk; gösterdikleri ilgi ve teveccüh için aziz milletimize bir kez daha teşekkür ediyorum. Her yıl yeni yatırımlarla ücretsiz halk plajlarımızın sayısını artıracağız, bu kapsamda 2024 yılında Manavgat Ilıca, Kemer Tekirova, Bodrum Yalıkavak, Çeşme Ovacık, Adana Karataş ve Giresun merkez olmak üzere 6 yeni halk plajı açarak sayılarını 21'e çıkarıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kültürümüzü ve Anadolu topraklarının medeniyet mirasını korumak ağır ancak şevkle omuzladığımız bir sorumluluktur, aynı zamanda sürdürülebilirlik sürecinin de çok önemli bir parçasıdır. Bu hususta yürüttüğümüz çalışmalarla ülkemize yine ilkleri yaşattık, hem Ankara Gordion Antik Kenti'yle ilk kez UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmiş oldu hem de camiler bağlamında dünyanın ilk seri varlığı olarak Anadolu'nun Orta Çağ Dönemi Ahşap Hipostil Camileri Dünya Miras Listesi'ndeki yerlerini aldılar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yine, yürüttüğümüz etkin çalışmalar neticesinde ülkemiz 3'üncü kez Dünya Miras Komitesi üyeliğine seçilme başarısını göstermiştir. Böylece Türkiye, Dünya Miras Listesi adaylıklarıyla ilgili karar alma sürecinde komitenin diğer üyeleriyle birlikte dört yıl boyunca söz sahibi olacaktır. Ülkemizin muazzam arkeolojik mirasını gün yüzüne çıkarmak için yerli yabancı kurtarma ve su altı kazısı, yüzey araştırmaları gibi çeşitli alanlardaki çalışmaları kademeli olarak artıracak ve 2026 yılında yıllık 800 seviyesine yükseltmiş olacağız. Hâlihazırda 2023 yılı sonunda 720 arkeolojik çalışma sayısına ulaşacağımızı öngörmekteyiz ki bu şimdiden Türkiye'yi dünyanın en çok kazı yapan ülkesi konumuna getirdiğimizi göstermektedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2019 yılında başlattığımız Kazıların Yıl Boyuna Yayılması Projesi de çok ciddi kazanımlar sağladı. Kazı, proje ve restorasyon çalışmalarıyla antik kentlerimizin ziyaretçi sayısını yüzde 47 oranında artırdık. Türk bilim heyetleri tarafından yürütülen toplam 133 kazı alanındaki bu uygulamayı 2024 yılında en az 144 kazı alanında devam ettireceğiz. Kazı çalışmalarında ulaştığımız seviyeyi göstermesi açısından Antalya Side örneği çok değerlidir. 2022 yılı sonlarında yeni bir markalama ve destinasyon çalışması yapma kararı aldığımız Side Antik Kentinin 14 ayrı noktasında kazı ve onarım çalışmaları gerçekleştiriyoruz. Burada yirmi yıllık işi bir yılda tamamlamak gibi inanılmaz bir seviyeye ulaştık. Kazı başkanımız ve ekibinin özverili çalışmalarını bu bir yıllık süreçte muazzam bir bütçeyle destekledik. Bu benzersiz başarı böyle yakalandı ve neticede hem Kazıların Yıl Boyuna Yayılması Projesi'nde hem de bütçe ve lojistikte geldiğimiz nokta Geleceğe Miras Projesi'ni gerçekleştirmek için hazır olduğumuzu bizlere gösterdi. Bu projeyle -lütfen buraya dikkat edelim- son altmış yılda Türkiye'de arkeolojiyle ilgili yapılanlara eş değer işi önümüzdeki dört yılda tamamlamayı hedefliyoruz. Bu, yürütülen çalışmalarda yıl başına 15 katlık artış demektir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Çok yoğun ve kapsamlı bir çalışma takvimi içeren projemizi ilk olarak "Geleceğe Miras Sonsuz Efes" adıyla Efes Antik Kenti'nde duyurduk. Proje kapsamındaki ikinci çalışmayı ise Hierapolis Antik Kenti'nde başlattık. Zira, Efes'te kazı çalışmaları 1863 yılında başlamasına rağmen -ki yüz altmış yıldan bahsediyoruz- ancak yüzde 25'lik bir alan kazılabilmiştir; Hierapolis'te ise altmış altı yıldır devam eden bir kazı sürecine rağmen alanın sadece yüzde 3,5'u kazılabilmiştir. Geleceğe Miras Projesi kapsamında, dört yıl sonunda iki antik kentimizde bu oranları yüzde 40 seviyelerine getireceğiz.

Efes ve Hierapolis'in yanı sıra Bergama, Afrodisias, Sardes, Sagalassos, Hattuşa gibi çalışmaların yabancı bilim heyetleri tarafından yürütüldüğü 18 kazı alanımızda da Geleceğe Miras Projesi çalışmalarımızı başlatıyoruz. Söz konusu proje kapsamında yakaladığımız bir büyük başarıyı da bu kürsüden tarihe not düşmek isterim.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Olimpos Antik Kenti'nde imar planı vardı, ne oldu?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Geleceğe Miras'ın 2'nci aşamasında, yabancı heyetler tarafından yürütülen kazı çalışmalarımızı da projeye dâhil ettik. Şimdi, bu kazılarda koordinasyonu sağlamak üzere Türk bilim insanlarından birer koordinatör kazı başkanı atayarak çalışmalarımızın ivmesini artıracağız. Bu şu demektir saygıdeğer milletvekilleri, çok önemli: Yaklaşık yüz altmış yıl önce yabancı heyetlerin liderliğinde başlayan kazı çalışmalarının tamamı, tarihimizde ilk kez Türk bilim insanlarının başkanlığı ve koordinatörlüğü altında yürütülecektir. Bu, Türk arkeoloji tarihinin dönüm noktasıdır; inşallah, bundan sonra da bu toprakların medeniyet mirasına onun varisi olan bizler sahip çıkacağız. Böylesi bir millî başarıyı 2023 yılı Ekim ayında açılışını yaptığımız ve Türkiye'nin bu alandaki yine ilk millî teşekkülü olan Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitümüzle de taçlandırdık. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler) Ayrıca, Taş Tepeler Projesi kapsamında yürüttüğümüz çalışmalar da hız kesmeden devam etmektedir. Göbeklitepe ile Karahantepe'nin de dâhil olduğu 12 alandaki kazı ve araştırma çalışmalarımız sadece Anadolu'da değil, bütün dünyada Neolitik Çağ araştırmalarının en önemli ayağını oluşturmaktadır.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Hasankeyf'i sular altında bırakırken de bu hassasiyeti beklerdik.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) –Önce Kazıların Yıl Boyuna Yayılması Projesi, ardından Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitümüz ve Taş Tepeler çalışmamız ve şimdi Geleceğe Miras Projesi…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hasankeyf'i sular altında bıraktınız.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Planlı ve programlı yürüttüğümüz bilimsel çalışmalarla, üniversitelerle ve bilim insanlarımızla yaptığımız ulusal ve uluslararası iş birliği ve istişarelerle hem bütçelerde hem de lojistikte tarihimizde görülmemiş oranlarda gerçekleştirdiğimiz artışlarla bugünlere geldik. Şimdi, rahatlıkla söylüyorum ki Türk arkeolojisinin altın çağını başlatmış bulunuyoruz; cumhuriyetimizin 100'üncü yılına armağan olsun. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Atanamayan arkeologlarla ilgili ne yapacaksınız?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Arkeolojide elde ettiğimiz ve edeceğimiz bu kazanımlarla, turizmde rekabet ettiğimiz ülkeler arasında kültür turizmiyle ön plana çıkarken sezonun on iki aya yayılması, daha nitelikli turistlerin ülkemize çekilmesi ve misafirlerimizin tesis dışına çıkarılarak esnafla buluşması da sağlanacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; turizmin her bölgesini, hedeflerimiz doğrultusunda, nitelikte ve nicelikte yukarıya taşımayı sürdürüyoruz. Türkiye'nin konaklama tesislerinin toplam yatak kapasitesi 2002 yılında yaklaşık 800 bin idi, bugün ise bu alanda yüzde 176'lık bir artış gerçekleşmiş ve yatak kapasitesini 2,2 milyona yükseltmiş bir Türkiye vardır. Üstelik bu tesislerin tamamının Bakanlık belgeli olmasını da zorunlu hâle getirerek nitelikli turizm konusunda çok gerekli bir süreci tamamlamanın eşiğine geldik. Artan nitelikli yatak sayısını, nitelikli personelle desteklemek çok önemli. Yetişmiş insan gücü turizmdeki hizmet kalitesini belirleyen ve sürekliliği sağlayan temel unsurdur, bu sebeple eğitim ödün vermediğimiz bir konudur, Millî Eğitim Bakanlığımızla imzaladığımız iş birliği protokolüyle

de bu kararlılığımızı ortaya koyduk. Bu iş birliği sayesinde öğrencilerimizin otellerde ve işletmelerde yoğunlaştırılmış beceri eğitimleri almalarını, en az 3 yabancı dil konuşarak mezun olmalarını, okurken burs almalarını ve mezun olduktan sonra istihdam edilmelerini sağlıyoruz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Ama arkeoloji mezunlarından bahsetmiyorsunuz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Son derece kapsamlı olan bu protokol kapsamında 2023 yılı itibarıyla 66 okul turizm teknik meslek lisesine dönüştürülmüştür, her yıl talep doğrultusunda bu sayı artırılmaktadır.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Sanat tarihi mezunları, arkeoloji mezunları; hepsi işsiz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Uygulanan doğru stratejilerle turizm sektörümüz krizlere daha bağışık ve dayanıklı hâle gelmekte, her geçen yıl kırılan rekorlarla Türkiye, turizm ülkeleri arasındaki sıralamada konumunu yükseltmektedir, rakamlar da bunun en güzel göstergesidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 2023'te bir önceki yıla göre yüzde 71 artış sağlayarak toplamda 51,4 milyon ziyaretçi ağırlamıştık, 2023 yılı Ocak-Kasım döneminde ise toplam 52,7 milyon ziyaretçi seviyesine ulaştık.

Turizm gelirlerimizi de artırmayı sürdürüyoruz. 2017 sonunda 65 dolar olan kişi başı gecelik gelir yüzde 55'lik bir artış göstermiş ve 2023 yılında 100 dolara yükselmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) İlk dokuz ayda yakaladığımız 42 milyar dolarlık turizm gelirimiz de orta vadeli plan hedefimiz olan 55,6 milyar dolarla uyumlu şekilde gitmektedir.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Gidip Yunanistan'da harcatacaksınız.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – 2028 hedefimiz olan 100 milyar dolara devlet ve sektör omuz omuza vererek emin adımlarla ilerlemekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uluslararası alanda aldıkları birçok ödülle kendilerini ispatlamış olan müzelerimiz Bakanlığımızın çalışmalarıyla dünya standartlarında hizmet veren teknolojik ve estetik cazibe merkezlerine dönüşmüştür. Uygulamaya koyduğumuz Dijital Deneyim Müzeleri Projesi ziyaretçilere tarihsel süreci yeniden yaşatan atmosferleriyle Türk müzeciliğinde yeni bir dönemin kapısını açmıştır.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Ayasofya'nın kapıları şu an…

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Müzeciliğimizde Müzeler Ulusal Envanter Sistemi dönemi de başlamıştır. UNESCO tarafından da diğer ülkelere örnek gösterilen geliştirdiğimiz bu projeyle artık eserlerin belgelenmesi ve takibi dijital ortamda yürütülebilmektedir. Hâlihazırda 735 bin eser sisteme dâhil edilmiş olup dört yıl içinde eserlerimizin tamamı dijital ortama aktarılmış olacak.

Bir diğer teknolojik devrimi de tarihî eserlerin güvenliği için kimliklendirme projesiyle gerçekleştirdik. Müzelerimizin teşhirinde bulunan eserlerin yüzde 82'si için kimliklendirme yapıldı.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Çalınanlar ne oldu? Antep'te çalınanlar vardı, Uşak Müzesi'nden çalınanlar vardı; buldunuz mu? Kimin evinde çıktı?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Beş yıl içerisinde bütün eserlerimiz için bu süreç tamamlanmış olacak. 2023 Ekim ayında Google Arts and Culture Türkiye platformunu da hizmete aldık. Bu pratformda yer alan 20 müze ve ören yerimizi, tarihî ve kültürel zenginliğimizi ortaya koyarken bir yandan da mutfak kültürümüzden önemli seçkileri dünyaya tanıtıyoruz.

Bakanlığımız bünyesinde Mart 2020'de Kaçakçılıkla Mücadele Daire Başkanlığı kurulmuştur. Ayrıca, 12 ülkeyle kültür varlığı kaçakçılığıyla mücadele alanında ikili anlaşma imzalamış bulunuyoruz. Artık ülkemiz UNESCO ve diğer uluslararası kuruluşlar nezdindeki çok taraflı platformlarda belirleyici bir konumda yer almaktadır.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Merve Kaçmış, Zeugma Müzesi'nde müdürün baskılarına dayanamayıp intihar etti, tarihî eser kaçakçılığından kaynaklı bildiklerini…

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Bu çalışmalarımız neticesinde 2023 yılında toplam 3.059 eserimiz yurt dışından ait olduğu topraklara döndürülmüştür. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Merve Kaçmış'tan da bahsedin, Zeugma Müzesi'nde tarihî eser kaçakçılığından kaynaklı yapılan baskılara dayanamayıp intihar etti.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2002 yılından önceki on yıllık dönemde kültür varlıklarımıza yönelik proje, restorasyon, teşhir, tanzim ve çevre düzenleme çalışmalarının sayısı yaklaşık 250'ydi. 2022-2023 yılları arasındaki dönemde bu sayıyı 2.270'e çıkarmayı başardık, yaklaşık 9 kat. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu çalışmalara 2022'de 2,4 milyar, 2023'te 3,7 milyar, 2024 yılı için ise 5,9 milyar ayırdık. Restorasyon ve inşaat çalışmalarıyla yüz otuz yedi yıllık İzmir Alsancak Tekel Fabrikasını dönüştürdük ve "İzmir Kültür Sanat Fabrikası" adıyla şehrimize kazandırdık. 20 bin metrekarelik kapalı alana sahip bu muazzam kompleks müzeleri, ihtisas kütüphaneleri, sanat ve eğitim atölyeleri, açık hava sineması, sergi alanları, sosyal donatıları ve geniş peyzaj alanlarıyla her kesimden insanımızın ilgi ve beklentilerine cevap veren bir cazibe merkezidir. Bir ihya çalışmasını da Defter-i Hakani Nezareti binasında gerçekleştirdik. "Ayasofya Tarih Müzesi" adıyla 2023 yılı Temmuz ayında hizmete açtığımız eser çağdaş müzeciliği temsil eden yeni bir yapıya dönüşmüştür. 2023 yılında kapılarını açan bir diğer özel eserimiz ise Adana Müzesi ve Kültür Kompleksi olmuştur. Şehrin yeni buluşma noktası olan bu yapı müzeleri, açık hava sineması, sergi, kütüphane, konferans salonlarıyla yirmi dört saat Adanalı vatandaşlarımızı ağırlamaktadır. İstanbul ise bir marka değer olan Rami Kütüphanesine kavuşmuştur. İki yüz elli yıllık Rami Kışlası herkesi kültürle, bilgiyle ve tarihle buluşturan bir esere dönüşmüştür. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Her restorasyon bir faciaya dönüşüyor.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Uluslararası restorasyon ilkeleri ve bilim kurulu rehberliğinde yürütülen çalışmalarla özüne döndüğümüz ve geleceğe taşıdığımız bir diğer eser de Kız Kulesi olmuştur. 2021'de başlayan çalışmalar 2023 yılında tamamlanmış ve mayıs ayında açılışı gerçekleşmiştir.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Restorasyon facialarıdiye soruşturun, bir sürü bilgi geliyor karşınıza.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; restorasyon hususunda, vakıf eserlerimize özellikle değinmek gerekiyor. Türk-İslam medeniyetinin bu büyük mirasına 2003-2022 yılları arasında gerçekleştirdiğimiz 5.800 çalışmayla hak ettiği sahiplenmeyi gösterdik. 2002 öncesi on yıllık dönemde bu rakamın sadece 46 olduğu düşünülünce hizmete ulaşılan 126 kat artış her türlü takdirin üstündedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Vakıflar Genel Müdürlüğümüz ayrıca yardım ve burs kontenjanlarında artışa gitmektedir. 2024 itibarıyla ortaöğretim eğitim yardım kontenjanları 40 bine, yükseköğretim burs kontenjanları ise 10 bine çıkarılmıştır. 2023 yılında ise 20 bin ortaöğrenim öğrencisine, 7.500 üniversite öğrencisine ise burs imkânı sağlamış durumdayız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarihî ve kültürel değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak için Çanakkale, Kapadokya, Uludağ örneklerinde olduğu gibi Alan Başkanlarımızla hizmet üretmekteyiz. Çanakkale tarihî alanında restorasyonu tamamlanan Seddülbahir Kalesi'ni 18 Mart 2023'te açtık. Mustafa Kemal yürüyüş rotasını gezi güzergâhına ekledik. Tarihî alanı bir açık hava müzesine dönüştürmek adına Namazgah Tabyası, sur duvarları restorasyonu, Şehitler Abidesi rölyefi ve çevre düzenlemesi, Şehitlik ihyası gibi onlarca projeyi yürütmekteyiz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Ya, İshak Paşa Sarayı'na pimapenden kapak yaptınız ya.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Denizin derinliklerinde yatan batıkları da tarih ve dalış meraklıları için cazibe noktası hâline getirdik.

Kapadokya'nın eşsiz doğal zenginliklerini korumak için artan kaçak yapılaşmanın önüne geçerek ciddi adımlar attık. 500'ün üzerinde kaçak yapıyı ortadan kaldırdık. Göreme Açık Hava Müzesi ve Sobesos Antik Kenti'nde arkeolojik kazılara ve bölgeye gelen ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılayacak Zelve Ören Yeri Çevre Düzenleme Projesi uygulama işine başladık. Yine, Kapadokya da bugüne kadar tespit edilemeyen doğal ve kültürel 194 adet taşınmazı tescil ettik ve koruma altına aldık. İlk defa hazırlanan ve 2023 yılı itibarıyla tamamladığımız, üst ölçekli alan planlarıyla doğayı koruyan, kurallara uyan bir süreç oluşturmayı amaçladık. Uludağ Alan Başkanlığımız ise 2023 yılında kurulmuş olup teşkilatlanma çalışmaları devam etmektedir. Bölgedeki ilk işimiz, Uludağ alan planlarının hazırlanmasıdır. Ardından, öncelikle doğal ve çevresel değerlerin korunmasına yönelik etüt çalışmaları yapacağız; devamında, ilgili bütün çalışmaları tamamlayacak ve üst ölçekli planlar ile koruma amaçlı imar planlarının iki yıl içerisinde yürürlüğe girmesini sağlayacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugüne kadar 122 adet kültür merkezini halkımızın hizmetine sunduk, bunların 36'sını yerel yönetimlere tahsis ettik. Kamu Eliyle Yapılan Kültür Yatırımlarına Destek Projesi kapsamında ise kamu kurum ve kuruluşlarınca yaptırılan 231 kültür evi ve kültür merkezi inşaatına destek sağladık.

CSO Ada, açıldığı günden bugüne, festivallerimiz dâhil olmak üzere binden fazla konser ve etkinliğe ev sahipliği yaptı, 1 milyondan fazla sanatseveri ağırladı. Yine, İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'miz ise 2021-2023 yılları arasında 2.831 etkinlikte 2 milyon 535 bin ziyaretçiyi ağırlamıştır. Açılışını 29 Ekim 2021'de yaptığımız düşünüldüğünde, bu rakamlar halkımızın büyük teveccühünü göstermekte olup gerçekten gurur vericidir. Hem CSO Ada hem de Atatürk Kültür Merkezi, alanlarında dünyanın ilk 5 yapısı içerisinde gösterilerek Türkiye'nin kültür sanat simgesi olmuşlardır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; "Türkiye'nin kültür sanat markası" denildiğinde şüphesiz akla ilk gelenlerden biri de, artık, kültür yolu festivallerimizdir. 2021 yılında başlayarak ve her yıl yeni şehirleri de bu silsileye ekleyerek Türkiye'nin 7 bölgesinde her yaştan ve her kesimden insanımızı kültür ve sanatın ulusal ve uluslararası zenginliğiyle buluşturduk. Sanatçılarımıza destek sağladık, şehirlerimizin markalaşma sürecini de hızlandırmış olduk. Her yıl beş şehrimizi dâhil ederek Türkiye Kültür Yolu Festivalleri halkasını genişletiyoruz. 2023 yılında "100'üncü yılda yüz günde 11 festival" hedefiyle çalışmalarımızı yaptık. 11 şehirde gerçekleştirdiğimiz festivaller kapsamında 400'e yakın mekânda düzenlenen 5 binden fazla etkinlikte milyonlarca vatandaşımızı ağırladık. 2023'ü aynı zamanda "Âşık Veysel Yılı" ilan etmiştik. Vefatının 50'nci yılı olması nedeniyle UNESCO anma ve kutlama yıl dönümünde programına da dâhil edilen büyük ustayı sergi, konser ve söyleşilerle anmanın ve yeni nesillere aktarmanın gayretinde olduk. Bu doğrultuda, ülkemizdeki etkinliklere ek olarak 4 Aralık 2023 tarihinde Paris'te UNESCO Genel Merkezinde "Dostlar Beni Hatırlasın" etkinliğini düzenledik.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımıza bağlı halk kütüphaneleri sayısını 1.292'ye çıkarmış durumdayız.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Adıyaman'a ne zaman yapacaksınız Sayın Bakan? Kütüphane yok.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) -Bununla birlikte, 2018 yılında yaklaşık 321 bin metrekare olan kütüphane kullanım alanını 2023 yılı sonu itibarıyla yüzde 59 artışla 510 bin metrekareye yükseltmiş bulunuyoruz. Hedefimiz kütüphane kullanım alanını önümüzdeki beş yıl sonunda en az 800 bin metrekareye çıkarmaktır.

Kütüphaneleri sosyal bir yaşam alanı olarak yeniden biçimlendirdiğimiz son beş yılık sürede üye sayımızı 2 kat artırarak 2,8 milyon kişiden 5,6 milyon kişiye yükselttik. Aynı dönemde kütüphanelerimizdeki kitap varlığımızı ise 19 milyon adetten 24 milyon adede yükselttik.

Son olarak, 2023 yılında yayıncılıkla ilgili Bakanlığımızın yayıncılık sektörüne doğrudan aktardığı destek miktarını 150 milyon liranın üzerine çıkardık.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Sayın Bakan, konteyner kentlerde de kütüphane yok. Çocuklar ders çalışacak yer bulamıyor.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) -Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlık olarak 2023 hedefimizi gerçekleştirerek UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde kayıtlı unsur sayımızı 30'a yükselttik. Türkiye artık bu listeye en çok unsur kaydettiren 2'nci ülke konumuna gelmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Alevi-Bektaşi Kültür ve Cemevi Başkanlığımız teşkilatlanma çalışmalarını tamamlayarak 2023 yılında faaliyetlerine başlamıştır.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Asimilasyon için.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Cemevlerini destekleme amacı doğrultusunda şu anda 605 cemevinin aydınlatma giderleri ödenmektedir. Ayrıca, gerçekleştirilen saha çalışmaları neticesinde, 620 cemevinin bakım, onarım ve tefrişat giderlerine ilişkin talepleri de değerlendirmeye alınmıştır.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – On beş yılda 188 kütüphane kapatıldı, on beş yılda 188 kütüphane kapatıldı.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Alevilikle turizmin ne ilgisi var Sayın Bakan?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Bu yıl Aleviliğin, Bektaşiliğin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla Hacı Bektaş Veli anma etkinlikleri düzenlendi.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Alevilikle turizmin ne bağı var? Turizmin ne bağı var?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – 2024 yılının Şubat ayı içerisinde de Alevi Bektaşi iktisat kütüphanesini hizmete açmış olacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; devlet tiyatrolarımız 100'ü yerli, 107'si çeviri olmak üzere toplam 207 oyun ile 4.800 temsil gerçekleştirmiş ve 2023 tiyatro sezonunda 1,3 milyon seyirciye ulaşmıştır. 2024 yılında yerli ve millî değerlerimizi yansıtan eserlerimizin uluslararası alanda tanıtımını sağlamak amacıyla daha önce hiç gidilmemiş olan ülkelerde özel projelerle temsiller gerçekleştirmeyi planlıyoruz. "Tiyatro hayatın içinde" anlayışıyla hem sahne sayımızı artıracağız hem de salonlarımızda ayrı olarak alternatif mekânlar aracılığıyla oyunlarımızı şehre yayacağız.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Kürtçe tiyatroları niye yasaklıyorsunuz?

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Sanat grupları neden yasaklandı Sayın Bakan?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Tiyatro destek rakamlarını da paylaşmak istiyorum: 2022-2023 sanat sezonunda 441 özel tiyatroya toplam 32 milyon destek verilmiştir.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – Kürt dilinde tiyatroya neden tahammül yok Sayın Bakan?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – 2023-2024 sanat sezonunda ise başvurusunu eksiksiz tamamlayan 476 özel tiyatronun -altını çiziyorum- tümüne destek verilmek üzere 55 milyon lira ödenek ayrılmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yine, 2022-2023 sanat sezonunda Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğümüz 538 temsilde 280 bin üzerinde seyirciye ulaşmıştır.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Destek almayan tiyatrolar yalan mı söylüyor?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Önümüzdeki dönem genç yeteneklerimizin keşfedilmesi ve sahne deneyimi kazanmaları hedefiyle yarışmalar düzenlemeyi planlıyoruz. Yine, gençlerimizin önünü açmak adına, konservatuvarlarda yatılı eğitim sistemine geçilmesi için çalışmalara başladık. Şimdi çok önemli bir konuya değinmek istiyorum: Ayrıca, Bakanlığımız bünyesindeki sanat birimlerimiz ve sanat kurumlarımızla harika çocuklarımızı da keşfedip destekleyeceğiz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Bari çocuklardan uzak durun!

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Bu sebeple, işlevsel kılmak adına 6660 sayılı Güzel Sanatlarda Fevkalade İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında Kanun'u yeniden gündemimize aldık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, DEM PARTİ sıralarından gürültüler) Sanat dalları içinde kültürel diplomasinin en etkin araçlarından olan sinema da son yirmi yılda verdiğimiz desteklerle büyük gelişme göstermiştir. Her yıl sürekli artırdığımız destek ödenekleri 2023'te toplam 156,5 milyon seviyesine ulaşmıştır. Desteklerimizin çok güzel sonuçlar verdiğini de memnuniyetle gördük. Hem ulusal hem de Cannes, Berlin, Venedik, Tokyo ve Toronto gibi uluslararası festivallerde filmlerimiz ödül kazanmıştır. Öte yandan, çalışmalarına başladığımız uluslararası dizi ve TV içerik paketini de 2025 yılında sektör paydaşlarımızla beraber İstanbul'da düzenleyeceğiz. Zira bugün, 173 ülkeye ihraç edilen ve yaklaşık 750 milyon izleyiciye ulaşan bir dizi sektörümüz var; doğru desteklerle turizm destinasyonlarımızın ve kültürel değerlerimizin tanıtılmasından Türkçemizin yaygınlaşmasına kadar dizilerimizin sunduğu faydaları artırmak ve sürekli kılmak istiyoruz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – "Kanun Hükmü" filmini de hatırlatalım Sayın Bakan. KHK'lilerin yaşadıklarını anlatan "Kanun Hükmü" adlı film festivallerden çekildi, jürilere müdahale edildi.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Turizmde olduğu gibi kültür sanat alanında da ülkemize ilkleri ve rekorları yaşatırken bir yandan da kökleşmiş sorunları birer birer çözüme kavuşturuyoruz. Son olarak bu yıl -bu da çok önemli bir konu- konaklama tesislerinde müzik kullanımı konusunda yaklaşık kırk yıldır süregelen telif sorununu çözdük. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler) Müzik sektöründe faaliyet gösteren bütün meslek birliklerinin iki federasyon çatısı altında toplanmasını ve konaklama tesisleriyle mutabakata varılmasını sağladık. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler) Eser sahibi ve sanatçılarımızın telif gelirinde ciddi bir artış sağlarken 20 bin konaklama tesisinin telif izin süreçlerinde yaşadıkları ihtilafları da çözüme kavuşturmuş olduk.

Şimdi, iki dakika kaldı, o yüzden biraz da sorularla ilgili… Önemli bir soru var, onu cevaplamak istiyorum. CHP Milletvekili Sayın Mustafa Erdem'in Manavgat Ulualan Projesi'nin talana açıldığı iddiasıyla ilgili bir bilgilendirme yapmak istiyorum. Bu bilgilendirmeyle ilgili evrakların bir kopyasını dosya hâlinde dileyen Grup Başkan Vekillerine de konuşma bittikten sonra ulaştıracağım.

Şimdi, bu süreç nasıl başlamış? 2012 yılında -o zaman ben Bakan değilim- Manavgat Belediyesi Kültür ve Turizm Bakanlığından bölge içi plan yapma yetkisi talep etmiş. Bakanlık bu plan yapma yetkisini kendilerine vermiş ama verirken herhangi bir kısıtlama veya ek bir talepte bulunmamış yani ne demek bu? "Siz kendi vizyonunuzla kendi istediğiniz gibi planı yapın, bize gönderin; biz planı inceleyeceğiz, gerekli gördüğümüz yerlerde düzenleme yapacağız." anlamına geliyor. Manavgat Belediyesi 2016 yılına kadar planla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmış, hazırladığı planı tekrar Kültür ve Turizm Bakanlığına göndermiş. 2018'de -2016'da ben görevde değildim- göreve gelince biz bu planla ilgili incelemeleri tamamladık. Planda neler vardı? Mesela, 2007 yılında yapılmış olan, daha önce yapılmış olan plandan farklı olarak orada o zaman 1 tane golf sahası varken golf sahası sayısını planda Manavgat Belediyesi 3'e çıkarmış. Ha, bu doğru bir çalışmadır, yanlış değildir ama eksik bir çalışmadır. Niye doğrudur? Çünkü plan yapmaktaki amaç neydi orada? Turizmi on iki aya yaymaktı. Turizmi on iki aya yaymak açısından golf sahası doğru bir çalışmadır ancak eğer bir golf destinasyonu yaratmak istiyorsanız minimum 4 golf sahasına ihtiyacınız vardır. İdeal olanı 7'dir ama minimum 4 golf sahası; bunu bütün turizmciler, golf turizmcileri bilir. Ha, burada 1 tane golf sahası eksik planlanmış. Onun dışında "Planda ne yapılmış?" diye baktığımızda, 2 tane ünite eklenmiş; 1 tanesi yat turizmi… "On iki aylık yat turizmi yapacağız." diye bir marina eklemişler; bu, yanlıştır. Niye yanlıştır, onu size söyleyeyim: Yat turizmi on iki aylık bir şey değildir, sezonluk bir turizm faaliyetidir. İkincisi, yat turizmi Akdeniz de özellikle Side'de yapılmaz. Niye? Yat turizmini yapacağınız yer koy olması lazım ve açık denizde olmaması lazım. Akdeniz ve özellikle Side açık denizdedir ve koy olmayan bir bölgedir, o açıdan da yanlıştır. Üçüncüsü, çok güzel bir plajın, marinaya çevrilmesi kesinlikle doğru değildir. Bir kumsalı kaldırıp yerine bir marina yapmanız çok yanlıştır, o yüzden Bakanlığımız tarafından uygun görülmemiştir. Dördüncü nokta projede yapılan, golf sahalarının ortasına bir tersane konulmuştur yani Manavgat Belediyesi tarafından tersane planlanmış, bu da son derece yanlıştır. Eğer golf turizminde olan varsa, golf oynayanlar varsa çok iyi bilir veya herhangi bir golfçüye sorduğunuzda size söyleyecektir.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Millet açlıktan ölüyor, ne golfü!.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Golf sahasına girdiğiniz zaman ilk kural "Telefonun sesini kapatın." derler. Şimdi, tersane dediğiniz şey hem fiziki kirlilik hem gürültü kirliliği hem görsel kirlilik içerir ve asla golf sahalarının ortasında olmaması gereken bir şeydir. Bu da yanlış olduğu için planda biz 2 tane düzeltme yaptık yani Manavgat Belediyesi tarafından bize gönderilen planda 2 tane değişiklik yaptık. Biz ne yaptık?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Üç dakika daha ilave edin, bitiriyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakan, iki dakika ilave ettik zaten kesintiye uğramaması için, bir dakika daha ilave ediyorum; ondan sonra lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Biz planda değişiklik yaparak bu marinayla yani planda yanlış konumlanmış olan marinayla tersaneyi çıkardık, onun yerine dördüncü bir golf sahasını düzenleyerek tekrar Manavgat Belediyesine gönderdik. Aynı gün içerisinde -bakın, hepsi belgelerde var- Manavgat Belediyesi herhangi bir itirazda bulunmadan bize geri gönderdi onaylamamız için, biz de bir hafta içinde onayladık. Bu süreçten sonra… Tabii, plan hazırlanırken 3 tane daha şey var, sadece biz Bakanlık olarak ne yapıyoruz? İlgili kurum ve kuruluşların da görüşlerini alıyoruz. Yani ne yapmışız? Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından bu alanda arıtma tesisi ve yangın üslerinin yerinin değiştirilmesiyle ilgili görüş vermişiz ve Bakanlık da helikopter pistlerinin yerine kaydıracağımız yere üs yapımını üstlenmemiz karşısında onay vermiş.

Yine, bölgedeki su iletim tesis alanının feragat edildiğine dair Antalya Büyükşehir Belediyesinden uygun görüş alınmış, onlardan da uygun görüş verilmiştir; dosyasına koydum. Yine, Ulaştırma Bakanlığı proje değişikliğini onaylamış…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Son otuz saniye, bitiriyorum.

BAŞKAN – Tamam Sayın Bakan.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY (Devamla) – Proje değişikliğini Ulaştırma Bakanlığı da uygun görmüş, yapmıştır. Bütün bu uygun görüşleri aldıktan sonra da bizim Bakanlığımız planı askıya çıkarmış ve uygulamıştır. Fakat ne olduysa, biz, bu askıya çıkana kadar hiçbir itiraz yapılmazken birdenbire Manavgat Belediyesi tarafından birçok itirazda bulunulmuştur.

İhale usulüyle ilgili de bir bilgilendirme yapmak istiyorum. Kültür ve Turizm Bakanlığının ihaleleri açık ihale yöntemiyle yapılır. Aylar önceden katılımcılara bilgi verilir, açık ihale de kameraların karşısında, canlı yayınlar karşısında yapılır. Gayet şeffaf, turizm sektörünün en şeffaf yapılan ihale şeklidir; bunu da bilgilerinize iletiyorum.

Dosyayı size göndereceğim.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şahsı adına aleyhte olmak üzere söz talebi Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü'ye aittir.

Buyurun Sayın Hülakü. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Bingöl) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve değerli halklarımız; öncelikle cezaevinde bizleri izleyen tüm siyasi tutsakları selamlıyorum. Ayrıca, bugün 25'inci gününde olan, cezaevlerinde bedenlerini açlığa yatıran tüm siyasi tutsakları da saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, daha önce de bu kürsüden defalarca konuştum ama ilk defa AKP sıralarını bu kadar kalabalık görüyorum. AKP ancak oylama olduğu zaman bu kadar kalabalık geliyor.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Yanlış yere bakıyorsun, yanlış yere.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sen kendi konuşmana baksana ya!

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Devamla) – "Ülkenin geleceğini nasıl karartırım?" diye bu kadar kişi bir araya nasıl geliyorsunuz, gerçekten onu çok merak ediyorum. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

"Ülkenin geleceğini nasıl karartırım?" diye bir araya nasıl geliyorsunuz, merak ediyorum.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Devamla) – Ha, bak bir şey söyleyeyim, bir de Bakanın elini tutmak için burada girdiğiniz kalabalık var, kuyruk var; bir de o zaman kalabalık oluyorsunuz.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) – Sen millete hitap etmiyorsun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ne demek o ya? Ayıp, ayıp!

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Devamla) – Başka da hiçbir dönem burada kalabalık olmuyorsunuz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Değerli milletvekilleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde çok önemli kurumları içermektedir. Maalesef bütçe tahsislerine baktığımızda halktan toplanan vergilerin ülkemizde yaşayan tüm halkların

kültürlerine eşit bir şekilde harcanmadığını görüyoruz. Tekçi zihniyetin ve asimilasyoncu yaklaşımın birçok alanda olduğu gibi Kültür Bakanlığı bünyesinde de somutlaştığını görüyoruz. Kürt'ten, Alevi'den, Arap'tan bilcümle halklardan toplanan vergilerle Türkçülük propagandası dünyaya taşınıyor. AKP-MHP iktidarı nasıl dünyanın neresinde bir Kürt kazanımı varsa, karşı çıkıp engelliyorsa aynı şekilde sadece Türk etnisitesi olan değerleri "ülkemizin değerleri" diye tanıtıyor. Hâlbuki bu ülkede milyonlarca Kürt var, Alevi var, Arap var. Anadolu ve Mezopotamya halklar ve inançlar bahçesi gibi, bu güzelliği teklemeye kimin hakkı vardır?

Değerli milletvekilleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesine bakacak olursak aslında bu bütçe işsizlik, sosyal güvencesizlik ve kayıt dışı bütçesizliktir. Ülkede sigortasız çalışan sayısı hâlâ 10 milyon kişinin üzerindedir. Bu bütçe, işçinin, emekçinin, yoksulun değil, rantın ve sermayeye teşvikin bütçesidir. İşçilerin primleriyle biriken İşsizlik Sigortası Fonu işsiz kaldıklarında onlara verilmiyor. İşsizlerin yüzde 85'i işsizlik sigortası almazken, Fon'dan yapılan harcamaların yüzde 85'i işverenlere teşvik olarak ödeniyor, bunun adı yoksuldan alıp zengine vermektir, bunun adı soygunculuktur. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Bu bütçeye göre, işçiye verilecek günlük asgari ücret 20 dolar bile olmayacaktır. İktidar, toplumun en mahrum ve muhtaç kesimlerini açlıkla terbiye politikasında ısrar ediyor. Açlık ve yoksulluk sınırları katlanarak artarken asgari ücret hep açlık sınırının altında kalıyor.

Çalışma Bakanlığının vebalini açıkça taşıdığı 2 önemli başlığı da ifade etmek istiyorum. İlki, bu ülkede her gün en az 6 kişi sabah işe gidiyor ama akşam evine cenazeleri dönüyor. Her gün ölenlerin isimleri ve tespit edilirse iş yerleri İSİG Meclisi tarafından açıklanıyor ama Bakanlıktan yine ses yok, tedbir alınmadığı ve sorumlular yaptırımsız kaldığı için her yıl binlerce emekçi iş yerlerinde ranta kurban ediliyor. İşsizlik güvencesi, yoksulluk sarmalında AKP iktidarı döneminde 15 binden fazla insanın iş cinayetlerinde yaşamını yitirdiğini biliyoruz.

Diğer bir haksızlık rejimi ise, KHK düzeninin mağdur ettiği ihraçlardır. Faşizmin koşullarında keyfî bir şekilde işten atılan 152 bin kişi tam sekiz yıldır komisyon ve mahkemelerde olmayan adaleti bekliyor. Türkiye, faşizm koşullarından çıkmak istiyorsa önce bu özel yetkili mahkeme düzenine son vermelidir. 30'dan fazla KHK'li öldükten sonra işine mahkeme kararıyla iade edilmiş durumdadır. Dünya tarihinde örneği az görülen bu hukuksuzluk, AKP-MHP imzasıyla devam ettirilmektedir; ihraç birisine, ailesine ve çevresine o kişi öldükten sonra "pardon" demektir. İşe iade etmek nasıl bir adalettir? Binlerce KHK'li bu adaletsizliğin sonucunda, bu zulmün altında, AİHM ve AYM'e kararlarına rağmen bekletiliyor. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, üçüncü turdaki konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, soru-cevap işlemine geçiyorum.

Cevahir Asuman yazmacı…

Buyurun Sayın yazmacı.

CEVAHİR ASUMAN YAZMACI (Şanlıurfa) – Şanlıurfa'mıza desteklerinden dolayı Kültür ve Turizm Bakanımız Sayın Mehmet Nuri Ersoy ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız Sayın Vedat Işıkhan'a teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanımız Ersoy'a sorum olacak. İki yıl önce başlayan, bu yıl 11 şehre yayılan, önümüzdeki yıl aralarında Şanlıurfa'nın da bulunduğu 5 şehrimizin daha eklendiği Türkiye Kültür Yolu Festivallerinin hedefleri nelerdir? Ayrıca, peygamberler şehri Şanlıurfa'mızda inanç tarihinin en önemli eserleri arasında yer alacağına inandığımız Hazreti İbrahim'in evinin bulunması projesi geliştirilecek mi?

Bir sorum da Sayın Bakan Bilgin'e olacak. Asgari ücretlileri enflasyona ezdirmemek için Bakanlığın karşılaştırmalı verilerini paylaşır mısınız? Reel olarak 2002'den bugüne asgari ücretin durumu nedir?

Bu vesileyle, 2024 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Veysal Tipioğlu…

Buyurun Sayın Tipioğlu.

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) – Sayın bakanlarım iki sorum olacak, ilk sorum Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımıza: 2024 yılında deprem bölgesine yönelik hangi programları uygulayacaksınız? Bölgeyi ayağa kaldırmak için Bakanlık olarak neler yapmayı planlıyorsunuz? İşsizlik sigortasından bugüne kadar kaç kişi yararlandı? Bu kişiler için harcanan para miktarı ne kadardır?

Şimdi, Kültür ve Turizm Bakanımıza soruyorum: Hatay'da depremden etkilenen tarihî eserlerle ilgili nasıl bir çalışma yürütüyorsunuz? Buradaki ecdat yadigârları eski hâline dönebilecek mi? Her iki bakanlığımızın da bütçesinin hayırlı, uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Sümeyye Boz…

Buyurun Sayın Boz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) – İşsizlik Sigortası Fonu'nun sadece işsizler ve işçiler için kullanılması amacıyla bir yasal düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz? Stajyerlerin özlük haklarını ve aldıkları ücretleri düzenleyen ilgili kanuna dair bir düzenleme yapacak mısınız? EYT düzenlemelerine staj sürelerini de dâhil edecek misiniz? 1'inci ve 2'nci alım ile 3'üncü ve 4'üncü alım ASDEP personelleri arasındaki adaletsizliğe ne zaman son vereceksiniz? Eşit işe, eşit ücret olması gerekirken alımların yarattığı 4/D, 4/A kadrosundaki eşitsizlik sorununa çözüm üretecek misiniz? Asgari ücreti en azından sendikaların belirleyeceği yoksulluk sınırına çıkarmayı düşünüyor musunuz? Yandaş olmayan sendikalar. Muş Belediyesinde otuz yıllık kadrolu bir işçiyle, iki ay önce işe giren sürekli işçi neden aynı yevmiyeyi alıyor? Muş Belediyesinde neden işçilerin yevmiyeleri asgari ücretle aynı? Muş Devlet Hastanesinde yemekhanede çalışan işçilere kadro verilmemesinin gerekçesi nedir?

BAŞKAN – Ali Kıratlı…

Buyurun Sayın Kıratlı.

ALİ KIRATLI (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Benim sorum Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımıza: Sayın Bakan, bilindiği üzere, İŞKUR, kısa çalışma ödeneği, mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları, işsizlik sigortası, engelli ve eski hükümlülerin istihdama kazandırılması, toplum yararına programlar ve daha birçok alanda aziz milletimize hizmet veriyor. Sayın Bakan, İŞ-KUR 2023 yılında bu teşvik ve desteklerle kaç kadını işe yerleştirmiştir? Kadın istihdamındaki gelişmeleri açıklar mısınız?

İkinci sorum da Kültür ve Turizm Bakanımıza: Sayın Bakan, Ayasofya'daki restorasyon çalışmalarıyla ilgili sosyal medyada restorasyonun elli yıl süreceği iddiaları vardı, buna açıklık getirebilir misiniz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Zeynep Yıldız…

Buyurun Sayın Yıldız.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) - Sorum Kültür ve Turizm Bakanımıza: Sayın Bakanım, tarihî İpek Yolu güzergâhında yer alan ilçelerimizde tarihî kentsel dönüşüme Bakanlığınızca çok ciddi destekler veriliyor. Bununla alakalı teşekkür etmek istiyorum. En az bu projeler kadar önemsediğimiz bir proje daha var. Başkent Millet Bahçesi içerisinde yer alan Ankara'nın sembol yapılarından AKM'nin içerisine bir Türk Tarihi Müzesi yerleştirilmesine yönelik bir projeniz olduğunu biliyoruz. Bu müzenin tarihsel

kronolojimizi yansıtması ve Türk İslam medeniyetinin bilim tarihine yaptığı katkıların anlatılması bakımından fevkalade önemli olduğunu biliyoruz. Bu proje ne aşamada? Bizler de dört gözle bekliyoruz.

Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Aykut Kaya…

Buyurun Sayın Kaya.

AYKUT KAYA (Antalya) – Birinci sorum Sayın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanına: 1987 yılı ile 9 Eylül 1999 tarihleri arasında 3308 sayılı Kanun kapsamında işletmelerde fiilen çalışma yapan, e-devlet sisteminde girişleri gözüken ve işe girişleri emeklilik hesabından sayılmadığı için EYT'den faydalanamayan kaç kişi vardır? 1999 öncesi için ilk giriş hakkı verilmesiyle hemen emekli olabilecek kaç kişi vardır? Staj ve çıraklık sigortası mağdurlarının yaşadıkları bu mağduriyeti ne zaman gidereceksiniz?

Diğer sorum Sayın Kültür ve Turizm Bakanına: Antalya Havalimanı'ndan Kızılağaç'a kadar yapımı eksik kalmış olan alternatif turizm yolunun bir an önce tamamlanması için Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Büyükşehir Belediyesinin koordineli çalışması gerekmektedir. Bu yolun tamamlanması için Bakanlığınızın 2024 yılı bütçesinde ne kadar ödenek ayrılmıştır?

BAŞKAN – Mehmet Zeki İrmez…

Buyurun Sayın İrmez.

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) – Sayın Turizm Bakanı, kayyumların kültür kırım politikalarına, Kürtçeye olan tahammülsüzlüğüne, Kürt kültürünün yok olmasına yönelik politikalarına yorumunuz nedir? Merak ediyoruz.

Cizre'de, Medresa Sor, Hayrat Vakfına devredilmişti. Türkiye'de Medresa Sor gibi var olan kültürel miraslardan vakıflara devredilen kaç yapı vardır?

Sayın Çalışma Bakanı, 99 yılından sonra emekliliği hak edenlerin mağduriyetlerini gidermeyi düşünüyor musunuz? Bu konuyla ilgili herhangi bir çalışmanız var mı? Planlarınız nelerdir?

Açlık sınırının altında asgari ücrete mahkûm edilen milyonlar enflasyona, neredeyse her gün zamlanan ürünlere ve hayat pahalılığına karşı nasıl ayakta kalabiliyor Sayın Bakan? Emekçilerin alın teri olan kıdem tazminatında gözünüz mü var? "Tamamlayıcı Emeklilik Sistemi" denen ve emekçi düşmanı olan bu uygulamayla ne yapmak istiyorsunuz? İşçilerin işten çıkış bildirgeleri, kıdem tazminatı, ihbar ve işsizlik ödeneği alamayacakları şekilde düzenleniyor. İşçileri, emekçileri bu zulümden koruyacak hangi çalışmalarınız mevcuttur?

BAŞKAN – Mehmet Celal Fendoğlu…

Buyurun Sayın Fendoğlu.

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) – Teşekkür ederim.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanım, 6 Şubat depreminde deprem bölgemizde binlerce esnafımızın iş yerleri yıkıldı. Dolayısıyla iş yerleri yıkılan esnaflarımız ve çalışanları zor şartlarda, devletimiz tarafından temin edilen konteyner kentlerde ve iş yerlerinde ayakta durmaya çalışıyorlar. Özellikle küçük esnafımızın ve yanında çalışan işçilerin 31 Mayıs 2024 tarihine kadar ertelenen BAĞ-KUR ve SGK prim borçlarının yeni iş yerlerinin teslimine kadar ertelenmesi bölgemizdeki küçük esnaflarımıza ve iş verenlerimize destek olacaktır. Bu konuda Bakanlığımızın bir düzenlemesi var mıdır?

Ayrıca, burada Turizm Bakanımıza, Bakan Yardımcılarımıza ve kıymetli bürokratlarına 6 Şubat depreminde Malatya'mıza yapmış olduğu katkılardan dolayı Malatyalı hemşehrilerim adına teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Burcugül Çubuk…

Buyurun Sayın Çubuk.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Plan ve Bütçe Komisyon görüşmelerindeki Kültür ve Turizm Bakanlığının liyakatsiz atamalarına, Tamer Karadağlı'nın Devlet Tiyatroları Genel Müdürü olarak ataması gösterilmiş, Bakan ise "Hamlet'i İngilizce oynamıştır." diyerek bu atamayı savunmuştu. Geçen sene Amed Şehir Tiyatrolarının "Tartuffe" oyununu Kürtçe oynaması, Adana ve Mersin Valilikleri tarafından kamu güvenliği gerekçesiyle yasaklandı. Bu toprakların Kürtçe gibi kadim dillerini yasaklayan, görmezden gelenlerin İngilizceye hayranlıkları takdire şayan. Buradan Bakana soruyorum: Kürtçe kültür sanat çalışmaları yasak ve baskılarla engellenirken Karadağlı, Hamlet'i Kürtçe oynasaydı aynı makama atar mıydınız?

BAŞKAN - Asu Kaya…

Buyurun, Sayın Kaya.

ASU KAYA (Osmaniye) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

İlk sorum: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanına, esnafın emekli olabilmesi için gereken 9000 prim gününün 7200'e düşmesi için yıllardır çağrı yaptık. Seçim öncesi Cumhurbaşkanı 7200'e indirileceğine dair söz verdi lakin bugüne kadar bir düzenleme yapılmadı. Yoksa yakından takip edilen bu konu bir seçim vaadi olarak mı kalacak?

Diğer sorum Kültür ve Turizm Bakanına; Tarihi milattan önce 7000-5000 yıllarına kadar giden Çukurova'da, ilimiz Osmaniye'de yaklaşık 26 adet kale ve sayısız tarihî yapılar mevcuttur; bu yönüyle Osmaniye'mize "kaleler şehri" de denmektedir. Yirmi bir yıllık iktidarınızda zaten eşitsiz bir il olarak yatırım ve kalkınmadan hak ettiği payı alamayan 80'inci il Osmaniye'ye tarih turizmiyle ilgili yatırımlarınız olacak mıdır? "Çukurova'nın Efesi" diye adlandırılan Kastabala Antik Kenti'ne dair çalışmalar ne aşamadadır? 2024 bütçesinde Osmaniye'nin tarih turizminin geliştirilmesi noktasında ne kadar harcanacaktır?

BAŞKAN - Mahmut Dindar…

Buyurun Sayın Dindar.

MAHMUT DİNDAR (Van) – Sorum Çalışma Bakanına: İl bazında işsizlik oranları neden açıklanmamaktadır? İşsizlik Sigortası Fonu'nun 2011 yılında GAP idaresine verdiği 11 milyarlık borç neden iade edilmemektedir? İş cinayetlerinde bu yıl kaç kişi yaşamını yitirmiştir, bu yıl kaç Vanlı işçinin cenazesi Türkiye metropollerinden Van'a gelmiştir? Van'da kayyum, 306 taşeron işçiyi 4 defadır mahkemeyi kazanmalarına rağmen neden işlerine iade etmemektedir? Bu konuda mahkeme kararı neden uygulanmamaktadır? Bakanlığınız kapsamında KHK'lerle ihraç edilen kaç kişi komisyon ve mahkeme kararıyla iade edilmiştir? İhraç edilen insanlara yapılan bu haksızlığa ne zaman son vereceksiniz? Van, Ağrı, Muş ve Urfa'da yoksulluk oranı toplumun yüzde 40'ının üzerindedir. Bu illerde işsizlik ve yoksulluk oranlarının azaltılması için hangi tedbirleri alacaksınız?

Sorum Kültür Bakanına: Türkiye'de 2023 yılında basılan toplam kitap sayısı kaçtır? Basılan kitapların dillere göre dağılımı nedir? Kürtçe dilinde basılan kitap sayısı kaçtır? Türk Hava Yollarının…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Adalet Kaya, buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Sayın Kültür Bakanı, Anadolu ve Mezopotamya halklar ve inançlar açısından oldukça zengin. Geçtiğimiz yıl AKP'li belediye başkanları çok keyfî bir şekilde Türkiye'nin pek çok yerinde konser iptal etti. Yine AKP'li kayyumlar ve valiler de keyfî kararlarla Kürtçe konser ve Kürtçe oyunları yasaklıyorlar, iptal ediyorlar. Kürt kültürüne, Kürtçe sanata ve sanatçılara yönelik baskılar tehdit boyutunda. Diyarbakır, Mardin, Şırnak gibi Kürt kentlerinde sanatçılar sistematik ve hukuksuzca yargı tacizine ve kolluk şiddetine maruz kalıyorlar. Bu konuyla ilgili olarak -siz daha

önce "Sanatın ve kültürün destekçisiyiz." diye pek çok açıklama yaptınız- müdahaleniz olacak mı, ne düşünüyorsunuz, bunu sormak istiyorum.

Tam da bu yasaklar nedeniyle kendi doğduğu topraklarda sanat yapamayan Mir Perwer'in ölüm yıl dönümü iki gün sonra… (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Ali Karaoba…

Buyurun Sayın Karaoba.

ALİ KARAOBA (Uşak) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanına soruyorum. Sayın Bakan soru önergelerini detaylı yanıtlamadığı için buradan tekrar sorayım: Staj ve çıraklık sigortası olanların bu sigortalarının başlangıç olarak kabul edilmesi ne zaman sağlanacak? Bu sürelerin borçlanmaları da yapılamıyor, bu sorun nasıl çözülecek?

İki, hastane bilgi yönetim sistemi çalışanlarının sorunları ne zaman çözülecek?

Üç, kamudaki kiralık araç şoförleri, belediye işçi ve mühendisleri ve genel olarak taşeron işçilerin sorunlarıyla ilgili hangi adımlar atılacak?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Serkan Sarı…

Buyurun Sayın Sarı.

SERKAN SARI (Balıkesir) – Sayın Başkan, Mevlâna der ki: "Sözünde durmak, insanın vefası için bir ölçüdür. Sözüne vefalı insanlar övgüye layıktır." Sayın Çalışma Bakanına sormak isterim, iktidar olarak verdiğiniz sözleri tutacak mısınız? BAĞ-KUR tescil mağdurları ile BAĞ-KUR EYT'lilerine verdiğiniz sözü ne zaman tutacaksınız? Bir gün ile emekliliği kaçıran EYT'liler için sözünüze sadık kalacak mısınız? Prim gün ve yaş adaletsizliği konusunda adil ve vicdani bir düzenleme yapabilecek misiniz? Gazi Mecliste yan yana olduğumuz sözleşmeli personel, danışman arkadaşlarımıza anayasal hakları olan iş sonu tazminatı için verdiğiniz sözü tutacak mısınız? "Emeklilerimizi, memurlarımızı, işçimizi, asgari ücretle çalışanlarımızı enflasyona ezdirmeyeceğiz." diye söz verdiniz. Vatandaşlarımız enflasyon yüzünden inim inim inliyor, farkında mısınız? AKP iktidarı sözünün eri bir iktidar değildir. Her zaman yoksulluğa ve yokluğa mahkûm ettiğiniz vatandaşlarımızın gözünde vefasız bir iktidar olarak kalacaktır.

BAŞKAN – Seda Sarıbaş…

Buyurun Sayın Sarıbaş.

SEDA SARIBAŞ (Aydın) – Sorum Kültür ve Turizm Bakanımıza olacak.

Sayın Bakanım, kaçakçılıkla mücadele alanında yaptığınız başarılı çalışmaları gururla takip ediyoruz. Bu sene 3.059 eserimizin iadesini sağlamakla bizleri hem gururlandırdınız hem de kültür varlığı kaçakçılığına karşı farkındalığımızın artmasını sağladınız.

Ege'nin incisi Aydın ilimiz kökenli en eski müzik eserlerimizden biri olarak bilinen, Tralleis Antik Kenti'ne ait Seikilos Yazıtı Danimarka'nın Kopenhag kentinde sergilenmektedir. Sayın Bakanım, iadesini sağlamak için herhangi bir girişimimiz olacak mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – İlhami Özcan Aygun…

Buyurun Sayın Aygun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Kıdem tazminatını kaldırmakla ilgili projeniz ne aşamadadır? Esnafımızın ve çiftçimizin BAĞ-KUR'unu 7200 güne düşürmeyi düşünüyor musunuz? Yine, bakınız, genç çiftler için prim avantajları sağlayacak mısınız? Emeklilikte yaşa takılanlardan mağdur olanların da emekli olmasını sağlayacak mısınız? Emekli maaşıyla ilgili ne gibi düzenlemeler olacak? 7.500 TL seviyesindeki maaşla emeklinin geçinebildiğini düşünebiliyor musunuz? Emeklilere yapılacak olan zam kök maaşından mı olacak, yoksa seyyanen zam yapacak mısınız? Emekli maaşları arasında oluşan dengesizliği giderecek misiniz? Emekli maaşlarını asgari ücrete göre ayarlayacak mısınız?

Sayın Kültür Bakanına: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinin Balmumcu yerleşkesinde bulunan Prof. Sami Şekeroğlu Sinema-TV Uygulama VE Araştırma Merkezi'ndeki 10 bine yakın filmin kaybolduğunu görüyoruz, bunlarla ilgili bir çalışma yapacak mısınız, ülkemizin film hafızasına sahip çıkacak mısınız?

Yine, vakıflara ait iş yerlerindeki kiracıların fahiş zamlarına "dur" diyecek misiniz? Ayrıca, Üsküdar Valide Camisi…

BAŞKAN – Çiçek Otlu…

Buyurun Sayın Otlu.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bir asimilasyon merkezi olarak çalışan Alevi-Bektaşi Kültür ve Cemevi Başkanlığı, tüm cemevlerini gezerek kendilerine bağlanmaları şartıyla kadro ve maaş vaat edip, Alevi pirlerini devlet memuru hâline getirerek yola ikrar verenleri devlet imkânlarını kullanarak yoldan çıkarmaya çalışmaktadır. Alevilikte hizmet Hak için yapılır; dedeler, analar, babalar, pirler, mürşitler maaş almazlar. Alevilerin eşit yurttaşlık taleplerinin hiçbirisini karşılamadan Alevi kitle örgütlerinin ve Alevi halkının tepkilerine rağmen Bakanlığınıza bağlı bu kurum hangi amaçla bu tarz faaliyetleri yürütmektedir?

BAŞKAN – Sayın Bakan, cevap için süreniz yedi buçuk dakika.

Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, öncelikle, gün boyu sorularınızın ve değerlendirmelerinizin hepsini not aldığımızı belirtmek isterim. Bu vesileyle, katkıda bulunan tüm milletvekillerimize de şükranlarımı arz ediyorum.

Vakit darlığı sebebiyle bunların bazılarına konunun bütünlüğünü korumak adına konu başlıkları itibarıyla cevap vereceğim.

Öncelikle, ücretlilerle ilgili olarak birçok değerlendirme ve soru geldi. Genel prensibimizi bir kez daha vurgulayarak sözlerime başlamak istiyorum. Yirmi bir yıllık AK PARTİ iktidarımızda en önemli önceliklerimizden biri çalışanlarımızı enflasyona ezdirmemektir. Asgari ücret tarafından baktığımız zaman -konuşmamda da belirttiğim üzere- 2002 yılında 184 lira olan net asgari ücreti 2023 yılında 11.402 liraya çıkararak enflasyondan arındırılmış bir şekilde reel olarak 3 katına yükseltmiş olduk. Bakınız, bırakın enflasyona ezdirmemeyi, enflasyonun çok üzerinde reel olarak 3 katına çıkardık; bu bizim iktidarımız döneminde oldu.

Yine bizim iktidarımıza nasip olan ve gurur kaynağımız başka bir icraatımız daha oldu, onu da sizlerle paylaşmak isterim. 1982 Anayasası'nın "Vergi ödevi" başlıklı 73'ncü maddesi hükmü doğrultusunda ve sosyal devlet anlayışı gereği 2022 yılında tüm ücret gelirlerinin asgari ücrete kadar olan kısmından gelir ve damga vergilerini kaldırdık.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakan, muhalefetin baskısı olmasa yapmıyordunuz, muhalefetin baskısıyla oldu o iş. Başta CHP olmak üzere muhalefetin baskısıyla yapmak zorunda kaldınız.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN – Bu uygulama gelir dağılımı ve vergi adaleti bakımından da oldukça önemli bir adımdır. Burada tabii, biz sadece asgari ücreti belirlerken dikkat ederseniz enflasyona bakmıyoruz, bunun kanıtı zaten az önce sunduğum rakamlarda belli. Biz ülkeyi büyüterek, toplam refahı artırarak toplumun tüm kesimlerini bundan faydalandırma gayreti içerisinde olduk. Rakamlarla söylemek gerekirse 2002 yılında kişi başına düşen gayrisafi yurt içi hasılamız 3.608 Amerikan doları iken 2022 yılında 10.659 Amerikan doları olmuştur yani yaklaşık 3 kat artmıştır. Dolayısıyla her iki rakamdan da görüleceği üzere biz çalışanlarımıza ülkemizin büyüme oranlarıyla neredeyse bire bir aynı düzeyde ücret düzeyini verdik. Bu, ülkemizin büyümesinden çalışanlarımızın da pay aldığı anlamına gelmektedir ve inşallah da almaya devam edecektir.

Malumunuz olduğu üzere, Asgari Ücret Tespit Komisyonu çalışmalarına 11 Aralık tarihinde başladık ve yıl bitmeden de Komisyon çalışmalarımız tamamlanacaktır. Tüm paydaşlarımızla diyalog ve istişare hâlinde ve açık yüreklilikle süreci yürütüyoruz çünkü biz emeğin kutsallığına inanıyoruz. Bizler emeğin aldığı ücreti artırmanın yolunun büyümeden ve istihdamın artmasından geçtiğini de çok iyi biliyoruz ki az önce verdiğim rakamlardan da bunları net olarak göreceksiniz. Hep diyoruz ve her zaman da diyeceğiz: Ne çalışanlarımızı ne memurlarımızı ne emeklilerimizi hiçbir zaman enflasyona ezdirmedik ve ezdirmeyeceğiz, ezdirmediğimiz gibi büyümeden pay vermeye de devam edeceğiz.

CAVİT ARI (Antalya) – Emekli sürünüyor Sayın Bakan.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Milyonlar böyle yaşamıyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN – Memurlarımızın ve memur emeklilerimizin aylıkları hakkında da bazı soru ve değerlendirmeler yapılmıştı, bununla ilgili yanıt vermek isterim: Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kararı uyarınca -bildiğiniz gibi- memurlar için 2024 yılı için yüzde 15 artı yüzde 10, 2025 yılı için yüzde 6 ve yüzde 5 maaş artışı yapılması ve enflasyon farkı verilmesi kararlaştırılmıştır. Son beş aylık TÜİK verilerine göre TÜFE yüzde 33,66 olarak gerçekleşmiştir. Enflasyon farkıyla birlikte 2024 Ocak ayında memur maaşlarının yüzde 50 civarında artacağı tahmin edilmektedir. 2002 yılında 392 lira olan en düşük memur maaşı, 2023 yılında 22 bin liraya çıkarılarak nominal olarak 56 kat, reel olarak da yüzde 266 oranında artış sağlanmıştır.

Kadın istihdamı konusunda da soru ve değerlendirmeler gelmişti, bununla ilgili yanıt vermek isterim: Kadınların iş gücü piyasasına girmesini destekliyor ve istihdamlarını artırmaya öncelikli politikalarımız arasında yer veriyoruz. Şu anda kadın istihdamı konusunda Türkiye, en parlak dönemini yaşamaktadır. TÜİK tarafından açıklanan verilere göre, 2002-2023 Ekim ayı arasında kadın iş gücüne katılma oranı 7,8 puan artarak yüzde 35,7'ye…

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Kadın evde, evde, açlıktan ölüyor!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN – …kadın istihdam oranımız 6,3 puan artarak yüzde 31,6'ya çıkmıştır. Kadın iş gücü, 5 milyon kişi artarak 11,8 milyon kişiye yükselmiştir. Tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaşan kadın istihdam sayımız ise, değerli milletvekilleri, 10 milyon 476 bin olarak gerçekleşmiştir. TÜİK'in en son açıklamış olduğu 2023 Ekim ayı iş gücü istatistiklerine göre kadın işsizlik oranında düşüş devam etmektedir.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Öldürüldükleri için azalmıştır, erkekler öldürüyor ya kadınları!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN – İşsizlik Sigortası Fonu'yla da ilgili bazı sorular gelmişti. İşsizlik Sigortası Fonu'nun yönetimi belirli yasal düzenlemelere tabidir. Bu kapsamda, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun yanı sıra, İşsizlik Sigortası Fonu Kaynaklarının

Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te ve Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'nde fon kaynaklarının değerlendirilebileceği yatırım araçları düzenlenmiştir. Pandemi başlangıcında 132 milyar lira olan Fon varlığı, pandemi kapsamında çalışanları korumak adına yapılan yoğun ödemelerle 91 milyar liraya gerilemiştir.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Fona ne oldu, fona ne oldu? Fatih Terim…

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN – Bununla birlikte, Fon kaynaklarının doğru yatırım araçlarına yönlendirilmesiyle Fon varlığımız bugün itibarıyla rekor seviyeye ulaşarak 192 milyar lira olmuştur. Fon kaynaklarının değerlendirildiği yatırım araçları aylık olarak kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır. 2023 yılı içerisinde İşsizlik Sigortası Fonu'ndan pasif iş gücü programları kapsamında 19,7 milyar lira, aktif iş gücü programları kapsamında da 12,3 milyar lira, istihdam teşvikleri kapsamında 32 milyar lira, 3308 sayılı Kanun kapsamında sağlanan staj desteği kapsamında 32 milyar lira, mevzuat düzenlemesi doğrultusunda Fondan vizelenmiş personel gideri olarak 1,5 milyar lira olmak üzere toplamda 97,5 milyar TL ödeme yapılmıştır.

Teşekkür ediyorum Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ersoy.

Süreniz yedi buçuk dakika.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Önce, basında yer alan bir konuya açıklık getirmek istiyorum. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığınca yayınlanan 2022 yılı Genel Faaliyet Raporu'nda Bakanlığımızca dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yapılan yardımlarla ilgili bir konu gündeme geldi; birdenbire, Kültür ve Turizm Bakanlığı vakıflara çok yoğun bir yardım yapıyormuş gibi bir algı oluşturuldu. Bu rakam, bu sene 547 milyon 641 bin liradır ancak bu rakamın nereye dağıldığı merak ediliyor. Çok açık ve çok net; bunun 537 milyon 564 bin liralık kısmı yani yüzde 98,5'una denk gelen kısmı Yunus Emre Vakfına yapılmakta yani Yunus Emre Vakfı zaten Yunus Emre Enstitüsü, bize bağlı olan kurumumuz, o "vakıf" olarak geçtiği için herhâlde orada bir yanlış algılama oldu. Kalan yüzde 1,5'luk kısmı yani yaklaşık 10 milyona denk gelen kısmı da Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğümüzce -ki bu etkinliklerden sorumlu Genel Müdürlüğümüz- yerel yönetimler, dernek, birlik ve vakıflara festival ve etkinlik desteği, özellikle Kültür Yolu Festivali'nde görev alan vakıflara ve derneklere Kültür Yolu Festivali'yle ilgili etkinlik desteği şeklinde sunulmaktadır.

Turizmi Teşvik Kanunu'yla ilgili, DEM PARTİ İstanbul Milletvekili Sayın Özgül Saki'nin geçen birleşimde sorduğu bir soru vardı, Turizmi Teşvik Kanunu'nda 2/11/2023 tarihinde yapılan değişiklikle orman ve millî parklarda yetkinin Kültür ve Turizm Bakanlığına devredildiğine, orman alanlarının sermayeye tahsisinin önünün açıldığına ilişkin bir eleştiri vardı. Şimdi, bunu ben aslında geçen dönemde defalarca anlattım, herhâlde Sayın Vekilim onun farkında değil, bir daha kısaca özetleyeyim: Bakın, bu yetki yani orman alanlarının turizm amaçlı tahsis yetkisi zaten kırk yıldır Kültür ve Turizm Bakanlığında. Sadece Kültür ve Turizm Bakanlığında değil, Çevre ve Şehircilik Bakanlığında, Orman Bakanlığında ve Kültür ve Turizm Bakanlığında. Kırk yıl önce bu yetki, o zaman, merhum Cumhurbaşkanı Sayın Özal zamanında Turizmi Teşvik Kanunu'yla birlikte verilmiş bir yetki. AK PARTİ hükûmetleri zamanında yeni bir yetki verilmesi bir yana yetkilerin sınırlandırılması söz konusu olmuş. Nasıl olmuş bu? 2 kere gerçekleştirilmiş yetki sınırlandırılması. Birincisi, 2008 yılında olmuş; tahsisler illerdeki ormanlık alanın binde 5'iyle sınırlandırılmış. Eskiden böyle bir sınır yokmuş, AK PARTİ hükûmetleri sırasında, 2008 yılında tahsisler illerdeki ormanlık alanın binde 5'iyle sınırlanmış. Yine imarda da bir yoğunluk sınırlaması getirilmiş. İmar, oradaki çevre imarına göre yapılırken yüzde 30 sınırı getirilmiş yani bir üst sınır getirilmiş, yoğunluk da yüzde 30'la sınırlandırılmış. Yine bir şey daha getirilmiş, denmiş ki:

“Tahsis edilecek alanın 3 katı kadar alanın ağaçlandırma bedeli ve bakım ücretleri, tahsisi alan kurumdan tahsil edilir, Orman Bakanlığınca peşin tahsil edilir.” Böyle de bir yükümlülük getirilmiş.

Yine, geçen dönem, hani bu “2 Kasım 2023 tarihinde yapılan değişiklik nedir?” diyorsanız, bu da aslında bir sınırlandırma. Yani eskiden 3 Bakanlıkta olan yetki; Orman Bakanlığında, Çevre ve Şehircilikte olan yetkiler kaldırılmış, turizm amaçlı tahsis yetkisi sadece Turizm Bakanlığına bırakılmış. Bakın, yeni bir yetki değil “Zaten 40 yıldır olan yetkisi devam etsin.” denmiş, “Diğer Bakanlıkların yetkisini kaldırıyorum.” demiş. Niye demiş bunu? Çünkü bakın, tahsis işlemi yapılması bir konudur, kırk dokuz yıl boyunca tahsis işleminin dosyasının takibi ikinci bir konudur. Bu işlemlerin de tek çatı altında, işin uzmanı olan kurum tarafından yapılması uygun görüldüğü için diğer Bakanlıkların yetkisi kaldırılmış. Ancak bu yapılırken hangi alanın, orman alanının tahsis edileceğiyle ilgili yetki eskiden olduğu gibi yani kırk yıldır olduğu gibi yine Orman Bakanlığında bırakılmış. Yani hangi tahsisin Turizm Bakanlığınca tahsise açılacağı yetkisi Orman Bakanlığında, Orman Bakanlığı karar veriyor, kırk yıldır neyse kural aynı şekilde yapılmış. Yani özetle yeni bir yetki söz konusu değil, tam tersi mevcut yetkilerin kısıtlanmasıyla ilgili konu.

Yine, AK PARTİ Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız’ın bir sorusu var Ankara’daki Başkent Millet Bahçesi’ndeki AKM’nin Türk Tarih Müzesi olmasıyla ilgili. Sayın Vekilim, biz bununla ilgili proje çalışmalarını çok yoğun bir şekilde sürdürüyoruz ve tamamlamak üzereyiz, çok kısa bir süre içinde ihale aşamasına geleceğiz ve ihaleye çıkacağız. Biliyorsunuz, çok hızlı bir şekilde biz bu ihaleleri sonuçlandırıyoruz. Allah’ın izniyle Atatürk Kültür Merkezinde olduğu gibi -ki burası çok daha küçük bir proje- çok kısa bir sürede burayı Ankaralı vatandaşlarımızın hizmetine açacağız; bunun da müjdesini vermiş olayım.

Ha, konser iptalleriyle ilgili bir şikâyette bulundular. Bakın, konser iptalleriyle ilgili Bakanlık olarak bizim açımızdan ne kadar az iptal olursa o kadar iyi yani mümkünse hiç olmasın isteriz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – İptal değil, yasak, yasak.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ancak bazı bölgelerde bazı hassasiyetler oluşabiliyor ve kaymakamlıklar nadiren de olsa iptal kararı veriyor. Niye “nadiren” diyorum? Ben merak ettim sizden bu tepkiler gelince, İçişleri Bakanımıza sordum “Bu sene, 2023 yılında ne kadar etkinliğe izin verdiniz?” dedim. Yıl sonu itibarıyla yaklaşık 4.700 etkinliğe İçişleri Bakanlığı tarafından onay verilmiş. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler) “Ne kadarı valilikler tarafından iptal edildi şu ana kadar?” dedim. 46. Yani bakacak olursanız hani sanki bütün konserler iptal ediliyormuş gibi bir imaj var; hayır, öyle değil, yüzde 1’e denk geliyor resmî iptal sayısı. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – O 46’nın özelliği ne?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Şimdi buna -şeyler de dâhil değil- özellikle belirtmek istiyorum bakın, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılan etkinlikler bu 4.700 sayısına dâhil değil. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

Yine, İsa Mesih Şahin, Saadet Partisi Milletvekili: “Edebiyata yönelik destekleriniz nelerdir? Özellikle edebiyat dergilerine daha fazla destek vermeyi düşünüyor musunuz?” Bakın, biz, birçok farklı yönlerde edebiyat konusuna destek veriyoruz. Türk edebiyatı eserlerinin yabancı dillere çevrilmesi ve yayımlanması için yurt dışında faaliyet gösteren yayınevlerine maddi destek sağlayan TEDA Çeviri ve Yayım Destek Projesi kapsamında 2005-2023 yılları arasında 3.878 eserin 63 dil ve 89 farklı ülkede çevrisi ve yayımı için destek verdik.

Yine, Türk edebiyatı alanında yeni ve özgün eserlerin üretilmesi, yayımlanması ve yeni yazarların desteklenmesi amacıyla yürütülen Edebiyat Eserlerini Destek Projesi yani EDES kapsamında 2014-2023 yılları arasında 459 ilk esere destek verildi. Ayrıca, 2023 yılı içerisinde Bakanlığımıza bağlı halk kütüphanelerinde vatandaşlarımızın hizmetine sunulmak üzere, 77'si edebiyat dergisi olmak üzere toplam 276 farklı başlıklı dergi alımı yapıldı. Yine, edebiyat dergilerine daha fazla destek olmak üzere, yayıncılığımızdan satın alınacak e-dergilerin vatandaşlarımızın hizmetlerine sunulacağı bir e-dergi platformu hazırlanmaktadır.

Yine, Saadet Partisinden İsa Mesih Şahin'in, Sayın Vekilin bir sorusu var: "Her öğrencimizi Çanakkale destanının yaşandığı yerlere götürmeye yönelik çalışmalarınız var mıdır?" diye sormuşlar. Millî Eğitim Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı başta olmak üzere, üniversiteler, yerel yönetimler, kamu-özel kurum kuruluşlarıyla gerçekleştirilen iş birlikleri kapsamında tüm öğrencilerin Çanakkale destanının yaşandığı tarihî alanı ziyaretleri sağlanmaktadır. Çanakkale tarihî alanda bulunan tüm müzeler öğrencilere ücretsiz hizmet vermektedir. Ayrıca, tarihî alana gelmeyenler için Çanakkale Mobil Müzesi tırımız 81 il ve ilçelerinde tüm öğrencilere ücretsiz hizmet vermektedir.

Yine, İYİ Parti Milletvekili Sayın Metin Ergun'un bir sorusu var: "Dünyanın en çok ziyaretçi, turist alan ülkelerinin başındayken neden…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ben zaten geçen sefer hepsini cevaplamıştım sorularınızın. Buradaki sorularınızın hepsini biz kayıt altına alacağız. Sonrasında hepsini cevaplayıp göndereceğiz.

BAŞKAN – Şimdi, sırasıyla üçüncü turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ile kesin hesaplarına geçilmesi hususunu ve bütçeleri ile kesin hesaplarını ayrı ayrı okutup oylarınıza sunacağım.

Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

1) Kültür ve Turizm Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	38.964.106.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	12.274.631.949,41
Bütçe Gideri	11.476.608.121,82
Kullanılmayan Ödenek	798.023.827,59

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun 2024 yılı bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU

1) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	1.081.766.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	1.081.766.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	395.782.440,00
Bütçe Gideri	383.954.005,44
Kullanılmayan Ödenek	11.828.434,56

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	271.781.000,00
Bütçe Geliri	355.795.490,95
Net Bütçe Geliri	355.795.490,95

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	2.696.748.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	2.695.748.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	773.965.980,00
Bütçe Gideri	759.236.499,13
Kullanılmayan Ödenek	14.729.480,87

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	552.760.000,00
Bütçe Geliri	783.381.615,79
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	151.965,17
Net Bütçe Geliri	783.229.650,62

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün 2024 yılı bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	2.751.127.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	2.750.627.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	763.552.035,00
Bütçe Gideri	754.130.317,74
Kullanılmayan Ödenek	9.421.717,26

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	494.348.000,00
Bütçe Geliri	746.046.819,77
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	44.355,00
Net Bütçe Geliri	746.002.464,77

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının 2024 yılı bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI

1) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	505.292.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	505.092.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	98.274.080,00
Bütçe Gideri	96.778.891,00
Kullanılmayan Ödenek	1.495.189,00

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	70.607.000,00
Bütçe Geliri	95.755.361,01
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	4.325,92
Net Bütçe Geliri	95.751.035,09

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Vakıflar Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	3.726.625.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	5.115.630.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Vakıflar Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	4.274.798.014,19
Bütçe Gideri	4.139.886.376,94
Kullanılmayan Ödenek	134.911.637,25

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	1.403.223.000,00
Bütçe Geliri	4.509.092.625,57
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	147.392.739,43
Net Bütçe Geliri	4.361.699.886,14

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI

1) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	2.612.491.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	2.611.491.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	904.289.115,86
Bütçe Gideri	815.977.691,96
Kullanılmayan Ödenek	88.311.423,90

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	679.983.000,00
Bütçe Geliri	780.953.052,36
Net Bütçe Geliri	780.953.052,36

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

1) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	1.994.658.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	1.994.458.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	685.757.660,00
Bütçe Gideri	682.827.113,82
Kullanılmayan Ödenek	2.930.546,18

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	452.683.000,00
Bütçe Geliri	695.506.798,62
Net Bütçe Geliri	695.506.798,62

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU

1) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	118.867.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	118.867.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	39.587.075,00
Bütçe Gideri	31.590.188,01
Kullanılmayan Ödenek	7.996.886,99

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	28.441.000,00
Bütçe Geliri	34.022.872,60
Net Bütçe Geliri	34.022.872,60

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Atatürk Araştırma Merkezinin 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ

1) Atatürk Araştırma Merkezi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	60.021.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	60.021.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Atatürk Araştırma Merkezinin 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Atatürk Araştırma Merkezinin 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Atatürk Araştırma Merkezi 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	15.361.670,00
Bütçe Gideri	13.406.211,47
Kullanılmayan Ödenek	1.955.458,53

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	10.892.000,00
Bütçe Geliri	15.344.337,39
Net Bütçe Geliri	15.344.337,39

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Atatürk Araştırma Merkezinin 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ BAŞKANLIĞI

1) Atatürk Kültür Merkezi 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	65.927.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	65.927.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	17.446.675,00
Bütçe Gideri	15.638.308,00
Kullanılmayan Ödenek	1.808.367,00

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	12.113.000,00
Bütçe Geliri	16.161.862,20
Net Bütçe Geliri	16.161.862,20

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türk Dil Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRK DİL KURUMU

1) Türk Dil Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	135.346.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	457.172.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türk Dil Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türk Dil Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Türk Dil Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	851.226.745,00
Bütçe Gideri	801.398.818,22
Kullanılmayan Ödenek	49.827.926,78

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	92.201.000,00
Bütçe Geliri	181.824.763,97
Net Bütçe Geliri	181.824.763,97

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Türk Dil Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türk Tarih Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRK TARİH KURUMU

1) Türk Tarih Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	236.961.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	427.200.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türk Tarih Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türk Tarih Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Türk Tarih Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	385.450.219,00
Bütçe Gideri	371.390.488,33
Kullanılmayan Ödenek	14.059.730,67

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	95.360.000,00
Bütçe Geliri	179.317.976,90
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	40.863,15
Net Bütçe Geliri	179.277.113,75

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Türk Tarih Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Kapadokya Alan Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI

1) Kapadokya Alan Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	281.957.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	281.757.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kapadokya Alan Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Kapadokya Alan Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Kapadokya Alan Başkanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	49.363.470,00
Bütçe Gideri	27.688.661,45
Kullanılmayan Ödenek	21.674.808,55

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	34.903.000,00
Bütçe Geliri	45.889.723,66
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	26.135,96
Net Bütçe Geliri	45.863.587,70

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Kapadokya Alan Başkanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Uludağ Alan Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

ULUDAĞ ALAN BAŞKANLIĞI

1) Uludağ Alan Başkanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	60.926.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	60.926.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Uludağ Alan Başkanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

1) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	625.780.424.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	123.266.113.260,52
Bütçe Gideri	123.209.588.623,58
Kullanılmayan Ödenek	56.524.636,94

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabı kabul edilmiştir.

Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU

1) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	172.696.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	170.696.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Mesleki Yeterlilik Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	115.969.315,00
Bütçe Gideri	97.660.495,97
Kullanılmayan Ödenek	18.308.819,03

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	154.204.000,00
Bütçe Geliri	121.802.703,14
Bütçe Gelirinden Ret ve İadeler	74.025,00
Net Bütçe Geliri	121.728.678,14

BAŞKAN – Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Böylece, üçüncü turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ve kesin hesapları kabul edilmiştir. Hayırlı olmasını temenni ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, yılın en uzun gecesinde bütçe görüşmelerinin en uzun bütçesinin üçüncü tur görüşmelerini tamamlamış bulunuyoruz.

Programa göre, kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin maddelerini sırasıyla görüşmek üzere 22 Aralık Cuma günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 03.21

VI.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, 2018-2023 yılları arasında bakkallık, bayilik ve büfecilik yapan esnaf sayısına ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar'ın cevabı (7/6693)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Alparslan BAYRAKTAR tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Aliye TİMİSİ ERSEVER
Ankara Milletvekili

1- 31.12.2108 tarihi itibariyle ayrı ayrı olmak üzere bakkallık, bayilik ve büfecilik mesleğinde faaliyet gösteren esnaf sayısı nedir? Ayrı ayrı kayıt tutulmuyorsa "bakkallık, bayilik, büfecilik" meslek kollarında faaliyet gösteren esnaf sayısı nedir? İllere göre dağılımı nedir?

2- 31.12.2019 tarihi itibariyle ayrı ayrı olmak üzere bakkallık, bayilik ve büfecilik mesleğinde faaliyet gösteren esnaf sayısı nedir? Ayrı ayrı kayıt tutulmuyorsa "bakkallık, bayilik, büfecilik" meslek kollarında faaliyet gösteren esnaf sayısı nedir? İllere göre dağılımı nedir?

3- 31.12.2020 tarihi itibariyle ayrı ayrı olmak üzere bakkallık, bayilik ve büfecilik mesleğinde faaliyet gösteren esnaf sayısı nedir? Ayrı ayrı kayıt tutulmuyorsa "bakkallık, bayilik, büfecilik" meslek kollarında faaliyet gösteren esnaf sayısı nedir? İllere göre dağılımı nedir?

4- 31.12.2021 tarihi itibariyle ayrı ayrı olmak üzere bakkallık, bayilik ve büfecilik mesleğinde faaliyet gösteren esnaf sayısı nedir? Ayrı ayrı kayıt tutulmuyorsa "bakkallık, bayilik, büfecilik" meslek kollarında faaliyet gösteren esnaf sayısı nedir? İllere göre dağılımı nedir?

5- 31.12.2022 tarihi itibariyle ayrı ayrı olmak üzere bakkallık, bayilik ve büfecilik mesleğinde faaliyet gösteren esnaf sayısı nedir? Ayrı ayrı kayıt tutulmuyorsa "bakkallık, bayilik, büfecilik" meslek kollarında faaliyet gösteren esnaf sayısı nedir? İllere göre dağılımı nedir?

6- Kasım 2023 tarihi sonu itibariyle ayrı ayrı olmak üzere bakkallık, bayilik ve büfecilik mesleğinde faaliyet gösteren esnaf sayısı nedir? Ayrı ayrı kayıt tutulmuyorsa "bakkallık, bayilik, büfecilik" meslek kollarında faaliyet gösteren esnaf sayısı nedir? İllere göre dağılımı nedir?

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 64272063-610-230903
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7/6693)

20 -12- 2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 06/12/2023 tarihli ve E-43452547-120.07-1337139 sayılı yazınız.

Ankara Milletvekili Sayın Aliye TİMİSİ ERSEVER'in tarafıma tevcih ettiği 7/6693 esas numaralı yazılı soru önergesi Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği ekte cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.

Alparslan BAYRAKTAR
Bakan

Ek: 7/6693 Esas Numaralı Önerge Cevabı

ANKARA MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİYE TİMİSİ ERSEVER'İN YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR	DÖNEM	ESAS NO
	28/2	7-6693

Soru önergesinde yer alan hususlar Bakanlığımız görev, yetki ve sorumluluk alanında yer almadığından, konuya ilişkin Ticaret Bakanlığı'ndan bilgi alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.